

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Das vierte Buch Moses.

PENTATEUCH.

DER

DIE FÜNF BÜCHER MOSCHE

mit worttreuer deutscher Uebersetzung.

Nebst dem

RASCHI-COMMENTARE

punktirt, leichtfasslich übersetzt, und mit vielen
erklärenden Anmerkungen versehen

von

JULIUS DESSAUER

Rabbi

ZWEITE VERBESSERTE AUSGABE

BAMIDBAR.

Budapest, 1905.

Verlag von Jos. Schlesinger's Buchhandlung Königsgasse Nr. 1.

Wien, I., Seitenstettengasse 5.

Made in Austria

חמשה חומשי תורה

מתורגם אשכנזית מחדש

ונתוסף בו בהוצאה החדשה הזאת

פירוש רש"י

עם נקודות

ע"פ כללי דקדוק לה"ק, ועם ציונים להקל קריאתו ומתורגם
אשכנזית צח וקל למען ילך בטח בו כרב כתלמיד.

מאת

יהודה דלוי דעסויער

עבר התורה והעבודה.

הוצאת שניה מתוקנת

כשנת תרס"ה לפ"ק.

בודאפעשט

פערלאג פאן יאז. שלעזינגער'ס בוכהאנדלונג קאניגסגאסע נר. 1

Feb 40300.252(4)

19613

11/1/12

במדבר א.

(1) Und der Ewige redete zu Mosche in der Wüste Sinai, im Zelte der Zusammenkunft, am Ersten des zweiten Monats, im zweiten Jahre nach ihrem Auszuge aus dem Lande Mizrajim, und sprach: (2) Nehmet auf die Summe der ganzen Gemeinde der Kinder Israel, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, alle Männlichen nach ihren Köpfen, (3) Vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die ausziehen zum Heere in Israel; diese sollt ihr mustern nach ihren Schaaren, du

א (1) וידבר יהוה אל משה במדבר סיני באחד מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר: (2) שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפת זמ לבית אבתם במספר שמות כל זכר קדגליתם: (3) מן עשרים שנה ומעלה קדיצא צבא בישראל תפקדו אתם

רשי

(1) במדבר סיני Weil Gott die Israeliten besonders liebte, wurden sie oft gezählt; beim Auszuge aus Egypten, wie bei ihrer Niederlage beim goldenen Kalbe zählte man sie wieder, um zu wissen, wie viel übrig geblieben sind. Als Gott seine Glorie unter ihnen wollte ruhen lassen, wurden sie ebenfalls gezählt; am Ersten des Monates Nisan wurde die Stiftshütte aufgerichtet und am Ersten in Ijar wurden sie wieder gezählt. (2) למשפחות Um die Zahl eines jeden Stammes zu erfahren. (3) לבית Wenn Vater und Mutter aus zwei verschiedenen Stämmen waren, so wurde der Sohn zum väterlichen Stamme gezählt. Haupt für Haupt, durch die Schefalim, einen Beka (halben Schefel) für jeden Kopf. (3) כל יוצא צבא Beigt an,

א וידבר, במדבר סיני באחד לחדש. מתוך חיתון למניה מנה אותם כל שעה, בשצאו ממצרים מנאן, וקשנפלו בעל מנאן, לידע מנן הנותרים, בשבא להשרות שביתו עלידם מנאם, באחד בנין הנקם הששון, ובאחד באיד מנאם: (2) למשפחותם. דע מנן כל שבט ושבט: לבית אבותם. מי שאביו משבט אחד, ואמו משבט אחר, יקום על שבט אביו: דגלגלותם. על ידי שקלים. בקע לגלגלת: (3) כל יוצא צבא. מנד שאין יוצא

לְצִבְאָתֶם אֹתָהּ וְאֶהְרֹן: (4) וְאַתֶּם יְהוּ
אִישׁ אִישׁ לְמִשְׁתָּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־
אֲבֹתָיו הוּא: (5) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֹאשׁוֹן אֲדִיָּצוֹר
בֶּן־שִׁדְיָאוֹר: (6) לְשִׁמְעוֹן שִׁלְמִיאֵל
בֶּן־צוּרִישָׁדַי: (7) לְיִהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־
עֲמִינָדָב: (8) לְיִשְׁשָׁכָר נַתָּנָאֵל בֶּן־
צוּפֶר: (9) לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:
(10) לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאַפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בֶּן־
עֲמִיחֵיד לְמִנְשֶׁה נַמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר:
(11) לְבִנְיָמִן אֲבִידֹן בֶּן־גִּדְעָנִי: (12) לְדָן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישָׁדַי: (13) לְאַשֶׁר
פַּגְיָאֵל בֶּן־עֶכְרֹן: (14) לְלֵד אֶלְיָסָף בֶּן־
דְּעוּאֵר: (15) לְנִפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:
(16) אֵלֶּה קְרִיאֵי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִפְּנוֹת
אֲבוֹתָם רֹאשֵׁי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם: (17)
וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה

* קרואי קרי

und Aharon. (4) Und bei euch sei je ein Mann für den Stamm; ein Mann, der das Haupt seines Stammes ist. (5) Und dies sind die Namen der Männer, welche euch beistehen sollen; für Reuben: Elizur, Sohn Schebeurs. (6) Für Schimeon: Schelumiel, Sohn Zurischaddai's. (7) Für Jehuda: Nachschon, Sohn Amminadabs. (8) Für Zissachar: Nethaneel, Sohn Zuars. (9) Für Sebulun: Eliab, Sohn Chelons. (10) Für die Söhne Josephs: für Ephraim: Elischama, Sohn Ammihubs; für Menasche: Gamliel, Sohn Bedazurs. (11) Für Benjamin: Abidan, Sohn Gibeoni's. (12) Für Dan: Achisefer, Sohn Ammischaddai's. (13) Für Ascher: Pagiel, Sohn Ochrans.

(14) Für Gad: Eljasaph, Sohn Deuels. (15) Für Naphthali: Achira, Sohn Enans. (16) Dies waren die Berufenen aus der Gemeinde, die Fürsten ihrer väterlichen Stämme; Häupter der Tausende Israels waren sie. (17) Und Mose und Aharon nahmen diese Männer,

רש"י

בְּצָבָא פְּחוֹת מִבְּנֵי עֲשָׂרִים: (4) וְאַתֶּם יְהוּ אֹתָם יְהוּ עִמָּכֶם נְשִׂאֵי כָל שִׁבְטָא נְשִׂבְטָא: (16) אֵלֶּה קְרִיאֵי הָעֵדָה הַנִּקְרָאִים לְכָל דְּבָר הַשִּׁיבוֹת שְׁבָעָה: (17) הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂאִים הָקְלוּ:

daß Niemand unter 20 Jahren in das Heer mit-zuziehen brauchte. (4) Wenn ihr sie zählen werdet, soll der Fürst eines jeden Stam-

mes bei euch sein. (16) קרואי העדה Welche zu jeder wichtigen Gemeinde-Angelegenheit berufen wurden. (17) האנשים האלה Diese

welche mit Namen genannt sind. (18) Und die ganze Gemeinde versammelten sie an Ersten des zweiten Monates¹⁾, und sie gaben sich an nach ihrer Geburt, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl ihrer Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, nach ihren Köpfen. (19) So wie der Ewige dem Mo-
sche geboten; und so musterte er sie in der Wüste Sinai. (20) Und es waren die Söhne Reubens, des Erstgeborenen Israels, nach ihre Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, nach ihren Köpfen, alle Männlichen vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (21) Diese Gemusterten vom Stamme Reuben waren sechs und vierzig tausend und fünf hundert. (22) Von den Söhnen Simeons, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, seine Gemusterten nach der Zahl der Namen, nach ihren Köpfen, alle Männlichen vom zwanzigsten Jahre und darüber,

אשר נקבו בשמות: (18) ואת כל-
העדה הקהילו באחד לחדש השני
ויתלדו על-משפחתם לבית אבתם
במספר שמות מן עשרים שנה
ומעלה לגלגלתם: (19) באשר צוה
יהוה את-משה ויפקדם במדבר סיני:
ס שני (20) והיו בני-ראובן כל-ישראל
תולדתם למשפחותם לבית אבתם
במספר שמות לגלגלתם כל-זכר מן
עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:
(21) פקדיהם למטה ראובן ששה
וארבעים אלף וחמש מאות: פ (22)
לבני שמעון תולדתם למשפחתם לבית
אבתם פקדיו במספר שמות לגלגלתם
כל-זכר מן עשרים שנה ומעלה כל

רשי

אשר נקבו. לו. כאן בשמות. (18) ויתלדו על
משפחותם. הביאו קצרי יחסיכם ועירי תוקת לדתם.
benannt wurden. (18)

Sie brachten ihre Stammbriefe und die beglaubigten Zeugen

1) Sie begannen also im Tage des Befehles diesen auszuführen, die Aus-
führung wurde dann nicht an demselben Tage, aber doch an demselben Orte ver-
richtet, was der Schluß des folgenden Verses andeuten will. (Nachmanides).

יֵצֵא צָבָא: (23) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה שְׁמֵעוֹן
 תִּשְׁעָה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: פ
 (24) לְבָנֵי גֵד תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
 אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
 וְמַעֲלָה כֹל יֵצֵא צָבָא: (25) פְּקָדֵיהֶם
 לְמִטָּה גֵד חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁשֵׁ
 מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: פ (26) לְבָנֵי יְהוּדָה
 תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
 בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעֲלָה
 כֹּל יֵצֵא צָבָא: (27) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה
 יְהוּדָה אַרְבָּעָה וּשְׁבַעִים אֶלֶף וּשְׁשֵׁ
 מֵאוֹת: פ (28) לְבָנֵי יִשְׁשָׁכָר תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעֲלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא:
 (29) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה יִשְׁשָׁכָר אַרְבָּעָה
 וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ (30)
 לְבָנֵי זְבוּלֹן תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
 אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
 וְמַעֲלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא: (31) פְּקָדֵיהֶם
 לְמִטָּה זְבוּלֹן שִׁבְעָה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ (32) לְבָנֵי יוֹסֵף
 אֶפְרַיִם תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית

Alle, die auszogen zum Heere. (23) Diese Gemusterten vom Stamme Schimeon waren neun und fünfzig tausend und drei hundert. (24) Von den Söhnen Gad, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, v. zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (25) Diese Gemusterten vom Stamme Gad waren fünf und vierzig tausend und sechs hundert und fünfzig. (26) Von den Söhnen Jehuda's nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (27) Diese Gemusterten vom Stamme Jehuda waren vier und siebenzig tausend und sechs hundert. (28) Von den Söhnen Zisachar's, nach ihren Geburten, nach

ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (29) Diese Gemusterten vom Stamme Zisachar waren vier und fünfzig tausend und vier hundert. (30) Von den Söhnen Sebulun, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (31) Diese Gemusterten vom Stamme Sebulun waren sieben und fünfzig tausend und vier hundert. (32) Von den Söhnen Josephs: von den Söhnen Ephraims, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stamm-

häusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre u. darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (33) Diese Gemusterten vom Stamme Ephraim waren vierzig tausend und fünfhundert. (34) Von den Söhnen Menasche's, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (35) Diese Gemusterten vom Stamme Menasche, waren zwei und dreißig tausend und zweihundert, (36) Von den Söhnen Binjamins, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (37) Diese Gemusterten vom Stamme Benjamin waren fünf und dreißig tausend und vierhundert.

(38) Von den Söhnen Dans, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (39) Diese Gemusterten vom Stamme Dan waren zwei und sechzig tausend, und siebenhundert. (40) Von den Söhnen Aschers, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (41) Diese Gemusterten vom Stamme Ascher waren ein und vierzig tausend und fünfhundert. (42) Von

אבתם במספר שמת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וּמֵעֵלָּה בָּר יֵצֵא צָבָא: (33) פְּקֻדֵיהֶם
לְמִטָּה אֲפָרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה
מֵאוֹת: פ (34) לְבָנֵי מְנַשֶּׁה תוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמֵעֵלָּה בָּר יֵצֵא צָבָא:
(35) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמֵאוֹת: פ (36) לְבָנֵי
בִנְיָמִן תוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וּמֵעֵלָּה בָּר יֵצֵא צָבָא: (37) פְּקֻדֵיהֶם
לְמִטָּה בִנְיָמִן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ (38) לְבָנֵי דָן תוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמֵעֵלָּה בָּר יֵצֵא צָבָא:
(39) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה דָן שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים
אֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת: פ (40) לְבָנֵי אֲשֵׁר
תוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וּמֵעֵלָּה בָּר יֵצֵא צָבָא: (41) פְּקֻדֵיהֶם
לְמִטָּה אֲשֵׁר אֶחָד וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה
מֵאוֹת: פ (42) בְּנֵי נַפְתָּלִי תוֹלְדֹתָם

לְמִשְׁפְּחוֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעַלָּה כָּל
יָצָא צָבָא: (43) פְּקֻדֵּיהֶם לְמִטָּה נִפְתְּלִי
שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
(44) אֵלֶּה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וְנִשְׂאִי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר אִישׁ
אִישׁ־אַחֵד לְבֵית־אֲבוֹתָיו הָיוּ: (45)
וַיְהִיו כָּל־פְּקֻדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית
אֲבוֹתָם מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעַלָּה כָּל־
יָצָא צָבָא בִּישְׂרָאֵל: (46) וַיְהִיו כָּל־
הַפְּקֻדִים שְׁש־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשָׁת
אַלְפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: (47)
וְהַלְוִיִּם לְמִטָּה אֲבוֹתָם לֹא הִתְּפַקְדוּ
בְּתוֹכָם: פ (48) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (49) אַךְ אֶת־מִטָּה לְוִי
לֹא תִפְקַד וְאֶת־רֹאשִׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ

den Söhnen Naphthali's, nach ihren Geburten, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, nach der Zahl der Namen, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die auszogen zum Heere. (43) Diese Gemusterten vom Stamme Naphthali waren drei und fünfzig tausend und vierhundert. (44) Dies sind die Gemusterten, welche gemustert haben Mosche und Aharon und die Fürsten Israels, zwölf Männer, je ein Mann für sein Stammhaus, waren sie. (45) Also waren alle Gemusterten der Kinder Israel nach ihren Stammhäusern, vom zwanzigsten Jahre und darüber, Alle, die aus-

zogen zum Heere in Israel. (46) Alle diese Gemusterten waren sechs- mal hunderttausend und dreitausend und fünfhundert und fünfzig. (47) Aber die Leviten nach ihrem väterlichen Stamme wurden nicht gemustert unter ihnen. (48) Und der Ewige redete zu Mosche und sprach: (49) Nur den Stamm Levi mustere nicht und ihre Summe

רשי

כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהִתְּנֵחֶם עַל הַשִּׁבְטִים: (49) אַךְ אֵת
מִטָּה לֹו לֹא תִפְקַד. כִּבְיָ הוּא לְגִיּוֹן שֶׁל מִלְחָ. לְהִיחַת
נִמְנָה לְבִדּוֹ. דָּבָר אַחֵר. צָפָה הַקֹּדֶה שֶׁעֲתִידָה לַעֲמֹד
עֲנָה עַל כָּל הַנִּמְנָן מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעַלָּה.
שְׁמוֹתָיו בְּמִדְבָּר. אָמַר: אֵל יְהִי אֵלֶי בְּכֻלּוֹ. לִפִּי שָׂהִם

ihrer Geburt mit, um sich dann dem Stamme einzuverleiben. (49) Achte! Dieser ist es würdig, als königliche Legion für sich gezählt zu werden. Ober: Gott wußte, daß einst alle

über 20 Jahren Gezählte in der Wüste sterben werden, da sagte er, diese Leviten sollen nicht mitinbegriffen werden, weil diese meinem

nimm nicht auf unter den Kindern Israel. (50) Sondern bestelle du die Levijim über die Wohnung des Zeugnisses und über alle die Geräthe und über Alles, was dazu gehört; sie sollen die Wohnung tragen und alle ihre Geräthe, und sie sollen sie bedienen, und ringsum die Wohnung sollen sie lagern. (51) Und wenn der Wohnung aufbricht, sollen die Levijim sie abnehmen, und wenn die Wohnung sich niederläßt, so sollen die Levijim sie aufrichten; und der Gemeinde, der nahet, soll getödtet werden. (52) Und die Kinder Israel sollen lagern, Jeder bei seinem Lager, und Jeder bei seinem Panier, nach ihren Heeren. (53) Und die Levijim sollen lagern ringsum die Wohnung des Zeugnisses, damit kein Born komme über die Gemeinde der Kinder Israel, und

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (50) וְאַתָּה הַפָּקֶד אֶת־
הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְעַל כָּל־כֵּלָיו
וְעַל בְּרֵאשֵׁי־לְוֵי הַמָּה יֵשְׁאוּ אֶת־
הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהֵם יִשְׁתָּהוּ
וְסָבִיב לְמִשְׁכָּן יִתְּנוּ: (51) וּבְנִסּוֹעַ
הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְתַנּוּת
הַמִּשְׁכָּן יִקְיִמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָיָה הַקָּרֵב
וְיָמָת: (52) וְהָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל־
מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דִּגְלוֹ לְעֵבְאוֹתָם:
(53) וְהַלְוִיִּם יִהְיוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדוּת
וְלֹא־יָהִי קֶצֶף עַל־עַדְתּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

רשי

Dienste geweiht sind, und nicht beim goldenen Kalbe abirrten. (50) הספקר Gibt Dnf. מנו über etwas einsetzen, gleich Gf. 2 ויפקד המלך פקידים Der König soll Befehlshaber einsetzen. (51) יורידו אותו Nach Dnf. auseinanderlegen; wenn sie in der Wüste von Station zu Station zogen, mußten sie jedesmal die Stiftshütte auseinanderlegen und mit sich tragen bis zur Stelle, wo die Wolke sich niederließ, da ruheten sie auch und stellten das Zeltheiligtum wieder auf. Zu ihrem Dienste. יומת den Tod durch Gottes Hand. (52) So wie die Fahnen hier Kap. 2 geordnet sind, nämlich drei Stämme für eine

שלי. שלא מעו בענל (במדבר דף כ"ב קכ"א) (50) ואתה הפקד את הלוויים. בְּתַנּוּתָם: מְנִי לְשׁוֹן מְנִי, שׁוֹרְהָ עַל דָּבָר שֶׁהוּא מְנִינָה עָלָיו בְּמֹ: "וַיִּפְקֶד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים" (אסתר ב'): (51) יורידו אותו. בְּתַנּוּתָם וּפְקִידֵי, לְשׁוֹאֵן לִישָׁע בְּמִדְבָּר מִמִּשְׁע לְמִשְׁע, הָיוּ מְפָקִין אוֹתוֹ מִהֶקְמָתוֹ, וְנוֹשְׂאִין אוֹתוֹ עַד מְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן שָׁם הָעֵנָן וְיִתְּנוּ שָׁם, וּמְקִיִּין אוֹתוֹ: וְהָיָה הַקָּרֵב. לְעֵבְדוֹתָם זֶה: יוֹמָת. בְּיַד שָׁמַיִם: (52) ואיש על דגלו. בְּמֹ שֶׁהִדְגִּילָם סְדוּרִים בְּסִפְרָא נָה.

וַיִּשְׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן
הָעֵדוּת: (54) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן
עֶשְׂרִי: 5

ב (1) וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־
אַהֲרֹן לֵאמֹר: (2) אִישׁ עַל־דִּגְלוֹ
בְּאֶתֶת לְבֵית אָבוֹתָם יִתְּנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל

nach den Zeichen ihres Stammhauses sollen

die Levijim sollen beobachten das zu Beobachtende bei der Wohnung des Zeugnisses. (54) Und die Kinder Israhel thaten es; ganz wie der Ewige dem Mosche geboten, so thaten sie.

2. (1) Und der Ewige redete zu Mosche und zu Aharon, und sprach: (2) Jeder bei seinem Banner, die Kinder Israhel lagern;

רש"י

שְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים לְכָל דִּגְלוֹ (53) וְלֹא יִהְיֶה קֶצֶף. אִם
תַּעֲשׂוּ בְּמִצְוֹתַי, לֹא יִהְיֶה קֶצֶף, וְאִם לֹא, שִׁיכְנוּסוּ
זֵרִים בְּכַנּוּדָתָם וְזֶה יִהְיֶה קֶצֶף, כְּמוֹ שֶׁמִּצְוֵנוּ בְּמַעֲשֵׂה
קָרָה: כִּי יֵצֵא הַקֶּצֶף וְגו' (במדבר י"ו):

ב (2) בְּאֶתֶת. כָּל דִּגְלוֹ יִהְיֶה לוֹ אוֹת, מִפֶּה צִבְיָנָה
תִּלְוֶהָ בּוֹ. צִבְעוּ שֵׁר וְהָ, לֹא כְּצִבְעוּ שֵׁר וְהָ.
צִבְעוּ כָּל אֶחָד בְּנוֹן אֲבִינוּ הַקִּבְיָנָה בַּחֲשׁוֹן, וּמִחוּץ בֶּן
יִבִּיר כָּל אֶחָד אֶת דִּגְלוֹ. דָּבָר אֲחֵר, בְּאֶתֶת לְבֵית
אָבוֹתָם, בְּאוֹת שֶׁמֶסֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, כְּשֶׁנֶּאֱמָר
כִּמְצִיָּם. שֶׁנֶּאֱמָר: וַיַּעֲשׂוּ לוֹ בְנֵי בֶן, בְּאִשֶּׁר צִוָּה
(בְּרַאשִׁית י"ז) יְהוָה וַיַּעֲשֶׂה וַיְבָרֵךְ וַיְחַיֶּה וַיִּשְׁאֲלֵהוּ מִן
הַמִּצְוָה, וְהָיוּ וַיִּשְׁמְעוּ וְגו' מִן הַדֶּרֶם וְכו' בְּרַאשִׁית
בְּתַנְחומָא בְּפִרְשָׁהּ ז"ל: מִנְּגֵד. מִדְּחֹק מִלֵּךְ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר

וְלֹא יִהְיֶה קֶצֶף (53) וְלֹא יִהְיֶה קֶצֶף. Wenn ihr nach meinen Befehlen handeln werdet, wo nicht, wenn Fremde diesem Dienste sich nähern, wird Gottes Zorn ausbrechen, wie wir in der Geschichte Korachs M. 4. 17, 11 finden: כִּי יֵצֵא הַקֶּצֶף.

על דגלו באותות (2). In jeder Fahne mußte als Zeichen ein Stück Zeug von anderer Farbe hängen; es war wie die Farbe des Steines dieses Stammes im Brustschild, dadurch erkannte Jeder seine

Fahne. Oder באותות לבית אבותם deutet auf jene Ordnung hin, die ihnen der Urahn Jakob bezeichniete, und die sie beobachtet haben, als sie ihn aus Egypten (nach Kanaan) zu Grabe trugen, denn es heißt dort M. 1, 50, 12: „Seine Söhne thaten ihm, wie er ihnen befohlen hatte“: Jehuda, Jissaschar, Sebulum sollen an der Morgenseite; Efrajim, Menasche, Binjamin an der Abendseite; Dan, Ascher und Naftali auf der Mitternachtsseite ihn tragen. (Tanchuma). מנגד In einer Entfernung von einer Meile, wie es bei Jehoschua heißt: Nur eine

von fern rings um das Zelt der Zusammenkunft sollen sie lagern. (3) Und (es seien) die Lagernden auf die Vorderseite, gegen Morgen: das Banner des Lagers Jechuda, nach ihren Heeren, und der Fürst der Söhne Jechuda's: Nachschon, Sohn Amminadabs. (4) Und sein Heer und ihre Gemusterten: vier und siebenzig tausend und sechshundert. (5) Und die Lagernden neben ihm: der Stamm Jisachar und der Fürst der Söhne Jisachars: Methaneel, Sohn Zuars. (6) Und sein Heer und seine Gemusterten: vier und fünfzig tausend und vierhundert. (7) Der Stamm

Sebulun: und der Fürst der Söhne Sebuluns: Eliab, Sohn Chelons. (8) Und sein Heer und seine Gemusterten: sieben und fünfzig tausend und vierhundert. (9) Alle Gemusterten vom Lager Jechuda's waren hundert und sechs und achzig tausend und vierhundert, nach ihren Heeren; sie sollen zuerst aufbrechen. (10) Das Banner des Lagers

מנגד סביב לאהל-מועד יחנו: (3)
והחונים קדמה מזרח דגל מחנה
יהודה לצבאתם ונשיא דגני יהודה
נחשון בן עמינדב: (4) וצבאו ופקדיהם
ארבעה ושבעים אלף ושיש מאות:
(5) ויהנים עליו משה יושבך ונשיא
לדני יושבך נתנאל בן צוער: (6)
וצבאו ופקדיו ארבעה וחמשים אלף
וארבע מאות: (7) משה ובידן ונשיא
דגני ובידן אליאב בן חלן: (8) וצבאו
ופקדיו שבעה וחמשים אלף וארבע
מאות: (9) כל החקרים למחנה יהודה
מאת אלף ושמנים אלף ושת אלפים
וארבע מאות לצבאתם ראשונה
יסעו: ס (10) דגל מחנה ראובן תימנה

רשי

Entfernung sei zwischen euch und der Bundeslade von 2000 Ellen, damit sie am Sabbath zu ihr kommen können. Mose, Aaron, seine Söhne und die Leviten

sollen in ihrer Nähe lagern. (3) קדמה Gegen die Gesichtsseite, welche קדמ heißt, d. i. die Morgenseite, die Abendsseite heißt אחור Rückseite, der Sonnenuntergang. (9) ראשונה Wenn sie die Wolke abziehen

בדושע: (יהושע ג) אף רחוק יהיה ביניכם וביני
כאפים אמה שיהיו לכם בשבת. משה ואהרן
ובני וכללים חוגים בסמוך לו: (3) קדמה. דפים
הקרנה קדם. ואזו זו רוח מזרחית, והפערב קרוי
אחור: (9) ראשונה יסעו. בשראין הענן מסתלק

לַעֲבֹאתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיָּצוּר
בֶּן־יִשַׁדְיָאוּר: (11) וַיָּצְבֹאוּ וּפָקְדוּי שְׁשֵׁה
וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (12)
וַחֲחוּגִים עָלָיו מִמֶּנּוּ שְׁמֹעוֹן וְנָשִׂיא
לִבְנֵי שְׁמֹעוֹן שְׁלֵמִיאל בֶּן־צוּרִישֵׁהִי:
(13) וַיָּצְבֹאוּ וּפָקְדוּהֶם תְּשַׁעַה וַחֲמִשִּׁים
אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: (14) וּמִמֶּנּוּ גֵר
וְנָשִׂיא לִבְנֵי גֵר אֱלִיסָפָה בֶּן־רְעִיאוֹר:
(15) וַיָּצְבֹאוּ וּפָקְדוּהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים
אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: (16) כָּל־
הַפָּקְדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן מֵאֵת אֶלֶף
וָאֶחָד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים לַעֲבֹאתָם וְשָׁנִים יִסְעוּ: ס
(17) וְנָסַע אֶחָד־מוֹעֵד מִחֲנֵה הַלְוִיִּם
בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר יִחְנוּ בֵּן יִסְעוּ

Reuben, gegen Mittag, nach ihren Heeren, und der Fürst der Söhne Reubens: Elizur, Sohn Schedeurs. (11) Und sein Heer und seine Gemusterten: sechs und vierzig tausend und fünf-hundert. (12) Und die Lagernden neben ihm: der Stamm Schimeon, und der Fürst der Söhne Schimeons: Schelumiel, Sohn Zurißchaddai's. — (13) Und sein Heer und die Gemusterten: neun und fünfzig tausend und dreihundert. (14) Und der Stamm Gad; und der Fürst der Söhne Gad's: Eljafaph, Sohn Neuels. (15) Und sein Heer und seine Gemusterten: fünf und vierzig tausend und

sechshundert und fünfzig. (16) Alle Gemusterten vom Lager Reubens waren hundert und ein und fünfzig tausend und vierhundert und fünfzig nach ihren Heeren; und als die Zweiten sollen sie aufbrechen. (17) Dann breche auf das Zelt der Zusammenkunft, das Lager der Lewijim, in der Mitte der Lager, so wie sie lagern, so sollen sie

רש"י

תוקעין הכהנים בהוצאתם, ונוסע מחנה יהודה תחלה, וישראל ילכו וילכו בדרך הג' ימים: הלום והעלוות באמצע, כל יהודה במקרה, ושל ראובן בדרום, ושל אפרים במערב, ושל דן בצפון: (17) ונסע אהל מועד. ואחר שני ימים הללו: כאשר יחנו בן יסעו. כמ

sehen, bläsen die Priester mit Trompeten, und das Lager Jehuda zieht voran. Sie ziehen nach der Ordnung, wie sie gelagert haben, die Lewiten und die Wagen in der Mitte; die Fahne von Jehuda

auf der Morgenseite, die Fahne von Reuben auf der Mittagsseite, die von Sfrajim auf der Abendseite und die von Dan auf der Mitternachtseite. (17) Nach diesen zwei Fahnen, (von Reuben und Jehuda) כאשר יחנו בן יסעו

Wie erklärt wurde, ihr

aufbrechen, Jeder an seinem Orte, nach ihren Panieren. (18) Das Panier des Lagers Ephraim, nach ihren Heeren gegen Abend, und der Fürst der Söhne Ephraims: Elischama, Sohn Ammihuds. (19) Und sein Heer und ihre Gemusterten: vierzig tausend und fünfhundert. (20) Und neben ihm der Stamm Menasche, und der Fürst der Söhne Menasche's: Gamliel, Sohn Pedazurs. (21) Und sein Heer und ihre Gemusterten: zwei und dreißig tausend und zweihundert. (22) Und der Stamm Benjamin, und der Fürst der Söhne Benjamins: Abidan, Sohn Gibeoni's.

(23) Und sein Heer und ihre Gemusterten: fünf und dreißig tausend und vierhundert. (24) Alle Gemusterten vom Lager Ephraims waren hundert u. acht tausend und hundert, nach ihren Heeren; und als die Dritten sollen sie aufbrechen. (25) Die Fahne des Lagers Dan, gegen Mitternacht, nach ihren Heeren, und der Fürst der Söhne

אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם: ס (18) דָּגֶל
מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצַבָּאתָם יִמָּה וְנִשְׂאִי
לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֶלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד:
(19) וּצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֲלָף
וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (20) וְעָלָיו מִשָּׁה מְנַשֶּׁה
וְנִשְׂאִי לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גַמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר:
(21) וּצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְשָׁלֹשִׁים
אֲלָף וּמֵאוֹת: (22) וּבְצִדּוֹ מִמָּסָה בִנְיָמִן
וְנִשְׂאִי לְבָנֵי בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּבְעוֹנִי:
(23) וּצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשָׁלֹשִׁים
אֲלָף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (24) כָּל־הַפְּקֻדִים
לְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם מֵאֵת אֲלָף וּשְׁמֹנֶת־
אֲלָפִים וּמֵאָה לְצַבָּאתָם וְשָׁלֹשִׁים יָסָעוּ:
ס (25) דָּגֶל מַחֲנֵה דָן צֹפֶנָה לְצַבָּאתָם
וְנִשְׂאִי לְבָנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדָּי:

רש"י

Wegzug geschah nach Ordnung ihres Lagers, jede Fahne nach der bestimmten Seite. על ידו Auf seinem Plage, יד heißt eigentlich Hand, d. i. so weit seine Hand reicht. (20) Nach Dnf. wer ihm nahe ist.

שְׁפִירָשָׁתִּי הִלֵּכְתָּן בְּחֻמֵּיכֶן. כל דגל מהלך לרוב
הקבוצה לו: על ידו. על מקומו. ואין לשון יד זו
במשמעו רוח של צדו. קרי. "על ידו" תפוסה זו
קרי. הושטת ידו אישיון אישוא בלעז: (A)
מן ויינער זייטס. — coté son aisse
מוטבונלנחמים: (20) ועליו. פתרנו: ודקמדין
עליו:

(26) וַיִּצְבְּאוּ וּפָקְדֵיהֶם שְׁנַיִם וְשֵׁשִׁים אֶלֶף
 וְשִׁבְעַת מֵאוֹת: (27) וְהַחֲלִים עָלָיו מִטָּה
 אֲשֶׁר וְנָשִׂיא לִבְנֵי אֲשֶׁר פָּגַעִיאל בֶּן־
 עֲכָרָן: (28) וַיִּצְבְּאוּ וּפָקְדֵיהֶם אֶחָד
 וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת: (29)
 וּמִטָּה נִפְתָּלִי וְנָשִׂיא לִבְנֵי נִפְתָּלִי
 אַחִירָע בֶּן־עֵינָן: (30) וַיִּצְבְּאוּ וּפָקְדֵיהֶם
 שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת:
 (31) בְּלִי־הַפָּקְדִים לְמַחְנֵה דָן מֵאֵת אֶלֶף
 וְשִׁבְעָה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת
 לְאַחֲרֵיָהּ יִסְעוּ לְדִגְלֵיהֶם: פ (32) אֵלֶּה
 פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם בְּלִי־
 פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֵה לְצִבְאוֹתָם שְׁש־מֵאוֹת
 אֶלֶף וְשִׁשְׁשֹׁת אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת
 וְחֲמִשִּׁים: (33) וְהַלּוֹיִם לֹא תִתְּפָקְדוּ
 בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: (34) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל
 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כְּדִתְּנוּ
 דְּלִילֵיהֶם וְכֵן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ
 עַל־בֵּית אֲבֹתָיו: פ וַיֵּבֶ

Dans: Achiefer, Sohn
 Ammischaddai's. (26)
 Und sein Heer und ihre
 Gemusterten: zwei und
 sechzig tausend und sieben-
 hundert. (27) Und die
 Lagernden neben ihm:
 der Stamm Ascher, und
 der Fürst der Söhne
 Aschers: Bagiel, Sohn
 Ochrans. (28) Und sein
 Heer, und ihre Gemuster-
 ten: Ein und vierzig
 tausend und fünfhundert.
 (29) Und der Stamm
 Naphthali, und der Fürst
 der Söhne Naphthali's:
 Achira, Sohn Enans.
 (30) Und sein Heer und
 ihre Gemusterten: drei
 und fünfzig tausend und
 vierhundert. (31) Alle
 Gemusterten vom Lager
 Dans waren hundert u.
 sieben und vierzig tausend
 und sechshundert; zuletzt
 sollen sie aufbrechen nach
 ihren Panieren. (32)
 Dies sind die Gemuster-
 ten der Kinder Israel
 nach ihren Stammhäu-
 sern; alle Gemusterten der

Lager nach ihren Heeren waren sechsmaal hundert und drei tausend und
 fünfhundert und fünfzig. (33) Aber die Levijim wurden nicht ge-
 mustert unter den Kindern Israel, so wie der Ewige dem Mofche
 geboten. (34) Und die Kinder Israel thaten es; ganz so wie der
 Ewige dem Mofche geboten, so lagerten sie nach ihren Panieren, und
 so brachen sie auf; Jeder nach seinem Geschlechte bei seinem Stamm-
 haufe.

3. (1) Und dies sind die Nachkommen Aharons und Mosche's, an dem Tage, da der Ewige gebietet mit Mosche auf dem Berge Sinai. (2) Und dies sind die Namen der Söhne Aharons; der Erstgeborne: Nadab, dann Abihu, Elasar und Ithamar. (3) Dies sind die Namen der Söhne Aharons, der gesalbten Priester, deren Hand man gefüllt hatte, als Priester zu dienen. (4) Es starben aber Nadab und Abihu vor dem Ewigen, als sie fremdes Feuer

bachten vor den Ewigen in der Wüste Sinai, und Söhne hatten sie nicht, also dienten als Priester Elasar und Ithamar unter Aharon, ihrem Vater. (5) Und der Ewige redete zu Mosche, und sprach: (6) Laß herzutreten den Stamm Lewi, und stelle ihn vor den Priester

ג (1) ואֵלֶּה תּוֹלְדֹת אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם
דִּבֶּר יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּתֹר סִינַי:
(2) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב
וַאֲבִיהוּא אֲלֶעָזָר וְאִיתָמָר: (3) אֵלֶּה
שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחִים
אֲשֶׁר־מָלֵא יָדָם לְכַהֵן: (4) וַיָּמָת נָדָב
וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי יְהוָה בְּהִקְרָבָם אִשׁ זָרָה
לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא־הָיוּ
לָהֶם וַיִּכְתֶּן אֲלֶעָזָר וְאִיתָמָר עַל־פְּנֵי
אַהֲרֹן אֲבִיהֶם: פ (5) וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (6) הִקְרַב אֶת־מִשְׁפַּחַת
לֵוִי וְהַעֲמַדְתָּ אוֹתוֹ לִפְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן

רשי

3. (1) תולדות אהרן ומשה
Es werden ja blos die Söhne Aharons erwähnt, die doch auch die Nachkommen Mosches heißen, weil er sie in der Gotteslehre unterrichtete; dies lehrt, wer dem Sohn seines Nächsten Thora lehrt, ist anzusehen, als hätte er ihn gezeugt. ביום

Wurden diese wie seine eigene Kinder, weil er sie lehrte, was er von der Allmacht vernahm. (4) Noch während er lebte. (6) Worin besteht der Dienst? Sie sollen beobachten, daß kein Fremder sich nahe, wie es M. 4, 18, 1 heißt: Du, (Aharon), deine Söhne, und das Haus deines Vaters mit dir,

ג (1) ואלה תולדות אהרן ומשה. ואינו מזכיר אלא
בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה.
מלמד, שקבל המלמד את בן תבירו תורה. מעלה עליו
הכתוב באילו יקרו: ביום דבר ה' את משה. נעשו
אלו התולדות שלו. שלמדן מה שלמד מפי הנביא:
(4) על פני אהרן אביהם. בתו: (6) ושרתו אותו.
ומה השרות? ישמרו את משמרתו: לפי ששמירת
המקדש עליו. שלא יקרב זר. כמו שנאמר: אשה

וְשָׁמְרוּ אֹתוֹ: (7) וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתוֹ
וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת כָּל־הָעֵדָה לִפְנֵי אֹהֶל
מוֹעֵד לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן: (8)
וְשָׁמְרוּ אֶת־כָּל־כְּלֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־
מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
הַמִּשְׁכָּן: (9) וְנָתַתָּה אֶת־הַלְוִיִּם לְאֹהֶלן
וּלְבָנָיו נְתֻנִים נְתֻנִים הָמָּה לוֹ מֵאֵת בְּנֵי

Yharon, daß sie ihn be-
dienen. (7) Und sie sol-
len beobachten das zu
Beobachtende für ihn und
das zu Beobachtende für
die ganze Gemeinde vor
dem Zelte der Zusam-
menkunft, zu verrichten
den Dienst bei der Woh-
nung. (8) Und sie sollen hüten alle Geräthe, des Zeltes der Zusammen-
kunft und das zu Beobachtende von den Kindern Israel, zu ver-
richten den Dienst bei der Wohnung. (9) Und du sollst die Levijim
beigeben dem Yharon und seinen Söhnen; beigegeben seien sie ihm

רשי

וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי אֲבִיהֶם תִּשְׁאוּ אֹתָם. עֵינִי הִמְקָדְשׁ. (במדבר
י"ח) וְהַלְוִיִּם הָלְלוּ מִמִּינֵיהֶם אֹתָם. זוֹ הִיא הַשְׁדִּיחוֹת:
(7) וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶתוֹ. כָּל מִנֵּי שְׁחָאֲדָם קָמוּהָ
עָלָיו וּמוֹטָל עָלָיו לַעֲשׂוֹתוֹ. קָדְשׁ "מִשְׁמֶרֶת" כָּדָל
הִמְקָדְשׁ. וּבְלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה קָמוּ שְׁאֲמֹר כְּבָנֶיךָ תִּתְּשׁ:
(מס' מגילה) וְהָיָה אֵין מִשְׁמֶרֶת וּמִשְׁמֶרֶת שְׁדָה.
וְכֵן מִשְׁמֶרֶת כְּהֹנֶה וְלֹהֶה: (8) וְאֵת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. שְׁדָלָן הָיָה וְקִינָן לְעִרְבֵי הִמְקָדְשׁ. אֵלָּא
שְׁדָלָהִם בָּאִים תַּחֲתֵיהֶם בְּשִׁלְיֹתָם. לְמִיכָה לְקֹהִים
מִדָּם הַמַּעֲשִׂוֹת בְּשִׁכְרָן שְׁאֲמֵר: כִּי שִׁכְרָן הוּא לָקֶם הָלָה
עֲבֹדָתָם (שם י"ח: 9) נְתֻנִים הֵמָּה לוֹ. לַעֲשִׂיהָ:
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. קָמוּ: מֵתוּךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כְּדֹמֶר
מִשְׁאֵר כָּל הָעֵדָה וְגִדְלוֹ לְכָה. בְּגִזְרַת הַמִּקְוָם. וְהוּא

ihr sollt tragen das Ver-
gehen des Heiligthums.
Die Leviten sollen dir
dabei behilflich sein, und
dies ist ihr Dienst. (7)
und sie sollen das Beobach-
ten der Beobachtenden
am Zelte, worüber Jemand
gesetzt ist, was ihm zu
thun obliegt, heißt שמרת
in der heiligen Schrift,
ebenso im Talm. Me-
gilla 13, bei Bighan
und Serech: אין משמרת
אין משמרת ושם
unser Weiber Dienst ist
doch nicht gleich! so
auch das Priester- und
Levitnamt.

(8) Alle hätten eigentlich beim Tempeldienst mit-
wirken sollen, allein die Leviten vertraten ihre Stelle, als Beloh-
nung nahmen sie die Zehnten, denn es heißt (weiter 18, 31) denn
ein Lohn ist es für euren Dienst. (9) Zur Aushilfe. נְתֻנִים הֵמָּה לוֹ
b. h. sie sind aus der Gemeinde abgesondert durch
unmittelbaren Befehl Gottes, und er hat sie den Priestern beigeord-

aus den Kindern Israel. (10) Und den Aharon und seine Söhne bestelle, daß sie beobachten ihren Priesterdienst; und der Gemeinde, der nahez, soll getödtet werden. — (11) Und der Ewige rebete zu Mosche, und sprach: (12) Ich aber, siehe, ich habe die Lewijim genommen aus der Mitte der Kinder Israel, anstatt alles Erstgeborenen, das den Mutterleib eröffnet, von den

Kindern Israel, daß sie also mir gehören die Lewijim. (13) Denn mein ist jeder Erstgeborene; an dem Tage, da ich alles Erstgeborene im Lande Mizrajim schlug, habe ich mir geheiligt alles Erstgeborene in Israel, vom Menschen bis zum Vieh; sie gehören also mir, dem

ישראל: (10) ואת-אהרן ואת-בניו תפקד ושמו את-קדושתם ונתור הקרב יומת: פ (11) ויבגר יהוה אל-משה לאמר: (12) ואני הנה לך אחתי את-הלויים מתוך בני ישראל תחת כל-בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים: (13) כי לי כל-בכור ביום הכנתי כל-בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל-בכור בישראל מאדם עד-בהמה לי יהיו אני יהוה: פ חמישי

רשי

net, denn so verlaudet M. 4, 8, 9: und ich gab die Lewiten dem Aharon und seinen Söhnen. (10) Tskur Bebeutet über etwas setzen, aber nicht zählen. ושמו את כהונתם Wie z. B. das Auffangen des Blutes, das Sprengen, das Räuchern und die sonstigen Verrichtungen, welche dem Priester übergeben wurden. (12) ואני מו- durch erlangten sie den

Vorzug, aus der Mitte der Israeliten zu meinem Tempeldienste erkoren zu werden? durch die Erstgeborenen, an deren Stelle ich sie erwählt habe, denn eigentlich sollten die Erstgeborenen den Tempeldienst versehen, als diese aber beim goldenen Kalbe sich verflündigten, wurden sie dazu untauglich; die Lewiten aber, welche frei vom Götz-

נתנם לו שנאמר: ואמנה את הלויים נתונים ונמר (שם ח'): (10) ואת אהרן ואת בניו תפקד. לשון פקדוה ואינו לשון מנן: ושמו את כהונתם. קבלת דמים, תריקה, ותקשרה, ועבודות המסורות לפניהם: (12) ואני הנה לך אחתי. ואני מדיכן וקיתי בהן מתוך בני ישראל. שיהיו ישראל שוכרין אותן לשירות שלי? על ידי הבכורות וקיתי בהם, ולקחתים ממקרתם? שיהיה העבודה בבכורות, ובשקטאו בעל נפסלי, ותלויים שלא עבדו, ע"א גברו תחמיהם:

(14) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר סִינַי
 וַיֹּאמֶר: (15) עֲקֹד אֶת-בְּנֵי לֵוִי לְבֵית
 אֲבוֹתָם לְמַשְׁפְּחוֹתָם בְּלִצְוֶנְךָ מִן
 הָרֹדֶף וּמֵעַלָּה תַּעֲקֹדָם: (16) וַיַּעֲקֹד
 אֹתָם מֹשֶׁה עַל-פִּי יְהוָה בְּאֹשֶׁר אָמַר:
 (17) וַיהוָה אֱלֹהֵי בְנֵי-לֵוִי בִשְׁמֹתָם יִרְשָׁו
 וַיִּקְהָת וּמִרְרִי: (18) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי-
 יִרְשָׁו לְמַשְׁפְּחוֹתָם לְבְנֵי וְשִׁמְעִי:

die Söhne Lewi's nach ihren Namen: Gerschon und Schath und Merari. (18) Und dies sind die Namen der Söhne Gerschons nach

רמז י

(15) מִבֵּן חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה, מִשְׁחָא מִכְּלָל נִפְלִים הָיָא
נִמְנָה לְקִרְאָה: שׁוֹמֵר מִשְׁמֶרֶת הַתְּנִיּוֹת. אָמַר רַב יְהוֹדָה בְּר
שְׁלֹמֹה, קָמוּד הוּא אוֹרוֹ הַשְּׁבָט, לְהוֹיֹת נִמְנָה מִן
בְּשָׁף, שְׁאָאֵמַר: אֲשֶׁר יִלְדָה אוֹתָהּ לָלוּ בְּמִצְרַיִם,
(שם כ"ו) עִם בְּנֵי־חָסֶם בְּסֻחָה מִצְרַיִם יִלְדָה אוֹתָהּ,
וְגִמְיָת בְּשָׁבָעִים נִפְשׁוֹת, שֶׁשְׁבָעָתָה מִנֶּה הַשְּׁבָעִים
לֹא תִמְצָאם אֵלָּא שְׁבָעִים הֶסֶר אֶחָת, וְהִיא הַשְּׁלִימָה
אֵת הַבְּשָׁף: (16) עַל סִי ה', אָמַר מִשָּׁה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ:
הַיָּאֵף אֵינִי נִכְסֵם לְהוֹף אֲהֵלִיהֶם, לְבַעַת מִכֵּן וְיִמְקְרֶה?
אָמַר זֶה הַקִּבְיָה: גֵּשָׁה אֶתָּה שְׂדֵף וְאֵי אֲשֶׁשָׁה שְׂלִי,
הַדֵּף מִשָּׁה וְגַמְד עַל סֻחָה הַדְּהִל, וְהַשְׁבִּידָה מִקְרָמַת
לְפָנֵי, וְכַת קוֹל וְיִצְאָה מִן הָאֵהֶל וְאִמְרַת: בָּרַךְ וְכַת

Ewigen. (14) Und der
 Ewige redete zu Mo-
 sische in der Wüste Sina,
 und sprach: (15) Mustere
 die Söhne Levi's nach
 ihren Stammhäusern, nach
 ihren Geschlechtern; alle
 Männlichen von einem
 Monat und darüber sollst
 du sie mustern. (16) Und
 Mose musterte sie nach
 dem Befehle des Ewigen,
 so wie ihm geboten wurde.
 (17) Und dies waren

dienste blieben, wurden an ihrer Stelle erwählt. (15) מִן חֹדֶשׁ וּמִעַל So bald es aufhört, als Fehlgeburt gehalten zu werden, wird es schon mitgezählt zur Mitwirkung im heiligen Dienste. — R. Jehuda, Sohn Schaloms bemerkt: dieser Stamm ist schon vom Mutterleibe dazu berufen, bei der Zählung aufgenommen zu werden, denn es heißt M. 4, 26, 59: welche dem Lewi in Egypten ge-

hören wurde, als ihre Mutter in das Thor von Egypten eintritt, brachte sie Jochebed zur Welt, und gleich wurde sie mitgezählt, denn will man die Personen genau nachzählen, so findet man nur 69, durch sie wurde die Zahl 70 vollständig. (16) מִי יֵשׁׁ מֹשֶׁה מֹשֶׁה äußerte vor Gott: Wie soll ich doch in jedes Zelt hineingehen, um die Säuglinge zu zählen? da erwiderte ihm der Ewige: du thue das Deine und ich will dann das Meine thun; Mosche ging und stellte sich am Eingange des Zeltcs, die Glorie Gottes zog vor ihm her, und mels-

ihren Geschlechtern: Libni und Schimei. — (19) Und die Söhne Rehat's nach ihren Geschlechtern: Amram und Jizhar und Chebron und Uziel. (20) Und die Söhne Merari's nach ihren Geschlechtern: Machli und Muschi. Dies sind die Geschlechter Leui's, nach ihren Stammhäusern. (21) Von Ger- schon das Geschlecht des Libni und das Geschlecht des Schimei; dies sind die Geschlechter des Gerschuni. (22) Ihre Gemusterten nach der Zahl aller Männlichen von einem Monate und darüber, ihre Gemusterten waren sieben tausend und fünfhundert. (23) Die Geschlechter des Gerschuni

soßten hinter der Wohnung lagern, gegen Abend. (24) Und der Fürst des Stammhauses des Gerschuni war Eljasaph, Sohn Laels. — (25) Und das zu Beobachtende der Söhne Gerschons bei dem Zelte der Zusammenkunft war: die Wohnung und das Zelt, ihre Decke und die Decke am Eingange des Zeltes der Zusammenkunft. (26) Und die Umhänge des Vorhofes und die Decke am Eingange des Vorhofes, welcher um die Wohnung und um den Altar ringsum ist, und

(19) ובני קהת למשפחתם עמרם ויזכר
חברון ועזיאל: (20) ובני מררי
למשפחתם מחלי ומושי אלה הם
משפחת חצון לבית אבתם: (21)
לגרושן משפחת הלגני ומשפחת
השמעי אלה הם משפחות הגרשני:
(22) פקדיהם במספר כל־זכר מבין
חדש ומעלה פקדיהם שבעת אלפים
וחמש מאות: (23) משפחת הגרשני
אחרי המשכן יחנו ימה: (24) ונשיא
בית־אב לגרשני אליסף בן־לאל: (25)
ומשמרת בגיגרשון באהל מועד
המשכן והאהל מכסהו ומסך פתח
אהל מועד: (26) וקרעי החצר ואת־
מסך פתח החצר אשר על־המישכן

רשי

bete ihm die Zahl der Kinder, daher: על פי ה' auf den Anspruch des Ewigen! (21) לגרשון Die Familien Libni und Schimi kamen vor Ger- schon, ihre Zahl war 7500. (25) המשכן Die

מנוקות יש האהל הזה לבן נאמר על פי ה': (21)
לגרשון משפחת הלגני. כלומר: לגרשון היו הפקדים
משפחת הלגני ומשפחת השמעי פקדיהם כף וקף:
(25) המשכן. יריעות התחמנות: והאהל. יריעות
עזים העשויות לנני: מכסהו. עורות אלים ותחששים:

untersten Teppiche nämlich, והאהל, die Um-
hänge aus Ziegenhaaren, welche als Dach dienten. Die Decken

ועל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מִיתְרָיו לְכֹל
עַבְדָּתוֹ: ס (27) וּלְקָהֶת מִשְׁפַּחַת
הָעַמְרָמִי וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי וּמִשְׁפַּחַת
הַחֶבְלָנִי וּמִשְׁפַּחַת הָעִזִּיאֵלִי אֵלֶּה הֵם
מִשְׁפַּחַת הַקָּהֶתִי: (28) בְּמִסְפָּר כָּל־
זָכָר מִבְּנֵי־הָדָשׁ וּמַעֲלָה שְׂמֹנֶת אֲלָפִים
וְיֶשֶׁשׁ מֵאוֹת שְׁמָרִי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ:
(29) מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קָהֶת יָחִנוּ עַל יָדוֹ
הַמִּשְׁכָּן תִּמְנָה: (30) וְיִשָּׂא בֵּית־אֵב
לְמִשְׁפַּחַת הַקָּהֶתִי אֶלִּיצָפָן בֶּן־עִזִּיאֵל:
(31) וּמִשְׁמֶרֶתָם הָאֲרֹן וְהַשֻּׁלְחָן וְהַמִּנְחָה
וְהַמִּזְבֵּחַ וְכָל־הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ

die Stricke für seinen ganzen Dienst. (27) Und von Kehath: das Geschlecht des Amrami und das Geschlecht des Jizhari und das Geschlecht des Chebroni und das Geschlecht des Osieli; dies sind die Geschlechter des Kehathi. (28) Nach der Zahl aller Männlichen, von einem Monat und darüber; acht tausend und sechshundert, beobachtend das zu Beobachtende beim Heiligthum. (29) Die Geschlechter der Söhne Kehaths sollten lagern an der Seite der Wohnung gegen Mittag.

(30) Und der Fürst des Stammhauses der Geschlechter, Kehaths war Elizaphan, Sohn Ustels. (31) Und das von ihnen zu Beobachtende war die Lade und der Tisch und der Leuchter und die Altäre und die heiligen Geräthe, womit sie den Dienst verrichteten, und die

רשי

ומסך פתח. הוא היילון: (26) ואת מיתריו. של משכן
והאהל. ולא של הצר: (29) משפחת בני קהת יחנו
תימנה. וממזכין להם דגל ראובן החונים תימנה.
אוי לרשע. אוי לשבנו. לך דיוק עמכם דמן ואבנים
ומאנים והמששים איש עם קרבו ועדתו. שגמשכו
עמכם במחלוקתם: (31) והמסך. היא הפרקת שאף

von Widder- und Zachaſch-
Fellen. D. i. der Vorhang. (26) ואת
der Stifts-
hütte und dem Zelte, aber
nicht vom Vorhofe. (29)
משפחת בני קהת יחנו תימנה
Nahe zu ihnen war die
Fahne Reubens, welche
auf der Mittageite la-

gerten: „Leidet der Böse, so leidet sein Nachbar mit“ (Sucka 56);
Dathan und Abiram und seine 250 Personen (aus dem Geschlechte
Reubens) wurden darum mit Korach (dem Enkel von Kehat) zugleich
bestraft, weil sie sich an ihren Streitigkeiten beteiligt haben. (31) והמסך

למשמרת בני ישראל והזר הקרב
יומת: (39) כל־פקודי הלוים אשר פקד
משה ואהרן על־פי יהוה למשפחתם
כל־זכר מבן־חדש ומעלה שנים
ועשרים אלה: ס שש (40) ויאמר יהוה
נקוד על ואהרן

nach ihren Geschlechtern, alle Männlichen von einem Monat und darüber, waren zwei und zwanzig tausend. (40) Und der Ewige sprach zu Mose: Mustere alle männlichen Erstgeborenen der Kinder

רש"י

לשבינו. לפי שהיו שבעין אל משה. שהיה עומק
בתורה געשו גדולים בתורה. שגאמר: יהודה
מחוקקי (תהלים קיח) ובני יושבר יודעי ביה.
(ריה א' י"ב) וגר מאתם ראשי סנהדרות. (במדבר
רבה) ומזבולין מושבים בשבת ספר. שופטים ה':
(39) אשר פקד משה ואהרן. נקוד על ואהרן לומר.
שלא יהיה במנין הלוים (בכורות ד'): שנים ועשרים
אלף. ובפסוק אחר מוצא שלש מאות יתרים: בני
ג'שון שבצא אלפים וחמש מאות. בני קהת שמונה
אלפים ושש מאות. בני מררי שש אלפים וקמנים.
ולמה לא נכללן עם השאר. ופקדו את הבכורות. ולא
יהיו זקנים השלשה והשבעים וקמנים בכורות.
העודפים על המנין לפסוק? אהרן רבותינו (במסכת
בכורות ב' ה') איתן שלש מאות לנים בכורות היו

„Geh's dem Frommen gut, so genießt's auch
sein Nachbar“. Weil diese
Nachbarn von Mose
waren, der in der Gottes-
lehre forschte, wurden auch
sie darin groß, wie in
Ps. 108, 9: Jehuba ist
Gesetzgeber; von den
Söhnen Jisassars gin-
gen Gelehrte hervor, 200
Häupter der Synhedrien,
(Chron. 1, 12, 33,) und
von Sebulun stammten
Schriftkundige (Richter 5,
14). (39) משה ואהרן Auf
sich stehen Punkte, um
zu erinnern, daß er nicht

in dieser Zählung mitbegriffen war. אלה Wenn man
nachzählt, so findet man 300 mehr, denn die Nachkommen Gerschons
waren 7500, die von Rehat 8600 von Merari 6200 (zusammen
22,300). Warum sind diese 300 nicht mit den Anderen mit einverleibt
worden? Um sämtliche Erstgeborenen frei zu machen, wodurch die
273 überzähligen Erstgeborenen nicht nöthig gehabt haben, sich auszu-
lösen. Im Talm. Bechorot 5 heißt es hierüber: Die 300 Lewiten waren
Erstgeborene, es war also genug, wenn sie sich selbst von der Auslösung

Israel von einem Monat und darüber, und nimm auf die Zahl der Namen. (41) Und nimm die Leviten mir dem Ewigen anstatt aller Erstgeborenen unter den Kindern Israel, und das Vieh der Leviten anstatt aller Erstgeborenen unter dem Vieh der Kinder Israel. (42) Und Mose musterte, so wie der Ewige ihm geboten, alle Erstgeborenen unter den Kindern Israel. (43) Und es waren alle männlichen Erstgeborenen nach der Zahl der Namen, von einem Monat und darüber, nach ihren Gemusterten: zwei und zwanzig tausend und zwei hundert und drei und siebenzig. (44) Und der Ewige redete zu Mose, und sprach: (45) Nimm die Leviten anstatt aller Erstgeborenen unter den Kindern Israel, und das Vieh der Leviten anstatt ihres Viehes, und die Leviten sollen mir gehören, mir dem Ewigen.

רשי

befreiten. (40) פקוד מבן Nach einem Monate, wo man schon außer Zweifel ist, daß es keine Fehlgeburt war. (41) ואת בהמת הלוים ואת Das Vieh der Leviten löste nicht die Erstgeborenen des reinen Viehes der Israeliten aus; nur ihre erstgeborenen Esel (wurden von dem Vieh der Leviten ausgelöst); ein einziges Lamm von einem Leviten löste mehrere erstgeborene Esel der Israeliten aus, indem man nur die überzähligen

היום שפיקעו עינים מן הפריון: (40) פקד כל בכור נבר מבן חדש ומעלה. משפחה מקבל ספק נפלים: (41) ואת בהמת הלוים וגו'. לא פדו בהמת הלוים את בכורי בהמה שהורה של ישראל, אלא את פסטי המידיהם, ושה אחד של בן לוי פטר בהמה פסטי המורים של ישראל. תבע שהבי קנה העורפים

הָלוֹיִם אֲנִי יְהוָה: (46) יֵאת פְּדוּיֵי
הַשְּׁלֹשָׁה וְהַשְּׁבַעִים וְ- תֵּים הָעֶדְפִים
עַל־תְּלוֹיִם מִבְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (47)
וְלַמַּחֲתָהּ חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים לְגִלְגָּלֶת
בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ תִּקַּח עֲשָׂרִים גֶּרָה
הַשֶּׁקֶל: (48) וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף לְאַהֲרֹן
וּלְבָנָיו פְּדוּיֵי הָעֶדְפִים בָּהֶם: (49) וַיִּקַּח
מֹשֶׁה אֶת הַכֶּסֶף הַפְּדוּיִם מֵאֵת הָעֶדְפִים
עַל פְּדוּיֵי הָלוֹיִם: (50) מֵאֵת בְּכוֹר בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לָקַח אֶת־הַכֶּסֶף חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים
וַיִּשְׁלַח מֵאוֹת וְאַלְף בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ:

(46) Und als Lösegeld der zweihundert und drei und siebenzig, die überzählig sind über die Lewijim, von den Erstgebornen der Kinder Israel, (47) Nimm je fünf Schefel für den Kopf, nach dem Schefel des Heiligthums nimmst du sie, zwanzig Gera der Schefel. (48) Und gib das Geld Aharon und seinen Söhnen, als Lösegeld für die Ueberzähligen unter ihnen. (49) Und so nahm Mose das Lösegeld von denen, die überzählig waren über

die durch die Lewijim Gelöseten. (50) Von den Erstgebornen der Kinder Israel nahm er das Geld: tausend und dreihundert und fünf und sechzig (Schefel), nach dem Schefel des Heiligthums.

רשי

בָּאָדָם. וְלֹא מִנֶּה הָעֶדְפִים בְּבִהְמָה: (46) וְאֵת פְּדוּיֵי
הַשְּׁלֹשָׁה וְנֹר. וְאֵת הַבְּכוֹרוֹת הַצְּרִיכִין לְהַפְדוֹת בָּהֶם:
אֲלוֹ שְׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים וּמֵאָתִים הָעֶדְפִים בָּהֶם יִתְּרִים
עַל הָלוֹיִם. מֵהֶם תִּקַּח חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים לְגִלְגָּלֶת. בֶּךְ
הָיָא מִכִּדְּרֹתוֹ שֶׁל יוֹסֵף עֲשָׂרִים כֶּסֶף. שֶׁהָיָה בְּכוֹרָה
שֶׁל רָחֵל: (49) הָעוֹדֵפִים עַל פְּדוּיֵי הָלוֹיִם. עַל אוֹתָן
שֶׁפְּדוּ הָלוֹיִם בְּנוֹסָן: (50) הַחֲמִשִּׁים וְשִׁשִּׁים וַיִּשְׁלַח מֵאוֹת
וְאַלְף. בֶּךְ כֶּסֶם הַחֲשֹׁבוֹן חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים לְגִלְגָּלֶת.
לְמֵאָתִים בְּכוֹרוֹת אֲלֶף שֶׁקֶל. לְשִׁבְעִים בְּכוֹרוֹת שְׁלֹשׁ

Menschen und nicht das überzählige Vieh zählte.

(46) וְאֵת פְּדוּיֵי הַשְּׁלֹשָׁה וְנֹר. Die Erstgebornen unter ihnen, welche ausgelöst werden müssen, nämlich die 273, welche mehr sind als die Lewiten, von diesen nimmst du 5 Schefalim für jeden Kopf, so

viel war der Verkaufspreis (20 Silberstücke) von Josef, welcher der Erstgeborene von Rachel war. (49) הָעוֹדֵפִים Über diese, welche durch die Lewiten selbst ausgelöst wurden. (50) הַחֲמִשִּׁים וְשִׁשִּׁים וַיִּשְׁלַח מֵאוֹת Das ist die Totalsumme, den Kopf zu fünf Schefalim berechnet, für 200 Erstgeborene 1000 Schefalim, für 70 Erstgeborene 350 Schefalim und für

(51) Und Mosche gab das Lösegeld Aharon und seinen Söhnen, nach den Befehlen des Ewigen, so wie der Ewige dem Mosche geboten.

4. (1) Und der Ewige rebete zu Mosche und zu Aharon, und sprach: (2) Nehmet auf die Summe der Söhne Rehaths aus der Mitte der Söhne

Lewi's, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, (3) Vom dreißigsten Jahre und darüber bis zum fünfzigsten Jahre; Jeden, der zur Schaar kommt, Arbeit zu verrichten beim Zelte der Zusammen-

רש"י

brei kommen 15 Sche-falim, (zusammen 1365 Sche-falim). Moschedachte nun, wie werde ich es machen, wenn Jemand, von dem ich fünf Sche-falim fordere, mir sagen sollte, ich gehöre zu den durch Leviditen Ausgelösten! er nahm nun 22,000 Zettel, und schrieb darauf: „בן לוי“ und 273 Zettel, darauf geschrieben war: „חמשה שקלים“, diese mischte er durch einander, gab sie in eine Urne und ließ Jeden einen Zettel ziehen.

4. (2) נשא את ראש וגו' Bähle diejenigen unter ihnen, welche zum Traggeschäfte geeignet sind, nämlich die von dreißig Jahren bis zu fünfzig; wie es gewöhnlich heißt: Zu dreißig Jahren entwickelt der Mensch die größte Körperkraft, von fünfzig aber weiter ist die Kraft im

(51) ויתן משה את-כסף הפדיום לאהרן ולבניו על-פי יהוה כאשר צוה יהוה את-משה: שביע

ד (1) וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן
לאמר: (2) נשא את-ראש בני
קהת מתוך בני לוי למשפחתם לבית
אבתם: (8) מן שרשים שנה ומעלה
ועד בין-חמשים שנה כל-בא לצבא

מאות וחמשים שקל. לשלש בבורות חמשה עשר שקל. (במדבר ד' מנהדרין י"ז) אמר, כיצד אעשה? בבור שאומר לו הן חמשה שקלים, יאמר לי אני מפורני הלויים. מה עשה? הביא שנים ונעשים אלה פתקין וכתב עליהם בן לוי, ונאמתי: ונשנים ושלשה פתקין, כתב עליהם ה' שקלים: דללל ונתנו בקלפי, אמר לדם בואו וטלו פתקיקם לפי הנדרל:

ד (2) נשא את ראש וגו'. מנה מדים את הראשון לעבודת משא, והם מן שלשים ועד בן חמשים שנה; והפחות משלשים, לא נתמלא כחו. מכאן אמרו בן שלשים לפנה, ויתתר על בן חמשים.

לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (4) וְזֹאת
עֲבֹדַת בְּנֵי־קֹהֵת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קָדֵשׁ
הַקֹּדֶשִׁים: (5) וְכֹא אֹהֶרֶן וּבָנָיו בְּנִסְעֵי
הַמִּתְּנֶה וְהוֹדִדוּ אֶת פִּרְכַּת הַמִּסָּךְ וְכִסּוּ
בָהּ אֶת־אֹרֶן הָעֵדֻת: (6) וְנִתְּנוּ עָלָיו
כִּסּוֹ עוֹר פָּחִישׁ וּפָרָשׁוֹ בְּגֵד־כָּלִיל
תְּכֵלֶת מְלֻמָּעָה וְשָׁמוּ בָדָיו: (7) וְעַל
שְׁלֹחַי הַפָּנִים יִפְרָשׁוּ בְּגֵד תְּכֵלֶת וְנִתְּנוּ
עָלָיו אֶת־הַקְּעֵרֶת וְאֶת־הַכַּפֹּת וְאֶת־
הַמַּגִּנִּית וְאֶת־קִשׁוֹת הַנִּסָּךְ וְלֶחֶם הַתָּמִיד
עָלָיו יִדְהֶה: (8) וּפָרָשׁוֹ עֲלֵיהֶם בְּגֵד
תוֹלַעַת שָׁנִי וְכִסּוֹ אֹתוֹ בְּמַכְסָה עוֹר

kunst. (4) Dies ist der Dienst der Söhne Rehaths bei dem Zelte der Zusammenkunft: das Hochheilige. (5) Es kommen Aharon und seine Söhne, wenn das Lager aufbrechen soll, und nehmen den verdeckenden Vorhang ab, und bedecken damit die Lade des Zeugnisses, (6) Und thun darüber eine Decke von Tachaschfell, und breiten ein Tuch ganz von purpurblauer Wolle oben da-

rüber, und legen ihre Stangen zurecht. (7) Und über den Tisch der Schaubrode sollen sie ein purpurblaues Tuch breiten, und darauf legen die Schüsseln und die Schalen und die Röhren und die Stützen der Bedeckung, und das beständige Brod sei darauf. (8) Und sie breiten über dieselben ein karmesinfarbenes Tuch, und bedecken es mit einer

רשי

כחו מִפְּחִישׁ מַעֲפָה: (4) קדש הקדשים. המקודש
שְׁבִכִּיָּן: הָאֹרֶן וְהַשְּׁלֹחַן וְהַמִּנְכָּרִי וְהַמִּזְבֵּחַ
וְהַפִּרְכַּת וְכָלִי שֶׁבֶת: (5) וְכֹא אֹהֶרֶן וּבָנָיו וְנִסְעֵי
כָּל כָּלִי וְכָלִי לְעֹמֶק. הַמִּסָּךְ לוֹ בְּפָרָשָׁה זוֹ, וְלֹא
יִצְמָרְכוּ הַלֵּוִיִּם בְּנֵי קֹהֵת אֶלָּא לְשֹׂאֵת: בְּנִסְעֵי הַמַּחֲנֶה.
כִּשְׁמֵרָתוֹ מִסָּמֶל. הֵן יוֹדְעִין שֶׁיִּשְׁעוּ: (7) קְעוּרוֹת וְכַפּוֹת
וְקִשׁוֹת וּמִגִּנִּית. כָּבֵד פִּירִשְׁתִּים בְּמִלְאָכָה הַמִּשְׁכָּן:
הַנִּסָּךְ. הַכִּסּוֹ. לְשׁוֹן מִסָּךְ בְּדָהִיב: אֲשֶׁר יוֹסֵף בָּהֶן:

Abnehmen. (4) קדש Die Heiligsten unter allen, nämlich die Bundeslade, der Tisch und der Leuchter; die Altäre, der Vorhang und die Opferdienstgeräthe. (5) Sie sollen jedes Geräth in sein be-

stimmtes Behältniß einlegen, was hier in der Parascha angeordnet wird. Die Leviten, die Söhne des Rehat brauchen es blos zu tragen. Wenn sich die Wolke hebt, wissen sie, daß sie abziehen sollen. (7) קְעוּרוֹת usw. sind sämmtlich bei Verfertigung der Stiftshütte

Decke von Zachaschfell und legen seine Stangen zurecht. (9) Und nehmen ein purpurblaues Tuch, und bedecken den Leuchter zur Beleuchtung und seine Lampen und seine Zanglein u. seine Aschschaufeln und alle seine Delgefäße, womit man ihn bedient. (10) Und thun ihn und alle seine Gefäße in eine Decke von Zachaschfell, und thun dies auf ein Trage. (11) Und über den goldnen Altar breiten sie ein purpurblaues Tuch, und bedecken ihn mit einer Decke von Zachaschfell, und legen seine Stangen zurecht. (12) Und nehmen alle Geräthe des Dienstes, womit man den Dienst verrichtet im Heiligthum, und thun sie in ein purpurblaues Tuch, und bedecken sie mit einer Decke von Zachaschfell, und thun sie

תָּחַשׁ וּשְׂמוֹ אֶת־בְּדָיו: (9) וְלָקְחוּ בָּנָד
תְּכֵלֶת וּכְסוּ אֶת־מִנְרַת הַמָּאֹר וְאֶת־
נִרְתֶּיהָ וְאֶת־מִלְקָחֶיהָ וְאֶת־מַהֲתַתֶּיהָ
וְאֶת בְּדֵלֵי שְׂמֹנֶה אֲשֶׁר יִשְׁתַּנּוּ לָהּ
בָּהֶם: (10) וְנָתַנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ
אֶל־מִכְסָּה עוֹר תָּחַשׁ וְנָתַנוּ עַל־הַמּוֹט:
(11) וְעַל מִזְבֵּחַ הַזָּהָב יִפְרֹשׁוּ בָּנָד
תְּכֵלֶת וּכְסוּ אֹתוֹ בַּמִּכְסָּה עוֹר תָּחַשׁ
וּשְׂמוֹ אֶת־בְּדָיו: (12) וְלָקְחוּ אֶת־כָּל־
כְּלֵי הַשְּׁרָת אֲשֶׁר יִשְׁתַּרְבֵּם בַּקֹּדֶשׁ
וְנָתַנוּ אֶל־בָּנָד תְּכֵלֶת וּכְסוּ אוֹתָם
בַּמִּכְסָּה עוֹר תָּחַשׁ וְנָתַנוּ עַל־הַמּוֹט:

רשי

erklärt. הנסך Die Decke, wie אשר יוסך, מסך. (9) Eine Art Zange, womit er den Docht herauszieht nach jeder beliebigen Richtung. מהותיה. Ein kleiner Löffel mit flachem Boden, nicht rund, auch hatte er vorn keinen Rand, sondern zur

Seite, damit scharrte er die Asche der Leuchter weg, wenn er sie putzte. נרותיה Die Lampen, wo man den Docht und das Del hineingab. (10) מכסה עור תחש Es war wie ein leberner Sack. כלי שרת (12) Für die Stifthschütte, welche heilig ist, (בקרש) nämlich die Räucherwerk-

(9) מלקחיה. קמין צבת. שמושוך בה את המלקחיה לכל צד שרצה: מהותיה. קמין בה קטנה ושידה פשוטין, ולא סגוללים, ואין לה מחיצה לפניה, אלא מצדיה, וחזקה בה את דשן הנרות פשמיטין: נרותיה. לנשים בלעז (Lunes) שנותנין בהן השמן והפתילות: (10) אל מכסה עור תחש. קמין מצורה (כדים פ"כ מ"א): (12) את כל כלי השרת אשר ישרתו בהם בקדש. בתיך המישכן שהוא קדש: והן כלי הקפדת שמשמרתין בהם במוזבח

(13) וְדִשְׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וּפָרִשׁוּ עָלָיו בָּנֵד
אֲרָנָם: (14) וְנָתַנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־כֵּלָיו
אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ עָלָיו בָּדָם אֶת־הַמִּחְתָּת
אֶת־הַמְּזֻלָּת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְּזֻרָּקָת
כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרִשׁוּ עָלָיו כִּסְיוֹ עוֹר
תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ בָדָיו: (15) וְכִלָּה אֲהֲרֹן
וּבָנָיו לְכַסֹּת אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־כָּל־כְּלֵי
הַקֹּדֶשׁ בְּגָסַע הַמִּכְתָּה וְאֶחָד־יָבֹא

auf eine Trage. (13) Und nehmen die Asche vom Altar, und breiten darüber ein purpurrothes Tuch, (14) Und thun darauf alle seine Gefäße, womit man auf demselben den Dienst verrichtet, die Kohlenschaufeln, die Gabeln und die Schaufeln, und die Becken, alle Geräthe des Altars, und breiten darüber eine Decke

von Tachaschfell, und legen seine Stangen zurecht. (15) Und es vollenden Aharon und seine Söhne, zu bedecken das Heiligthum und alle Geräthe des Heiligthums, wenn das Lager aufbrechen soll, und hernach

רשי

הַפָּנִימִי: (13) וּדִשְׁנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ. מִזְבֵּחַ הַנֶּחֱשָׁת: וְדִשְׁנוּ. וְשָׂמוּ אֶת הַדָּשָׁן מַעְלָיו: וּפָרִשׁוּ עָלָיו בָּנֵד אֲרָנָם. וְאֵשׁ שְׂאֵדָה מִן הַשָּׁמַיִם. רִבְעִיָּה מִתַּח הַבָּנֵד כָּאֵר. בְּשַׁעַת הַמִּשְׁעוֹת (יוֹמָא כ"א) וְאֵינוּ שׁוֹדְקִין: שָׂדֵי כּוֹפִין עָלֶיהָ פֶּסֶכֶת שֶׁל גִּחְשָׁת (עִירוּבֵין קִיז): (14) מִחְתּוֹת. שָׂבָתָם הוֹתִין נְהָלִים לְתַרְוֵמַת הַדָּשָׁן. עֲנִישָׁה כְּמִין מִחְבֵּת. שָׂאִין לָהּ אֶלֶף שָׁלֹשׁ מִחְצוֹת. וּמִלְּפָנִים שׁוֹאֵבֶת אֶת הַנְּהָלִים: מוֹלָנוֹת. עֲנִירוֹת שֶׁל גִּחְשָׁת. שָׂבָתָן מִן כְּאֶבְרִים שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ לְהַפְדִּין בְּדֵי שְׂתֵּעָבָדוֹ יָם: וּמִדֵּר: יַעִים. הֵם מְקִרְפוֹת וּבִלְעִי וּדִיִּר (סוּיֵעָוָה Padelle, Pelle) הֵן שֶׁל גִּחְשָׁת. וְבֵּהֶן מְבַדְּדִין אֶת הַדָּשָׁן מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ: (15) לַכִּסּוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ. הָאֵין וְהַמִּזְבֵּחַ: וְאֵת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ. הַמְּזֻרָּקָה

zeuge, deren man sich auf dem innern Altar bediente. (13) וּדִשְׁנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ Den kupfernen Altar. דִּשְׁנוּ Sie sollen die Asche davon herunternehmen. בָּנֵד אֲרָנָם Das Feuer, welches vom Himmel kam, lag während der Reisezüge gleich einem ruhenden Löwen unter der Decke, ohne diese zu verzehren; weil man einen kupfernen Kessel darüber bedeckte (14) מִחְתּוֹת Lüffel,

womit man die Kohlen schürte, um die Asche wegzunehmen, sie hatten die Gestalt von Pfannen, welche blos drei Ränder hatten, auf der Vorderseite nahmen sie die Kohlen auf. מוֹלָנוֹת Gabeln aus Kupfer, womit man in die Gliedmaßen auf dem Altare hineinstach, um sie umzuwenden, damit sie eher verbrannt werden. יַעִים Sind die Schaufeln aus Kupfer, damit scharfte man die Asche vom Altare. (15) וְאֵת כָּל Die Lampe und andere Dienstgeräte. וְמִתּוֹ Wenn sie es berühren,

kommen die Söhne Rehaths, es zu tragen; damit sie nicht berühren das Heilige und sterben. Dies ist das zu Tragende von den Söhnen Rehaths beim Zelte der Zusammenkunft. (16) Und die Aufsicht Elasars, des Sohnes Aharons, des Priesters, sei über das Del zur Beleuchtung und das Räucherwerk von Spezereien und das beständige Speiseopfer und das Salböl, die Aufsicht über die ganze Wohnung und alles, was darin ist, das Heiligthum und seine Geräthe. (17) Und der Ewige rebete zu Mosche und zu Aharon, und sprach: (18) Lasset nicht ausgehen den Stamm der Geschlechter des Rehatthi aus der Mitte der Levijim; (19) Und dies thuet ihnen, daß sie leben und nicht sterben, wenn sie

בְּגִידֵי קֹדֶשׁ לְשֵׂאת וְלֹא יָגִעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ אֵלֶּה מִשָּׂא בְּגִידֵי קֹדֶשׁ בְּאַהֲלֵי מוֹעֵד: (16) וּפְקֻדַּת אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֹׁמֵן הַמָּאֹר וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֹׁמֵן הַמִּשְׁחָה פְּקֻדַּת בֶּרֶךְ־הַמִּשְׁכָּן וְכֹרֶם־אֲשֶׁר־בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבְבִלְיוֹ: פ סַמִּיר (17) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: (18) אַל־תִּכְרִיתוּ אֶת־שִׁבְטֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲלֵיתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם: (19) וְזֹאת אֲעֲשֶׂה לָּהֶם וְחָיוּ וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת־קֹדֶשׁ

רשי

werden sie des Todes durch den Himmel schuldig. (16) ופקודת אלעזר Er war darüber gesetzt, tragen zu lassen: er verwaltete das Del zum Leuchter, das Räucherwerk, das Salboel und das tägliche Opfer; es lag ihm ob, Befehle zu ertheilen, zu ermahnen, zu opfern während der Lagerzeit. פקודת כל המשכן.

Er war auch gesetzt über das, was die Nachkommen des Rehat trugen, Jedem seinen Dienst anzuweisen, nämlich die Stiftshütte und was dazu gehört, wovon in dieser Parascha oben zur Stelle die Rede war. Aber das Traggeschäfft des Gerſchon und Merari, das nicht zu dem Allerheiligsten gehört, stand unter der Aufsicht Jthamars, was in נשי verzeichnet steht. (18) אל תכריתו אל

וקלי שבת: ומתו. שאם יגיעו תיבין מיתה בידי שמים: (16) ופקודת אלעזר. שהוא ממונה עליהם. לשאת אותם. שמן וקטרת ושמן המִשְׁחָה: ומנחת התמיד עליו מיטל. לצוות וילכו וילקריב בערת הנחת: פקודת כל המשכן. ועוד היה ממונה על משא בני קהת. לצוות איש על עבודתו ועל משאו: והוא המִשְׁכָּן וכר אשר בו. כל האמרים המעלה בפִּשְׁתָּה זו. אבל משא בני נחשון וקדרי שאניה מקדש הקדשים. על פי אהרן היה. כמו שכתוב בפרשת נשא: (18) אל תכריתו. אל תגרמו להם

הִקְדִּישׁ אֶהֱרֹן וּבְנָיו יִבְאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם
אִישׁ אִישׁ עַל־עַבְדּוֹתָיו וְאֶל־מִשְׁאֹוֹ: (20)
וְלֹא־יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבֹלַע אֶת־הַקֹּדֶשׁ
וּמָתוּ: פ פ פ (21) וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (22) נִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ
בְּנֵי גֵרְשֹׁן וְסִדְדָם לְבֵית אֲבֹתָם
לְמִשְׁכַּתָּם: (23) מִכֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
וּמַעַלָּה עַד בְּוֶהֱמִישׁ שָׁנָה תִּסְקַד
אוֹתָם כָּל־הַבָּא לִצְבֹּא צָבָא לְעַבְד
עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (24) וְזֹאת עֲבֹדַת
מִשְׁכַּת הַגֵּרְשֹׁנִי לְעַבְד וְלְמִשְׁאֹוֹ: (25)
וְנִשָּׂא אֶת־יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־אֹהֶל
מוֹעֵד מִכְסֵּהוּ וּמִכְסֵּה הַתַּחֲשׁ אֲשֶׁר־

hintreten zum Hochheiligen: Aharon und seine Söhne sollen hineingehen, und sie stellen einen Jeden zu seinem Dienst und zu seinem Tragen. (20) Sie aber sollen nicht hineingehen, zu schauen, wie man das Heilige einhüllet, damit sie nicht sterben.

(21) Und der Ewige redete zu Mosche, und sprach: (22) Nimm auch die Summe der Söhne Gerschons auf, nach ihren Geschlechtern; (23) Vom dreißigsten Jahre und darüber bis zum fünfzigsten Jahre sollst du sie mustern, Jedem, der da kommt in die Schaar zu

treten, um Dienst zu verrichten beim Zelte der Zusammenkunft. (24) Dies ist der Dienst der Geschlechter des Gerschuni, zum Dienen und zum Tragen: (25) Sie tragen die Teppiche der Wohnung und das

ר ש י

שְׂמֹתוֹ: (20) וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבֹלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ.
לְחֹף גִּרְתָּךְ שָׁלוֹ. כְּמוֹ שֶׁשִּׁבְּשִׁיתִי לְמַעַלָּה בְּסִרְשֹׁה
וְיָרָשׁוּ עָלָיו בְּנֵי פִלְגִי וְקָסָה אוֹתוֹ בְּמִכְסָּה
קְלוֹנִית. וְכֹלֵנֶּנּוּ שָׁלוֹ הוּא כְּסוֹ:
חִסְלַת מִרְשַׁת בְּמִדְבַר סִינִי:

(22) נִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשֹׁן נֹס הֵם. כְּמוֹ שֶׁצִּוֵּיתִיךָ
עַל בְּנֵי קֹהֵת. לִרְאוֹת כְּמָה יֵשׁ. שֶׁהֵינִי לְקָדֵר
עֲבֹדָה: (25) אֶת יְרֵיעוֹת הַמִּשְׁכָּן. אֲשֶׁר תַּחְתּוֹנוֹת:
וְאֵת אֹהֶל מוֹעֵד. יְרֵיעוֹת צִוִּים. הַנֶּעֱשׂוֹת לְאֹהֶל עָלָיו:

כְּבֹלַע. (20) Wenn das Heiligtum in sein Verhältniß eingehüllt wird, wie dies oben erklärt wurde, wo es immer heißt: „man soll irgend ein Tuch darüber decken“. Unter בֹּלַע versteht man hier die Decke, in die es gehüllt wird.

(22) Nimm auf die Anzahl, so wie ich dir befehl bei den Nachkommen des Rehat, um zu sehen, wie viel Dienstaugliche darunter sind. (25) Die zehn untern Teppiche מוֹעֵד וְאֵת אֹהֶל מוֹעֵד

Zelt der Zusammenkunft, seine Decke und die Decke von Zuchaschfell, die oben darüber ist, und die Decke vor dem Eingange des Zeltes der Zusammenkunft. (26) Und die Umhänge des Vorhofs und die Decke vor dem Eingange des Thores am Vorhofe, welcher um die Wohnung und um den Altar ringsum ist, und ihre Stride und alle Geräthe zu ihrem Dienste; und Alles, was daran zu thun ist, sollen sie verrichten. (27) Nach dem Befehle Aharons und seiner Söhne geschehe der ganze Dienst der Söhne des Gerschuni, bei all ihrem Thun und bei all ihrem Dienste, und

ihr sollt ihnen auftragen zur Beobachtung ihr ganzes Tragen. (28) Dies ist der Dienst der Geschlechter der Söhne des Gerschuni beim Zelte der Zusammenkunft; und ihre Obhut sei in der Hand Sithamars, des Sohnes Aharons, des Priesters. (29) Die Söhne Merari's nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern sollst du sie leutern; (30) Vom dreißigsten Jahre und darüber bis zum fünfzigstem Jahre sollst du

עָלִיו מִלְמַעְלָה וְאֶת־מִסְדָּךְ פָּתַח אֶחָד
מוֹעֵד: (26) וְאֵת קִלְעֵי הַחֲצָר וְאֶת־
מִסְדָּךְ פָּתַח שַׁעַר הַחֲצָר אֲשֶׁר עַל־
הַמִּשְׁכָּן וְעַד־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת־
מִיתְרֵיהֶם וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעָבְדוּ: (27) עַל־
פִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו תִּהְיֶה כָּל־עֲבֹדָת בְּנֵי
הַנֶּגֶר שְׁנֵי לְכָל־מִשְׁאֵם וְלִכְל עֲבֹדָתָם
וּפְקֻדָּתָם עֲלֵהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל־
מִשְׁאֵם: (28) וְאֵת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי
הַנֶּגֶר שְׁנֵי בְּאֶחָד מוֹעֵד וּמִשְׁמֶרֶתָם בְּיַד
אֵיִתָּמָר בֶּן־אֶהְרֹן הַכֹּהֵן: ס (29) בְּנֵי
מִרְי לְמִשְׁפַּחַתָּם לְבֵית־אֲבוֹתָם תִּפְקֹד
אֹתָם: (30) מִכֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמִמְעֵלָה
וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקְדֵם כָּל־הַבָּא

רמז"ף

Teppiche aus Ziegenhaaren, welche als Zelt dienten. מכסו Die Decken, aus rothgefärbten Widderfellen. מסך Der Vorhang zur Morgenseite. (26) אשר על המשכי Die Umhänge und der Vorhang des Hofes, welche und bedecken. יעשה wird, nämlich den Sohn

מכסהו. עזרת אלים מאדמים: מסך פתח. וילון
המזרחי: (26) אשר על המשכון. בלומר: המקדשים
והמקדש של החר. הסוכבים ומגנים. על המשכון ועל
מזבח הנחשת סביב: ואת כל אשר יעשה להם.
פתגמו: 'את כל היתמם' לחון לפני גרשון: (27)
על פי אהרן ובניו. ואיה מהפנים ממנה עליהם:

לָצֶבֶא לְעֶבֶד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד:
 (31) וְזֹאת מִשְׁמַנְתָּ מִשְׁאֵם לְכָל־
 עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן
 וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וְאֲדָנָיו: (32) וְעַמֻּדֵי
 הַחֹצֵר סָבִיב וְאֲדָמֶיהֶם וַיְתַדְתֶּם
 וּמִיתְרֵיהֶם לְכָל־כְּלֵיהֶם וְלִכְלֵי עֲבֹדָתָם
 וּבִשְׁמַת תַּפְקִדוּ אֶת־כְּלֵי מִשְׁמַנְתָּ
 מִשְׁאֵם: (33) וְזֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי
 מִרְיָ לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּיַד
 אִיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: (34) וַיַּפְקֵד
 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשֵׂאֵי הָעֵדָה אֶת־בְּנֵי
 הַקֹּהֲלֵי לְמִשְׁפַּחָתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: (35)
 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְנֹמְעֵלָה וְעַד בֶּן־
 חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לָצֶבֶא לְעֶבְדָּהּ
 בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (36) וַיְהִי כַּקִּדְוָה

sie mustern, Zeden, der da kommt zur Schaar, zu verrichten den Dienst beim Zelte der Zusammenkunft. (31) Und dies ist das von ihnen zu beobachtende Tragen bei ihrem ganzen Dienste beim Zelte der Zusammenkunft; die Bretter der Wohnung und ihre Niegel und ihre Säulen und ihre Füße. (32) Und die Säulen des Vorhofs ringsum und ihre Füße und ihre Pflöcke und ihre Stricke, all ihre Geräthe und was zu ihrem Dienste gehört, und mit Namen sollt ihr ihnen zuzählen die Geräthe zu dem von ihnen zu beobachtenden Tragen. (33) Dies ist der Dienst der Geschlechter der Söhne

Merari's in all ihrer Verrichtung beim Zelte der Zusammenkunft, durch Jthamar, Sohn Aharons, des Priesters. (34) Und es musterten Mosche und Aharon und die Fürsten der Gemeinde die Söhne des Kehathi nach ihren Geschlechtern und nach ihren Stammhäusern. (35) Vom dreißigsten Jahre und darüber bis zum fünfzigsten Jahre, Zeden, der da kommt zur Schaar, zum Dienste beim Zelte der Zusammenkunft. (36) Und es waren ihre

רשי

בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: (32) וַיַּפְקֵד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנְשֵׂאֵי הָעֵדָה אֶת־בְּנֵי הַקֹּהֲלֵי לְמִשְׁפַּחָתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: (35) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְנֹמְעֵלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לָצֶבֶא לְעֶבְדָּהּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (36) וַיְהִי כַּקִּדְוָה

von den Söhnen ist darüber gesetzt? Jthamar, Sohn Aharon's. (32) Von den Söhnen und Wunden und Wunden. Von den Säulen; denn die Nägel und Stricke der Umhänge gehörten zum Dienste des

Geschon. Unten waren die Umhänge durch Stricke und Nägel befestigt, damit der Wind sie nicht aufhebe. Die Säulen hatten auch Nägel und

Gemusterten, nach ihren Geschlechtern, 2 tausend siebenhundert und fünfzig. (37) Dies sind die Gemusterten der Geschlechter des Rehathi, alle, die da dienen beim Zelte der Zusammenkunft, die Mosche und Aharon musterten nach dem Befehle des Ewigen durch Mosche. (38) Und die Gemusterten der Söhne Gerichons, nach ihren Geschlechtern und nach ihren Stammhäusern, (39) Vom dreißigsten Jahre und darüber bis zum fünfzigsten Jahre, Jeder, der da kommt zur Schaar, zum Dienste beim Zelte der Zusammenkunft; (40) Und es waren ihre Gemusterten nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, zwei tausend und sechshundert und dreißig. (41) Dies sind die Gemusterten der Geschlechter der Söhne Gerichons, alle, die da dienen beim Zelte der Zusammenkunft, die Mosche und Aharon musterten nach dem Befehle des Ewigen. (42) Und die Gemusterten der Geschlechter der Söhne Merari's, nach ihren Geschlechtern, nach ihren Stammhäusern, (43) Vom dreißigsten Jahre und darüber bis zum fünfzigsten Jahre, Jeder, der da kommt zur Schaar, zum Dienste beim Zelte der Zusammenkunft; (44) Und es waren ihre Gemusterten nach ihren Geschlechtern drei tausend und zweihundert. (45) Dies sind die Gemusterten der Geschlechter der Söhne Merari's, welche Mosche und Aharon musterten nach dem Befehle des Ewigen durch Mosche. (46) Alle die Gemusterten, welche Mosche und Aharon und die Fürsten Israels

לְמִשְׁפַּחְתָּם אֲלֵפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: (37) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת רֵהַחִי בְּלִדְהֶעָבֶד בְּאֶהֱל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה: ס שְׁנֵי (38) וּפְקוּדֵי בְנֵי גֵרְשֹׁן לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבוֹתָם: (39) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמוֹעֶדָּה וְעַד בְּיָתְמִים שָׁנָה פְּלִי־הַבָּא לְעֹבְדָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד: (40) וַיְהִיו פְּקוּדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם אֲלֵפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: (41) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי גֵרְשֹׁן פְּלִי־הַעָבֶד בְּאֶהֱל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה: (42) וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם: (43) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמוֹעֶדָּה וְעַד בְּיָתְמִים שָׁנָה פְּלִי־הַבָּא לְעֹבְדָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד: (44) וַיְהִיו פְּקוּדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם שְׁלֹשָׁת אֲלֵפִים וּמֵאוֹתָיִם: (45) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (46) פְּלִי־הַפְּקוּדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנָשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל

אֶת־הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
 (47) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעֲדָה וְעַד בֶּן
 חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הֶבֶא לַעֲבֹד עֲבֹדַת
 עֲבָדָה וְעֲבֹדַת מִשָּׁא בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
 (48) וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: (49) עַל־פִּי
 יְהוָה פָּקַד אֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ
 עַל־עֲבֹדָתוֹ וְעַל־מִשְׁאֹו וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר־
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ' שלשי

waren acht tausend und fünfhundert und achzig. (49) Nach dem Befehle des Ewigen durch Mose bestellte man sie, einen Jeden zu seinem Dienste und zum Tragen, und so war auch ihre Musterung, die der Ewige dem Mose geboten.

רש"י

הַעֲלִיזָהּ, בְּקִלְעֹנֶסוֹת וּקְנִיעִסִין. כְּמוֹ שֶׁשֶׁנִּידָה
 בְּמִלְאֲכָת הַמִּשְׁכָּן: (47) עֲבֹדַת עֲבֹדָה. זֶה הַשִּׁיר
 בְּמִצְוֹתָם וּבְנִזְרוֹת. שֶׁהֵיא עֲבֹדָה לַעֲבֹדָה אֲחֵרָה:
 וְעֲבֹדַת מִשָּׁא. בְּמִשְׁמָעוֹ: (49) וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר צִוָּה
 ה' אֶת מֹשֶׁה. וְאוֹתָן הַפְּקֻדִים הָיוּ בְּמִצְוָה מִבֶּן
 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה:

Stricke, um damit die Umhänge mit ihrem ganzen obern Saume an den Stangen und Schleifen zu befestigen, wie dies beim Bau der Stiftshütte (in der Beraitha) gelehrt wurde (47) עבודת עבודה

D. i. der Gesang mit Cymbeln und Harfen, welches ein Dienst zur Begleitung des Opfer-Gottesdienstes war, s. Chron, 1, 9, 16). ופקדיו Diese Gezählten waren zwischen dreißig und fünfzig Jahren.

5. Und der Ewige redete zu Moſche, und ſprach: (2) Gebiete den Kindern Iſraels, daß ſie entlaſſen aus dem Lager jeden Ausſätzigen und jeden Flüſſigen und jeden an einer Leiche Verunreinigten. (3) Männliches, wie Weibliches, ſollt ihr entlaſſen, hinaus vor das Lager ſollt ihr ſie entlaſſen, daß ſie nicht verunreinigen ihre Lager, in deren Mitte ich wohne (4) Und es thaten alſo die Kinder Iſrael, und entließen ſie hin aus vor das Lager; ſo wie der Ewige zu

ה (1) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (2) צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְשַׁלְּחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרֹעַ וְכָל־זָב וְכָל מָמָא דָּבָשׁ: (3) מְזַכֵּר עַד־גִּבְרָה תִשְׁלַחוּ אֶל־מַחֲוֵי לַמַּחֲנֶה תִשְׁלְּחֵם וְלֹא יטַמְּאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁגֵן בְּתוֹכָם: (4) וַיַּעֲשׂוּ־בָּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְּחוּ אֹתָם אֶל־מַחֲוֵי לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה

רש"י

צו את בני ישראל (2) Diese Paraſcha wurde am Tage, an welchem das Feſttheilichthum aufgeſtellt wurde, vorgetragen. Nach Talm. Gittin 60 wurden damals acht Paraſchiot mitgetheilt. וישלחו מן המחנה Es waren dort dort Lager beſtimmt, wenn ſie Lager aufſchlügen: Zwiſchen den Vorhängen war das Lager der göttl. Herrlichkeit, (מחנה שכניה); in deſſen Nähe war das Lager der Lewiten (פי, במדבר י). (מחנה לו ה)

von da an bis zu Ende aller Fahnen-Aufſtellung hieß das Volkslager (מחנה ישראל). Ein Ausſätziger wurde aus dieſen drei Lagern verwieſen; der Samenflüſſige durfte ſich nur in Volkslager aufhalten, und mußte die zwei erſten meiden; ein durch einen Leichnam Verunreinigter durfte auch im Lager der Lewiten verweilen und mußte bloß das Lager der Lewiten verlaſſen. Näheres im Tal. Beſach. 67. ממה למש. Ont. Der unrein

ה (2) צו את בני ישראל וגו'. פ'שה זה נאמרה ביום שהנחם המלכות, ושמנה פרשיות נאמרו בו ביום. בראתא במסכת נישין. בפרק הנזקין: וישלחו מן המחנה. שלש מחנות היו שם בשעת הנתינתן: תוך הקלעים היא מחנה שכינה. הנזיר ה'נים סביב, כמו שגמורש בפ'שת במדבר סיני. היא מחנה לויה. ומשם עד סוף מחנה הדגלים, קבל ארבע הרוחות. היא מחנה ישראל (פסחים סח). הציוע גשמהל הוין לכוין. הוב מתר במחנה ישראל. ומשולח מן השמים, וטמא לג'ש מתר אף בשל קודה. ואינו משולח אלא משל שכינה. וכל זה דרשו רבותינו מן המקראות במסכת פסחים: טמא לנפש. המסאב לטמי נפשא דאנשא. אומר אני.

אֶל-מֹשֶׁה בֶּן-עֲשׂוֹ בֶּן-יִשְׂרָאֵל: פ (5)
וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (6) וַיִּבֹר
אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ
מִכָּל-חַטֹּאת הָאֵלֶּם לְמַעַל מִעַר בְּיָהוָה
וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא: (7) וְהִתְוֹדוּ אֶת-
חַטֹּאתֵם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהָשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ
בְּרֹאשׁוֹ וְחַמִּישְׁתּוֹ יִסֹּף עָלָיו וְנָתַן
לְאִשֶּׁר אָשָׁם לוֹ: (8) וְאִם-אֵין לְאִישׁ
גֹּאֲלָר לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו הָאָשָׁם

Schuld nach der Hauptsumme, und deren Fünftel noch darauf legen, und es dem geben, an welchem sie sich verschuldet. (8) Wenn aber der Mann keinen nahen Verwandten hat, um dem die Schuld zu

Mosche geredet, also thaten die Kinder Israel. (5) Und der Ewige rebete zu Mosche, und sprach: (6) Rede zu den Kindern Israel; Wenn ein Mann oder ein Weib irgend eine Sünde thun und eine Untreue begehen, an dem Ewigen, und dieselbe Seele sich verschuldet: (7) So stollen sie bekennen ihre Sünde, die sie gethan, und erstatten die

רשי

שהוא לשון עצמות אדם בלשון ארמי. והרבה יש בקיר: אדרבא. שחוק פחית: שחוק עצמות: (6) למעור מעל בה. הכי קור וכתב פאן פרשת גזל ונשבע על שקר. היא האמירה בפרשת וקרא: (ה) „והעלה מער בה וכתב בעמיתו“ וגו'. ונשנית פאן בשביל שני דברים שנתחדשו בה: האחד „שפירב והתוודו לימד שאינו חייב חמש ואשם על פי עדים. עד שידה בדבר. והשני עד גזל הנה שהוא נתון לכהנים: (7) את אשמו בראשו. הוא תקנן שנישבע עליו (ביק יח): לאשר אשם לו. למי שנתחייב לו (כתובות יט): (8) ואם אין לאיש גואל. שפיר

durch eine Person wurde; ich denke, ממי bedeutet Menfchengebeine, im Chalb. häufig zu finden; im Bereschit rabba: שחיק ממיא „es mögen seine Knochen zermalmt werden.“ (6) מעור מעל בה. Der Abschnitt vom Raubverbot u. Falsch=Schwören ist bereits in ויקרא פ' יקרא ansführlich mitgetheilt;

hier wird es wegen zweier Zusätze, die hier neu sind, wiederholt: Erstens heißt es hier והתוודו, dies lehrt, er ist nicht eher schuldig, ein Fünftel I m hr zu zahlen und ein Schuldopfer zu bringen, selbst wenn Zeugen da sind, als bis er es selbst bekennet. Zweitens, wenn der Raub einen fremden betrifft, (der ohne Erben gestorben, u. daß der Sünder bekennet, falsch geschworen zu haben), so fällt es den Priestern zu. (7) בראשו D. i. die Hauptsumme, worauf er geschworen hat. לאשר Wem er es schuldig ist. (8) ואם אין לאיש גואל Wenn Derjenige,

erstatten, so sei die Schuld, die erstattet wird, dem Ewigen, dem Priester; außer dem Wider der Veröhnung, mit welchem man ihn veröhnht. (9) und alle Hebe von allen Heilighümern der Kinder Israhel, die sie dem Priester darbringen, gehört ihm. (10) Und eines Jeden Heilighümer gehören ihm; was Jemand dem

רש"י

der die Forderung hatte, und schwören ließ, ohne Erben, gestorben ist. Als dieser sein Unrecht einbekennen wollte. Unsere Weisen sagen: Gibts denn einen Menschen der gar keinen Anverwandten hätte? entweder einen Sohn, Bruder oder sonstigen nahen Verwandten von väterl. Seite? . . . Man meint aber einen Br, der ohne Erben gestorben; dieser hat in Israhel keinen Verwandten. D. der Hauptbetrag mit dem Fünfstel. לה לכה.

Es ist Gottes Eigenthum, er hat es dem Priester, der eben den Dienst versieht, gegeben. הכמורים אי מלכר Welcher in Bajifra 5,25 erwähnt wird, welches Opfer er besonders darbringen mußte. (9) Und troma M. und troma M. wirft die Frage auf: Bringt man denn die Hebe dem Priester ins Haus? er muß sie sich doch aus der Tenne selbst abholen? was soll troma M. anzeigen? Das sind die Erstlinge, davon es M. 2, 23, 19 heißt: Du sollst sie bringen in das Haus deines Gottes; woraus ich jedoch nicht entnehme, was damit geschehen soll? daher steht hier: לה לכה, die Schrift sagt also hiermit deutlich, daß die Erstlinge dem Priester gehören. (10) Und troma M. was troma M. die

התובע שהשביעו, ואין לו יורשים: להשיב האשם אליו. בשנמלך זה להתנות על עונו, ואמר רבותינו: ובי יש דף אדם בישאל שאין לו גואלים? או בן, או אה, או שאר בשר, הקרוב משפחה אביו, למעלה עד יעקב? אלא זה הבר שמת ואין לו יורשים? האשם המושב. זה הקרן והחומש: לה' ככה. קנאו השם ונתנו לכהן, שבאותו משמר: מלכר אל הכמורים. האמר ביקרא שהוא צריך להביא: (9) וכל תרומה וגו'. אמר רבי יצחקא. ובי תרומה מקריבין לכהן. תכלא הוא המלכר אתריה לבית הגגרות, וזה תל אשר יקריבו לפה: אדו הכמורים: שגאמר בהם: תביא ביר, ה אלהיה, (שמות כז) ואני יודע מה יעשה בהם, תל לפה לו יתקד: כא התובע ולמד על הכמורים, שהיו ניתקן לפה: (10) ואיש את קרשיו לו יהיו, קפי

לִבְהֵן לוֹ יְהוָה: פ רביעי (11) וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (12) וַיְדַבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ
בֵּית־שִׁמְתָה אִשְׁתּוֹ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל:

Wenn Jemandes Weib ausschweifft, und eine Untreue begeht an ihm;

רש"י

שנאמר מתנות כהונה ולויה, כול יבואו ויטלו
בזרע, תלמוד לומר: „ואיש את, קדשו לו
יהי.“ מניח שטובת הנאתו לקבלים. ועוד מדרשים
הרבה דרשו בו בספרי, ומדרש אגודה „ואיש את
קדשו לו יהי“ מי שמעצב מעשיו ואינו נותן
לו יהי הפעולות: סוף שאין שדרה עושה אלא אחד
מעשרה שהיה למדה לעשות: איש אשר יתן
לכהן מתנות הראויות לו: לו יהיה. קמון
הרבה: (12) איש איש כי תשמה אשתו מה
כתוב למעלה מן הענין „ואיש את, קדשו לו
יהי, אם אתה מעצב מתנות הכהן, חסד שמתעבד
לבא אצלו להביא לו את הסוסה: איש איש
לקדש שמועלת בשמים: באיש מלתקה שלמעלה
ואישה מקדשה: כי תשמה אשתו שני בפותנו: אין
המנאסין נאפי עד שתקנס בהן רוח שטות, דכתיב
„בי תשמה“, וכתוב בו נאם אישה חסד לב (משלי

Priester gibt, gehört ihm. (11) Und der Ewige
rebet zu Mosche, und sprach: (12) Rede zu
den Kindern Israhel, und sprich zu ihnen:
Untreue begeht an ihm;

Gaben, welche man den
Priestern und Leviten
entrichten mußte, bereits
erwähnt sind, so könnte
man denken, diese dürfen
sie sich gewaltsam zueig-
nen, daher steht: Was
Jemand heiligt, gehört
noch den Eigenthümern;
woraus wir entnehmen,
daß die daraus zu er-
zielende Nugnießung
ebenfalls noch ihm gehört.
Der Midr. bemerkt hiezu:
Wer die Zehnten-Abgabe
vorenthält, dessen Feld
wird selbst nur dem zeh-

ten Theil dessen tragen, was es gewöhnlich brachte. Die
ihm gebührenden Gaben. Der (Spendende) wird (dadurch)
großes Vermögen erlangen. (12) Früher steht:
„die geheiligten Dinge gehören dem Priester,“ diese Aufeinanderfolge
zeigt an, daß wenn du die Zehnten-Abgabe vorenthältst, so wirst du
zuletzt mit deiner untreuen Frau zum Priester kommen müssen. איש
איש Doppelt, anzudeuten, sie wird Zweien untreu, ihrem Gotte (der
Herr מלחמה איש) und ihrem Manne. איש איש כי תשמה אשתו Unsere Lehrer
sagen: Die Ehebrecher begehen nicht eher die Sünde, als bis ein
Geist der Vethörung in sie gefahren, wie es heißt תשמה כי (ähnlich
שמות=שמות; רוח שטות; und Salomo sagt Spr. 6, 32: Wer Ehebruch

(13) Und es hat jemand ihr beigewohnt, und es ist verborgen geblieben vor den Augen ihres Mannes, weil sie sich verborgen hatte, da sie verunreinigt wurde, und ein Zeuge ist nicht da gegen sie, auch ist sie nicht ergriffen worden; (14) Und es kommt über ihn ein Geist der Eifersucht, daß er eifersüchtig ist

רשי

treibt, ist verstandlos. Einfach heißt aber תשמה sie weicht von der Sittlichkeit ab, wodurch sie in ihm Verdacht erregt; wie Spr. 4, 15: שמה מעליו Weich ihm aus. מעלה בו Was war die Untreue? (13) ושכב איש אותה Ein Minderjähriger oder wer überhaupt kein Mann ist, ist nicht inbegriffen. Ein Blinder ist ausgenommen;

wenn er aber weiß, und schweigt dazu, da wirkt das Wasser nichts. Wenn aber nur ein einziger Zeuge da wäre, welcher aussagt, daß sie entehrt wurde, so trinkt sie das Wasser nicht. Und zur Aussage, daß sie entehrt sei, wohl aber zur Aussage, daß sie sich mit Jemandem heimlich verborgen hat. Ertrappt, wie M. 5, 22: er ergreift sie. (14) וּבְעֵבֶר עָלָיו Noch bevor sie sich mit ihm verborgen hatte וְקָנָא רוח קנאה Unsere Gelehrten sagen, er

(13) וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ שְׁכֵבְתָּ זָרָע וְנִעְלָם מֵעֵינַי אִישָׁהּ וְנִסְתָּרָה וְהִיא נִמְקָאָה וְעַד אֵין בָּהּ וְהוּא לֹא נִתְפָּשָׁה : (14) וְעֵבֶר עָלָיו רֹחַ קִנְיָא וְקָנָא אֶת-

ז. וקשמו של מקרא כי תשמה. תש מהרהרי גייעות ותחשד בעיניו. כמו שמה מעליו ועבוד (משליד): אל תש אל דברך לבד (שם ו'): ומעלה בו מעל. ומהו המעל? ושכב איש אותה: (13) ושכב איש. פרט לקמן. ומי שאינו איש (סוטה כ"ח): אותה שכבת זרע: שכיבתה פוסלת אותה. ואין שכבת אחרתה פוסלת אותה (יבמות צ"ח) במעשה בשרי אחרות. שהיו דומות זו לזו: ונעלם מעיני אישה. פרט לסנא (סוטה כ"ו) הא אם היה רואה ומעמיהם. אין הפס בודקין אותה: ונסתרה. שיעור שתראה למוקמת ביאה: ועד אין בה. אם יש בה אפילו עד אחד שאמר: נקמאת. לא היתה שותה: ועד אין בה. במוקמת. אבל יש עדים לסתירה. נתפשה. נאנסה. כמו ותפשה ושכב עמה (רברים כ"ב): (יד) ועבר עליו. קודם לסתירה. רוח קנאה

אִשְׁתּוֹ וְהָיָה נִטְמָאָה אֶזְעָבַר עָלָיו
וַיִּחַד־קִנְיָאָהּ וַקְנָא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָה לָא
נִטְמָאָה: (15) וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ
אֶל־הַכֹּהֵן וְהִבִּיא אֶת־קִרְבָּנָהּ עָלֶיהָ
עֲשִׂירֵת הָאִפָּה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא־יִצַק
עָלָיו שָׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו לִבְנָה כִּי־
מִנְחַת קִנְיָאָה הוּא מִנְחַת זָכָרֹן מִזִּבְחָת

auf sein Weib, und sie ist
verunreinigt worden, oder
es kommt über ihn ein
Geist der Eifersucht, daß
er eifersüchtig ist auf sein
Weib, und sie ist nicht
verunreinigt: (15) So
bringe der Mann sein
Weib zu dem Priester,
und bringe ihretwegen

zum Opfer ein Behntel Ephä Gerstenmehl,
und thue keinen Weihrauch darauf, denn es ist ein Speiseopfer der
Eifersucht, ein Speiseopfer des Andenkens,

er gieße kein Del darauf,
Schuld ins Andenken

רשי

וְקָנָא. כִּי־שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ לְשׁוֹן הַתְּרָאָה שְׁמִתָּהּ בָּהּ.
אֶל תִּפְתְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי: וְהָיָה נִטְמָאָה אִזְעָבַר
עָלָיו וְנוֹמַר. בְּדוֹמָה הוּא הַתְּרָאָה בָּהּ. וְעִקְבָּהּ עַל
הַתְּרָאָתוֹ וְאִין דִּינֵעַ אִם נִטְמָאָה. אִם לֹא: (15)
קָמַח. שְׁלֹא יִהְיֶה מִסֵּלֶת: שְׁעָרִים. וְלֹא תִסֵּם. הָיָה
עֲשִׂתָּהּ מִעֲשֵׂר הַתְּרָאָה. וְקִרְבָּנָהּ כֹּהֵל הַתְּרָאָה (כֹּסֶת)
יִבִּי: לֹא יִצוֹק עָלָיו שָׁמֶן. שְׁלֹא יִהְיֶה קִרְבָּנָהּ מִדּוֹדָר:
שֶׁבַשְׁמֶן קָרוֹי אוֹר. וְהָיָה עֲשִׂתָּהּ בְּחֻשֶׁךְ: וְלֹא יִתֵּן
עָלָיו לִבְנָה. שְׁהֶאֱמַדוֹת נִקְרְאוּ לִבְנָה. שְׁנָאֵמַר: אֶל
נִבְעַת הַלְבֹנָה (שִׁיר הַשִּׁירִים ד') וְהָיָה פִּירְשָׁהּ מִתְּרָבִינָה
(כֹּסֶת ה'): כִּי מִנְחַת קִנְיָאָה הוּא. תִּקְמַח הָיָה. קָמַח
לְשׁוֹן זָכָר: מִנְחַת קִנְיָאָה. מְעֻרְבָת עָלֶיהָ שְׁמֵי קִנְיָאָה:

hat sie gewarnt: Verbirg
dich nicht mit diesem
Manne. וְהָיָה נִטְמָאָה Sie
hat seine Warnung un-
beachtet lassen; er ist
aber nicht gewiß, ob sie
wirklich entehrt ist, oder
nicht. (15) קָמַח Es darf
kein feines Mehl sein.
Nicht von Weizen;
sie machte sich dem Viehe
gleich, so sei auch ihr
Opfer Vieh-Futter. לֹא

Das Opfer darf durch Nichts verschönert werden, weil das
Del Licht bedeutet, sie aber sündigte im Dunkeln. וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לִבְנָה Die
Erzmütter werden gleichnißweise We i h r a u c h genannt, siehe Hohelied
4, 6: „auf den Weihrauch-Hügel“, sie aber, die dem
Tugendwandel verließ, darf auf ihr Opfer keinen Weihrauch bringen.
Dieses קָמַח bezieht sich auf קָמַח, welches ein männliches
Hauptwort ist, und nicht auf מִנְחָה. מִנְחָה Es erregt den Eifer Zweier.

bringend. (16) Und der Priester führe sie hinzu, und stelle sie vor den Ewigen. (17) Und der Priester nehme heiliges Wasser in irdenem Gefäße, und von dem Staube, der auf dem Fußboden der Wohnung sein wird, nehme der Priester

und thue ihn in das Wasser, (18) Und der Priester stelle das Weib vor den Ewigen, und entblöße das Haupt des Weibes und lege auf

עין: (16) והקריב אתה הפה והעמדה
לפני יהוה: (17) ולקה הפה מים
קדשים בכליחרש ומזהעפר אשר
יהיה בקרבך המשכן יקה הפה ונתן
אלהמים: (18) והעמיד הפה את
האשה לפני יהוה ופרע אתראש
האשה ונתן עלפניה אתמנתה

רשי

den Zorn Gottes und den ihres Mannes. (17) Welches im Waschbecken geheiligt wurde. Dieses Becken wurde aus dem Kupfer der Spiegel gemacht, welche die tugendhaften Frauen beim Baue des Heilgthums hingegeben haben. S. M. 2, 38, 8: Diese Frau aber jenen nicht nachahmte, indem sie der Buhlerei verdächtigt wurde, daher wird ihr Vergehen durch das Wasser in diesem Becken unter-

sucht. Sie gab ihrem Buhlen vorzüglichlichen Wein in kostbaren Pokalen zu trinken, daher muß sie jetzt bitteres Wasser aus irdenem, gemeinem Geschirre trinken. (18) Es heißt ja schon: er stellte sie vor Gott? allein der Ewiger will jagen, er führte sie von einem Plage zum andern, damit sie in sich gehe und ein Geständnis ablege. An das Thor Miknor, d. i. im Vorhof die östliche Pforte, wo der allgemeine Eingang ist. Er löst das Haargeflecht auf, um sie zu verunzieren; hieraus folgern die Gelehrten, daß entblühtes Haar für die jüdische Ehefrau etwas Tadelhaftes sei. Und

קנאת המקום וקנאת העל: (17) מים קדושים.
שקראו בדור. לפי שנעשה מנחשת מראות העובדות
והי פדשה מתרביהן. שהיו נבגלות בבעליהן במצבים
סתרת המפתח. וזו קלקלה לאמר. תבדק בו (כתובות
ע"ב): בכלי חרש. היא השקת את הזאת בן משונה.
בכוסות משופות: לפיכך משמה מים המרים. במקדה
בזיה של תרם (סוטה ז'): (18) והעמיד הכהן גור.
והלא כבר נאמר והעמידה לפני ה? אלא מסייעין
היו אותה במקום למקום. כדי להגעה ותבדק העתה
ותודה: ופרע. סותר את קלעת שערה. כדי לבחולתה.
מבאן לבנות ישראל שגדו ראש גנאי להן ישם
יד ספרי: לפני ה. בשער נקרה. (ספרי) הוא שער
הענדה המקרה. הנה קל הנקנים? ונתן על כפיה.

הַזְכִּירוֹן מִנִּתְּת קִנְיָת הָיָא וּבִגְד הַכֹּהֵן
יִהְיוּ מִי הַמָּרִים הַמֵּאֲרִים: (19)
וְהַשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל־הָאִשָּׁה
אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ אִתְּךָ וְאִם־לֹא
שָׁמִית טְמֵאָה תַּחַת אִישׁךָ הַנָּקִי מִמִּי
הַמָּרִים הַמֵּאֲרִים הָאֵלֶּה: (20) וְאֵת כִּי
שָׁמִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי נִטְמָאת נִתַּן
אִישׁ בְּךָ אֶת־שִׁכְבְּתוֹ מִבְּלַעַד־י אִישׁךָ:

du nicht in Unreinheit ausgeschwefelt hinter deinem Manne: so sollst du ungestraft bleiben von diesem bitteren, fluchbringendem Wasser. (20) Wenn du aber ausgeschwefelt hinter deinem Manne und du so verunreinigt worden, und ein Mann dir beigewohnt, außer deinem Manne —

רשי

לִנְעֻמָּה אֲנִי תִּשְׁרֶף דַּעְתָּה וְתוֹדָהּ. וְלֹא יִמָּחֶה שֵׁם
הַמִּיּוֹחָד עַד הַיָּמִים: הַמָּרִים. עַל שֵׁם סוֹפֵן שֶׁהֵם מָרִים
דָּה: הַמֵּאֲרִים. הַמִּתְחַסְּרִים אֹתָהּ מִן הַעוֹלָם. דְּשֹׁן
סֵלֹן מִמֵּאִיר (יְחֻקָּאֵל בִּיה). וְלֹא יִתְּנֵן דְּפִישׁ מִיָּם
אֲדָרִים. שְׁבִירֵי קוֹדֵשִׁים הֵן: וְלֹא אֲדָרִים כְּסִיב הַנְּתוּב.
אֵלֶּה מֵאֲרִים אֶת אֲדָרִים. וְאֵת אֲנִיקְלָדִים לֹא תִּרְגֵּם
דְּשִׁינָה. אֵלֶּה מִלְּמִטָּה שֶׁמִּרְאֹת קִרְיָה בְּנוֹקָה שֶׁל
ז: (19) וְהַשְׁבִּיעַ אֹתָהּ וְנוֹמַר. וְכֵה הַשְׁבִּיעָה? אִם
לֹא שָׁכַב, הִנֵּק! הֵא אִם שָׁכַב, הִנֵּק! (סֵא לֹא תִּנְקֵי)
שֶׁמֶכְלָל לֹא אֶתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. אֲדָה. שֶׁמֶכְלָל לֹא תִּתְּנֵה
בְּרִינִי נִפְשׁוֹת תִּתְּלֶה לְזִכְרוֹת: (20) וְאֵת כִּי שָׁמִית כִּי

ihre Hände das Speiseopfer des Andenkens, das ein Speiseopfer der Eifersucht ist, und in der Hand des Priesters sei das bittere fluchbringende Wasser. (19) Und der Priester beschwöre sie, und spreche zu dem Weibe: Wenn kein Mann dir beigewohnt, und wenn

du nicht in schmerzender Dorn, nicht aber: „versuchte Wasser,“ sie heißen ja heilige Wasser, daher steht nicht אֲדָרִים, sondern מֵאֲרִים, weil sie für andere fluchbringend sind. Auch Dnf. übersetzt es nicht לְמִיָּה, sondern מִלְּמִטָּה sie zeigen Fluch am Körper dieser Frau. (19) Was schwört sie? Wenn du die eheliche Treue nicht gebrochen hast, der naki sollst du unverfehrt bleiben; hast du sie aber gebrochen, der dann werde (vom Schmerz) erdroffelt. Vom Negativen schließen wir auf das Positive; allein es ist Gesetz, bei Fällen über Leben und Tod mit der Freisprechung einzuleiten. (20) וְאֵת כִּי שָׁמִית

הָאֵלוֹת הָאֵלֶּה כִּפְּלוּ בַסֶּפֶר וּמָהָה אֶל־
מִי הַמָּרִים: (24) וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה
אֶת־מִי הַמָּרִים הַמֵּאֲרִירִים וּבָאוּ בָּהּ
רַמִּים הַמֵּאֲרִירִים לְמָרִים: (25) וְלָקַח
כִּפְּלוּ כִּי־ד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת הַמִּנְחָת
וְהִנִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב

diese Flüche der Priester in das Buch, und löschte es aus in das bittere Wasser, (24) Und gebe dem Weibe das bittere, fluchbringende Wasser zu trinken, und so komme in sie das fluchbringende Wasser zur Bitterkeit. (25) Es nehme aber (erst)

der Priester von der Hand des Weibes das Speiseopfer der Eifersucht, und schwinde das Speiseopfer vor dem Ewigen, und bringe es zum

רש"י

אֵלֶּה שֶׁל נִדְעָלָת? דְּשִׁדּוּא אָמַר אֶת זֶבֶד נִסְפָּלָת
וְאֵת בְּמִנְדָּ צָבָה. דְּרִי שֶׁל נִבְעָלָת אָמַר: אִמֵּן אִמֵּן.
בְּקָבֶלֶת שְׂבִינָה אִמֵּן עַל הָאֵלֶּה. אִמֵּן עַל הַשְּׂבִינָה.
אִמֵּן אִם מֵאִשׁ יְהוָה אִמֵּן אִם בְּאִשׁ אַחֶה. אִמֵּן
שֶׁלֹא כְּמִיתִי אֶרְוָה וְנִשְׁוָאָה. שׁוֹמֵרֶת יָבִם וְנִשְׁוָאָה:
(24) וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה. אִין יְהוָה סָדָר וְנִבְעָלָה.
שְׂדֵהִי בַת־חֵלֶה מִקְרִיב מִנְחָתָהּ. אֵלֶּה הַכְּתוּב מִבְּשִׁלָּה.
שֶׁשֶׁשִּׁיִּשְׁקָנָה יָבִאוּ בָּהּ לְמָרִים. לְפִי שְׁוֹאָמֶר: בְּטָן
וְהָיָה: מִנִּין לְשֹׂאֵר כָּל. הַנִּיף? מִלְּמִיד לְוָמֶר: וּבָאוּ
בָּהּ בְּכֹלָהּ. אִם בֶּן מֵה תִּיל בְּטָן וְיָדָה: לְפִי שֶׁהֵן
הַתְּחִילוּ בַּעֲבֻדָה תְּחִילָה. לְפִיכָךְ הַתְּחִיל מִהֶם
הַפְּרָעָנוֹת: לְמָרִים. לְהוֹת לֵה רַעִים וְלָמִים: וְהִנִּיף.
מוֹדֵף וּמְבִיא. מַעֲלָה וּמְרִידָה. וְאֵף הִיא מְנִיפָה. עֲמֹ
שָׂדֶה לְמַעֲלָה מִדֹּ שֶׁל כָּוֶן: (25) וְהִקְרִיב אוֹתָהּ.
זוֹ הִיא הַנִּשְׁתָּה. בָּקָן דְּרוּמִית מַעֲבֻדִּית שֶׁל מִזְבֵּחַ

darunter nicht gemeint sein, weil es schon heißt: deine Hüften sollen schwinden. **אִמֵּן אִמֵּן** Bezeichnet die Annahme und Befräftigung eines Schwures; sie bestätigt hiemit, daß sie weder von diesem Beschuldigten, noch von einem andern Manne entehrt worden sei. Ferner, daß sie weder als Braut, noch als Ehefrau die Treue verletzt habe, endlich, daß sie auch die Vorschriften der Schwagerehe (wenn ihr Mann ohne Kinder gestorben ist) und auch nach der Heirath

mit dem Schwager die Pflichttreue nicht verletzt habe. **אִמֵּן** Bezieht sich auf den Fluch und auf den Schwur. (24) **וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה** Er gebe dem Weibe zu trinken, das ist nicht die eigentliche Ordnung, denn erst bringt er das Opfer, s. B. 22, allein die Schrift meldet uns, wenn sie es wird getrunken haben, wird es ihr bitter werden, denn: Bauch und Hüfte werden leiden. Woraus ist erwiesen, daß der ganze Körper leiden wird? von dem Ausdrücke: **וּבָאוּ בָּהּ** Sie werden durch den ganzen Körper dringen. **בָּטָן** und **יָדָה** werden deshalb ausdrücklich erwähnt, weil sie das Verbrechen begingen., sie trifft daher zuerst die Strafe. **לְמָרִים** Sie werden ihr vielfache Uebel zuziehen. (25) **וְהִנִּיף** Eine Wendung, hinauf und hinunter, hin und her; auch sie muß das Opfer schwenken und ihre Hand muß über der des

Altar. (26) Und der Priester nehme eine Hand voll von dem Speiseopfer, dessen Gedächtnisopfer, und lasse es in Rauch aufgehen auf dem Altar, und hernach gebe er dem Weibe das Wasser zu trinken. (27) Und hat er ihr das Wasser zu trinken gegeben, so wird es ge-

sehen, wenn sie verunreinigt worden und eine Untreue begangen hat an ihrem Manne, so wird das fluchbringende Wasser in sie kommen zur Bitterkeit und ihr Leib wird schwellen und ihre Hüfte schwinden, und das Weib wird sein zum Fluch unter ihrem Volke. (28) Wenn

אתה אל־המזבח: (26) וקמץ הפה
מן־המנחה את־אזכרתה והקטיר
המזבח ואחר־ישקה את־האשה את־
המים: (27) והשקה את־המים והיתה
אם־נמאָה ותמעל מעל באישה וכאן
בה המים המאֲרִים לְמִרִים וצבתה
בטנה ונפלה ירכה והיתה האשה
לאֵלָה בקרב עמה: (28) ואם־לא

רש"י

Priesters sein. והקריב אותה. D. i. das Hinstellen auf die südwestliche Seite des Altars, vor der Kemiza, wie bei anderen Speiseopfern. (26) אזכרתה D. i. das Räucherwerk, von welchem er eine Handvoll nimmt; durch diese weissevolle Handlung wird das Speiseopfer der himmlischen Gnade gleichsam empfohlen. (27) והשקה D. i. Wenn sie sagt, ich will nicht trinken, nachdem der allerheiligste Name Gottes in diesem Wasser ausgelöscht wurde, so muß man sie dazu zwingen; ausgenommen, wenn sie selbst gesteht, sie habe die Treue gebrochen. Obgleich beim Fluche die Hüfte zuerst erwähnt wird, wird dennoch hier erst der Leib genannt, weil das Wasser nach der Richtung wirkt, wie es in den Körper dringt. ויהיה האשה לאֵלָה. Wie oben schon erklärt wurde, sie wird zur Verwünschungsform. I dienen. Es ist ein Unterschied, wenn jemand eine Schande erleidet im Orte, wo man ihn kennt, als dort, wo er nicht gekannt ist. (28) ואם־לא

קודם קמצה. פשאר מנחות: (26) אזכרתה. הוא הקומץ שעל ידי הקטרתו המנחה בָּהּ לזָכְרוֹן לְגִבוּת: (27) והשקה את המים. רבות שָׁאָם אָמְרָה אֲנִי שוֹתָה. לְאַחַר שֶׁנִּמְחַקָה כְּעֵדָה. מְעַרְעֵרִין אוֹתָהּ וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ בְּעַל פְּתָהּ. אָלָּא אִם בֵּן אָמְרָה: טַמְאָה אֲנִי (סוּטָה כ"ו): וצבתה בטנה ונמוה. אֵל עַל פִּי שֶׁבְקִרְלָה הַזֶּה יִרְדּוּ תַּחֲלֵלָה. הַמִּים אֵין בִּדְחָקִין. אֵלָּא הִרְדּוּ בְּנִסְתָּן בָּהּ: וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה. כְּמוֹ שֶׁפִּירֵשְׁתִּי: שְׂדֵדָה הַכֹּל אֵלִין בָּהּ: בקרב עמה. הַרְדֵּשׁ יֵשׁ בֵּין אָדָם הַמִּתְגַּוֵּר בְּמָקוֹם שֶׁנִּזְכָּר. לְאָדָם הַמִּתְגַּוֵּר בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ יָדוּר: (28) ואם לא נמאָה האשה. בְּחִתּוּדָה

נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וּמִדָּהּ הָיָא וְנִקְתָּהּ
וְנִזְרָעָה זָרַע: (29) זֹאת תִּזְכֹּרֶת הַקִּנְיָאָה
אֲשֶׁר תִּשְׁמָרָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ
וְנִטְמָאָה: (30) אִוּ אִישׁ אֲשֶׁר תִּעֲבֹר
עָלָיו רִיחַ קִנְיָאָה וְקִנְיָא אֶת־אִשְׁתּוֹ
וְהִעֲמִיד אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וַעֲשֵׂה
לָהּ כַּכֵּהֶן אֶת כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת:
(31) וְנָקָה הָאִישׁ מִעֵן וְהָאִשָּׁה כִּהְיָא
תִּשָּׂא אֶת־עֵוֹנָה:

aber das Weib nicht ver-
unreinigt worden, und sie
ist rein: so wird sie un-
gestraft bleiben, und Sa-
men erhalten. (29) Dies
ist die Weisung über
die Eifersucht; wenn ein
Weib ausschweift hinter
ihrem Manne und ver-
unreinigt wird, (30) Oder
wenn über einen Mann
der Geist der Eifersucht

kommt, daß er eifersüchtig ist auf sein Weib: so stelle er das Weib
vor den Ewigen, und der Priester thue an ihr ganz nach dieser Weisung.
(31) Und frei ist der Mann von Schuld, aber dasselbe Weib hat
ihre Schuld zu tragen.

רש"י

זו: וטהרה היא. במקום אחר: ונקתה. מימי
המאדרים, ולא עוד, אלא ונזרעה זרע, אם היתה
יולדת בצער, חלד בריה, אם היתה יולדת שהורים,
יולדת לבנים (סוטה כ"ז): או איש, כמו, או
נזרע שמות כ"א, כלומר אם איש קנאי הוא לכה,
והעמיד את האשה: (31) ונקה האיש מעון, אם
בדקיה המים, אל יבאג לומר: תקמי במיתתה, נקי
הוא מן העונש, דבר אחר, משמשקנה, היתה אצלו
בהיתר, ונקה מעון, שהסומה אסרה לבעלה (ספרי):

Durch dieses ge-
heime Verbrechen. וטהרה. Sie bleibt dann unver-
und anderweitig. ונקתה. seht von dem fluch-
Sie bleibt dann unver- verheißenden Wasser; sie
seht von dem fluch- wird außerdem schöne
verheißenden Wasser; Kinder leicht und glück-
sie wird außerdem schöne lich zur Welt bringen.
Kinder leicht und glück- או, נזרע או איש (30) Wie
lich zur Welt bringen. או, wie, wenn der
Wie, wenn der Mann eifersüchtig ist, so

stellt er die Frau vor den Ewigen. (31) Wenn das
Wasser sie untersucht hat, braucht er kein Bedenken zu tragen, als wenn
er schuld an ihrem Tode wäre; er ist ganz frei von Schuld. — Oder
der Sinn ist: Nachdem sie diese Wasser getrunken hat und unschuldig
befunden wurde, darf sie gesetzlich bei ihm bleiben, weil nur eine
überwiesene Abtrünnige (Sota) bei ihrem Ehemanne nicht bleiben darf.

6. (1) Und der Ewige redete zu Mosche, und sprach: (2) Rede zu den Kindern Israel, und sprich zu ihnen: Wenn ein Mann oder ein Weib sich auszeichnet, das Gelübde eines Enthaltensamen anzugeloben, enthaltsam zu sein, für den Ewigen: (3) So soll er von Wein und Berauschemd sich zurückhalten, Essig von Wein oder Essig von Berauschemd nicht trinken, auch keinen Trauben-Aufguß trinken, und Trauben, frische oder trockene, nicht essen. (4) Die ganze Zeit seiner Weihe soll er nichts von Allem, was bereitet wird vom Weinstocke, von Kernen bis Hülsen, essen.

ו (1) וידבר יהוה אל-משה לאמר: (2) דבר אל-בני ישראל ואמרת: אלהם איש אד-אשה כי יפלא לגדור גדר נזיר להזיר ליהוה: (3) מיין ושכר וייר תמין ויין ותמין שכר לא ישתה וכל-משרת ענבים לא ישתה וענבים לתים ובישים לא יאכל: (4) כל ימי נזרו מפל אשר יעשה מגופן הנין מחרצנים ועד-ג לא יאכל: (5) כל-

רשי

6. (2) כי יפלא Er wird absondern. Warum steht der Abschnitt von dem Nasir (Enthaltensamen) neben dem einer Sota? Um anzudeuten, wer eine solche Abtrünnige in ihrer Verworfenheit erblickt, soll dem Weingenußse entsagen, weil der Wein zur Unkeuschheit verleitet. נזיר נזיר heißt allenthalben absondern, auch hier: er hat sich vom Weingenußse enthalten. Um sich zur Ehre Gottes vom Weine abzuondern. (3) מיין ושכר Wie Dnf. übersezt: vom jungen und alten Weine, denn der Wein berauscht, wenn er alt ist. Zeder Aufguß, d. h. etwas in Wasser oder in anderen Getränken Eingeweichtes. אין שורין 1. Abschn. 1. Man darf keine Tinte oder Farbstoffe, wovon man Tinte macht, am Vorabende des Sabbath einweichen. Desgleichen Talm. Nasir 34: Wenn ein Nasir sein Brod in Wein eintaucht. (4) חרצנים Körner, וג die äußere Schale, worin die Körner

ו (1) כי יפלא יבייש. למה נקראה קדשת נזיר לקדשת טושה? לומר לה שכל הוצאה טושה בקלקלה ייר עצמו מן הנין שהוא מביא לידי נאיא (טושה ב'): נזיר נזיר. אין נזירה בכל מקום אלא פרישה. אף כצו שפירש מן הנין? להזיר לה. להבדיל עצמו מן הנין לשם שמים: (3) מיין ושכר. פתרגונו: מהמר תרת ועתיק שהנין משפר בשווא יתן: וכל משרת. לשון צביעה במים וכל משקה. וקדשון משנה יש תרבה: "אין שורין דין וסמנים". "נזיר ששנה פתו בנן": (4) חרצנים הם החרצנים (נזיר ליד): וג. הם קליפות שמבחיין שהחרצנים

יְמֵי נָדָר גִּזְרוּ תַּעַר לֹא־עֲבַר עַל־
 רֹאשׁוֹ עַד־מְלֵאת הַיָּמִים אֲשֶׁר־זִיז
 לַיהוָה כְּדֵשׁ יִהְיֶה גִבּוֹל פְּרַע שְׁעַר
 רֹאשׁוֹ: (6) בְּדִימֵי הַיּוֹרֹן לַיהוָה עַד־
 נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא: (7) לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
 לְאָחָיו וּלְאֶחָתוֹ לֹא־יִשְׁמָא דָּהֶם בְּמֵתָם
 כִּי נָדָר אָלְהָיו עַל־רֹאשׁוֹ: (8) כָּל יְמֵי
 נָדָרוֹ קָדוֹשׁ הוּא לַיהוָה: (9) וְכִי־יָמוּת
 מֵת עֲדָיו בְּפֶתַע פְּתָאֵם וְטָמֵא רֹאשׁ
 נָדָרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם טָהַרְתּוֹ בַּיּוֹם

(5) Die ganze Zeit des Gelübdes seiner Weihe soll kein Scheermesser über sein Haupt fahren; bis die Tage um sind, in welchen er enthaltfam sein will für den Ewigen, soll er heilig sein, soll er frei wachsen lassen das Haar seines Hauptes. (6) Die ganze Zeit seines Enthaltens für den Ewigen, soll er zu keiner Leiche kommen. (7) An seinem Vater und an seiner Mutter, an seinem Bruder

und an seiner Schwester, er verunreige sich nicht an ihnen, wenn sie todt sind; denn die Weihe für seinen Gott ist auf seinem Haupte. (8) Die ganze Zeit seiner Weihe ist er dem Ewigen heilig. (9) Und wenn Jemand stirbt neben ihm urplötzlich und verunreinigt sein geweihtes Haupt: so scheere er sein Haupt am Tage seiner Reinigung;

רשי

בְּתוֹךְ בְּגִנְגָּל בּוֹג: (5) קְדוֹשׁ הִיּוּ. הַשְּׁעַר שְׁדוֹ.
 בְּנָדָר הַפְּרַע שֶׁל שְׁעַר רֹאשׁוֹ. (ספרי): פְּרַע. נָקֹד
 פֶּתַח קֶבֶן. לְפִי שְׂדוּא דְּבִיק לְשַׁעַר רֹאשׁוֹ. פְּרַע שֶׁל
 שִׁנְיָ. וּפְרִיז שֶׁל פְּרַע: גִּבּוֹל שֶׁל שְׁעַר. וְכֵן אֵת
 רֹאשׁוֹ לֹא יִפְדֶּע (וַיִּקְרָא כֵּן). וְאֵין קְרִי פְּרַע פְּתוּחַ
 מִלְּיוֹם: (8) כָּל יְמֵי נָדָרוֹ קָדוֹשׁ הוּא. וְזוֹ קְדוּשַׁת
 הַנוֹקָה מִלְּיִשְׁמָא לְמַתִּים: (9) בְּפֶתַע. זֶה אוֹנֵם:
 פְּתָאֵם. זֶה שׁוֹגֵג. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: פֶּתַע פְּתָאֵם דְּכָר
 אֲחֵד הוּא. מִקְדָּה שֶׁל פְּתָאֵם: וְכִי יָמוּת מֵת עֲדָיו
 בְּאֶחָל שְׂדוּא בּוֹ: בַּיּוֹם טָהַרְתּוֹ. בַּיּוֹם הַזֶּה אוֹ אֵינוֹ

wie der Klöpsel in der Glocke sich befindet. (5) קְדוֹשׁ הִיּוּ Das Haar soll geweiht sein, daher muß er es frei wachsen lassen. (6) Ist mit einem Sc-gol (was Raschi Batach nennt) punktiert, weil es mit שְׁעַר רֹאשׁוֹ verbunden steht: Eine Vergrößerung seines Haares; ebenso פְּרַע; לֹא יִפְדֶּע M. 3, 21 heißt es nur dann, wenn

der Haarwuchs 30 Tage alt ist. (8) כָּל יְמֵי נָדָרוֹ קָדוֹשׁ הוּא D. i. das Heilighalten der Person, daß sie sich nicht an Todten verunreinige. (9) בְּפֶתַע Nothgedrungen. פְּתָאֵם Irrthümlich; nach Anderen gehören וְכִי יָמוּת zusammen, und bedeutet einen plötzlichen Zufall. וְכִי יָמוּת Wenn jemand neben ihm stirbt, in dem Zelte wo sich der Nasir aufhält. בַּיּוֹם טָהַרְתּוֹ Am Tage, wo man ihn besprengt, nicht aber am

am siebenten Tage soll er es scheeren. (10) Und am achten Tage bringe er zwei Turteltauben oder zwei junge Tauben zum Priester an den Eingang des Zeltes der Zusammenkunft. (11) Und der Priester bereite eine zum Bindopfer und eine zum Ganzopfer, und versühne ihn wegen dessen, daß er sich versündigt hat bei der Leiche, und heilige so sein Haupt an demselben

Tage. (12) Und er sei enthaltsam für den Ewigen die Zeit seiner Weihe, und bringe dann ein jähriges Schaaf zum Schuldopfer; aber die vorige Zeit fällt weg, weil seine Weihe unrein geworden. (13) Und dies ist die Weisung für den Enthalt samen; am Tage,

השביעי יגלחמו: (10) וביום השמיני יבא שתי תורים או שני בני יונה אלפתח אהל מועד: (11) ועשה הכהן אחד להטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא: (12) והויר ליהנה את ימיו נזרו והביא כבש בן שנתו ראש ותימים הראשנים יפלו כי טמא נזרו: (13) וזאת תורת הנזיר ביום

רשי

achten Tage, wo er schon ganz rein ist, es heißt daher ביום השביעי. Man könnte meinen, auch wenn er noch nicht besprengt ist? daher steht: Am achten Tage nach seiner Reinigung (Besprengung). (10) וביום השמיני Dadurch wird der siebente Tag ausgeschlossen; man könnte meinen, der neunte Tag wird ausgeschlossen, daher hat die Schrift eine Zeit

אלא בשמיני שהוא קדוש לקמי. פל: ביום השביעי. אי שביעי. יכול אפילו לא היה? פל. ביום שהיה: (10) וביום השמיני יבא שתי תורים להוציא את השביעי. או אינו אלא להוציא את השביעי? קבע וכן לקרבין וקבע וכן לקרבין: מה קרבין הקדש שמיני והשמיני והקדש את מקרבין שמיני והשמיני והקדש: (11) מאשר חטא על הנפש. שרא נזיר כמזאת המה. רבי אלעזר הקפר אומר: שגער עצמו מן הנזן: וקדש את ראשו. להחזיר ולהתחיל מנזן קדוה: (12) והויר לה את ימי נזרו. תחזור הנזרה מנזרותה. כמחילה: וימים הראשונים

festgesetzt, für das Opfer, wie für den Opfernden; so wie beim Opfer der achte Tag dazu geeignet ist, d. i. vom achten und weiter, ebenso kann auch der Opfernde vom achten Tage und weiter, (d. i. am neunten Tage) opfern. (11) **מאשר חטא על הנפש** Weil er sich nicht von der Verunreinigung an Todten in Acht genommen. R. Eleasar Hakkapor meint, er sündigte gegen seine eigene Person (הנפש), weil er sich die Enthaltung des Weingenußes auferlegte. **וקדש את ראשו** Er muß wieder anfangen, die Zeit seiner Enthaltung zu zählen. (12) **והויר לה** Er muß von Neuem wieder die Tage

da um ist die Zeit seiner Weihe, bringe man ihn zum Eingange des Zeltes der Zusammenkunft. (14) Und da bringe er dem Ewigen sein Opfer dar; ein jähriges Schaf, fehlerlos, zum Ganzopfer, und ein jähriges weibliches Schaf, fehlerlos, zum Sündopfer, und einen fehlerlosen Widder zum Friedopfer. (15) Und einen Korb mit ungesäuerten Kuchen von Weißmehl, Kuchen mit

seiner Enthaltung zählen. והימים הראשונים יסלו Die ersten Tage werden nicht mitgezählt. (13) יביא אותו Er muß sich selbst bringen. Das ist eine von den drei vorkommenden את, so es sich nach R. Jischmael auf das handelnde Subjekt selbst bezieht, so M.

יפלו, לא יעלו מן המקץ: (13) יביא אותם, יביא את עצמו. זה אחד משלושה אתים, שהיה רבי יששכר אומר, בן, בן צא, בן, והשווא אותם, עון אשמה: (ויקרא כ"ב) את עצמם, בן צא, בן, וקבור אותו בנאי: (דברים ל"ד) הוא קבר את עצמו: (15) ומנחתם ונסכיהם, של עולה ושלמים, לפי שהי בבל, ונצאו לדון בדבר חדש, ששמענו לחם: החורין לבללן, ששמענו נסכים, בדין עולה ושלמים: חלות מצות וריקין מצות, עשור מפל מין (מנחות

Digitized by Google

Ewigen, sammt dem Korbe mit den ungesäuerten Kuchen, auch verrichte der Priester dessen Speisopfer und Trankopfer. (18) Und der Enthaltsame scheere am Eingange des Zeltes der Zusammenkunft das Haupt seiner Weihe, und nehme das Haar des Hauptes seiner Weihe, und lege es auf das Feuer, welches unter dem Friedopfer ist. (19) Und der Priester nehme den Bug, wenn er gekocht ist, von dem Widder, und einen ungesäuerten Kuchen aus dem Korbe und einen ungesäuerten Fladen, und lege es auf die Hände des Enthaltamen, nachdem er sich sein geweihtes Haupt geschoren. (20) Und der Priester schwinde sie in einer Schwingung vor dem Ewigen;

רשי

Gattung zehn Stück. (17) Und schlachte das Freudenopfer, um dadurch das Brod zu heiligen. (18) Und der Enthaltsame scheere am Eingange des Zeltes der Zusammenkunft das Haupt seiner Weihe, und nehme das Haar des Hauptes seiner Weihe, und lege es auf das Feuer, welches unter dem Friedopfer ist. (19) Und der Priester nehme den Bug, wenn er gekocht ist, von dem Widder, und einen ungesäuerten Kuchen aus dem Korbe und einen ungesäuerten Fladen, und lege es auf die Hände des Enthaltamen, nachdem er sich sein geweihtes Haupt geschoren. (20) Und der Priester schwinde sie in einer Schwingung vor dem Ewigen;

(17) וזבח שלמים לה' על סל המצות. וישחט את השלמים. על גגת לקדש את הלהם: את מנחתו ואת נסכו. של איל: (18) וגלה הנזיר פתח אהל מועד. וכול וגלה בעזרה. ובי זה הדר בדין. אלא וגלה הנזיר לאחר שחישת השלמים. שכתוב בהן: וישחט פתח אהל מועד (ויקרא ג) ספרי: אשר תחת וזבח השלמים. פתח הדוד. שהוא מבשילן בו. לפי ששלמי נזיר היו מבשילין בעזרה. שצריך דיטול בהן תרומה. אחר שנתבשל. ויהיה לפני ה: (19) הדורע בשלה. לאחר שנתבשלה: (20) קדש הוא לכהן. החלה והקדק והתרומה. ויהיה הן לכהן:

Er mußte das Freudenopfer schlachten, um dadurch das Brod zu heiligen. Das Das Mehl- und Weinopfer vom Widder. (18) Und galeh Man könnte meinen, er soll sich im Vorhofe scheeren lassen, dies wäre aber unschicklich, sondern er muß sich außerhalb des Vorhofes scheeren lassen, nachdem man das Freudenopfer geschlachtet hat, wie die Vorschrift lautet: Er soll es schlachten am Eingange des Stiftzeltes. Unter dem Kessel, worin es kocht, weil die Freudenopfer des Nasir in dem Vorhofe gekocht wurden, indem der Priester das Schulterstück zur Schwenkung nahm, nachdem es gekocht war. (19) Nachdem das Schulterstück gekocht wurde. (20) Ein Kuchen, Fladen und das Schulterstück sind

חזה התנופה וגעל שוק התרומה ואחר
ישתה הנזיר יין: (21) זאת תורת
הנזיר אשר ידו כרבנו להנה על-נזרו
מלבד אשר-משיג ידו כפי נדרו אשר
ידו בן יעשה על תורת נזרו: פ
(22) וידבר יהוה אל-משה באמר: (23)
דבר אל-אהרן ואל-בניו לאמר כה

es ist heilig für den Priester
nebst der Brust der
Schwingung und nebst
dem Schenkel der Hebe.
Und hernach mag der Enthalt-
same Wein trinken.
(21) Dies ist die Weisung
für den Enthaltamen,
welcher angelobt, (dies)
sein Opfer für den Ewigen

wegen seiner Weihe außer dem, wozu sein Vermögen hinreicht; nach
seinem Gelübde, das er angelobt, so muß er thun neben der Weisung
für seine Weihe, (22) Und der Ewige redete zu Mose, und sprach:
(23) Rede zu Aharon und zu seinen Söhnen, und sprich: So sollt

רשי

על חזה התנופה. מלבד חזה ושוק הראויים לו מכל
שקמים, מוסף על שלמי נזיר הרוצ הנה לפי שדיו
שלמי נזיר בקבל, ויצאו לרדו בדבר הקדש, להקדשת
ורע: הוצרך להקדוץ להלל, לרדו את בנתו ושוק:
(21) מלבד אשר השיג ידו, שאם אמר הבני נזיר
על מנת להלל על מאה עולות וגעל מאה שקמים:
כפי נדרו אשר ידו כן יעשה. מוסף על תורת נזרו:
על תורת הנזיר. יוסף, ולא יחשב. שאם אמר הבני
נזיר חמש נזירות, על מנת להלל על ג' בהמות הקדש

Hebe für den Priester.
Außer der חזה התנופה
Brust und dem Schenkel,
welche dem Priester
von jedem Freudenopfer
gebühren, bezieht er beim
Freudenopfer des Nasir
auch noch das Schulter-
stück. — Weil das Freuden-
opfer des Nasir vom all-

gemeinen Gesetze eine Ausnahme macht, nämlich das Schulterstück für den
Priester absondern zu müssen, daher wurde es wieder zur allgemeinen
Vorschrift zurückgeführt, und festgesetzt, Brust und Schenkel dem Priester
zu geben. (21) Außerdem, wozu sein Vermögen
hinreicht; wenn er z. B. sagt: ich will ein Nasir sein, unter der
Bedingung, daß, wenn ich mich scheeren lassen werde, ich dann 100
Ganz- oder 100 Freudenopfer darbringen will, so gilt es. כפי נדרו
Gemäß seinem Gelübde. Wenn es mehr als das Gesetzliche ist,
darf er es opfern, weniger aber nicht. Wenn er z. B. fünf Gelübde der
Enthaltsamkeit angelobt, unter der Bedingung, nur bei der Darbringung

ihr die Kinder Israhel
segnen; (24) Der Ewige
segne dich, und behüte
dich; (25) Der Ewige
lasse sein Antlitz dir zu-
kehren, und sei dir gnä-
dig; (26) Der Ewige
wende sein Antlitz dir zu,
und gebe dir Frieden!

(27) So sollen sie meinen Namen legen auf die Kinder Israel, und ich werde sie segnen.

תִּקְרְבוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם :
 ס (24) יִבְרַכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ : ס (25)
 יֵאָר יְהוָה | פָּגְנוּ אֵלָיו וַיִּתְּנֶךָ : ס (26)
 יֵשָׂא יְהוָה פָּגְנוּ אֵלָיו וַיִּשֶׂם לָהּ שָׁלוֹם :
 ס (27) וְשֵׁמוֹ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאֲנִי אֲבָרְכֶם : ס חמשי

רע"י

von drei Stück Vieh sich scheeren zu lassen, so heißt es nicht כפי נדרו, er muß gemäß seinem Gelübde handeln. (23) אמור להם שומר, זכור וספר, wie אמור להם. Daß Alle es hören. אמור steht mit ייני vollständig: daß man den Segen nicht rasch und eifertig, sondern mit Anacht, von ganzem Herzen ausspreche. (24) יברכך Daß deine Besitzthümer gesegnet seien. ויברכך Daß dein Vermögen dir nicht durch räuberische Gewalt entriffen werde. Wer einem ein Geschenk macht, so kann er dasselbe nicht

zugleich hülten, es kann ihm durch Räuber entrisfen werden, was nützt dann die Gabe dem Beschenkten? Gott aber ist der Spender und Hüter zugleich! (25) **יֵאָר ה' פְּנֵי אֲלִיךָ** Der Ewige lasse dir leuchten sein Antlitz. **וַיִּחַךְ** Er mache dich beliebt. (26) **יֵשָׁא ה' פְּנֵי אֲלִיךָ** Er möge seinen Zorn (פְּנֵי) gegen dich unterdrücken. (27) **וַיִּשְׂמוּ אֶת שְׁמִי** Die Priester sollen das Volk mit dem allerheiligsten Gottesnamen (יְהוָה) segnen. **אֲנֹכִי** die Israeliten nämlich, ich werde in den Priestersegen einstimmen. Oder, ich werde die Priester segnen.

אין אני קורא בו : פאָר ידור פֿון יעִשׂה : (23) אַמור
להם. כִּמּוֹ זָכוֹר שְׁמוֹר בִּלְעִז רִישׁוֹ : (יחזקאל
(disant) ? אַמור להם. שְׁדִיּוֹ פִילֵם שׁוֹמְעִים (ספרי)
אַמור. מָלֵא. לֹא תִכְבְּדוּם בְּחָפוּז וּבְהִלּוּת. אֲלֵא
בְּכוֹנָה וּבְלֵב שָׁלֵם (במדבר רבה) : (24) יִכְבֹּךְ.
שְׁתִּכְרְכוּ נִכְסֶיךָ : וְיִשְׁמַדְךָ. שְׁלֵא יִבְאוּ עָלֶיךָ שׁוֹדֵדִים
לִיטוֹל מִמֶּנּוּ : שְׁתַּחֲוֶה מִתְּהַלֵּל לְעַבְדּוֹ. אִינִי כֹל
לְשִׁמְרוֹ מִכָּל אִדֹּם. וְיִבְנוּ שְׁבָעִים לִסְתִּים עָלָיו. וְנִשְׁלָן
אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. מִה הִנָּחָה יֵשׁ לוֹ בְּמַתְנֶה זוֹ ? אֲבָל הַקִּבִּי
הוּא הַנּוֹתֵן. הוּא הַשּׁוֹמֵר. וְהַרְבֵּה מִדְּרָשִׁים דִּרְשׁוּ
בֹּ בַסְפָּרִי : (25) יֵאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְרָאָה לְךָ פָּנִים
שׁוֹחֲקוֹת, פָּנִים צְהוּבוֹת : וְיַחַךְ. וְיִתֵּן לְךָ חֵן (ספרי) :
(26) יֵשׁ אֵל פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְכַבּוֹשׁ בְּעָסוֹ : (27) וְשָׂמוּ
אֵת שְׁמִי. וְיִכְרֹסוּ בְּשֵׁם הַמְּפֹאֶשֶׁת. (ספרי) : וְאִנִּי אֲכַרְסֵם.
לִישְׁרָאֵל. וְאַסְגִּים עִם הַכִּנְיָנִים. דָּבָר אַחֵר וְאֵין
אֲבָרְכֵם לְפָנֶיךָ :

ז (1) ויהי ביום כלות משה להקים את-
המשכן ומישה אתו וקדש אתו

7 (1) Und es geschah
an dem Tage, da Mosche
die Wohnung vollends

aufgerichtet, und sie gesalbt und geheiligt hatte sammt allen ihren

רשי

ז (1) ויהי ביום כלות משה. כלות פתיב. (ר"ל
בפתח ולא כלות בשנא ודוק) יום הקמת
המשכן. היו ישראל גבלה הנכנסת לחופה
במדרב רב. כלות משה. בצלאל ואהליאב וכל
הם לב עשה את המשכן. ותלאו הפתח במשה?
לפי שמסר נפשו עליו. לראות תבנית כל דבר ודבר.
במו שדראהו דבר. להורות לעושי המלאכה. ולא
מעה בתבנית אחרת. וכן מצינו בדרו. לפי שמסר
נפשו על בגן בית המקדש. שנאמר: וכו' ה'
דרור את כל ענותו אשר נשבע לה' וגומר.
(תהלים קל"ב) לפיך נקרא על שמו. שנאמר:
ראה ביהך דוד (מלכים א' י"ב) כלות משה
להקים. ולא נאמר. ביום הקים? מלמד. שכל

ביום כלות משה (1) 7.
Es steht hier כלות wie
Braut. Weil am Tage,
als man die Stiftshütte
aufrichtete, die Israeliten
so voll der innigsten Liebe
zu Gott waren, wie eine
Braut zu ihrem Bräuti-
gam, wenn sie zum Trau-
himmel geführt wird.
Bezalel, Oho-
liab und andere Künstler
machten die Wohnung;
die Schrift bezeichnet aber

blos Mosche, weil er sich dieser Arbeit ganz hingab, jedes Stück genau
besichtigte, ob es so hergestellt ist, wie es ihm am Sinai gezeigt
ward, um es dann den Künstlern zu lehren; er irrte sich auch nicht
bei einem einzigen Stücke! Dasselbe finden wir bei Dawid, der mit
besonderem Fleiße sich dem Tempelbaue hingab, wenn er sagt Ps.
132, 1: Gedenke o Ewiger dem Dawid all' sein eifervolles Streben.
Deswegen wird der Tempel auf seinen Namen genannt, laut Rön.
1, 12: Siehe, Dawid, auf dein Haus! משה להקים Es heißt
nicht ביום הקים welches anzeigt, daß er das Zelt in den sieben Tagen

Geräthen, und den Altar sammt allen seinen Geräthen, — als er sie gesalbt und geheiligt hatte.

(2) Da brachten die Fürsten Israels, die Häupter ihrer Stammhäuser, sie, die Fürsten der Stämme, sie die bei den Musterungen vorstanden, (3) Sie

brachten als ihr Opfer vor den Ewigen sechs bedeckte Wagen und zwölf Rinder, einen Wagen auf zwei Fürsten und einen Ochsen

וְאֶת־כֹּל־בָּלְיוֹ וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־
בָּלְיוֹ וַיִּמְשְׁחֻם וַיִּקְדֹּשׁ אֹתָם: (2)
וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי בֵּית
אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּשְׁתָּה הֵם הָעֹמְדִים
עַל־הַפְּקָדִים: (3) וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם
לִפְנֵי יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלוֹת־צֶבֶד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֵן
בָּקָר עֶגְלֹה עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר

רשי

der Einweihung aufrichtete und auseinander legte; an diesem Tage aber hat er es aufgerichtet, und nicht auseinander gelegt, daher das Schriftwort: als Mosche mit der Aufrichtung fertig war; dies war am 7ten Tag; am zweiten Tage in Niffan wurde die

die Lemiten zum erstenmale besprengt, und am siebenten desselben schoren sie sich das Haar, s. weiter 8, 7. (2) Dieselben, welche in Egypten Aufsieher waren, und wegen der Israeliten von den Egyptern geschlagen wurden s. M. 2, 5, 14. Jene, welche mit Mosche und Aharon standen, als man die Israeliten zählte, s. oben 1, 14: von jedem Stamme sei ein Mann bei euch. (3) שש בצבים ובמרדים: עגלות צב, bedeutet bedeckte Wagen, ebenso Jes. 66:

שִׁבְעָה יָמֵי הַמִּלּוּאִים הָיָה מֹשֶׁה מַעֲמִידוֹ וַיִּמְקְדּוּ.
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הָעֹמְדִים, וְלֹא סָקְרוּ: לִכְךָ נֶאֱמַר בְּלוֹת
מֹשֶׁה לְיָהֱקִים. אוֹתוֹ הַיּוֹם בָּרוּ הַקְּמָוִתָּי, וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ
נִסָּן הָיָה (נִסָּן ס'). בְּשָׁנִי נִשְׁרָפָה הַסִּפְרָה בְּשָׁלִישִׁי
הָיָה הַיָּהּ רֹאשׁוֹנָה, וּבְשָׁבִיעִי נִלְחָו: (2) הֵם נְשִׂאֵי
הַמִּשְׁתָּה. שְׁדָּוִי שׁוֹמְרִים עֲלֵיהֶם בְּמַצְרִים, וְהָיוּ מוֹדִים
עֲלֵיהֶם (ספרי) שְׁנָאֲמַר: וַיָּבִיאוּ שׁוֹמְרֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹמְרֵי
(שְׁמוֹת ה'): הֵם הָעוֹמְדִים עַל הַפְּקָדִים. שְׁעֵמְדוֹ עִם
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, בְּשָׁמְנוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנָאֲמַר: וְאַתְּכֶם
יָהִיו נָגִידִים: (3) שֵׁשׁ עֶגְלוֹת צֶבֶד. אֵין צֶבֶד אֶלָּא מְחֻפִּים.
וְכֵן בְּצִבִּים וּבְפָקָדִים (ישעיה ס"ו) עֶגְלוֹת מְכוֹסוֹת

לְאַהֲד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: (4)
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דֹּאמְד: (5) קַח
מֵאֲתָם וְהִיוּ לְעֶבֶד אֶת־עֲבֹדֶת אֹהֶל
מוֹעֵד וְנִתְּנָה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ
כְּפִי עֲבֹדָתוֹ: (6) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־
הָעֹלֹת וְאֶת־הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־
הַלְוִיִּם: (7) אֶת אֵת שְׁתֵּי הָעֹלֹת וְאֶת
אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי גֵרֹן כְּפִי
עֲבֹדָתָם: (8) וְאֶת אַרְבַּע הָעֹלֹת וְאֶת
שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מֶרָרִי כְּפִי
עֲבֹדָתָם בִּיד אִיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן:

nach Verhältnis ihres Dienstes. (8) Und vier Wagen und acht Rinder gab er den Söhnen Merari's, nach Verhältnis ihres Dienstes. unter der Hand Ithamars, des Sohnes Aharons, des Priesters.

רשי

קְרוֹיֹת צִבִּים: וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן. שְׁלֹא
קָבַל מֹשֶׁה מִיָּדָם. עַד שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ מִפִּי הַמָּקוֹם. אָמַר
רַבִּי נָתַן: מֶה רָאָה הַנָּשִׁאִים לְהִתְנַדֵּב בָּאֵן בְּתַחֲלִידָה.
וּבְמִלְאֲכַת הַמִּשְׁכָּן לֹא הִתְנַדְּבוּ תַּחֲלִידָה? אֵלֶּא כִּד אֶהֱרֹן
הַנָּשִׁאִים: וְהִתְנַדְּבוּ צִבּוֹר מֶה שִׁיתְנַדְּבוּ, וַיִּמָּה שֶׁמִּתְחַשְּׁרֵן
אֲנִי מִשְׁלִמִּין בֵּינוֹ שֶׁרָאָה שֶׁהַשְׁלִמּוֹ צִבּוֹר אֵת הַכֹּל.
שֶׁנֶּאֱמַר: וְהַמִּלְאֲכָה הָיְתָה דְרִים (שְׁמוֹת טו.) אָמְרוּ:
מַעֲמָדָה מֶה לָּנוּ לַעֲשׂוֹת? הִבִּיאוּ אֲבָנֵי הַשּׁוֹתֵם
וְהַמִּלּוֹאִים לְאַפּוֹד וְלִחְשֵׁן. לָכֵן הִתְנַדְּבוּ בָּאֵן תַּחֲלִידָה:
(8) כְּפִי עֲבֹדָתָם. שֶׁהָיָה מִשָּׂא בְנֵי גֵרֹן שֶׁנֶּשֶׁן קֵל מִשְׁלֵל

auf Einen; diese brachten sie dar vor die Wohnung. 4. Und der Ewige sprach zu Mosche und sagte: (5) Nimm sie von ihnen an, und sie seien zu verrichten den Dienst beim Zelte der Zusammenkunft, und gib sie den Levijim, einem Jeden nach Verhältnis seines Dienstes, (6) Da nahm Mosche die Wagen und die Rinder, und gab sie den Levijim. (7) Zwei Wagen und vier Rinder gab er den Söhnen Gerschons,

in gedeckten Wagen von Maulthieren gezogen. Mosche nahm es nicht eher an, als bis es ihm Gott befahl. R. Nathan stellt die Frage auf: Warum brachten die Fürsten ihre Gaben hier zuerst, und nicht auch bei der Erbauung der Wohnung? Sie sagten dort: das Volk soll erst spenden, was es spenden

kann, das noch Fehlende wollen wir ersetzen; als sie aber sahen, daß das Volk alles hergab, wie M. 2, 36, 7 heißt: der Vorrath für die Arbeit war genug; da sagten sie, was hätten wir wohl noch zu thun? und sie brachten Edelsteine und Füllsteine zum Efoh und zum Brustschild; daher brachten sie bei der Einweihung ihre Spenden zuerst. (8) עבודתם כפי Die Last des Traggeschäftes der Nachkommen Gerschons war leichter als die der Nachkommen Meraris, welche

(9) Aber den Söhnen Rehaths gab er keine, weil der Dienst des Heiligtums ihnen oblag; auf der Schulter sollten sie tragen. (10) Auch brachten die Fürsten das Einweihungsoffer des Altars, am Tage, da er gesalbt wurde; und die Fürsten brachten ihr Opfer dar vor den Altar. (11) Da sprach der Ewige zu Mosche: Je ein Fürst an einem Tage sollen sie ihr Opfer darbringen zur Einweihung des Altars. (12) Und es war der am ersten Tage sein Opfer darbrachte:

(9) וּלְבָנֵי קֹהֵת לֹא נָתַן בְּרִעְבֻדָּתָהּ
(10) הַפָּדֶשׁ עֲלֵיהֶם בְּנֶחֱתָהּ יִשָּׂאוּ:
וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת הַנִּזְבָּת הַמִּזְבֵּחַ
בַּיּוֹם הַמִּשַּׁח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים
אֶת־קֶרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: (11) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם
נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יִקְרִיבוּ אֶת־
קֶרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ: ׀ (12)
וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קֶרְבָּנֹו

Opfer darbringen zur Einweihung des Altars.
(12) Und es war der am ersten Tage sein Opfer darbrachte:

רשי

erstere die Bretter, Säulen und die Fußgestelle trugen. כי עבודה הקודש עליהם Eine Last, welche heilig ist, nämlich: die Bundeslade, der Tisch usw. daher mußten sie es auf den Schultern tragen. (10) ויקריבו הנשיאים את (10) Nach dem sie die Wagen und Rinder gespendet hatten, um die Stiftshütte zu führen, fanden sie auch bewogen, Opfer zu bringen, um den Altar einzunweihen.

ויקריבו הנשיאים את קרבנם Weil Mosche sie nicht eher annahm, als bis es der Ewige befahl. (11) ויקריבו־לחנכת המזבח Bis jetzt wußte Mosche nicht, wie sie es opfern sollen, ob nach ihrer Geburtsfolge, oder nach Ordnung ihrer Züge, bis ihm Gott bedeutete, nach Ordnung ihrer Züge opfern zu lassen, jeder an seinem bestimmten Tage. (12) ביום הראשון Dieser Tag wurde z e h n f a c h verherrlicht; es war der erste Tag der Schöpfung, der erste Einweihungstag der Fürsten usw. welches im Seder Nam

מקרי: שדיו נשיאים הקרשים והעמודים והאֲתֵנִים:
(9) כי עבדת הקדש עליהם. משא דבר הקדושה:
האֲזֵן והשִׁלְחָן ונומר לִפְדֵּךְ בְּנֶחֱתָהּ יִשָּׂאוּ: (10)
ויקריבו הנשיאים את הנכת המזבח. לֹא־אֶת־שִׁהֲתִגְדֻּבִּי
הַעֲלֹתֹת וְהַבְּקִי. לִשְׁאֵת הַשִּׁשְׁבָּן. נִשָּׂא דָבָר לְהַתְנִיבִי.
קֶרְבָּנֹת הַמִּזְבֵּחַ לְהַתְנִיבִי: וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת קֶרְבָּנָם
לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ. כִּי לֹא קָבַל מֹשֶׁה מִקֶּדֶם. עַד שֶׁנֶּאֱמַר
לֹא מִפִּי הַנִּזְבָּה: (11) וַיִּקְרִיבוּ אֶת קֶרְבָּנָם לְחֻנֻּכַּת
הַמִּזְבֵּחַ. וַעֲבֹדִין לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִשְׁכָּה. הַאִיךְ יִקְרִיבוּ:
אִם בְּסֹדֶר חֻלְדוֹתָם. אִם בְּסֹדֶר הַבְּעֻצּוֹת? עַד שֶׁנֶּאֱמַר
לֹא מִפִּי הַתְּקִיָּה. וַיִּקְרִיבוּ לְמַשְׁעוֹת אִישׁ יוֹמוֹ (וּבְחִים
כִּאֲ: (12) בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. אֹתוֹ הָיָם נִטַּל עֶשֶׂר
עֶשְׂרֹת. רִאשׁוֹן לְמַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית. רִאשׁוֹן לְנִשְׂאִים

נחשון בן עמינדב למטה יהודה: (13) וקרבתו קצרת גסס אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד גסס שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת ברורה בשמן למנחה: (14) בה אחת עשרה זהב מלאה קמחת: (15) פר אחד בודבקר איל אחד קבש אחד בן שנתו לערה: (16) שעיר עזים אחד לחמאת: (17) ולזבח השלמים בקר שנים אילים חמישה עתורים חמשה קבשים בני שנה חמשה זה קרבן

Ziegenbock zum Sündopfer; (17) Und zum Friedopfer: zwei Rinder. fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer

רשי

וכו קראיתא בסדר עולם: למטה יהודה יחוס הקתוב על שבטו ולא שגבה משבטו ותקריב. או אינו אמר למטה יהודה אלא שגבה משבטו ותביא: תל זה קרבן נחשון. משלו הביא: (13) שניהם מלאים סלת. למנחת נדבך: (14) עשרה זהב. פתרנונו משקל עשר שקלי הקדש היה בה: מלאה קמחת. לא מצינו קמחת קתורה. ולא על מנחת החיצון אלא זו בלבד. והקראת שעה היתה: (15) פר אחד. מיוחד שבעדרו: (16) שעיר עזים אחד לחמאת. קצרת על קר הקדוש. (עין בראים) טומאת הפסח:

ausführlich zu lesen ist. Hier wird es nach dem Stamme benannt, nicht aber, daß die Gaben vom Stamme eingehoben wurden, daher heißt es ausdrücklich: Dies war das Opfer des Nachschon; er brachte es von seinem Vermögen. (13) Sניהם מלאים סלת (13) Zum freiwilligen Speiseopfer. (14) עשרה זהב

Nach Dnf. im Gewichte von zehn Schekalim des Heiligthums. כלאה Wir finden nicht, daß ein Einzelner Räucherwerk dargebracht, auch nicht, daß es auf dem äußern Altare geräuchert wurde, blos hier ausnahmsweise; dies war eine temporäre Untshandlung. (15) פר אחד Der Ausgewählteste in seiner Heerde. (16) שער עזים אחד לחמאת, für zweifelhafte Unreinigkeiten, wo nämlich etwa ein unterirdisches Grab sich befindet, (das Unreinheit heraufbringen würde), dadurch Veröhnung

Nachschons, des Sohnes Aminadabs. (18) Am zweiten Tage opferte Neihaneel, Sohn Zuars, der Fürst von Zisachar.

(19) Er brachte als sein Opfer dar; eine silberne Schüssel,

נחישון בן-עמינדב: פ (18) ביום השני
הקריב נתנאל בן-צוער נשיא: יששכר:
(19) הקרב את-קרבתו קערת-כסף

רשי

zu bewirfen. (18) הקריב Warum
נתנאל בן צוער heißt es nur hier B. 19
und bei allen anderen Fürsten
steht nur der Ausdruck
קריבני? Weil nämlich
Neuben dem Zisachar
den Vorzug streitig ma-
chen wollte, er sagte:
Nachdem mir Zehuba
vorangegangen ist, so will
ich wenigstens gleich nach
ihm opfern, doch Mose
erwiderte: Es ist mir von
Gott aufgetragen, daß

(18) הקריב נתנאל בן צוער. הקריב את קרבתו. מה
חיל הקריב בשבטו של יששכר. מה שלא נאמר
בכל השבטים? לפי שפא ראובן ועזר וזמר: אחר
שנאמר יהודה אחי אקריב אני אהיה. אזר לו
משה: מפי הנביאה נאמר לי שנקריב קסדר מפני
לדגלדים: לבד אחר הקרב את קרבתו. והוא הסד
ידה שהוא משמע הקרב. לשון ציוי: שפא הנביאה
נאמרה הקרב. ומרו הקריב הקריב שני פעמים:
שבשביר שני דברים נזה להקריב שני לשבטים?
אחת שריו יודעים בחורה שפאמר: והבני יששכר
יודע בקרה לעתים. (דברי הימים א יב) ואחרת
שהם נתנו עצה לנשיאים. להתנבב קרבות הקלה
ובסודו של רבי משה הדורשן מצאתי אמר רבי
פנחס בן יאיר: נתנאל בן צוער השיאן עצה זו:
(19) קערת כסף. מנן אותותיו בגימטריא תתקל.

sie nach ihren Zugordnungen opfern sollen; daher steht הקרב ohne "was auch הקרב (die Befehlsform) anzeigt, daß es so der göttliche Befehl ist. Warum steht aber הקרב zweimal? B. 18 und 19, wegen zweier Umstände durfte Zisachar gleich nach Zehuba sein Opfer darbringen: erstens war dieser Stamm gelehrt, s. Chron. 1, 12, 32: Von den Nachkommen Zisachars waren Schriftgelehrte, und zweitens hatten eben diese den Fürsten den Rath ertheilt, diese Opfer darzubringen. Auch in dem Werke Jessob von R. Moseh Hadarschon fand ich: R. Pinechas, Sohn Jair's jagt, daß Mesanel, Sohn Zuars ihnen diesen Rath gegeben. (19) קערת כסף Der Zahlenwerth dieser Buchstaben

אחת שלשים ומאה משקלה מזרק
אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש
שניהם | מלאים סלת ברורה בשמן
למנחה: (20) כף אחת עשרה זבב
מלאה קמרת: (21) פך אחד בין בקר

hundert und dreißig Sche-
fel an Gewicht, ein sil-
bernes Becken von sieben-
zig Schefel, nach dem
Scheffel des Heiligthums,
beide voll Weiszmehl, ein-
gerührt mit Oel, zum
Speiseopfer; (20) Eine
goldene Schale von zehn

Schefel, voll Räucherwerks; (21) Ein junger Stier, ein Widder,

רשי

כנגד שנותיו של אדם הראשון: שלשים ומאה
משקלה. על שם בשהעמיד תולדות לקים העולם.
בן קל שנה הדר. שנאמר: וחי אדם שלשים ומאה
שנה ויולד ונמר (בראשית ה): מזרק אחד כסף.
בנימסריא תקד. על שם נה. שהעמיד תולדות בן תיק
שנה. ועל שם עשרים שנה. שניצורה גזרת הפסול
קדם תולדותיה. כמו שפירש אצל יהוה ימיו מאה
ועשרים שנה (שם ו) רביבך גאמי. מזרק אחד כסף.
ולא גאמי מזרק כסף אחד. כמו שנאמר בקצרה:
לומר, שאף אותיות של אחד מצטרפות להגין:
שבעים שקל. כנגד שבעים אומות, שצאו מבניו:
(20) כף אחת. כנגד התורה. שנכתבה מרד של הקב"ה:
עשרה זבב. כנגד עשרת הדברות: מלאה קמרת.
נמסריא של קמרת תרי"ג מצות. ובקרב שמתחיל
קורא בברית. על ידי אף ב"ש נד דק: (21) פך
אחד. כנגד אברהם. שנאמר בו: וזקן בן בקר

beträgt 930, es soll er-
innern an die 930 Lebens-
jahre des ersten Men-
schen. ומאה משקלה.
Als Adam Kinder zeugte,
gleichsam zum Aufbau
der Welt, war er 130
Jahre alt, s. Mt. 1, 5, 3.
מזרק אחד כסף. Der Zahlen-
wert dieser Buchstaben
beträgt 520, hinweisend
auf Noach, der zu 500
Jahren Kinder zeugte;
auch auf die Sündfluth,
welche 20 Jahre be-
schlossen wurde, bevor er
Sprößlinge zeugte, was
ich Mt. 1, 6, 3 erklärt
habe, darum heißt es hier
מזרק אחד כסף
so wie es
אחד

heißt, um anzudeuten, daß man auch das Wort אחד
zu אחד rechnen muß, um die Zahl 520 zu vervollständigen.
שבעים שנה. Hindeutend auf die 70 Völkerschaften, welche von Noach
abstammten. (20) כף אחת. Hindeutend auf die Thora, die Gott aus
seiner Hand (כף) uns gegeben hat. Auf die zehn Gottes-
worte hinweisend. קמרת. Das Wort קמרת hat die Zahl 613,
wenn man nämlich nach den Abkürzungszahlen ו"ק ר"ק ג"ר, ב"ש, ג"ר,
das כ' durch ו"ק ersetzt, also: die 613 Gebote und Verbote. (21) פך
אחד. Erinnert an Abraham, bei welchem es heißt בן בקר

ein jähriges Schaf zum Ganzopfer; (22) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (23) Und zum Friedopfer; zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Methaneels des Sohnes Zuars. (24) Am dritten Tage der Fürst der Söhne Sebuluns: Eliab, Sohn Chelons. (25) Sein

אֵיל אֶחָד בְּבֶשֶׁת־אֶחָד בֵּין־שְׁנָתוֹ לְעֹלָהּ : (22) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת : (23) וְלִזְבֵּחַ הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְרִים חֲמִשָּׁה בְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה יָהּ קָרְבָן וְתַנְחֵאל בֶּן־צִוְעָר : (24) בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לְבִנֵּי זְבוּלֹן אֶלְיָאב בֶּן־חֶלֶן : (25) קָרְבָּנוֹ קֶעֶרֶת

Opfer war : eine silberne Schüssel, hundert und

רשי

הינדeutend auf *Figach. M. 1, 22.* כבש אחד. ויקח את האיל. Bezieht sich auf *Jakob, M. 1, 30, 40:* והכבשים: שְׁעִיר עִזִּים (22) הפריד יעקב Um für den Verkauf Josefs Sühne zu bewirken: שְׁעִיר עִזִּים (23) Mit Hinblick auf Mosche und Aharon, welche den Frieden zwischen Israel und dem himmlischen Vater vermittelten. Drei Gattungen, hinweisend auf die Priester, Leviten und Israeliten, wie auch auf Thora, Newim und Kethubim; das dreimal wiederholt stehende Wort חמשה deutet die fünf Bücher Moses an; ferner die fünf Gebote auf der einen Bundestafel, und die fünf Verbote, welche auf der andern Tafel stehen. Soweit die Erklärung des M. Mosche Havarshan. (24) ביום השלישי נשיא D. h. am dritten Tage war der Fürst von Sebulun der Opfernbe, so steht es bei allen, (wo der Kribe wegleibt), außer bei Mesanel, wo קריב steht, kommt das נשיא in Verbindung mit Jasschar, weil sein Name bereits erwähnt

(בראשית יח): איל אחד. בְּנֵי יִצְחָק : וְיָקָח אֶת הָאֵיל וְהוֹמֵר (שם כ"ב): כבש אחד. בְּנֵי יִצְחָק : וְהַקְשִׁיבִים הַפָּרִד יִצְחָק (שם ל'): שְׁעִיר עִזִּים. לְבַשׁ עַל מִדְּתָה יִצְחָק שְׁנָאֵמֶר : וַיִּשְׁחָטוּ שְׁעִיר עִזִּים (שם ל"ד): (23) ולזבֵּחַ השלמים בקר שנים. בְּנֵי מִשָּׁה וְאַהֲרֹן שְׁעִיטָה שְׁלוֹם בֵּין יִצְחָאֵל לְאַבְרָהָם שְׁבָשְׂמִים : אֵילִים כבשים ועתרים. נ' מִיָּנִים. בְּנֵי פִתְיָם וְלֵהֶם וַיִּשְׁחָטוּ אֵילִים. וְבְנֵי תֹרָה נְבִיאִים. וְבְחֻבִּים. שְׁלֹשׁ הַמִּשְׁוֹת בְּנֵי חֲמִשָּׁה הַיִּשְׁשִׁין. וְחֲמִשָּׁה הַדְּבָרוֹת הַקְּתוּבִין עַל לֹחַ אֶחָד. וְחֲמִשָּׁה הַתְּנוּכִים עַל הַשְּׁנִי. עַד צֶאֱן בִּסְדּוֹ שֶׁל רִבִּי מִשָּׁה הַדְּרָשׁן : (24) בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא וְנָר. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הָיָה הַנָּשִׂיא הַמְּקָרִיב לְבֵנֵי זְבוּלֹן. וְנָר בְּלֵם. אֶחָד בְּמִסְתָּא. שְׁנָאֵמֶר ב' : הַקְּרִיב וְתַנְחֵאל. נִפְלַח אֶתְדֵּו הַלְשׁוֹן לְדַמֵּר : נָשִׂיא יִישָׁבֵר. לְפִי שְׁבָר הַקְּדָר שְׁמוֹ וְהַקְּרִיב וְנָשִׂיא.

בֶּסֶף אֶחָד שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
 מִזְרָק אֶחָד בֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת בְּרוּרָה
 בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה: (26) בָּה אֶחָת עֲשָׂרָה
 זָהָב מִלֵּאָה קִמְרַת: (27) פֶּר אֶחָד בֶּן
 בָּקָר אֵיל אֶחָד בְּבֶשֶׁת־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ
 לְעֹלָה: (28) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:
 (29) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה בְּבָשִׂים בְּנֵי־
 שָׁנָה חֲמִשָּׁה זָה קָרְבַּן אֱלִיָּאֵב בֶּן־
 חֵלֹן: פ (30) בַּיּוֹם הָרִבִּיעִי נָשִׂיא לְבָנִי
 רְאִיבֶן אֱלִיָּצוּר בֶּן־שָׁרִי־אוּר: (31)
 קָרְבָּנוֹ קִעְרַת־בֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד בֶּסֶף שִׁבְעִים
 שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֵלֶת בְּרוּרָה בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה: (32) בָּה
 אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִמְרַת: (33)
 פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד בְּבֶשֶׁת־אֶחָד

dreißig Schefel an Ge-
 wicht, ein silbernes Becken
 von siebenzig Schefel,
 nach dem Schefel des
 Heiligthums, beide voll
 Weizmehl, eingerührt mit
 Del, zum Speiseopfer;
 (26) Eine goldene Schale
 von zehn Schefel, voll
 Räucherwerks; (27) Ein
 junger Stier, ein Widder,
 ein jähriges Schaf zum
 Ganzopfer; (28) Ein Zie-
 genbock zum Sündopfer;
 (29) Und zum Fried-
 opfer: zwei Rinder, fünf
 Widder, fünf Böcke, fünf
 jährige Schafe; dies war
 das Opfer Eliabs, des
 Sohnes Chelons. (30)
 Am vierten Tage der
 Fürst der Söhne Reubens:
 Elizur, Sohn Schedeürs.

(31) Sein Opfer war: eine silberne Schüssel, hundert und dreißig
 Schefel an Gewicht, ein silbernes Becken von siebenzig Schefel,
 nach dem Schefel des Heiligthums, beide voll Weizmehl, ein-
 gerührt mit Del, zum Speiseopfer; (32) Eine goldene Schale von zehn
 Schefel, voll Räucherwerks; (33) Ein junger Stier, ein Widder, ein

רשי

שִׂיא נֶאֱמַר בָּהֶן הַקָּרִיב נִסָּל עֲלֵיהֶן לִשְׁוֹן: זָה
 נָשִׂיא לְבָנִי פִלְוִי: אוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה הַנָּשִׂיא הַמִּקְרִיב
 לִשְׁבֹּט פִּלְוִי:

warh; bei den anderen
 aber, wo הקריב nicht
 steht, muß es heißen
 נשיא, und bedeutet der

opfernde Fürst, המקריב, נשיא, war von dem und dem Stamme.

jähriges Schaf zum Ganzopfer; (34) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (35) Und zum Friedopfer: zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Elizurs, des Sohnes Schebäurs. (36) Am fünften Tage der Fürst der Söhne Schimeons: Schelumiel, Sohn Zurišabbai's. (37) Sein Opfer war: eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht, ein silbernes Becken von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heiligthums, beide voll Weizmehl, eingerührt mit Del, zum Speiseopfer; (38) Eine goldne Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (39) Ein jun-

ger Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf zum Ganzopfer; (40) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (41) Und zum Friedopfer: zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Schlumiels, des Sohnes Zurišabbai's. (42) Am sechsten Tage der Fürst der Söhne Gads; Eljasaph, Sohn Deuäls. (43) Sein Opfer war: eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht, ein silbernes Becken von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heiligthums, beide

בִּזְשָׁנֹתוֹ לַעֲלֹה: (34) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד
 לְחַטָּאת: (35) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
 בָּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
 אֶלְיָצוּר בֶּן־שְׁדִיאוּר: פ (36) בַּיּוֹם
 הַחֲמִשִּׁי נָשָׂא לְבָנִי שְׁמַעוֹן שֶׁלְמִיאֵל
 בֶּן־צוּרִישָׁדִי: (37) קָרְבָּנוֹ קַעֲרֹת־בָּסָף
 אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק
 אֶחָד בָּסָף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת בְּרוּלָהּ בִּשְׁמֶן
 לְמִנְחָה: (38) בָּהּ אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב
 מִלֵּאָה קִטְרֶת: (39) פָּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר
 אֵיל אֶחָד בָּבֶשׂ־אֶחָד בִּזְשָׁנֹתוֹ לַעֲלֹה:
 (40) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (41)
 וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה בָּבָשִׁים בְּנֵי
 שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן שֶׁלְמִיאֵל בֶּן־
 צוּרִישָׁדִי: פ (42) בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי
 נָשָׂא לְבָנִי גָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל: (43)
 קָרְבָּנוֹ קַעֲרֹת־בָּסָף אַחַת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק אֶחָד בָּסָף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם

מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה:
 (44) בָּרָא אֶחָת עֶשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה
 קֹמֶרֶת: (45) בָּרָא אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל
 אֶחָד כֶּבֶשֶׂאֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 (46) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (47)
 וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בֶּקָר
 שְׁנֵה חֲמִשָּׁה זֶה קֶרְבֵּן אֱלִיסָפָה בֶּן־
 דְּעִיאוֹל: פ (48) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִשְׂיָא
 לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד:
 (49) קֶרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
 שָׁקֶל בְּשִׁקְלֵי הַכֹּהֵן שְׁנֵינִים מִלֵּאִים
 סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה: (50) בָּרָא
 אֶחָת עֶשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה קֹמֶרֶת: (51)
 בָּרָא אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשֶׂאֶחָד
 בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (52) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד
 לְחַטָּאת: (53) וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקָר
 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
 כֶּבֶשִׁים בֶּקָר שְׁנֵה חֲמִשָּׁה זֶה קֶרְבֵּן
 אֱלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד: פ (54) בַּיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי נִשְׂיָא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאל
 בֶּן־בְּדַחְצוּר: (55) קֶרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף
 אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק

voll Weismehl, eingerührt mit Del, zum Speiseopfer; (44) Eine goldne Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (45) Ein junger Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf zum Ganzopfer; (46) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (47) Und zum Friedopfer: zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Elisaphs, des Sohns Däuels. (48) Am siebenten Tage der Fürst der Söhne Ephraims: Elischama, Sohn Ammihuds. (49) Sein Opfer war: eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht, ein silbernes Becken von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heiligthums, beide voll Weismehl, eingerührt mit Del, zum Speiseopfer; (50) Eine goldene Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (51) Ein junger

Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf, zum Ganzopfer; (52) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (53) Und zum Friedopfer: zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Elischama's, des Sohnes Ammihuds, (54) Am achten Tage der Fürst der Söhne Menasche's: Gamliel, Sohn Bedazurs. (55) Sein Opfer war; eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht,

ein silbernes Beden von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heiligthums, beide voll Weiszmehl, eingerührt mit Del, zum Speiseopfer; (56) Eine goldene Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (57) Ein junger Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf zum Ganzopfer; (58) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (59) Und zum Friedopfer; zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Gamliels, des Sohnes Bedazurs. (60) Am neunten Tage der Fürst der Söhne Binjamins: Abidan, Sohn Gideoni's. (61) Sein Opfer war: eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht, ein silbernes Beden von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heiligthums, beide voll Weiszmehl, eingerührt mit Del, zum Speiseopfer;

(62) Eine goldene Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (63) Ein junger Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf, zum Ganzopfer; (64) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (65) Und zum Friedopfer: zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Abidans, des Sohnes Gideoni's (66) Am zehnten Tage der Fürst der Söhne Dans: Achieser, Sohn Ammischaddai's. (67) Sein Opfer war:

אֶחָד בָּסָה שְׁבַעִים שֶׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיהֶם | מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
לְמִנְחָה: (56) בָּה אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב
מִלֵּאָה קִטְרֶת: (57) פֶּר אֶחָד בְּדָבָר
אֵיל אֶחָד כָּבֶשֶׁת אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
(58) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (59)
וּלְזֶבֶח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
חֲמִשָּׁה עֶתְרִים חֲמִשָּׁה כָּבָשִׁים בְּנֵי־
שָׁנָה חֲמִשָּׁה זָה קָרְבָן גַּמְלִיאֵל בֶּן־
פְּדָהצִיר: פ (60) בָּיִם הַעֲשִׂירִי נָשִׂיא
לְבָנִי בְנִמָּן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי: (61)
קָרְבָּנוֹ הֶעֱרִית־בָּסָה אֶחָת שְׁלֹשִׁים
וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרָק אֶחָד בָּסָה
שְׁבַעִים שֶׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם
מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה:
(62) בָּה אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה
קִטְרֶת: (63) פֶּר אֶחָד בֶּן בָּקָר אֵיל
אֶחָד כָּבֶשֶׁת אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (64)
שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (65) וּלְזֶבֶח
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עֶתְרִים חֲמִשָּׁה כָּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
חֲמִשָּׁה זָה קָרְבָן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי: פ
(66) בָּיִם הָעֲשִׂירִי נָשִׂיא לְבָנִי דָן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי: (67) קָרְבָּנוֹ

בַּעֲרַת־כֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
 מִשְׁקָלָהּ מִזְבֵּחַ אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
 בַּשֶּׁקֶל הַקָּדָשׁ שְׁנֵיהֶם א מֵלֵאִים סֵלֶת בְּלוּלָה
 בַּשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: (68) בָּה אֶחָת
 עֲשֶׂה וְהָב מֵלֶאֱהָ קִמְרַת: (69) פֶּר
 אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־
 שָׁנָה לְעֹלָה: (70) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד
 לְחַטָּאת: (71) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
 כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה וְהָ רֶרֶבֶן
 אֶחָד עֹזֶר בֶּן־עַמִּישָׁדַי: פ שְׁנֵי (72) בָּיֹם
 עֲשִׂיתִי עֶשֶׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי אִשְׁרָי
 פִּנְעִיאל בֶּן־עֶכְרָן: (73) רֶרֶבֶן קִמְרַת־
 כֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
 מִזְבֵּחַ אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בַּשֶּׁקֶל
 הַקָּדָשׁ שְׁנֵיהֶם א מֵלֵאִים סֵלֶת בְּלוּלָה
 בַּשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: (74) בָּה אֶחָת עֲשֶׂה
 וְהָב מֵלֶאֱהָ קִמְרַת: (75) פֶּר אֶחָד בֶּן־
 בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָה
 לְעֹלָה: (76) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:
 (77) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־
 שָׁנָה חֲמִשָּׁה וְהָ רֶרֶבֶן פִּנְעִיאל בֶּן־
 עֶכְרָן: פ (78) בָּיֹם שְׁנַיִם עֶשֶׂר יוֹם

eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht, ein silbernes Becken von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heiligthums. beide voll Weisemehl, eingerührt mit Del, zum Speiseopfer; (68) Eine goldene Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (69) Ein junger Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf, zum Ganzopfer; (70) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (71) Und zum Friedopfer: zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Achiesers, des Sohnes Ammischaddai's. (72) Am eilften Tage der Fürst der Söhne Aschers: Bagiel, Sohn Dhrans. (73) Sein Opfer war: eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht, ein silbernes Becken von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heiligthums, beide voll Weisemehl, eingerührt mit Del, zum Speiseopfer; (74) Eine goldene Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (75)

Ein junger Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf zum Ganzopfer; (76) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (77) Und zum Friedopfer: zwei Rinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige Schafe; dies war das Opfer Bagiels, des Sohnes Dhrans, (78) Am zwölften Tage

der Fürst der Söhne Naphthali's: Achira, Sohn Enans. (79) Sein Opfer war: eine silberne Schüssel, hundert und dreißig Schefel an Gewicht, ein silbernes Gefäß von siebenzig Schefel, nach dem Schefel des Heilighums, beide voll Weismehl, eingerührt mit Del, zum Speisopfer; (80) Eine goldene Schale von zehn Schefel, voll Räucherwerks; (81) Ein junger Stier, ein Widder, ein jähriges Schaf, zum Ganzopfer; (82) Ein Ziegenbock zum Sündopfer; (83) Und zum Frieboffer: zwei Kinder, fünf Widder, fünf Böcke, fünf jährige

Schafe; dies war das Opfer Achira's, des Sohnes Enans. (84) Dies war also das Einweihungsopfer des Altars, am Tage, da er gesalbt wurde, von den Fürsten Israels: zwölf

נָשִׂיא לְבָנֵי גִפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן : (79) קָרְבָּנוֹ הָעֶרְת־כֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֶלֶת בְּרוּלָהּ בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָהּ : (80) בָּרָא אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב מֵלֵאָה קִמְרַת : (81) פֶּר אֶחָד בֶּן-בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה : (82) שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת : (83) וְלִזְבֹּחַ הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵלִים חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבָּן אַחִירָע בֶּן-עֵינָן : פ (84) זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ מֵאֵת נִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל קָעֵרֶת כֶּסֶף שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה

רשי

(84) Am Bיום המשח אותו selben Tage, da er gesalbt wurde, opferte man zugleich. Was deutet aber Am אחרי המשח das der Altar erst gesalbt wurde, und dann wurde darauf geopfert. Nun könnte man meinen, אחרי המשח bedeutet: nach dem Salben, und Bיום hieß bei Tag

wurde er gesalbt, es heißt aber hier B. 10 folglich ist er am selben Tage gesalbt worden. Diese Stelle lehrt uns sonach, daß an demselben Tage, wo der Altar gesalbt wurde, man zugleich darauf geopfert hat. Diese zwölf silbernen Schüsseln sind es, welche die Fürsten freiwillig spenden, ohne daß sie ein Tadel getroffen

(84) ביום המשח אותו. בו ביום שנמשח הקריב, ומה אני מקיים: אחרי המשח? שנמשח תחלה, ואחר כך הקריב. או "אחרי המשח" לאחר זמן, ולא בא לומר. "ביום המשח" אלא לומר שנמשח ביום? כשהוא אומר: ביום משחו אותו (ויקרא ו') למדנו שנמשח ביום, ומה תלמוד לומר ביום המשח אותו: ביום שנמשח הקריב (ספרי): קערת כסף שתיים עשרה. הם הם שהתנדבו ולא אירע בהם פסיל

מזרק־כסף שנים עשר כפות זהב
 שתים עשרה: (85) שלשים ומאה
 הקערה האחת כסף ושבעים המזרק
 האחד כל כסף הכלים אלפים וארבע
 מאות בשקל הקדש: (86) כפות זהב
 שתים עשרה מלאות קמחת עשרה
 עשרה חבף בשקל הקדש כל זהב
 הכפות עשרים ומאה: מסמדי (87) כל
 המזרק לעלה שנים עשר פרים אלה
 שנים עשר כבשים בגוֹשֶׁן שנים
 עשר ומנחתם ושעירי ענים שנים עשר
 לחמאת: (88) וכל בקר וזב ושלמים

silberne Schüsseln, zwölf
 silberne Becken, zwölf
 goldene Schalen; (85)
 Hundert und dreißig Sche-
 fel (wog) jede silberne
 Schüssel, und siebenzig
 Schefel jedes Becken;
 alles Silber der Gefäße:
 zwei tausend und vier-
 hundert Schefel, nach dem
 Schefel des Heiligthums.
 (86) Zwölf goldene Scha-
 len, voll Räucherwerks,
 zehn Schefel jede Schale,
 nach dem Schefel des
 Heiligthums; alles Gold
 der Schalen: hundert
 und zwanzig Schefel, (87)
 Alle Rinder zum Ganzop-

fer waren: zwölf Stiere, zwölf Widder, zwölf jährige Schafe; nebst ihrem
 Speiseopfer; und zwölf Ziegenböcke zum Sündopfer. (88) Und alle Rinder

רשׁי

(מדרש רבה): (85) שלשים ומאה הקערה האחת
 וגו'. מה תלמוד לומר? לפי שנאמר, "שלשים ומאה
 משקלה" ולא פירש באיזו שקל, לכך הורו וישנאה
 באין וכלל בכלל: כל כסף הכלים בשקל הקדש:
 כל כסף הכלים וגו'. למדך שהיו כלי דם דש
 מכוננים במשקלן, שוקלן אחד אחד, ושוקלן קלן
 קטנה, לא רבה ולא מעט (ספרי): (86) כפות זהב
 שתים עשרה. למה נאמר? לפי שנאמר: כף אחת
 עשרה זהב היא של זהב, ומשקלה עשרה שקלים
 של כסף, או אינו? אלא כף אחת של כסף, ומשקלה
 עשרה שקלי זהב? ושקלי זהב אין משקלם שנה
 של כסף: חל כפות זהב: של זהב היו (ספרי).

שלשים ומאה (85) hatte. Wozu wird dies hier wie-
 der erwähnt? Weil es
 oben heißt, 130 Schefel,
 und nicht erklärt wird
 in welchem Gewichte, da-
 rum wird es hier wieder-
 holt; daß jedes Geräth
 mit dem Gewichte des
 Heiligthums war. כל כסף.
 Undeutend, daß
 sämtliche Geräthe des
 Heiligthums nach einem
 genau übereinstimmenden
 Gewichte sein mußten;

sie wurden einzeln gewogen, dann wurden sie zusammen gewogen,
 es war weder mehr, noch weniger. (Sifri). (86) כפות זהב שתים עשרה
 Wozu wird dies erwähnt? Weil es überall heißt: כף אחת עשרה זהב,
 so könnte man glauben, der Löffel war aus Silber und betrug zehn
 Gold-Schefalim, und diese beiden Gewichte sind verschiedenartig,
 daher steht hier deutlich כפות זהב, anzudeuten, daß die Löffel von Gold

vier und
Widder
sechzig;
sechzig;
Einwei-
hungsoffer des Altars,
nachdem er gesalbt wor-
den. (89) Und wenn Mo-
sche hineinging ins Zelt
der Zusammenkunft, daß mit ihm geredet würde, hörte er die Stimme

רשי

waren. (89) משה (89)
Wenn zwei Schriftstellen
sich gegenseitig wider-
sprechen, wird durch eine
dritte Aufschluß gegeben;
eine Stelle sagt: Gott
redete mit ihm aus dem
Stiftszelte, dies war
außerhalb des Vorhanges;
eine andere Stelle berich-
tet M. 2, 28, 22: ich
werde mit dir reden von
dem Deckel herab; so
entscheidet diese Stelle:

Mosche kam in die Stiftshütte und hörte die Stimme zwischen den
zwei Cherubim. Die Stimme kam sonach vom Himmel zwischen den
zwei Cherubim, und von da drang sie in die Stiftshütte. וישמע את
הקול Man könnte glauben, die Stimme war schwach, so heißt es וישמע
die Stimme war's, die zu ihm am Sinai sprach: und als sie aus
dem Zelte drang, wurde sie (wunderbarer Weise) nicht vernommen.
מדרב Wie מדרב von selbst; wegen der Ehrerbietung gegen Gott
wird es so ausgedrückt; er spricht eigentlich für sich selbst, und
Mosche hörte es. וידבר אליו Zu ihm allein nur, Aharon war aus-
geschlossen, immer redete Gott mit Mosche, und er theilte es dem

(89) ובכא משה. שני כתובים המה תישים זה את זה. שלשי בא והקריע ביניהם. כתוב זה אומר: „וידבר ה' אליו מאהל מועד“ (ויקרא א') והוא חוץ לפרקת. וכתוב אחר אומר: „וידברתי אתה מעל הפרקת“ (שמות כ"ה) בא זה והקריע ביניהם: משה בא אל אהל מועד. ושם שומע את הקול. הבא מעל הפרקת. מבין שני הכרובים. הקול יוצא מן השמים. רבין שני הכרובים, ומשם יצא לאהל מועד: וישמע את הקול. יכול קול גמול? תיר' את הקול: הוא הקול שנדבר עמו בסני. וכשפגעי לפתח היה נפסק. ולא היה יוצא חוץ לאהל. (במדבר רבה): מדרב. כמו מתדבר. בבורו של מעלה לומר בן. מדרב בינו רבין עצמו. ומשה שומע מאליו: וידבר אליו. למעט

נשא בהעלותך ז ח

מֵעַל הַכִּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדוּת
מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֹבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו:

פ פ פ

ח (1) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(2) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו

בְּהִעָלְתָּךְ אֶת־הַנִּדְּתִים אֶל־מוֹלַד פְּנֵי
הַמְּנוּרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת: (3) וַיַּעַשׂ

Vorderseite des Leuchters hin leuchten die

רשי

את אהרן מן הדברות (פס'): הסלת פירשת נשא.

ח (2) בהעלותך. למד נסמכה: פרשת המנורה

לפרשת הנשיאים? לפי שבשפרא אהרן

תקפת הנשיאים. הלשון אז נעמו, שלא היה עמם

בהקפה לא הוא ולא שקמו. אמר לו תקפיד: חיד

שך גדולה משלהם. שאתה מדליק ומשיב את

הנרות: בהעלותך. בהדלקתך על שם שהלהב עולה.

כתוב לשון עליה. ר"ל שצריך להדליק עד שתהא

שלהבת עולה מאד. ועוד דרשו בפנינו מבוא

שמעלה היתה לפני המנורה. שעליה הבהן עומר

ומשיב: אל מול פני המנורה. אל מול נר האמצעי.

שאנו בקנים. אלא בניק של מנורה: יאירו שבעת

הנרות. שישו שעל ששת הקנים. שלשה במוצחם

פונים למול האמצעי הפתילות שבין וכן שלשה

הפזורים ראשי הפתילות למול האמצעי. ולמד?

redend zu ihm von dem Deckel herab, welcher über der Lade des Zeugnisses, zwischen den beiden Kerkubim hervor; so redete er zu ihm.

8 (1) Und der Ewige redete zu Mosche, und sprach: (2) Rede zu Aharon und sprich zu ihm: Wenn du die Lampen aufsteckst, so sollen gegen die sieben Lampen. (3) Und

Aharon mit (C. Raschi M. 3, 1, 1.).

8 (2) בהעלותך Weil die Flamme emporsteigt, wenn das Licht angezündet wird, daher steht dabei עלה d. h. er muß nämlich so anzünden, daß die Flamme gleich emporsteigt. Unsere Lehrer bemerken ferner, עלה heißt emporsteigen, es war vor dem Leuchter eine Stufe, worauf der Priester sich stellte und die Lampe zurecht machte. אל מול פני

המנורה Der mittlern

Lampe gegenüber; welche nicht an den Röhren, sondern am Leuchter selbst war. שבעת הנרות Six Lichter für die sechs Röhren, von dreien auf der Morgenseite und dreien auf der Abendseite waren die Dochte dem mittlern zugewandt. Wozu sollte dies? Damit man nicht denken soll, daß Gott des irdischen Lichtes

Aharon that also; gegen die Vorderseite des Leuchters steckte er die Lampen auf, so wie der Ewige dem Mosche geboten.

(4) Und dies war die Arbeit des Leuchters: getriebener Arbeit, aus Gold bis auf seinen Fuß, bis auf seine Blume, war er (aus Einem Stücke) getrieben; nach der Gestalt, welcher der Ewige dem Mosche gezeigt, so machte man den Leuchter. (5) Und der Ewige rebete

בֵּן אַהֲרֹן אֶל־מֹלַל פָּנֵי הַמְּנוּדָה הָעֵלָה
נִרְתְּתָהּ בְּאִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
(4) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקִּשָּׁה וְהָב עֲדָה
יִרְכָּה עַד־פְּרָחָהּ מִקִּשָּׁה הָיָא כַּמְרָאָה
אִשֶּׁר הִרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן עֲשֵׂה
אֶת־הַמְּנֹרָה: פ (5) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־

רש"י

bedürfe. (3) ויעש כן אהרן (3) ויעש כן
Dies gereicht dem Aharon zum Lobe, daß er nichts änderte. (4) וזה מעשה וזה מעשה
die ihm fertigt, weil das Werk ihm schwierig fiel, daher heißt es וזה מעשה
geschlagen, gehämmert, wie Dan. 5, 6 Die Menora war aus einem Stück
Golde, welches einen Zentner mog, durch Hammerschläge u. Meißeln aus
einander getrieben, nicht aber gliederweise durch

כְּדִי שֶׁלֹא יֵאָמְרוּ לְאַהֲרֹן הוּא צִוָּה: (3) ויעש כן
אֲדָרְכִי לְהַגִּיד שֶׁבָחוּ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁלֹא שָׁנָה (ספ"י):
(4) וזה מעשה המנורה. שְׁדִרְאָהּ הַקִּבֵּה בְּאַצְבָּעוֹ
לְפִי שְׁנֵתִקְשָׁה בָּהּ. לְבָד גָּמַר "וְזֶה" (שם): מִקִּשָּׁה.
בַּמְדִּיעִין (בַּמְסַמְכִין, גִּבְעָהעֲשׂוֹנֵט, Batir: Battu)
בְּלִעֲזוֹ לְשׁוֹן דָּא לְדָא נִקְשָׁן. (דִּנְיָאֵל ה'), עֲשֵׂה שֶׁל
כְּדִי וְהָב הָיָה וּמִקִּישׁ בְּקִרְבָּם וְחִתְּךָ בְּבִשְׂרִי לְפִשְׁט
אֲבָרֶיךָ בְּתִקְוָן וְהָא גַּעֲשִׂית אֲבָרִים עַד יְדֵי
חִבּוֹר: עַד יִרְכָּה עַד פְּרָחָהּ. יִרְכָּה הִיא הַשִּׁידָה שֶׁעַל
הַגְּבִלִים. חֲלָל בְּדָרְךָ מְנוֹרוֹת גָּסָה שֶׁלִּפְנֵי הַשִּׁידָה:
עַד יִרְכָּה עַד פְּרָחָהּ, כְּלֹמֶר, גִּזְפָּה שֶׁל מְנוּרָה כִּוְלָה.
וְקַל הַחֲלוּי בָּהּ? עַד יִרְכָּה. שְׁהוּא אֶבֶר גָּדוֹל, עַד
פְּרָחָהּ, שְׁהוּא מַעֲשֵׂה בֶן שָׁבָה, הַכֵּל מִקִּשָּׁה. וְהָדָד
עַד לְשִׁמְשׁ בְּלִשׁוֹן זֶה כִּמוֹ: מְגִדֵּשׁ וְעַד קָמָה. וְעַד
כָּדָם זֶה (שׁוֹפְטִים ס"ו): כַּמְרָאָה אִשֶּׁר הִרְאָה וּגְרָה.

Lötung zusammengefest. Das hohle Fußgestell, wie bei den silbernen Leuchtern der Vornehmen zu sehen ist. d. i. der eigentliche Körper des Leuchters, und alles was daran ist. d. i. der Haupttheil desselben. ed find die daran ausgeführten Kunstverzierungen; Alles war aus einem Stück getrieben. ed drückt eine Steigerung und Vergleichung aus, wie in Richt. 15, 5. Wie das Muster, das

מִשֶּׁה לֵאמֹר: (6) קַח אֶת־הַלְוִיִּים מִתּוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם: (7) וְכֹדֶה-
תַּעֲשֶׂה לָּהֶם לְטַהֲרֵם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי
הַטָּאֵת וְהַעֲבִירוּ תַעַר עַל־כָּל־בְּשָׁרָם
וּכְבֹּסוּ בַגְדֵיהֶם וְהִטְהִירוּ: (8) וְלָקְחוּ פֶר
בֶּן־בָּקָר וּמִנְחָתוֹ סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן

zu Mosche, und sprach:

(6) Nimm die Levijim aus der Mitte der Kinder Israel, und reinige sie.

(7) Und so sollst du mit ihnen thun, um sie zu reinigen: sprengte auf sie Wasser der Entsündigung, und sie sollen ein Scheer-

messer gehen lassen über ihren ganzen Leib, und ihre Kleider waschen, und so sich reinigen, (8) Und sie sollen nehmen einen jungen Stier, und als dessen Speiseopfer Weißmehl, eingerührt mit Oel, und einen

רש"י

תְּכַבִּית אֲשֶׁר הָרָאִיו בָּהֶּן. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְרָא: וְעָשָׂה
תְּכַבִּית וְנֹמַר (שְׁמוֹת כ"ה): כֵּן עָשָׂה אֶת הַמִּנְחָה.
מִי שֶׁעָשָׂה. וְיֵאָדָּם עַל יְדֵי הַקֹּפֶה בַּעֲשִׂית מַאֲלָה:
(6) קַח אֶת הַלְוִיִּים. קָחָם בְּדָבָרִים: אֲשֶׁר־בָּם שְׁתֹּמֵם
לְהוֹיֵת שְׁמִי שִׁים לְמָקוֹם: (7) הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי הַטָּאֵת.
יָשָׁל אֶת־הַפֶּדֶה מִפְּנֵי טָמְאִים מֵתִים שְׁבָתָם: וְהַעֲבִיר
תַּעַר. מִצָּאִית בְּדָבָר רַבִּי מִשֶּׁה הַדְּרָשׁ. לְפִי שְׁבָתָנוּ
בַּפֶּדֶה עַל הַבְּבוֹרוֹת שֶׁעָבְדוּ עֵצָא וְהָיָה קְרִיָּה וְכִי
מֵתִים. וְהַמְּעֻדָּה קְרִי מֵת. הַקֹּקֶס הַנִּלְחַת בְּמַעֲדָעִים:
(8) וְלָקְחוּ פֶר בֶּן־בָּקָר. וְהָיָה עוֹלָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וְעָשָׂה אֶת הָאֹהֶל עוֹלָה. וְהָיָה קָרְבַּן עֹבֵד בַּעַל:

ihm Gott am Berge zeigte, nach 2, 25, 40: כֵּן עָשָׂה
נֹמַר וְרָא וְעָשָׂה וְעָשָׂה כְּתֻבָּתָם
sie eben verfertigte (Bez-
zalel); nach dem Midr.
wurde die Lampe von
Gott selbst verfertigt.
(6) קַח אֶת הַלְוִיִּים Suche
sie durch Worte *) zu ge-
winnen: Heil euch, daß
ihr gewürdigt seid, Diener
Gottes zu sein! מי הַטָּאֵת
Besprengte sie mit Ent-

sündigungswasser, von der Asche der Parah Adumah, Derjenigen wegen, die unter ihnen durch Leichnamen verunreinigt worden sind.
In der Erläuterung des R. Mosche Gadarschan fand ich: Weil sie den Erstgeborenen Sühne auf den Gögendienst bewirkten, welcher Dienst Todtenopfer heißt, und Aussägige werden wie Todte betrachtet, daher mußten sich die Leviten, gleich Aussägigen scheeren lassen. (8) ולקחו פֶּר בֶּן־בָּקָר Zum Ganzopfer, denn so steht hier geschrieben B. 12: את האחד als Gemeindeopfer zur Versöhnung wegen des Gögendienstes.

*) Auch Onkelos gibt hier das קַח mit קָרַב (Annähern, Anschließen).

zweiten jungen Stier sollst du nehmen zum Sündopfer. (9) Und laß die Levijim hintreten vor das Zelt der Zusammenkunft, und versammle die ganze Gemeinde der Kinder Israel. (10) Und laß die Levijim hintreten vor den Ewigen, daß die Kinder Israel ihre Hände aufstügen auf die Levijim. (11) Und Aharonschwinge die Levijim in einer Schwingung vor dem Ewigen (als geweiht) von den Kindern Israel, dann seien sie (bestimmt), zu verrichten den Dienst des Ewigen. (12) Und die Levijim sollen ihre Hände aufstügen auf jeden Kopf der Stiere, und bereite alsdann den einen als Sündopfer und den andern als Ganzopfer dem Ewigen, um die Levijim

וּפַר־שְׁנֵי בָזְבֵּגֶר תִּקַּח לַחֲטָאתָ: (9) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֱהֹל מוֹעֵד וְהִקְהַדְתָּ אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (10) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וְסָמְכוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם: (11) וְהִנִּיף אֹהֶרֶן אֶת־הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה: (12) וְהַלְוִיִּם יִסָּמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֶׂה אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה לַיהוָה לְבִפְרֹעַ עַל־הַלְוִיִּם:

רש"י

שני ופר Was besagt שני ופר שני? (* daß wie ein Ganzopfer nicht gegessen wird, so wird auch das Sündopfer nicht gegessen, ähnlich dem in Thorat Rohanim. Ich denke, daß dies nur einstweilige Anordnung war, weil sie hätten mit

וּפַר שְׁנֵי מֵה תֵּל שְׁנֵי? לֹא־יִזְכֹּר לָהּ מֵה עֹלָה לֹא נֶאֱכַלְתָּ, אֶף חֲטָאת לֹא נֶאֱכַלְתָּ. (ח"ט) וְכִי יֵשׁ מִמֶּנּוּ לְדָבָריו בְּתִיבָה, וְאֹמַר אֲנִי, שְׁהוֹרַאת שְׁעָה הִתְחַדַּת, שֶׁשְּׁעָרֵי הָיָה לָהֶם לְהֵבִיא לַחֲטָאת עֵא, עִם פֶּר הַעֹזֶדֶה. (9) וְהִקְהַלְתָּ אֶת כָּל עֲדַת. לִפְנֵי שְׁתֵּי הַלְוִיִּם הַתְּנִיבִים, קָרָבָן בְּפִרְיָה תַּחֲתִיבִים, יָבוֹאוּ וַעֲמִדּוּ עַל קָרְבָּנָם, וְיִסָּמְכוּ יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם: (11) וְהִנִּיף אֹהֶרֶן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה, בְּדֶרֶךְ שְׁאֵשׁ מִזְבֵּחַ עֵינֵי תְּנוּפָה הִיא.

dem Stiere des Ganzopfers auch einen Ziegenbock darbringen sollen. (9) Und die Leviten wie ein Sündopfer für sie geweiht wurden, sollen die Israeliten beim Opfer der Leviten zugegen sein, und auf die Leviten ihre Hände legen. (11) Und Aharon soll die Leviten als Schuldopfer eines Ausfägigen lebendig geschwenkt wird. Dreifaches Schwen-

*) Da es nicht früher steht: ופר האחד.

(13) וְהַעֲמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶלן
וּלְפָנֵי בְנֵי וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה לַיהוָה:
(14) וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: (15) וְאַחֲרֵי־
כֵן יָבֹאוּ הַלְוִיִּם לָעֲבֹד אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד
וְטָהַרְתָּ אֹתָם וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה: (16)
כִּי נְתַנִּים נְתַנִּים הָמָּה לִי מִתּוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מִחַת כְּפֹרֶת כְּלִדְרָחָם בְּכוֹר כָּל־
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַחְתִּי אֹתָם לִי: (17) כִּי
לִי כָל־בְּכוֹר בְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם

zu versöhnen. (13) Und stelle die Levijim vor Aharon und vor seine Söhne, und schwinde sie in einer Schwingung für den Ewigen. (14) Und so sondere die Levijim aus der Mitte der Kinder Israel, daß die Levijim mir gehören. (15) Und darnach sollen die Levijim hineingehen zu bedienen das Zelt der Zusammenkunft, wenn du sie gereinigst und sie geschwungen hast in einer Schwingung.

(16) Denn gegeben sind sie mir aus der Mitte der Kinder Israel; statt des Eröffnenden jedes Mutterleibes, des Erstgeborenen eines Jeden unter den Kindern Israel, habe ich sie mir genommen. (17) Denn mir gehört jedes Erstgeborene unter den Kindern Israel unter Menschen und

רש"י

שְׁלֹשׁ תְּנוּפֹת נִאֲמָרוּ בַּפֶּסֶח ז"ל הַרְאֵנוּהָ דְבִנֵּי קֹהֶת
לְבָד נִאֲמַר שָׁם: וְהָיוּ לְעֹבֹד אֶת עֲבוֹדַת ה' (כמדבר
ב') לְפָנֵי שְׁעֵבֹדֶת קָדֵשׁ הַקִּדְשִׁים עֲלֵיהֶם הָאֵרוֹן
וְהַשְּׁלֵחַן וְגו'. הַשְּׁנֵי דְבִנֵּי גִרְשׁוֹן לְבָד נִאֲמַר בָּם:
תְּנוּפָה לַה' שָׂאף עֲלֵיהֶם הָמָּה עֲבוֹדַת הַקִּדְשִׁים רִיבֵיעוֹת
וְקִדְשִׁים (צ"ל וְקִדְשִׁים דְּאֵלוּ קִדְשִׁים כִּד מִשָּׁא בְנֵי
מִרְיָם). הַנִּדְאוֹת בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים וְהַשְּׁלֵשִׁי
לְבִנֵּי מִרְיָם: (16) נְתַנִּים נְתַנִּים. נְתַנִּים לְמִשָּׂא
נְתַנִּים לְשֵׁר: פִּטְרָה. פְּתִיחָה: (17) כִּי לִי כָל בְּכוֹר.
שְׁלֵשׁ הָיוּ הַבְּכוֹרוֹת, בְּקוּ הַדֵּין שְׁהִנֵּפְתִּי עֲלֵיהֶם בֵּין
בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם: לָקַחְתִּי אוֹתָם לִי עַד שְׁשָׁעוּ בְּעֶגְלָה

fen wird hier erwähnt, eines bei den Nachkommen Korachs, daher heißt es את עבודת ה' לעבוד, weil ihnen der Dienst des Heiligthums oblag, bei der Bundeslade, dem Tische, usw. Die zweite bei den Nachkommen Gerschons, daher: תנופה, לפני ה', denn auch sie versahen den heiligen Dienst bei den Umhängen und Brettern, welche auch

im Allerheiligsten gesehen wurden; und die dritte bei den Nachkommen Merai's; oben 4. 32. (15) Sie mußten sich sowohl dem Traggeschäfte, als auch dem Tempelgefange widmen. פטרה die Erschließung. (17) Die Erstgeborenen gehören von Rechts wegen mir, weil ich sie unter den egyptischen Erstgeborenen geschüßt habe, darum habe ich sie angenommen, als mir gehörig, bis sie beim goldenen Kalbe sich vergingen; nun nehme ich die Leviten

בָּאוּ הַלְוִיִּם לְעַבֵּד אֶת־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל
מוֹעֵד לִפְנֵי אֹהֶלן וּלְפָנַי בְּגִזְי כַּאֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם בְּכֵן עָשׂוּ
לָהֶם: ׀ (23) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר: (24) זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם מִכֵּן הַמָּשׁ
וְעֹשִׂים שָׁנָה וּמַעֲלָה יָבוֹא לַעֲבֹד
צָבָא בַּעֲבֹדָת אֹהֶל מוֹעֵד: (25) וּמִכֵּן
חֲמִשִּׁים שָׁנָה יֵשִׁיב מִצָּבָא הָעֲבֹדָה
וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד: (26) וְיָשַׁת אֶת־אֲחִיו

die Levijim hinein, ihren Dienst zu verrichten beim Zelte der Zusammenkunft vor Aharon und seinen Söhnen; so wie der Ewige dem Mosche geboten wegen der Levijim, so thaten sie mit ihnen. (23) Und der Ewige redete zu Mosche, und sprach; (24) Dies ist, was wegen der Levijim (zu beobachten); vom fünf und zwanzigsten Jahre und darüber

komme ein solcher, einzutreten in die Schaar beim Dienste des Zeltes der Zusammenkunft. (25) Und vom fünfzigsten Jahre an trete er zurück aus der Schaar des Dienstes, und diene nicht ferner. (26) Und er mag bedienen

רש"י

hinstellen, Aharon ließ sie eine Wendung machen, und die Israeliten legten ihre Hände auf dieselben. (22) כאשר צוה ה' בן עשו
Es gereicht zum Lobe der Vollziehenden, wie zum Lobe Derer, an denen der Akt vollzogen wurde, daß von keiner Seite irgend etwas verzögert wurde. (24)

Vor den gesetzlichen Dienstjahren ist ihr Dienst untauglich, und ebenso nach zurückgelegter Dienstzeit (50 J.): zufällige Leibesfehler aber können jedoch von irgend einer Dienstleistung nicht ausschließen; מִכֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה וְעֹשִׂים שָׁנָה, מִכֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה, wie ist dies gemeint? Also: Zu 25 Jahren lernt er die Dienstpflichten, das 5 Jahre in Anspruch nimmt; zu 30 Jahren verrichtet er selbst den Dienst. Hieraus ist zu entnehmen, daß ein Schüler, der in den ersten fünf Jahren im Studium keinen guten Erfolg erzielt, er ihn auch später nicht erreichen wird. (25) וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד Er soll mehr keine Lastarbeit auf sich nehmen, wohl aber kann er zu leichten Verrichtungen, wie etwa zum Auf- und Zusperrren der Thore, zum Mitwirken beim Tempelgefange, oder zum Aufladen der Wagen verwendet werden, dies heißt V. 26 er bediene mit seinen

קכ"י את ירדק: (22) כאשר צוה ה' בן עשה. לְהַיָּד שָׁבַח הַעוֹשִׂין וְהַנְעִשָׂה בָהֶן. שֶׁאֶחָד מֵהֶם לֹא עָבַד: (24) זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם. שְׁנֵים פּוֹסְלִים בָּהֶם. וְאִין הַמוֹמֵן פּוֹסְלִים בָּהֶם: מִכֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה. וְעֹשִׂים שָׁנָה. וּבְמִקְוֵם צָחִי אֹמֵר. מִכֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה. דָּא בִּינָד? מִכֵּן כִּדָּה בָּא לְרִמּוֹד הַלְכוֹת עֲבֹדָה. וְלִזְמַד חֲמִשִּׁים שָׁנִים וְכֵן ל' עוֹבֵד. מִכֵּן. לְתַלְמִיד שֶׁלֹּא רָאָה מִיָּמָיו יָפָה בְּמִשְׁנֵתוֹ בְּחֵמֶשׁ שָׁנִים. שׁוֹב אֵינוֹ רֹאֶה (הוֹלִיךְ כִּי): (25) וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד. עֲבֹדָת מִשָּׂא בְּכֶתֶף אָבֵל הַזֶּה הוּא לְנַעֲלַת שְׁעִים. וְלִשְׂרֵי. וְלִטְעוֹן עֲלֹת הָרִי: וְיָשַׁת אֶת אֲחִיו עִם אֲחֵיהֶם כְּתַרְנוֹמָה:

seine Brüder beim Zelte der Zusammenkunft, zu beobachten das zu Beobachtende, aber den Dienst soll er nicht verrichten. So sollst du thun mit dem Lewijim bei ihrem Amte.

9 (1) Und der Ewige redete zu Mosche in der Wüste Sinai, im zweiten Jahre nach ihrem Auszuge aus dem Lande Mizrajim, im ersten Monat, und sprach: (2) Die Kinder der Israel sollen das Besach verrichten zu seiner bestimmten Zeit. (3) Am vierzehnten Tage in diesem Monat, zwischen den beiden Abenden sollt ihr es verrichten zu seiner bestimmten Zeit; nach allen seinen Sagungen und nach allen seinen Vorschriften sollt

בְּאֵהָל מוֹעֵד לְשֹׁמֵר מִשְׁמֶרֶת וְעִבְדָּה
לֹא יַעֲבֹד בְּכֹהֵן תַּעֲשֶׂה לְלִוִּים
בְּמִשְׁמֶרֶתָם: פ' שְׁלִישִׁי

ט (1) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר
סִינִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לְצֵאתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר:
(2) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַפֶּסַח
בְּמוֹעֲדוֹ: (3) בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרִי
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֶרְבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ
בְּמוֹעֲדוֹ בְּכָל־חֻמֹּתָיו וּבְכָל־מִשְׁפָּחוֹ

nach allen seinen Sagungen und nach allen seinen Vorschriften sollt

רש"י

Brüthern, dasselbe siehe bei Dnt. (26) לשמור Um in der Nähe des Zeltes zu lagern, auf- und abladen, zur Zeit des Aufbruches.

9 (1) בחדש הראשון Die Parafcha zu Anfang dieses Buches wurde erst im Monate Nisan mitgetheilt, es hätte also der hier stehende Abschnitt vom Monate (ניסן) zuerst

stehen sollen, dies lehrt, daß die Thora es mit der geschichtlichen Reihenfolge nicht strenge nimmt. Warum aber fängt das במדבר ס' nicht hier an? Weil dieses etwas Tadelhaftes für die Israeliten enthält, da sie während des ganzen Zeitraumes von 40 Jahren in der Wüste das einzigmal das קרבן פסח darbrachten. (2) Auch am Sabbat, selbst bei ihrem Unreinsein. (3) Das sind Gebote, die sich auf das Oper selbst beziehen; es sei fehlerlos, männlich und einjährig, Mt. 2; 12, 5. וכל משפחתי, die sich anderweitig darauf beziehen,

(26) לשמור משמרת. להנות סביב לאהל ויהקים ויהוריד בשעת הפסח:

ט (1) בחדש הראשון. פרשה שבראש הפסח לא נאמרה עד אז. למדת שאין סדר מיקדם וימאחר בתורה (פסחים פ"ק ספ"ו). ולמה לא פתח בזה? מפני שהוא נותן של ישראל, שקל מ' שנה, ישריו. וישראל במדבר, לא יקריבו אף פסח זו בליל: (2) במדבר. אף שבת. במועדו אף בטומאה (שם): (3) ככל חקותיו. אלו מצות שבגופו: שיה תמים וזר בן שנה: וככל משפחתי. אלו מצות שער

תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: (4) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: (5) וַיַּעֲשׂוּ אֶת־
הַפֶּסַח בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבִים בְּמִדְבַּר סִינַי כָּל־
אִשׁ צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֵי בָנָי
יִשְׂרָאֵל: (6) וַיְהִי אָנֹכִים אִשׁ הָיוּ
טָמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא־יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת־
הַפֶּסַח בַּיּוֹם. הָהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה
וּלְפָנֵי אֶהֱרֹן בָּיּוֹם הַהוּא: (7) וַיֹּאמְרוּ
הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלֵינוּ אָנְחָנוּ טָמְאִים
לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב

Tage verrichten konnten: da traten sie hin vor Mofche und vor Aharon an demselben Tage; (7) Und es sprachen jene Männer zu ihm: Wir find unrein durch die Leiche eines Menschen, warum sollen wir deswegen geringer

רשי

גופו מקום אחר. כגון שבועת ימים למצה ולביעור
המין: (4) וידבר משה וגו' מה תל? והלא נאמר:
וידבר משה את מערי ה' (ויקרא כ"ב)? אלא כשישמע
פלישת מעדים חסיני, אמר להם, וחור והזהירם
בשעת מעשה (ספרי): (7) לפני משה ולפני אהרן.
כשישגיגון וישבין בבית המדרש, באו ושאלום. ולא
יבין לומר זה אחר זה. ישאם משה לא היה יודע.
אדרן כגון לו? (ספרי): (7) למה נגרע. אמר להם:
אין קדשים קדשים בטומאה. אדרן לו: זיוק הקדש
עלינו בכלהם שהיה. ויאלץ הכשר לשמאיים (ס"א)
לטהורים כ"ז ראים. אמר להם: עמדו ואשמעו

ihr es verrichten. (4) Und Mofche redete zu den Kindern Israel, daß sie das Pesach verrichten sollten. (5) Und sie verrichteten das Pesach im ersten (Monat), am vierzehnten Tage des Monats, zwischen den beiden Abenden, in der Wüste Sinai; ganz so, wie der Ewige dem Mofche geboten, so thaten die Kinder Israel. (6) Und es waren Männer, die unrein waren durch die Leiche eines Menschen, und nicht das Pesach an demselben

z. B. die siebentägige Maza=Pflicht, wie das Begräumen des Chomez. (4) וידבר משה Was lehrt uns dies: es heißt ja schon M. 3, 23, 44: Mofche besprach die Feiertage Gottes mit den Kindern Israels? Allein als er den Abschnitt von den Festtagen am Sinai hörte, theilte er denselben ihnen mit, und wiederholte ihn bei Vollziehung

des Gebotes. (6) Als sie eben im Lehrhause die Gesetze studirten, kam man sie deshalb zu befragen; kann aber nicht bedeuten, daß man erst bei dem einen und dann bei dem Andern angefragt hätte, denn, wenn Mofche es nicht wußte, wie sollte es Ahron wissen? (7) Warum sollen wir geringer geachtet sein? er sagte zu ihnen: Man darf im Zustande der Unreinheit kein Opfer bringen. Sie erwiderten: So mögen reine Priester das Blut unsrerwegen sprengen, u. das Fleisch (des Pesach=Opfers) soll von Reinen verzehrt werden. Mofche antwortete:

sein nicht darzubringen zu seiner bestimmten Zeit unter den Kindern Israel? (8) Und Mosche sprach zu ihnen: harret, ich will hören, was der Ewige gebietet euretwegen. (9) Und der Ewige redete zu Mosche, und sprach: (10) Rede zu den Kindern Israel, und sprich: Wenn Jemand unrein ist durch eine Leiche, oder ist auf fernem Wege, bei euch oder bei euern künftigen Geschlechtern, und das Besach verrichten sollte dem Ewigen; (11) So sollen sie es im zweiten Monate, am vierzehnten Tage, zwischen den beiden Abenden verrichten; mit ungesäuertem Brode und bittern Kräutern sollen sie es essen. (12) Sie sollen nichts davon übrig lassen bis zum Morgen und keine Knochen an ihm zerbrechen;

אֶת־קִרְבָּן יְהוָה בְּמוֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (8) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאִשְׁמַעְהָ מִה־יְצִיָּהּ יְהוָה לָכֶם: פ (9) וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (10) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְּדֶרֶךְ רִחֻקָּה לָכֶם אוֹ לְדֶרֶתֵיכֶם וַעֲשֶׂה פֶסַח לַיהוָה: (11) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֻבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עֵל־מִצּוֹת וּמִרְחִים וְאִכְלֻהוּ: (12) לֹא־יִשְׁאַירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וַעֲצָם לֹא יִשְׁבְּרֻהוּ

רש"י

Wartet, ich will hören, was Gott hierüber entscheiden wird — wie ein Schüler, der sicher ist, zu jeder Zeit von seinem Lehrer Bescheid zu erhalten: Heil dem Weibgeborenen, der so sicher ist, zu jeder Zeit sich mit

בְּתַלְמִיד הַמִּבְקֵשׁ לְשִׁמּוֹעַ מִפִּי רַבּוֹ. אֲשֶׁר יֵלֵךְ אִשְׁרָה יִשְׁבֹּד מִבְּקֵשׁ. שָׂגַל וְזֶמַן שְׂדֵדָה רֹצֵחַ. הָיָה מְדַבֵּר עִם הַשִּׁכְנָה. (שם) וְהָאֵתָה הָיָה פֶלֶשֶׁת זֶה לֵאמֹר עַל יְדֵי מֹשֶׁה, כִּשְׂאֵר כָּל הַתּוֹרָה בְּנִלָּה, אֵלָּא שְׂכֻנוֹ אֵלֹה שְׂתִּיאֲמַר עַל יְדֵי. שְׂמַנְגֻלִין וְכוּת עַל יְדֵי זֶמַן (סנהדרין פ"ק: 10) או בדרך רחוקה. נָקֹד עָלֶיהָ לֹאמַר, לֹא שְׂדֵדָה וְדֹא, אֵלֹה שְׂדֵדָה חִיץ לְאַסְקוּפֵת הָעֵתָה. כָּל זֶמַן שְׂדֵדָה. פֶּסַח שְׁנִי

der göttl. Glorie in Verbindung setzen zu können! Dieser Abschnitt sollte eigentlich, so wie alle anderen Thora-Vorschriften durch Mosche mitgetheilt werden, doch diese Personen waren es würdig, daß derselbe ihrem Namen zugeschrieben werde — weil das Verdienstliche nur dem Verdienstvollen gilt! (10) Auf steht ein Punkt, anzudeuten, daß er eigentlich nicht fern zu sein brauchte, sondern er brauchte nur während des Schlachtens außerhalb des Vorhofes zu stehen. Beim Besach im zweiten Monate konnte man מצה und חמץ zugleich

כְּכָל־חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: (13) וְהָאִישׁ
אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר וּבְדָהָד לֹא־יִהְיֶה וְחָדַל
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וּגְבֻרָתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מֵעַמִּיּוֹ כִּי ׀ בְּרָבֵן יִהְיֶה לֹא הַקָּרִיב
בְּמַעַדוֹ חָטְאוּ יִשְׂאֵהָ אִישׁ הַהוּא: (14)
וּבִיָּגוֹר אֲתַכֶּם גֵּר וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה
בְּחֻקַּת הַפֶּסַח וּבְמִשְׁפָּטוֹ בְּנֵי יִעֲשֶׂה חֻקָּה
אֶחָת יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר וְלֹא־זָרָה
הָאָרֶץ: ׀ וּבַיּוֹם הַקִּים אֶת־
הַמִּשְׁכָּן בְּפֶה הָעֲנָן אֶת־הַמִּשְׁכָּן לֹא־חָל
הָעֵדוּת וּבְעֶרְב יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן
כְּמִרְאֵה־אִשׁ עַד־בֹּקֶר: (16) בֶּן יִהְיֶה
תָּמִיד הָעֲנָן יִכְסֶּנּוּ וּמִרְאֵה־אִשׁ לַיְלָה:

Vorschrift verrichten; Eine Säkung sei für euch; für den Fremdling, wie für den Eingebornen des Landes. (15) Und am Tage, da man die Wohnung aufgerichtet, bedeckte die Wolke die Wohnung, über dem Zelte des Zeugnisses, und am Abend war sie über der Wohnung wie der Schein eines Feuers bis zum Morgen. (16) So war es beständig;

רשי

מִצֵּה וְחֻמִּין עָמַל בְּבֵית וְאֵין שָׁם יוֹם טוֹב וְאֵין אֲסוּר
חֻמִּין אֱלָא עָמַל בְּאִכְלָתוֹ: (14) וְכִי יִגּוֹר אֲתַכֶּם נֹר
וְעִשָׂה פֶסַח. יָכוֹל כֹּל הַמִּתְגַּבֵּר יַעֲשֵׂה פֶסַח מִיָּד?
תִּל: חֻקָּה אֶחָת. וְנִזְמַר אֲזָא בֶּן מִשְׁקָעוֹ: וְכִי יִגּוֹר
אֲתַכֶּם גֵּר וְכָא לַעֲשׂוֹת פֶּסַח עִם חֲבֵרָיו בְּחֻקָּה
וּבְמִשְׁפָּט יַעֲשֵׂה (פֶּסַחִים צִו סִפְרִי): (15) הַמִּשְׁכָּן
לֹא־הָיָה הָעֵדוּת. הַמִּשְׁכָּן הָעֲשׂוֹי לְהוֹרֹת אֹהֶל לְלִחוֹת
הָעֵדוּת. יִהְיֶה עַל הַמִּשְׁכָּן. כְּמוֹ הָיָה עַל הַמִּשְׁכָּן.

im Hause haben, es war dies kein Ritus, das חֻמִּין war nur verboten, während das Opferfleisch verzehrt wurde, nach dieser Zeit durfte man es essen. (14) Man könnte meinen, daß sobald ein Nichtisraelite ein Bekenner der Religion Israels geworden, er sofort

das Pessach-Opfer darbringen müsse, daher heißt es: חֻקָּה אֶחָת und lautet also: Wenn die Zeit herannahet, das Pessach zu feiern (aber nicht zu einer andern Zeit seines Religionswechsels), so muß er es nach Gesetz und Vorschrift mitfeiern. (15) Die Stiftshütte, welche als Zelt für die Tafeln des Zeugnisses dient. So wie

die Wolke bedeckte sie und der Schein eines Feuers des Nachts. (17) Und so wie sich die Wolke erhob von dem Zelte, so brachen darnach die Kinder Israel auf, und an dem Orte, woselbst die Wolke ruhet, daselbst lagerten die Kinder Israel (18) Nach dem Be-

fehl des Ewigen brachen die Kinder Israel auf, und nach dem Befehl des Ewigen lagerten sie; die ganze Zeit, da die Wolke ruhet über der Wohnung, lagerten sie. (19) Und verweilte die Wolke über der Wohnung lange Zeit, so beobachteten die Kinder Israel das zu

(17) וּלְפִי הָעֲלוֹת הָעֶנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יָסַעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְמִקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּח שָׁם הָעֶנָן שָׁם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (18) עַל-פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל-פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל-יְמֵי אֲשֶׁר יִשְׁכֵּן הָעֶנָן עַל-הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ: (19) וּבְהִאָרֶת הָעֶנָן עַל-הַמִּשְׁכָּן יָמִים רַבִּים וַיִּשְׁמְרוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-מִשְׁמַרְתּוֹ יְהוָה

רש"י

הה, die eine fortbauende Handlung anzeigt, welches öfter in der Parafcha vorkommt. (17) העלות אסתלקות. Nach Dnf. הענן אסתלקות. Wenn die Wolke fortzieht; desgl. נעלה הענן Es kann hier nicht heißen, ober weil es nicht das Entfernen, sondern

ובן כל לשון הפדשה: (17) העלות הענן פתרנו: אסתלקות ובן נעלה הענן ולא יחבן לכתוב ולפי גלות הענן נעלה הענן שאין זה לשון סלוק אלא צמח ונעלה פמו: ונעלה עב קמנה פבה איש עולה מים (מלכים א' יח): (18) על פי ה' יסעו יאנו בהלאת המשכן כען שהיו ישראל נוסעים. היה עמוד הענן מתקפל ונקשר על גבי בני היורה פמין קורה תקעו והרעו ותקעו ולא היה מתקפל עד שמשא אומ: קמה ה' ונסע דגל מנה יהודה. ופסקי: על פי ה' יחנו כען שהיו ישראל

das Aufsteigen anzeigt, gleich Rön. 1, 11, 44: Siehe, eine Wolke, klein wie die Hand eines Menschen entsteigt dem Meere (ים). (18) על פי ה' יסעו In der Berajtha wird berichtet: Immer, wann Israel weiter zog, faltete sich die Wolfensäule über den Stamm Jehuda zusammen, wie eine Wölbung. Stieß man nun in die Trompete anhaltend, so zog sie dennoch nicht eher, als bis Mosche sagte: Erhebe dich, Ewiger usw. Kap. 10, 35: dann zog das Lager Jehuda's ab. Wenn die Israeliten sich lagerten, rollte sich die

וְלֹא יָסְעוּ: (20) וַיֵּשׁ אֲשֶׁר יְהוָה הֶעֱלָן
יָמִים מִסָּפָר עַל-הַמִּשְׁכָּן עַל-פִּי יְהוָה
יָחִנוּ וְעַל-פִּי יְהוָה יָסְעוּ: (21) וַיֵּשׁ אֲשֶׁר
יְהוָה הֶעֱלָן מִפְּעֵב עַד-בֹּקֶר וְנִעְלָה
הָעֲנָן בִּבְקָר וְנָסְעוּ אִו יוֹמָם
וְלַיְלָה וְנִעְלָה הָעֲנָן וְנָסְעוּ: (22) אִו
יָמִים אִו-חֹדֶשׁ אִו-יָמִים בְּהָאָרֶץ הֶעֱלָן
עַל-הַמִּשְׁכָּן לָשֹׁב עָלָיו יָחִנוּ בְּגִי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְעוּ וּבִהְעֵלְתוּ יָסְעוּ: (23)
עַל-פִּי יְהוָה יָחִנוּ וְעַל-פִּי יְהוָה יָסְעוּ
אֶת-מִשְׁמַרְתּוֹ יְהוָה שְׁמָרוּ עַל-פִּי יְהוָה
בְּיַד-מֹשֶׁה: פ

Beobachtende gegen den
Ewigen, und brachen nicht
auf. (20) Und zuweilen
(war es), daß die Wolke
wenige Tage über der
Wohnung blieb: nach dem
Befehl des Ewigen bra-
chen sie auf. (21) Und zu-
weilen (war es), daß die
Wolke nur blieb vom
Abend bis zum Morgen ;
erhob sich dann die Wolke
am Morgen, so brachen sie
auf; oder einen Tag und
eine Nacht, erhob sich dann

die Wolke, so brachen sie auf. (22) Oder zwei Tage, oder einen Monat,
oder eine lange Zeit: so lange die Wolke verweilte über der Woh-
nung, darüber zu ruhen, lagerten die Kinder Israel und brachen nicht
auf, und so wie sie sich erhob, brachen sie auf. (23) Nach dem Befehl
des Ewigen lagerten sie, und nach dem Befehl des Ewigen brachen
sie auf; das zu Beobachtende gegen den Ewigen beobachteten sie
nach dem Befehl des Ewigen durch Mofche.

רש"י

חֲזִיב. עמוד הֶעֱלָן הָיָה מִתָּמֶר וְעוֹלָה וְנִמְשָׁךְ
עַל גְּבִי דָגִי יְהוָה בְּמִין סִבָּה וְלֹא הָיָה נִבְרַשׁ
עַד שְׁמִשְׁהָ אֲזַיִר: "שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלָפִי
יִשְׂרָאֵל". הָיָה אֲזַיִר: עַל פִּי ה' וּבְיַד מֹשֶׁה:
(20) וַיֵּשׁ. פְּלוּמֵי וַפְּעָמִים: יָמִים מִסָּפָר. יָמִים
מוֹעֲדִים: (22) אִו יָמִים. שָׁנָה. קָמוּ: יָמִים תַּהֲרִי
נִאֲוֵלְתוּ (וִיקָרָא כִיד):

Wolkenfäule zusammen,
umgab den Stamm Je-
huda wie ein Zelt, sie
breitete sich nicht eher
aus, als bis Mofche
sprach: Kap. 10, 36:
Rehre ein, Ewiger, bei
der Menge der Tausende
Israels, daher heißt es:

„Auf Befehl Gottes und durch Mofche“. (20) וַיֵּשׁ Bisweilen. יָמִים
wenige Tage. (22) אִו יָמִים Ein Jahr, gleich M. 3, 15, 29:
יָמִים תַּהֲרִי נִאֲוֵלְתוּ.

10 (1) Und der Ewige rebete zu Mosche, und sprach: (2) Mache dir zwei silberne Trompeten; getriebener Arbeit sollst du sie machen; und sie seien dir zum Zusammenrufen der Gemeinde und beim Aufbruch der Lager. (3) Und stößt man in dieselben, so soll sich zu dir verfügen die ganze Gemeinde vor den Eingang des Zeltes der Zusammenkunft. (4) Und wenn man in Eine stößt, so sollen sich zu dir verfügen die Fürsten, die Häupter der Tausende

י (1) וידבר יהוה אל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(2) עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי חֲצוצֹצֹת כֶּסֶף
מִקָּשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם וְהֵיוּ לָךְ לְמִקְרָא
הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנֹת: (3) וְתִקְעוּ
בָהֶן וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ בְּלִי־הַעֲדָה אֶל־פֶּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד: (4) וְאִם־בְּאַחַת יִתְקַעוּ
וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ הַנְּשִׂאִים רִאשֵׁי אֲלֵפֵי

רש"י

10 (2) למקרא העדה
Wenn du mit dem Syn-
hedrium oder mit dem
Volke reden willst, um
sie zusammen zu rufen,
so soll dies durch Trompe-
tenschall geschehen. ולמסע
את המחנות Wenn der Zug
sich fortbewegte, sollt ihr
zum Zeichen in die
Posaune stoßen. Demnach
erfolgte ihr Aufbruch
durch dreifachen Zuruf:
Durch Gott, durch Mosche und durch den Trompetenschall.
Aus einem Klumpen ausgearbeitet. (3) Wenn in Weibe
geblasen wird, so ist es ein Zeichen für das Einberufen der Gemeinde,
denn: „die ganze Gemeinde wird sich versammeln vor dem Ein-
gange der Stiftshütte“. (4) Dies ist ein Zeichen für
das sich Einstellen der Fürsten, auch dieses Versammeln geschieht
vor der Stiftshütte, was vom Schlusse der Gleichheit B. 3

י (2) למקרא העדה. בְּשִׁתְרָצָה לְדַבֵּר עִם מִתְּהַדְּרִין
וְשֹׂאֵר הָעָם. וְתִקְרָאם לְאַסֹּף אֵלֶיךָ. תִּקְרָאם
עַל יְדֵי חֲצוצֹצֹת: וּלְמַסַּע אֶת הַמַּחֲנֹת. בְּשַׁעַת קְלוּק
מִסַּעוֹת תִּתְקַעוּ בָהֶם לְסִמָּן. נִקְרָאתָ אִתָּהּ אוֹמֵר. עַל
פִּי שְׁלֹשָׁה הָיוּ נֹסְעִים: עַל פִּי הַקִּבִּיָּה וְעַל פִּי מֹשֶׁה
וְעַל פִּי הַחֲצוצֹצֹת: מִקָּשָׁה. מִתְעַשֶּׂה תַעֲשֶׂה. בְּהַקְשָׁת
הַקֹּרֵנִם: (3) וְתִקְעוּ בָהֶן. בְּשִׁתְרָתָן וְהָיוּ סִמָּן
לְמִקְרָא הָעֵדָה שְׁנֵאֲמַר: וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ בְּלִי הַעֲדָה אֶל
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (4) וְאִם בְּאַחַת יִתְקַעוּ הָיוּ סִמָּן
לְמִקְרָא הַנְּשִׂאִים. שְׁנֵאֲמַר: וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ הַנְּשִׂאִים

יִשְׂרָאֵל: (5) וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה וְנִסְעוּ
הַמַּחֲנֹת הַחֲגִים קִדְמָה: (6) וּתְקַעְתֶּם
תְּרוּעָה שְׁנִית וְנִסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲגִים
תַּיִמָּה תְּרוּעָה יִתְקְעוּ לְמַסְעֵיהֶם:
(7) וּבִהֲקֵהוּ אֶת־הַקָּהָל תִּתְקְעוּ וְלֹא
תִרְעִי: (8) וּבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ

Israels. (5) Und blaset ihr Lärm, so brechen die Lager auf, die gegen Morgen lagern. (6) Und blaset ihr Lärm, zum zweiten Male, so brechen die Lager auf, die gegen Mittag lagern; Lärm sollen sie blasen bei ihrem Auf-

bruche. (7) Versammelt man aber die Versammlung, so sollt ihr in die Trompete stoßen, aber nicht Lärm blasen. (8) Und die Söhne Aharons, die

רשי

וְאֵף הֵן יַעֲדֻתְךָ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּמִנִּידָה שְׁנִי הוּא
בֵּא. בְּסִפְרִי: (6) וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה. סִימָן מִשְׁע
הַמַּחֲנֹת. תְּקִיעָה תְּרוּעָה וּתְקִיעָה. כִּי הוּא נִדְרָשׁ
בְּסִפְרִי מִן הַמִּקְרָאוֹת (דִּה נִד): (7) וּבִהֲקֵהוּ אֶת
הַקָּהָל וְנִו'. דָּפִי שְׂדוּא אִמְרִי. וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא
הָעֵדָה וּלְמִשְׁע אֶת הַמַּחֲנֹת: מִה מִקְרָא הָעֵדָה תִּתְקַע
בְּבֵית כֹּהֲנִים וּבְשִׂמְיָתָם. שְׁנָאִמְר: וְתִקְעוּ בָהֶן וְנוֹמֵר
אֶף מִשְׁע הַמַּחֲנֹת בְּשִׂמְיָתָם. כֹּל מִה מִשְׁע הַמַּחֲנֹת
תִּתְקַע וְיִמְרַע וְתִתְקַע אֶף מִקְרָא הָעֵדָה תִּתְקַע וְיִמְרַע
וְתִתְקַע וְיִמְרַע אֵין חִלּוּק בֵּין מִקְרָא הָעֵדָה דְּמִשְׁע
אֶת הַמַּחֲנֹת? תִּלְמִיד לומר: וּבִהֲקֵהוּ אֶת הַקָּהָל.

und von E. 4 bei den Fürsten) entnommen wird. (5) Und Das Zeichen zum Aufbruche des Lagers ist: תְּקִיעָה (gerader Trompetenstoß), תְּרוּעָה (Lärmblasen) und wieder תְּקִיעָה (7). וּבִהֲקֵהוּ אֶת הַקָּהָל Weil es heißt ולמסע — ולמקרא העדה daraus folgt, so wie beim Zusammenrufen, von zwei Priestern mit beiden Trompeten geblasen wird,

denn so heißt es (Mehrzahl), so soll es auch beim Aufbruche der Lager geschehen. Man könnte glauben, so wie beim Aufbruche der Lager in einem geraden Tone תְּקִיעָה mit Lärmblasen und wieder mit תְּקִיעָה geblasen wird, so sollte es auch beim Zusammenrufen der Gemeinde geschehen, und daher kein Unterschied zwischen dem Zusammenrufen der Gemeinde und dem Aufbruche der Lager wäre, so heißt es: וּבִהֲקֵהוּ אֶת הַקָּהָל, so soll man beim Zusammenrufen der Gemeinde bloss תְּקִיעָה aber nicht תְּרוּעָה blasen;

Priester, sollen die Trompeten blasen; und diese seien euch zur ewigen Satzung für eure künftigen Geschlechter. (9) Und wenn ihr in den Krieg ziehet in eurem Lande wider den Dränger, der euch bedrängt, so sollt ihr Lärm blasen mit den Trompeten, und eurer wird gedacht werden vor dem Ewigen eurem Gotte, und euch wird geholfen werden wider eure Feinde. (10) Und am Tage eurer Freude und an euern Festen und an euren Neumonde sollt ihr in die Trompeten stoßen bei euern Ganzopfern und bei euern Friedopfern; so sollen sie euch sein zum Andenken vor eurem Gotte. Ich bin der Ewige euer Gott. (11) Und es geschah im zweiten Jahre, im zweiten Monat, am zwanzigsten des Monats,

בַּהֲעֲלֹתְכֶם וְהָיָה לָכֶם לְחֹק עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: (9) וְכִי־תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאֹרְצֵיכֶם עַל־הַדָּרֹג הַזֶּה אֲתֶכֶם תִּרְעֶתֶם בַּהֲעֲלֹת וּמִזְבֹּחֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנִשְׁעַתֶּם מֵאִי־בֵיכֶם: (10) וּבְיוֹם שִׂמְחֵתְכֶם וּבְמִי־עֲרִיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּהֲעֲלֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיָה לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ חֲמִשִּׁי (11) וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּעֲשָׂרִים בַּחֹדֶשׁ

רש"י

daselbe gilt auch bei den Fürsten. Das Zeichen war sonach: Beim Zusammenrufen der Gemeinde mit zwei Trompeten, bei den Fürsten mit einer Trompete, bei Weiden war kein Lärmblasen; zum Aufbruch der Lager ebenfalls mit Zweien durch Takt und Takt. (8) Und beim Zusammenrufen und beim Aufbruche der Lager.

וְגו' לומר, שאין תרועה למקרא העדה, והוא הדין לנשיאים! הרי סימן לשלשום, מקרא העדה בשמים. וישל נשיאים באחת, זו וזו אין בהם תרועה. ובפע המנוח בשמים: על ידי תרועה ותקיעה: (8) ובני אהרן יתקעו. במקראות ובפסעות הקלו: (10) על עולותיכם. בקרבן צבור הקטוב מן הפר (סמרי ערבין יא): אני ה' אלהיכם. מפאן קמרו מלכות עם וקדושת לשופרות. שפאמר: ותקעם זו שופרות. לקדוה זו וקדושת. אני ה' אלהיכם זו מלכות וכולי. (11) בחדש השני. נמצאת אמה אומר, שנים עשר חדש. חסר ימים עשו בחורב: שנהי בראש חודש

(10) Hier ist von den Ganzopfern der Gesamtheit die Rede. Alerhies, אני ה' אלהיכם. Dies befehrt uns, daß man die Gebete von שופרות und זכרונות am M-uahrsstg verrichtet, wie es heißt זכרונות שופרות; זכרונות d. i. das Gebet für שופרות; זכרונות d. i. das Gebet für שופרות. (11) Hieraus f. lgt, daß sie zwölf Monate weniger zehn Tage am Choreb verweilten,

נִעְלָה הָעֶזְרָא מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת: (12)
וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמַסְעֵיהֶם מִמִּדְבָּר
סִינַי וַיִּשְׁכְּנוּ הָעֶזְרָא בְּמִדְבָּר פָּאֲרָן:
(13) וַיִּסְעוּ בְּרֹאשׁוֹנָה עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה: (14) וַיִּסַּע הָגָל מִתְּנֶה בְנֵי־
יְהוּדָה בְּרֹאשׁוֹנָה לְצִבְאוֹתָם וְעַל־צִבְאוֹ
נַחֲשׁוֹן בֶּן־עֲמִינָדָב: (15) וְעַל־צִבְאוֹ
מִטָּה בְנֵי יִשְׁשָׁכָר נַתָּנָאל בֶּן־צִוְיָד:
(16) וְעַל־צִבְאוֹ מִטָּה בְנֵי זְבוּלֹן אֶלְיָאָב
בֶּן־חֵלֶן: (17) וְהַיּוֹד הַמִּשְׁכָּן וְנִסְעוּ

da erhob sich die Wolke von der Wohnung des Zeugnisses. (12) Und die Kinder Israel brachen auf, zu ihren Zügen, von der Wüste Sinai, und die Wolke ruhte in der Wüste Pharan. (13) So brachen sie auf zum ersten Male nach dem Befehle des Ewigen durch Moses: (14) Es brach auf das Panier des Lagers der Söhne Jehuda's zuerst mit ihren Heeren; und über sein Heer war:

Nachschon, Sohn Amminadab's, (15) Und über das Heer des Stammes der Söhne Zisachars: Methaneel, Sohn Quars. (16) Und über das Heer des Stammes der Söhne Sebuluns! Eliab, Sohn Chelons. (17) Und war die Wohnung abgenommen, so brachen

רשי

סִינַי הָיוּ שָׁם, וְלֹא נָסְעוּ עַד עֶשְׂרִים בָּאֵדָה, לְשֹׁנֵה
הַבָּאָה: (12) לְמַסְעֵיהֶם. בְּמִשְׁפַּח הַמִּסְדָּשׁ לְמַסַּע
דָּלִיָּהֶם, וְכִי רֹאשׁוֹן וְכִי אַחֲרֹן: בְּמִדְבָּר פָּאֲרָן.
קְבֻרֹת הַפָּאֲרָן בְּמִדְבָּר פָּאֲרָן הָיָה, וְשָׁם הָיוּ מִסְפַּע
זֶה: (17) וְהַיּוֹד הַמִּשְׁכָּן. כִּינֹן שְׁנוֹסֵעַ הָגָל יְהוּדָה
וְכָנְסוּ אַחֲרָיו וְכָנְסוּ אֶת הַפָּאֲרָן, וְכָנְסוּ כֵּן אֶת
הָאֲדָרָה שְׁנֹאֲמָר: וְכָנְסוּ אַחֲרָיו וְכָנְסוּ הַפָּאֲרָן.
(בְּמִדְבָּר ד') וְכָנְסוּ גֵרְשׁוֹן וְכָנְסוּ מִרְיָה שְׁלֹמֹה הַמִּשְׁכָּן

denn am Sinai lagerten sie daselbst und sind nicht eher weiter gezogen, bis im Jahr des folgenden Jahres. (12) למסעיהם Nach Vorschrift, welche beim Aufbruch der Fahnen getroffen wurde, wer der Erste und wer der Letzte

sein soll. במדבר פארן Das war in der Wüste Pharan, (f. Rap. 12, 16.) dort ruhten sie von diesem Zuge aus. (17) והורד Sobald die Fahne Jehudas abzog, gieng Aharon und seine Söhne in das Zelt, nahmen den Vorhang ab, und bedeckten damit die Bundeslade, denn es heißt: Aharon und seine Söhne sollen kommen, wenn das Lager aufbrach. Die Nachkommen Gerschons und Merari's legten die Stiftshütte auseinander und luden sie auf

auf die Söhne Gerschons und die Söhne Merari's, die Träger der Wohnung. (18) Dann brach auf das Banner des Lagers Reuben mit ihren Heeren; und über sein Heer war Elizur, Sohn Schedeurs. (19) Und über das Heer des Stammes der Söhne Schimeons: Schelumiel, Sohn Zurischabbai's. (20) Und über das Heer des Stammes der Söhne Gad's: Elisaph, Sohn Deuels. (21) Dann brachen auf die Rehatim, die Träger des Heiligen; und man richtete die Wohnung auf, bis sie ankamen. (22) Dann brach auf das Banner des Lagers der Söhne Ephraims mit ihren Heeren; und über sein Heer war: Elisama, Sohn Ammihuds. (23) Und über das Heer

בְּנֵי-גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נִשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן:
(18) וְנִסֵּעַ הָגָל מִחֵנֶה רְאוּבֵן לְצַבְאָתָם
(19) וְעַל-צִבְאָאוֹ אֵלִיזָר בֶּן-שֹׁדֵי-אוּר:
(20) וְעַל-צִבְאָא מִטֶּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל
(21) בֶּן-צִירִי-יִשָּׁהּ: וְעַל-צִבְאָא מִטֶּה בְּנֵי-
גָד אֵלִיסָפ בֶּן-דְּעוּאֵל: (22) וְנִסֵּעוּ
הַקָּהָתִים נִשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וַהֲקִימוּ אֶת-
הַמִּשְׁכָּן עַד-בֹּאֵם: (23) וְנִסֵּעַ הָגָל מִחֵנֶה
בְּנֵי-אֶפְרַיִם לְצַבְאָתָם וְעַל-צִבְאָאוֹ
אֵלִישָׁמָע בֶּן-עַמִּיהוּד: (24) וְעַל-צִבְאָא

רשי

den Wagen. Die Bundeslade und die heiligen Geräthe, welche die Nachkommen Rehats trugen, standen verdeckt, nachdem die Tragstangen angebracht waren, bis die Fahne Reubens abzog, dann sind auch sie weggezogen. (21) נושא המקדש. Die Träger der geheiligten Gegenstände. והקימו. Die Nachkommen von Gerschon und Merari, welche ihnen um zwei Fahnen voran waren, stellten die Stiftshütte auf, wenn die Wolke ruhte. Das Zeichen des Ruhens wurde an der Fahne Jehuda's sichtbar; sie lagerte schon, und die Nachkommen des Rehat zogen hinter ihnen her, mit den zwei letzten Fahnen; die Nachkommen Gerschons und Meraris richteten nun die Stiftshütte auf. Wenn dann die von Rehat ankamen, fanden sie Alles

וְנִסֵּעִין אוֹתוֹ בְּעֵנִיאוֹת. וְהָאֵרוֹן וְכָל קֹדֶשׁ שֶׁל מִשְׁכָּן
בְּנֵי קָהָת עוֹמְדִים מְכֻסִּין וְנִתְּנִין עַל הַמּוֹטוֹת. עַד
שֶׁנִּסֵּעַ הָגָל מִחֵנֶה רְאוּבֵן. וְאַחֵר בֶּן וְנִסֵּעוּ הַקָּהָתִים:
(21) נושא המקדש. נושא דברים המוקדשים:
והקימו את המשכן. בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי שֶׁהָיוּ
קוֹדְמִים לָהֶם. מִפְּעַם שֶׁנִּשְׂנִי הָגָלִים. הָיוּ מְקִימִין אֶת
הַמִּשְׁכָּן. כְּשֶׁהָיָה הָעָן שׁוֹכֵן: וְסִימָן הַחֲנִינִיָּה נִרְאָה
בְּהָגָל מִחֵנֶה יְהוּדָה. וְהֵם חֹנִינִים. וְעַתָּה בְּנֵי קָהָת
בֹּאִים מֵאַחֲרֵיהֶם. עִם שֶׁנִּשְׂנִי הָגָלִים הָאֲחֵרִים. הָיוּ בְּנֵי
גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי מְקִימִין אֶת הַמִּקְדָּשׁ: וְכִשְׁבָּאִים
בְּנֵי קָהָת מוֹצִיאִים אוֹתוֹ עַל כְּמוֹנוֹ. וְכִנְיָסִין בּוֹ הָאֵרוֹן
וְהַשְּׁלֵחָן וְהַמִּזְבֵּחַ וְהַמִּזְבְּחוֹת. וְהָיוּ מִשְׁמְעוֹת הַמִּקְדָּשׁ:
וַהֲקִימוּ. מְקִימֵי הַמִּשְׁכָּן אוֹתוֹ עַד מָכֹס בּוֹאִים שֶׁל

מטה בגי מנשה נמליאל בן פדהצור:
(24) ועל-צבא מטה בגי בגימן אביהן
בן-גדעוני: (25) ונסע דגל מחנה בגי-
דן מאסף לכל-המחנות לצבאתם ועל-
צבאו אחיעזר בן-עמישדי: (26) ועל-
צבא מטה בגי אשר פנעאל בן-עכרן:
(27) ועל-צבא מטה בגי נפתלי אחירע
בן-עיקן: (28) אלה מסעי בגי-ישראל

des Stammes der Söhne
Menasche's: Gamliel,
Sohn Pebazurs. (24) Und
über das Heer des Stam-
mes der Söhne Binja-
mins: Abidan, Sohn
Gideoni's. (25) Dann
brach auf das Panier des
Lagers der Söhne Dans,
beschließend alle Lager
mit ihren Heeren; und

über sein Heer war: Achieser, Sohn Ammischabbai's. (26) Und über
das Heer des Stammes der Söhne Nischers: Pagiel, Sohn Othrans.
(27) Und über das Heer des Stammes der Söhne Naphthali's:
Achira, Sohn Enans. (28) Dies waren die Züge der Kinder Israels

רשי

בגי קרת: (25) מאסף לכל המחנות. תלמוד ירושלמי:
רפי שהיה שבו של דן מרובד באוכלוסים היה
נוסע באחיהוה וכל מי שהיה מאסף דבר היה
מתורו לו. אית זאן דאמר קמיהוה היו מבלקין
ומסיק לה מן "באשר יחנו בן יסעו" (במדבר ב).
ואית דאמרי בקורה היו מבלקין ומסיק לה מ
מאסף לכל המחנות: (28) אלה מסעי. זה סדר

geordnet, und legten in
dieselbe die Bundeslade,
den Tisch, den Leuchter
und die Altäre, nach
dem Wortlaut der Schrift.
Diejenigen, welche
die Stiftshütte aufzu-
stellen hatten, thaten dies
vor Ankunft der Söhne
Rehat. (25) מאסף לכל
המחנות Im Talm. Jeru-

schalmi heißt es hierüber: Weil der Stamm Dan sehr volkreich war,
darum zog er zuletzt, wer etwas verlor, bekam es dort zurück.
Einige meinen, sie zogen im Vierecke, anlehnen an יחנו כאשר
(s. Raschi oben Kap. 2, 9.) Andere behaupten, sie zogen in der Form
eines Balkens (d. h. Einer nach dem Andern), was sie aus der
Stelle: מאסף לכל המחנות der Nachtrupp aller Lager erklären.
(28) אלה מסעי Dies war die Ordnung ihrer Züge. Au

mit ihren Heeren; so brachen sie auf. (29) Und Mosche sprach zu Thobab, dem Sohne Neuels, des Midjani, dem Schwiegervater Mosche's: Wir brechen auf nach dem Orte hin, von welchem der Ewige gesprochen: ihn will ich euch geben.

Ziehe mit uns, und wir wollen dir Gutes thun; denn der Ewige hat Gutes verheißen für Israel. (10) Aber er sprach zu ihm: Ich will nicht mitziehen, sondern in mein Land und in meine Heimat will ich ziehen.

רשי

demselben Tage zogen sie aus. (29) D. i. לחובב. 2. i. Jithro, so auch Richt. 4, 11: מבני חובב חותן משה; und warum steht: אל? רעואל אביהן? D. h. zu ihrem Großvater, Kinder aber nennen auch den Großvater, Vater. Jithro hatte verschiedene Namen: יתר, weil er die Thora um den Abschnitt ואתה תחיה M. 2, 18, 1

vermehrte; חובב, weil er die göttl. Lehre besonders liebte. — נוסעים Binnen drei Tagen werden wir in das gelobte Land einziehen, denn auf diesem ersten Zuge beabsichtigten sie daselbst einzuziehen, sie versündigten sich aber dadurch, daß sie sich mißvergnügt zeigten s. Kap. 11. Warum schloß sich Mosche ihnen an und jagte: wir werden dahin ziehen? Weil der göttl. Beschluß gegen Mosche bisher ihm noch nicht kund gemacht worden war; er glaubte noch in das (gelobte) Land zu kommen. (30) ואל ארצי ואל מולדתי Wegen meiner Besitzungen und

לעבאתם ויסעו: ס ששי (29) ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר יהוה אתו אתן לכם לכה אתנו והטבנו לך ביהוה דבר טוב על ישראל: (30) ויאמר אליו לא אלך בי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך:

נסעים: ויסעו. ביום ההוא נסעו: (29) חובב. ויאמר יתרו שגמאמר: מבני חובב חותן משה. (שומעים) ד' ומה ח' ויבאנה אל רעואל אביהן (שמות ב')? מלמד שהתניקות קורין לאבי אביהן. אבא. (ספר) וישמות הרבה היו לו. ויתרו על שם שיתר פרעה אחת בתורה. חובב, על שהבב את התורה וכו': נוסעים אנהנו אל המקום. מיד עד שלשה ימים אנו נקנסין לארץ. (ספר) שגמאמר זה הראשון נקעי על קעט ד'קנס לארץ ישראל. אלא שהקטא בקמאונים. ומפני מה שתף משה עצמו עמהם? שגמאמר לא נזורה נזורה עליהם. וקסבור שהוא נקנס: (30) אל ארצי ואל מולדתי. אם בשביל נקנס אם

(31) וַיֹּאמֶר אֶל־נָא תַעֲזֹב אֶתְנוּ בְּיַעַל־בֶּן יִדְעָתָה חַנּוּתֵינוּ בַּמִּדְבָּר וְהֵייתָ קִנּוּ לְעֵינֵינוּ: (32) וְהָיָה בֵּית־לָד עִמָּנוּ וְהָיָה הַטּוֹב הַזֶּה אֲשֶׁר יִטֵּיב יְהוָה עִמָּנוּ

uns ziehest, o wollen wir von jenem Guten, womit der Ewige uns wohl-

רשי

בְּשָׂבִיל מִשְׁפָּחָתִי (ספרי): (31) אֵל נָא תַעֲזֹב. אֵין נָא. אָמַר דָּשׁוֹן בְּקִשְׁתָּה. שְׁלֹא יֵאמְרוּ לֹא נִתְּנִירָ יִתְרוֹ מִחֲבֶדָה. סְבוּר הָיָה שְׂרֵשׁ לְגֵרִים חֶלֶק בְּאַדְיָן. עֲקֹשׂוּ שְׂרָאָה. שְׂאֵין דָּהֶם חֶלֶק. הַיְיָם וְהַדָּף 19: כִּי עַל כֵּן יִדְעָתָה חַנּוּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר. בִּי נָאָה דָּף לַעֲשׂוֹת זֹאת. עַל אֲשֶׁר יִדְעָתָה חַנּוּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר. וְרָאִיתָ גִּיסִים וְנִבְחָדוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ קִנּוּ: כִּי עַל כֵּן יִדְעָתָה. כְּמוֹ. עַל אֲשֶׁר יִדְעָתָה. כְּמוֹ. בִּי עַל כֵּן לֹא נִתְּתָה לַשְׂעֵלָה בְּנִי. (כְּרֵאשִׁית לִיה). בִּי עַל כֵּן בָּאָה (שֵׁם יִטֵּב). בִּי עַל כֵּן רָאִיתִי קִנְיָה (שֵׁם דָּי:). וְהִיטָה לָנוּ לְעֵינֵינוּ. לָשׁוֹן עָבַר. בְּתַרְנוּמוֹ. דָּבָר אַחֶר. לָשׁוֹן עֲתִיד: בָּל דָּבָר וְדָבָר שִׁיתְעַלֶּם מִעֵינֵינוּ. תִּהְיֶה מְאֹד עֲנִינִי. דָּבָר אַחֶר. שִׁתְהִיָּה חֲבִיב עֲלֵינוּ כְּנֶלֶס עֲנִינִי. שְׂאֵמֶר: וְאַהֲבָתָם אֶת הָגֵר (דְּבָרִים י'): (32) וְהָיָה הַטּוֹב הַזֶּה. מֶה טּוֹבָה הַטִּיבֵנוּ לֹא? אָמְרוּ: קִשְׁתָּהּ. יִשְׂרָאֵל מִחֶלְקֵינוּ אֶת הָאָדָם הָיָה דוֹשְׁתָּה שֶׁל יִרְחוֹ תִּיק אָמַר עַל תִּיק אָמַר. וְהִנֵּהוּ מִחֶלְקֵנוּ. אָמְרוּ: מִי שֶׁבְּנֶה

(31) Und er sprach: Verlaß uns doch nicht, denn da du kennst unsere Lagerplätze in der Wüste, so kennst du uns als Augen sein. (32) Und es soll geschehen, wenn du mit

meiner Familie. (31) אֵל נָא, er sprach bit- tend נָא, damit es nicht heißen soll, nicht aus Liebe zur Gotteslehre hat er sich den Israeliten angeschlossen, sondern weil er glaubte, daß auch Fremde Theil am Lande haben werden, da er aber einsah, daß solche von der Betheiligung ausge- schlossen werden, ent- fernte er sich. בִּי עַל כֵּן. Du geziemt es so zu handeln, weil du unsern Aufenthalt in der Wüste kennst, und die uns geschehenen Wunder mit angesehen hast. כִּי עַל. Weil du weißt, gleich: כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי

u. A. überlegt: du warst Augenzeuge. לעינים. Oder es kann auch die Zukunft an- deuten: Du wirst uns über alles Dunkle Aufschluß verschaffen, und unsere Augen erleuchten, לעינים. Oder auch: Du sollst uns so lieb sein, wie unser Augapfel, wie es heißt: Ihr sollt den Fremden lieben. (32) וְהָיָה הַטּוֹב הַזֶּה. Was für Gutes haben sie ihm denn erwiesen? Es heißt, als die Israeliten das Land unter sich theilten, betrugen die fetten Fluren Jericho's fünfhundert Quadrat-Elten, dies wurde nicht vertheilt, sie sagten, in wessen Besizung der heilige

thun will, dir Gutes thun. (33) Und sie zogen vom Berge des Ewigen drei Tagereisen weit, und die Bundeslade des Ewigen ziehend vor ihnen her die drei Tagereisen weit, um ihnen einen Ruheort zu erspähen. (34) Und die Wolke des Ewigen war

über ihnen des Tages, wenn sie aufbrachen aus dem Lager. (35) Und es geschah, wenn die Lade aufbrach, so sprach Moische: Mache dich auf, Ewiger,

רשי

Tempel erbaut wird, der soll es bekommen; mittlerweile haben sie es an Jonadab, Sohn Rechab's, von den Nachkommen Jitro's überlassen, (siehe Richt. 1, 16 und Raschi das.) (33) דרך שלשת ימים Eine Strecke von drei Tagereisen legten sie in einem Tage zurück, denn Gott wollte sie schnell in das Land einführen. דרך שלשת ימים וארן ברית ה' Das war die Bundeslade, welche mit ihnen in den Krieg gezogen war; darin wurden die zerbroche-

nen Tafeln aufbewahrt, diese zog immer drei Tagereisen voraus, um ihnen Lagerplätze vorzubereiten. (34) Sieben schützende Wolken werden bei ihren Zügen erwähnt, (s. weiter 14, 14, ebendaf. 9, 19. Mt. 2, 40, 36, 37, 38.) vier nach den vier Himmels-gegenenden, eine von oben und eine von unten, und eine vor ihnen; diese ebneten die Höhen, erhoben die Tiefen und vertilgten Schlangen und Skorpione. (35) ויהי בנסוע הארון ויהי Er machte zu Anfang und zu Ende (dieser zwei Verse) Zeichen; (im תורה ם stehen hier zwei ן in verkehrter Schrift), anzudeuten, daß diese zwei Versen nicht auf ihrem Plaze sind. Warum stehen sie aber hier? um einen Straffall vom andern

הטבנו לך: (33) ונסעו מן הדרך שלשת ימים וארון ברית יהוה נסע לפנים הדרך שלשת ימים לתור להם מנחה: (34) ועני יהוה עליהם ימים בנסעם מן המדבר: אם (35) ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה יהוה

בית המקדש בחלקו הוא יטלנו ויבן בך ויבן בך נתנוהו לרבי יתרו ויניב בך רבב: (33) דרך שלשת ימים. מהדרך שלשת ימים הלכו ביום אחד, שהיה הקדשה חפין להקדים לארץ מדי: וארון ברית ה' נסע לפנים הדרך שלשת ימים: זה הארון היוצא עמם למלחמה, ובו שבתי לחות מנחים, ויבנים לפנים הדרך שלשת ימים לתקן להם מקום תמיד (ספרי ב"ב יד): (34) ועני ה' עליהם ימים. שבעה עננים כתובים במסעיהם: ארבעה מארבע רוחות, ואחד למעלה, ואחד למטה, ואחד לפנים, מאחור את הנבוכה ומנחם את הנמוה, והנה נחשים וקרבנים: (35) ויהי בנסוע הארון עשה לו סימנים מקדשו ומלכותו, לומר שאין זה מקומו, ולמה נכתב פאן? כדי להסמך בין פועלות לפועלות

בהעלותך י יא

וַיִּפְצְאוּ אֹיְבֵיךָ וַיִּנָּסוּ מִשְׁנֹאֶיךָ מִפְּנֵיךָ :
(36) וּבִגְזֵחָהּ יֵאמָר שׁוּבָה יְהוָה רַבְבוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : פ

יא (1) וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַוְנִים רַע בְּאַזְנוֹ
יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחַר אַפּוֹ

daß sich zerstreuen deine
Feinde und deine Haßer
fliehen vor deinem Antlitz!
(36) Und wenn sie ruheten,
sprach er: Kehre zurück,
Ewiger, zu den Myriaden
der Tausende Israels.

11. (1) Und als das Volk sich beklagte auf eine mißfällige Weise
vor den Ohren des Ewigen, da hörte es der Ewige und sein Zorn

רשי

וכו' בְּדֹאִתָּא בְּבֵל פְּתִיב הַקֹּדֶשׁ (שבת קט"ו): קומה
ה'. רַפִּי שְׁתָּהּ מִקֵּדִים לְפָנֶיהֶם מִתְּלַךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים.
הָיָה מִשָּׁה אֹמֶר עָמֹד וְהִמָּחֵן לָנוּ וְאַל תִּתְרַחַק
יֹתֵר. תִּנְחֵמָה בְּיִקְחֵל: וַיִּפְצְאוּ אֹיְבֵיךָ. הַמְכַנְּסִין:
וַיִּנָּסוּ מִשְׁנֹאֶיךָ. אֵלֶּיךָ הִירְדָּפִים: מִשְׁנֹאֶיךָ. אֵלֶּיךָ שְׁנֹאֶיךָ
יִשְׂרָאֵל. שְׁבֵל הַשְׁנֹאֶיךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁנֹאֶיךָ אֶת מִי
שְׁנֹאֶיךָ וְהָיָה הָעוֹלָם. שְׁנֹאֶיךָ וְהָיָה הָעוֹלָם. שְׁנֹאֶיךָ וְהָיָה הָעוֹלָם.
(תהלים פ"ט) וְיָמֵי הָעוֹלָם? עַל עֲמֻדָּה יַעֲרִימוּ סוּד: (36)
שׁוּבָה ה'. מִנְּחָם תִּרְגְּמוּ לְשׁוֹן מְרֻנֶּה וְכֵן: בְּשׁוּבָה
וְנָחָה תִּשְׁעֶנָּה (ישעיה י'): רַבְבוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
מִגִּד שְׂאֵין הַשְׁבָּה שְׁנֹאֶיךָ בְּיִשְׂרָאֵל. פְּהוּתִים מִשְׁנֹאֶיךָ
אֱלֹהִים וְשְׁמֵי רַבְבוֹת:

יא (1) וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַוְנִים. אֵין הָעַם. אֱלָא רְשָׁעִים
(ספרי) וְכֵן הוּא אֹמֵר: מִדָּה אֵעֲשֶׂה לָּעַם

zu trennen. ה' קומה. Weil
die Bundeslade drei Tage-
reisen voraus gieng, da-
rum bat Mose: Bleibe
stehen und erwarte uns,
entferne dich nicht weiter.
Zerstreuung die
Feinde, die versammelt
sind. משנאיך. Die Ver-
folger. משנאיך. Das sind
die Feinde Israels; denn
wer Israel anfeindet, ist
gleichsam ein Feind des
Weltenerschöpfers, wie es
Ps. 83, 3 heißt: Deine

Feinde erheben das Haupt; wer sind diese? Die wider deine Nation
heimlich Ränke schmieden, — das. 4. (36) ה' Menachem übersetzt
es: beruhigen, ähnlich dem Jes. 30: „Durch Ruhe
und Stillsein ist euch geholfen“. Undeutend, daß die göttl.
Glorie sich nicht eher offenbart, als bis 22,000 beisammen sind.
(Denn 1000 ist Zehntausend, die Mehrzahl רבבות zweimal Zehn-
tausend (20,000); ebenso אלף tausend, אלפי zweitausend, zusammen
22,000. (Misrachi.)

11. (1) וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַוְנִים (העם); Das sind die Uebelgesinnten (העם);
so auch Mt. 2, 17, 4: מה אעשה לעם; Jerem. 13, 10: העם הרע הזה;

entbrannte, und es brannte unter ihnen ein Feuer des Ewigen, und zehrte an dem Ende des Lagers. (2) Da schrie das Volk zu Mose, und Mose betete zum Ewigen, und das Feuer verlosch. (3) Und man nannte den Namen desselben Ortes

ותבער-בם אש יהוה ותאכל בקצה המחנה: (2) ויצעק העם אל-משה: ויתפגל משה אל-יהוה ותשקע האש: (3) ויקרא שם המקום ההוא תבערה

רשי

wenn sie aber schuldlos sind, werden sie mein Volk genannt, wie: שלח עמי מה: Micha 6, 3: עמי — ככתאווננים heißt, einen Vorwand suchen, wie man sich von Gott lossagen könnte, so wie bei Schimschon Nicht. 14, 4: כי תואנה הוא) Ein Vorwand, der gar böswillig gegen Gott gerichtet war; sie zielten darauf ab, daß ihr Unmuth vor Gott bringe und ihn erzürne; sie

היה. (שמות י"ז) ואמר: העב הרע הזה (ירמיה י"א). וישקעו קשרים. קראים עמי. שנאמר: שלח עמי. (שמות י"ז) עמי. מה עשיתי לך (מיכה ו') : ככתאווננים. אין מתאווננים. אלא קשון עלילה. מקבשים עליהם הוצא לפזוש מאחרי המקום. וכן הוא אומר בשששון: כי תואנה הוא מבקש (שופטים י"ד): רע באוני ה'. תואנה. שהיא רעה באוני ה'. שמתאווננים. שפאכא באוני ונקים אחרי: אוי לנו במה לבטנו בדרך הזה! שלשה ימים שלא נהנו מעני הדרך: ויהי אפן. אני הייתי מתבין לטובתכם. שתקינו קצין מיד. בקצה המחנה. במקצין שפדם ששפלות. אלו ערב רב. רבי שיעון בן זבדיא אומר: בקצנים שפדם ונבזלים: (2) ויצעק העם אל משה. משה קרא בשם יהוה. שבעם על בנו: והלך הבן אצל אהבו של אביו ואמר לו: צא ובקש עלי מאכא (ספרי): ותשקע האש. שקעה בבקשה באין.

klagten: Ach, wie sind wir doch so ganz erschöpft von dieser quälenden Fußreise! Drei Tage lang durften wir uns weder Ruh noch Rast gönnen! Ich, sprach Gott, meinte es nur gut mit Euch, und wollte Euch schnell in das Land einführen. Die Niedrigsten unter ihnen verzehrte das Feuer, nämlich das fremde Volk. Nach M. Schimeon ben Menasja sind unter der Töchter die Reichen und Großen zu verstehen. (2) Dies verhält sich wie mit einem Könige, der seinem Sohne zürnt; der Prinz geht nun zum Günstlinge des Königs und bittet um die vermittelnde Fürsprache bei seinem Vater! Das Feuer verlosch an derselben Stelle in

כִּי־בָעֵרָה בָּם אֵשׁ יְהוָה: (4) וְהָאֵסְפָסְפָה
אֲשֶׁר בִּקְרָבוֹ הִתְאוּ תְאוֹהָ וַיֵּשְׁבוּ
וַיִּבְנוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי
יֹאכְלֵנוּ בָשָׂר: (5) וְכִרְנוּ אֶת־הַדָּגָה
אֲשֶׁר־נֹאכֵל בַּמִּצְרַיִם הֵנָּה אֶת הַקִּשְׁיָאִים

Thabera (Brand); weil unter ihnen gebrannt hatte das Feuer des Ewigen. (4) Und das Gefindel, das unter ihnen war, hatte Gelüste; da weinten auch die Kinder

Israel wieder, und sprachen: Wer wird uns Fleisch zu essen geben? (5) Wir gedenken der Fische, die wir unentgeltlich in Mizrajim aßen, der Gurken

רש"י

(שם) שָׂאִילוֹ חֹדֶה לְאַחַת הַדְּרוֹת, הִיָּה מִקְפָּלָה וְהוֹלֶכֶת בָּל אוֹתוֹ הָיָה: (4) וְהָאֵסְפָסְפָה אֵלֶי עָרֵב רַב, שֶׁנֶּאֱמָר: עֲלֵיהֶם בְּצִאתָם מִמִּצְרַיִם: וַיֵּשְׁבוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּבְנוּ עֲקָרָם (שם): מִי יֹאכְלֵנוּ בָשָׂר. וְכִי לֹא הָיָה לָהֶם בָּשָׂר? וְהָלַךְ קָבֵר נֶאֱמָר: וְגַם עָרֵב רַב עָלָה אִתָּם וַצֵּאן וַיִּקְרָן (שְׁמוֹת י"ב) וְנוֹמַר וְאֵם תֹּאמַר אֲכִלֹם, וְהָלַךְ בְּדִנְסָתָן לֵאמֹר נֶאֱמָר: "יִמְקְנָה רַב הָיָה לִבְנֵי רֵאשִׁיב" וְנוֹמַר? (בְּמִדְבָר ל"ב) אֵלֶּה שְׂמֵיכֶשֶׁם, עֲרִילָה: (6) אֲשֶׁר נֹאכֵל בַּמִּצְרַיִם הֵנָּה, אֵת שְׂמֵיכֶשֶׁם נִתְּנִים לָהֶם הֵנִים הֵנָּה, וְהָלַךְ בְּכֵר נֶאֱמָר: "יִתְּנוּ לָא וְגַם לָדָם" (שְׁמוֹת ה'). אֵם הָיָה לֹא הָיָה נִתְּנִין לָהֶם הֵנָּה, הֵנִים הָיוּ נִתְּנִין לָהֶם הֵנָּה? וַיֹּמְרוּ אֹמְרִים: הֵנָּה? הֵנָּה מִן הַמִּצְוֹת (ספרי): אֵת הַקִּשְׁיָאִים. אֲמַר רַבִּי שְׁמֵעוֹן: מִפְּנֵי מַה הָיוּ מְשַׁמְנִה לְכָל דָּבָר, חֵיוֹן מֵאֵלֶּי? מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ קִשְׁיִים לְמִנְיָקוֹת, אֹמְרִים לְאִשָּׁה: אַל תֹּאכְלוּ שׁוֹם וּבְצֵל מִפְּנֵי הַתִּינוֹק,

die Erde; denn hätte es irgend eine der Erden ergriffen, so wäre die ganze Seite ein Raub der Flammen geworden. (4) Das aufgetastete Gefindel, das sich ihnen beim Auszuge aus Egypten angeschlossen. Auch die Israeliten weinten und sprachen: מי יאכלנו? es heißt doch: „auch ein großes Gemisch zog mit ihnen, und Schafe und Rinder? sollten sie es aufgezehrt haben? es steht doch beim Einzug in das Land M. 4, 32,

1: Die Söhne Reubens hatten viele Heerden? Allein sie gebrauchten hier nur einen Vorwand. (5) אֲשֶׁר נֹאכֵל בַּמִּצְרַיִם הֵנָּה (5) Es kann nicht sein, daß die Egyptianer ihnen Fische umsonst gaben, weil schon dort gesagt wurde: „Stroh wird ihnen nicht gegeben“; wenn sie ihnen kein Stroh umsonst gaben, wie sollten sie ihnen Fische umsonst geben? Was bedeutet demnach הֵנָּה? Unverdient, bar von gottgefälligen Handlungen. R. Schimeon bemerkte: Warum hatte das Manna den Beigeschmack aller beliebigen Speisen, nur nicht von den hier folgenden? Weil diese fünf Gattungen den säugenden Frauen nicht zuträglich sind; man warnt eine solche Frau, von diesen zu genießen,

und der Melonen und des Lauchs und der Zwiebeln und des Knoblauchs. (6) Und nun müssen wir vertrocknen, nichts ist da; nur auf das Man gehen unsere Augen. (7) Das Man aber war wie Koriandersamen, und sein Aussehen, wie das Aussehen des Abolach. (8) Das Volk streifte umher und sammelte, und mahlte es auf der Mühle, oder zerstießen es im Mörser, und kochten es im Topfe, oder machten daraus Kuchen, und sein Geschmack war wie der Geschmack von Delfuchen. (9) Und wenn der Thau herabfiel

וְאֵת הָאֲבִטְחִים וְאֵת־רֶחֱצִיר וְאֵת־
הַבָּצְלִים וְאֵת־הַשּׁוּמִים: (6) וְעַתָּה
נִשְׁשָׁנוּ יִבְשָׁה אֵין כָּל בְּלֹתִי אֶל־הֶמָּן
עֵינֵינוּ: (7) וְהֶמָּן בִּרְעֵי־גֵד הוּא וְעֵינֵי
כָּעֵין הַבָּדֶלֶח: (8) שְׁמוֹ הָעֵם וְלֶקְטוּ
וְטָחְנוּ בְּרִחִים אוֹ דָכוּ בְּמֹדֶכָה וּבִשְׁלֹ
בְּפֹרֶד וְעָשׂוּ אֹתוֹ עֲגֹת וְהָיָה טַעְמוֹ
כְּטַעַם לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן: (9) וּבִרְדַּת הַטָּל

רשי

weil sie dem Kinde schaden. אבטיחים, Gurken, Melonen, Lauch, החציר, Manna אל המן עינינו (6) am Morgen und Manna am Abend. (7) והמן כורע (7) Wer jenes sagte, hat dieses nicht gesagt; die Israeliten sagten: בלתי, Gott selbst aber ließ der Kure in der Thora niederschreiben; es will sagen: Seht, ihr Weltbewohner! worüber meine Kinder so klagen und murren! ist doch das Manna so süßlich, so vortrefflich! Mund כורע der Koriandersamen. כדולה Ein Edelstein, ein Kristal. (8) Es kam weder in Mühlen,

מִשָּׁל לְמֶלֶךְ כו' בְּרִאשִׁיתָא בְּמִסְרֵי: הֵם קִרְמְכִירֻשׁ בְּלֵעִז, Concombres, אבטיחים. בורִיקֶשׁ, בארדעטש, Bouvrache מִין קִרְעִנְגִּמוֹעֵכֶם. החציר. כרישין פורליש (הוא פאייר, לנד, poireau, בְּתַנּוּמוֹ יֵת בּוֹצִינָא וכו' G.) (6) אל המן עינינו. מן בְּשִׁטִּי. מן בְּעֶרֶב: (7) והמן כורע גר. מִי שְׁאֵמֵר וְיֵא אֵמֵר וְיֵא אֵמֵר וְיֵא אֵמֵר: וְשָׂאֵל אֲמֵרִים: בְּלֹתִי אֶל הֶמָּן עֵינֵינוּ. וְהַקְבִּיָה הַקְּתִיב בְּתוֹרָה: וְהֶמָּן כָּרַע גֵּר וְנוֹמֵר. בְּלֹמֵר: יֵאֵר בְּתִי עוֹלָם: עַל נִה מְתִלּוֹנִים כְּנִי? וְהֶמָּן בָּד וְכָד הוּא חֲשׁוֹב: כֹּדֵעַ גֵּר. עֲנִיל כְּנִידָא וְכֵע קוֹלִינְדֵרֵי: מִינְדֵר מֵרֵט קֶרְנֵבֶר קֶרְנֵבֶדֶר. Genriandre, שם אבן טוֹבָה קְרִיסְטָאֵל: (8) שְׁמוֹ. אֵין שְׁיֵט. אֵלָּא לְשׁוֹן טִיִּיל, אישכנזיר וְכֵן לְכִסְטֵרִיטֵן. הַכְּוֹסִיוִיטֵבֶן, בְּלֵא Esanayer, בְּלֵא עָמֵל: וְטָחְנוּ בְּרִחִים וְנוֹמֵר. לֹא יֵרֵד בְּרִחִים, וְלֹא

על־המחנה לילה יחד הפך עליו: (10)
 וישמע משה את־העם בכה למשפחתיו
 איש לפתח אהליו ויחר־אף יהוה מאד
 ובעיני משה רע: (11) ויאמר משה
 אלהיהוה למה ברעת לעבדך ולביתך

Mofche's war das arg. (11) Und Mofche sprach zum Ewigen: Warum thatst du fo übel an deinem Knechte, und warum habe ich

רש"י

בְּקִנְיָהּ וְלֹא בְמִדְוָקָהּ אֵלֶּה מִשְׁתַּחֲדֵי הָיָה מֵעַמּוֹ
לְקִנְיָנָיו וְלִמְדֻכָּיו וְלִמְבוֹשָׁיוֹ: בְּמִדְוָקָהּ קִנְיָהּ: דְּשֵׁד
הַשָּׂמִן. לְחִלּוֹת שֶׁל שָׂמִן. בַּף פִּדְשׁוֹ דְּנִשְׁל. וְדִקְמָה
לֵי: הִנֵּפֶף לְשֵׁד בְּחֻבּוֹנֵי קִינָן (תַּהֲלִים לֵי), וְהַמִּיד
יִסֹּד: נִהֲפֶף לְחִלּוֹת בְּחֻבּוֹנֵי קִינָן. וְבִמְנוֹתֵי פִדְשׁוֹ
לְשׁוֹן שְׂרָפִים, אִף אֵין עֲנָן שְׂרָפִים אֲצֵל שָׂמִן. וְאִם
לֹאִמָּה, דְּשֵׁד הַשָּׂמִן, דְּשׁוֹן (וְשָׂמִן יִשְׁוִיוֹ) (דְּבָרִים
לֵיב) שָׂאם בִּן הָיָה הַמִּים קִיד קִמֵּץ, קִמֵּץ וְשִׁעְמֹ
לְמִטָּה פִּתַּח הַמִּים: עֲבָשִׂיו שְׂרָפִים קִיד פִּתַּח קִמֵּץ.
וְהַפִּעַם פִּתַּח הַיָּיִץ, לְשׁוֹן שָׂמִן הוּא. וְהַיָּיִץ הַנִּקְרָה
בְּקִמֵּץ גָּדוֹל וְאִזְנָה נִקְרָה בְּפִתַּח קִמֵּץ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
סוּף סְסִיקָה. דִּיא לְשֵׁד, לְשׁוֹן נִשְׁדִּיקָן: דִּשֵׁ שָׂמִן.
דְּבִשׁ: נְקִיעָה הַגְּדוּשָׁה בְּשָׂמִן וְקִמְסָה בְּדִבֵּשׁ, וְתַרְגֵּם
שֶׁל אֲוִנָּאִים דְּמִתְנַבֵּם. דְּלִישׁ מִמְשַׁחָה, נִשְׁפָּה לְסִתְרוֹנוֹ
שֶׁל דְּנִשְׁל. שְׁהַנִּיעָה הַגְּדוּשָׁה בְּשָׂמִן, לְחִלּוֹת שָׂמִן
יֵשׁ בָּהּ: (10) בּוֹכָה לְמִשְׁחָתֶיהָ, מִשְׁחָתֹת מִשְׁחָתֹת

noch in Töpfe, oder in
Mörser, es nahm aber
den verschiedenartigen Ge-
schmack von gemahlener,
gestoßenen oder gekochten
Speisen an. כפרור In
einem Topfe. אשר השמן
Delfettigkeit, so erklärt
es Donach, wie in Ps.
32, 4: נהפך לשיר es
wandelte der frische Le-
benssaft in Sonnendürre
um. Das ל von שיר
gehört zur Wurzel des
Wortes. Einige Gelehrten
erklären es wie שדים
Brüste; aber שרים hat
keinen Zusammenhang
mit שן. Man kann da-
her nicht glauben, שיר

שמן wäre mit שרן ושרן fettwerden gleichbedeutend, denn da würde das ם mit Zere punktiert sein, und der Ton wäre מרר unter dem ם; da aber das ם ein Segol hat, und der Ton unter dem ם steht, so hat es die Bedeutung Del, das ם aber hat Komaz statt Segol, weil es zu Ende des Verses ist. Ober: לשר ist eine Abkürzung von: ריבש, שרן, ליי wie ein Teig, welcher mit Honig und Del durchrührt ist. Die Übersetzung von Dnk. במשהא וליש ist beinahe mit der von Donath gleichlautend, denn ein mit Del durchkneteter Teig hat Delfeuchtigkeit bei sich. (10) כוכה למשחוחתי Familienweise ver-

nicht Gnade gefunden in deinen Augen, daß du die Last dieses ganzen Volkes legest auf mich? (12) Bin ich schwanger gegangen mit diesem ganzen Volke, oder habe ich es geboren, daß du zu mir sprichst: Trage es an deinem Busen, gleichwie der Wärter den Säugling trägt, in das Land, das du seinen Vätern zugeschworen hast? (13) Woher habe ich Fleisch, diesem ganzen Volke zu geben? da sie um mich her weinen und sprechen:

Gieb uns Fleisch, daß wir essen! (14) Ich allein vermag nicht, dieses ganze Volk zu tragen, denn es ist mir zu schwer. (15) Und wenn du also

לֹא־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לָשׂוּם אֶת־
מִשָּׁא זֶה־הָעָם הַזֶּה עָלַי: (12) הֲאֵנֹכִי
הָרִיתִי אֶת כָּל־הָעָם הַזֶּה אִם־אֵנֹכִי
יִלְדֵתִיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ
כְּאִשָּׁר יִשָּׂא הָאָמִן אֶת־הַיֶּלֶךְ עַל־
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם: (13)
מֵאֵן לִי בָשָׂר דָּתָת לְכָל־הָעָם הַזֶּה כִּי־
יִבְנוּ עָרֵי לְאֹמֶר תִּנְהַ־לָּנוּ בָשָׂר
וְנִאֲכָלֶהָ: (14) לֹא־אֹכֵל אֲנֹכִי לְבָדִי
לִשְׂאֹת אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה כִּי כָבֵד
מִמֶּנִּי: (15) וְאִם כִּכָּה אֶת־עֲשֵׂה לִי

רשי

sammelten sie sich und weinten, um ihr Murren öffentlich bekannt zu geben. Nach unseren Gelehrten bedeutet למשפחותי wegen Familienangelegenheiten, nämlich wegen des Ehehichungs-Verbotes der nahen Verwandtschaftsgrade. (12) תאמר כי אל- Daß du zu mir sagtest: Trage es in deinem

נֶאֱסָפִים וּבָכִים לְמִסָּם תַּרְעִימָתָן בְּגִלְיָ וּבְרִבְתֵּיהֶן
אִמְרוּ: לְמִשְׁפּוּחֵיהֶן עַל עֲבָרֵי מִשְׁפָּחוֹת. עַל עֲרִיזוֹת
הַנְּאֻסוֹת לָהֶם (סְפָר): (12) כִּי תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהָ
אִמְרֵי אֵלַי: שְׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ וְהִיבֵן אִמֵּר לוֹ בֶּן? לֵךְ
נָחָה אֶת הָעָם (שְׁמוֹת ל"ב). וְאִמְרֵי: וְהִצֵּנָם אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת ז'). עַל מִגַּת שְׂדֵיהֶם סִקְלִים אָתְקָם
וּמִחֲרָקִים אָתְקָם: עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם.
אָתְקָה אִמְרֵי אֵלַי לִשְׂאֹתָם בְּחִיקִי: (15) וְאִם כִּכָּה אֵת
עוֹשֶׂה לִי. תִּשָּׂש כְּחוֹ שֶׁל מִשָּׂה בְּנִקְבָה בְּשִׁירָאֲרֵי

Schoße. Wo ward ihm dieser Auftrag? M. 2, 32: Gehe, leite das Volk; fern'r M. 2, 6, 13: Er befahl dem Mosche und Aharon, es den Israeliten mitzutheilen — selbst wenn dabei Lebensgefahr droht, und sie ihnen schwere Beleidigungen zufügen sollten. Du sagtest mir, daß ich sie in meinem Schoße tragen soll, um sie in das Land zu bringen. (15) וְאִם כִּכָּה אֵת עוֹשֶׂה לִי Die Kraft Mosche's erschlaffte hier wie die eines schwachen Weibes, als ihm Gott die

הֲרַגְנִי נָא הֲרֹג אֶם־מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
וְאֶל־אַרְאֶה בְּרַעְתִּי: פ (16) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אִסְפָּה־לִּי שִׁבְעִים אִישׁ
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֹדְעֵת בֵּיתָהֶם וְקִנְיָ

mit mir thun willst, so bringe mich doch um, wenn ich Gnade gefunden in deinen Augen, daß ich mein Unglück nicht ansehe. (16) Da sprach der

Ewige zu Mosche: Versammle mir siebenzig Männer von den Ältesten Israels, welche du kennst, daß sie Älteste des Volkes und seine

רשי

הַקִּבֵּה הַפְּדָעוּתָא. שְׂדוּא עֲתִיד לְהִבָּא עֲלֵיהֶם. עַל
זאת אָמר לִפְנֵי: אִם בֶּן הֲרַגְנִי תִחַלֵּה: אֶל אֲרָא
בִּרְעִיתִי. בְּרַעְתָּם הָיָה לוֹ לְכַתּוּב. אֲלֹא שְׂבִיעָה הַתּוֹב
יְהוָה אֲחֵר מִתְקִינֵי הַפְּדָעִים בַּתּוֹרָה. לִפְנֵי וּלְתַקּוּן
הַדָּשׁוּן: (16) אִסְפָּה לִּי. הִבֵּי תְשׁוּבָה לְתַלְוֹנְתְּךָ.
שְׂאִמְרָת: לֹא אוּכַל אֲנִי לְבַדִּי. וְהַזְקִינִים הָרַאשׁוֹנִים
הֵיכָן הֵיוּ וְהָלֹא אִתָּךְ בְּמַצְרִים יֵשְׁבוּ עִמָּךְ? שְׂאִמְרָת
”לֵךְ וְאִסְפָּתָם אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל”. (שְׁמוֹת נ) אֲלֹא
כֹאשׁ תִּבְעֶרָה מִתּוֹ וְרֹאשִׁים הָיוּ לְכֶךָ מִפְּנֵי דִבְתִּיב:
”וַיַּחֲזִיזוּ אֶת הָאֱלֹהִים” (שְׁמוֹת כד). שְׂבִיעָה קְלוֹת רֹאשׁ.
כִּנּוּשׁ שְׂחָת וְיִדְבֵּר בְּפִנֵּי הַמֶּלֶךְ. וְהָיוּ ”וַיֵּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ”
(שם). וְלֹא רָצָה הַקִּבֵּה לִפְנֵי אֲבָלוֹת בְּמִתָּן תּוֹרָה.
וּפְרַע לָדֵם בָּאֵן: אֲשֶׁר יָדַעַת כִּי הֵם וְגו'. אוֹתָן שְׂאִמְרָת
מִכִּד שְׂחָתָם. עֲלֵיהֶם שׁוֹמְרִים בְּמַצְרִים בְּעִבּוֹדַת פָּרָה.
וְהָיוּ מִדְּחִים עֲלֵיהֶם וּמִיָּדָם עַל יָדָם. שְׂאִמְרָת: וַיִּבֹּ
שׁוֹמְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת ה). עֲשֵׂה יִזְמִנִּי בְּיָדְךָ

Strafe anzeigte, die er über sie künftig verhängen wird; darum bat er vor Gott: Wenn es so ist, so laß mich zuerst sterben. **ברעתי**, die Schrift wählte hier einen passenden Ausdruck; dies ist eine der Schriftstellen, die zur Sprachverschönerung verändert wurde. **אספה לי שבעים איש** (16) Hier die Antwort auf deine klagende Äußerung: Ich allein vermag es nicht. Wo waren denn die frühern Ältesten, die auch in Egypten mit ihnen zu Rathe saßen, von denen es **Mr. 2, 8,**

16 heißt: Geh, und versammle die Ältesten Israels? diese fanden im Feuer von Tabera ihren Tod; sie hatten es beim Sinai verschuldet, denn dort heißt es: sie schauten (unehrerbietig) nach der Erscheinung Gottes, **Mr. 2, 23, 11**; weil sie sich leichtsinnig benahmen, wie wenn Jemand sein Brod verzehrt und dabei mit dem Könige redet; darauf deutet das **וַיֵּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ**; Gott wollte aber während der Gesetzgebung keine Trauer herbeiführen, daher erfolgte hier ihre Strafe. **שר ידעת** Die du kennest. Diejenigen, welche bei den Lastarbeiten in Egypten Aufseher waren, sich ihrer Mitbrüder erbarmten, und deshalb geschlagen wurden, **f. Mr. 2, 5, 14**; Diese sollen jetzt theilnehmen an

Auffeher sind, und bringe sie zu dem Zelte der Zusammenkunft, und sie sollen das Ibi sich neben dich stellen (17) Und ich werde herabkommen und mit dir reden daselbst, und werde entnehmen von dem Geiste, der auf dir ist, und ihn auf sie legen; daß sie mit dir tragen an der Last des Volkes und du nicht allein tragest. (18) Und zu dem Volke sprich: haltet euch bereit auf

רשי

der Größe, so wie sie damals an den Leiden thilgenommen haben! Auch sie durch gute Worte zu gewinnen: Wohl euch, daß ihr zu Vorstehern der gottgeweihten Kinder erwählt wurdet! **והתיצבו** שם. Damit die Israeliten sie sehen und ihnen Ehre und Hochachtung bezeigen, sprechend: wie gottgefällig sind doch diese, weil sie mit Mosche eintreten durften, den göttlichen Ausspruch zu vernehmen!

(17) Dies ist eine der zehn biblischen Stellen, wo der Ausdruck: Herablassen bei Gott gebraucht wird. aber nicht mit ihnen. Und **אציל** בני **ואצילי** Dn. und dich geistig groß machen. ähnlich בני **ואצילי** an die Großen, Edlen Israels. **ושמתי עליהם** Womit war Moses in dieser Stunde zu vergleichen? mit einem hellstrahlenden Lichte, das an einer Lampe angebracht, wovon Allen Licht gesendet wird, und der Lichtstoff wird dennoch nicht vermindert. **ונשאו אתך** und nimm die Last meiner Kinder auf sich nehmen, denn sie sind oft lästig und widerspenstig. **לברך** Hier die Antwort auf die Äußerung B. 14: Ich allein vermag es nicht zu ertragen. (18) **והתקדשו** haltet euch bereit, zur Strafe; ebenso

דרך שנצטערו בצרתן: ולקחת אותם. קחם בדברים: אשריכם. שנתמנים פרנסים על בניו של מקום: והתיצבו שם עמך. כדי שיראו ישראל וינהגו בהם גדולה וכבוד, ויאמרו: חביבין אלו שנכנסו עם משה לשמוע דבור מפי הקב"ה: (17) וירדתי. זו אחד מעשר ירדות. הכתובות בתורה: ודברתי עמך. ולא עמהם: ואצילי. כתרוממו, וארבי, כמו: ואל אצילי בני ישראל (שמות כ"ד): ושמתי עליהם. למה משה דומה באותה שעה? לנר שמונח על גבי מנורה. והכל מדליקין הימנו. ואין אורו חסר כלום: ונשאו אתך. התנה עמהם. על מנת שיקבלו עליהם טורח בני, שהם טרחנים וסרבנים: ולא תשא אתה לברך. הרי תשובה למה שאמר: "לא אוכל אנכי לבדי" (ספרי): (18) **והתקדשו** הומיני עצמכם לפורענות.

למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באוגי יהודה לאמר מי יאכילנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן יהודה להם בשר ואכלתם: (19) לא יום אחד תאכלון ולא ימים ולא המשרה ולא עשרה ימים ולא עשרים יום: (20) עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם יהודה להם? וזרע יען כי מאסתם את יהודה אשר בקרבכם ותבקרו לפניו

morgen, da sollt ihr Fleisch essen; da ihr geweint habt vor den Ohren des Ewigen und gesprochen: Wer wird uns Fleisch zu essen geben? wir hatten es besser in Mizrajim; so wird euch der Ewige Fleisch geben, daß ihr zu essen habt. (19) Nicht Einen Tag sollt ihr zu essen haben, und nicht zwei Tage, und nicht fünf Tage, und nicht zehn Tage, und nicht zwanzig

Tag; (20) (Sondern) einen Monat lang, bis daß es euch zur Nase herauskommt, und es euch zum Ekel ist; darum, weil ihr verachtet den Ewigen, der unter euch ist, und vor ihm geweint und

רשי

וכן הוא אומר: "ותקדשם ליום הריגה" (ירמיה י"ב): (20) עד חדש ימים. זו בקשרים שמתמצין על מחמתן ואחד שמתן יוצאה. וברשעים הוא אומר: "ותקדש עורנו בין שניים" בדף הוא שניה בספרי. אבל במקלותא שניה חלוקה. הרשעים אוכלים ומצמצין שלשים יום. ותקדשם הקדש עורנו בין שניים: עד אשר יצא מאפכם. כתרגומא: דתקוצין ביה: דהא דומה להם. כאלו אכלתם מקמי יומי מדיא עד שיצא ונגעל לחיין דהך האם: והיה לכם לזרע. שתהי מקקין אותו יותר ממה שקרבתם. (ספרי) וברב רבי משה תרגמן ראיתי שיש לשון שקרין דהרב ורא: את יי אשר בקרבכם. אם לא

והקדשם: Jerem. 12, 3: Bereite sie zum Tage des Würgens. עד חדש ימים. Die Mindererschuldigen siechten einen Monat lang und starben dann; bei den Bösewichtern hingegen heißt es 11, 33: das Fleisch war ihnen noch zwischen den Zähnen, und der Zorn Gottes traf sie, (Sifri). In der Meschilta heißt es umgekehrt: die Bösewichter verzehrten

das Fleisch und starben nach 30-tägigen Schmerzen; die Mindererschuldigen starben gleich, bevor sie noch das Fleisch verzehrt hatten. Wie Duf. übersetzt: עד bis es euch anekeln wird; es wird euch scheinen, als hättet ihr ungemein viel davon gegessen, bis es zur Nase herauskümmt. דהא לכם לזרע. Ihr werdet es später mehr wegwerfen, als ihr es früher herbeigewünscht. Aus den Worten R. Mosche Habarschans ersah ich, daß in einer gewissen Mundart ורא Schwert bedeutet. Wenn ich

gesprochen habt: Warum sind wir doch aus Mizraim gezogen? (21) Da sprach Mosche: Sechsmal hunderttausend (Mann) zu Fuß ist das Volk, unter dem ich bin, und du sprichst: Fleisch werde

ich ihnen geben, daß sie zu essen haben einen Monat lang? (22) Sollen Schafe und Rinder für sie geschlachtet werden, daß es für sie

לֵאמֹר לָמָּה זֶה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם: (21)
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שֵׁשׁ-מֵאוֹת אֶלֶף רִגְלֵי
הָעָם אֲשֶׁר אִנֹּכִי בְּקִרְבִּי וְאַתָּה אֹמֶרֶת
בְּשׂוֹר אֶתָּן לָהֶם וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים:
(22) הֲצֹאן וּבָקָר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּאָה

רשי

meine Göttlichkeit nicht unter euch eingepflanzt hätte, wäret ihr nicht so hochmütig, um solche Lebensarten zu äußern. (21) שש מאות אלף Die überzähligen 3000 kommen hier nicht in Betracht. R. Mosche Scharfchan meint, es haben bloß so viele gemeint, als aus Egypten gezogen waren (600.000).

הצאן ובקר ישחט להם (22) Das ist eine von den

vier Stellen, welche R. Akiba erklärte, wo R. Schimeon anderer Ansicht ist. R. Akiba bemerkt: Sechsmal hunderttausend zu Fuß ist das Volk, und du sagst: Fleisch will ich ihnen geben, daß sie einen vollen Monat essen werden: — würde es denn, wenn man alle Schafe und Rinder für sie schlachtete, hinreichen? (ימצא להם), wie M. 25, 26: וּמִצָּאָה כְּרִי נִאוּלָתוֹ. Was verbiente strengere Ahnung, diese Äußerung Mosches, oder M. 4, 20, 10: שִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים? Weil er dieses nicht vor der Öffentlichkeit aussprach, so übergeht es die Schrift, und er wurde dafür nicht zur Verantwortung gezogen;

שֵׁשׁ-עֶשְׂרִי שְׁנֵינִי בִּינְיָנָם. לֹא נָבִיא לְבָבָם לִיכָנֹם
לְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: (21) שש מאות אלף רגלי.
לֹא חֵשׁ לְמִנּוֹת אֶת הַפָּרֶט, שְׁלִשֶׁת אֲלָפִים הִתְדַּרְבִּים.
וְרַבִּי מֹשֶׁה הִדְרִשָּׁן פִּירֵשׁ שֶׁלֹּא בָבָא אֵלָּא אוֹתָן
שֶׁנִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם: (22) הֲצֹאן וּבָקָר יִשְׁחַט. זֶה אֶחָד
מִצִּדְדֵּי דְבָרִים, שֶׁהֵיךְ רַבִּי עֲקִיבָא חֹדֶשׁ, וְאֵין רַבִּי
שִׁמְעוֹן חֹדֶשׁ בְּמִנּוֹתוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֵׁשׁ מֵאוֹת
אֶלֶף רִגְלֵי. וְאַתָּה אֹמֶרֶת בְּשׂוֹר אֶתָּן לָהֶם וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ
יָמִים הֲצֹאן וּבָקָר הֵבֵר בְּמִשְׁעָעוֹ: מִי בִּמְסִיק לָהֶם?
בְּעֵינֵי שְׁנֵינֵי: „וּמִצָּאָה כְּרִי נִאוּלָתוֹ“: (וִיקְרָא כִּיח)
וְאִיזוֹ קֶשֶׁה? זֶה אוֹ שִׁמְעוֹ נָא הַמּוֹרִים: (במדבר כ')
אֵלָּא לֹא שֶׁלֹּא אָמַר בְּבִינָם הִסְפֵּךְ לוֹ בְּהִתּוֹב, וְלֹא

לָהֶם אִם אֶת־כָּל־דִּגְי הַיָּם יֵאָסֵף לָהֶם
וּמֵצֵא לָהֶם: פ (23) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה הִנֵּה יְהוָה תִּקְצֹר עִתָּה תִרְאֶה
הִיָּקִירָךְ דְּבָרִי אִם־לֹא: (24) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה

Jetzt sollst du sehen, ob dir eintrifft mein Wort oder nicht. (24) Und Mosche

רשׁי

נִפְרַע מִמֶּנּוּ. וְזוֹ שֵׁל מְרִיבָה הָיְתָה בְּדַוּי. לִפְיָךְ לֹא
חִשַּׁב לוֹ הַתְּיֹב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: חָס וְשָׁלוֹם. לֹא
קָרָא עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צָדִיק בָּה. מִי שֶׁתְּיֹב בוֹ:
בְּדָל בֵּיתוֹ נִמְצָא הוּא. (שֵׁם יב) יֹאמֶר, אֵין בְּמָקוֹם
מִכְסִּיק לָנוּ? אֵלֹא בָּה אָמַר: "שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף בְּנֵי־
וְגוֹמֵר, וְאַחַת אֲמֶרֶת: "בְּשָׁר אֲתָן לְחֹדֶשׁ יָמִים" וְאַחַר
בָּה תִּהְיֶה אוֹמֶה גְדוֹלָה בּוֹ. הֵבֵאן וּבָקֵר יִשְׁחַט לָהֶם.
כְּדִי שִׁיחַדְנוּ וְתִהְיֶה אֲבִילָה זֶה מִכְסָּקְתָּן עַד עוֹלָם: וְכִי
שִׁבְחָהּ הוּא זֶה? אוֹמְרִים לוֹ לְחֹמֶר, טוֹל כֹּה שְׁעוּרִים
וְהַחֲתוֹךְ רֹאשִׁי? הַשִּׁיבֵנו הַקְבִּיָּה, וְאִם לֹא אֲתָן. יֹאמְרוּ
שִׁקְצָהּ דִּי. הַטּוֹב בְּעִינֶיךָ שֶׁדִּי ה' תִּקְצֹר בְּעֵינֵיהֶם?
יֹאבְדוּ הֵם, וּמֵאַחַר יֵצֵא בָּרָם, וְאֵל תִּהְיֶה דִּי. מִקְצָה
לְפָנֵיהֶם אִפְּסִי שְׁעָה אֶחָת (סְפָרִי): עֵתָה תִּרְאֶה
הִיָּקִיר דְּבָרִי. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹדָה הַגִּישָׁא

ausreiche? oder sollen alle
Fische des Meeres für
sie gesammelt werden,
daß es für sie ausreiche?
(23) Da sprach der Ewige
zu Mosche: Ist die Hand
des Ewigen zu kurz?

jenes aber beim Haber-
wasser geschah öffentlich,
daraus übte die Schrift
keine Nachsicht gegen ihn.
R. Schimeon sagte: Be-
wahre! so etwas kam
nie in den Sinn dieses
Frommen! Er, von dem
die Schrift ausagt (weiter
12, 7): In meinem
ganzen Hause ist er ver-
traut, sollte sagen: Gott
könnte uns nicht Genüge
leisten? Allein er sagte
so: Sechsmal hundert-
tausend Mann sind da,
und du sagst: Fleisch
will ich ihnen für einen
vollen Monat geben —
dann willst du eine so
große Nation vernichten;

Willst du ihnen deshalb Schafe und Rinder schlachten lassen, um
sie dann umzubringen? daß sie mit dieser Speise für im mer genug
hätten? Gereicht dir solches zum Lobe? wie wenn man einem
Thiere Nahrung darreicht, und es darauf tödten würde! Da er-
widerte ihm der Hochgelobte: Wenn ich es nicht gäbe, würden sie
glauben, meine Macht sei zu kurz; könntest du zufrieden sein, wenn
sie mich für unvernünftig hielten? so mögen lieber diese und noch
hundert ihresgleichen zu Grunde gehen, und meine Hand soll nicht
einen Augenblick machtlos vor ihnen erscheinen! (23) עֵתָה תִּרְאֶה
הִיָּקִיר ר. Gamliel, Sohn des R. Jehuda Hanassi sagte: Ihre
Aussagen sind nicht zu beachten, nachdem sie bloß einen Vorwand

gieng hinaus, und rebete zu dem Volke die Worte des Ewigen, und versammelte siebenzig Männer von den Ältesten des Volkes, und stellte sie rings um das Zelt. (25) Und der Ewige kam herab in einer Wolke, und rebete zu ihm, und

entnahm von dem Geiste, der auf ihm war, und legte ihn auf die siebenzig Männer, die Ältesten, und es geschah, als der Geist auf ihnen ruhte, da weissagten sie, aber sie fuhrn (darin) nicht fort.

רשי

suchen; sie werden sich niemals zufrieden geben und gegen dich stets Klagen führen; giebst du ihnen Rindfleisch, so würden sie Fleisch von Kleinvieh begehren, giebst du ihnen Kleinvieh, würden sie Wildpret, Geflügel, Fische oder Heuschrecken begehren! Demnach, versetzte Gott, würden sie immer sagen, daß ich für sie unvernünftig bin! Mosche erwiderte hierauf: Ich will gehen und sie zu überreden suchen; da sagte der Allwissende: Du sollst jetzt sehen, ob mein Wort nicht eintrifft,

daß sie dir kein Gehör geben werden. Mosche gieng, um sie zu überreden, er sagte ihnen: Ist denn etwa die Hand des Ewigen zu kurz? „er schlug den Felsen und Wasser floß“ usw., so wird er doch euch speisen können, Ps. 78, 20; sie aber sagten: Deine Erklärung befriedigt unsere Wünsche nicht! darum heißt es: und Mosche kam und rebete zum Volke; und da sie ihm kein Gehör schenkten, so versammelte er die Ältesten. (25) Und sie weissagten nicht mehr, als

וידבר אל־העם את דברי יהוה ואמרו
שבעים איש מזקני העם ויעמד אתם
סביבת האהל: (25) ויחד יהוה בענן
וידבר אליו ויאמץ מִן־הָרֹדֶף אִישׁ
עליו וימן על־שבעים איש הזקנים
ויהי נגות עליהם הרוח ויתנבאו ולא

אומר: אי אפשר לעמוד על הקסל: מאחר שאין
מבקשים אהא עליהם, לא תספיק להם. סוף דין
אחר: אם אהא נתן להם דבר נסה יאמרו:
הקה בקשנו ואם אהא נתן להם דקה יאמרו: נסה
בקשנו וזה וזה בקשנו, דגים ודגים בקשנו. אמר
לו: אם בן יאמרו, שאלה דג. אמר לפניו: הביני
הלך ויפסדו. אמר לו: עשה תראה תבדוק דברי,
שלא יושעו לה. הלך משה לפסדו. אמר להם:
הודו תפסדו? הן הקה צד וזכו מים וזו, דגים
להם יבדל פת. אמרו פשעה היא זה אין בו פח
למלאות שאלתינו. והיו שבעה: ויצא משה וידבר
אל העם. בין שלא שמעו לו. וקה שבעים איש
זר: (25) ולא יספו. לא נתנבאו. אלא אותו היום
לבדו. כך מספר בספר. ואינן קלים פרנס: ולא

יָסֹפּוּ: (26) וַיֵּשְׂאוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים |
בְּמִתְנָה שֵׁם הָאֶחָד | אֶלְדָּד וְשֵׁם
הַשֵּׁנִי מִדְּבָר וַתֵּנֶה עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וְהָמָה
בְּפִתְּיָם וְלֹא יָצְאוּ הָאֶחָדָה וַתֵּנֶבְאוּ
בְּמִתְנָה: (27) וַיֵּרֶץ הַנֶּעֱר וַיֵּגֶד לְמֹשֶׁה
וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד וּמִדְּבָר מִתְנַבְּאִים
בְּמִתְנָה: (28) וַיֵּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון

(26) Es blieben aber
zwei Männer zurück im
Lager, der Name des
Einen war Eldad, und
der Name des Andern
Medad, und es ruhte auf
ihnen der Geist, — und
sie waren unter den Auf-
geschriebenen, aber sie
waren nicht herausgegan-

gen zu dem Zelte — und sie weis sagten im Lager. (27) Da lief
ein Knabe und berichtete es dem Mosche, und sprach: Eldad und
Medad weis sagen im Lager: (28) Da hob an Jehoschua, Sohn Nuns,

רשי

פסקין. שלא פסקה נבואה מהם: (26) וישאו שני
אנשים. מאותן שנכתרו אמרו: אין אנו נבוא לנבואה
זו (פסרי: והמה בכתובים. בכתובים שכתבם
לסנהדרין ונכתבו כלם נקובים בשמות. ועל ידי נזיל:
לפי שהקשבו עולה לייב שבטים יששה שששה כל
שבט. הוין מישי שבטים שאין מישי אלהם. אלא
המישה חמישה. אפר מישה: אין שבט שומע ל:
לפחות משבטו וכן אחר. מה עשה? נטל עב פתקין
וקנה על שבטים "ו.ק.ק" ועל שנים "חלק" וקבר
מכל שבט ושבט יששה ויהי ע"כ. אמר להם: מר
פתקיהם מתוך כללם מי שעלה ביד "ו.ק.ק". נתקדש.
מי שעלה ביד "חלק". אפר לו וקמום לא חסין
בד: (27) וירץ הנער. יא נרשום בן משה הדי:

blos diesen Tag; Onf.
übersezt: ולא פסקין - die
Prophezie wurde ihnen
nicht mehr entzogen. (26)
וַיֵּשְׂאוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים. Von
den Auserwählten; sie
sagten, wir sind dieser
Auszeichnung nicht wür-
dig. וְהָמָה בְּכַתּוּבִים. Sie
waren alle mit Namen
verzeichnet und durch das
Los erwählt, weil auf
jeden Stamm sechs Per-
sonen berechnet waren,
zwei Stämme ausge-
nommen, auf welche nur

fünf Personen kamen. Mosche sagte: Es wird kein Stamm einwilligen,
einen וקן weniger zu haben; was that er? er nahm 72 Zettel, schrieb
auf 70 davon: וקן Ältester, zwei Zettel ließ er leer, und wählte von
jedem Stamme sechs, sind zusammen 72; dann sagte er zu ihnen:
Nehmet euere Zettel aus der Urne! wer einen Zettel mit וקן herauszog,
zu dem sprach er: Du bist von Gott für dein Amt gewählt! wer aber
einen leeren Zettel zog, zu dem sprach er: Du bist von Gott nicht
erwählt! (27) וירץ הנער Nach Einigen war es Gerschom, der Sohn

סביבות המחנה וכאמתיים על-פני
הארץ: (32) ויָקֶם הָעָם כָּל-הַיּוֹם הַהוּא
וְכָל-הַלַּיְלָה וְכָל-יוֹם הַמַּחֲרָת וַיֵּאָסְפוּ
אֶת-הַשְּׁלֹו הַמִּמַּעִט אֶסֶף עֲשָׂרָה
חֲמֵרִים וַיִּשְׁמְחוּ לָהֶם שְׁמוֹת סביבות
הַמַּחֲנֶה: (33) הַבָּשָׂר עֲדָנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם
טָרֶם יָבִיֶּתָ וְאֵף יִהְיֶה חֲרָה בָעָם וַיִּדָּ
יִהְיֶה בָעָם מִכָּה רַבָּה מָאֵד: (34) וַיִּקְרָא
אֶת-שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא קְבֻרֹת
הַתָּאֵנָה כִּי-שָׁם קָבְרוּ אֶת-הָעָם
הַמִּתְאֵנִים: (35) מִקְבֻרֹת הַתָּאֵנָה נִסְעוּ
הָעָם חֲצֹרֹת וַיְהִי בְּחֲצֹרֹת: פ

rings um das Lager, und bei zwei Ellen hoch über der Erde. (32) Und das Volk machte sich auf denselben ganzen Tag und die ganze Nacht und den ganzen folgenden Tag, und sammelte die Wachteln; der am wenigsten, sammelte doch zehn Chomer, und sie breiteten sich aus rings um das Lager. (33) Das Fleisch war noch zwischen ihren Zähnen, es war noch nicht zerkaut, da entbrannte der Zorn des Ewigen über das Volk, und der Ewige schlug unter dem Volke

einen großen Schlag. (34) Und man nannte den Namen desselben Ortes: Gräber des Gelüftes, weil man das lüfterne Volk begraben. (35) Von den Gräbern des Gelüftes brach das Volk auf nach Chazeroth, und sie waren in Chazeroth.

רשי

צ': וכן נגזרו וְעָבַר (נחום ב'): ויטוש ויפושט כמו:
"יהם נטשים על פני כל הארץ" (שמואל א' ל')
"וַיִּשְׁתַּחֲוֶה הַמֶּלֶךְ" (יהוואל כ"ט): וכאמתיים:
פִּזְרֹהוּ בְּנוֹכָה עַד שֶׁהָן כָּנָד לְבֹו שֶׁל אָדָם, כְּדִי
שֶׁלֹא יִהְיֶה מִזְכָּר בְּאֶסְפָּתָן, לֹא דְהִבִּיִּים וְלֹא לְשִׁחוּת
(ספרי): (32) הַמִּמַּעִט מִי שֶׁאֶסְפָּה פָחוֹת מִקֶּלֶם הָעֲלִילִים
וְהַחֲמֵרִים, אֶסֶף י' חֲמֵרִים: וישמחו. עשו אותן משמחתן
משמחתן: (33) טָרֶם יָבִיֶּתָ. כְּתִנְנוּמוֹ: עַד לֹא פָסָק.
דִּיא אִינוּ מִסְפִּיק לְפִסְקָן בְּשִׁנְיָה עַד שֶׁנִּשְׁמַחְתָּ וַיֵּצֵא:

גז חיש ונעופה: Ps. 90, 10: in schnellem Zagen schwinden wir dahin; Nachum 2, 12: sie jagen, dahin sind sie. ויטש er breitete sie aus, wie in Sam. 1, 30: והנם נטשים: ועש. 29, 5: ונמשחת: Sie flo- gen in die Höhe bis zur Brusthöhe des Menschen, damit sie keine Mühe

haben, sie einzusammeln, man brauchte weder sie aus der Höhe zu holen, noch sich darum zu blüden. (32) Wer am wenigsten sammelte; die Trägen und Hinfenden brachten zehn Chomer (Haufen) zusammen. Sie machten ausgebreitete Lagen daraus. (33) Wie טָרֶם יָבִיֶּתָ. Wie Dnf. überseht er hat noch nicht aufgehört. Oder auch wie מִסְפִּיק אִינוּ מִסְפִּיק er hatte kaum Zeit, es zu zerkaufen, als ihm schon die Seele ausgieng.

(2) וַיֹּאמְרוּ הֵרֶק אֶד-בְּמִשָּׁה דְּבַר יְהוָה
הָלֹא נִם-בָּנוּ דְּבַר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: (3)
וְהָאִישׁ מִשָּׁה עָנְיוּ מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם
אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה: (4) וַיֹּאמֶר יְהוָה
פְּתָאם אֶל-מִשָּׁה וְאֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-מִרְיָם
צֵאוּ שְׁלֹשְׁתֵּכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ
שְׁלֹשְׁתָּם: (5) וַיֵּרֶד יְהוָה בְּעַמּוּד עָנָן

(2) Und sie sprachen: hat der Ewige nur mit Mo-
sche allein geredet, hat er
nicht auch mit uns ge-
redet? Und der Ewige
hörte dies. (3) Der Mann
Mose aber war sehr
geduldig, mehr als irgend
ein Mensch auf dem Erd-
boden. (4) Und der Ewige
sprach plötzlich zu Mose
und zu Aaron und zu

Mirjam: Gehet hinaus, ihr drei, zu dem Zelte der Zusammenkunft! Und sie giengen hinaus alle drei. (5) Da kam der Ewige herab in der

רשי

מה חיל? אלא יש לה אשה נאה ביופיה, ואין נאה
במעשדה. ויש נאה במעשדה ולא ביופיה, אבל זאת
נאה בכל. ר"א האשה הפושית. על שם נזיה נקראת
פושית. באדם הקורא את בנו: נאה כושי, כתי שלא
תשלוט בו עין רעה. כי אשה כושית לקח. ונזיה נרשע:
(1) הרק את. עמו לבדו דבר ה': הלא גם בנו. ולא
פדשנו מדרך ארץ: (2) עניו. שפיל וסבילן: (3)
פתאים. נזיה עליהם פתאים, והם סמאין בדרך
ארץ. והיו צועקים: מים מים! להורעים שפחה עשה
משה. שפדש מן האשה. מאחר שנקלית עליו שביקר
קדיר, ואין עת קבוע לדבור: (4) צאו שלשתכם.
מזה. ששלושתן נקראו בדבור אהה, מה שא"ל להם
רומה, ויצאון לשמנע: (5) בעמוד ענן. תא יחיד.
שלא במדת קשר והם. מלך קשר והם. קשיצא
למלחמה. יוצא באוקלטים, וקשיצא לשלום יוצא
במיעוט. ומדת הקביה יוצא למלחמה יחיד שגאמר:

an Thaten; Andere ha-
ben schöne Tugenden, ent-
behren aber aller Schön-
heit des Körpers, diese
aber war in jeder Hinsicht
vollkommen. האשה הכשית
Sie wird ihrer Schönheit
wegen, מורחין
genannt, wie wenn Je-
mand seinen schönen Sohn
einen Mochren nennt, da-
mit kein böser Blick sich
seiner bemächtigt. כי אשה
nnd nun hat
er sie geschieden. (2) הרק
hat Gott denn mit ihm
allein gesprochen? הלא
und גם בנו wir
haben unsere Ehehälften
nicht verlassen, wie er.

(3) Demüthig und geduldig. (4) פתאים, als
sie sich in Unreinheit wußten, und deshalb nach Wasser schreien. Er
wollte ihnen dadurch anzeigen, daß Mose mit Zug und Recht sich
von seiner Frau absonderte, weil die Gottes-Glorie sich ihm häufig
offenbarte, ohne ihm die Zeit im Voraus zu bestimmen. צאו שלשתכם
will sagen, diese drei wurden mit einem Male angerufen, was kein
menschlicher Sinn zu fassen vermag. (5) בעמוד ענן Er erschien allein,

Wolkensäule, und stellte sich an den Eingang des Zeltes, und rief Aharon und Mirjam, und beide gingen heraus. (6) Da sprach er: höret denn meine Worte! Wenn unter eures Gleichen ein Verkünder des Ewigen ist,

thue ich in der Erscheinung mich ihm kund; im Traume rede ich mit ihm. (7) Nicht also mein Knecht Mose; in meinem ganzen Hause ist er treu.

וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אֶחָרֹן וּמִרְיָם
וַיָּצְאוּ שְׁנֵיהֶם: (6) וַיֹּאמֶר שְׁמַעוּנִי
דְּבַר אֲסִידִיהָ וְנִבְיָאֲכֶם יִדְוֶה בַּמֶּרְאֶה
אֵלָיו אֶתְוָדַע בְּחִלּוֹם אֶדְבָר-בּוֹ: (7) לֹא
בֶן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּבֶל-בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא:

רש"י

nicht nach Weise der Menschen, wenn ein König in den Krieg zieht, so rückt er mit starker Heeresmacht aus, im Frieden dagegen genügt schwache Begleitung. Der Weltenkönig zieht allein in den Krieg, wie es heißt: „Gott ist der Herr des Krieges“! in Friedenszeit zieht er mit einem großen Gefolge, wie es Ps. 68, 18 heißt! „Das

göttliche Gefolge, Myriaden, heiliger Schaaren“ damit diese aus dem Hofe dem göttlichen Rufe folgen. Warum (6) und (7) hat er sie von Mose entfernt? Weil man im Weisheit des zu Lobenden nur einen Theil des Lobes ausspricht, das volle Lob aber in seiner Abwesenheit; ebenso heißt es: „Nun, ich bin in deinem Weisheit“, in seinem Weisheit sagte Gott bloß: „Nun, ich bin in deinem Weisheit“. Oder, Beide wurden deshalb entfernt, damit Mose die Beschämung Aharons nicht mit anhören müsse. (6) „Nun, ich bin in deinem Weisheit“, eine Bitte aus. Wenn ihr Propheten haben werdet. (7) „Nun, ich bin in deinem Weisheit“, meine Glorie nicht in hellem Lichtglanze, sondern nur im Traumbilde.

„הוּא אִישׁ מִלְחָמָה“ (שמות ט"ז) וַיּוֹצֵא לְשָׁלוֹם
בְּאַוְרִיסוֹן, שְׁנֵיהֶם: „רָכַב אֱלֹהִים רְבֹתִים אֲלָפִי
שָׁנָאן“ (תהלים ס"ח). (ספרי): וַיִּקְרָא אֶחָרֹן וּמִרְיָם:
שִׁדְדוֹ וְנִשְׁבָּן וַיּוֹצֵאן מִן הַתֵּצֵר לְקִרְבָּאת הַדְּבָר:
וַיָּצְאוּ שְׁנֵיהֶם. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה מִן הַתֵּצֵר וַיִּשְׁמַע מִמֶּשֶׁה:
לֹא שְׁמוֹנִים מֵקֶצֶת שָׂבָחוֹ שֶׁל אָדָם בְּפָנָיו וְכִלּוֹ
שֶׁלֹא בְּפָנָיו. וְכֵן מִצִּיּוֹן בְּנֶחֱ, שֶׁלֹא בְּפָנָיו נֶאֱמָר: „אִישׁ
צָדִיק תָּמִים“ (בראשית ו'). וְכִפְּיוֹ נֶאֱמָר: „כִּי אֹתָךְ
רָאִיתִי צָדִיק לִפְנֵי“ (שם). כִּי שֶׁלֹא יִשְׁמַע בְּנִיחָתוֹ
שֶׁל אֶחָד: (6) שְׁמַעוּנִי דְּבַר אֲסִידִיהָ אֵלָּא לְשׁוֹן
בְּקִשָּׁה: אֵם הָיוּ נִבְיָאִים. אֵם יִהְיוּ לָכֶם נִבְיָאִים:
ה' בְּמִרְאֶה אֵלָיו אֶתְוָדַע. שְׁכִנְתָּ שָׁמָּה אֵין וְנִלְתָּ
עָלָיו בְּאַפְסָקָרָתָהּ הַמִּאֲדָה. אֵלָּא בְּחִלּוֹם וְחִזְיוֹן:

(8) פה אל־פה אִדְבַּרְבוּ וּמִרְאָה וְלֹא־
בְּחִידָת וּתְמִנָּה יִהְיֶה יָבִיט וּמִדּוּעַ לֹא
(9) יֵרָאֶתְם לְדַבֵּר בְּעֵבְרִי בְּמִשְׁחָה:

(8) Mund zu Mund
rede ich mit ihm, und
in Anschauung, aber nicht
in Räthseln, und die Ge-
stalt des Ewigen schaut
er, warum denn habt
ihr nicht gefürchtet zu reden wider meinen Knecht, wider Mosche?

ihr nicht gefürchtet zu reden wider meinen

רש"י

(8) פה אל פה. אִמְרָתִי לוֹ לְפָרוֹשׁ מִן הָאִשָּׁה.
(סמ"י) וְדִבְרֵן אִמְרָתִי לָא? בְּסִינִי. "לָא אָמַר דְּרָם:
"שׁוּבוּ דְרָם לְאֶדְלִיכֵם. וְאִתָּה פה עֲמוֹד עֲמִיד" (דברים
ה'): וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת. וּמִרְאָה זֶה, מִרְאָה דְּבִירוֹ,
שֶׁאִנִּי מְקַבֵּל לוֹ דְּבִירוֹ בְּמִרְאָת פָּנִים שָׂבוּ, וְאִנִּי
סוֹתְמוֹ לֹא בְּחִידוֹת. בְּעֵגֶן שְׁנָאֵמַר לְיִחְזָקָאל "חֹדֶר
הַיָּדָה וְגו' (יחזקאל יז). יְכוֹל מִרְאָה שְׂכִינָה? תֵּל:
לֹא תִכַּל לְרֹאוֹת אֶת פָּנֵי: (ישמות ל"ט): וּתְמִנָּה הִיא
יָבִיט. זֶה מִרְאָה אֲחֵרִים. בְּעֵגֶן שְׁנָאֵמַר: "וְרֹאֵת אֶת
אֲחֵרֵי" (שם): בְּעֵבְרִי בְּמִשְׁחָה. אִינוּ אֹמְרִי, בְּעֵבְרִי
מִשְׁחָה, אֲלֵא בְּעֵבְרִי בְּמִשְׁחָה: בְּעֵבְרִי, אֶף עַל פִּי שְׁאִינוּ
מִשְׁחָה. בְּמִשְׁחָה, אֲפִילוֹ אִינוּ עֲבָדֵי, קְרָא הֵייתָם לְרֹאֵה
מִפְּנֵיו: וְכִי שְׁרָא עֲבָדֵי, וְעָבַד מֶלֶךְ מֶלֶךְ. הֵייתָ
דְּרָם. לֹא־מִר: אֵין תִּמְנָה אֲחֵבֵי הַסֵּם. וְאֵם תִּאֲמַר:
אִנִּי מִדִּיר בְּמִעֲשֵׂיו. וְ, קִשְׁרָה מִן הָרִאשׁוֹנָה: (9)

(8) Ich selbst
befahl es ihm, sich von
der Frau abzusondern,
als ich ihm am Sinai
sagte: Gehe, sage ihnen,
kehret in euere Zelte
(b. h. zu eueren Frauen)
zurück; Du aber bleibe
bei mir! und Chiduth.
Diese meine Offenbarung
mache ich ihm klar durch
sichtbare Deutlich-
keit; ich verdunkle sie
nicht durch Räthsel, wie
es z. B. bei Esch. 17,
2 heißt: „Gieb

ein Räthsel auf". Man denke aber nicht, daß er
wesentlich die Glorie Gottes gesehen habe, es heißt ja schon M. 2,
33: וּסְנִי לֹא יֵרָאֵה, du wirst meine Göttlichkeit in der Folge erkennen,
wie es diesbezüglich heißt: Du wirst mich in den Spuren meiner
Allmacht erschauen. Es steht nicht מִשָּׁה בְּעֵבְרִי, sondern
בְּעֵבְרִי מִשָּׁה, d. i. wider meinen Diener, wenn es auch nicht Mosche
wäre; oder, wider Mosche, wenn es auch nicht mein Diener wäre,
solltet ihr ihn schon ehrfürchten, geschweige denn, da er mein
Diener ist, und dem Diener eines Königs gebührt hohe Ehre. Ihr
solltet erwägen, daß der Weltenkönig ihm nicht unverdient wohlgewogen
ist; denkt ihr etwa, daß ich seine Handlungen nicht kenne? so zu
denken wäre strafbarer, als euer jetziges Vergehen. (9) וְיָחַד אִם הִיא

(9) Und der Zorn des
Ewigen entbrannte über
sie, und er gieng weg.

(10) Und da die Wolke von dem Zelte wich, siehe, da war Mirjam aussäsig, wie der Schnee. Und Aharon wandte sich zu Mirjam, und siehe, sie war aussäsig. (11) Da

sprach Aharon zu Mosche: Bitte, mein Herr! lege es uns nicht als Sünde auf, daß wir thöricht gewesen und daß wir uns veründigt haben. (12) Daß sie doch nicht sein wie das Todte, dem bei seinem Ausgange aus dem

וַיִּסְרֹאֶה יְהוָה בְּסֵוֶן וַיִּלְךָ: (10) וְהָעֵץ סָר
מִעַל הָאֵדָהּ וְהָיָה מְרִים מִצַּרְעַת כְּשֶׁלֶג
וַיִּזֶן אֶתְרָן אֱלִימָרִים וְהָיָה מִצַּרְעַת:
(11) וַיֹּאמֶר אֶתְרָן אֶל־מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנָי
אֱלֹהֵי נֶפֶשׁ תִּשָּׁת עָלַי וְחַטָּאת אֲשֶׁר
נִעְלַמְתִּי וְאֲשֶׁר חָטָאתִי: (12) אֱלֹהֵי
תְהִי נִפְתָּ אֲשֶׁר בְּצִאתֹךָ מִרְחֹם אֲמוֹ

ר' לוי'ס חתן

Nachdem er ihnen ihre Schuld bekannt gemacht hatte, that er sie in Bann; um so weniger sollen wir über unsere Nebenmenschen zürnen, wenn wir ihnen nicht vorerst ihre Fehler bekannt gemacht haben. (10) וְהָיָה כִּי יֵשֶׁת מִן הַבַּחֲרֹת Mirjam aussäsig, wie Schnee. So wie ein

Rönik zu seinem Erzieher sagt: Bestrafe meinen Sohn, aber thue es dann erst, wenn ich mich entfernt haben werde, da ich ihn sonst bemitleiden möchte. (11) נוֹאֲלָנוּ übersetzt Aus. דֹּאֲמִשְׁנָא, wie אִיל, wir waren thöricht. (12) כִּמְתֵי אֵל נָא תְהִי diese unsere Schwester כִּמְתֵי. Ein Aussätziger ist wie ein Todter zu betrachten; so wie der Todte ins Bett gebracht, alles daselbst verunreinigt, ebenso ein Aussätziger. מֵרַחֵם אִמּוֹ sollte heißen אִמְנוּ, ist aber ein gebräuchlicher Ausdruck der Schrift; ebenso sollte es statt חָצִי בִשְׂרֵנוּ heißen, nämlich, nachdem sie mit uns

וַיֹּחַר אֶף ה' בָּם וַיִּלְךָ מִפֶּתַח שְׁהִידוֹת סִרְחוֹנָם, נָדָה עֲלֵיהֶם נִדְהָה, קָל רְחוֹמָיו לְבַשְׁדֹּם וָדָם, שֶׁלֹּא יִקְדָּם עַל תְּבוּרָה, עַד שִׁוְעֵנָה סִרְחוֹנָה: (10) וַהֲעֵנָה סִרְחוֹנָה וְאַחֲרֵיהָ, וְהִנֵּה מֵרִים מִצְוֹרֶת כְּשֹׁלֵה, מִשָּׁל לְמִלְחָה שֶׁאַחֲרֵיהָ שִׁדְּמוֹנָה: (11) וְהָאֵל לֹא תִדְּנֶנּוּ, עַד שֶׁאַחֲרֵיהָ מִצְוֹרֶה, שֶׁחֲמִי עָלָיו: (12) נִוְאֵלְנוּ, בְּתִרְנוֹמָה, לְשׁוֹן אֲרִי: (13) אֵל נָא תְהִי, אֲחֻזָּתֵנוּ זֶה: כִּמְתָּ, שֶׁחֲמִצְוֹרֶה חֲשָׁב בְּמֵת: מָה מֵת מְסֻמָּה בְּבִיחָה, אֵף מִצְוֹרֶה מְסֻמָּה בְּבִיחָה: אֲשֶׁר בְּצֻאָתוֹ מִרְחָם אִמּוֹ, אֲמֵנוּ הִיא לֹדֵה, אֵלֶּה שֶׁכֵּנָה בְּהַתּוֹב, וְכֵן: הִצִּי בְּשׁוֹר, הִצִּי בְּשׁוֹרֵנוּ הִיא לֹדֵה, אֵלֶּה שֶׁכֵּנָה בְּהַתּוֹב, מִפֶּתַח

וַיֹּאכֶל חָצִי בִשְׂרוֹ: (13) וַיִּצְעַק מֹשֶׁה
אֶל־יְהוָה לֵאמֹר אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ:
כִּי מִסְמִיר (14) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאֵבִיהָ יִרְקֶיךָ בְּפִיָּהּ הִלָּלְתָּ לָם שִׁבְעַת

hätte ihr Vater ihr ins Angesicht gespien, würde sie sich nicht schämen sieben

רשי

שְׂרָאָת מִדָּם אִמִּנוּ הִיא לָנוּ פְּאִילוּ נֹאכֵל חָצִי
בִשְׂרֵנוּ. בְּעֵינֵי שְׂרָאָת: "כִּי אֲדִינוּ בְּשֵׁרֵנוּ הוּא"
(כִּרְאִית ל'ו) וְלָפִי מִשְׁפָּעוֹ אֵת הוּא גִרָאָה בָּנוּ:
אֵין רָאִי לָאֵחָ לְהִנִּיחַ אֵת אַחֲוָתוֹ לְהוֹת בְּפִת: אִשְׁר
בְּצִאתוֹ. מִצֵּד שְׂרָאָה זֶה מִדָּם אִמִּנוּ שֶׁל זֶה. שְׂרָאָה
פֶּת בְּדוֹר לְעוֹד וְאִינוּ עוֹדִי. חֲרִי נֹאכֵל חָצִי בִשְׂרוֹ
שְׂרָאָתוֹ בִשְׂרוֹ הוּא. דָּבָר אֲחֵר: אֵל נָא תְּחִי כְּתוּב. אִם
אֵלֶּה רִפְאָה בְּתַפְלָה. מִי מִסְּתֵרָה. מִי מִסְּתֵרָה? אֵי
אִיא לְרִאֲוִתָּהּ. שְׂרָאָה. קְרִיב. וְאֵין קְרִיב רִפְאָה אֵת
הַנִּנְעִים. וְכֵלֵן אֲחֵר אֵין בְּעוֹלָם (סְפִיר). וְהוּא. "אִשְׁר
בְּצִאתוֹ מִדָּם אִמִּנוּ": (13) אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ. בָּא
הַכְּתוּב לְדַמּוּדָה דְּנָה אֵין: שְׂרָאָה לְדָבָר מִחֲבִירוֹ.
צִדִּיק לִזְמַר שְׂרָאָה אוֹ שְׂרָאָה דְּבָרִי תְּהִנּוּנִים. וְאֲחֵר
בָּרִי. יִבְקֹשׁ שְׂרָאָתוֹ: לֵאמֹר. מַה תֵּל? אִמִּר ל'ו.
הַשְׂבִּינִי. אִם אֲחֵר מִרְפָּא אִתָּה. אִם לָא. עַד
שְׂרָאָתוֹ: וְאֵבִיהָ יִרְקֶיךָ בְּפִיָּהּ הִלָּלְתָּ לָם שִׁבְעַת
אִמִּר: בְּצִדִּיקָהּ מִקוֹמָת בְּקֹשׁ מִשָּׁה מִדָּמִי הַקְּדוֹשׁ

Mutterleib die Hälfte seines Körpers verweset ist (13) Da schrie Mosche zu dem Ewigen, und sprach: O Gott, heile sie doch! (14) Und der Ewige sprach zu Mosche: sie sich nicht schämen sieben

eine und dieselbe Mutter hatte, so ist es uns, als wäre die Hälfte unseres Körpers verweset; so auch Mt. 1, 37, 27: „er ist unser Bruder, unser Fleisch“ (אחינו בשרנו). Nach dem einfachen Wortsinne ist es so zu verstehen: es ziemt sich nicht, daß ein Bruder seine Schwester verlasse, als wäre sie eine Todte. אִשְׁר בָּא בִּישֵׁר (Mosche) mit ihr von einer Mutter geboren wurde, ihr nun beistehen könnte, wenn er nun das nicht thut, so ist sein halber Körper gleichsam verzehrt, da Geschwister wie ein Körper sind! Oder, wenn nicht dein Gebet ihr

Genesung bringt, so ist sie wie ein Todter; wer soll sie denn (nach Priestervorschrift) einschließen, oder wieder reinsprechen? Aharon darf als Verwandter den Ausfall nicht besichtigen, einen andern Hohepriester giebt es aber nicht — darauf bezieht sich das אָמַר מֹשֶׁה. (13) מִרְפָּא אִמִּנוּ — Die Schrift giebt dir eine Lebensregel: Wer an seinen Mitmenschen irgend ein Anliegen hat, soll vorher zwei, drei einleitende Bittworte an ihn richten, dann erst das eigentliche Ansuchen vortragen. לאמר Mosche bat Gott, ihm zu sagen, ob sie geheilt werden wird, oder nicht, worauf er die Antwort erhielt: ואביה ירק ירר sie muß sieben Tage eingeschlossen bleiben. R. Eliezer, Sohn Marias sagte: An vier Stellen stehete Mosche zu Gott mit dem Worte לאמר

Tage? Eingeschlossen werde sie sieben Tage außerhalb des Lagers, und hernach werde sie wieder aufgenommen. [15]

יָמִים תִּסְגָּר שִׁבְעַת יָמִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
וְאַחֵר תִּאָּסֵף: (15) וְתִסְגָּר מִרְיָם מִחוּץ

Also ward Mirjam eingeschlossen außerhalb

um Bescheid, ob seine Bitte erfüllt wird, oder nicht, so M. 2, 6, 12: וידבר משה לפני ה' לאמר ב. i. laß mich wissen, ob du sie befreien willst, oder nicht; es ward ihm darüber im Voraus gesagt: ועתה תראה וסו.; M. 4, 27, 17: ויאמר משה . . . לאמר יפקד ה' Gott antwortete: קח נא M. 5, 3, 25: ואתה תקן אל ה' . . . לאמר und Gott antwortete: רב Ba- rum war sein Gebet ein so kurzes? damit die Israeliten nicht sagen sollen, weil seine Schwester mit Leiden behaftet ist,

betet er lange, anhaltend. (14) Fastete nur die Ungnade Gottes auf ihr, mußte sie nicht sieben Tage sich beschämt einschließen? geschweige denn, wenn Gott ihr zürnt, daß sie vierzehn Tage sich einschließe! Allein, es genügt, wenn das Urtheil so gefällt wird, wie das, woraus es gefolgert ist, daher soll sie sieben Tage eingeschlossen bleiben. Und behauptete, jedes אסף, welches bei Ausfägigen vorkommt, heißt aufnehmen, weil es sich aus dem Lager entfernen mußte, und wenn er geheilt wurde, wieder im Lager aufgenommen werden durfte, daher steht dabei אספה aufnehmen.

ברוך הוא להשיבו. אם יעשה שאלותיו, אם לאו. כיוצא בו: וידבר משה לפני ה' .לאמר, וגומר (שמות ו) מה תל' .לאמר? השיבני. אם גואלם אתה אם לפי, עד שהשיבו. עתה תראה וגומר. כיוצא בו, ויאמר משה לפני ה' לאמר: יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר (במדבר כ"ו) השיבו: קח לך. כיוצא בו: ואתה תקן אל ה' בעת ההוא לאמר (דברים נ') השיבו? רב לך? (ספרי) רפא נא לה. מפני מה לא האריך משה בתפלה? שלא יהיו ישראל אומרים: אהותו עומדת בצרה, והוא עומד ומרבה בתפלה: (14) ואביה ירוק ירק בפניה. ואם אביה הרגה לה פנים וזעפות: הלא תכלם שבעת ימים. קל וחומר לשכינה יד יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון (ב"ק כ"ה) לפיכך אף בניסתה חסגר שבעת ימים: ואחר תאסף. אומר אני: כל האסיפות האמורות במצורעים. על שם שהוא משולח מחוץ למחנה, וכשהוא נרפא נאסף אל המחנה.

בהעלותך שלח לך יב ג

למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד-
האספה מרים: (16) ואחר נסעו העם
מחצרות ויתנו במדבר פארן: פ פ פ

יג (1) וידבר יהוה אל-משה לאמר:
(2) שלח-לך אנשים ויתרו את-

ארץ כנען אשר-אני נתן לבני ישראל
איש אחד איש אחד? משה אבתיו

ner aus, daß sie erkunden das Land Kanaan, welches ich den Kindern
Israel eingeben will; je Einen Mann für den Stamm seiner Väter

רשי

פתובה בו אספה לשון הכנסה: (16) והעם לא
נסע. זה הפסוק חלק לה המקום: בשביל שעה אחת
שנאספה למשה פשהו-שלה לזאת. (סומה א)
שנאמר: ותמצב אחותו מרחוק ונו' (שמות ב):
חסלת פרשת בהעלותך:

יג (2) שלח לך אנשים. למה נסמך פרשת מרגלים
לפרשת מרים? לפי שנקמה על עפקי דבה.
שדברה באחיה. וישנים הללו ראו ולא לקחו מוסר
(במדבר רבה ג: שלח לך. דרעפה. אני אני מצוה
לך. אם תרצה שלח. לפי שבאו ישראל ואמרו:
גשלה אנשים רשענינו (דברים א) קמה שנאמר:
"ותקרבין אזי קרבם" ונו' (שם). ומשה נמך
בשכניה. אמר. אני אמרתי להם. שהיא טובה.
שנאמר: "אעלה אתכם מעני מצרים" ונו' (שמות ג)

Bruder gestraft wurde, die Böswilligen es sahen und sich nicht
besserten. שלח לך. Schicke, nach deinem Gutdünken, ich befehle es dir
nicht, wenn du willst, kannst du Leute entsenden. Weil die Israeliten
sagten M. 5, 1, 22: Ihr nahetet Euch mir allesammt usw., wir
wollen Männer vorausschicken. — Mose erbat sich den göttlichen
Beistand, Gott sprach: ich habe ihnen versichert, daß das Land ergiebig
ist, denn es heißt M. 3, 17: ich will euch aus dem Elende Egypten
führen, in ein Land, das überfließt von Honig und Milch; bei ihrem

des Lagers sieben Tage,
und das Volk brach nicht
auf, bis Mirjam wieder
aufgenommen war. (16)
Und hernach brach das
Volk auf von Chazeroth;
und es lagerte in der
Wüste Pharan.

13. (1) Und der Ewige
rebede zu Mose und
sprach: (2) Sende Män-
ner aus, welches ich den Kindern
Israel eingeben will; je Einen Mann für den Stamm seiner Väter

והעם לא נסע עד (15)
האספה מרים Diese Ehre
wurde ihr zu theil, we-
gen ihres Verweilens
beim Nilflusse, in welchem
Mose geworfen worden
war, denn es heißt dort:
seine Schwester stellte sich
von Ferne, um zu sehen,
was mit ihm geschehen
werde.

13. (2) שלח לך Ba-
rum steht die Parasha
der Rundschafter mit der
von Mirjam nebenein-
ander? Weil sie wegen
der Übelrede gegen ihren

sollt ihr ausfenden, Jeder (derselben) sei ein Fürst unter ihnen. (3) Also sandte sie Mosche aus von der Wüste Pharan nach Befehl des Ewigen, sie Alle Männer, welche Häupter der Kinder Israhel waren. (4) Und dies sind ihre Namen: für den Stamm Reuben: Schammua, Sohn Sakkurs. (5) Für den Stamm Schimeon: Schafat, Sohn Chori's. (6) Für den Stamm Jehuda: Kaleb, Sohn Jephune's. (7) Für den Stamm Jisasschar: Jigal, Sohn Joseph's. (8) Für den Stamm Ephraim: Hoshea, Sohn Nuns. (9) Für den Stamm Benjamin: Balti, Sohn Naphu's. (10) Für den Stamm Sebulun: Gadziel, Sohn Sobi's. (11) Für den Stamm Joseph, für den Stamm Menasche: Gaddi, Sohn Sufi's. (12) Für den Stamm Dan: Ammiel, Sohn Gemalli's. (13) Für den Stamm Ascher: Sethur, Sohn Michaels. (14) Für den Stamm Naphthali: Nachbi, Sohn Naphfi's. (15) Für den Stamm Gad: Geuel, Sohn Nachi's. (16) Dies sind die Namen der Männer, welche Mosche ausgesandt hatte, das Land zu erkunden. Und Mosche nannte Hoshea,

תשלחו כל נשיא בהם: (3) וישלח אתם משה ממדבר פארן על פי יהוה בקדם אנשים ראשי בני ישראל המה: (4) ואמר שמותם למטה ראובן שמוע בן צפור: (5) למטה שמעון שפט בן חורי: (6) למטה יהודה קלב בן יפנה: (7) למטה יששכר יגאל בן יוסף: (8) למטה אפרים הושע בן נון: (9) למטה בנימין פלטי בן רפוא: (10) למטה זבולן נדיאל בן סודי: (11) למטה יוסף למטה מנשה נדי בן סוכי: (12) למטה דן עמיאל בן גמלי: (13) למטה אשר סתור בן מיקאל: (14) למטה נפתלי נחבי בן נפסי: (15) למטה גד גאואל בן מקי: (16) ואלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור את הארץ ויקרא משה להושע

רשי

Leben! ich werde ihnen für diesen Unglauben Gelegenheit bieten, durch die Aussage der Rundschafter sich irreleiten zu lassen, damit sie das Land nicht in Besitz nehmen sollen! (3) Mit seiner

חיים! שאני נותן להם מקום דעות בדברי מבקלי רמז לא ידעיה (במדבר רבה סוטה ל"ו) (3) על פי ה' ברשותו שלא ענב על ידו: כלם אנשים. כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות. ואותה שעה נאמר יהוה: (16) ויקרא משה להושע וגו'. נתפזל

כלם Erlaubnis, er hat es nicht verhindert

בְּיָנוּ וְהוֹשָׁע: (17) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מִשָּׁה
לְתוֹר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
עֲלוּ זֶה בְּנֹגֵב וְעֲלִיתֶם אֶת־הָהָר: (18)
וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מִהֲהָיָה וְאֶת־הָעָם
הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הַחֹזֶק הוּא הַרְפָּה הַמְעַט
הוּא אִם־רַב: (19) וְמִה הָאָרֶץ אֲשֶׁר
הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הוּא אִם־רָעָה
וְמִה הָעָרִים אֲשֶׁר־הֵיאָו יֹשֵׁב בָּהֶנָּה

(19) Und wie das Land ist, worin es wohnt, ob es gut ist oder schlecht, und wie die Städte sind, in welchen es wohnt: ob in

den Sohn Muns: Jeho-
schua. (17) Und Mosche
sandte sie aus, das Land
Kanaan zu erkunden, und
sprach zu ihnen: Zieh
hier hinauf auf der Mit-
tagsseite, und ziehet den
Berg hinauf; (18) Und
besehet das Land, wie
es ist, und das Volk,
das darin wohnt, ob es
stark ist oder schwach, ob
es wenig ist oder viel;

רשי

עָלֶיךָ: יְהוֹשֻׁעַ מַעֲצָה מְבֹרָכָה (במדבר רבה: (17)
עלו זה בנגב. הוא הדרך הפסולה של א"י. שכן הדרך
המנצחת, מדין את הפסולת תהלה, ואחרי מראים
את השבוע: (18) את הארץ מה היא. יש ארץ
מגדלת גבורים, יש ארץ מגדלת חלשים, יש מגדלת
אויבים, יש מקומות אוכלוסין, (במדבר: החזק הוא
הרפה. סימן מס' להם: אם בפרטים יושבין חזקים
הם שומקין על גבורתם, ואם בערים בעזות רב
יושבין חלשים הם, (במדבר רבה: (19) הבמהנים
תרגמו הכפזחין: גרבין פצוחין ופתוחין מאן חומה:
הטובה היא. בבעינות ותהומות טובים וקראים:

אנשים Jedes be-
deutet angesehene Män-
ner, damals waren sie
tabellos. (16) ויקרא להושע
Mosche betete für
ihn: der Ewige יי möge
dir helfen, יהושע, daß du
dich dem Rathe der
Rundschafter nicht an-
schließt. (17) עלו זה
Dies war die schlech-
teste Seite von Palästina,
so wie die Kaufleute erst
das Mindergerne zeigen,

und dann das Bessere. (18) Manches Land
hat starke, großgewachsene Leute, manches wieder schwache; manches
ist der Volksvermehrung günstig, manches wieder ihr ungünstig. החזק
Er gab ihnen folgendes Merkmal: Wohnen sie in offenen
Städten, dann sind sie stark, weil sie sich auf ihre Tapferkeit ver-
lassen; wohnen sie aber in Festungen, dann sind sie schwach, feige.
הטובה Onf. הכפזחין ob in offenen Städten, ohne Mauer. (19)

lagerartigen oder in befestigten. (20) Und wie das Land ist, ob es fett ist oder mager, ob Bäume darin sind oder nicht. Und zeigt euch stark und nehmet mit von den Früchten des Landes. Die Zeit aber war die Zeit der Erstlinge der Trauben. (21)

Und sie zogen hinauf, und erkundeten das Land, von der Wüste Zin bis Rechob, gen Chamath hin. (22) Und sie zogen hinauf auf der Mittagsseite, und kamen bis Chebron, und daselbst waren: Achiman,

הַמַּחֲנִים אִם בְּמִבְצָרִים: (20) וַיֵּמָר
הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הִוא אִסְדֵּרָה הַיִּשְׁכָּה
עֵץ אִסְדָּאִין וְהַתְּחִמָתִם וּבְקַחְתֶּם מִפְּרִי
הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יָמִי בְּבוֹרֵי עֲנָבִים: שְׁנֵי
(21) וַיַּעֲלוּ וַיָּתְרוּ אֶת־הָאָרֶץ מִמִּדְבָּר־
צֵן עַד־רֶחֶב לְבֹא חֲמַת: (22) וַיַּעֲלוּ
בְּנֵגֶב יִבְא עַד־חֶבְרוֹן וְשָׁם אַחִימָן

רשי

היא versehen mit Quellen, von gutem, gesundem Wasser. (20) היש בה עץ? Ob ein, verdienstvoller Mann darin lebt, der sie durch seine Frömmigkeit beschützen kann. ימי בכורי Die Tage, so die Trauben vollreif werden. (21) ממדבר צין עד רחב Sie durchzogen die Grenzen der Länge und Breite nach, wie ein griechisches Gamma (Γ); sie zogen zuerst auf der mittäglichen Grenze, von Osten gen Westen, so wie Mose 17 befahl:

וה בנגב nämlich südböstlich bis zum Meere, welches die Grenze bis zur Westseite bildet, von dort kehrten sie um, und durchzogen die Westgrenze am Ufer des Meeres bis nach Chamath, welches neben der im westlichen Winkel liegt, wie dies bei der Grenzbeschreibung des Landes מ' מסעי angegeben wird. (22) ויבא עד חברון Raleb allein gieng dahin und warf sich betend hin auf die Gräber der Erzväter, damit er nicht durch den Rath seiner Mitgenossen verführt würde, es heißt auch M. 5, 1, 37: Ihm (dem Raleb) will ich das Land geben, welches er betreten hat, ferner, Richt. 1, 20: Und sie gaben dem

(20) היש בה עץ. אם יש, בקם אדם קשר שגין עליהם מכות: בכורי ענבים. ימים שהענבים מתבשלים בפבור: (21) ממדבר צין עד רחוב לבוא חמת. הלכנו בנגב הלאה בארץ וברחב קמין גם. הלכנו רחב גבול דרומית מקצוע מדרח עד מקצוע מערב. כמו שצנח משה: עליו זה בנגב. הרך גבול דרומית מדרחית עד הים. שהים הוא גבול מערבי. ומשם חזרו והלכנו כל גבול מערבי על שפת הים. עד לבא חמת. שהוא אצל הר הרי. במקצוע מערבית צפנית. כמו שמפורש בנגבולת הארץ. קפראשת אלה מסעי: (22) ויבא עד חברון. בלב לבדו הלך שם ונשתמש על קברי אבות שלא יהא ניסת לחבריה. להיות בעצמם. (סוטה ל"ד) וכן הוא אומר: ולא אמן את הארץ אשר רבך בה. (דברים א') וכתוב

שִׁשִּׁי וְתַלְמִי יְלֹדֵי הָעֶנְקָה וְחִבְרוֹן שִׁבְעַ
שָׁנִים נִבְנְתָה לִפְנֵי צֶעַן מִצְרַיִם: (23)
וַיָּבֹאוּ עַד-נַחַל-אֲשָׁפּוּל וַיְכַרְתּוּ מִשָּׁם
זִמּוּרָה וְאֲשָׁפּוּל עֵנָבִים אֶחָד וַיִּשְׂאֻהוּ
בְמוֹט בִּשְׁנָיִם וּמִן-הָרְמָנִים וּמִן-

sie zu zweien auf einer Trage, auch von den Granatäpfeln und von den

Scheschai und Talmai, Kinder des Naaf. Und Chebron war sieben Jahre gebauet vor Zoan in Mizrajim. (23) Und sie kamen bis in das Thal Eschol, und schnitten dort ab eine Rebe und eine Weintraube, und trugen

רשי

הָיָה לְכָלֵב אֶת חִבְרוֹן (שׁוּפְטִים א'). שְׁבַע שָׁנִים
נִבְנְתָה. אֲפָשָׁר שָׁבְתָה שָׁם אֶת חִבְרוֹן לְעֶנְקָה בְּנֵי
הָעֶנְקָה. קִדְּם שֶׁבְּנֵיהֶם אֶת צֶעַן לְמַעַן בְּנֵי הָעֶנְקָה?
אָמַר שְׁדִּיתָה מְכִינָה בְּכָל מָוֶה. עַל אֶחָד מִשְׁבָּעִים
בְּצֶעַן. וְכֹא לְהוֹדִיעָה שְׁבָחָהּ שֶׁל אֶדֶן יִשְׂרָאֵל.
שָׂאֵן לֶךְ מִרְשֵׁן בְּאֶדֶן יִשְׂרָאֵל יִתֵּר מִחִבְרוֹן. לְסִדֵּף
הַקִּצִּיעַ לְקַבְרוֹת מָתִים וְאֵין לָךְ מַעֲוִלָה בְּכָל הָאֲרָצוֹת
בְּמִצְרַיִם. שְׁנָאֵמַר: בְּנֵי ה' בְּאֶדֶן מִצְרַיִם: (כְּרִאשִׁית
י"א) וְצֶעַן הוּא הַמַּעֲוִלָה שֶׁבְּאֶדֶן מִצְרַיִם. שֶׁשָּׁם
מוֹשֶׁה הַמִּלְכִּים. שְׁנָאֵמַר: בִּי הָיוּ בְּצֶעַן שְׂדִי.
(יִשְׁעִיה ר') הָיָה חִבְרוֹן מִכָּה מִמָּנָה שֶׁבָּעָה הַלְכִים
(כּוֹסֶה ל"ט): (23) זִמּוּרָה. שׁוֹבֵת בָּקָן וְאֲשָׁפּוּל שֶׁל
עֵנָבִים תְּלוּי בָהֶם: וַיִּשְׂאֻהוּ בְמוֹט בִּשְׁנָיִם. מִשְׁבָּע
שְׁנָאֵמַר וַיִּשְׂאֻהוּ בְמוֹט אֶת יְדָע שְׁדִי שְׁדִי.
מִה מִל בִּשְׁנָיִם? בִּשְׁנֵי מוֹטוֹת: הֵא בַּעֲדָה? שְׁמִיָּה
נָשְׁלוּ אֲשָׁפּוּל. אֶחָד נָשָׁל תְּמָרָה. וְאֶחָד רִמּוֹן. וַיִּשְׂעַ

Kaleb die Stadt Chebron. Sft's שבע שנים נבנתה denn möglich, daß Elam die Stadt Chebron erbaute für seinen jüngeren Sohn Kanaan, bevor er Zoan für seinen älteren Sohn erbaut hätte? Allein Chebron war vorzugsweise mit allem Guten siebenfach mehr als Zoan bedacht; es will auch anzeigen, die Vorzüglichkeit Palästinas, denn im ganzen Lande gab es nicht so viel Felsen, als in Chebron, deshalb wurde es zu Vergleichsplätzen bestimmt; Egypten ist das Beste

der Länder, M. 1, 13, 12: Wie ein Garten des Ewigen, wie das Land Mizrajim; Zoan ist das Beste des Landes (Egypten), dort war auch der Sitz der Könige, Jes. 30, 5: denn in Zoan weilen seine Fürsten. Chebron war siebenfach besser als Zoan. (23) זמורה Eine Rebe, woran eine Traube hieng. Sobald es heißt: sie trugen sie auf einer Stange, weiß ich ja schon, daß es zwei waren, was lehrt uns שנים? es waren aber zwei Stangen, u. zw. acht Personen mußten eine Traube tragen, der Eine trug eine Feige, der Andere einen Granatapfel, Jehoschua und Kaleb trugen nichts, weil die

Zeigen. (24) Denselben Ort nannte man Thal Eschol (Traubenthal), wegen der Trauben, welche die Kinder Israel dort abgeschnitten. (25) Und sie kehrten zurück vom Erkunden des Landes, am Ende von vierzig Tagen. (26) Und

התאנקים: (24) למכורם הווא קרא נחל
אשכול על אדורת האשכול אשר
קרתו משם בני ישראל: (25) וישבו
מתור הארץ מקץ ארבעים יום: (26)

רשי

Rundschafter es blos in böser Absicht mitnahmen, und sagten: So wie die Früchte des Landes ungewöhnlich groß sind, ebenso seien es auch ihre Einwohner. Will man wissen, wie schwer eine solche Frucht war, so entnehme man es aus dem Gewichte der Denksteine, welche sie in Gilgal, s. Jos. 4, 3, errichteten. Die Gelehrten fanden, daß jeder Stein 40 סאה schwer war, und bekannt-

lich beträgt die Last, welche ein Mensch auf seine Schulter nimmt, nur den dritten Theil der Last, die ihm andere Menschen aufnehmen helfen. (folglich hätte Einer 120 סאה schwer getragen, und die Traube wäre 960 סאה schwer gewesen). (25) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום (25) Das Land hatte 400 Meilen der Länge und ebensoviel der Breite nach. Nun kann ein Mensch von mittelmäßigem Körperbau 10 Meilen per Tag zurücklegen, so sind ja 40 Tagereisen nur von der Ost- nach der Westseite des Landes erforderlich, wie durchzogen sie es dann nach der Länge und der Breite? Allein Gott sah voraus, daß er sie für je einen Tag ein Jahr bestrafen wird, darum kürzte er ihnen

וקלב לא גסלו כלום. למי שקל עצמם. להוציא רעה
נתפנו. בשם שפירה משונה. כך עמה משונה. ואם
חפין אסח לידע. כמה משאוי אחד מהם. צא וילמד
מאבנים שהקימו בגלגל. הרימו דהם איש אבן אחת
מן הירדן על שבתו והקימוהו בגלגל ושקלוהו
במותינו. משקל כל אחת ארבעים סאה וקמרי.
סנא קמירי. איש על כתפיה אינו אלא שליש
משאוי. במשאוי שמשיעין אותו להרים (שם):
(25) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום. והלא
ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה היא
ומהלך אדם בינוני עשוקה פרסאות ליום. הרי מהלך
ארבעים יום מן המורה למערב והם הלכו ארצה
ורחבה? אלא שגלוי לפני הקב"ה שיגור עליהם

וַיָּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-כָּל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-מִדְבַּר פָּאָרָן
 כְּדָשָׁה וַיֵּשְׁבוּ אֹתָם דָּבָר וְאֶת-כָּדָר
 הָעֵדָה וַיֵּרְאוּם אֶת-פָּרִי הָאָרֶץ: (27)
 וַיִּסְפְּרוּלוּ וַיֹּאמְרוּ בְּאָזְנוֹ אֶל-הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זִכַּת חֶלֶב וּדְבַשׁ
 הוּא וְזֶה-פְרִיָּהּ: (28) אָפֶס כִּי-עָזוּ הָעָם
 הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת
 מְאֹד וְגַם-יְלִידֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם: (29)
 עַמְלֶק יוֹשֵׁב בָּאָרֶץ הַנִּגֵּב וְחִתִּי
 וְהִבּוּסִי וְהָאֹמִי יוֹשֵׁב בְּהָרֵי וּבַמִּנְעֵנִי

Nur daß mächtig ist das Volk, das in dem Lande wohnt, und die Städte sehr befestigt und groß sind, und auch Kinder des Anak haben wir daselbst gesehen. (29) Amalek wohnt im mittäglichen Lande, und der Chitti und Jebusi und Emori wohnen auf dem Gebirge, und der Kenaani

sie giengen und kamen zu Mosche und zu Aharon und zu der ganzen Gemeinde der Kinder Israel in die Wüste Pharan, nach Kadesch, und brachten ihnen Nachricht und der ganzen Gemeinde, und zeigten ihnen die Frucht des Landes. (27) Und erzählten ihm und sprachen: Wir sind gekommen in das Land, in welches du uns gesandt, und es ist auch fließend von Milch und Honig, und dies ist seine Frucht. (28)

רש"י

יום לשנה קצר לפניכם את הדרך: (26) וילכו ויבאו מהו "וילכו"? להקיש הליכתו לביאתו מה ביאתו בעצה רעה. אף הליכתו בעצה רעה, (שם): וישבו אותם דבר. את משה ואת אהרן: (27) וזת חלב ודבש היא. כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתהלתו, אין מתקנים בסופו (במדרש רבי): (28) בצרת. לשון חוק, ותרוממו פריבן לשון בירניות ענינות. לשון ארמי עניל קרף: (29) עמלק יושב וגו' לפי שנבנו בעמלק כבד, הנזכרו קנילים, פרי לידעם: ועל יד הירדן יד פמשעו, אצל הירדן.

den Weg auf 40 Tage. (26) וילכו ויבאו Was bedeutet וילכו? Es will ihre Ankunft mit ihrem Auszuge gleichstellen; sie sind in böswilliger Absicht ausgegangen und ebenso zurückgekommen. (27) וישבו אותם dem Mosche und Aharon. (27) וזת חלב ודבש Jede Unwahrheit hat, wenn man nicht zu Anfang etwas Wahres

sagt, keine Glaubwürdigkeit; (daraus lobten sie das Land mit der Wahrheit, daß es von Milch und Honig gleichsam überfließt). (28) בצרות bedeutet Festigkeit. Onk. כריבין d. i. von runden Thürmen umgeben, aramäisch heißt rund כריב. (29) עמלק יושב Weil die Israeliten von Amalek einmal schon zu leiden hatten, s. M. 2, 17, 8—16, darum erwähnten ihn die Kundschafter, um ihnen Furcht einzujagen. darun erwähnten ihn die Kundschafter, um ihnen Furcht einzujagen. Neben dem Jordan, ihr werdet denselben nicht übersehen

wohnt am Meere und an der Seite des Garten. (30) Da beschwichtigte Kaleb das Volk gegen Mofche, und sprach: wohl können wir hinaufziehen und es in Besitz nehmen, denn wir werden es gewiß überwältigen. (31) Aber die Männer, die mit ihm hinaufgezogen waren, sprachen: Wir können nicht hinaufziehen gegen das Volk, denn es ist stärker als wir. (32)

Und sie brachten üble Nachrede aus von dem Lande, das sie erkundet hatten, den Kindern Israel, und sprachen: Das Land, das wir durchzogen, es zu erkunden, ist ein Land, welches seine Bewohner verzehrt und alles Volk,

יֵשֵׁב עַל-הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן: (30) וַיִּלֶּב אֶת-הָעָם אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֶה גַעְלָה וַיַּרְשֵׁנוּ אֹתָהּ כִּי-יָכוֹל נוֹבֵל לָהּ: (31) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹבֵל לַעֲלוֹת אֶל-הָעָם כִּי-חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ: (32) וַיִּצְיֹאוּ דְבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֹאמֵר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לֹתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל-הָעָם

רשי

können. (30) Er machte sie alle schweigen. (31) Damit sie hören, was er gegen Mofche sprechen werde; er rief mit lauter Stimme aus: Hat der Sohn Amrams dies allein nur uns gethan? Wer dies hörte, glaubte, daß er ihn tadeln wollte; sie schwiegen um den Tadel anzuhören, weil sie Alle unlaute Gefinnungen wegen der Kundschafter gegen ihn hegten.

Kaleb aber sagte: Er hat uns das Meer gespalten, brachte uns das Manna herab und verschaffte uns die Wachteln! Nimm selbst bis in den Himmel! Wenn Mofche sagte: Schaffet Reitern herbei und steigt hinauf, so würden seine Worte glücklichen Erfolg haben! Er bedeutet zum Schweigen bringen, ebenso Zachar. 2, 17: *הם כל בשר* alles Fleisch verstumme! so auch Amos 6: *הם כי לא להזכיר*; So bringt man Leute mit dem Ausrufe „*Shi*“ (ob. *הם*) zum Schweigen. (31) Das ist eine Lästerung gegen die Gottheit.

וְלֹא הוֹכִילוּ לַעֲבֹד: (30) וְהָיָה כָלם. הַשְׁתַּקֵּם אֶת קָלָם: אֵל מֹשֶׁה. לְשִׁמּוֹעַ מִה שֶׁדִּבֶּר בְּמִשְׁחָה צִוּוּ וְאָמַר וְכִי הוּא בְּלִבָּר עָשָׂה לָנוּ כֵּן עֲדָתָם? הַשְׁמִיעַ הָיָה קִבּוֹר, יִשְׁבֵּא לְסֹפֶר בְּנֵינָתוֹ. וְהַחֹף שֶׁהָיָה בְּלָבָם עַל מִשְׁחָה בְּיָדֵי דָבָר הַמְּיָרָלִים, שֶׁתָּקִי בָלָם. לְשִׁמּוֹעַ בְּנֵינָתוֹ, אָמַר: וְהָיָה קָבֵעַ לָנוּ אֵת הַיָּם וְהוֹדִיד לָנוּ אֶת הַיָּם וְהָיָה לָנוּ אֵת הַיָּם וְהָיָה לָנוּ אֵת הַיָּם (בְּמִדְבָר רַבָּה): עֲלֶה נַעֲרָה. אֲפִילוּ בְּשִׁמּוֹעַ, וְהָיָה אֲמִיר, עֲשֵׂה סִילְמִית וְעָלוּ שָׁם, נִגְלִיהַ בְּכָל דְּבָרֵי וְהָיָה. לְשִׁין יִשְׁתַּקֶּה. וְכֵן הָיָה בְּרַשְׁמֵה (זִכְרִיהָ ב') הָיָה כִּי לֹא לְהִנָּחֵה. (עֲמוֹס 1) בֵּן הָיָה בְּנֵי אֲדָם, הָרֹצֵה לְשַׁתֵּק אֲנִיָּה אֲנָשִׁים, אֲמִיר שִׁיט (סֵא הָיָה): (31) הוּא הוּא

אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשִׁי מְדוֹת: (33)
וַיֵּשֶׁם רָאִינוּ אֶת־הַנְּפִלִיִּים בְּגִי עֲגָן מִן
הַנְּפִלִיִּים וַנְּהִי בְּעֵינֵינוּ כְּתַנְגִּבִּים וְכֵן
הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם:

יך (1) וַתֵּשֶׂא כָל־הָעֵדָה נִיתְּנוּ אֶת־
קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלֵּילָה הַהוּא:

(2) וַיִּלְנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל נִיאָמְרוּ אֲלֵהֶם כָּל־הָעֵדָה רַד־
מִתְּנוּ בְּאָרֶץ מִצְרַיִם אֹו בַּמִּדְבָּר הַזֶּה
לֹד־מָתָנוּ: (3) וְלָמָּה יְהוָה מְבִיא אֹתָנוּ

wider Aharon alle Kinder Israel, und es sprach zu ihnen die ganze Gemeinde: Wären wir doch gestorben im Lande Mizrajim, oder müßten wir doch in dieser Wüste sterben! (3) Und warum bringt uns der Ewige

רשי

מִמֶּנּוּ. כְּבִיכּוֹל כְּרָפִי מַעֲלָה אֲמָרוּ (במדבר ד'): (לכ)
אוכלת יושביה. בכל מקום שְׁעָבְרֵנוּ מִצְּאֵנוּם מִקְּבֵי
מֵתִים וְהַקְבִּיָּה עֲשֶׂה לָהֶם לְסוּדָה קְבִי לְמַתָּם
בְּאֵבְלָם וְלֹא יִתְּנוּ לֵב לְאֹצְרוֹ: אֲנָשִׁי מְדוֹת. גְּדוֹלִים
וְגִבּוֹהִים וְצָרִיד לָתֵת לָהֶם מִדָּה כְּנֹון גְּלִית נָבְרוּ שֵׁשׁ
צִמּוֹת הָהָרָה. (שמואל א' י"ז) וְכֵן אִישׁ מְדוֹן. (שמואל
ב' כ"א) אִישׁ מְדָה: (33) הַנְּפִלִיִּים. עֲנָקִים מְבִי
שְׁמֹחַאֵי וְעֹזָאֵל שְׁנָפְלוּ מִן הַשָּׁמַיִם בְּיַמֵּי דֹר אָנוּשׁ
(יומא ס"ז): וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם. שְׁמַעְנוּ אֲמָרִים
זֶה לָזֶה: נִמְלִים (ר'א"ם וּבִסְא חֲנֻבִּים) יֵשׁ בְּקִרְמִים
בְּאֲנָשִׁים (סוטה ל"ח): עֲנָק. שְׁמַעְנִיקִים חָמָּה בְּקוֹמָתָן:
יך ו כל העדה. ר'אשי בְּהִתְרָאוֹת: (2) לֹד מִתְּנוּ.

(32) überall, wo wir durchzogen, fanden wir Leichenbestattungen. Gott hatte dies so gefügt, und ließ die Bewohner mit Trauerzeremonien beschäftigt in, damit sie auf diese Fremden nicht aufmerksam werden. Groß und hoch, man mußte ihnen ein Maß beilegen, wie bei Goliath, Sam. 1, 17, 4: Seine Höhe betrug sechs Ellen und

eine Spanne; ebenso Sam. 2, 21, 20: איש מרון; Chron. 1, 11, 23: איש מדה ein Mann von hoher Statur. (33) הַנְּפִלִיִּים Riesen, von den Nachkommen ועוזאֵל וְעֹזָאֵל f. Talm. Megilla 3 M. A., die von ihrer Höhe gesunken in dem Zeitalter des Enosch. Wir hörten, wie sie zu einander sagten: Es sind menschenähnliche Ameisen in den Weingärten. ענן Sie wähten die Sonnenhöhe zu überragen.

14. (1) Die Bornehmen des Synhedriums. (2) מתנו לו

in dieses Land, daß wir fallen durchs Schwert? Unsere Weiber und Kinder würden zur Beute werden! Ist es nicht besser für uns, zurückzukehren nach Mizrajim? (4) Und sie sprachen einer zum andern: Wir wollen ein Oberhaupt setzen und zurückkehren nach Mizrajim. (5) Da fielen Mose und Aharon auf ihr Angesicht vor der ganzen Versammlung der Gemeinde der Kinder Israel. (6) Und Jehoschua, Sohn Nuns, und Kaleb, Sohn Jephune's von denen, die das Land erkundet, zerrissen ihre Kleider, (7) Und sprachen zu der ganzen Gemeinde der Kinder Israel also: Das Land, das wir durchzogen, es zu erkunden, dieses Land ist sehr, sehr gut. (8) Wenn der Ewige Gefallen an uns hat, so wird er uns in dieses Land bringen und wird es uns geben; ein Land das fließend ist von Milch und Honig. (9) Nur empöret euch nicht gegen den Ewigen, und fürchtet nicht das Volk des Landes, denn Speise sind sie uns; gewichen ist ihr Schatten von ihnen,

אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנַפֵּל בְּחֶרֶב נַשְׁנֵינוּ וּמָטְנוּ יָהּנוּ לָבוֹז הָרָא מָטוֹב לָנוּ שׁוֹב מִצְרַיִם: (4) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו נִתְּנָה רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה מִצְרַיִם: (5) וַיַּפֵּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל-קָהָל עַדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (6) וַיִּדְוֹשׁוּעַ בֶּן-נּוּן וְכָלֵב בֶּן-יִפְנֵה מִן-הַתָּרִים אֶת-הָאָרֶץ קָרְעוּ בְּגָדֵיהֶם: (7) וַיֹּאמְרוּ אֶל-כָּל-עַדֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ מְדִבָּה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: שְׁלִישִׁי (8) אִם-חָפֵץ בָּנוּ יְהוָה וְהָבִיֵּא אֹתָנוּ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְנִתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר-הוּא זָבֵת חֶלֶב וְדִבָּשׁ: (9) אַךְ בִּיהָוָה אֵל תִּמְרְדוּ וְאַתֶּם אֶל-תִּירְאוּ אֶת-עַם הָאָרֶץ כִּי דַחֲמָנוּ הֵם סָר צֶלֶם מַעֲלֵיהֶם

רשי

ו, wären wir lieber gestorben! (4) נתנה ראש Wie Onf. übersetzt: wir wollen ein Oberhaupt wählen; wir wollen einen König über uns setzen. Unter נתנה ראש verstehen unsere Lehrer auch: sich dem Götzendienste ergeben. (9) תמרונו Wir verzeihen sie wie Brod. כי לחמנו הם Stärke; die Eblen unter ihnen sind gestorben, unter diesen Job, dessen

הָלֹא וּמָטְנוּ: (4) נִתְּנָה רֹאשׁ. דְּתַרְנוּמוּ "נָמְצִי רִשָּׁא", נָשִׁים עָלֵינוּ מֶלֶךְ. וְנִבְרַתְנוּ סִדְשֵׁה לְשׁוֹן עִיֵּא: (9) אֵל תִּמְרְדוּ. וְשׁוֹב וְאַתֶּם אֵל תִּירְאוּ: כִּי דַחֲמָנוּ הֵם. נֶאֱבָלִים בְּלָתָם: סָר צֶלֶם. מְנִיָּים וְתִקָּם דְּשִׁרִים שְׁבָתָם מִתָּה. אִיב שְׁהִיָּה מִנֵּן עֲלֵיהֶם (סוּטָה לֵיח) רִא עֲלוּ שֶׁל הַמִּקְוִים כִּי

dann habt ihr nichts zu fürchten. Wie Brod. Ihr Schutz, ihre Stärke; die Eblen unter ihnen sind gestorben, unter diesen Job, dessen

וַיִּהְיֶה אֲתָנּוּ אֶל-תִּירָאָם: (10) וַיֹּאמְרוּ
כָּל-הָעֵדָה לִרְנוּם אִתָּם בְּאֲבָנִים וּבִכְבֹּד
יְהוָה נִרְאָה בְּאַהֲל מוֹעֵד אֶל-כָּד-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: פ (11) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
עַד-אַתָּה יִנְאַצְנִי הָעָם הַזֶּה וְעַד-אַתָּה
לֹא-יִנְאַצְמוּ בִּי כָּכָל הָאֲתוֹת אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי בְּכַדְבּוֹ: (12) אֲבָנֶנּוּ בַּדֶּבֶר
וְאוֹרִישֵׁנּוּ וְאֶעֱשֶׂה אֹתָךְ לְגוֹי-גָּדוֹל
וְעַצּוֹם מִמֶּנּוּ: (13) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-

bei all den Zeichen, die ich gethan in seiner Mitte? (12) Ich will es schlagen mit der Pest, und es austilgen; und will dich machen zu einem Volke, größer und stärker als es. (13) Da sprach Mose zum

רשי

מַעֲלֵי־דָם: (10) לִרְנוּם אוֹתָם. אֵת יְהוָשִׁעַ וְכָלֹב: וּבִכְבֹּד
הָ. הָעָן יָד שָׁם (כַּמְדַּבֵּר רַבֵּר): (11) עַד אַתָּה. עַד
הֵבֶן: יִנְאַצְנוּ. יִנְצְוֵנוּ: כָּכָל הָאֲתוֹת. בְּשִׁבְלִי כָּל
הַנָּסִים שֶׁעָשִׂיתִי לָהֶם הִנֵּה לָהֶם לְהִאֲמִין שֶׁיִּכְלֹת
בְּיָדִי לִקְנִים הַקִּשְׁתִּי: (12) וְאוֹרִישֵׁנּוּ. בְּתַרְנוּמוֹ:
בְּשׁוֹן תִּרְדִּינִי וְאֵת מָה אֶעֱשֶׂה לְשִׁבְעַת אֲבוֹת:
(שְׁמוֹת ו') "וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל" שְׁמָתָה מִתְּרַעַם
(כַּמְדַּבֵּר רַבֵּר): (13) וְשִׁמְעוּ מִצְרַיִם. וְשִׁמְעוּ אֵת אֲשֶׁר
תִּתְּנֶנּוּ: כִּי הָעִלִּיתִי. בִּי מִשְׁמֵשׁ בְּשׁוֹן אֲשֶׁר. וְהֵם

Verdienste ihnen Schutz gewährte. Oder, der Schutz Gottes ist von ihnen gewichen. (10) Lirnum אותם den Jehoschua und Kaleb. Die Wolke ließ sich dort herab. (11) Erzürnen. ינאצנו בכל Wegen der Wunder, die ich für sie gethan, hätten sie schon glauben sollen, daß ich mächtig

genug bin, mein Versprechen halten zu können. (12) ואורישנו Wie Dnf. übersezt: vertreiben; solltest du fragen, wie soll da mein, den Ervätern geleisteter Schwur sich erfüllen? Nun, ich will dich zur großen Nation machen, der du auch ihr Nachkomme bist. (13) כי העלית Sie werden erfahren, daß du sie umbringst, אשר כי, sie haben gesehen, daß du sie mit deiner Allgewalt

(16) מִבְּלֹתִי וְכֹלֶת יְהוָה לְהַבִּיא אֶת־
הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם
יֵשְׁחָמָם בַּמִּדְבָּר: (17) וְעַתָּה יְגַדֵּל־נָא
כֹּחַ אֲדֹנָי קֳדָם יִשְׂרָאֵל דְּבַרְתָּ לֵאמֹר: (18)
יְהוָה אֲרֹךְ אֲפָיִם וְרַב־חֶסֶד נִשְׂא עֹון
וּפֶשַׁע וְנָקָה לֹא יִנְקָה פָקֹד עֹון אָבוֹת

Erwige ist langmüthig und reich an Gnade, vergebend Vergehen und Missethat, der aber nichts ungestraft läßt, gedenkend die Vergehen der Väter

רש"י

(16) מִבְּלֹתִי וְכֹלֶת וּגְוִי. לִפִּי שִׁוְשְׁבֵי הָאָרֶץ חֲזָקִים
וְנִבְרָרִים. וְאֵינוּ דוֹמָה פֶּדֶה לְשִׁלְשִׁים. וְאֶחָד מִלְּכִים:
זֹאת יֹאמְרוּ עַל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת. מִבְּלֹתִי וְכֹלֶת
מִחוּץ שְׂלֹא יִהְיֶה יְכֹלֶת בְּיָדוֹ לְהַבִּיאָם. שְׁחָמָם (כִּרְכוּת
רִי) יְכֹלֶת. שֵׁם דָּבָר הוּא: (17) כֹּחַ אֲשֶׁר דְּבַרְתָּ
לֵאמֹר. וּמָהוּ דְּבַרְתָּ? "ה' אֲרֹךְ אֲפָיִם" לְצַדִּיקִים
וְלִשְׁעִים. בְּשִׁעְלָה מִשְׁחָה בְּמָרוֹם. מִצָּחוֹ דְּהִקְבִּיהָ
שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב "ה' אֲרֹךְ אֲפָיִם" אָמַר לוֹ:
לְצַדִּיקִים? אָמַר לוֹ הִקְבִּיהָ: אֵף לְשְׁעִים. אָמַר לוֹ:
לְשְׁעִים יֵאבְדוּ. אָמַר לוֹ: הִיָּךְ! שְׁמָהּ צִדִּיק לְדָבָר.
בְּשִׁחְמָא יִשְׂרָאֵל בְּעֵנִי וּבְמַנְלִים. נִתְפַּסֵּר מִשְׁחָה
לְפָנָיו "בְּאֲרֹךְ אֲפָיִם" אָמַר לוֹ הִקְבִּיהָ. וְהִלָּא אָמַרְתָּ
דִּי "לְצַדִּיקִים" אָמַר לוֹ הִלָּא אָמַרְתָּ לִּי אֵף
לְשְׁעִים: (18) וְנָקָה. לְשָׁבִים: לֹא יִנְקָה.

(16) Weil nicht die Macht die Einwohner dieses Landes stark sind, Pharao kann den 31 Königen nicht gleichgestellt werden, so wird man mit Bezug auf die Landesbewohner sagen: Weil Gott unvermögend ist, sie hineinzuführen. Die Macht, ist ein Nennwort. (17) So zeige sich doch nun groß die Kraft des Herrn, wie du geredet und gesprochen: (18) Der

gegen die Ungerechten. Als Mosche die Höhen bestieg, und Gott ihm das Schriftwort אֲפָיִם אֲרֹךְ ה' mittheilte, da frug er: Gilt dies nur den Gerechten? Gott sprach: Auch den Ungerechten. Mosche sagte: Die Ungerechten mögen hinschwinden! Gott erwiderte: Bei deinem Leben! du wirst noch meiner Langmuth dringend bedürfen. Als die Israeliten beim goldenen Kalbe und bei den Rundschaftern sich veründigten, da betete Mosche: Erwiger! Langmüthiger! Da sagte Gott: Du hast doch nur für die Gerechten gestimmt! Nun bekannte Mosche, daß die göttliche Gnade sich auch auf die Sünder erstreckt. Er vergiebt den Reumüthigen. יִנְקָה aber nicht den Nichtbereuenden,

מִנְאֲצִי לֹא יֵרְאוּהָ: (24) וְעַבְדִּי כָלֵב
עֲקֵב הַתֵּהָר רֹחַ אַחֲרָי עִמּוֹ וַיִּמְלֵא
אֶחָדֵי הַיְּהוּדִים אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא
שָׁמָּה וַיִּרְעוּ וַיִּרְשְׁנֶהָ: (25) וְהַעֲמִלְקִי
וְהַכִּנְעֲנִי יוֹשֵׁב בְּעֶמְקֵי מִדְבָּר פָּנּוּ וַסְעוּ

gegangen, und sein Same soll es besitzen. (25) Und der Amaleki und der Kenaani wohnen im Thale; morgen wendet euch und brechet auf

רש"י

לאמר: מִפְּלִי יִכּוֹלֵת ה' לְהַבְיֵאם, שְׁלֹא אֲמִיתִם
סְתָמוֹם בְּאִישׁ אֶחָד, אֲלֵא בְּאַחֵד אֶרְבָּעִים שָׁנָה
מֵעַט מֵעַט: אִם יֵרָאוּ, לֹא יֵרְאוּ: סִיָּא רַא יִרְאוּהוּ.
רַא יֵרָאוּ אֶת הָאָרֶץ: (24) רֹחַ אַחֲרָי, שְׁמִי רוּחַתִּי,
אַחַת בְּפֶה וְאַחַת בְּלֵב. לְמַרְגְּלִים אֵימֶר: אֲנִי עֹשֶׂם
בְּעֵצָה, וּבְדַבַּר הָיָה, לִמְדַּר הָאֲמִתִּי, וְעַל יְדֵי בִן הָיָה בּוֹ
כֹחַ לְהִשְׁתַּקֵּם, כִּמּוֹ שְׁנֵאֲמַר "וְהָיָה כָלֵב" שְׁהָיוּ
סִבְרִים שְׁיֵאמַר כְּמוֹתָם (בַּמִּדְבָּר ד') וְהוּא שְׁנֵאֲמַר
(יְהוֹשֻׁעַ יד') וְאֲשִׁיב אוֹתוֹ דָּבָר, כֹּאֲשֶׁר עִם לִבִּי וְרַא
כֹּאֲשֶׁר עִם סִי: וַיִּמְלֵא אַחֲרָי, וַיִּמְלֵא אֶת לִבּוֹ אַחֲרָי
וְהָ מִקְרָא קֶצֶר: אֲשֶׁר בֹּא שָׁמָּה, חֲבִיבִין חֲנֻנִין לוֹ:
יִירְשֶׁנָּה, כְּתִיבִי "וְיִרְשֶׁנָּה" וַיִּרְשֶׁנָּה אֶת הָעֲנָקִים
וְאֶת הָעָם אֲשֶׁר בָּהָר, וְאֵין לְמַרְגְּמוֹ "וְיִרְשֶׁנָּה" אֲלֵא
בְּמִקּוֹם יִירְשֶׁנָּה: (25) וְהַעֲמִלְקִי וְהַכִּנְעֲנִי אִם תִּלְכּוּ שָׁם

mich verachten, sollen es nicht sehen. (24) Aber mein Knecht Kaleb, zum Lohne dafür, daß ein anderer Geist in ihm gewesen und er mir vollkommen gefolgt ist, so will ich ihn in das Land bringen, wohin er ge-

stande ist, sie hinzubringen, indem ich sie nicht plöglich, sondern nach und nach, während 40 Jahre werde aussterben lassen. Sie sollen es nicht sehen. (24) Ruch Achrai Eine zweifache Denkweise, eine ausgesprochene und eine nicht geäußerte; zu den Rundschaftern sagte er, ich folge euerem Rathe, im Herzen aber dachte er die Wahrheit zu sprechen, dadurch besaß er Macht, sie stille zu machen: weil sie glaub-

ten, er werde Gleiches mit ihnen sprechen; deshalb heißt es im B. Josua 14, 7: Ihm (Mosche) stattete ich damals Bericht, wie ich es im Herzen hatte, nicht aber wie ich's im Munde führte. יימלא אחרי. Die Stelle ist abgekürzt und bedeutet: Sein Herz war von mir erfüllt. יירשנה. Wie Onk. übersezt: יתרוכנה vertreiben werden sie die Riesen und das Volk darin, nicht aber ירשנה erben, außer מו steht. (25) והעמלקי Wenn

nach der Wüste, auf den Weg zum Schilfmeere. (26) Und der Ewige redete zu Mosche und zu Aharon, und sprach: (27) Wie lange noch (soll ich vergeben) dieser bösen Gemeinde, die wider mich murret? Das Murren der Kinder Israhel, das sie wider mich murren, habe ich gehört. (28) Sprich zu ihnen: So wahr ich lebe, ist der Ausspruch des Ewigen, wenn ich nicht so, wie ihr geredet vor

לָכֵם הַמִּדְבָּר הַרְדֹּף יַם-סוּף: פ (26)
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר: (27) עַד-מָתַי לְעֵדָה הָרְעָה
הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה מְדִינִים עָלַי אֶת-
תְּלֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מְדִינִים
עָלַי שְׁמַעְתִּי: (28) אָמַר אֶל־הֵם חַי-אֲנִי
נָא אִם יְהוָה אִם-לֹא בְּאִשֶּׁר דִּבַּרְתֶּם
בְּאָזְנִי בִּן אֶעֱשֶׂה לָכֵם: (29) בַּמִּדְבָּר
הַזֶּה יִפְּלוּ פָגְרֵיכֶם וְכָל-פְּקָדֵיכֶם לְכָר-

meinen Ohren, euch thue. (29) In dieser Wüste sollen eure Körper fallen und alle eure Gemusterten nach

רשי

ihr dort hingehet, werden sie euch umbringen, da ich nicht mehr mit euch bin. **מחר** und ziehet **rückwärts**. (26) לעדה הרעה
Das sind die zehn Rundschaffter, (ohne Jehoschua und Kaleb); wir entnehmen davon, daß zehn Personen eine Gemeinde bilden. **אשר** המה מלינים

Das Murren Israhels,

das die Rundschaffter veranlaßten, habe ich gehört. (28) **זי** איז ein Schwur. **אעשה** אם לא כן אעשה. Was ihr verlangt habet: wären wir nur in der Wüste gestorben! (29) **אשר** וכל פקדיכם Wer in eine Zählung aufgenommen wird, wie zum Aus- und Einziehen im Heere, oder die Schekalim abzugeben; jeder, der zu diesen mitgezählt ist, wird sterben,

הִרְגוּ אֹתְכֶם. **מחר** שְׂאֵנִי עִמָּכֶם מָחָר פָּגוּ לְאֹהֲרֵיכֶם וְסָעוּ לָכֵם וְנֹמַר: (27) לְעֵדָה הָרְעָה וְנֹא אֲנִי הַמְּגִלִּים מִצֵּאן לְעֵדָה שְׂחִיָּה עֲשֶׂה: אֲשֶׁר הִמָּה מְדִינִים. **אֵת** יִשְׂרָאֵל עָלַי. **את** תְּלֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מְדִינִים. **אֲשֶׁר** הִמָּה מְדִינִים. **אֲשֶׁר** הִמָּה מְדִינִים מְדִינִים אֹתָם עָלַי שְׁמַעְתִּי: (28) **חַי** אֲנִי. **לָשׁוֹן** שְׂבוּעָה. **אִם** לֹא כֵן אֶעֱשֶׂה כְּבִכַּל אֲנִי **חַי**: כֹּאשֶׁר דִּבַּרְתֶּם. **שְׁבֻעַתְכֶם** מִמֶּנִּי: **אִם** בַּמִּדְבָּר הַזֶּה לֹא מָתוּ: (29) **וְכָל** פְּקָדֵיכֶם **כָּל** מִסְפָּרֵיכֶם. **כָּל** הַנִּמְקָדִים לְכָל מִסְפָּר שְׂאֵתָם נִמְקָדִים בּוֹ. **כָּנוֹן**. **לְצֵאת** וּלְבֹא לְעָבָד וּלְתֵת שְׂקָלִים **כָּל** הַמְּנֻיִים לְכָל אֹתָן מִסְפָּרֹת יָמוּתוֹ

מספרכם מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמֵעַלֶּיהָ
אֲשֶׁר הִלִּינֶתֶם עָלַי: (30) אִם-
תָּבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת-
יָדִי לְשַׁלֵּחַ אֹתְכֶם בָּהּ בִּי אִם-כָּלֵב בֶּן-
יִפְנֶה וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן: (31) וְשַׁפְכֶם אֲשֶׁר
אָמַרְתֶּם לְבִן יִהוּה וְהִבִּיאתִי אֹתָם
וַיָּדְעוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵאַסְתֶּם בָּהּ:
(32) וּפְגָרֵיכֶם אֹתָם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר
הַזֶּה: (33) וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רַעִים בַּמִּדְבָּר
אֲרֻבַּעִים שָׁנָה וְנִשְׂאוּ אֶת-זִנוּיֹתֵיכֶם

sollen das Land kennen lernen, das ihr verworfen. (32) Aber euere Körper sollen in dieser Wüste fallen. (33) Und euere Kinder sollen weiden in der Wüste vierzig Jahre und tragen euere Abtrünnigkeit,

רשי

וְאֵלֵי הֵן מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנוֹי לְהוֹצִיא שְׂבָטוֹ שֶׁל
לְוִי שָׂאִין פְּקֻדֵּיהֶם מִבְּנֵי עֲשָׂרִים: (32) וּפְגָרֵיכֶם
אֹתָם. דְּתַרְגֵּמוֹ (וְלִכְנוֹן) לְפִי שְׂדֵדָר עַל הַבְּנִים
לְהַכְנִיחֵם לְאֶרֶץ וּבִקֵּשׁ דֹּמֶר, וְאַתֶּם תָּמוּתוּ, נֹפֵל
לְשׁוֹן זֶה בְּאֵן דֹּמֶר: „אַתֶּם“. (33) אֲרֻבַּעִים שָׁנָה. דֹּא
מֵת אֲחֵר מִקֵּם סְחֻת מִבְּנֵי שְׁשִׁים. לְכָד וְגַד אֲרֻבַּעִים
כָּרִי שְׂדֵדוֹ אֹתָם שֶׁל כָּרִי עֲשָׂרִים מִנְּעִין כָּלֵל
שְׁשִׁים וְשָׁנָה רֵאשׁוֹנָה הִתְהַלֵּךְ בְּכָלֵל. וְאַף עַד שִׁי
שְׂפָרְמָה לְשִׁלּוֹחַ הַכְּרָלִים, לְפִי שְׂמִשְׁעֵשׂוֹ אֶת הַעֲמֵל
עֲלֵהָ גִדְהָ וְזִמְחָשְׁבָה, אֵלָּא שְׂהִמְתִּין לָהֶם עַד
שְׂתַּתְמָכָא סְאָתָם, וְהָיוּ שְׂנֵאֲמֵר: וְכִיּוֹם סְקָרִי

nämlich Alle, die das 20. Jahr erreicht haben, der Stamm Lewi ausgenommen, da die Lewiten nicht vom zwanzigsten Jahr gezählt werden. (32) Nach Anf. euer Körper, weil Gott der Nachkommenschaft zusicherte, sie in das Land zu bringen, wollte er (den Alten) sagen: ihr aber werdet sterben, so paßt אתם hier als Betonung.

(33) Vor dem 60. Lebensjahr ist niemand von ihnen gestorben; darum wurden 40 Jahre festgesetzt, damit die 20-jährigen 60 Jahre alt werden konnten. Das erste Jahr war mitinbegriffen, obgleich es der Entsendung der Kundschafter vorangiang, da dieser Beschluß schon gefaßt war, als sie das goldene Kalb verfertigten. Gott wartete jedoch, bis ihr Sündenmaß voll wurde; daher steht Mt. 2, 32: וְכִיּוֹם סְקָרִי wenn ich ahnden werde (die Sünden der Kund-

bis euere Körper aufgerieben sind in der Wüste. (34) Nach Anzahl der Tage, da ihr erkundet habt das Land, vierzig Tage, je ein Tag zu einem Jahr (gerechnet), sollt ihr euere Schulb tragen vierzig Jahre, und mein Abwenden erfahren. (35) Ich der Ewige habe es geredet: Wenn ich dies nicht thue an dieser ganzen bösen Gemeinde, die sich zusammenrottet wider mich! In dieser Wüste sollen sie aufgerieben werden und baselbst sterben. (36) Und die Männer, welche Mosche ausgesandt hatte, das Land zu erkunden, und die bei ihrer Rückkehr die ganze Gemeinde wider ihn murren

עֲדִיתֶם בְּגִרְיָכֶם בַּמִּדְבָּר: (34) בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר-תֵּרְתֶם אֶת-הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה תִשְׂאוּ אֶת-עֲוֹנוֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּדְעֶתֶם אֶת-תְּנוּאַתִּי: (35) אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי אִם-לֹא | וְנָתַת אֶעֱשֶׂה לְכָל-הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנּוֹעֲדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יָתֻמוּ וְשָׁם יָמָתוּ: (36) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-הָאָרֶץ וַיָּשֻׁבוּ וַיְדַבְּרוּ עָלָיו אֶת-כָּל-

רש"י

schäfter) ופקדתי will ich auch dies Vergehen (des Götzendienstes) ahnden. Auch hier steht תשאו את עונותיכם und nicht עונותיכם, also zwei Verschuldungen, jene vom Kalbe und die vom Murren. Ein Theil des Jahres wurde ihnen wie ein ganzes angerechnet, als sie in das 60.

בְּמִדְבָּרִים, וַפָּקַדְתִּי עָלֵיהֶם תְּשׂוּתָם (שְׁמוֹת ל"ב) וְאָף בְּאֵן נֶאֱמַר "תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹנוֹתֵיכֶם" שְׁמִי עֲוֹנוֹת שֶׁל עֵינִי וְשֶׁל תְּלִוְנָה, וְהָשֵׁב לָהֶם בְּמִנְיַן חֲדָשִׁים, מִקְצֵת שָׁנָה בְּכִיָּלָה. וְשֶׁנֶּאֱמָר לְשָׁנָה שְׁשִׁים, מִתּוֹ אֵתָם שֶׁל בְּנֵי עֶשְׂרִים: וְנִשְׂאוּ אֶת זִנְיֹתֵיכֶם, בְּתִרְנוּמִי וַיִּקְבְּלוּ יָת חֲדָשִׁים: (34) אֶת תְּנוּאַתִּי. שֶׁהִנְיֹאֲתָם אֶת לְבָבְכֶם מֵאַחֲרֵי: תְּנוּאַתִּי, לְשׁוֹן הַקְּדָה, קָמוּ, כִּי הִנֵּיא אָבִירָה אוֹתָהּ (בַּמִּדְבָּר ל'): וַיָּשֻׁבוּ וַיִּלְוּ עָלָיו, וְכִשְׁדָּאוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ הָרָעִים, עָלָיו אֶת כָּל-

Jahr eintraten, starben jene, welche bei der ersten Zählung 20 Jahre alt waren. Wie Dnf. übersetzt: sie sollen empfangen für ihren Abfall. (34) Weil ihr euer Herz von mir abgewendet habt. Abwenden heißt abwenden, wie M. 4, 30, 6: כי הניא ihr Vater hat es verwehrt, הניא sich abgewendet. (36) Als sie zurückkehrten vom Auskundschaffen des Landes, wiegelten sie die ganze Gemeinde auf, durch üble Nachrichten,

הַעֲדָה לְהוֹצִיא דָבָר עַל־הָאָרֶץ: (37)
וַיָּמָתוּ הָאָנָשִׁים מוֹצְאֵי דִבְת־הָאָרֶץ
רָעָה בַּמִּגָּפָה לִפְנֵי יְהוָה: (38) וַיהוֹשֻׁעַ
בְּיָנֵינוּ וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חִיו מִן־הָאָנָשִׁים
הָהֵם הַהֲרָקִים לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ: (39)
וַיַּדְבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד:
(40) וַיִּשְׁכְּמוּ בַּבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ־
הַהָר וַאֲמַר הִנֵּנוּ וַנִּעְרֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם

rebeten diese Worte zu allen Kindern Israels, da trauerte das Volk sehr. (40) Und sie machten sich des Morgens früh auf und zogen der Spitze des Berges zu, und sprachen: Hier sind wir, und wir wollen hinaufziehen zu dem Orte,

רשי

הַעֲדָה בְּמוֹצְאֵת דָּבָר אוֹתָם אָנָשִׁים. וַיָּמָתוּ. קָל
הוֹצֵאת דָּבָר לְשׁוֹן חֵינוּךְ דְּבָרִים שְׂמֻלָּקָחִים לְשׁוֹנִים
לְאָדָם. לְדַבֵּר בּוֹ כִּמּוֹ: רֹכֵב שְׂפָתַי יִשְׁנִים (שיר ו')
וַיִּשְׁנֶה לְמוֹדָה וַיִּשְׁנֶה לְרָעָה. לְכֹךְ נֶאֱמַר בָּאֵן מוֹצְאֵי
דִבְת־הָאָרֶץ רָעָה שֵׁשׁ דְּבָרִים שְׁהֵי־א מוֹדָה. רְבִיר.
פִּרְלִידִיש בלעז (Parlerie) (37) בַּמִּגָּפָה
לִפְנֵי ה'. בְּאוֹתָהּ מִיתָה הַחֲנִיכָה לָהֶם מָדָה כְּנֻד
מָדָה. הֵם חָמָא בְּלִשׁוֹן וְנִשְׁתַּדְּבֵר לְשׁוֹנִים עַד
מִפְּיָהֶם. לְכֹךְ נֶאֱמַר בַּמִּגָּפָה וְלֹא בַּמִּגָּפָה. וְהוּא לִפְנֵי
ה'. בְּאוֹתָהּ הָרְאוּהָ לָהֶם עַל פִּי מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׁהֵי־א מוֹדָה כְּנֻד מָדָה: (38)
וַיהוֹשֻׁעַ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חִיו מִן־הָאָנָשִׁים שֶׁל
הָאָנָשִׁים הָהֵם? אֵלֶּה מִלְמַד שֶׁנֶּאֱמַר חֲלָקָם שֶׁל
מִרְיָלִים בְּאֶרֶץ וְקָמוּ מִתְּחִלָּה לְחַיִּים (כ"ב ק"ז):
(40) אֶל רֹאשׁ הָהָר. הֵיא הַהָר הָעוֹלָה לְאֶרֶץ

machten, indem sie üble
Nachrede ausbrachten von
dem Lande, (37) Es star-
ben diese Männer, die da
ausgebracht die üble Nach-
rede von dem Lande, in
einer Plage vor dem Ewi-
gen. (38) Aber Jehoshua,
der Sohn Nuns, und Ka-
leh, der Sohn Zephune's
blieben leben von jenen
Männern, die gegangen
waren, das Land zu er-
kunden. (39) Und Mofche

diese Leute starben. Un-
ter רבֵּה versteht man das
Verbreiten von Nachrich-
ten, wodurch Andere zum
Wiederholen derselben
verleitet werden. So Hohe-
lied 7, 10: רבֵּה יִשְׁמֵחַ
machen. רבֵּה ist im guten
als im schlechten Sinne
angewandt; daher heißt
es hier רבֵּה הָאָרֶץ רָעָה,
weil רבֵּה auch Gutes re-
den bedeuten kann. (37)
Eine Todes-
art, die ihnen gebührte,
Maß für Maß: sie sün-
digten mit der bösen
Zunge, und wurden da-
für mit bössartiger Nachen-

geschwulst, die bis in ihre Eingeweide drang, bestraft. Es heißt daher
לִפְנֵי ה' und nicht בַּמִּגָּפָה und nicht בַּמִּגָּפָה, weil sie nach Maßstab ihrer
Sünde von Gott gestraft wurden. (38) וַיהוֹשֻׁעַ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חִיו
dieses erwähnt? es lehrt, daß sie den Antheil der Rundschafter am
Lande bekamen, und statt ihrer am Leben geblieben sind. (40) אֶל רֹאשׁ הָהָר

von dem der Ewige gesprochen; denn wir haben gesündigt. (41) Aber Mofche sprach: Warum wollt ihr da übertreten den Befehl des Ewigen? Das wird doch nicht gelingen. (42) Zieheth nicht hinauf, denn der Ewige ist nicht unter euch, daß ihr nicht geschlagen werdet von euern Feinden. (43) Denn der Amaleki und der Kenaani sind dort vor euch, und ihr würdet durch das Schwert fallen; denn weil ihr zurückgewichen seid vom Ewigen, so wird der Ewige nicht mit euch sein. (44) Aber sie trockten, hinaufzusteigen zur Spitze des Berges; allein die Bundeslade des Ewigen und Mofche wichen nicht aus dem Lager. (45) Da kam herab der Amaleki und der Kenaani, die auf demselben Berge

אֲשֶׁר-אָמַר יְהוָה בִּי חֲטֵאוֹנִי: (41)
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְמַה זֶה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת-
פִּי יְהוָה וְהוּא לֹא תַצְלָח: (42) אֲל-
תַעֲלֹו בִּי אִין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא
תִנָּפְפוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם: (43) בִּי הָעֲמַלְקִי
וְהַכְנַעְנִי שָׁם לִפְנֵיכֶם וַיַּכְלֹתֶם בְּחֶרֶב
כִּי-עַל-בֶּן שְׂבַתְכֶם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְלֹא-
יְהִי יְהוָה עִמָּכֶם: (44) וַיַּעֲבְדוּ לְעֵלֹת
אֶל-רֹאשׁ הַהָר הַהוּא וַאֲרֹן בְּרִית-יְהוָה
וּמֹשֶׁה לֹא-מָשָׁו מִקְרֵב הַמַּחֲנֶה: (45)
וַיֵּרֶד הָעֲמַלְקִי וְהַכְנַעְנִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר

רש"י

Das ist der Weg, der nach dem heiligen Lande führt. Nach Palästina. **אשר אמר ה'** um es uns zu geben. **אשר אמר ה'** Weil wir sagten, es wäre für uns besser, nach Egypten zurückzukehren. **לא** **והיא לא** Das was ihr thut, wird nicht gelingen. (43)

ו. ה. dieses kommt über euch, weil ihr von Gott zurückgewichen seid. (44) **ויעלו** heißt stark und fest, ebenso **Chab. 2:** **עופל בת ציון** ungestüm, mit Erdreistung, desgl. **Micha 4:** **עופל בת ציון** Burgveste der Tochter Zion; **Jes. 32, 14:** **עופל ובחן**. Der Midrasch Tanchuma lieft **אופל** dunkel; sie giengen in Finsternis, unerlaubter

ישראל: הגנו ועלינו אל המקום. **לארץ ישראל:** **אשר אמר ה'.** לתפא לננו. **שם נצלה:** כי חטאנו. **על אשר אמרנו:** הלא טוב לנו שוב מצרימה: (41) **והיא לא תצלה.** זו שאמרת עושים. **לא תצלה:** (43) **כי על כן שבתם.** בלומר, כי זאת תבא לכם. **על אשר שבתם** וגומר: (44) **ויעלו.** לשון חזק. **ובן** **הנה עפלה** (הבקוק ב') אינדיש בלעז מונגסט-**Engres imdétacua** לשון ענות. **ובן עופל בת ציון** (מיכה ד') **עופל ובחן** (ישעיה ל"ב). **ומדרש תנחומא** **תקשרו:** לשון אופל. דלכו השכים שלא ברשות

ההוא ויכנסו ויפתונו עד-החרמה : פ
 מו (1) וידבר יהוה אל-משה לאמר:
 (2) דבר אל-בני ישראל
 ואמרתם אליהם כי תבאו אל-ארץ
 מושבותיכם אשר אני נתן לכם : (3)
 ועשיתם אשה ליהוה עלה אוזבה
 לפלא-נדר או בנדבה או במעריכם
 לעשית ריח ניחח ליהוה מן-הבקר או
 מן-הצאן : (4) והקריב המקריב קרבנו
 ליהוה מנחה ספרת עשרון בריר

oder als freiwillige Gabe, oder an eueren Festen, um dem Ewigen einen lieblichen Geruch zu bereiten vom Kind- oder vom Kleinvieh : (4) So bringe, wer darbringt sein Opfer für den Ewigen, ein Speiseopfer dar, Weiszmehl, ein Behutel, eingerührt mit einem

wohnten, und schlugen sie und zerstreuten sie bis gen Chorma.

15. (1) Und der Ewige rebete zu Mosche und sprach : (2) Rede zu den Kindern Israel und sprich zu ihnen : Wenn ihr kommt in das Land eurer Wohnstätt, das ich euch gebe, (3) Und ihr wollt ein Feueropfer zubereiten dem Ewigen, ein Ganzopfer, oder ein Schlachtopfer, es aussondernd zum Gelübde

רשי

(45) ויכתום. כמו ונאפות אותו (דברים ט')
 מזה אחר מקה : עד החרמה. שם המקום נקרא
 על שם המאורע :

מו (2) כי תבאו. בשר לכם שיקנסו לארץ :
 (3) ועשיתם אשה. אין זה צווי אלא כשחבאו
 שם ובעלה על לבכם לעשות אשה לה ? לפלא
 נדר או בנדבה וכו'. או שתעשו האשה בשביל
 הוצת מועדיכם שחייבתי אתכם לעשות במועד :
 ריח ניחח. ריח ריח לפקני : (4) והקריב המקריב.

Weise. (45) ויכתום. Gleich
 M. 5, 9, 21 : ואכות אותו
 zer Schlagen, Schlag auf
 Schlag. עד החרמה. Der
 Ort heißt so, wegen des
 Vorfalles der Verwüstung
 desselben (חרם).

15 (2) כי תבאו enthält
 eine Trostankündigung,
 daß die Israeliten seiner

Zeit in das gelobte Land einziehen werden. (3) ועשיתם אשה Das ist kein Gebot, sondern es bedeutet, wenn ihr dort hinkommen werdet, und euer Herz euch antreibt, dem Ewigen zu Ehren ein Feueropfer darzubringen. Oder לפלא נדר Mir zum Wohlgefallen zum Wohlgefallen
 ihr werdet ein pflichtgemäßes Festopfer zubereiten, so wie ich euch dazu

(11) כָּבֵדָה יַעֲשֶׂה לַשּׁוֹר הָאֶחָד אוֹ לְאֵיל
הָאֶחָד אֲרֵלְשָׁה בְּכַבְשִׁים אוֹ בְּעִזִּים:
(12) בַּמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָבֵדָה תַּעֲשׂוּ
לְאֶחָד בְּמִסְפָּרָם: (13) כָּל־הָאֲוִיָּה
יַעֲשֶׂה־כָבֵדָה אֶת־אֱלֹהִים לְחֻקֵּי אִשָּׁה
רִיח־נִיחָם לַיהוָה: (14) וְכִי־יָגִיד אֶתְכֶם
גֵּר אוֹ אֲשֶׁר־בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם וַעֲשֶׂה
אִשָּׁה רִיח־נִיחָם לַיהוָה כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ
בְּזֶן יַעֲשֶׂה: (15) תִּקְהַל חֻקָּה אֶחָת לָכֶם
וְלִגֵּר הַגֵּר חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם
כַּגֵּר יִהְיֶה לְפָנַי יְהוָה: (16) תוֹרָה אֶחָת
וּמִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וְלִגֵּר הַגֵּר
אֶתְכֶם: פ שׁ (17) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־

(11) Also soll geschehen bei einem Ochsen, oder bei einem Widder, oder bei einem Lamm von Schafen oder von Ziegen. (12) Nach der Zahl, die ihr zubereitet, so sollt ihr darbringen bei jedem, nach ihrer Zahl. (13) Jeder Eingeborene soll also diese darbringen, wenn er opfert ein Feueropfer zum lieblichen Geruch für den Ewigen. (14) Und wenn bei euch sich aufhält ein Fremdling, oder der in eurer Mitte ist bei euern künftigen Geschlechtern, und ein Feueropfer darbringen will zum lieblichen Geruch

für den Ewigen: so wie ihr thut, so thue er. (15) Eine Sagung sei für euch Versammlung und für den Fremdling, der sich aufhält; eine ewige Sagung für euere künftigen Geschlechter: wie ihr, so soll der Fremdling sein vor dem Ewigen. (16) Eine Weisung und Ein Recht sei für euch und für den Fremdling, der sich aufhält bei euch. (17) Und der Ewig rebete

רשׁי

עַל הַמִּנְחָה וְהַשֶּׁמֶן אֶחָד הֵנָּה אִשָּׁה שְׂאִינוּ
יִתֵּן עַד הָאֵשׁ: (11) אוֹ לְשֶׁה. בֵּין שְׂהוּא בְּכַבְשִׁים
בֵּין שְׂהוּא בְּעִזִּים. כָּבֵדָה וְשֶׁה קְרוּיָם בְּתוֹךְ שְׂהוּא:
אֵיל. בֵּין שְׂרִשָּׁה עֵשֶׂר חֹדֶשׁ יוֹם אֶחָד: (12) כַּמִּסְפָּר
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ. כַּמִּסְפָּר הַבְּהֵמוֹת אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ כָבֵדָה
תַּעֲשׂוּ וְקָדִים לְכָל אֶחָד מֵהֶם: כַּמִּסְפָּר. שֶׁל בְּהֵמוֹת
מִסְפָּרָם שֶׁל וְקָדִים: (15) כַּכֶּם כַּנֵּר. כַּמִּתְכֶּם בֵּין גֵּר
וּבֵין הַדָּר לְשׁוֹן עֵבְרִית: בֵּין ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. בֵּין אֶרֶץ

auf das Mehlopfers und Del, der Wein ist kein Feueropfer, denn dieser wird nicht auf das Feuer gegeben. (11) אוֹ שֶׁה Es sei von Schafen oder von Ziegen. Im ersten Jahre heißt es כַּכֶּם und שֶׁה, 13 Monate und einen Tag alt ist. (12) כַּמִּסְפָּר

Nach Zahl der Viehstücke, die ihr darbringt, sollt ihr auch die Trankopfer für jedes derselben bereiten. (15) כַּכֶּם כַּנֵּר So wie ihr, ebenso ist auch der Fremde dazu verhalten. Die Wiederholung mit dem כִּי ist hebräischer Sprachgebrauch, כַּמִּנִּי כַּמִּד, כַּנֵּן ה' כַּאֲרֵץ מִצְרַיִם,

zu Mosche und sprach: (18) Rede zu den Kindern Israels, und sprich zu ihnen: Wenn ihr kommt in das Land, wohin ich euch bringe, (19) So geschehe, wenn ihr esset von dem Brode des Landes, so erhebet dem Ewigen eine Hebe. (20) Als Erstling eueres Teiges erhebet einen Kuchen zur Hebe; wie die Hebe von der Tenne so sollt

רשי

בכאכם (18). כעמי כעמך. Dies בכאכם ist von allen ähnlichen Ausdrücken in der Schrift verschieden; überall steht nicht eher Geltung hat, als bis nach der Eröberrung und Besitznahme des Landes, so gilt das- selbe auch für die übrige; hier heißt es aber

b. h. sobald sie hineinkommen und das Brod des Landes genießen, sind sie schon zur Challah verpflichtet. (20) Wenn ihr soviel Teig kneten werdet, wie ihr in der Wüste zu kneten pflegtet, d. i. so wie es M. 2, 16, 18 heißt: Sie maßen es im Omer, ein Omer für jeden Kopf; so sollt ihr vom ersten Teige, nämlich bevor ihr davon genießet, einen Theil als Gott geweiht geben. חלה Fladen, Kuchen. כתרומת נרן. Wo kein Maß bestimmt ist; aber nicht, wie die Hebe von Zehnten, wo das Maß bestimmt ist. Die Gelehrten

מזרים. קמוני קמוה. קעמי קעמך: (18) כבואכם אל הארץ. משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה שכתובלן נאמר "כי תבא" כי תבא" לסיק פולן למדות זו מזו וזען שפרט לך הכתוב באתה מהן שאניה אלא לאחר ירודה ושיבה, אך כולן בן אכל זו נאמר בה "בבואכם" משנכנסו בה ואכלו מלחמה, נתחייבו בהדה: (20) ראשית עריסותיכם. בשתלשלו פרי עיסותיכם שאתם רגילין ללוש במקרה. ובמה היא "תמזרו בעומר" עומר רגלנות, (שמות י"ח) (ושיעורו מין ביצים וחמש בצד) תרימו מראשיתה. קדומר קודם שתאכלו ממנה. חדה אחת תרימו חרומה רשם ה': חלה. טורטיל בעיז: (דבר טורטילן, קוכטן tourte tourteau): כתרומת נרן. שלא נאמר בה שיעור, אכל חקמים נתנו

תָּרִימוּ אֹתָהּ: (21) מִרְאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם
תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם: ס
(22) וְכִי תִשְׁנוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־

ihr sie erheben. (21) Von dem Erstling eures Teiges sollt ihr dem Ewigen eine Hebe geben, bei euern künftigen Ge-

schlechtern. (22) Und wenn ihr euch versetzt, und nicht thut alle

רש"י

שִׁיעוֹר לְכַעַל הַבֵּית אֶחָד מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה וּלְנִתְחֹתָיו אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמוֹנָה: (21) מִרְאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם. לָמָּה נֶאֱמַר? לִמֵּי שְׁנָאֵמֶר "הָאִשִּׁית עֲרֹסְתֵיכֶם". (שם י"ח) שׁוֹמֵעַ אֵינִי רֹאשׁוֹנָה שְׂבָעִיסוֹת. תִּלְמִיד לֹמֵר "מִרְאשִׁית", מִקְצָתָהּ וְלֹא כֹלָהּ: תִּתְּנוּ לָהּ תְּרוּמָה. לָמָּה שָׁלֹא שָׁמַעְנוּ שִׁיעוֹר לְחֹלָה נֶאֱמַר "תִּתְּנוּ". שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בְּרִי נִתְקַדֶּה (ספ"י): (22) וְכִי תִשְׁנוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ. עֵינֵי הַתָּה בְּכָל־כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁהִצְבִּיר מִבְּרִיאֵין עָלֶיךָ פֶּה וְדָרִי הַכְּתוּב מוֹצֵאָה בְּאֵן מְגַלְלֵן לִידֹן בְּפֶה לְעוֹלָה וְשִׁיעוֹר לְחִסָּאת: וְכִי תִשְׁנוּ וְנֹא. בַּעַד הַכְּתוּב מְדַבֵּר אֵין אֵינִי אֵלָּא בְּאַחַת מִכָּל הַמִּצְוֹת? מִלֵּי "אֶת כָּל הַמִּצְוֹת

aber haben auch ein gewisses Maß (der Brodhebe) für jeden Haushalt festgesetzt, nämlich den 24. Theil; für einen Brodbäcker (zum Verfaufe) den 48. Theil. (21) מִרְאשִׁית Was lehrt dies? man weiß ja bereits von ראשית עריסותכם, daß das Erste vom Teige gemeint ist? Es heißt deshalb מִרְאשִׁית, d. i. einen Theil davon, nicht aber den ganzen Teig. תִּתְּנוּ לָהּ

Weil hier das Maß der Hebe nicht angegeben ist, so heißt es וְכִי תִשְׁנוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ, d. h. es soll einer Gabe entsprechen. (22) Dieser Abschnitt handelt nun vom Götzendienste, welcher eigentlich bereits mitinbegriffen ist unter den Vergehungen einer Gemeinde, für welche ein Stier dargebracht werden mußte, s. M. 3, 4, 13; hier wird der Götzendienst aus der Regel der Allgemeinheit herausgehoben, und angeordnet, daß ein Stier zum Ganzopfer und ein Ziegenbock zum Sündopfer gebracht werde. וְכִי תִשְׁנוּ Hier wird vom Götzendienste verhandelt; es kann von anderen Vorschriften nicht die Rede sein, denn es heißt הַמִּצְוֹת d. i. ein Hauptverbot, welches wider alle Gebote verstößt; so wie wenn Jemand alle Gebote übertritt,

diese Gebote, die der Ewige zu Mosche geredet hat, (23) Alles was der Ewige euch geboten durch Mosche, von dem Tage an, da der Ewige es geboten und weiterhin bis zu eueren künftigen Geschlechtern: (24) So geschehe: wenn unbemerkt

von der Gemeinde es aus Versehen geschehen ist, so bringe die ganze Gemeinde einen jungen Stier zum Ganzopfer, zum lieblichen Geruche dem Ewigen, sammt dem Speiseopfer und Trankopfer dazu nach der Vorschrift,

הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה אֶל-
מֹשֶׁה: (23) אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֲדִיכֶם בְּיַד-מֹשֶׁה מִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה תַּלְאָה לְדֹרֹתֵיכֶם: (24) וְהָיָה אִם
מֵעֵינִי הָעֲדָה נַעֲשֶׂתָה לְשֹׁנָה וַעֲשׂוּ כָל-
הָעֲדָה פֶּר בֶּן-בֶּקָר אֶחָד לְעֹלָה לַיהוָה
נִחַח לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט

רש"י

das Joch der Gottes-
herrschaft von sich wirft,
den Gottesbund zerstört
und vorzüglich die Thora
mißdeutet; ebenso straf-
würdig ist der Götz-
dienst. **אשר דבר ה'**
benn **לא יהיה אנכי**
haben wir von der All-
macht selbst vernommen;
Pf. 62, 12: **Einem hat**
Gott geredet, auch ein
Zweites haben wir ge-
hört. (23) **את כל אשר ה'**
zum Götzendienst bekennt,

der leugnet die ganze Thora und Alles, was die Propheten voraus-
sagten, weil es hier heißt: „והלאה“, (24) **מן היום אשר צוה ה'**
Wenn diese Übertretung durch die Gemeinde irrtümlich
geschah, sie irrte und lehrte, daß dieser oder jener Dienst dem
Götzen zu weihen erlaubt sei. Hier fehlt das **א**, denn dieses

הָאֵלֶּה, מִצְוָה אֶחָת שֶׁהִיא כָּקָל הַמִּצְוֹת: מֵהַ הַעוֹבֵר
עַל כָּל הַמִּצְוֹת (כְּרִיתוֹת ו') פּוֹרֵק עוֹל, וְיִמְסַר בְּרִיתוֹ
וְיִמְגְדָה פָּנִים. אֵף מִצְוָה זוֹ פּוֹרֵק בְּה עוֹל וְיִמְסַר בְּרִיתוֹ
וְיִמְגְדָה פָּנִים, וְאַיִזוּ? זוֹ עֵינִי (סְמִי): אֲשֶׁר דִּבֶּר ה'
אֶל מֹשֶׁה. „אֲנִי וְלֹא יְהוָה לֵךְ“ מִפִּי הַנְּבִיאִים
שֶׁמְעֻנָּה. (הוֹרִיזוֹת ה') בְּדִקְתִּיב „אֶחָת דְּבַר אֲדִיכֶם
שְׂמִינִי זוֹ שְׂמִינִי“ (תְּהִלִּים מ"ב): (23) אֶת כָּל אֲשֶׁר
צִוָּה וְנִי. מִצְוָה שְׂקָל, הַמִּצְוָה בַּעֲיֵא כְּכֹסֶף בְּקָל
הַמִּצְוָה פִּיגְלָה, וּבְקָל מֵה שֶׁנֶּחֱנָא הַנְּבִיאִים. שְׂמִינִי
לִמֶּן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְהִלָּאָה (סְמִי): (24) אִם
מֵעֵינִי הָעֲדָה נַעֲשֶׂתָה לְשֹׁנָה. אִם מֵעֵינִי הָעֲדָה
נַעֲשֶׂתָה עֲבִירָה זוֹ עַל יְדֵי שֹׁנֵי שִׁשְׁנֵי יְהוּדֵי עַל-
אֶחָת מִן הָעֲבֻדוֹת, שֶׁהִיא מוֹסֶרֶת לְעִבּוֹד עֵינִי בְּבֶד:

sich) aufhält in ihrer Mitte — Eine Weisung sei bei euch für den, der Etwas thut aus Versehen. (30) Aber die Person, die Etwas thut mit erhobener Hand, sei sie von den Eingeborenen oder von den Fremdlingen, den Ewigen lästert die, und dieselbe Person soll ausgerottet werden aus ihrem Volke. (31) Denn das Wort des Ewigen hat sie

verachtet und sein Gebot gebrochen; ausgerottet werde dieselbe Person; die Schuld ist an ihr. (32) Und als die Kinder Israels in der Wüste waren, fanden sie einen Mann, Holz zusammenlesend, am Tage der Ruhe. (33) Und es brachten ihn, die ihn gefunden Holz zusammenlesend, zu

הָגֵר בְּתוֹכְכֶם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם
לַעֲשׂוֹת בְּשִׁגְגָה: (30) וְהָנֶפֶשׁ אִישׁ־
תַּעֲשֶׂה! בֶּיַד רָמָה מִן־הָאוֹרֶה וּמִן־הָגֵר
אֶת־יְהוָה הוּא מִגִּדֶף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּה: (31) כִּי דְבַר־יְהוָה
בָּהּ וְאֶת־מִצְוַתוֹ הָפַר הַפְרַת וְתִפְרַת
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֹנֶה בָּהּ: פ (32) וַיִּהְיֶה
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ
מִקִּשְׁשׁ עֵצִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִית: (33) וַיִּקְרִיבוּ
אֹתוֹ הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקִּשְׁשׁ עֵצִים אֶל־

רשי

schaf oder eine Ziege, hier aber wird direct eine Ziege bestimmt. (30) מִגִּדֶף בֶּיַד רָמָה Er lästert, wie Ezech. 5, 15: חרסה וגרופה; Jes. 37: אשר גרפו. Unsere Gelehrten entnehmen daraus, daß der Gotteslästerer der Ausrottungsstrafe verfällt. (31) דְּבַר ה' אזהרה ה' Die Warnung vor Götzendienst ergien

von Gott selbst, das übrige durch Mose. Solange die Sünde auf ihr lastet, und sie sich nicht bekehrt. (32) וַיִּהְיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר Die Schrift meldet hier Nachtheiliges von Israel, sie sollten nicht mehr als den ersten שבת gefeiert haben, und schon den zweiten Sabbath entweihte dieser Mann! (33) וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקִּשְׁשׁ עֵצִים

שְׁעִירָה וְזֶה קָבַע לָהּ שְׁעִירָה: (30) בֶּיַד רָמָה
בַּמִּדֶּר: מִגִּדֶף. כְּמוֹ ״וַיִּתְּנָה חֲרָסָה וְגִרּוּפָה״
(חזקאל ה') אִשׁוֹר גִּרְמוֹ גִּעְרִי מִלֶּךָ אִשׁוֹר. (ישעיה
ל"ז) וְעוֹד דָּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ מִבָּאֵן לְמִכְרֶךָ אֵת הַשָּׁם
שֶׁהוּא בְּבִרַת (מַהֲרִידִין צ'): (31) דְּבַר ה' אִזהָרָה
עַל מַסִּי הַנִּכְבֶּדֶה וְהַשְׂאִי מִסִּי מִשָּׁה: עוֹנֶה בָּהּ.
בְּיָמָן שְׁעוֹנֶה בָּהּ. שְׂלֵא עֲשֶׂה תִשׁוּבָה: וַיְהִי
בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הָגֵר הַתְּנוּג
שְׂלֵא שְׁמֵרוֹ אֶלָּא שְׁבִית רִאשׁוֹנָה וּבִשְׁנִיָּה כִּי הָיָה
וְחָלְלָה (כִּרְיוֹת ד'): (33) הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקִּשְׁשׁ

מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן וְאֵל כָּל־הָעֵדָה: (34)
וַיִּנְחֵהוּ אֹתוֹ בְּמִשְׁמַר בִּי לֹא פָרַשׁ מִהֶ-
יַּעֲשֶׂה ד': ס (35) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רְגוּם אֹתוֹ
בְּאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה מֵחוּץ לַמַּחֲנֶה:
(36) וַיָּצִיאוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ בְּאֲבָנִים וַיָּמָת
בְּאֶשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ מִסְמִיר
(37) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (38)
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כְּנֵפֵי בְּגֵדֵיהֶם

Erwige dem Mosche geboten. (37) Und der Erwige sprach zu Mosche also: (38) Rede zu den Kindern Israels, und sprich zu ihnen: daß sie sich Schaufäden machen an den Zipfeln ihrer Kleider bei

רש"י

שְׁהָתְרוּ בוֹ וְלֹא הֵנִיחַ מִלְּקַחֲשׁוֹ אֶם מִשְׁמַצְאוֹ
וְהָתְרוּ בוֹ (סמ"י): (34) כִּי לֹא מוֹרֵשׁ מִה יַעֲשֶׂה לוֹ.
(לֹא הָיוּ יוֹדְעִים) בָּאוּ מִתְּחֵלָה יוֹמָת. אֲבָל יוֹדְעִים
הָיוּ שֶׁחָלַל שָׁבַת בְּמִתְהוֹ (סמ"י מנהדרין ע"ה):
(35) רְגוּם. לְמִדַּת שׁוֹט בְּלִעָז (סמ"י מנהדרין ע"ה):
(36) וַיִּצְאוּ אֹתוֹ. מִבֵּית הַקִּלְעָה הָיוּ וְהָיוּ
מִבֵּית דִּין (סמ"י מנהדרין מ"ח): (38) וַעֲשׂוּ לָהֶם
צִיצִית. עַל שֵׁם הַתְּחִלִּים הַתְּלִים בָּה. קָמוּ. וַיִּקְבְּנוּ
בְּצִיצִית רֹאשִׁי" (יחזקאל ח') דֹּא צִיצִית עַל שֵׁם
וְרֹאשִׁית אֹתוֹ" קָמוּ: מִצִּין מִן הַתְּרָדִים" (שיר ב'):

warnten ihn vor der Sabbath-Verlegung, er that es dennoch trotz ihrer Warnung! (34) כי לא מורש welchen Tod er sterben soll; wohl aber mußten sie, daß wer den Sabbath entweicht, den Tod verbient. (35) רגום Steinhend, ebenso huldig, Schmor, Zchor. (36)

Daraus folgt,

daß der Steinigungsplatz außerhalb der Stadt und fern vom Gerichtshofe sein mußte. (38) ועשו להם ציצית Sie heißen ציצית wegen der herabhängenden Schnüre, ähnlich Ezech. 8: er nahm mich bei den (herabhängenden) Haarlocken (בציצית ראשי). Oder ציצית (blicken, schauen) deutet hin auf "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ" „ihr sollt sie anschauen“ wie im Hohelieb 2, 9: מִצִּין מִן הַתְּרָדִים er schaut durchs Gitter.

bei ihren künftigen Geschlechtern, und an den Schaufäden des Zipfels sollen sie ansetzen eine purpurblaue Schnur. (39) Und diese diene euch zum Schaufaden, daß ihr ihn anschauet und (dadurch) gedenket aller Gebote des Ewigen und sie thuet, und nicht spähet euerem Herzen und eueren Augen nach, denen ihr nachhuhlet. (40) Damit ihr gedenket und thut alle meine Gebote, und ihr heilig seid euerem Gotte. (41) Ich bin der Ewige euer Gott,

לְדֹרֹתֵם וּנְתַנּוּ עַל־צִיצֵת הַבִּגְדָה פְּתִיל תְּכֵלֶת: (39) וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֹתָם זָמִים אַחֲרֵיהֶם: (40) לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתֵי יְהוָה יְהִי־תֵם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: (41) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

רש"י

תכלת eine himmelblaue Farbe von der Seeschncke Chalafon. (39) וזכרתם את Die Buchstaben-zahlen von ציצית betragen 600, 8 Fäden und 5 Knoten geben zusammen 613 = תרי"ג מצות. תרי"ג מצות ולא תתורו מתור הארץ. Herz und Auge sind die Ausspäher und Vermittler der Sünde; das Auge sieht's, das Herz geküßet und der Körper vollführt die Sünden. (41) Der sicherlich belohnt, אלהיכם, der gewiß bestraft. Ich habe euch deshalb befreit, damit ihr meine Verordnungen zu beobachten auf euch nehmet. אלהיכם Wozu ist dies wiederholt? damit die Israeliten nicht sagen sollen, Gott befahl es, um uns Lohn zu geben, wir aber vollziehen nichts und verzichten auf Belohnung, daher: אלהיכם auch gegen eueren Willen bin ich euer König! So heißt es auch

תכלת. צבע ערוק של חלזון (מנחות מ"ב): (39) וזכרתם את כל מצות ה'. שפגן נמשך של ציצית. שש מאות. ושמונה חומין. והמשך קשרים הרי תרי"ג: ולא תתורו אחרי לבבכם. כמו "מתור הארץ". הלב והעניים הם מבילים לניח. והספרים לו את העבדות העין רואה. תכלת חומה. והנה עושה את העבדות: (41) אני ה'. נאמן לשעם שגר: אלהיכם. נאמן ליכרע: אשר הוצאתי אתכם. על קנת בן סדיתי אתכם. שתקבלו עליכם נדותי: אני ה' אלהיכם. עוד למה נאמר? כדי שלא יאמרו ישראל: מפני מה אבי הקיום לא שנעשה ונמל שגר. אנו לא עושים ולא נושלים שגר. עד קרבתם אני מלכם (שבת ע"ה) וכן הוא אומר. אם לא ביד חזקה אכלוהו עליכם

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

der ich euch herausgeführt
aus dem Lande Mizrajim,

רש"י

(יחזקאל כ'). דא למה גאמר וציאת מצרים? אני
הוא שהתנתי במצרים בין טסה של כבוד לשאינה
של כבוד. אני הוא. עתיד להתקין וליפרע מן התורה
קלא אילן בבגדו ואמר: תכלת היא (כ"ק ס"א).
ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי: למה נחמק
פרשת מקושש לפרשת ע"א. דומר, שהתחיל את
השבת בעובר ע"א. שאם הוא שקולה ככל המצוות.
(חורין ה') וכן הוא אומר בענין. ועל הר סיני וברת
ותמן לעמך תורה ומצוות ואת שבת. קרשך הודעת
להם (נחמה ט'). ואף פרשת ציצית. קרה נחמק
לאלו. לפי שאם היא שקולה כנגד כל המצוות שנאמר
ועשיתם את כל מצוותי. עד כנסי בנדיהם. כנגד
ואשא אתכם על גפני נשרים (שמות י"ט) על ד'
בנמות, ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש כנגד ד'
דשונות של נאולה. שנאמר במצרים והוצאתי והעלתי

Ezech. 20, 33: Mir Gehor-
sam erzwingend werde
ich über euch regieren.
Oder: Warum wird hier
des Auszuges aus Egypten
erwähnt? Ich bin's
sagt Gott, der in Egypten
zwischen dem Erst- und
Spätergeborenen genau
unterschied, ich werde auch
zu unterscheiden wissen,
bei denen, welche
קלא אילן (nach Maschi, B. Mez.
62) eine dunkelblaue Far-
be zum ציצית. Kleide für
nehmen! — Den
Grundlehren des R. Mo-
sche Habarschan entnahm
ich: Warum steht der

Abschnitt vom Holzaufleser neben dem vom Götzendienste? Um zu
lehren, daß jeder, der den Sabbath entweicht, dem Götzendiener gleich-
zustellen ist; weil die Sabbathheiligung alle Gebote aufwiegt; so
heißt es auch Mech. 9, 13: Auf dem Sinai ließest du dich herab-
gabst deinem Volke Lehre und Gebote, und deinen heiligen שבת hast
du ihnen kund gemacht. Dasselbe gilt von dem ציצית-Gebote, deshalb
stehen diese nebeneinander, weil auch dieses so wichtig ist, wie die
übrigen Gebote zusammen, denn es heißt dabei: ועשיתם את כל מצוותי.
mit Bezug auf M. 2, 19, 4: Ich trug euch auf
Ablen-Flügeln (על כנפי נשרים). Auf vier Ecken (des Kleides),
nicht auf drei oder fünf, die auf die vier Erlösungsausdrücke in
Egypten erinnern M. 2, 6, 7: וגאלתי, והוצאתי, ולקחתי, ובאתי.

um euer Gott zu sein;
Ich der Ewige euer Gott.

16. (1) Und es nahmen (Anderer) ein Korach, der Sohn Kizhars, des Sohnes Kehaths, des

שלה לך מו מו

לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

פ פ פ

מו (1) וַיִּקַּח קָרַח בֶּן־יִצְחָר בֶּן־קֵהַת

רש"י

תכלה סתיל היןדענדב
auf das Hinwegraffen
der Erstgeborenen, שכול
heißt aramäisch über-
setzt Dnf.: כמא דאתכולית
תכולית. Das Aussterben
der Erstgeborenen er-
folgte in der Nacht, da-
her תכלה, welche der
Himmelsfarbe, die am
Abend dünnler erscheint,
ähnlich ist. Die acht Tā-
den deuten auf die acht
Tage, die vom Auszuge
aus Egypten bis zum
Anstimmen des Lobliedes
am Meere verstrichen.

וְאַלְתִּי וְלִקְחָתִּי (שמות ד') סתיל תכלה. על שם
שכיל בְּכֹדוֹת. תְּרֻמוֹ שֶׁל שְׂכִיל תְּכֵלֵא וַיִּמְכְּרֶם
הַיָּתֵד בְּלִילָהּ. וְבֵן צֶבֶע הַתְּכֵלֵת דּוֹמָה לְרִקְעַת הַמַּשְׁחִי
לַעֲת. עֶרֶב וְשִׁמּוֹנָה הוּמָן שְׁפָדָה. כְּנָגֵד שִׁמּוֹנָה יָמִים
שִׁשְׁהוּ יִשְׂרָאֵל מִשְׁנָאִו מִמְּצָרִים עַד שְׁאֲמָרוּ שִׁירָה
עַל הַיָּם:

מו (1) ויקח קרח. פְּדָשָׁה זוּ יָסָה נִדְרָשָׁת בַּמִּדְבָּר
רַבִּי תַנְחוּמֵי: ויקח קרח. לָקַח אֶת עַצְמוֹ לְצַד
אֶחָד. לְהִיּוֹת נִחְלָק מִתּוֹךְ הָעֵדָה לְעוֹרֵר עַל הַדְּהִיגָה.
וְהָיוּ שְׂתָרֵם אֵינְקֵלִים "וְאַתְפְּלִיג" נִחְלָק מִשְׁאֵר הָעֵדָה
לְהַחֲזִיק בְּמַחְלֻקָתָהּ. וְכֵן "מִהּ יִקְחָהּ לְבָדָּה" (איוב מו)
לִיקַח אוֹתָהּ לְהַפְלִיגָה מִשְׁאֵר בְּנֵי אָדָם. דָּבָר אֲחֵר
"וַיִּקַּח קָרַח" מִשְׁרָאשִׁי מִתְּהַדְרָאוֹת שְׂבָתָם. בְּדָבָרִים
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר "קָח אֶת אֲדֹנָי (בְּמַדְבָּר כ') קָחוּ עִמָּכֶם
דְּבָרִים (הוֹשֵׁעַ יד): בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהַת בֶּן לֵוִי. וְלֹא

16. (1) ויקח קרח Diese Parasha wird im Midrasch Tanchuma trefflich erörtert. ויקח קרח Er schied aus dem Gemeindeverbande, stand abgesondert da, um dem Aharon die Priesterwürde streitig zu machen; daher übersetzt es Dnfelos: ואתפליג er sonderte sich ab von der ganzen Gemeinde, um Streit zu stiften. Nach Anderen bedeutet ויקח wie in Job 15, 12: מה יקחך לבך was verleitet dich dein Herz, daß du dich von anderen Menschen absonderst? ויקח bedeutet nach Anderen, er suchte die Häupter der Synhedrien durch Worte zu gewinnen, wie אהרן קח את אהרן; Hoshea 13: קחו עמכם דברים u. dgl. כן יצא.

בְּנֵי־לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֶלְיָאֵב
וְחֹזֵן בֶּן־פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: (2)
וַיָּקָמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאָתָּים נָשִׂיאֵי עִדָּה

hundert und fünfzig Männern von den Kindern Israels, Fürsten der Ge-

Sohnes Lewis, und Dathan und Abiram, die Söhne Eliahs, und On, der Sohn Peleths, die Söhne Reubens. (2) Und sie standen auf gegen Mosche, sammt zweihundert und fünfzig Männern von den Kindern

רש"י

הַזֶּה בֶּן־עֶקֶב, שֶׁבִּקֵּשׁ וְחָמָס עַל עַצְמוֹ שְׁלֹא יִזְכָּר שְׁמוֹ עַל מַחְלֻקָתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּבְקְדֵם אֶל תְּהִדָּה כְּבֹדִי" (בראשית מט). וְהֵיכָן נִזְכָּר שְׁמוֹ שָׁרָה? בְּהִתְחַסֵּם עַל הַדִּיבָן בְּדַבְרֵי הַנָּשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר: בֶּן אֲבִינָחָה, בֶּן קָרַח, בֶּן יֵצֶה, בֶּן קָרַח, בֶּן לֵוִי, בֶּן יִשְׂרָאֵל (ירֵה א' ו') (תנחומא): וְדָתָן וְאַבִּירָם, בְּשִׁבְלֵי שְׂדֵהוּ שֶׁבֶט רְאוּבֵן שָׂרִי בְּהַגְיָתָם תִּמְנָה, שָׁבוּ לְקָרַח וּבְנֵיהֶם הַחֹזִים תִּמְנָה, נִשְׁתַּחֲוִּי עִם קָרַח בְּמַחְלֻקָתוֹ, אוֹיֵי לְרֹשֶׁעַ אוֹיֵי לְשֹׂכְנוֹ, וְיֵמָּה רָאָה קָרַח לְחֻלּוֹק עִם מֹשֶׁה? נִתְקַבַּל עַל נְשִׂאוֹתָיו שֶׁל אֶלְיָאֵב בֶּן עֵתִינָאֵל, שֶׁמִּנְדִּיהוּ מֹשֶׁה נָשִׂיא עַל בְּנֵי קָרַח, עַל פִּי הַדִּיבָה, אָמַר קָרַח: אֲנִי אֶבֶא אֶרְבֶּעָה הֵיוּ, שֶׁנֶּאֱמַר "וּבְנֵי קָרַח" וְנוֹמַר (שמות ו') עֲמָרִם הַכֹּהֵן, נָשָׂא שְׁנֵי בָנָיו דְּרִידָה, אֶחָד מִלֵּךְ, וְאֶחָד כֹּהֵן, מִי רָאִי לִישׁוֹר אֶת הַשְּׂנִיָּה, לֹא אֲנִי, שָׂאֲנִי בֶן־אֶדְרִי, שֶׁהוּא שְׁנֵי דְעָמָרִם?

Die Schrift erwähnt nicht Ezech, weil Jakob zu Gott gebetet hat, sein Name möge bei ihren Streitigkeiten nicht erwähnt werden, s. M. 1, 49; wo wird hingegen sein Name bei Korach erwähnt? als sie nämlich in das Register der Sänger im Heiligthume eingetragen wurden, Chron. 1, 6, 22, 23: בן אביאסף בן קרח בן לוי. — Weil der Stamm

Reuben auf der Mittagsseite in der Nachbarschaft des Rehath und seiner Nachkommen lagerte, so wurden sie auch Korachs Streitgenossen. Wehe dem Übeltäter, wehe seinem Nachbar! — Was veranlaßte doch Korach, sich mit Mosche zu entzweien? Er war neidisch auf die bevorzugte Stelle des Eliafan, Sohn Usiels, den Mosche auf göttlichen Befehl zum Fürsten der Söhne Rehaths einsetzte. Korach sagte: Mein Vater hatte vier Brüder, s. M. 2, 6, 18: Die Söhne Rehaths waren: Amram, Jizhar, Chebron, Uziel; Amram, der älteste nahm für seine beiden Söhne die höchsten Würden, der eine besitzte die königliche Würde, der andere die Hohepriesterwürde; wem gebührt nun die zweite Würde? nicht mir? dem Sohne Jizhars, des zweiten

meinde, Verufenen der Zusammenkunft, Männern von Namen. (3) Und sie versammelten sich wider Mosche und Aharon, und sprachen zu ihnen: Zu viel für

euch! Denn die ganze Gemeinde sind lauter Heilige, und in ihrer Mitte ist der Ewige, warum also erhebet ihr euch über die Ver-

קראי מועד אנשי-שם: (3) ויקהלו
על-משה ועל-אהרן ויאמרו אליהם
רב-לכם כי כל-העדה בקדם קדשים
ובתוכם יהיה ומדוע תתנשאו על-

רשי

Bruders nach Amram? und Mosche setzte zum Fürsten den Sohn des jüngsten Bruders ein; ich muß dies bestreiten und seine Worte zunichte machen! Was that er? er machte sich auf, versammelte 250 Häupter des Synhedriums, die meisten von seinen Nachbahren, aus dem Stamme Reuben, nämlich Elizur, Sohn Schedeurs und mehrere seiner Genossen, denn es heißt קראי אלה

יהוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מקלם הבין
חולק עליהו ומבטל את דבריו. מה עשה? עמד וקם
הג כאשי מנהיגאות הדגן משבט ראובן שביניהו
ותם אליצור בן שדיאור וחבדיו וביצא בו. שנאמר:
נשיאי עדה קראי מועד וילחון הוא אומר. אלה
קראי העדה (במדבר א) והלבישן מליתות שכלן
תכלת. באו עמרו לפני משה אמרו לו: מלית שבויה
של תכלת תיבת ציצית. או פטורה? אמר להן
תיבת התחירו לשחק לפניו. אפשר מלית של מין
אחר. הוסיף אחד של תכלת פוטרה. זו שבויה תכלת.
לא תפסור את עצמה? (תנחומא): בני ראובן. דתן
ואבירם ואון בן פרת: (3) רב לכם. הרבה. יותר
מדאי לקחתם מעצמכם גדולה: כלם קדושים. כלם
שמינו דברים גסוני. מפי הנביא (תנחומא): ומדוע
תתנשאו. אם בקחת אלה מלכות. לא היה לה לבקר

העדה; diese bekleidete er mit Mänteln מליתות, die ganz von himmelblauer Wolle waren; sie stellten sich vor Mosche und frugen ihn: Muß ein מלית, der ganz von תכלת ist, auch noch ציצית haben, oder ist er frei von der ציצית-Pflicht? Mosche sagte ihnen: Es ist Pflicht! — Sie lachten darüber: Ist's möglich? ein מלית von anderem Stoffe ist, wenn nur ein himmelblauer Faden daran ist, von ציצית frei, dieser מלית, der ganz von תכלת ist, sollte der ציצית-Pflicht doch gewiß enthoben sein! Dathan, Abiram und On, Sohn Peleth. (2) Viel zu viel habt ihr an Größe für euch genommen! Alle haben wir die göttlichen Worte am Sinai gehört! Hast du schon dir die Königswürde zugeeignet, so solltest

קהל יהוה: (4) וישמע משה ויסל על-
פניו: (5) וידבר אל-כרה ואל-כל-
עדתו לאמר בקר יהוה את-אשר-
לו ואת-הקדוש והקריב אליו ואת

und sprach: Morgen — und der Ewige wird kundthun, wer sein
ist und wer der Heilige ist, daß er ihn zu sich nahen lasse: wen er

sammlung des Ewigen?

(4) Als Mosche dies
hörte, fiel er auf sein
Angesicht. (5) Und er
redete zu Korach und zu
seiner ganzen Gemeinde,

רשי

לאחיד ביהוה. לא אתם לבדכם שמעתם קונו
"אנכי ה' אלהיך". כל העדה שמעו: (4) ויסל על
פניו. מפני המחלוקת. שכבר זה בידם כרחן רבועי:
הטאו בעל "היחל משה" (שמות ל"ב) בכתאונגים
התפטר משה" (במדבר י"א) במרגלים "ויאמר משה
אל ה' ושמעו מצרים" (שם י"ד): במחלוקתו שר
כרה נתשלו דיו. משל לבן מלך ששרה על אביו
ופנים עציו אודכו. פעם ושתים. ושלש בשש-ה.
רביעית. נתשלו דיו האדוב יהוה. אמר: עד מתי
אמרים על המלך. שמה לא יקבל עוד מקני (תנחומא):
(5) בקר יודע וגו'. עתה עת שפרות הוא לנו. ולא
נכון להראות לפניו. והוא הדי מתבין להורות. שמה
יחורו בקם (תנחומא): בקר יודע ה' את את אשר לו.
לעבודת להי: ואת הקדוש. לכהונה: והקריב. אותם
אליו (תנחומא). והתרגום מוכיח בן וקרב לקדמותו

du deinem Bruder nicht
die Priesterwürde ein-
räumen! nicht ihr allein
habt am Sinai gehört:
אנכי ה' אלהיך, die ganze
Gemeinde hat es ge-
hört! (4) ויסל על פניו (4)
Wegen der Spaltung;
dies war das vierte Ver-
schulden; sie sündigten
beim goldenen Kalbe, da
betete Mosche; als das
Volk klagte und murrte,
da betete Mosche für
es; bei den Rundschaftern
sagte Mosche bittend:

Wenn es die Egyptianer hören . . . — hier aber verließ ihn sein Muth.
So wie wenn ein Prinz seinen königlichen Vater beleidigt, ein Freund
sucht ihn auszuföhnen; dies kann jedoch nur zwei-, dreimal gelingen,
beim vierten Vergehen aber wird auch der Freund entmuthigt, denn
er sagt: Wie lange noch soll ich den König belästigen? schwerlich
dürfte er mehr meine Bitte anhören! (5) בקר יודע ה' Jetzt sind
wir in Aufregung, so schickt es sich nicht vor Gott zu erscheinen.
Mosche beabsichtigte, sie nur abzuhalten, vielleicht werden sie in sich
gehen. למשה אשר לו zum lewitischen Dienste. ואת הקדוש Zum Priester-
dienste. Diese wird er zu sich nähern lassen. Auch Dnt. übersetzt

erwählt, wird er zu sich nahen lassen. (6) Dieses thuet, nehmet euch Räucherpfannen, Korach und seine ganze Gemeinde.

אֲשֶׁר-יָבִיחַ בְּיָקָרִיב אֵלָיו: (6) וְזֹאת עָשׂוּ
קַח-חֲדָרְכֶם מִחֲתוֹת קָרַח וְכָל-עַדְתּוֹ:

רש"י

יָקָרִיב לְשִׁמּוּשֵׁי. וּמִדְרַשׁ אֲנֹכִי „קָרַח“ אֵל מִשְׁחָה
נִבְרָאוֹת חֶלֶק הַקֹּדֶשׁ בְּעוֹלָמוֹ. וְכֹלֵם אֲתָם לְחִסּוֹף
קָרַח לְעֶרְב, בֶּן חֲמִלּוֹ לְבַשֵּׁל אֶת הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר „וַיְהִי
עָרֵב וַיְהִי קָרַח וַיִּבְדֵּל“ (בראשית א') בָּרַךְ וַיִּבְדֵּל
אֲדָרְכָן לְהַקְדִּישׁוֹ וְגו': (6) וְזֹאת עָשׂוּ כְחוֹ לְכֶם מִחֲתוֹת.
קָרַח רָאָה לְוַמֵּר לָהֶם בָּרַךְ: הֲרֵינִי אֲמִיר לָהֶם בְּדִרְכֵי הַגּוֹיִם לֹשׁ
נִימוּסִים תְּרַבָּה וְכִנְיֻמִּים תְּרַבָּה וְקָלָם מִתְקַנְצִים בְּבִירַת
אֲחֵר. אֲנִי אֵין לָנוּ אֱלֹהִים ה' אֲחֵר, אֲדָרְכָן אֲחֵר. וְתוֹרַתָּה
אֲחֵר, וּמִצְוַת אֲחֵר, וְכִנְיֻם נְדוּרָה אֲחֵר, וְאֲתָם רֵץ אִישׁ.
מִבְּקָשִׁים כְּהֹנֵה נְדוּלָה! אֵין אֲנִי רוֹצֶה בָּכֶם, הֵא
לְכֶם תִּשְׁקִיעַשׁ, הַרְבֵּי מַלְל, הֵא תִקְשְׁתָּה, הַתְּהַבִּיחָה
מִבֵּל הַתְּקַבְּלוֹת, וְכֶם הַמִּתְּנֵן כְּתוּבוֹ, שֶׁבֹר נִשְׁקָה
בָּרַךְ וַאֲבִידוּא. לְסִכְכָּה הַתְּהַבִּיחָה בָּרַךְ „וַיְהִי הָאִישׁ
אֲשֶׁר. וַיִּבְחַר הוּא הַקְדוּשׁ“ בָּרַךְ הוּא קְדוּשָׁתוֹ; וְכִי
אֵין אֲנִי יוֹדְעִים, שְׁמִי שֶׁיִּבְחַר הוּא הַקְדוּשׁ? אֲדָה
אֲמִיר לָהֶם מִשְׁחָה: הֲרֵינִי אֲמִיר לָהֶם, שֶׁלֹּא תִתְחַיְבוּ.
יְמִי שֶׁיִּבְחַר בּוֹ, יֵאָדָה הֵא וְכָלֶם אֲבִידִין, (במדבר ד'):
מִחֲתוֹת. בָּלִים שְׁחֹתֵקִין בָּרַךְ נְחִלִים, וְיֵשׁ לָהֶם בִּירַת

er wird denjenigen vor sich treten und den Opferdienst von ihm verrichten lassen. Der Midrasch erklärt בָּרַךְ also: Mosche sagte zu ihm: Gott hat in seiner Welt gewisse Grenzen festgesetzt; könnt ihr den Morgen in Abend (בָּרַךְ) in Abend umwandeln? ebenso wenig könnt ihr dieses vernichten. M. 1, 1, 4: Gott sonderete zwischen Licht und Finsternis (וַיִּבְדֵּל) es ward Abend, und ward Morgen — ebenso sonderete er Aharon ab, um ihn zu heiligen, Chron. 1, 23, 13 (וַיִּבְדֵּל אַהֲרֹן) וְזֹאת (6) וְזֹאת עָשׂוּ Was bewog ihn zu dieser Verordnung? Er sagte also: Die Gögendiener haben viele Dienstformeln, und viele Priester, die sich alle in einem Hause versammeln; wir hingegen haben nur Alle einen Gott, eine Bundeslade, eine Thora und einen Hohepriester; und ihr seid 250 Mann, und Jeder von euch will die Hohepriesterwürde übernehmen? Auch ich willige es ein und will euch ein auserlesenes Mittel dazu empfehlen! nämlich das Räuchern, das doch unter allen priesterlichen Verrichtungen das angenehmste ist; aber zuweilen liegt tödliches Gift darin, denn Nadab und Abihu wurden dadurch verbrannt; daher verwarte er sie damit: daß Derjenige, welcher gewählt wird, der anerkannt Heilige ist. Wissen wir's denn nicht, daß wer gewählt wird, der Heilige ist? Allein Mosche warnte sie: ich sage euch, zieht euch keine Todesschuld zu, wen Gott wählen wird, der wird lebendig ausgehen, die andern aber werden zugrunde gehen. מחתת Gefäße, womi

(7) ויתנו בהן אש ושימו עליהן |
קמרת לפני יהוה מחר ויהוה האיש
אשר יבחר יהוה הוא הקדוש רב-

den der Ewige erwählen wird, der sei der Heilige. Zu viel für

רשי

יד: (7) רב לכם בני לוי. דבר גדול אצתי לכם
ולא מפשים היה שכן התרה בהם. וקבלו עליהם
לקרב! הם המא על נפשותם. שנאמר "את מחלות
החשאים האלה בנפשותם". וקרה ששפחה היה מה
ראה לשמות זה: עינו המעור, ראה ששפחה גדולה
יוצאה ממנו. שמואל ששקול פגוד משה ואהרן.
אמר בשבילי אני נקלט וכיד משפחות עומדות
דגני דגני קלם מתנבאים ברוח הקדש. שנאמר: "כל
אדם דגני דגני דגני" (דבר א' כד) אמר. אפס, כל
הדוירה הזאת עתידה לעמוד ממני. ואני אדם? כל
ישתתף לבא לאותה תורה: שישמע מפי משה
שנבאם אוקרים ואחר נקלט. "אשר יבחר יהוה
הקדוש". משה ותורה בעצמו ולא ראה יפה. לפי
שקניו עשו תשובה ומשה היה רואה. תחומא: רב
לכם. דבר גדול נטלהם בעצמכם לחזק על הקפיד:

(7) Und thuet Feuer
hinein und leget darauf
Räucherwerk vor dem
Ewigen, morgen; und
es geschehe, der Mann,

man die Kohlen schürt,
sie haben einen Stiel,
woran man sie fassen
kann. (7) רב לכם Ich
habe euch ein großes
Wort mitgetheilt; wie
thöricht waren sie doch,
da sie trotz dieser War-
nung dennoch beschloffen,
hinzuzutreten, was sie
mit ihrem Leben büßten,
wie es heißt Cap 17,
3: „Die Pfannen dieser
Sünder, welche an ihrem
Untergange selbst schuld
sind“. Was aber konnte
den Korach — der doch
so klug war — zu dieser
That verleiten? Gerade

sein heller Blick führte ihn irre; er sah im Voraus eine Kette großer
Männer von seinen Nachkommen erstehen, den Samuel, der Mose
und Aharon gleichkam, da dachte er, seinetwegen werde er gerettet
werden; er sah ferner 24 seiner Enkel, welche zum Dienste in's
Heiligthum berufen seien, und vom göttlichen Geiste beseelt prophezeien
werden, denn es heißt Chron. 1, 25, 5: Alle diese stammen von
Seman ab, und dachte: ist's denn möglich, daß alle diese Größe
von mir herstamme, und ich sollte ruhig bleiben? daher vereinte er
seine Kette, um zu dieser Macht zu gelangen, ermuthigt dadurch, da
er aus dem Munde Moses gehört hatte, daß Alle, bis auf einen
Einzigem zugrunde gehen werden. „Derjenige, den Gott
erwählt, wird der Heilige sein“, dies bezog er irrtümlich auf sich,
doch er täuschte sich im Voraussehen, denn seine Kinder thaten Buße,
was Mose im Voraus sah (Tanchuma). רב לכם Ein Großes, Folgen-
schweres ist's, das ihr euch selbst herausgenommen habt, euch gegen Gott

euch, ihr Söhne Lewi's!

(8) Und Mosche sprach zu Korach: Höret doch ihr Söhne Lewi's! (9) Ist es euch zu wenig, daß der Gott Israels euch ausgeschieden hat von der Gemeinde Israels um euch zu sich nahen zu lassen, zu verrichten den Dienst bei der Wohnung des Ewigen, und zu stehen vor der Gemeinde, ihren Amtsdienst zu versehen?

(10) Und nachdem er dich nahen ließ und alle deine Brüder, die Söhne Lewi's mit dir, begehret ihr auch das Priesterthum? (11) So bist also du und deine ganze Gemeinde, die sich zusammengerottet, wider den Ewigen! denn was ist Aharon, daß ihr wider ihn murret? (12) Und Mosche sandte hin

לכם בני לוי: (8) ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי: (9) המעט מקם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את עבדת משכן יהוה ולעמד לפני העדה לשרתם: (10) ויקרב אתה ואת כל אחיך בני לוי אתה ובקשתם גם כהנה: (11) לכן אתה וכל עדתך הנעדים על יהוה ואהרן מה הוא כי תדוני עמיו: (12) וישלח משה לקרוא

רשי

aufzulehnen! שמעו נא בני לוי Mosche fieng erst an sanft mit Korach zu reden, als dieser hartnäckig blieb, dachte er: bevor die anderen Stämme sich ihm anschließen, und mit ihm zugrunde gehen, will ich sie insgesammt ansprechen; er suchte sie zu ermuntern: Höret doch,

um Loblieder auf der Tribüne anzustimmen. (10) zu diesem Amte, wovon er die übrige Gemeinde fern hielt. (11) Deshalb du und dein ganzer Anhang, der sich nur wider den Ewigen auflehnt; denn nur auf seinen Befehl that ich es, die Priesterwürde dem Aharon zu ertheilen, nicht uns gilt der Streit! (12) Wir entnehmen hienon

(8) ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי. התחיל לדבר עמו בדברים רבים. כיון שראו קצת עורף. אמר עד שלא ישתחמו שאר השבטים ויאבדו עמו אדבר גם אל בכם. התחיל לדבר להם: שמעו נא בני לוי: (9) ולעמוד לפני העדה. לשיר על הדיקן: (10) ויקרב אותך. לאותו שירות שהחזיק ממנו שאת עדת ישראל: (11) לכן בשבילך כה אתה וכל עדתך הנעדים אצלך. על ה' כי בשליחותו עשיתם. למה ברוינה לאהרן ולא לנו הוא המחלקת הנה: (12) וישלח משה וגומר. מידען שאין מחזיקין

לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו
לא נעלה: (13) המעט פי העליתנו
מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו
במדבר כי ירדת שתרר עלינו גם-
השתרר: (14) אף לא אר-ארץ זבת
חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת
שדה וכוהם העיני האנשים ההם תנקר

Dathan und Abiram, die
Söhne Eliabs, zu rufen;
aber sie sprachen: wir
kommen nicht hinauf!
(13) Ist es zu wenig,
daß du uns heraufgeführt
aus einem Lande, fließend
von Milch und Honig,
um uns zu töten in der
Wüste, daß du dich auch

zum Herrscher über uns aufwirfst? (14) Mit nichts hast du uns gebracht
in ein Land, fließend von Milch und Honig, und uns Besitzthum gegeben
von Feld und Weinberg. Willst du diesen Leuten die Augen ausstechen?

רש"י

במהלכות. (במהדרין ק"י) שהיה משה מתור אחריהם
בהשליכם בדברי שלום: לא נעלה. פתים הבשלים
שאין דדם אלא ירדה: ותתן לנו. הדבר מוסב
על דשון האמור דמעלה. כלומר: לא הביאותנו
ולא נתת לנו נחלת שדה וכוהם ואמר לנו אעלה
איהם מעני מצרים אל ארץ טובה ונו' (שמות ג')
מקום הוצאתנו ולא ארץ זבת חלב ודבש
הביאותנו אלא נחלת עלינו להמיתנו במדבר
שאמר לנו במדבר הזה יפלו פניכם (במדבר יד):
העיני האנשים ההם תנקר ונומר. אפילו אסרה
שולח לגקר את עינינו אם לא נעלה ארצה
לא נעלה: האנשים ההם. באדם החוליה

daß man der Streitigkeit
keinen Vor Schub leisten
soll, denn Mose war
bemüht, sie auf friedlichen
Weg zu versöhnen. לא
Ihr eigener Mund
brachte sie zum Falle:
„wir gehen nicht hinauf“
— weil sie werden
untergehen. (14) ותתן
Dies bezieht sich auf
das oben erwähnte לא;
לא הביאותנו ולא נתת לנו
Du hast uns nicht ge-
bracht in das verheißene
Land, und hast uns nicht

Ackerfelder und Weinberge gegeben; du versprachst, ich will euch aus
dem Elende Egyptens in das gute und geräumige Land führen, du
hast uns wohl heraufgeführt, hast aber den Tod in der Wüste über
uns gebracht, wie du es selbst aussprachst: Mt. 4, 14, 29: in dieser
Wüste sollen euere Leichname hinfallen. Selbst העיני האנשים ההם תנקר
wenn du uns drohdest, uns die Augen ausstechen zu lassen, wenn
wir nicht kommen, giengen wir doch nicht! ההם האנשים die Augen
jener Männer (anstatt עינינו) wie wenn Jemand den ihm drohenden
Fluch einem Andern anhängt. (15) אל תמן אל מנחתם Nach dem ein-

Wir kommen nicht hinauf! (15) Da entbraunte es Mosche sehr, und er sprach zum Ewigen: Wende dich nicht zu ihrem Opfer! Nicht den Esel Eines unter ihnen habe ich weggenommen, und nicht Einen unter ihnen habe ich beleidigt. (16) Und Mosche sprach zu Korach: Du und deine ganze Gemeinde seid vor dem Ewigen — du und sie und Aharon — morgen. (17) Und nehmet Jeder seine Rauchpfanne, und thuet darauf Räucherwerk, und bringet vor den Ewigen Jeder seine Rauchpfanne, zweihundert und fünfzig Rauchpfannen, und du und Aharon Jeder seine Rauchpfanne. (18) Da nahmen sie Jeder seine Rauchpfanne, und thaten Feuer darauf und legten Räucherwerk darauf, und stellten sich an den Eingang des Zeltes der Zusammen-

לא געלך: (15) ויחר למשה מאד ויאמר אל־יהוה אל־תפן אל־מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את־אחד מהם: (16) ויאמר משה אל־קרח אתה וכל־עדתך הו לפני יהוה אתה והם ואהרן מהר: (17) יקחו איש מה־זו ונתתם עליהם קטרת והקריבם לפני יהוה איש מהתו חמשים ומאתים מהתת ואהרן איש מהתת: (18) ויקחו איש מהתת ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטרת ויעמדו פתח אהל מועד

רשי

fachen Sinne: Du mügest dich dem Räucherwerke, welches sie morgen darbringen werden, nicht wenden; nach dem Midrasch heißt es: ich weiß, daß sie an den ständigen Gemeindeopfern Theil haben, auch diesen Theil, betete er, möge Gott nicht wohlgefällig aufnehmen; das Feuer möge ihn unverzehrt liegen lassen. לא חמור אחד מהם נשאתי einen Esel habe ich von ihnen angenommen; selbst als ich von Midjan nach Egypten gieng, und Weib und Kinder auf Esel reiten ließ, nahm ich diese Esel nicht von ihnen (obwohl ich die Reise für sie machte), sondern ich nahm sie von dem

קללתו בבכורו: (15) ויחר למשה מאד. נאמר עד קמא: אל תפן אל מנחתם. לפי פשוטו. הקטרת שדם מקריבין לפניך מהר, אל תפן אליהם. ומדרש אנדה אמר: יודע אני שיש דדם הלק בהמדי צבור, אף תלקם לא יקויד לפניך דרצון תניחנה האש ולא תאכלנה: לא חמור אחד מדם נשאתי. לא חמורו של אחד מהם נטלתי אפילו משללתי חמורין למצרים והקריבתי את אשתי ואת בני על החמור, והיה לי לימוד אותו החמור משללתי, לא נטלתי אצא משלי (תנחומא). שהרית לשון צרכי בד נקראת אנגריא של כלל שקוור: (16) והם, עדתך: (17) והקריבם איש מהתת. ההמשים ומאתים איש

וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: (19) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם לָרֹחַ
אֶת־כָּל־הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעֵדָה:
ס שְׁלִישׁ (20) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: (21) הִבְדֵּלוּ מִתּוֹךְ
הָעֵדָה הַזֹּאת וְאַבְלֵה אֹתָם בְּרֹגַע: (22)
וַיִּפְּצוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל אֱלֹהֵי
הָרֹחַת לִכְלֹךְ־בָּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יִתְּסֵא
וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְרָא: ס (23) וַיְדַבֵּר

kunft, und auch Mose und Aaron. (19) Und Korach versammelte wider sie die ganze Gemeinde vor den Eingang des Zeltes der Zusammenkunft; da erschien die Herrlichkeit des Ewigen der ganzen Gemeinde. (20) Und der Ewige redete zu Mose und zu Aaron, und sprach: (21) Sondert euch aus der Mitte dieser Gemeinde, da ich sie den Augenblick

aufreiben will. (22) Da fielen sie auf ihr Angesicht, und sprachen: Gott, Gott der Geister alles Fleisches! der Eine Mann sündigt, und auf der ganzen Gemeinde willst du zürnen? (23) Da redete der

רשׁי

שָׁבָם: (19) ויקהל עליהם קרח. בדברי ליצנות כל
העדה הנהו הלך אצל השקמים ופסחה אותם
בסכורין אתם שגלי רבדי אני מקפיד. אינו מקפיד
אלא בשבדי בלכם. אלו באין ונוטלין כל ההנהגות.
לו המלכות ויאהיו ההנהגה עד שנתפסו כלם
(תנחומא): ורא כבוד ה. בא בעמוד ענן: (כב)
אל אלהי הרוחות. יורע מהשבות. אין מדתה קמחת
בשר ודם: מלך בשר ודם שפחה עליו מקצת
מדינה. אינו יורע מי החומא. למידה בשדוא כועס
נפרע מכלם: אבל אפה לפניך גלויות כל המושבות
יורע אפה מי החומא: האיש אחד. הוא החומא

Meinigen. Das aramäische שְׁרִית im Dnf. bedeutet: Frohndienst, den man dem Könige abgeben mußte. (16) והם Dein Anhang. (17) והקרבכם איש Die 250 Männer unter euch. (19) ויקהל ויקהל durch gleichne-riſche Spottreden; die ganze Nacht hindurch gieng er bei den E tämmen umher und suchte sie zu überreden: Glaubst ihr

denn, sagte er, daß ich meinethalben es so genau nehme? es geschieht vielmehr eueretwegen; diese nahmen alle Würden für sich, dieser die Königswürde, und sein Bruder die Priesterwürde, endlich überredete er sie Alle! ה' כבוד ה' Sie erschien in einer Wolkensäule. (22) אל אלהי הרוחות o Gott aller Geister, der du die Gesinnung Aller kennst! Deine Weise ist nicht wie die der Menschen; wenn bei einem irdischen Könige eine Provinz sich empört, so weiß er nicht, wer der Schuldige ist, daher bestraft er Allesammt; vor dir aber, o Gott, sind die Gedanten Aller offenbar, und du weißt, wer der Schuldige ist! האיש אחד

מִשֶׁה בּוֹאֵת תִּדְעוּ כִּי־יְהוָה שְׁלָחִי
לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי־
לֹא מִלִּבִּי: (29) אִם־כַּמּוֹת כָּל־הָאָדָם
יִמְתּוּן אֵלֶּה וּפְקַדַת כָּל־הָאָדָם יִפְקַד
עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שְׁלָחִי: (30)
וְאִם־בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפְקַדַתִּי הָאָדָמָה
אֶת־פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר
לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֻתָם כִּי
נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת־יְהוָה: (31)
וַיְהִי כַכֵּלָתוֹ לְדַבֵּר אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וּתְבַקַּע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־תַּחְתֵּיהֶם:
32 וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתַּבְלַע אֹתָם
וְאֶת־בָּתֵּיהֶם וְאֶת כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר

sprach: Daran sollt ihr erkennen, daß der Ewige mich gesandt, alle diese Thaten zu thun, daß nicht aus meinem Herzen (ichs gethan), (29) Wenn, wie alle Menschen sterben, diese sterben, und das Verhängnis aller Menschen über sie verhängt wird: so hat der Ewige mich nicht gesandt; (30) Wenn aber der Ewige Etwas (Neues) schafft, daß die Erde aufthut ihren Mund und sie verschlingt mit Allem, was ihnen angehört, und sie lebendig in die Gruft hinabfahren; so werdet ihr erkennen, daß diese

Männer den Ewigen verachtet haben. (31) Und es geschah, als er vollenbet hatte zu reden alle diese Worte, da spaltete sich der Erdboden unter ihnen. (32) Und die Erde öffnete ihren Mund und verschlang sie und ihre Häuser und alle Menschen, welche

רשׁי

אין עונשין אלא עד שיביא שתי שערות וכי' של מעלה עד כי יענה וכאן אבדו אף יונקי שדים: (28) לעשות את כל המעשים האלה. שעשיתי על פי חכמה, לתת לאהרן כהונה גדולה ובניו סגנו כהונה ואליצפן נשיא הקהתי. (29) לא ה' שלחני. אלא אני עשיתי הכל מדעת, ובדן הוא חולק עלי. (30) ואם בריאה. חדשה. יברא ה'. להמית אותם במיתה. שלא מת בה אדם עד הנה. ומה היא

Pubertät (Geschlechtsreife) erwiesen wird; das himmlische Gericht nicht vor dem Alter von 20 Jahren; hier aber gien-gen selbst Säualtnae zu Grunde! (28) לעשות את כל המעשים בִּפְקֹדֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־כַּמּוֹת כָּל־הָאָדָם יִמְתּוּן אֵלֶּה וּפְקַדַת כָּל־הָאָדָם יִפְקַד עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שְׁלָחִי: (30) וְאִם־בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפְקַדַתִּי הָאֲדָמָה אֶת־פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֻתָם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת־יְהוָה: (31) וַיְהִי כַכֵּלָתוֹ לְדַבֵּר אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּתְבַקַּע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־תַּחְתֵּיהֶם: 32 וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתַּבְלַע אֹתָם וְאֶת־בָּתֵּיהֶם וְאֶת כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר

würde, seinen Söhnen die Stellvertreterschaft und dem Eliajan die Fürstenwürde von Rehath einräumen. (29) Dann hat Gott mich nicht geschickt, sondern ich habe alles eigenmächtig gethan, und Korach hätte sich mit Recht gegen mich aufgelehnt. (30) ואם בריאה Wenn aber der Ewige Neues schafft, diese eines Todes sterben zu lassen, den bisher kein Mensch erlitten hat, daß nämlich

Rorach angehört, und die ganze Gabe. (33) Und sie fuhrten hinab, sie und Alles, was ihnen angehörte, lebendig in die Gruft, und die Erde bedeckte sie, und so verschwanden sie aus der Versammlung. (34) Und ganz Israel, das rings um sie her war, floß bei ihrem Geschrei, denn sie sprachen: Daß uns die Erde nicht verschlinge! (35) Und ein Feuer gieng aus vom Ewigen, und verzehrte die zweihundert und fünfzig Männer, die Darbringer des Räucherwerks.

17. (1) Und der Ewige redete zu Mosche, und sprach: (2) Sprich zu Elasar, dem Sohne Aharons, des Priesters, daß er heraushebe die Rauchpfannen aus dem Brande, und das Feuer weit wegwerfe, denn sie sind heilig; (3) Nämlich die Rauchpfannen dieser Versündiger an ihrem Leben;

רשי

die Erde sich öffnen und die Strafbaren verschlingen wird; dann werdet ihr erkennen, daß sie den Ewigen erzürnten und ich nur im Auftrage Gottes dies ausgesprochen. Unsere Gelehrten bemerken Sanh. 110: ואם בראה Wenn der Erde schon in den 6 Schöpfungstagen eine Mündung geschaffen worden ist, so ist's gut, wenn aber nicht, so wird Gott jetzt eine erschaffen (יברא). (34) Wegen des erschütternden Jammergeschreies der Untersinkenden. 17. (1) ואת האש ואת האש welches in der Pfanne ist, wirf hinaus aus der Pfanne zur Erde. כי קדשו Die Pfannen sind geheiligt worden,

קרח ואת כל הקדוש: (33) וכל אשר להם חיים שאלה ותבם עליהם הארץ ויאברו מתוך הקהל: (34) וכל ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלם כי אמרו פן תבלענו הארץ: (35) ואש יצאה מאת יהוה ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת: ם

יז (1) וידבר יהוה אל משה לאמר: (2) אומר אל אלעזר בן אהרן תכלה ויורם את המחתות מבין השרפה ואת האש ורה הגלאה כי קדשו: (3) את מחתות החטאים האלה בנפשם

הפרא? ופצחה האדמה את פיה ותבלעם. אי וידעם כי נאצי הם ה' ואני מפי הנבירה אמרתי. ורבותינו פירשו אם בראה פה לארץ מיששת נבי בראשית מושב. ואם לא יברא ה' (סנהדרין ק"ו ר"ל יברא ה' הפה לפא): (34) נסו לקלם. בשביל הקור הוצא על בלעקן:

יז (2) ואת האש. שבתוך המחתות: ורה הגלאה. לארץ מעל המחתות: כי קדשו. המחתות. ואסרין בהקדשה שבתו עשאים בלי שרת: (3) החמשים האלה בנפשותם. שנגששו מושעים

וַעֲשׂוּ אֹתָם רָקְעֵי פָחִים צָפוּי לְמוֹזָבָח
 קִרְיָתֵיכֶם לְפָנֵי־יְהוָה וּבִקְדָּשׁוֹ וַיְהִי
 דְּאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (4) וַיָּבִיחַ אֶל־עֶזְרָא
 הַכֹּהֵן אֶת מַחְתֹּת הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר
 הִקְרִיבוּ הַשָּׂרָפִים וַיִּרְקְעוּם צָפוּי לְמוֹזָבָח:
 (5) וַקְרָיוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־
 יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אַהֲרֹן
 הוּא לְהִקְטִיר קִטְוֹת לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא־
 יִהְיֶה כְּקֹרַח וּבְעֵדָתוֹ בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 בְּיַד־מֹשֶׁה לוֹ: פ (6) וַיִּלְנוּ כָּל־עֵדַת
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמַּחְתֹּת עַל־מֹשֶׁה וְעַל־
 אַהֲרֹן לֵאמֹר אַתֶּם הַמָּתִים אֹתֵינוּ

und man mache aus denselben Blechplatten, zum Ueberzuge des Altars, — denn sie haben sie vor den Ewigen gebracht, und also sind sie heilig geworden — und sie seien zum Denkzeichen den Kindern Israels. (4) Und der Priester Elasar nahm die kupfernen Rauchpfannen, welche die Verbrannten dargebracht hatten, und man plättete sie zum Ueberzuge des Altars; (5) Als Andenken für die Kinder Israels, damit nicht hinzunähe ein Gemeiner, der nicht

von dem Samen Aharons ist, Räucherwerk zu räuchern vor dem Ewigen, und er nicht sei wie Korach und seine Gemeinde, so wie der Ewige durch Mose ihm geredet. (6) Und es murrte die ganze Gemeinde der Kinder Israels am folgenden Tage wider Mose und Aharon, und sprach: Ihr habt getödtet das Volk des Ewigen.

רשי

בְּנֵי־שׂוֹמֵתֵם שְׁנֵהֲלִקוּ עַל הַקִּבְיָה (יומא ל"ו): רְקוּעִי.
 רְדוּרִין: מַחִים. מַחִים מְרִידִין מִיִּדְּיֵשׁ בְּלַעַז
 מוֹיִטְגֶּדְנֶהוּ, tendis, etendrien: צָפוּי לְמוֹזָבָח
 הַנְּחֹשֶׁת: וַיְהִי לְאוֹת. לְזִכָּרוֹן שְׂמִימָה אֱלֹהֵי הָיִ
 מֵאוֹתָן שְׁנֵהֲלִקוּ עַל הַקִּבְיָה וְשָׂרָפִים: (4) וַיִּרְקְעוּם.
 אִי־שִׁידִישׁ בְּלַעַז (וַיִּטְ דִּבְהִנְטֵן מוֹיִס, Etendris
 E ils etendrien): (ולא היה כקרח. כִּי שֶׁלֹא
 יִהְיֶה כְּקֹרַח: כֹּאשֶׁר דִּבֶּר ה' בִּיד מֹשֶׁה לוֹ. כְּמוֹ עֲלִיָּה
 עַל אֶרֶץ דִּבֶּר אֵל מֹשֶׁה שְׂמִיָּה הוּא וּבְנָיו כְּהֹנִים

und dürfen nicht anderweitig benützt werden, weil sie als Dienstgeräthe verwendet worden sind, welche ihre Sünden mit dem Leben gebüßt, indem sie sich gegen Gott auflehnten. רְקוּעִי Dünne geschlagen. מַחִים Blechplatten. צָפוּי לְמוֹזָבָח Den kupfernen Altar zu be-

legen. Zum Denkzeichen dienend, daß man sagen soll: Diese kommen von Jenen her, welche den Streit wegen der Priesterwürde herausforderten und den Feuertod erlitten haben. (4) Man behnte sie aus. (5) Und daß er nicht sei, wie Korach. כִּי מֹשֶׁה Das ist wie עליו mit Bezug auf Aharon. Zu Mose sprach

(7) Und es geschah, als sich die Gemeinde versammelte wider Mose und Aharon, da wandten diese sich zum Zelte der Zusammenkunft, und siehe, die Wolke hatte es bedeckt, und es erschien die Herrlichkeit des Ewigen.

(8) Und Mose und Aharon giengen vor das Zelt der Zusammenkunft.

(9) Und der Ewige rebete zu Mose und sprach:

(10) Gebet euch aus der Mitte dieser Gemeinde, da ich sie den Augenblick aufreiben will. Da fielen sie auf ihr Angesicht.

(11) Und Mose sprach zu Aharon: Nimm die Räucherpfanne, und thue

Feuer darauf vom Altar und lege Räucherwerk (darauf), und bringe es eilends zur Gemeinde, und versöhne sie, denn es ist ausgebrochen der Zorn von dem Ewigen, begonnen hat die Plage. (12) Und Aharon nahm es, so wie Mose geredet, und lief in die Mitte der Versammlung, und siehe, begonnen hatte die Plage im Volke; da legte er das Räucherwerk auf,

רש"י

er, daß Aharon und seine Söhne Priester sein sollen, daher sich kein Gemeiner (zu opfern) wage, der nicht von dem Stamme Aharons ist. — וְלִי, Wo לי, steht, neben לו, hat es die Bedeutung von עליו. Der Midrasch

bezieht לו auf Korach. Warum steht aber משה ביד משה und nicht משה ביד משה? dies deutet an, daß Diejenigen, welche gegen das Priesterrecht Streit erheben, mit Aussatz bestraft werden, ebenso wie Mose an der Hand (בִּיד משה) aussäßig wurde s. M. 2, 4, 6; aus dieser Ursache wurde auch König Ussah s. Chron. 2, 26, 19—21 mit Aussatz bestraft. (11) וכשר

יְהוָה: (7) וַיְהִי בַּהֲקָהֵל הָעֵדָה עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיִּבְּנוּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּהְיֶה כַּסּוֹ הָעֵנָן וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה: (8) וַיָּבֹאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד: ס וַיְבִיעִי (9) וַיֵּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (10) הִרְמוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלְהָ אֹתָם בְּרֶגַע וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם: (11) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־הַמִּחְתָּה וְתִן־עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעֵד הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קִטְמֹת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה אֶל־הָעֵדָה וְכִפֹּר עֲלֵיהֶם בְּיָדָא הַקֹּדֶשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה הַחַל הַנֶּגֶף: (12) וַיִּקַּח אַהֲרֹן פֶּאֶשֶׁר וְדָבָר מֹשֶׁה וַיֵּרֶן אֶל־תּוֹךְ הַקָּהֵל וַיִּהְיֶה הַחַל הַנֶּגֶף בָּעָם וַיִּתֵּן אֶת־הַקִּטְמֹת

לְסִיקָה לֹא יִקְרַב אִישׁ זֶר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְנוֹמֵר וְכֵן, כִּי לִי, וְלֹא וְלָהֶם, הַסְּמוּכִים אֶעֱלֶה דָבָר שְׂתִרְיָם כְּמוֹ עַל וַיִּדְרָשׁוּ עַל קִרְתָּ וַיֹּמְרוּ "כִּי מֹשֶׁה" וְלֹא רָחֵם "אֵל מֹשֶׁה"? רָחֵם לְחֻלְקִים עַל הַקְּדוּשָׁה שְׁלֹקִין בְּצִעֲצֵת, כְּמוֹ שֶׁלָּקַח מֹשֶׁה קִדּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּצְיָא וַיְהִי מִצְוַתָּה בְּשִׁלְחֵנִי (שְׁמוֹת ד') וַעֲכָ הָקָדָה וַיִּתְּנֵהוּ בְּצִעֲצֵת: (11) וְכִפֹּר עֲלֵיהֶם, כִּי זֶה כִּסֵּי לוֹ

וַיִּכְפֹּר עַל-הָעָם: (13) וַיַּעֲמֵד בֵּין-
הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצֹר הַמִּגְדָּה:
(14) וַיְהִי הַמֵּתִים בַּמִּגְדָּה אַרְבָּעָה-
עָשָׂר אָלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלִּבְד הַמֵּתִים
עַל-דְּבַר-קֶרַח: (15) וַיָּשָׁב אַהֲרֹן אֶל-
מֹשֶׁה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמִּגְדָּה
נִעְצְרָה: פ' חמ"ט (16) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-
מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (17) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאֵתָם מִטָּה מִטָּה לְבֵית

und versöhnte das Volk.
(13) Da stand er zwischen
den Todten und den
Lebenden, und die Plage
ward eingehalten. (14)
Und es waren derer, die
gestorben durch die Plage
vierzehn tausend und
sieben hundert, außer de-
nen, die gestorben waren
wegen Korachs. (15) Und
Aharon kehrte zurück zu
Mosche an den Eingang

des Zeltes der Zusammenkunft, als die Plage eingehalten war. (16) Und
der Ewige rebete zu Mosche, und sprach: (17) Rede zu den Kindern
Israels, und nimm von ihnen je einen Stab von einem Stammhause,

רשי

מֵאֶחָד הַבָּנוֹת. וְשִׁעָלָה לְקֹדֶשׁ שְׁתַּקְמֹדֶת עוֹצֵר
הַמִּגְדָּה. וְדֹאֵתָא בַּמִּסְכָּת שֶׁבֶת (ר' ס"ט): (13)
וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים. אִתּוֹ אֵת הַשְּׁלֵלָה וְהַעֲמִידוּ
עַל קֶרְחוֹ. אֵל הַשְּׁלֵלָה: הַנֵּחַ לִי לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוֹתַי.
אֵל מֹשֶׁה עָנִי לְעַבְד עַל דָּדָה. אֵל: אֲנִי שְׁלַחְתִּי שָׁל
מִקֹּדֶשׁ. וְהַעֲשֵׂה שְׁלַחְתִּי שָׁל מִשְׁהָ אֵל אֵין מִשְׁהָ אוֹמֵר
קִדְּוֹת שְׁלֵמוֹ. אֵלֶּה מִסֵּי הַבְּנוֹת. אִם אֵין אֶתָּה מִמָּמֶן
הַרִי הַקֶּבֶה וּמֹשֶׁה אֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: בֹּא עִמִּי
וַיִּשְׁאַל וַיְהִי שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּשָׁב אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה. דִּיא

Dieses Geheimnis
wurde ihm von dem
Engel des Verberbnisses
entdeckt, als er sich hinauf
in die Höhe begab: daß
das Räucherwerk nämlich
der Pest Einhalt thut.
(Talm. Sabb. 89.) (13)
Aharon hielt (durch das Räuchern)
den Würgengel gewalt-
sam auf; dieser sprach:
Laß mich doch meinen:

Auftrag vollführen! Aharon erwiberte: Mosche befahl mir, Einhalt
zu gebieten! Der Engel: Ich bin der Bote Gottes, und du nur der
Bote des Mosche. Aharon: Mosche spricht nicht aus der Eingebung
seines Herzens, sondern Alles auf Befehl Gottes, glaubst du's etwa
nicht, so kannst du es am Eingange des Stiftzeltes durch Gott und
Mosche erfahren, daher heißt es B. 15: Aharon kehrte zu Mosche

von allen ihren Fürsten ihrer Stammhäuser zwölf Stäbe; eines jeden Namen schreibe auf seinen Stab. (18) Und den Namen Aharons schreibe auf den Stab Lewi's; denn Ein Stab sei für das Haupt ihrer Stammhäuser. (19) Und lege sie nieder im Zelte der Zusammenkunft, vor dem Zeugnisse, woselbst ich mich zu euch verfüge. (20) Und es wird geschehen, der Mann, den ich erwähle, dessen Stab wird blühen, und so will ich stillen vor mir das Murren der Kinder Israels, das sie wider euch murren. (21) Und Mosche redete zu den Kindern Israels, und es gaben ihm alle ihre Fürsten je einen Stab für einen Fürsten ihrer Stammhäuser, zwölf Stäbe; und der Stab Aharons war unter ihren Stäben. (22) Und Mosche legte die Stäbe nieder vor dem Ewigen im Zelte des Zeugnisses.

אב מאת כל־נשיאיהם לבית אבותם
שנים עשר מטות איש את־שמו
תכתב על־מטהו: (18) ואת שם אהרן
תכתב על־מטה לוי כי מטה אהרן
לראש בית אבותם: (19) והנחתם
באהל מועד לפני העדות אשר אועד
לכם שמה: (20) והיה האיש אשר־
אבחר־בו מטהו יפרח והשכתי מעלי
את־תלונות בני ישראל אשר הם
מלינים עליכם: (21) וידבר משה אל־
בני־ישראל ויתנו אליו כל־נשיאיהם
מטה לנשיא אהרן מטה לנשיא אהרן
לבית אבותם שנים עשר מטות ומטה
אהרן בתוך מטותם: (22) וינח משה
את־המטות לפני יהוה באהל העדות:

רשי

zurück. — Oder: Warum wurde der Pest durch Räucherwerk Einhalt gehalten? Weil die Israeliten gegen das Räucherwerk murrten und sagten, daß tödtliches Gift darin enthalten sei; daran starben Nadab und Abihu, und dadurch giengen 250 Mann zugrunde. Da sprach Gott: Ihr sollt nun sehen, daß das Räucherwerk sogar die Pest einzuhalten vermag! nur die Sünde ist es, die tödtet! (18) Obwohl ich sie in zwei besondere Familien theilte, in die Priester- und Leviten-Familie, so sind sie doch nur Ein Stamm, (20) und werde

למה בקטנתו. לפי שדיו ישראל מליים וינגנים
אחר הקטנת לומר. הם הקוֹרָה הוא. על ידו מתו
נדב ואביהוא. על ידו נשקטו המשים ומאנים איש.
אמר הקב"ה תראה שעוצר נפסה הוא. והחטא הוא
הפמית (מכילתא): (18) כי מטה אהרן. אף על פי
שחלקתי לשתי משפחות. משפחת כהונה וקדש וקדש
קדש. מקום שקט אהרן הוא: (20) והשכתי.

(23) ויהי ממחרת ויבא משה אל אהל
העדות והנה פנה משה אהרן לבית
לוי ויצא פנה ויצא ציץ ויגמל
שקדים: (24) ויצא משה את כל
הקשת מלפני יהוה אל כל בני
ישראל ויראו ויקחו איש מטהו: פ

(23) Und es geschah
am folgenden Tage, als
Mosche in das Zelt des
Zeugnisses kam, siehe, da
war der Stab Aharons
vom Hause Levi's aus-
geschlagen, er hatt Blu-
men hervorgebracht und
Früchte getrieben und
Mandeln gereift. (24)

Und Mosche brachte alle die Stäbe von dem Ewigen weg zu den Kin-
dern Israels heraus; und sie besahen und nahmen Jeder seinen Stab.

רשי

כמו „וישבו המים“ (בראשית ו) וחמת המלך שקבה
(אסתר ו): (21) בתוך מטותם. הניחו באמצע שלא
יאמרו: מפני שהניחו בצד שקבה פנה: (23) ויצא
פנה. במשפט: ציץ. הוא תנמת הפרי בשפת
נופל: ויגמל שקדים. פשהצר הפרי הפיר שהן
שקדים. ל' ויגמל הילך ויגמל (בראשית כא) ול' זה
מצי' בפרי האילן. כמו „ובוסר נמל יהיה נצה“
(ישעיה יח) ולמה שקדים? הוא הפרי הממהר
להקדים מקל הפירות: אף המעורר על ההנהגה
פוגענותו ממחרת לבא כמו שמצינו בענין: והענין
זרחה במעוזו (יהוה ב' כיו) פנימו וקסת שגן
במין אשכול שקדים יחד בסומים זה על זה:

beschwichigen, wie M. 1,
8: וישבו המים stillen;
וחמת המלך שכבה: Ester 7:
der Zorn des Königs
legte sich. (21) בתוך
מטותם Unter den Stäben.
Er legte ihn in die Mitte
der anderen, damit sie
nicht sagen sollen, weil
er näher zur Seite der
göttlichen Glorie gelegen
ist, daher blüthete er. (23)
Er trieb Blüthen,

Als ויגמל שקדים d. i. die Fruchtknospe, wenn die Blüthe abfällt. Als
die Frucht zur Kenntlichkeit sich entfaltete, sah man, daß es Mandeln
waren, ויגמל wie M. 1, 21: ויגמל הילך dieser Ausdruck ist bei Baum-
früchten gebräuchlich, ähnlich Jes. 18: ובוסר נמל יהיה נצה eine reisende
Knospe wird zur Blume. — Warum wurden es Mandeln? (שקדים) Weil
es eine Frucht ist, die am schnellsten blüht; b. h. ebenso schnell ereilt die
Strafe Denjenigen, der gegen die Priesterschaft Streit aufsucht, so wie
wir bei Ussijah Chron. 1, 2, 26, 19 lesen: Noch während er auf die
Priester zürnte, erschien der Aussatz an seiner Stirne. Dnl. übersetzt
eine Mandeltraube, wo eine Beere über der andern liegt.

(25) Und der Ewige sprach zu Mosche: Bringe den Stab Aharons zurück vor das Zeugniß, zur Verwahrung als Denkzeichen für die Widerspenstigen; damit ihr Murren vor mir endige, und sie nicht sterben. (26) Und Mosche that es; so wie der Ewige ihm geboten, so that er. (27) Es sprachen aber die Kinder Israhel zu Mosche also: Siehe, wir vergehen, wir sind verloren, wir

Alle sind verloren. (28) Jeder, der irgend nahet zur Wohnung des Ewigen, der stirbt; sollen wir Alle vergehen?

(25) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הֲשֵׁב אֶת-מִטֵּה אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדוּת לְמַשְׁמַרְתָּ לְאוֹת לְבְנֵי-מִרְי וְחִבֵּל תְּלוּנָתָם מֵעַל וְלֹא יָמָתוּ: (26) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ בְּן עֲשָׂה: ׀ (27) וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר הֵן גּוֹעֵנִי אֲבָדְנִי כִּלְנִי אֲבָדְנוּ: (28) כָּל הַקֵּרֵב הַקֵּרֵב אֶל-מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת הָאִם תָּמְנוּ לְגוֹעַ: ׀

רשי

(25) Zur Erinnerung, daß ich den Aharon gewählt habe zum Priester und sie fürder wegen der Priesterschaft nicht murren sollen. וחבל So viel wie Aharon, ist ein Zeitwort in der Einzahl, weiblich, übereinstimmend mit תלונתם, ihr Murren. Es ist ein Unterschied zwischen תלונתם und תלונת; Letzteres bedeutet ein einmaliges

(25) למשמרת לאות. לזכרון, שצחקתי באהרן הכהן ולא ילוננו עוד על תלונתם: וחבל תלונתם. כמו ותכלה תלונתם. דשון זה שם מפעל יחיד, לשון נקבה, כמו תלונתם מרמור"ש בלע"ו: (גמולוכב, גמולוכט, Murmurs) ויש הליק בין תלונתם לתלונתם, תלונתם תלונה אחת, תלונתם שם דבר בדשון יחיד, ואם לו הם תלונות הרבה: (28) כל הקרב הקרב וגו'. אין אנו יכולין להיות נהרין בבד, בולנו בשאין להבנם דחצר אהל מועד, ואחד שיקריב עצמו יותר מחבירו, ויבנס להוף אהל מועד, ימות: האם תמנו לנע, ששם הופקרנו למיתה?

Murren, jenes aber auch ein Hauptwort in der Einzahl, heißt wiederholtes Murren, Gemurre. (28) Wir können nicht vorsichtig genug sein; in den Vorhof des Stiftszeltes dürfen wir Alle hinein gehen; wer sich aber verdrängt, und in das Innere des Stiftszeltes gelangt, wird sterben. Sind wir etwa dem Tode preisgegeben?

יח (1) ויאמר יהוה אל-אהרן אתה ובניך ובית-אביך אתה תשאו את-עין המקדש ואתה ובניך אתה תשאו את-עין כהנתכם: (2) וגם את אחיך משה לוי שבט אביך הקרב אתה וילכו עליך וישתתף ואתה ובניך אתה לפני אהל העדות: (3) ושמוך משמרתך ומשמרת כל-האהל אך

anschließen und dir dienen; indem du und vor dem Bette des Zeugnisses. (3) Und von dir zu Beobachtende und die Obhut

18. (1) Da sprach der Ewige zu Aharon: Du und deine Söhne und das Haus Deines Vaters mit dir, ihr sollt tragen die Vergehungen am Heiligtume, und du und deine Söhne mit dir, ihr sollt tragen die Vergehungen an eurem Priestertume. (2) Und auch deine Brüder. den Stamm Levi, deines Vaters Stamm, laß nahen mit dir, daß sie sich dir und deine Söhne mit dir seid sie sollen beobachten das des ganzen Zeltes, jedoch

רשי

יח (1) ויאמר ה' אל אהרן. למשה אמר שיאמר לאהרן (ספרי) להזהירו על תקנת ישראל. שלא יבנו מקדש: אתה ובניך ובית אביך. הם בני קהת אבי עמרם: תשאו את עין המקדש. עליכם אני מוטל ענין הנזיר שיהיו בעסקי הקדשים המקדשים המסורים לכם. הוא האהל והארון והשולחן ובלי הקדש. אתם תשבו ומהירו על כל דבר הקא לינע: ואתה ובניך. הפהנים: תשאו את עין כהנתכם. שאינה מסורה לעינים. ומהירו הלזים השונים. שראו ינעו עליכם בעבודתכם: (2) וגם את אחיך. בני נרשון ובני מררי: וילכו ויתקברו עליכם. להזהיר גם את הנזיר מליקרב אליהם:

Stiftszelt, Bundeslade, Tisch und andere heilige Geräte, zu nahe treten; denn ihr müßet darüber wachen, und jeden Fremden vor Berührung derselben warnen. Und ihr müßet als Priester die Schuld bei euerem Priesteramte übernehmen, dies ist nicht den Leviten übergeben, auch diese müßt ihr vor Irrthümern warnen, daß sie bei eurer Dienstverrichtung euch nicht zu nahe kommen. (2) Und auch deine Brüder. Die Nachkommen von Gerschon und Merari. Diese sollen sich euch anschließen, um die Fremden zu warnen, daß sie den Priestern

18. (1) Gott ließ dem Aharon durch Mose sagen, ihn zu vermahnen, auf die Verordnung für Israel genau zu achten, daß Keiner von ihnen das Zeltheiligtum betrete. אתה ובניך ובית אביך. Das sind die Nachkommen des Kehat, Vater des Amram. תשאו את עין המקדש. Ich mache euch verantwortlich für die Vergehungen der Laien, welche den geweihten Dingen, die euch übergeben sind, als:

zu den heiligen Geräthen und zu dem Altar sollen sie nicht nahen, daß sie nicht sterben, sowohl sie als ihr. (4) Und so sollen sie sich dir anschließen und beobachten das zu Beobachtende beim Zelte der Zusammenkunft in jedem Dienste des Zeltes, daß kein Gemeiner euch nahe. (5) Und ihr beobachtet das zu Beobachtende beim Heiligthume und das zu Beobachtende beim Altar, daß nicht ferner Born komme über die Kinder Israel. (6) Denn ich, siehe, ich habe genommen eure Brüder, die Lewijim, aus der Mitte der Kinder Israel, euch zum Geschenk

hingegen für den Ewigen, zu verrichten den Dienst beim Zelte der Zusammenkunft. (7) Und du und deine Söhne mit dir, ihr sollt beobachten euren Priesterdienst in allem Geschäfte des Altars und innerhalb des Vorhangs, da sollt ihr den Dienst thun; als einen

רשׁי

nicht zu nahe kommen. Um bei den Thoren Wache zu halten, und aus ihrer Mitte Aufseher und Beschließer anzustellen. — Ich warne euch, darauf strenge zu achten. (5) Und ich

Wie es (oben 17, 1) geschah, daß der Born ausbrach. (6) Es kann nicht gemeint sein, zu einem Privat-Dienste, dafür heißt es לה' zum Dienste Gottes, wie oben erklärt, Wache zu halten und Aufseher und Beschließer aus ihrer Mitte anzustellen. (7) Auch (allein) habe ich dieses Amt als Geschenk (nahmen)

אל־פְּלִי הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא־יָמְתוּ גַם־הֵם גַּם־אַתָּם; (4) וְנִלְווּ עִרְיָה וְשֹׁמְרוֹ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹדַת הָאֹהֶל וְחָר לֹא־יִקְרַב אֲלֵיכֶם; (5) וְשִׁמְרַתְּ אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; (6) וְאֲנִי הֵנָּה לִכְתֹּתִי אֶת־אֲחֵיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֶם מִתְּנָה נְתֻנִים לַיהוָה לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד; (7) וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אִתָּךְ תִּשְׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל־דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וְלַמִּבֵּית לַפָּרֶכֶת וְעֲבַדְתֶּם עֲבֹדַת מִתְּנָה אִתָּן אֶת־

וּשְׁרִיתוֹךְ. בְּשִׁמְרַת הַשְּׁעָרִים, וְלִמְנוּחַ מִקָּדֶשׁ נִקְרָא. (4) חָר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם. אֲתָכֶם אֲנִי מוֹחִיר עַל קֶצֶף; (5) וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף. כִּמוֹ שֶׁהָיָה בְּכֹה, שֶׁנֶּאֱמַר. כִּי יִצָּא הַקֶּצֶף (בְּמִדְבָּר י"ו) (סְפָרִי); (6) לָכֶם מִתְּנָה נְתֻנִים. יָכוֹל לַעֲדוּדָתְכֶם שֶׁל הַדְּיוּטָה? ת"ל לה' כִּמוֹ שֶׁמִּשְׁמֶרֶשׁ לְמַעַנְהָ לִשְׁאֵר מִשְׁמֶרֶת נִקְרָא וְאַמְרָקֵיךָ; (7) עֲבֹדַת מִתְּנָה. בְּמִתְּנָה

בְּהִנֵּתְכֶם וְהִזְרֵהוּ הַקֹּרֵב יוֹמָת: פ (8)
וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן וְאָמַר הִנֵּה נָתַתִּי
לְךָ אֶחָד-מִשְׁמֵרֵת תְּרוֹמָתִי לְכָל-קֹדֶשׁ
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְךָ נִתְּנִים לְמִשְׁחָה וּלְבִנְיָד
לְחֶקֶר-עוֹלָם: (9) וְהָיָה לְךָ מִקְדָּשׁ
הַקֹּדֶשִׁים מִן-הָאֵשׁ כָּל-קָרְבָּנָם לְכָל-
מִנְחָתָם וּלְכָל-חַטָּאתָם וּלְכָל-אַשְׁמָם

gesetztes auf ewig. (9) Dies gehöre dir vom Hochheiligen, vom Feuer: alle ihre Opfer, sowohl alle ihre Speisopfer, als alle ihre Sündopfer

רשׁי

נָתַתִּי לְךָ: (8) אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ. בְּשִׂמְחָה (ספרי)
לְשׁוֹן שִׂמְחָה הוּא וְהָיָה קָמוֹ. הִנֵּה הוּא יוֹצֵא לְקִרְאָתָהּ
וְהָיָה וְשִׂמְחָה בְּלִבּוֹ (שְׁמוֹת ד') מִשָּׁל לְמִלְכָּה שְׂעִתָּן
שָׂרָה לְאוֹהֲבֶיהָ וְלֹא כְתֹב וְלֹא חָסֵם וְלֹא הֶעֱלָה
בְּעֶרְכָּאִין. כָּא אֲחֵר וְעֶרְעֵר, עֲלֵיו וְעַל הַשָּׂרָה. אֲמַר לוֹ
הַמֶּלֶךְ: קָל מִי שִׁירָצָה יבֹא וְעֶרְעֵר לְנִנְקָה. הִרִינִי
כְּתֹב וְחֹתֵם לָךְ וּמַעֲלָה בְּעֶרְכָּאִין. אִם כָּאן לֹא
שָׂבָא קִרָּה וְעֶרְעֵר כִּנְטֵר אֲהִינן עַל הַבְּהִימָה. כָּא
הַקְּתִיב וְנָתַן לוֹ כִּד מַתְּנוֹת בְּהִימָה (חולין קל'): בְּבִרְיָה
מֵלֶךְ עוֹלָם, וְלָכֶּה גִּסְמָה פֶּרֶשָׁה זוֹ לְכָאן: מִשְׁמֵרֵת
תְּרוֹמָתִי. שְׂאֵתָה צְרִיף לְשִׁמְרֹן בְּמִתְרָה: לְמִשְׁחָה.
לְבִינְיָדָה (ספרי): (9) מִן הָאֵשׁ. לְאַחֵר הַקִּסְתָּ
הָאֵשִׁים: כָּל קָרְבָּנָם. כִּנְטֵר וְכִי שְׁלָמִי צְבִיר, מִנְחָתָם

geschenkten Dienst gebe ich euch das Priesterthum, und der Gemeine, der nahez, soll getödtet werden. (8) Und der Ewige rebete zu Aharon: Und ich, siehe, ich gebe dir die Obhut meiner Heben; von allen Heilighümern der Kinder Sissrael gebe ich dir sie als Salbungsgebühr und deinen Söhnen als Festgesetztes auf ewig. (9) Dies gehöre dir vom Hochheiligen, vom Feuer: alle ihre Opfer, sowohl alle ihre Speisopfer, als alle ihre Sündopfer

übergeben. (8) הגה נתתי לך Mit freudiger Bereitwilligkeit, hier bedeutet הגה freudig, gleich wie (M. 2, 4): הגה הוא יוצא לקראתך Wie wenn ein König seinem Lieblinge ein Geschenk macht, das aber nicht gerichtlich öffentlich festgestellt wurde. Ein Anderer kommt nun und macht dem Besitzer desselben das Eigenthumsrecht streitig. Da sprach der König: Müge wer immer von nun an klagen gegen dich auf-

treten, ich verzeichne es dir und bestätige mit meinem Insignel die Schenkung, und werde sie dir gerichtlich feststellen lassen. Ebenso hier, weil Aorach dem Aharon das Priesterrecht streitig machte, so bestätigt die Schrift ihm dieselbe durch Übergabe von 24 Priestergeschenken zu einem ewigen Salz-Bunde — als unzerstörbar; — darum folgt diese Parascha unmittelbar auf die vorhergehende. מִשְׁמֵרֵת תְּרוֹמָתִי Die du in Reinheit bewahren mußt. אֵלֶּס Tribut deiner Größe. (9) Nachdem man auf dem Feuer die Opferstücke in Rauch aufgehen gelassen hat. כָּ. ב. die Friedensopfer der Gemeinde.

und alle ihre Schuldopfer, die sie mir erstatten, als Hochheiliges sei es dir und deinen Eöhnen. (10) An hochheiligem Orte sollst du es essen; jeder Männliche darf es essen; es soll dir heilig sein. (11) Und dies gehöre dir als Hebe ihrer Gabe; von allen Schwingungsgaben der Kinder Israel gebe ich sie dir uub. deinen Eöhnen und deinen Töchtern mit dir, als Festgesetztes auf ewig; jeder Keine in deinem Hause darf es essen. (12) Alles Wesle vom Del und alles Wesle vom Most und Getreide, das Erste davon, welches sie dem Ewigen geben, gebe ich dir. (13) Die Erfrüglingsfrüchte von Allem, was in ihrem Lande ist, welche sie dem Ewigen bringen, sollen dir gehören; jeder Keine in deinem Hause darf davon essen. (14) Alles Wonnut in Israel soll dir gehören. (15) Alles Eröffnende des Mutterleibes von allem Fleische, das sie darbringen dem

אשר ישיבו לי בקדש קדשים לך הוא ולבנות: (10) בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אתו קדש יהיה לך: (11) וזה לך תרומת מתנם לכל תנופת בני ישראל לך נתתם ולבנות ולבנות אתה להקעולם כל טהור בביתך יאכל אתו: (12) כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן ראשיתם אשר יתנו ליהוה לך נתתם: (13) בפורי כל אשר בארצם אשר יביאו ליהוה לך יהיה כל טהור בביתך יאכלנו: (14) כל חרם בישראל לך יהיה: (15) כל פטר רחם לכל פטר אשר יקריבו ליהוה בארצם ובביתם

רשי

הסאתם ואשקם במשקעו: אשר ישיבו לי. זה נל. ה: (10) בקדש הקדשים תאכלנו. למר על קדשי הקדשים שאין נאכלין אלא בעזרה ולזכר קהנה: (11) תרומת מתנם. המזבח מן התודה ומחשלים ומאיל הקור: לכל תנופת. שהרי איני טענין תנופה: כל טהור. ולא טמאים (ספר). דבר אחר. כל טהור לרבות אשתו: (12) ראשיתם. היא

von den männlichen Priestern verzehrt werden durften. (11) Welches abgehoben wurde vom Dank- und Friedensopfer und vom Widder des Enthaltensamen. Weil man bei den genannten Opfern eine Weidung machen mußte. כל טהור. Nicht aber Unreine. Nach Anderen deutet das „Alles“ darauf hin, daß auch seine Frau davon genießen darf.

יְהִי־לָךְ אֶדְוָלָה תַּפְדָּה אֶת בְּכוֹר
הָאָדָם וְאֶת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַשְּׂמֵאָה
תַּפְדָּה: (16) וּפְדוּיוֹ מִבְּכֹר־חֲדָשׁ תַּפְדָּה
בְּעֶרְבֹד כֶּסֶף תַּמְשֵׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים נֶזֶה הוּא: (17) אֶדְוָלָה
בְּכוֹר־שׁוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׁב אוֹ־בְכוֹר
עֵז לֹא תַפְדָּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרֹק
עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֵלְבָם תִּקְמִיר אִשָּׁה
לָרִיחַ נִיחַח לַיהוָה: (18) וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־
לָךְ כַּחֲזֶה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין לָךְ
יְהִי: (19) כָּל תְּרוֹמַת הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר
יִרְמֹו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה נָתַתִּי לָךְ

Ewigen; an Menschen oder Vieh, soll dir gehören; jedoch mußt du lösen lassen das Erstgeborene eines Menschen, und auch das Erstgeborene des unreinen Viehes mußt du lösen lassen. (16) Und die Lösung von Jenem geschehe von einem Monat an, nach deiner Schätzung von fünf Schekel Silber, nach dem Schekel des Heiligthums, zwanzig Gera beträgt er. (17) Nur das Erstgeborene eines Ochsen oder das Erstgeborene eines Schafes oder das Erstgeborene einer Ziege sollst du nicht lösen lassen,

sie sind heilig; ihr Blut sollst du auf den Altar sprengen und ihr Fett in Rauch aufgehen lassen, als ein Feueropfer zum lieblichen Geruch dem Ewigen. (18) Und ihr Fleisch gehört dir; wie die Brust der Schwingung und wie der rechte Schenkel gehört es dir. (19) Alle Geben der Heiligthümer, welche die Kinder Israel dem Ewigen

רשי

תְּרוֹמָה גְּדוּלָה: (18) כַּחֲזֶה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין
שֶׁר שְׂדֵמִים שְׂנֵאֲבָלִין לְבָהִיִּים וּלְגִשְׁיָהֶם, לְבָנֵיהֶם
וּלְעֶבְדֵיהֶם, לְשָׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אֶחָד, אִתָּה הַבְּכוֹר נֶאֱקָל
לְשָׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אֶחָד (וּבְחִים נִזְו): לָךְ יִהְיֶה. כָּא
רְבִי עֲקִיבָא וְלָמַד: הוֹסִיף לָךְ הַכְּתוּב הַיָּתֵב אַחֲרָה,
שֶׁלֹא חֲאָמַר כַּחֲזֶה וְשׂוֹק שֶׁר תִּדְרֶה שְׂאֵינוֹ נֶאֱקָל אֶלָּא
לְיוֹם וְלֵילָה (סְפָרִי): (19) כָּל תְּרוֹמַת הַקֹּדְשִׁים.
מִחִבָּתָהּ שֶׁל פֶּרֶשֶׁה זוֹ בְּלָלָה בְּתַחֲלִילָהּ, וּבְקִדְלָה כִּסּוּף
D. i. die Hauptthebe vom Getreide. (18) כַּחֲזֶה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין
Von den Freudenopfern, welche von den Priestlern, ihren Frauen, Kindern, Knechten binnen zwei Tagen und eine Nacht gegessen werden dürfen, ebenso darf man auch das Erstgeborene innerhalb zweier Tagen und einer Nacht verzehren. (19) מִלֵּב יִהְיֶה מ. Miba schließt aus der Wiederholung von יִהְיֶה, daß man nicht denke, es dürfe wie Brust und Schenkel vom Dankopfer bloß an einem Tage und eine Nacht verzehrt werden. (19) כָּל תְּרוֹמַת הַקֹּדְשִׁים In dieser

erheben, gebe ich dir und deinen Söhnen und deinen Töchtern mit dir, als ein Festgesetztes auf ewig; ein Bund des Salzes auf ewig sei es vor dem Ewigen dir und deinem Samen mit dir. (20) Und der Ewige sprach zu Aharon: In ihrem Lande sollst du nichts besitzen und keinen Theil sollst du haben unter ihnen; ich bin dein Theil und dein Besizthum unter den Kindern Israel. (21) Und den Söhnen Levi's, siehe, gebe ich allen Zehnten in Israel zum Besizthum für ihren Dienst, den sie verrichten, den Dienst beim Zelte der Zusammenkunft. (22) Daß nicht ferner die Kinder

Israel nahen dem Zelte der Zusammenkunft, eine Sünde davon zu tragen zu sterben. (23) Er, der Levi, soll den Dienst verrichten beim Zelte der Zusammenkunft, und sie die Schuld Jener tragen; eine ewige Sakung für eure künftigen Geschlechter; aber unter den Kindern Israel sollen sie kein Besizthum haben. (24) Denn den

רש"י

Parascha, welche von den Diebstahls - Gegenständen, Heben und heiligen Weihen verhandelt, wird zu Anfang und zu Ende derselben das Allgemeine, und in der Mitte das Spezielle

angeführt. Der Bund mit Aharon wurde durch einen Stoff veranschaulicht, der nicht nur selbst haltbar ist, sondern auch andere Stoffe vor Verderben schützt durch Salz, das nach einem Naturgesetze nie in Fäulniß geräth. (20) Auch an der Beute, die sie im Kriege machen werden. (23) Die Lewiten sollen die Vergehungen der Israeliten über sich nehmen,

וְלִבְנֵיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ לְחֶקֶת עוֹלָם בְּרִית מִלַּח עוֹלָם הוּא לִפְנֵי יְהוָה לְךָ וְלִירוּעָה אִתְּךָ: (20) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן בְּאַרְצֶם לֹא תִנְחָל וְחֶלֶק לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּתוֹכָם אֲנִי חֶלֶק וְנַחֲתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ס שְׂנֵי (21) וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנִחְלָה חֶלֶף עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־הֵם עֹבְדִים אֶת־עֲבֹדַת אֱהֱל מוֹעֵד: (22) וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱהֱל מוֹעֵד לְשֹׂאת חַטָּאת לָמוֹת: (23) וְעֹבֵד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֱהֱל מוֹעֵד וְהֵם יֵשְׂאוּ עוֹנָם חֶפֶז עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נִחְלָה: (24) בִּי אֶת־

ופרט באמצע: ברית מלח עולם. פרת ברית עם אהרן בדבר בריא ומתקיים ומכאן את אהרן: ברית מלח. בברית הברויה למלח שאני מקריה לעולם: (20) וחלק לא יהיה לך בתוכם. אף בבית (ספר): (23) והם. הלוי ישאו עונם ישל ישראל.

מַעֲשֵׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יְרִימוּ לַיהוָה
תְּרוּמָה נָתַתִּי לָלֵוִיִּם לְנַחֲלָה עַל־כֵּן
אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא
יִנְחָלוּ נַחֲלָה: (25) וַיִּדְבַּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (26) וְאֶל־הַלְוִיִּם תִּדְבַּר
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִתְּנֶנּוּ מֵאֵת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם
מֵאַתֶּם בְּנִתְּתֶכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ
תְּרוּמַת יְהוָה מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר:

gebe als euer Besizthum, so erhebet davon eine Hebe des Ewigen: den Zehnten vom Zehnten.

רש"י

שְׁעָלֵהֶם לְהוֹדִיר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִנְּשֵׂאת אֲלֵיהֶם: (24) אֲשֶׁר
יְרִימוּ לַה' תְּרוּמָה. הַתְּחִלָּה קָרָא תְּרוּמָה עַד שֶׁיִּפְרֹשׁ
מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר (ספרי): (27) וְנִחְשַׁב לָכֶם
תְּרוּמַתְכֶם כְּכֵן מִן הַגֵּיז. תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁלֹשָׁה
אֲסָרָה לָזֵרִים וְלִשְׁמֵאֵין. וְהַגֵּיז עָלֶיהָ מִיָּה וְחִמְשָׁה
בְּתְרוּמָה נִחְלָה שְׁנֵי־שָׁלֹשׁ רֵאשִׁית וְכֵן מִן הַגֵּיז:
וְכַמְלָא מִן הַיָּקֵב. תְּרוּמַת תִּירוֹשׁ וְנִחְלָה הַנִּיחָלֶת מִן
הַיָּקֵבִים: מֵלֵא. לְשׁוֹן בִּישׁוּל תְּבִיאָה שְׁנֵי־שָׁלֹשׁ:
יָקֵב. הוּא הַבֵּיר שֶׁלִּפְנֵי הַתַּבְּתָּה שֶׁהֵיךְ יוֹרֵד לְתוֹכָהּ, וְכָל
לְשׁוֹן יָקֵב חֲסֵרֶת קֶרֶקֶע הוּא, וְכֵן יָקֵב הַקֶּלֶךְ (וְכִיּוּ)
(י"ד) הוּא יֵם אֲוִקָּעִים, חֲסֵרֶת שְׁחָף מִלְּבֹ שֶׁל עוֹלָם:

weil es ihnen obliegt, die Fremden davor zu warnen, sich ihnen zu nähern. — אֲשֶׁר יְרִימוּ לַה' תְּרוּמָה Die Schrift nennt es Hebe, bis man die Zehnt-Hebe (תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר) davon abgehoben hat. (27) וְנִחְשַׁב לָכֶם Euere Zehnthebe ist Fremden und Unreinen verboten, man verwirft dadurch das Leben. Man muß den fünften Theil darauf bezahlen, wenn es

aus Versehen gegeben wurde, wie bei der Hebe, welche Erfilling heißt. — Wie die Hebe von Mosi und Del, welche aus den Keltern genommen wird. מֵלֵא heißt die Reife der Frucht, wenn sie voll wird. יָקֵב Ist die Grube vor der Kelter, in der der Wein abfließt; יָקֵב bedeutet überall die Grube, ähnlich (Sach. 14, 10): יָקֵב הַמֶּלֶךְ die Gruben des Königs, dort bedeutet es nach dem Midrasch den Ozean, den der Weltenkönig gegraben.

(27) Und geachtet wird euch eure Hebe, wie das Getreide aus der Tenne und wie die Fülle aus der Kelter. (28) So erhebet auch ihr eine Hebe des Ewigen von allen euren Zehnten, die ihr nehmet von den Kindern Israhel, und gebet davon die Hebe des Ewigen dem Priester Aharon. (29) Von allen Gaben an euch erhebet alle Hebe des Ewigen; von allem Wesfen derselben das Geheiligte davon. (30) Und sprich zu ihnen: Wenn ihr erhoben habt das Wesfe davon, so wird es geachtet den Levijim, wie der Ertrag der Tenne und wie der Ertrag

רשי

(28) כן תרימו גם אתם. כמן שישאאל מרימים מרימים ומקבירם תרימו גם אתם מעשר שאלכם כי הוא נחלתכם: (29) מכל מתנותיכם תרימו את כל תרומת ה'. בתרומה גדולה הנתיב בדבר, שאם הקדים לוי את הפהן בגרי, וקבל מעשרותי קדם שוטול פהן תרומה גדולה מן הגרי, צריך להפריש חצי מן המעשר תחלה, אחד שתמשם לתרומה גדולה, ויתור יפריש תרומת מעשר: (30) נהרימכם את חלבו ממנו. לאמר שתרימו תרומת מעשר ממנו: ונחשב. השומר ללוים חילין גמורין: כתבואת נון. לישאאל, שאל תאמר הואיל וקראו

So כן תרימו גם אתם (28) wie die Israeliten von ihren Scheunen und Kellern Hebe geben, so müßt auch ihr von den euch gegebenen Zehnten eine Hebe absondern, denn es ist euer Grundbesitz. — (29) מכל מתנותיכם Hier ist von der Haupthebe die Rede, wenn nämlich der Levite dem Priester zuvor bekommen, als das Getreide schon gedroschen war, und seine Zehnten in Empfang genommen, so muß der Levite, bevor der Priester die Hebe erhielt, den fünfzigsten Theil dem Priester als Haupthebe entrichten, und dann wieder die Zehnthebe dazu abgeben. (30) נהרימכם את חלבו Nachdem ihr die Zehnthebe davon abgesondert habt. ונחשב Was dann den Leviten übrig bleibt, ist wie ungeweihte Frucht anzusehen. כתבואת נון welche einem Israeliten gehört. Damit man nicht denke, weil es die Schrift Hebe nennt, (אשר ירימו לה תרומה)

קרח חקת יח

(31) וְאֵכְלֶתֶם אֹתוֹ בְּכָל־מְקוֹם אֲתֶם
וּבֵיתְכֶם פִּירְשָׁנָה הוּא לָכֶם חֶלֶק
עֲבַדְתֶּם בְּאַהֲלֵי מוֹעֵד: (32) וְלֹא־
תִשְׂאוּ עָלֵיו חֶטָּא בַּהֲרִימְכֶם אֶת־חֶלְבּוֹ
מִמֶּנּוּ וְאֶת־קִרְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא
תִחְלְלוּ וְלֹא תָמוּתוּ: פ פ פ

חקת

יח (1) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־
אַהֲרֹן לֵאמֹר: (2) זֹאת חֻקַּת
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דַּבְּרוּ

Weisung, welche der Ewige geboten und

der Aelter. (31) Und ihr dürft es essen an allen Orten, ihr und euer Haus, denn es ist euch ein Lohn für euren Dienst beim Zelte der Zusammenkunft. (32) Und ihr werdet darüber keine Sünde tragen, wenn ihr das Beste davon erhebet, und werdet die Heilighümer der Kinder der Israel nicht entweihen, und nicht sterben.

19. (1) Und der Ewige rebete zu Mosche und zu Aharon und sprach: (2) Dies ist die Satzung der gesprochen: Rede zu den

רשי

הַכְּתוּב "תְּרוּמָה" שֶׁנֶּאֱמַר "בִּי אֵת מַעֲשֵׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יִרְמֹו לַיהוָה תְּרוּמָה", יְכוּלֵּי יֵהָא בִּירוֹ אֲסוּרָה ת"ל
וְנִחָשֵׁב לְלִוִּים כְּתוּבָת חֶלֶק, מֵה שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֵלֶק,
אֵת שֶׁל כָּל חֵלֶק: (31) בְּכָל מְקוֹם. אֲפִילוֹ בְּבֵית
כְּקִבְרוֹת: (32) וְלֹא חֲשָׂאוּ עָלָיו חֶטָּא וְנִי. הָא אִם
לֹא תִרְמֹו תִשְׂאוּ חֶטָּא (יְבֻמִּית פ"ט): וְלֹא תָמוּתוּ.
הָא אִם תִּחְלְלוּ תָמוּתוּ (בְּכִיּוֹת נ"ז):

יח (2) וְזֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְהָאֵימֹת
הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל לְדוֹמֵר מֵהַמַּצְוָה

sollte es überhaupt zu essen verboten sein, daher heißt es כְּתוּבָת נִי, anzudeuten, so wie die Frucht des Israeliten profan ist, daß Jeder sie essen darf, ebenso ist es bei der Zehnte der Wittwen der Fall, sie ist profan. (31) בכל מקום. Selbst auf einem Begräbnißplage. (32) וְלֹא חֲשָׂאוּ עָלָיו חֶטָּא. Wenn ihr

aber keine Hebe abgebet, so werdet ihr eine Schuld auf euch laden. Durch die Entweihung der Heilighümer könnt ihr es mit dem Leben büßen,

19. (2) Und das ist die Thora. Weil die Mißgünstigen die Israeliten kritisiren mit der Frage: Welchen Grund hat denn dieses oder jenes Gebot, deshalb steht dabei, חקת,

Kindern Israel, daß sie dir bringen eine rothe Kuh, fehlerlos, an welcher kein Leibesfehler ist, auf welche kein Joch gekommen. (3) Und gebet sie Eleasar, dem Priester, und er lasse sie hinausführen vor das Lager, und man schlächte sie vor ihm. (4) Und Eleasar, der Priester, nehme von ihrem Blute mit seinem Finger und spritze gegen die Vorderseite des Zeltes der Zusammenkunft von ihrem Blute sieben Mal. (5) Und man verbrenne die Kuh vor seinen Augen; ihre Haut und ihr Fleisch und ihr Blut sammt ihrem Urath soll man verbrennen. (6) Und der Priester nehme Cedernholz und Ysop und karmesinfarbige Wolle, und werfe es mitten in den Brand der Kuh.

רשׁׁ

es ist ein unabänderlicher Beschluß, worüber du nicht grübeln darfst. ויקחו אליך Immer wird sie nach deinem Namen genannt werden: die Kuh, welche Mose in der Wüste verbrauchte. אדומה תמימה Sie muß vollkommen an Mäthe sein, nur zwei schwarze Haare an ihr, machen sie (zur Entsündigung) unbrauchbar. (3) אלעזר Die Pflicht liegt dem stellvertretenden Priester ob. Außerhalb der drei Lager. וישח אותה לפני Ein Fremder schlachtet sie unter der Aufsicht Eleasars. (4) אל נכה מני אהל Er steht östlich von Jerusalem und blickt auf die Thüre des Tempels, wenn er das

הוא. ומה מעם יש בה? לסיכך בהם בה תקדו. ונהיה היא מלפני אין לה רשות להקטר אחריה: ויקחו אליך. לעולם היא נקראת על שמה כהן שעשה משה במדבר, אפרה לא כלה (במדבר רבה): אדומה תמימה. שתהא תמימה באדמימות, שאם היו בה שתי עורות שחורות, פסוקה: (3) אלעזר. מציתה כסנן (ספרי): אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (ומא סיה ספרי): ושחט אותה לפניך. שוחט ואלעזר וראה (ומא): (4) אל נכה מני אהל מועד. עומד במקומו של ירושלים. ומתכוין וראה

(7) וְכַפֵּם בְּנִדְיוֹ הַכֹּהֵן וְרִחַן בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
 וְאַחֵר יָבֵא אֶל־הַמִּחֲנֶה וּמָמָא הַכֹּהֵן
 עַד־הָעֶרֶב: (8) וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יֻכַּם
 בְּנִדְיוֹ בַּמַּיִם וְרִחַן בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וּמָמָא
 עַד־הָעֶרֶב: (9) וְאַסְפָּן אִישׁ מִחוּץ
 אֶת־הַפֶּחֶה וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה בַּמָּקוֹם
 מִחוּץ וְהִיתָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 (7) Dann wusch der
 Priester seine Kleider und
 badete seinen Leib im
 Wasser, und hernach darf
 er ins Lager gehen, aber
 unrein ist der Priester bis
 zum Abend. (8) Und der
 sie verbrennt, soll seine
 Kleider waschen im Wasser,
 und ist unrein bis zum
 Abend. (9) Und ein reiner
 Mann sammle die Asche
 der Kuh und lege sie nieder
 außerhalb des Lagers an
 einem reinen Orte; und sie sei der Gemeinde der Kinder Israel in

רִשִּׁי

פָּתְחוּ שֶׁל הַיָּד בְּשַׁעַת הַנֹּאֵת הַדָּם (וּמָא כִּה):
 (7) אֶל הַמִּחֲנֶה. לַמִּחֲנֶה שֶׁכֵּנָה שָׂאֵן מָמָא מְשֻׁלָּה
 חֵיץ לִשְׁמֵי מִחְנוֹת אֶצְלָא זָב וּבַעַל קָרִי וּמַצְרֵעַ:
 וּמָמָא הַכֹּהֵן עַד הָעֶרֶב. קִדְּמוּ וְקִרְשֻׁהָ וּשְׂמָא
 עַד הָעֶרֶב, וְאַחֵר יָבֵא אֶל הַמִּחֲנֶה: (9) וְהֵנִיחַ מִחוּץ
 לַמִּחֲנֶה. לְשִׁלֵּשׁ חֲלָקִים מִחֲלָקָה אֶחָד נֶתַן בְּכֵר
 הַמִּשְׁקָה, וְאַחֵר מִחֲשֶׁלֶק לְכָל הַמִּשְׁקָה, וְאַחֵר נֶתַן
 בְּחֵיץ הָאֵשׁ מִשְׁמֶרֶת הָיָה חֵיץ לַעֲרֵה לַיּוֹם מִמֶּנּוּ
 בְּנֵי הָעִירִיּוֹת, וְכָל חֲצִירֵיכֶן לַיִּשָּׁה, וְהָאֵשׁ הַמִּשְׁקָה
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ אֲחֵרוֹת מִקִּדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ, וְהָאֵשׁ
 שֶׁבְחֵיץ נֶתַן לַמִּשְׁקָה, מִנְּחָה תִּכְבֹּד שְׂנֵאֲמַר: הָיָה
 Blut sprengt. (7) אל המחנה
 In das Lager der Sche-
 china, denn ein Unreiner
 wurde von den andern zwei
 Lagern (מ' ו' י' ו' ו' ו'
 gar nicht weggeschickt, dieß
 bestraf nur Einen, der
 flußüchtig oder ausfällig
 war. וּמָמָא הַכֹּהֵן עַד הָעֶרֶב
 Diese Stelle muß verſetzt
 werden: Er bleibt bis
 zum Abend unrein und
 dann kömmt er ins Lager.
 (9) וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה Die

Asche wurde in drei Theile gesondert, ein Drittheil wurde auf dem
 Delberge aufbewahrt, ein Drittheil wurde an alle prieslerliche Wachen
 vertheilt, und ein Drittheil verwahrte man im חֵיץ, ein Platz zwischen
 der Vormanuer des Tempels und dem Vorhofe. — Der Theil für
 die Wachen war außerhalb des Vorhofes, wovon die Stäbter unb
 alle, die der Reinigung bedurften, nahmen. Die auf dem Delberge
 bewahrte Asche diente dem Hohenprieſter zur Selbſtreinigung, bei der
 künftigen Verbrennung solcher Thiere (כִּי אֲרוּמָה) und die im חֵיץ
 befindliche wurde zur Aufbewahrung übergeben, nach Verordnung

Verwahrung als Wasser der Absonderung; es ist ein Entsündigungsoffer.

(10) Und der die Asche der Kuh gesammelt hat, wasche seine Kleider und sei unrein bis zum Abend. Und dies sei den Kindern Israel und dem Fremdling, der sich aufhält unter ihnen, zur ewigen Satzung (11) Wer anrührt einen Todten, irgend eine Leiche eines Menschen, und unrein ist sieben Tage, (12) Der soll sich damit entsündigen am dritten und am siebenten Tage, so wird er rein; wenn er sich aber nicht entsündigt am dritten Tage und am siebenten Tage, so wird er nicht rein. (13) Jeder, der anrührt einen Todten, die Leiche eines Menschen,

לְמַשְׁמַרְתָּ לְמִי נִדָּה חֲטָאת הָיְתָה : (10) וְכַכֵּם הָאֵשֶׁת אֶת־אֶפֶר הַפִּי־תֹאת־

בְּגָדָיו וְשִׂמְאָ עַר־הָעֶרְב וְהִיְתָה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְלִזְרָה הֶגֶר בְּתוֹכְכֶם לְחֻקְתָּ עוֹלָם :

(11) הַנֶּגַע בְּמַת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְשִׂמְאָ שִׁבְעַת יָמִים : (12) הוּא־יִתְחַטֵּא־בּוֹ

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם

הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר : (13) בְּלִי־הַנֶּגַע בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יִמּוֹת וְלֹא

רש"י

der Schrift (W. 8): Es soll der Gemeinde Israels zur Aufbewahrung dienen. Zum Sprengwasser, ähnl. dem (Echa 3, 53): וידו אכן כי (Sach. 2, 4): zu sprengen. לירוח אף d. i. ein Reinigungsopfer. Nach der

לַעֲרַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַשְׁמַרְתָּ (פֶּדֶה ו') : לְמִי נִדָּה לְמִי הָיְתָה כְּמֹה וְיָדוּ אֲכָן בִּי" (אִיכָת ו') "לִירוּחַ אֶת קִרְוַת הַיּוֹם" (וְכִרְיָה ב') לְשׁוֹן וְרִיקָה : חֲטָאת הָיְתָה חֲטָאת לֹמֵר שֶׁהִיא בְּקָדָשִׁים לְאַסֵּר בְּהִנָּחָה : (12) הוּא יִתְחַטֵּא בּוֹ בְּאֶפֶר הָהָה : (13) בְּמַת בְּנֶפֶשׁ וְאִי הָיְתָה מֵת שֶׁל נֶפֶשׁ הָאָדָם לְהוֹצִיא נֶפֶשׁ בְּהִמָּה שֶׁאֵין מִקְרָאָהָ צִרְיָה הָיְתָה (אֵלֶּה מִקְרָאָה שְׂדֵהָ) ד"א בְּנֶפֶשׁ" וְרִבְעִית דָּם (חֹלִין ע"ב) : אִם מִשְׁכָּן ה'

Tradition heißt es deshalb חטאת, anzudeuten, daß sie wie geweihte Opfer zu betrachten seien, von welchen jeder Genuß verboten ist. (12) Mit dieser Asche. (13) Mit dieser Asche. Welcher Todte ist hier gemeint? der Leichnam eines Menschen, die Verunreinigung an Thieren ist ausgeschlossen, und braucht keine Besprengung. Oder בנפש wenn vom Leichnam ein Log Blut geflossen ist, so macht dies schon unrein. Wenn er die Halle

יִתְחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִן הַנֶּפֶשׁ
לֹא־זָרַק עָלָיו טָמֵא יְהִי עוֹד טָמֵאתוּ
כּוֹ: (14) וְאֵת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי־יָמוּת
בְּאֹהֶל בְּלֹא־הֵבֵא אֶל־הָאֹהֶל וְכֹל־אִשׁוֹ
בְּאֹהֶל יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים: (15) וְכֹל
כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמְד פָּתוּל
עָלָיו טָמֵא הוּא: (16) וְכֹל אֲשֶׁר־יָנֹעַ
עַל־פָּנָי הַשָּׂלָה בַּחֹלֶל־הָרֹב אִו בָּמֵת

Zelte ist, unrein sein, sieben Tage. (15) Und jedes offene Gefäß, auf welchem nicht ist eine Zubindung, ein Band, ist unrein. (16) Und jeder, welcher anrührt auf freiem Felde einen mit dem Schwert

רע"י

טָמֵא. אִם נִכְנַס לְעוֹרָה אִפְּלוּ בְּקִבְלָהּ בְּלֹא הָיָה
שְׁלֵשִׁי וּשְׁבָעִי: עוֹד מוֹטָמֵאת כּוֹ. אִם עַל פִּי
שָׁקַל: (14) כֹּל הָבֵא אֶל הָאֹהֶל. בְּעוֹד שֶׁחַמַּת
בְּתוֹכוֹ: (15) וְכֹל כְּלִי פָתוּחַ. בְּכִלֵּי תְרֵם הַתְּנוּב
מִדְּבַר שְׁאִין קָקַל טוֹבָאָה מִנּוּ אִפְּא מִתּוֹכָהּ
לְשִׁכָּה אִם אֵין מְנִיסַת צִדְקָתוֹ פְּתוּלָה עָלָיו יָסָה
בְּחִבּוּר טָמֵא הוּא. הָא אִם יֵשׁ צִמְד פָּתוּל עָלָיו.
מְהוֹר (שם כ"ה): פָּתוּל. לְשׁוֹן מְחֻבֵּר בְּקִשּׁוֹן עֲבָרִי
וְכֵן. בְּמִתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתָּלָה" (כ"א שֶׁרֶת ל')
נִתְחַבְּרָה עִם אֲחֻתִּי: (16) עַל פָּנֵי הַשָּׂלָה. רְבוּתִי
דְרָשִׁי לְרִבּוּת מִלֵּךְ דְּרָשִׁי (תִּלְוִן ע"ב). וּמִשְׁמוֹ

betrat, selbst nachdem er gebadet, er aber nicht am dritten und siebenten Tage die Sprengung an sich vollziehen ließ. עד טָמֵאתוּ כו. Trotzdem er gebadet hat. כֹּל הָבֵא אֶל הָאֹהֶל (14) Solange der Leichnam sich darin befindet. (15) וְכֹל כְּלִי פָתוּחַ Hier ist die Rede von einem irdenen Gefäß, welches nicht durch äußere, sondern bloß durch innere Verführung ver-

unreinigt wird; wenn daher kein Luftdicht schließender Deckel darauf ist, wird es unrein, ist aber der Deckel darauf fest sitzend, so ist es rein. נפתילי אלוהים נפתלה: gleich: (M. 1, 30). (16) על פני השלה Unsere Talmud-Lehrer fügen dem hinzu, daß auch Derjenige, welcher den Deckel (טלל), ober die Seitenbretter (דפן) eines Sarges berührt, ist auch unrein. Nach dem

Erstlagenen oder einen Gestorbenen, oder ein Bein eines Menschen, oder ein Grab, soll unrein sein sieben Tage. (17) Und man nehme für den Unreinen von der Asche des verbrannten Entzündungsofers, und thue darauf lebendiges Wasser in ein Gefäß; (18) Und ein reiner Mann nehme Osop und tauche ihn ins Wasser, und spritze auf das Zelt und auf alle die Geräthe und auf die Personen, die daselbst waren, und auf den, welcher angerührt das Bein oder den Erstlagenen, oder den Gestorbenen, oder das Grab. (19) Und es spritze der Reine auf den Unreinen am dritten und am siebenten Tage und entzündige ihn am siebenten Tage.

und er wasche seine Kleider und habe sich im Wasser, so ist er rein am Abend. (20) Aber Jemand, der unrein ist und sich nicht entzündigt, so soll dieselbe Seele ausgerottet werden aus der Versammlung, da er das Heiligthum des Ewigen verunreinigte; Wasser der Absonderung ist nicht auf ihn gesprengt worden, so ist er unrein.

רשי

צל פני השדה. שאין שם אהל קטמא תחת שם בנגיעה: (19) וחטאו ביום השביעי. הוא נמר שהיהו (ספרי). (20) ואיש אשר יטמא ונז. אם נאמר מקדש. למה נאמר משכן? וכי נדאיתא חטאו (19) וזו. D. i. die

Vollendung der Reinigung. (20) Und (oben B. 13) heißt es טמא ה' משכן? hierüber (f. Talm. Schebuot 16). —

או־בַּעֲצֵם אָדָם או־בְּקֶבֶר יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים: (17) וְלִקְחוּ לְטִמְאָה מִעֹפֹר שְׂרָפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִים חַיִּים אֶל־כֶּלִּי: שֵׁי (18) וְלִקְחָה אוֹב וְטַבַּל בְּמִים אִישׁ טָהוֹר וְהָזָה עַל־הָאֹהֶל וְעַל־בְּרֵה־הַבָּלִים וְעַל־הַנִּפְשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם וְעַל־הַנֶּגַע בַּעֲצֵם או־בְּחֵלֶל או־בְּמַת או־בְּקֶבֶר: (19) וְהָזָה הַטָּהוֹר עַל־הַטִּמְאָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכַבֵּם בַּגִּדּוֹ וְרָתַן בְּמִים וְטָהַר בְּעֶרְבֹ: (20) וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַזֶּה מִמֶּנּוּ הַקֹּהֵל כִּי־אֶת־מִקְדָּשׁ יְהוָה טִמְאָה מִי נִדְחָה־לֹא־זָרַק עָלָיו טִמְאָה הוּא: (21) וְהִיְתָה

לָהֶם לַחֲקֹת עוֹלָם וּמוֹחַ מִן הַנֶּחֱדָה
יִכָּסֶם בְּגָדָיו וְהִנֵּנֶה בְּמִי הַנֶּחֱדָה יִטְמָא
עַרְ-הָעֶרֶב: (22) וְכָל אִשִּׁי-יִנְעֶה-בּוֹ

Absonderung, sei unrein bis zum Abend.

(21) Und dies sei ihnen zur ewigen Sühnung. Und wer da spricht das Wasser der Absonderung, wasche seine Kleider, und wer anrührt das Wasser der (22) Und Alles, was der

רִשִּׁי

(בשבעות ט"ו): (21) ומוח מן הנדה. כפותינו אקרו
שהמנה קדוה, וזה בא ללמד שהנפשו מן הטמא.
קמא טימאה המורה לטמא בקדים שעליו מה שאין
בן בננוע. וזה שהוציא בלשון "מח" לומר דף
שאין מטמאין עד שהוא בהן שיעור הנזה (נדה
ט' יומא י"ד): והנוגע יטמא. ואין טעון כבים
בקדים: (22) וכל אשר ינע בו. הטמא הזה שנשקא
במח יטמא: והנפש הנוגעת. בו בטמא מח: טמא
עד הערב. כאן למדנו שהמח אבי אבות הטומאה.
והניגע בו אב הטומאה והמטמא אדם, זה
מירושא לסי משמעה ההלכותיה. וקום אחר העמקתי
מיסודו של רבי משה בן אשר, וזהו: ויקח אדיר.
משלהם, בשם שהם פקדו גומי הנזק לעגל
משלהם, כך יביאו זו לכפרה משלהם: פרה אדומה.
קשר דין שפחה שמינה פלשין של מלך, אמרי
תבא אמו ותקנה הוצאה, כך תבא פרה ותכפר על

(21) Unsere Lehrer bemerken, der die Sprengung versteht, ist rein, das bezieht sich auf Denjenigen, welcher das Sprengwasser trägt, der ist in solchem Grade unrein, daß auch seine Kleider unrein werden, was bei dem Berührenden nicht der Fall ist; der Ausdruck מח will nur anzeigen, daß das Wasser nicht eher verunreinigt als bis es das gehörige Maß zum Besprengen hat. והנוגע יטמא Er braucht aber seine Kleider nicht zu waschen. (22) Und Alles, was der

jenige, welcher durch einen Leichnam verunreinigt wurde, verunreinigt Alles, was er berührt. והנפש הנזעה Denjenigen, der durch einen Todten sich verunreinigte. תבא עד הערב Hievon entnehmen wir, daß der Leichnam eine Unreinheit schwersten Grades (אבי אבות הטומאה), der ihn berührt, eine Haupt-Unreinheit (אב הטומאה) ist, und Menschen verunreinigt, das ist der Wortlaut, wie die Halacha es ausfaßt. In den Schriften des R. Mosche Sadarschan fand ich diese ganze Parascha folgenderweise ausgelegt: (2) ויקח אדיר Sie sollen nehmen, von ihrem Besitze, so wie sie ihre Ohrgeränge zum goldenen Kalbe von ihrem Besitze hergaben, so sollen sie dieses zu ihrer Versöhnung ebenfalls von ihrem Besitze bringen. פרה אדומה Dies ist ähnlich mit dem Sohne einer Sklavin, der den königlichen Palast besudelte; man besaß, es komme dessen Mutter und schaffe den Schmutz weg; so auch hier, es werde ein weibliches Kind geholt und fühne den Sündenfleck

Unreine anrührt, ist unrein; und die Person, die ihn anrührt, ist unrein bis zum Abend.

הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּנְעָת תִּטְמָא
עַד־הָעֶרֶב: פ

רש"י

des Götzengolbes. אדומה. Hingendend auf (Jes. 1, 18); „wenn eure Sünden roth sein werden wie Purpur“ (אם יאריכו); denn die Sünde wird als Rölhe dargestellt. תמימה. Weil die Israeliten früher schuldlos waren, durch die Sünde aber makelhaft wurden; so komme dieses Opfer und bewirke Sühne für sie, damit sie wieder schuldlos werden. לא עלה. So wie sie das Joch der Gottesherrschaft abgeworfen haben. (3) אל עזר. Ebenso wie sie sich um Aharon versammelten, daß er als Priester das goldene Kalb verfertige und

העגל: אדומה. על שם אם יאריכו כחולע (ישעיה א') שהחטא קרוי אדום: תמימה. על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין. תבא זו והכפר עליהם ויחזירו לתמימם: לא עלה עליה עול. קשם שפרקו מעליהם עול שמים: אל אלוהי הכהן. קשם שנקדו על אחרן שהוא כהן לעשות העגל וקשם שאחרן עשה את העגל לא נתנה לו עבודה זו על ידי שאין קטור נעשה בניגוד: ושרף את הפרה. בשם ששרף העגל: עין ארו ואזוב ושני תולעת. שרשה מיני הדגו כנגד שרשת אלפי איש שנקדו בעגל. ואין הוא הנבזה מכל האילנות ואזוב גידה מכלם. סימן שהנבזה שנקרא חטא ישפיר את עצמו כאזוב ותולעת ויהכפר לו; למשמרת. כמו שפיע העגל שמור לדורות לסורענות ואין לה פקידה שאין בה פקידת העגל. שגאמר ויביום פקדי ופקדתי וכו' (שמות ד"ב). וכשם שהעגל טמא כל העוסקים בו. כך פרה חטא כל העוסקים בו. וכשם

er es that, ihm daher kein Dienst bei אדומה פרה zugetheilt wurde, indem Derjenige, der zur Sünde Veranlassung gab, kein Fürsprecher sein kann, darum soll man sich nun um Eleasar versammeln. ושרף את הפרה. Ganz so wie das Kalb verbrannt wurde. עין ארו ואזוב ושני תולעת. Diese drei Gattungen weisen hin auf die 3000 Mann, welche wegen des goldenen Kalbes gefallen sind. Die Zeder ist der höchste unter den Bäumen, Psop, das niedrigste Gewächs, ein Zeichen, daß wer durch Hochmuth und Stolz gesündigt sich erniedrigen soll, wie Psop und wie ein Wurm (חלמ), und ihm wird vergeben werden. (9) למשמרת. So wie der Abfall beim goldenen Kalbe den Nachkommen stets im Angedenken bleiben wird, da nirgend eine Ahndung vorkommt, wo nicht auch die עני-שünde mitgeahndet wird (Mt. 2, 32, 34): „Und an jenem Ahndungstage werde ich auch diese Sünde ahnden“; und so wie jenes Kalb Alle verunreinigte, die sich damit beschäftigt haben, so verunreinigte die Parah. Aduma ebenfalls alle, welche sich damit

חקת כ

כ (1) וַיָּבֹאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּלֵיל־הָעֶדָה
מִדְּבַר-צֶן בְּחֹדֶשׁ הָרָאשִׁון וַיָּשֶׁב
הָעָם בְּקֹדֶשׁ וּתְמַת שָׁם מֵרִים וּתְקַבֵּר
שָׁם: (2) וְלֹא-הָיָה מַיִם לָעֶדָה וַיִּקְהֲלוּ
עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן: (3) וַיִּרֶב הָעָם
עַם-מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וָלוּ גִוְעֵנוּ
בְּגֹוע אֲחֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה: (4) וְלִמָּחָ

(3) Und das Volk haberte mit Mofche, und wir doch hingefchieden beim Hinfcheiden unserer Brüder vor dem

רשי

שְׁנֵהֶם בְּאֶפְרַיִם שָׁנְאָמַר וְקָרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְגו' (שם)
בָּרַךְ וְלִקְחוּ לָשָׂמָה מֵעֵם שְׂרִיפַת הַחֲסִמָּה וְגו':

כ (1) כל העדה. עדה השלמה. שְׁקֵבֵר מִוֵּת מִתִּי
מִדְּבַר וְאֵלֹו פֶּרֶשׁ לְחִיִּים: וּתְמַת שָׁם מֵרִים.
לְמָה נִסְמְכָה מִיתַת מֵרִים לִפְנֵי פֶרֶה אֲדוּמָה. לומר לך
מִה קִרְבָּנוֹת מִבְּפִדִּין (כ"א כמו שְׁפִירָה אֲדוּמָה מִכְּפִרָה)
אִם מִיתַת צְדִיקִים מִכְּפִרָת (מ"ק כ"ה): וּתְמַת שָׁם
מֵרִים. אִם הִיא בְּנִשְׁקָה מִתָּה (שם). וּמִפְּנֵי מִה לֹא
נִאֲמַר בָּה עַל פִּי ה' שְׂאֵינוּ דִּרְךָ כְּבוֹד שֶׁל מַעֲדָה.
וּבִאֲהָרָן נִאֲמַר עַל פִּי ה' בְּאֵלֶּה מִסְעֵי (במדבר ל"ו):
(2) וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֶדָה. מִפְּנֵי שֶׁקָּל מִי שֶׁנָּה הָיָה
לָהֶם הַבָּאָר בְּנוֹתֵר מֵרִים: (3) וָלוּ גִוְעֵנוּ. הִלָּנוּ
שְׁנוּעֵנוּ: בְּנוֹע אֲחֵינוּ. בְּמִיתַת אֲחֵינוּ. בְּדִבְרָה.

waren bereits todt; diese aber waren auferstehen, am Leben zu bleiben. Warum steht der Abschnitt vom Tode Mirjams neben dem der Parah Aduma? Um anzuzeigen, so wie die Opfer ver-söhnen, so versöhnend wirkt auch der Tod der Frommen. Auch sie starb eines sanften Todes (den Tod der Frommen), bei dem Tode Aharons heißt es (M. 4, 33, 37): . . . עַל פִּי ה' gleichsam am Munde Gottes. ולא היה מים לעדה. Hieraus folgt, daß ihnen 40 Jahre hindurch nur durch das Verdienst Mirjams das Wasser zuflörmte. (3) וָלוּ גִוְעֵנוּ Wären wir doch umgekommen! וְנִי אֲחֵנוּ Den Tod unserer Brüder durch die Pest; wir entnehmen hieraus, daß der

20. (1) Und es kamen die Kinder Israel, die ganze Gemeinde, in die Wüste Sin, im ersten Monat, und das Volk blieb zu Kadesch. Und daselbst starb Mirjam und wurde daselbst begraben. (2) Und es war kein Wasser da für die Gemeinde, da versammelten sie sich wider Mofche und wider Aharon.

beschäftigten. Und gleich wie die Israeliten durch die Asche des עֵז gereinigt wurden, wie es (M. 2, 32, 20) heißt: „Er zerstreute die Asche auf dem Wasser und gab es den Israeliten zu trinken,“ ebenso sollen sie nehmen für den Unreinen von der Asche des verbrannten Entsündigungsopfers.

20. (1) כל העדה Die ganze Gemeinde. Denn Jene zum Aussterben in der Wüste Verurtheilten

Ewigen! (4) Und warum habt ihr die Versammlung des Ewigen in diese Wüste gebracht, daselbst zu sterben und unser Vieh?

(5) Und warum habt ihr uns heraufgeführt aus Mizrajim, um uns zu bringen an diesen schlechten Ort? der nicht ist ein Ort, wo Saat ist oder Feigen oder Weinstock oder Granatbaum, selbst Wasser ist nicht da zum Trinken.

(6) Da gingen Mosche und Aharon von der Versammlung weg an den Eingang des Zeltes der Zusammenkunft und fielen auf ihr Angesicht; da erschien ihnen die Herrlichkeit des Ewigen. (7) Und der Ewige rebete zu Mosche und sprach: (8) Nimm den Stab und versammle die Gemeinde, du und dein Bruder Aharon,

und redet zu dem Felsen vor ihren Augen, daß er sein Wasser gebe; und so wirst du ihnen Wasser hervorbringen aus dem Felsen, und wirst tränken die Gemeinde und ihr Vieh. (9) Da nahm Mosche den Stab vor dem Ewigen weg, so wie er ihm geboten. (10) Und Mosche

הִבֵּאתֶם אֶת־קֶהֶל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר

יְהוָה לְמוֹת שֵׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירָנוּ: (5)

וְלָמָּה הֵעֵלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָבִיא אֹתָנוּ

אֶל־הַמִּקְוֹם הָרָע הַזֶּה לֹא מִקְוֹם יָרֵעַ

וְהָאֵנָּה וְגַפְּנוֹ וְרִמּוֹן וְיָמִים אֵין לְשִׁתּוֹת:

(6) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקֶּהֶל

אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם

וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֲלֵיהֶם: פ' שְׁלִישִׁי (שני)

(7) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

(8) קַח אֶת־הַמַּטֵּה וְהִקְהֵל אֶת־הָעֵדָה

אֹתָהּ וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדַבַּרְתֶּם אֶל־הַסֵּלַע

לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמֶיךָ וְהוֹצֵאתָ לָהֶם

מַיִם מִן־הַסֵּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה

וְאֶת־בְּעִירָם: (9) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־

הַמַּטֵּה מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ:

(10) וַיִּקְהֵלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־הַקֶּהֶל

רשי

Tod durch Durst noch schrecklicher ist, als der durch die Pest. בנע צפי ein Hauptwort, d. h. wie beim Tode unserer Brüder, es kann aber nicht bedeuten: als unsere Brüder

ankamen, weil es dann בנע heißen müßte. (8) Hieraus erhellt, daß Gott auch das Heiligthum der Israeliten schont. (10) ויקהלו

חֲקֵת ב

אֶל־פְּנֵי הַסֵּלַע וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמַעֲנִנִי
הַמִּזְרִים הַזֶּה הַסֵּלַע הוּא נֹצֵיא לָכֶם
מַיִם: (11) וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיִּךְ
אֶת־הַסֵּלַע בְּמִשְׁחֹו פַּעַמִּים וַיֵּצֵאוּ
מַיִם רַבִּים וַתִּשַׁף הָעֵדָה וּבְעִירָם: ס
(12) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
יֵעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לִהְיוֹתִי־שֵׁנִי

und Aharon versammelten die Versammlung vor den Felsen, und er sprach zu ihnen: Höret doch, ihr Widerspenstigen! werden wir euch aus diesem Felsen Wasser hervorbringen? (11) Und Mose erhob seine Hand und schlug den Felsen mit seinem Stabe zwei Mal, da kam viel Wasser hervor, und es

trank die Gemeinde und ihr Vieh. (12) Und der Ewige sprach zu Mose und zu Aharon: Weil ihr nicht auf mich vertrauet habt,

רש"י

וע'. זה אחר מן המקומות שהחזיק מעט את המדבר (שם): המן הסלע הזה נוציא. לפי שפא היה מקורן אותו לפי שחלק הסלע והשם לו בין הסלעים בשפספלק הבאר, והיו ישאלו אומרים להם מה לכם? מאי זה סלע הוציא לנו מים? לכה אמר להם המורים סרננים, דשון ויני שומים מורים את מוריהם, המן הסלע הזה שפא נצאנו עליה נוציא לכם מים: (11) פעמים. לפי שפראשונה לא הוציא אלא מים, לפי שפא צדה במקום להבות, אלא ודברתם אל הסלע, והמה דברו אל הסלע אחר ולא הוציא אצלו שפא צריך להבות כפראשונה. שפא אצ"ל "הקים בצור" (שמות י"ו) ויורמן להם אותו סלע והזהר: (12) יען לא האמנתם

Diese ist eine von den Stellen, wo ein kleiner Raum wunderbarerweise eine große Anzahl in sich faßte. המן הסלע הזה נוציא Mose und Aharon kannten den Felsen nicht, weil, als die Wasserquelle verschwand, sie den angezeigten Felsen nicht aus den anderen herausfinden konnten. Da sagten die Israeliten zu Mose und Aharon: Gleichviel, schafft uns nur Wasser, aus welchem Felsen ihr wollt;

darum sagte Mose zu ihnen: Thoren, ihr Widerspenstigen! ihr Thoren, die ihr euere Lehrer befehlen wollt! Aus diesem Felsen, der uns nicht bezeichnet wurde, sollen wir euch Wasser hervorbringen? (11) Weil zuerst nur wenige Tropfen kamen, und Gott nicht befohlen hatte, den Felsen zu schlagen, sondern ihr sollt reden zu den Felsen; sie aber redeten zu einem andern Felsen, welcher kein Wasser hervorbrachte; da dachten sie, vielleicht müssen wir ihn wie das erste Mal in Refidim (M. 2, 17, 6) schlagen, wie es dort heißt: du sollst schlagen auf den Felsen; dadurch bot sich ihnen der richtige Fels dar, auf welchen sie wiederholt schlugen, und es kam viel Wasser heraus. (12) Die Schrift offenbart

nich zu heiligen vor den Augen der Kinder Sissrael, darum sollt ihr diese Versammlung nicht bringen in das Land, welches ich ihnen gebe. (13) Das ist das Heber-Wasser, wo die Kinder Sissrael haberten mit dem Ewigen,

וַיֵּצֵא בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ
אֶת־הַקָּהָל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
נָתַתִּי לָהֶם: (13) הַמָּה מִי מֵרִיבָה
אֲשֶׁר־רָבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה

רש"י

hier, daß wenn Mosche und Aharon sich hier nicht vergangen hätten, wären sie in das Land eingezogen. Ist doch die Außerung (oben 11, 12) הָצֵאן הַצֵּאת, strafbarer, als dieses Vergehen? Nur weil es dort nicht öffentlich geschah, wurde ihm Nachsicht zu Theil; hier aber geschah es im Beisein des ganzen Volkes, darum konnte gegen sie keine Nachsicht geübt werden, damit der Name Gottes vom Volke nicht geringe geachtet werde. להקרישני

בִּי. וְכֵן הַקְּחוּב: שֶׁאֵינִי חָסָא נָה בְּלִבִּי הָיָה
נִקְמָן לְאָרֶץ. כִּדִּי שֶׁלֹא יֵאָמְרוּ עֲלֵיהֶם: בַּעֲצָן דָּוָר
הַמִּדְבָּר שֶׁנִּגְמַר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹא יִקְנֶסוּ, כִּדִּי הָיָה עֵין מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן, וְהָלֹא "הָצֵאן וְקָבֵץ" יִשְׁחָטוּ (כַּמְדַּבֵּר י"א)
קִשָּׁה מִזֶּה אֵלָּא לֹא שֶׁפָּסַח חֶסֶד עָלָיו הַקְּחוּב, וְכֵן
שֶׁבִּמְעַמְדוֹ בֶּן יִשְׂרָאֵל לֹא חָסָד עָלָיו הַקְּחוּב חֲסִידוֹ
קָדוֹשׁ הַשֵּׁם: דִּהֲקִישְׁנִי. שֶׁאֵינִי דִּבְרָתָם אֶל הַסֵּדֶה
וְהַצִּיא, הָיִיתִי מְקַדֵּשׁ לְעֵינֵי הָעֵדָה וְאַתְּמִים מִה
סֵלֶע נָה שֶׁאֵינִי מְדַבֵּר וְאֵינִי שׂוֹמֵעַ וְאֵינִי צָרִיד
לְמִדְּוָתָם, מְקַיֵּם דְּבוּרֵי שֶׁל מְקוֹם, קִדֵּשׁ וְחִסְדֵּי אֱלֹהִים:
לִכֵּן לֹא תָבִיאוּ, בְּשִׁכּוּנָהּ, כִּמּוֹ לָכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית
עָלִי (שְׁמֹאל א' י') נִשְׁבַּע בְּקִסְיָה שֶׁלֹא יָרֻבוּ
בְּתַמְלָה כָּל כֶּךָ: (13) הַמָּה מִי מֵרִיבָה. הֵם הַנּוֹקְדִים
בְּקִקּוֹם אַחֵר. אֵת אֲלוֹי רָאוּ אֲנִינִי מִדְּעָה, שְׁמוֹשִׁיעֵן
שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְזִקָּה בְּמִים, לִכֶּךָ נִקְרוּ "כֶּסֶף הַבֵּן הַיְלֹד הַיָּאֵרָה

Wenn ihr zum Felsen gesprochen hättet, so wäre ich vor den Augen der Gemeinde geheiligt worden, sie hätten sich gedacht: Wenn der Felsen, der nicht spricht, nicht hört und keine Nahrung braucht, den Befehl Gottes befolgt, um wie viel müssen wir es thun! לִכֵּן bedeutet schwören, gleich (Sam. 1, 3, 14) לִכֵּן נִשְׁבַּעְתִּי Gott beschloß es sofort — (daß sie das Volk nicht in das Land bringen sollten) durch einen Schwur, damit sie nicht dawegen vergeblich ihre Gebete häufen. (13) הַמָּה מִי מֵרִיבָה Diese, die anderswo erwähnt sind. Die Sternendeuter Pharaos sahen nämlich, daß der Erretter der Israeliten durch Wasser gestraft werden wird, darnum verhängten sie über alle

וַיִּקְדָּשׁ בָּם: ס רביעי (14) וַיִּשְׁלַח
 מֹשֶׁה מַלְאָכָיו מִקְדָּשׁ אֶל־מֶלֶךְ אֲדָוִם
 כֹּה אָמַר אֶחָיו יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ
 אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מַצָּאתִנוּ:
 (15) וַיֵּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרָיִם וַנֵּשֶׁב
 בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיָּרֻעוּ לָנוּ מִצְרַיִם

lange Zeit, und die Mizrajim thaten übel

und er geheiligt ward
 durch dasselbe. (14) Und
 Mose schickte Boten von
 Kadesch aus an den König
 zu Edom: So spricht dein
 Bruder Jisrael: Du kennst
 all' die Mühseligkeit, die
 uns getroffen; (15) Un-
 sere Väter zogen hinab
 nach Mizrajim, und wir
 wohnten in Mizrajim
 uns und unsern Vätern.

רִישׁ

תְּשִׁלִּיכֹתָי (שמות א'): ויקדש בם. שְׁעֵמֶת מֹשֶׁה
 וְאַחֲרָיו עַל יָדָם, שְׁנֵי שְׁתַּקְּנָה עוֹשֶׂה רֵין בְּמִקְדָּשׁוֹ
 הוּא יִרְאִי וּמִתְקַדֵּשׁ עַל הַבְּרִית, וְכֵן הוּא אָמַר
 "מִלֵּא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשְׁךָ" (תהלים ס"ח), וְכֵן הוּא
 אָמַר "בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ" (ויקרא י'): (14) אֶחָיו יִשְׂרָאֵל.
 מִה רָצָה לְהַקְדִּיר בָּנָן אֲתֵיךְ? אֵלֶּךָ אָמַר לוֹ: אֲחִים
 אֲנִיכֵי בְנֵי אֲבֹתֵיכֶם, שְׁנֵי אֲמַר לוֹ "כִּי גַר הָיִיתָ וְהָעַד"
 (בראשית ט"ו) וְעַד שְׁנֵי הָיָה אִתּוֹ הַחֹב לְפָרְעוֹ:
 אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל הַתְּלָאָה, לְפָסֶק פִּינֵשׁ אֲבִיכֶם
 מֵעַל אֲבֵינִי שְׁנֵי אֲמַר "וַיִּלָּךְ אֵל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּקֶב
 אֶחָיו" (שם כ'): מִפְּנֵי הַחֹב הַזֶּה הִמְשִׁיךְ עָלֵינוּ
 וְהִמְלִי עַל־עַקֵּב: (15) וַיָּרֻעוּ לָנוּ, סְבָבֶנּוּ צָרֹת רַבּוֹת:

neugebornen Knäblein den
 Tod durch Wasser. ויקדש
 בם Daß Mose u. Aharon
 durch sie gestorben sind.
 Wenn Gott über die ihm
 Geweihten Recht spricht,
 wird er geehrt und
 geheiligt von den Welt-
 bewohnern; ebenso in (Ps.
 68, 36): Fürchtbar wirst
 du Gott von deinen Hei-
 ligen aus, ebenso (M. 3,
 20, 3): נִקְרִיבִי אֶדָּשׁ. —
 נִקְרִיבִי אֶדָּשׁ (14) Was
 bewog Mose hier die
 Brüderschaft zu erwäh-
 nen? er sagte ihm:
 Wir sind verbrüdert,

Söhne Abrahams, welchem vorausgesagt wurde: Deine Nachkommen
 werden Fremdlinge sein, wir beide haben nun gemeinsam die Schuld
 (zur Förderung des allgemeinen Menschenrechtes) abzutragen. —
 Das Ungemach, weshalb euer Vater sich von dem
 unsrigen entfernte und in ein anderes Land ging weg von seinem
 Bruder Jakob (M. 1, 36. 7), um der verhängten Sklaverei aus-
 zuweichen und diese dem Jakob allein aufzubürden. (15) וַיָּרֻעוּ לָנוּ Wir

(16) Da schrieen wir zum Ewigen, und er erhörte unsere Stimme und sandte einen Engel, und führte uns aus Mizrajim. Und siehe, wir sind in Kadesch, einer Stadt am Ende deines Gebietes. (17) Wir möchten doch durch dein Land ziehen! Wir wollen nicht ziehen durch Felder und Weinberge, und nicht Wasser aus den Brunnen trinken; den Königsweg wollen wir gehen, nicht ausbeugen

דש"י

ertrugen viele Leiden. — ולאבותינו. מבוא שהאבות מצטערין בקבר כשפירגנות באה על ישראל: (16) וישמע קולנו. בבקרה שיקרנו אבינו. "הקול קול יעקב" (בראשית כ"ז) שאנו צועקים ונגנים: מלאך. זה משה. כיצא שהנביאים קראים מלאכים, ואמר "יהיו מלעבים במלאכי אלהים" (ד"ה ב' ל"ז): (17) נעברה נא בארץ. אין דף לעובר על הירושפה של ארץ ישראל בשם ש"ס. פרשת החוב. עשה לנו עוד מעט לעבור דרך ארצך: לא נשתה מי באר. מי בורות היה צ"ל. אלא כך אמר משה: אע"פ שיניש בידנו מן לאכול ובאר לשתות. לא נשתה ממנה. אלא נקנה מקם איכל ומים להנאתה. מבוא לאבסנאי אע"פ שיניש בידו לאכול יקנה מן התננין. כדי להנות את אושפיו (במדבר ד'): דרך המלך נלך וגו'. אני חוקמים את

נעברה (17). — (במלאכי ה'). Baten Gottes (17). — Du kannst auf das Erbrecht von Palästina keinen Anspruch erheben, nachdem du die vorangegangenen Leiden und Mühsalen mit uns nicht getheilt hast; thne uns nun den kleinen Gefallen, uns durch dein Land durchziehen zu lassen. Es sollte heißen Wasser von Zisternen. Mosche sagte also: obwohl wir Manna zur Speise und einen Brunnen zum Trinken haben, so machen wir doch keinen Gebrauch davon, sondern wir kaufen von euch Speise und Wasser, damit ihr Nutzen habet. Hievon die Sitte: Wer in ein Gasthaus einkehrt, und Speisen bei sich hat, soll selbe dennoch vom Gastgeber kaufen, und ihm Nutzen zukommen lassen. Wir der hmlך נלך

לָהֶם לַחֲקַת עוֹלָם וּמִזָּה מִי הַנִּגְדָּה (21) Und dies sei ihnen zur ewigen Sühnung. Und wer da spricht das Wasser der Absonderung, wasche seine Kleider, und wer anrührt das Wasser der Absonderung, sei unrein bis zum Abend. (22) Und Alles, was der

רִשִּׁי

(בשבעות ט"ו): (21) וּמִזָּה מִי הַנִּגְדָּה. כְּפֹתֵינוּ אָמְרוּ שֶׁחֲמִינָה טָהוֹר, וְהָ בָּא לְלַמֵּד שֶׁהַנּוֹשֵׂא מִי חֲטָאתָ, טָמֵא טִימָאָה חֲמוּמָה לְטָמֵא בְּגָדִים שֶׁעָלָיו מֵה שְׂאֵין בֶּן בְּנוֹנֵעַ, וְהָ שְׁהוּצִיא בְּלִשׁוֹן "מִזָּה" לִדְמוּ לָךְ שְׂאֵינָן מְטַמְּאִין עַד שֶׁיֵּהָא בְּהֵן שִׁיעוֹר הַנּוֹאָה (גִּדָּה ט' יוֹמָא י"ד): וְהַנּוֹנֵעַ יִטְמָא. וְאִין טָעוֹן כְּבוֹם בְּגָדִים: (22) וְכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר. הַטָּמֵא הֵנָּה שֶׁנִּטְמָא בְּמַת יִטְמָא: וְהַנֶּפֶשׁ הַנוֹנֵעַת, כִּי בְּטָמֵא מֵת: חֲטָמָא עַד הָעֶרֶב. כִּאֵן לְמַדְנֵי שֶׁחֲמַת אָבִי אֲבוֹת הַטּוֹמְאָה, וְהַנּוֹנֵעַ בּוֹ אֵב הַטּוֹמְאָה וְהַטָּמֵא אֲדָם, וְהָ מִירִישָׁה לְמִי מִשְׁמַעַת הַלְבוּשִׁיתָהּ. וְקָדָם אֲחֵר הַעֲמַקְמִי מִסּוּרָה שֶׁל רַבִּי מִשָּׁה הַדְּרָשָׁן תְּתִיב: וְיִקְחָה אֵלֶיךָ. מִשְׁלָהֶם, בְּשֵׁם שֶׁהֶם פָּדִיָּה גּוֹמֵי הַנֶּהָב לַעֲגָל מִשְׁלָהֶם, בָּךְ בִּיאוּ וְזוֹ לְכַפֵּר מִשְׁלָהֶם: מִיָּה אֲדוּמָה. כִּשְׁלֵל לָבֵן שֶׁחֲתָה שְׂמִינָה פִלְטִין שֶׁל מֶלֶךְ, אָמְרוּ תָבֵא אֲמֵן וְתִקְנֶה הַנּוֹאָה, בָּךְ תָּבֵא מִיָּה וְתִכְפֹּר עַל

(21) Unsere Lehrer bemerken, der die Sprengung versteht, ist rein, das בְּגָדִים bezieht sich auf Denjenigen, welcher das Sprengwasser trägt, der ist in solchem Grade unrein, daß auch seine Kleider unrein werden, was bei dem Berührenden nicht der Fall ist; der Ausdruck מִיָּה will nur anzeigen, daß das Wasser nicht eher verunreinigt als bis es das gehörige Maß zum Besprengen hat. וְהַנּוֹנֵעַ יִטְמָא Er braucht aber seine Kleider nicht zu waschen. (22) Und Alle, der-

jenige, welcher durch einen Leichnam verunreinigt wurde, verunreinigt Alles, was er berührt. וְהַנֶּפֶשׁ הַנוֹנֵעַת Denjenigen, der durch einen Todten sich verunreinigte. חֲטָמָא עַד הָעֶרֶב Hieron entnehmen wir, daß der Leichnam eine Unreinheit schwersten Grades (אָבִי אֲבוֹת הַטּוֹמְאָה), der ihn berührt, eine Haupt-Unreinheit (אֵב הַטּוֹמְאָה) ist, und Menschen verunreinigt, das ist der Wortlaut, wie die Palacha es auffaßt. In den Schriften des R. Mosche Gadarschan fand ich diese ganze Parafsha folgenderweise ausgelegt: (2) וְיִקְחָה אֵלֶיךָ Sie sollen nehmen, von ihrem Besitze, so wie sie ihre Ohrgeränge zum goldenen Kalbe von ihrem Besitze hergaben, so sollen sie dieses zu ihrer Verjüngung ebenfalls von ihrem Besitze bringen. מִיָּה אֲדוּמָה Dies ist ähnlich mit dem Sohne einer Sklavin, der den königlichen Palast besudelte; man befahl, es komme dessen Mutter und schaffe den Schmutz weg; so auch hier, es werde ein weibliches Kind geholt und fühne den Sündenfleck

Unreine anrührt, ist unrein; und die Person, die ihn anrührt, ist unrein bis zum Abend.

הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּנְעָת הַטָּמֵא
עַד-הָעֶרֶב: פ

רש"י

des Höhenfalbes. ארומה. ארומה
Hindenteufel auf (Jes. 1, 18); „wenn euer Sünden
roth sein werden wie
Purpur“ (אם יארכו); denn
die Sünde wird als Röthe
dargestellt. תמימה Weil die
Israeliten früher schuld-
los waren, durch die
Sünde aber mangelhaft
wurden; so komme dieses
Opfer und bewirke Sühne
für sie, damit sie wieder
schuldlos werden. לא עלה
So wie sie das
Joch der Gotteisherrschaft
abgeworfen haben. אל (3)
um Aharon versammelten,
daß er als Priester das
goldene Kalb verfertige und

er es that, ihm daher kein Dienst bei ארומה מיה zugetheilt wurde, indem
Derjenige, der zur Sünde Veranlassung gab, kein Fürsprecher sein
kann, darum soll man sich nun um Eleasar versammeln. ושרף את הפרה
Ganz so wie das Kalb verbrannt wurde. עץ ארז ואזוב ושני תולעת
Diese drei Gattungen weisen hin auf die 3000 Mann, welche wegen
des goldenen Kalbes gefallen sind. Die Feber ist der höchste unter
den Bäumen, Ysop, das niedrigste Gewächs, ein Zeichen, daß wer
durch Hochmuth und Stolz gesündigt sich erniedrigen soll, wie Ysop
und wie ein Wurm (חלמה), und ihm wird vergeben werden. (9) למשמרת
So wie der Abfall beim goldenen Kalbe den Nachkommen stets im
Angedenken bleiben wird, da nirgends eine Ahndung vorkommt, wo
nicht auch die גלי-Сünde mitgeahndet wird (M. 2, 32, 34): „Und
an jenem Ahndungstage werde ich auch diese Sünde ahnden“; und
so wie jenes Kalb Alle verunreinigte, die sich damit beschäftigt haben,
so verunreinigte die Parah Abuma ebenfalls alle, welche sich damit

העגל: ארומה. על שם אם יארכו כחולע (ישעיה
א) שהחמא קרוי אדום: תמימה. על שם ישראל
שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין. תבא זו והכפר
עליהם ויהיו לתמימים: לא עלה עליה עור. לשם
שפרקו מעליהם עור שמים: אל אלעזר הכהן. לשם
שנקבלו על אהרן שהוא כהן לעשות העגל ולפי
שאהרן עשה את העגל לא נקמה לו עבודה זו על
ידו. שאין קפיוט נעשה בנינו: ושרף את הפרה.
כשם ששרף העגל: עין ארז ואזוב ושני תולעת.
שרפה מינין הללו כנגד שרשת אדם איש שנקלו
בעגל. וארז הוא הנכבד מכל האילנות ואזוב נכבד
מכלם. סימן שהנבואה שנתנאם וחסא ישפיל את
עצמו כעובד ותולעת ויתכפר לו; למשמרת. כמו
שפצע העגל שמור לדורות למורענות ואין לה
פקדה שאין בה הפקדת העגל. שנאמר וקיום פקדתי
ופקדתי ור' (שמות ל"ב). וכשם שהעגל טמא כל
העוסקים בו, כך פרה טמא כל העוסקים בו. וכשם

חקת כ

כ (1) וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּלִי־הָעֵדָה
מִדְּבַר־צֶן בְּהֶרֶשׁ הָרָאִשׁוֹן וַיֵּשֶׁב
הָעָם בְּקֶרֶשׁ וְתַמְתַּת שֵׁם מַרִּים וְתַקְבֵּר
שָׁם: (2) וְלֹא־הָיָה מַיִם לָעֵדָה וַיִּקְהְלוּ
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן: (3) וַיִּרֶב הָעָם
עַם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלֹא נִוְעַנּוּ
בְּנוֹעַ אֲחֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה: (4) וְלִמָּחָה

(3) Und das Volk haberte mit Mosche, und sie sprachen also: Wären wir doch hingeschieden beim Hinscheiden unserer Brüder vor dem

רשי

שְׁנֵהֶם הָיוּ בְּאֶרֶץ שְׁנֵהֶם וְיָרָד עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְנָו' (שם)
בָּהּ וְלִקְחוּ לָשָׂמָה מִנְּעֵם שְׂרִיפַת הַחֲסָאָת וְנָו':

כ (1) כל העדה. עדה השלמה. שבכר מוז מתי
מדבר ואלו פרשי לחיים: ותמת שם מרים.
למה נסמכה מיתת מרים לפרשה אדומה. לומר לה
מה קרבות מבשרין (ס"א כמו שפרה אדומה מכפרה)
אף מיתת צדיקים מכפרת (מ"ק כ"ח): ותמת שם
מרים. אף היא פגשקה מתה (שם). ומפני מה לא
נאמר בה על פי ה' שאינו רך רך כבוד של מעלה.
ובאהרן נאמר על פי ה' באלה מקעי (במדבר ל'):
(2) ולא היה מים לעדה. מכאן שקל מ' שנה היתה
להם הבאר בזכות מרים: (3) ולו נענו. הלואי
שנאמנו: בנוע אחינו. במיתת אחינו. בדבר.

20. (1) Und es kamen die Kinder Israhel, die ganze Gemeinde, in die Wüste Sin, im ersten Monat, und das Volk blieb zu Kadesch. Und daselbst starb Mirjam und wurde daselbst begraben. (2) Und es war kein Wasser da für die Gemeinde, da versammelten sie sich wider Mosche und wider Aharon.

und sie sprachen also: Wären wir doch hingeschieden

beschäftigten. Und gleich wie die Israeliten durch die Asche des ענל gereinigt wurden, wie es (Mt. 2, 32, 20) heißt: „Er zerstreute die Asche auf dem Wasser und gab es den Israeliten zu trinken,“ ebenso sollen sie nehmen für den Unreinen von der Asche des verbrannten Entschuldigungsopfers.

20. (1) כל העדה Die ganze Gemeinde. Denn Jene zum Aussterben in der Wüste Berurtheilten

waren bereits todt; diese aber waren ausersessen, am Leben zu bleiben. Warum steht der Abschnitt vom Tode Mirjams ueben dem der Parah Aduma? Um anzuzeigen, so wie die Opfer versöhnen, so versöhnend wirkt auch der Tod der Frommen. Auch sie starb eines sanften Todes (den Tod der Frommen), bei dem Tode Aharons heißt es (Mt. 4, 33, 37): . . . על פי ה' gleichsam am Munde Gottes. ולא היה מים לעדה. Hieraus folgt, daß ihnen 40 Jahre hindurch nur durch das Verdienst Mirjams das Wasser ausströmte. (3) ולו נענו Wären wir doch umgekommen! ונאמנו Den Tod unserer Brüder durch die Pest; wir entnehmen hieraus, daß der

Ewigen! (4) Und warum habt ihr die Versammlung des Ewigen in diese Wüste gebracht, daselbst zu sterben und unser Vieh? (5) Und warum habt ihr uns heraufgeführt aus Mizraim, um uns zu bringen an diesen schlechten Ort? der nicht ist ein Ort, wo Saat ist oder Feigen oder Weinstock oder Granatbaum, selbst Wasser ist nicht da zum Trinken. (6) Da gingen Mose und Aharon von der Versammlung weg an den Eingang des Zeltes der Zusammenkunft und fielen auf ihr Angesicht; da erschien ihnen die Herrlichkeit des Ewigen. (7) Und der Ewige redete zu Mose und sprach: (8) Nimm den Stab und versammle die Gemeinde, du und dein Bruder Aharon, und redet zu dem Felsen vor ihren Augen, daß er sein Wasser gebe; und so wirfst du ihnen Wasser hervorbringen aus dem Felsen, und wirft tränken die Gemeinde und ihr Vieh. (9) Da nahm Mose den Stab vor dem Ewigen weg, so wie er ihm geboten. (10) Und Mose

הִבֵּאתֶם אֶת־קֹהֶל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר
הַזֶּה לָמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעֵירָנוּ: (5)
וְלָמָּה הֵעֵלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם לְהִבְיֵא אֹתָנוּ
אֶל־הַמִּקְוֹם הַרֹעַ הַזֶּה לֹא מָקוֹם זֶרַע
וְחֵמֶה וְגֶפֶן וְרֵמֹן וּמִיִּם אֵין לְשִׁתּוֹת:
(6) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקֹּהֶל
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם
וַיִּרְא כְבוֹד־יְהוָה אֲלֵיהֶם: פ' שְׁלִישִׁי (שני)
(7) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
(8) קַח אֶת־הַמַּטֵּה וְהַקֹּהֶל אֶת־הָעֵדָה
אֹתָהּ וְאַהֲרֹן אֹחֶיךָ וּדְבַרְתֶּם אֶל־הַפֶּלֶעַ
לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמֹו וְהִיצֵאתָ לָהֶם
מִים מִן־הַפֶּלֶעַ וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה
וְאֶת־בְּעִירָם: (9) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־
הַמַּטֵּה מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ:
(10) וַיִּקְהֲלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־הַקֹּהֶל

רשי

Tob durch Durst noch schrecklicher ist, als der durch die Pest. בנע יסל ein Hauptwort, d. h. wie beim Tode unserer Brüder, es kann aber nicht bedeuten: als unsere Brüder

umkamen, weil es dann בנע heißen müßte. (8) Hieraus erhellt, daß Gott auch das Heiligthum der Israeliten schon. (10) ויקהלו

אֶל־פְּנֵי הַסֵּלַע וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמַעְנָא
הַמַּלְאִים הַמְּדַבְּרִים הָיוּ נוֹצִיא לָכֶם
מִים: (11) וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיִּךְ
אֶת־הַסֵּלַע בַּמַּטֵּהוּ פַעַמִּים וַיֵּצֵאוּ
מִם רַבִּים וַתֵּשֶׁף הָעֵדָה וּבְעֵירָם: ס
(12) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי

und Aharon versammelten die Versammlung vor den Felsen, und er sprach zu ihnen: Höret doch, ihr Widerspenstigen! werden wir euch aus diesem Felsen Wasser hervorbringen? (11) Und Mose erhob seine Hand und schlug den Felsen mit seinem Stabe zwei Mal, da kam viel Wasser hervor, und es trank die Gemeinde und ihr Vieh. (12) Und der Ewige sprach zu Mose und zu Aharon: Weil ihr nicht auf mich vertrauet habt,

רש"י

וְי. נה אחר מן המקומות שהחזיק מעט את המדבר (שם): המן הסלע הזה נוציא לסי שפא היו מביאין אותו לסי שפא הסלע ויש לו בין הסלעים בשנספלס הבאר והיו יוצאין אומרים להם מה לכם? מאי זה סלע הוציא לנו מים? לכן אמר להם המורים סרבינים, לשון יוני שונים מורים את מריהם, המן הסלע הזה שפא נצטוו עליה נוציא לכם מים: (11) פעמים. לסי שפראשונה לא הוציא אלא מפיין לסי שפא צדה המקום להבות, אלא ידברתם אל הסלע והמה דברו אל הסלע אחר ולא הוציא אחר שפא צריך להבות כבראשונה שפאמר והבית בצור (שמות י"ו) ונרמן להם אותו סלע והבית: (12) יען לא האמנתם

Diese ist eine von den Stellen, wo ein kleiner Raum wunderbarer Weise eine große Anzahl in sich faßte. Der Ewige sprach zu Mose und Aharon: Schlugt den Felsen nicht, weil, als die Wasserquelle verschwand, sie den angezeigten Felsen nicht aus den anderen herausfinden konnten. Da sagten die Israeliten zu Mose und Aharon: Gleichviel, schaffst uns nur Wasser, aus welchem Felsen ihr wollt;

darum sagte Mose zu ihnen: Thoren, die ihr euere Lehrer befehlen wollt! Der Ewige sprach zu Mose: Aus diesem Felsen, der uns nicht bezeichnet wurde, sollen wir euch Wasser hervorbringen? (11) Weil zuerst nur wenige Tropfen kamen; und Gott nicht befohlen hatte, den Felsen zu schlagen, sondern ihr sollt reden zu den Felsen; sie aber redeten zu einem andern Felsen, welcher kein Wasser hervorbrachte; da dachten sie, vielleicht müssen wir ihn wie das erste Mal in Refidim (M. 2, 17, 6) schlagen, wie es dort heißt: du sollst schlagen auf den Felsen; dadurch bot sich ihnen der richtige Fels dar, auf welchen sie wiederholt schlugen, und es kam viel Wasser heraus. (12) Die Schrift offenbart

nich zu heiligen vor den Augen der Kinder Israel, darum sollt ihr diese Versammlung nicht bringen in das Land, welches ich ihnen gebe. (13) Das ist das Hader-Wasser, wo die Kinder Israel haberten mit dem Ewigen,

לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵכֵן לֹא תִבְיֹאוּ
אֶת־הַקֹּהֶל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
נָתַתִּי לָהֶם: (13) הַמָּה מִי מֵרִיבָה
אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה

רשי

hier, daß wenn Mose und Aharon sich hier nicht vergangen hätten, wären sie in das Land eingezogen. Ist doch die Außerung (oben 11, 12) הצאן הַזֶּה יֵרָא לַעֲרֹכָה, als dieses Vergehen? Nur weil es dort nicht öffentlich geschah, wurde ihm Nachsicht zu Theil; hier aber geschah es im Beisein des ganzen Volkes, darum konnte gegen sie keine Nachsicht geübt werden, damit der Name Gottes vom Volke nicht geringe geachtet werde. להקרישי

בִּי. וְכֵן הַתְּחִיב: שֶׁאֵלֶּי חָטָא נָה בְּלִבָּד הָיָה
נִכְסֵין לְאָרֶץ. כִּדִּי שֶׁלֹּא יֵאָמְרוּ עֲלֵיהֶם: בְּעֵץ דֹּר
הַמִּדְבָּר שֶׁנִּגְדַּר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִקְנְסוּ. כִּף הָיָה עֵץ מִשָּׁה
וְהָיָה. וְהָיָה הַצֵּאן וְכִדִּי "יִשְׁחָט" (בַּמִּדְבָּר י"א)
קִשָּׁה מִזֶּה אֵלָּא לְדִי שֶׁנִּפְסַח חֶסֶד עָלָיו הַתְּחִיב. וְכֵן
שֶׁבַע־עָמֵר קָרָא יִשְׂרָאֵל לֹא חֶסֶד עָלָיו הַתְּחִיב טַפְסִי
קְדוֹשׁ הַשֵּׁם: לְהַקְרִישֵׁנִי. שֶׁאֵלֶּי רִבְרָתָם אֵל הַסִּלֵּעַ
וְהָצִיא. הָיִיתִי מְקַדֵּשׁ לְעֵינֵי הָעֵדָה וְהָאֲמִירִים מִה
סִלֵּעַ נָה שֶׁאֵיטֵ מִדְּבָר וְאֵיטֵ שׁוֹמֵעַ וְאֵיטֵ צְרִיף
לְהַנְסֶה. מְקִיִּים דְּבָרוֹ שֶׁל מְקוֹם. קָרָא וְהָיָה אֵיטֵ:
לֵכֵן לֹא תִבְיֹאוּ. בְּשׁוֹמֵעַ. כִּמוֹ לֵכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית
עָלִי (שִׁמְחָל א' י') נִשְׁבַּע בְּקִסְרָה שֶׁלֹּא יִרְבּוּ
בְּחִסְלָה כָּל כִּף: (13) הַמָּה מִי מֵרִיבָה. הֵם הַנּוֹקְדִים
בְּמִקְוֶה אַחֵר. אֵת אֵלֵּי רָאוּ אֲנִי־נִגְדַּר מִקְדָּה. שְׁמוֹשִׁיעֵן
שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְנֶקֶה בְּמִים. לִבָּד נִגְדַּר. כִּף הֵבֵן הִלְדוֹר הָיָה

Wenn ihr zum Felsen gesprochen hättet, so wäre ich vor den Augen der Gemeinde geheiligt worden, sie hätten sich gedacht: Wenn der Felsen, der nicht spricht, nicht hört und keine Nahrung braucht, den Befehl Gottes befolgt, um wie viel müssen wir es thnn! לכן Be-
deutet schwören, gleich (Sam. 1, 3, 14) Gott beschloß es sofort — (daß sie das Volk nicht in das Land bringen sollen) durch einen Schwur, damit sie nicht dawegen vergeblich ihre Gebete häufen. (13) Diese, die anderswo erwähnt sind. Die Sternbeuter Pharaos sahen nämlich, daß der Erretter der Israeliten durch Wasser gestraft werden wird, darnm verhängten sie über alle

וַיִּקְדָּשׁ בָּם: ׀ רַבִּיעִי (14) וַיִּשְׁלַח
 מֹשֶׁה מַלְאָכָיו מִקִּדְשׁ אֱלֹהֵי מִצְרָיִם
 כֹּה אָמַר אֲחִיד יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ
 אֵת כָּל-הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְּאֵתָנוּ:
 (15) וַיֵּרְדוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיִם וַנֵּשֶׁב
 בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם

lange Zeit, und die Mizrajim thaten übel

und er geheiligt ward durch dasselbe. (14) Und Mose sandte Boten von Kadesch aus an den König zu Edom: So spricht dein Bruder Jisrael: Du kennst all' die Mühseligkeit, die uns getroffen; (15) Unsere Väter zogen hinab nach Mizrajim, und wir wohnten in Mizrajim uns und unsern Vätern.

רש"י

תְּשַׁלְּכֵנִי (שמות א'): ויקדש בם. שפתי משה
 ואחריו על ידם, שפשוהקדש"ה עושה דין במקדשו
 הוא יראי ומתקדש על הפניות, וזה הוא אומר
 "מִדָּא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁךָ" (תהלים ס"ח), וכן הוא
 אומר "בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ" (ויקרא י'): (14) אחיך ישראל.
 מה ראך להקביר כאן אתה? אלא אומר לו: אחים
 אֲנִי בְּנֵי אֲבֹתָם, שְׁנֵאֲמַר לוֹ יְיָ גַּד יְהוָה וְהַעֲדָה
 (בראשית ט"ו) וְעַד שֶׁנִּינוּ הָיָה אִתּוֹ הַחֹב לְפָרְעוֹ:
 אתה ידעת את כל התלאה, לְפִיכָךְ פִּירַשׁ אֲבִיכֶם
 מֵעַל אֲבֵינִי שְׁנֵאֲמַר "וַיִּלָּךְ אֵל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב
 אֶחָד" (שם נ"ו) מִפֵּי הַשָּׂר חֹב הַמִּשְׁכָּל עָלֵיהֶם.
 והשלי על יעקב: (15) וירעו לנו, סבלנו צרות רבות:

neugebornen Knäblein den Tod durch Wasser. ויקדש u. Daß Mose u. Aharon durch sie gestorben sind. Wenn Gott über die ihm Geweihten Recht spricht, wird er geehrt und geheiligt von den Weltbewohnern; ebenso in (Ps. 68, 36): Furchtbar wirst du Gott von deinen Heiligen aus, ebenso (M. 3, 20, 3): בקרובי אדש. — Was bewog Mose hier die Bruderschaft zu erwähnen? er sagte ihm: Wir sind verbrüdet,

Söhne Abrahams, welchem vorausgesehen wurde: Deine Nachkommen werden Fremdlinge sein, wir beide haben nun gemeinsam die Schuld (zur Förderung des allgemeinen Menschenrechtes) abzutragen. — Das Ungemach, weshalb euer Vater sich von dem unfrigen entfernte und in ein anderes Land ging, weg von seinem Bruder Jakob (M. 1, 36. 7), um der verhängten Sklaverei auszuweichen und diese dem Jakob allein aufzubürden. (15) Wir

(16) Da schrieen wir zum Ewigen, und er erhörte unsere Stimme und sandte einen Engel, und führte uns aus Mizrajim. Und siehe, wir sind in Kadesch, einer Stadt am Ende deines Gebietes. (17) Wir möchten doch durch dein Land ziehen! Wir wollen nicht ziehen durch Felder und Weinberge, und nicht Wasser aus den Brunnen trinken; den Königsweg wollen wir gehen, nicht ausbeugen

רש"י

ertrugen viele Leiden. — ולאבותינו. מנא שהאבות מצמצרים בקבר לשפיראנות קאה על ישראל: (16) וישמע קולנו בברכה שדברנו אבנו "הקול קול יעקב" (בראשית כ') שאנו צעקים וגענים: מלאך. זה משה. מנא שהנביאים קראים מלאכים, ואמר "יהיו מלעבים במלאכי אלהים" (ד"ה ב' ל"ז): (17) נעברה נא בארץ. אין דף לעורר על הירישה של ארץ ישראל בשם שפי' ברכת החוב, עשה לנו עזר מעט לעבור דרך ארץ: לא נשתה מי באר. מי בורות היה צ"ל, אלא כך אמר משה: אע"פ שיזכרנו מן לאכול ובאר לשתות. לא נשתה ממנו, אלא נקנה מקם איכל ומים להנאתכם. מנא לאבסנאי אע"פ שיזכרנו לאכול נקנה מן התנני, כדי להטות את אושפוזו (במדבר ד'): דרך המלך נכר וגו'. אני חוקמים את נעברה (17). — (במלאכי ה'). Voten Gottes heißt: sie beschimpften die Voten Gottes (ה'). Du kamest auf das Erbrecht von Palästina keinen Anspruch erheben, nachdem du die vorangegangenen Leiden und Mühsalen mit uns nicht getheilt hast; thue uns nun den kleinen Gefallen, uns durch dein Land durchziehen zu lassen. Es sollte heißen Wasser von Zisternen. Mosche sagte also: obwohl wir Manna zur Speise und einen Brunnen zum Trinken haben, so machen wir doch keinen Gebrauch davon, sondern wir kaufen von euch Speise und Wasser, damit ihr Nutzen habet. Hievon die Sitte: Wer in ein Gasthaus einkehrt, und Speisen bei sich hat, soll selbe dennoch vom Gastgeber kaufen, und ihm Nutzen zukommen lassen. Wir

עַד אֲשֶׁר-נֶעְבַר גְּבֻלָּהּ: (18) וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אָדָם לֹא תֵעָבֶר בִּי פֶן-יִפְתָּרְבִּי
אֵצֶל לְקִרְאָתָהּ: (19) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי-
יִשְׂרָאֵל בְּמַסָּה נַעֲרָה וְאִם-מִיָּמִיד
נִשְׁתָּה אֲנִי וּמִקְנִי וְנָתַתִּי מִכָּרֶם רֶקֶת
אֵין-דָּבָר בְּרִגְלִי אֶעֱבָרָה: (20) וַיֹּאמֶר
לֹא תֵעָבֶר וַיֵּצֵא אָדָם לְקִרְאָתוֹ בָּעַם
כָּבֵד וּבֵיד חֻקָּה: (21) וַיִּמָּאֵן אָדָם
נָתַן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגֻבְלוֹ וַיֵּט
יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו: פ חֲמִישִׁי (שְׁלִישִׁי)

rechts oder links, bis daß wir dein Gebiet durch-
zogen haben. (18) Da sprach Edom zu ihm:
du sollst nicht durchziehen bei mir, sonst rüde ich
aus mit dem Schwerte dir entgegen. (19) Und
die Kinder Israel spra-
chen zu ihm: Auf der
gebahnten Straße wollen
wir hinaufziehen, und
wenn wir dein Wasser
trinken ich und mein Vieh,
so will ich den Kaufpreis
dafür geben; weiter nichts,
ich will nur zu Fuße
durchziehen. (20) Aber er
sprach: Du sollst nicht

durchziehen. Und Edom zog aus ihm entgegen mit mächtigem Volke
und starker Hand. (21) Und so weigerte sich Edom, Israel zu ge-
statten, durch sein Gebiet zu ziehen; da lenkte Israel ab von ihm,

רשי

בְּהִקְשָׁנוּ וְלֹא יָשִׁי לָכֵן וּלְכֵן לְאַחֵד: (18) פֶּן
בְּחֵרֵב אֵצֶל לְקִרְאָתָהּ. אֵתָם מִחֲנָאִים פֶּקֶל שְׁהוּרִישָׁם
אֲבִיבָם וְאִוְקָרִים וְנִצָּצֹק וַיִּשְׁמַע קוֹלָנוּ (דְּבָרִים כ"ו)
וְאֵין אֵצֶל עֲלֵיכֶם בְּמָה שְׁהוּרִישָׁנוּ אֲבִי וְנֶעַל חֲרָבָה
חֲתִידָה (בְּרִאשִׁית כ"ו): (19) רֶק אֵין דְּבַר אֵין שׁוּם
דָּבָר מִזִּיקָה: (20) וּבִיד חֻקָּה. בְּהִקְשָׁתָהּ וְקִנִּי וְיִתְדִים

bleiben in der Seeres-
straße, und legen unserer
Vieh Maulwürfe an, damit
es die Felder nach keiner
Richtung hin beschädige.
Ihr rühmt
euch des Erbtheils eueres
Waters mit der Stimme

(im Gebete) und saget, wir schreien auf, und er erhört unsere
Stimme; auch ich mache Gebrauch von dem Erbe meines Waters
Esav, und ziehe euch mit dem Schwerte entgegen (Mt. 1, 27).
(19) Du wirst nicht den geringsten Schaden haben.
(20) Mit dem, was ihn sein Stammvater versicherte

(22) Und sie brachen auf von Rabeßch, und die Kinder Siskraël, die ganze Gemeinde, kamen an den Berg Hor. (23) Und der Ewige sprach zu Mose und zu Aharon am Berge Hor, an der Grenze des Landes Edom, und sprach: (24) Aharon werde eingethan zu seinem Volke, denn er soll nicht kommen

in das Land, das ich den Kindern Siskraël gebe, weil ihr widerspenstig waret gegen meinen Befehl bei dem Haber-Wasser.

דִּישׁ

(22) — חורים יד עשו ווערמיר ליקום לארץ, שלא יהיה בהן אחר מאתם שנוהג נזירה עליהם שגבר קלו ממי מדבר, ואשר מאתן שחוב בהן "חיים כלם חיים" (דברים ד): הר ההר. הר על גבי הר כפסח קשן על גבי פסח גדול, ואף על פי שהענין הולך לפניהם ומשנה את ההרים, שלשה נשארו בהן: הר סיני לתורה והר נבו לקבוצת משה, והר הקר לקבוצת אהרן: (23) על נבול ארץ אדום. מיד שנחפרו כאן להתקרב לעשו הרשע, נקראו מעשיהם והקרו הצדיק הנה, וכן הנביא אומר ליהושפט "בהתקרבך עם אחיה פגין ה' את מעשיה" (דברי הימים ב' כ):

Apfel auf einem großen, obwohl die Wolkensäule ihnen voranzog und alle Berge ebnete, blieben drei davon dennoch übrig: der Berg Sinai für die Gesetzoffenbarung, der Berg Nebo zur Grabstätte Moses, und „Hor-ha-har“ für die Grabstätte Aharons. (23) על נבול ארץ אדום. Weil sie sich hier den Nachkommen Esavs anschlossen, und wollten mit ihnen Gemeinschaft machen, da arteten sie aus, wurden lasterhaft und verloren deshalb den Erben (Aharon). So sagte auch der Prophet בן דודי: dem Jehoschafat (Chron. 2, 20, 37); „da du dich verbindest mit Achasijahu, so zerstört der Ewige deine Unternehmung.“

(25) קח את־אהרן ואֶת־אַלְעָזָר בָּנָיו וְהַעֲלֵם אֹתָם הַר הָהָר: (26) וְהַפְּשַׁם אֶת־אֹהֶרֶן אֶת־בְּגָדָיו וְהַלְבִּשְׁתָּם אֶת־אַלְעָזָר בָּנוֹ וְאֹהֶרֶן יֹאסֵף וּמֵת שָׁם: (27) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלוּ אֶל־הַר הָהָר לְעֵינָיו בְּלֹא־הַעֲדָה: (28) וַיִּפְשַׁם מֹשֶׁה אֶת־אֹהֶרֶן אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבִּשׁ אֹתָם אֶת־אַלְעָזָר בָּנוֹ

(25) Nimm Aharon und seinen Sohn Elasar und führe sie hinauf auf den Berg Hor. (26) Und laß Aharon seine Kleider ausziehen, und laß seinen Sohn Elasar sie anlegen, und Aharon soll eingethan werden und daselbst sterben. (27) Und Mose that, so wie der Ewige geboten, und sie gingen hinauf auf den Berg Hor vor den Augen der ganzen

Gemeinde. (28) Und Mose ließ Aharon seine Kleider ausziehen, und ließ seinen Sohn Elasar sie anlegen, und Aharon starb daselbst

רִשִׁי

(25) קח את אהרן. בְּדָבָרִים יֵשֶׁל נְחוּמִים, אָמַר לוֹ: אֲשֶׁרִיד שְׂפָרָא בְּחֶרֶף נָחִין לְכָנֹךְ מִה שְׂאֵן אֲנִי וּבֹאִי לְכָךְ: (26) את בְּגָדָיו אֶת בְּגָדָיו כְּהוֹנֵה נִדְרָה הַלְבִּישָׁהוּ וְהַפְּשִׁיטָם מֵעָלָיו לְחָפֵס עַל בָּטֹן דָּבָרֵינוּ אָמַר לוֹ: הַכֵּם לְמַעַרְהָ וּנְכַנֵּם, דָּאָה נִסָּה מִצַּעַת וְנִרְדְּלוּהָ, אָמַר לוֹ: עֲלֵה לְמִסָּה וְעֲלֵה שְׂשׂוֹט יָדֶיךָ וּפְשַׁם קְמוּץ פִּיד קְמוּץ, עֲצִים עֵינֶיךָ וְנִצַּחַם מִדֵּי הָרַד מֹשֶׁה לְאוֹתָהּ מִתָּהּ, וְהָיוּ שְׂנֵאָמַר לוֹ, כַּאֲשֶׁר מֵת אֹהֶרֶן אֶת־ךָ (דְּבָרִים ל"ב) מִתָּהּ שְׂנֵאָמִית לָהּ: (27) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה, אַף עַל פִּי שְׁהַדָּר קִשָּׁה לוֹ, לֹא

(25) קח את אהרן Gewinne ihn durch Trost Worte, sage ihm: Heil dir, daß du deine Krone auf dem Haupte deines Sohnes siehst, mir wurde dies nicht gegönnt! (26) את בְּגָדָיו Er bekleidete ihn mit den hohepriesterlichen Gewändern und zog sie ihm dann aus, um sie seinem Sohne in seinem Dasein anzulegen; dann sagte Mose:

Geht in die Höhle! Aharon ging und sah ein bereitstehendes Bett und ein brennendes Licht. Mose sagte: „Steige auf dieses Bett!“ — er bestieg es; — „strecke deine Hand aus!“ — er streckte sie aus; — „schließe deinen Mund!“ — er schloß ihn; — „schließe deine Augen!“ — er that es; — da wünschte Mose auch so zu sterben, was ihm auch gewährt wurde (M. 5, 32, 50): „so wie dein Bruder gestorben ist“; eine Todesart, nach welcher du Verlangen trugst. (27) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה Obgleich ihm sehr wehe war, so zögerte er

auf der Spitze des Berges, und Mofche und Eleasar gingen herab vom Berge. (29) Und als die ganze Gemeinde sah, daß Aharon hingeshieden war, da beweinte das ganze Haus Israel Aharon dreißig Tage.

וַיָּמָת אֶהָרֹן שֶׁם בְּרָאשׁ הָהָר וַיֵּרָד
מִשָּׁה וְאַלְעָזָר מִן־הָהָר: (29) וַיֵּרְאוּ
כָל־הָעֵדָה כִּי נָוַע אֶהָרֹן וַיָּכְנוּ אֹתֹת
אֶהָרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: ס

רשי

doch nicht. (29) ויראו כל העדה Als das Volk den Mofche und Eleasar vom Berge herab kommen sah, ohne Aharon, da fragte es: Wo ist Aharon? Mofche sagte: er ist gestorben; sie sagten: Ist es möglich? Er, der dem Engel des Verderbnisses Widerstand leistete, und der Pest Einhalt gebot, soll nun dem Todesengel unterlegen sein? da betete Mofche zu Gott es zeigten ihnen hierauf Dienstengel den Aharon auf der Währe liegend; sie sahen ihn und glaubten es! כל בית ישראל

עָנָה (כמדבר רבה): (29) ויראו כל העדה, קִשְׁרָאוּ מִשָּׁה וְאַלְעָזָר יוֹרְדִים, וְאֶהָרֹן לֹא יָרַד. אָמְרוּ: הֵיכֵן הוּא אֶהָרֹן? אָמַר לָהֶם: מָת. אָמְרוּ: אִפְשָׁר כִּי שְׁעָמַד כְּנֶגֶד הַמַּלְאָךְ וְעָצָר אֶת הַמַּגֵּפָה. יִשְׁלוּשׁ בּוֹ מַלְאָךְ הַמָּוֶת? מִיָּד בְּקִשׁ מִשָּׁה רַחֲמִים וְהִרְאִהוּ מֵלֵאכֵי הַשָּׁרֵת לָהֶם מוֹפֵל בְּמִשְׁכַּת רֹא וְהֶאֱמִינוּ (שם): כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל. הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים, לִפִּי שְׂחָה אֶהָרֹן וְרָחַק שְׁלוֹם וּמִשְׁלַל אֶהָרֹן בֵּין בְּעָלֵי מִרְיָה וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ: כִּי נָוַע. אָמַר אֲנִי שְׂחָמְרָנִים דָּהָא מִית מַעֲזָה הוּא. אֲמַר מְחַרְנִים וְרָאוּ וְאֶחָדֵיהֶם שָׁמַר אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ כִּי זֶה מִשְׁמַשׁ בְּלִשּׁוֹן דָּהָא אָמַר עַל מִדְרַשׁ שְׁנֵים־עָלֵי עֲנֵי חֲכָמִים, וְכִדְאִמַר רַבִּי אֶהָרֹן דְּאָמַר ר' אֶהָרֹן אֵל תִּקְרִי וַיֵּרָא אֵלָּה וַיֵּרָא (רִאשׁ הַשָּׁנָה ב'): וְעַל לִשּׁוֹן זֶה נִסָּל לִשּׁוֹן דָּהָא לִפִּי שְׂחָיָה נִחְיֶנָּה שְׁעִים לָמָּה שְׂחָמְרָנֵיהֶם הֵיכֵן לָמָּה וַיֵּרָא? לִפִּי

Es beweinten ihn Männer und Frauen, weil Aharon Frieden stiftete und allenthalben Liebe und Eintracht zwischen streitenden Parteien und entzweiten Eheleuten förderte. — Sch (Maschi) behauptete, daß die Uebersetzung כִּי: weil er gestorben ist (דהא מית) eine irrige ist, außer man müßte mit ויראו: sie wurden gesehen übereinstimmen. Unsere Lehrer haben dies כִּי deshalb durch weil erklärt, weil sie dem Midrasch beipflichteten, daß nämlich die Ehrenwolken sie verlassen hatten, wie R. Abuhu (Trakt. R. Hasch. 3) bemerkt: Man lese nicht וַיֵּרָא, sondern וַיֵּרְאוּ, sie wurden gesehen, darauf paßt: weil, indem es die Ursache angibt, warum wurden sie gesehen? weil Aharon

כא (1) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ-עֶרֶד
יֹשֵׁב הַנֶּגֶב בִּי כֹא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ

21. (1) Und es hörte
der Kenaani, König von
Arab, der Bewohner der
Mittagsseite, daß Israel

רש"י

שְׁחַרְי מֵת אֶהְרֹן. אֲבָל אִם מִרְגָּם הָיוּ קֵל כְּנַשְׂפָּא
אִין לִשְׁוֹן דְּהָא נִסְל אֲבָי לִשְׁוֹן אֲשֵׁר שְׂוֹהָא מְנֹרָת
שְׁמַיִש אִם שְׁמַצְנִי אִם מִשְׁמַשׁ בְּלִשְׁוֹן אֲשֵׁר. כְּמֹ
וְאִם מִדּוּעַ לֹא תִקְצֵר רִחוּי" (אִיוב כ"א) וְהִרְבֵּה
הַפְּרָשִׁים בְּהַה הַלִּשְׁוֹן "אִם הִרְצִים יָמִיו" (שם י"ד):

כא (1) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי. שָׁמַע שְׂמַת אֶהְרֹן. נִסְפָּקוּ
עֲנֵי הַנְּבִיָּה, פִּילִי כִדְאִתָּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (ד"ה)
וַעֲמָלֵק מַעֲוָה רַצְוֹת מְרֻדָּת לְיִשְׂרָאֵל מִדּוּחַן בְּכָל
עַת לְמִרְקָעֻת: "יֹשֵׁב הַנֶּגֶב." וְהָ עֲמָלֵק, שְׁנָאֵמַר
עֲמָלֵק יֹשֵׁב בְּאַרְץ הַנֶּגֶב" (בְּמִדְבָּר י"ג) וְשָׁנָה אֶת
דְּשׁוֹת לְרֹבֵר בְּלִשְׁוֹן בְּנֹעַן קָרִי שְׁחַרְי. יִשְׂרָאֵל
מִתְפַּלְלִים לְתַקְפָּיָה לְחַת בְּנִעֻס בְּדָם, וְהִם אִינֹן
בְּנִעֻסִים. רֹא וְיִשְׂרָאֵל לְבִישִׁיָּהם בְּלִבִּישֵׁי עֲמָלֵקִים
וְלִשְׁוֹנִים לִשְׁוֹן בְּנִעֻן, אֲמָרוּ נִתְפַּלֵּל סָסִם, שְׁנָאֵמַר, אִם
תָּחֵן חֲסֵן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּדָד: דֶּרֶךְ הָאֲחֵרִים. דֶּרֶךְ
הַנֶּגֶב שְׁחַרְי כֹּה מְרֻדִים, שְׁנָאֵמַר "יִצְעֲרוּ בְּנִגְבִי"
(שם). דְּכָר אֲחֵר. דֶּרֶךְ הָאֲחֵרִים. דֶּרֶךְ הַתִּיּוֹר
הַגָּדוֹל הַנּוֹסֵעַ לְפָנֵיהֶם, שְׁנָאֵמַר: דֶּרֶךְ שְׂרָשְׁתָּ

gestorben war; allein nach
dem Targum: כל רחמי
והי כנשוא "die ganze Ge-
meinde sah" paßt das
Wort "weil" nicht, son-
dern "daß", in welcher
Bedeutung אִם gebraucht
zu werden pflegt; wie
אשר, gleich (Job 21):
וְאִם מִדּוּעַ לֹא תִקְצֵר
an vielen Stellen wird es
so gebraucht, z. B. (Job
13): אִם הִרְצִים יָמִיו.

21. (1) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי
Er hörte, daß Aharon ge-
storben und die Wolke der
Herlichkeit sich entfernt
hat. Amalek war von jeher
als Geißel der Bestrafung
für Israel bestimmt. —
וְיִצְעֲרוּ בְּנִגְבִי d. i. Amalek,
(Mt. 4, 13, 29): Amalek

wohnt im mittäglichen Lande, er veränderte seine Sprache und sprach
die kanaanitische, in dem Glauben, daß die Israeliten zu Gott beten
werden, daß er die Kenaaniter ihnen in die Hände gebe. Die Is-
raeliten aber merkten, daß sie Kleider, wie die Amalekiter trugen,
und nur die Sprache die kanaanitische sei, da sagten sie: laß uns
allgemein beten: Wenn du, o Gott, dieses Volk mir in die
Gewalt geben wirst. Den Weg zur Mittagsseite, den die
Rundschaffer eingeschlagen hatten, wie es heißt: וַיִּצְעֲרוּ בְּנִגְבִי — Ober
den Weg, den der große Rundschaffer (Führer),
die Bundeslade, vorangeht, wie es (Mt. 4, 10, 33) heißt: „Auf
diesen drei Tagreisen zog die Bundeslade vor ihnen her, ihnen zu

kam auf dem Wege der Rundschafter, da stritt er gegen Israel, und führte von ihm Gefangene weg. (2) Da gelobte Israel dem Ewigen ein Gelübde und sprach: Wenn du dieses Volk in meine Hand giebst, so will ich ihre Städte bannen. (3) Und der Ewige hörte auf die Stimme Israels, und gab den Kenaani dahin, und man bannte sie und ihre Städte und nannte den Namen des Ortes Chorma. (4) Und sie zogen vom

האחרים ויָלָחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי: (2) וַיְהִי וַיִּדְרֹךְ יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־נָתַן תִּתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהַחֲרַמְתִּי אֶת־עָרֵיהֶם: (3) וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֶם אֹתָהֶם וְאֶת־עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם חֹרְמָה: פ (4) וַיִּסְעוּ מִהָרָה

רשי

zeigen, wo sie ruhen sollen.“ Bloß eine Sklavin nahmen sie gefangen. (2) Ich will die Beute dem Höchsten weihen. (3) Und durch Tödten. Und das gottgeweihte Dammgut. (4) Als Aaron gestorben war, und dieser Krieg vorfiel, zogen sie zurück den Weg zum Schilfmeere, denselben Weg, den sie gegangen waren, als das Verhängniß wegen der Rundschafter sie traf; wie es heißt: Ziehet in die Wüste hin, nach dem Schilfmeere zu. Hier gingen sie sieben Stationen zurück, denn so heißt es (M. 5, 10, 6): „Die Kinder Israels zogen von Beeroth bene Saakon und ruheten in Moserah, allwo Aaron starb. Er starb doch nicht in Moserah, sondern auf Hor-Hohar? Allein dort trauerten sie abermals und beklagten ihn, als wäre er dort gestorben. — Wenn man diese Züge genau prüft, so findet man von Moserah bis Hor-Hohar sieben Stationen. (Nämlich, sie zogen zurück von

יָמִים לָתֵר לָהֶם מִנְּהָרָה (שם י'): וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי. אֵינָה אֶלָּא שְׁפָחָה אֶחָת: (2) וְהַחֲרַמְתִּי. אֶקְרִישׁ שְׁלָדָם לְנִבּוֹשׁ: (3) וַיַּחֲרֶם אֹתָהֶם. בְּהִרְגָהּ: וְאֵת עִירָהֶם. חָרְבִי נָבֹשׁ: (4) דָּרַךְ יָם סוּף. כִּי־נָן שְׁמַת אֶהְיֶן וְכָאֵת עֲלֵיהֶם מִלְחָמָה וְהוּא חֹרֵי לְאַחֲרֵיהֶם דָּרָךְ יָם סוּף. הוּא הַדָּרָךְ שְׁחֹרֵר לָהֶם כְּשֶׁנִּקְרַע עַל הָם מִיַּד מַלְאָכָיו. שְׁנָאֵר. וַיִּסְעוּ הַמְדָּבָרָה דָּרָךְ יָם סוּף (דְּבָרִים א') וְכָאֵן חֹרֵי לְאַחֲרֵיהֶם (יַעֲיִן פִּרְשַׁת פִּנְחָס) שָׁבַע מִסְעוֹת. שְׁנָאֵר. וְכָנִי. יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּצָרֹת כָּנִי. יַעֲקֹן מִסִּרְהָ שֵׁם מֵת אֶהְיֶן (שם י') וְכִי בְּמוֹסֶרֶת מֵת. וְהִלָּא בְּהָר הַהוּא מֵת? אֶלָּא שֶׁ חֹרֵי וְהַתְּאֵלָּו עָלָיו וְהַסְפִּידוּהָ כְּאִילוּ הוּא בְּפִנְיָהֶם וְעָא וְבִדּוֹכ בְּמִסְעוֹת וְהַמְצָאִים. שָׁבַע מִסְעוֹת מִן

הָהָרִים הָרָדִים יִסְלֹחַ לְסִבָּה אֶת־אֶרֶץ
אֲדָם וְתִקְצַר נַפְשֵׁי־הָעָם בַּדֶּרֶךְ:

Berge Hor den Weg nach dem Schiffsmeere, um das Land Ebona zu umgehen; da nahm ab der Muth des Volkes auf dem Wege.

רש"י

מִסְבָּה עַד הַר הָהָר: לְסִבָּה אֶת אֶרֶץ אֲדָם. שְׂעָא
וְתִנָּם לְעִבּוֹר בְּאֶרְצָא: וְתִקְצַר נַפְשֵׁי הָעָם בַּדֶּרֶךְ.
בְּמִסְבָּה הַדֶּרֶךְ שֶׁהוֹקֵשָׁה לָהֶם, אָמְרוּ עֲבָשׁוּ הָיִינוּ
קְרוֹבִים לִיָּנָם לְאֶרֶץ וְאֵנוּ חוֹזְרִים לְאַחֲרֵינוּ, בָּד
חֲזָרוּ אֲבוֹתֵינוּ וְנִשְׁתַּחֲוִי שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה עַד
הַיּוֹם. לְפִיכָךְ קָצְרָה נַפְשָׁם בְּעֵנֵי הַדֶּרֶךְ וּבְלֵעִי
אֶנְקְרוּשׁ לֹר: (עַם מְקַבֵּל מִיָּהֵב) וְלֹא יִתְּבֵן לֹמֵר:
וְתִקְצַר נַפְשֵׁי הָעָם בַּדֶּרֶךְ בְּהִיּוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ, וְלֹא פִרַשׁ בּוֹ
בְּמָה קָצְרָה, שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁמִּצְאָה קָצֵר נַפֶּשׁ בְּמִקְרָא,
מִפִּדְרֵשׁ שֵׁם בְּמָה קָצְרָה, כֵּן וְ"וְתִקְצַר נַפְשֵׁי בָנִים"
(וְכִרְיָה י"א) "וְתִקְצַר נַפְשֵׁי בְּעֵצֵי יִשְׂרָאֵל" (שְׁפָטִים
(י) וְכָל דָּבָר קָשָׁה עַל אָדָם נוֹפֵל בּוֹ לְשׁוֹן קָצֵר נַפֶּשׁ
בְּאֶדָם שֶׁהִשְׁחִיבָה בָּהּ עֲלֶיהָ, וְאֵין דִּעְתָּה רְהֵבָה לְקַבֵּל
אוֹתוֹ הַדָּבָר וְאֵין לוֹ מָקוֹם בְּתוֹךְ לִבּוֹ לִנְוֹר שֵׁם
הַצָּעִר וּבְדָבָר הַמְּסַרִּית נוֹפֵל לְשׁוֹן נוֹרָא, שֶׁקִּדּוּל הוּא
וְכִבֵּד עַל הָאָדָם, כֵּן וְ"וְנָם נַפְשָׁם בְּחִלָּה בִּי" (וְכִרְיָה
י"א) "נִדְרָה עָלַי וְנִמְאָה בְּשִׁחַר תַּצִּירָגִי" (אִיּוֹב י')

Hor-Hohar bis Rabesch, dann nach Ezion Obher, Ebronu, Chor Hagidgab, Vene Jaaton u. Mosera). Weil er nicht durch sein Land ziehen ließ. r. הע' Das Volk ward ungeduldig auf dem Wege, durch die Beschwerden und Mühseligkeiten der Reise; sie sagten: Setzt waren wir nahe daran, in das Land zu kommen, und gehen zurück; ebenso erging es unseren Vätern, sie mußten 38 Jahre dort herumziehen, bis heute, darum wurden sie entmuthigt, ob der Beschwerden der Fußreisen. בדרך kann nicht

bedeuten: auf dem Wege, indem es nicht angegeben ist: wprüber, indem bei נפש קצר überall zugleich die Ursache angegeben wird, z. B. (Zachar. 11, 8): b. h. über sie; ebenso (Nicht. 10, 16): wegen der Drangsale Israels. Alles Lästige für den Menschen wird mit נפש קצר ausgedrückt, d. h. die Seele ist zu beengt, um die Beschwerlichkeit zu fassen, sie haben gleichsam keinen Raum im Herzen. Bei jeder Beschwerde paßt ferner der Ausdruck גדול, weil sie zu groß und schwer auf den Menschen lastet, wie in (Zach. 11, 8): וְנָם נַפְשָׁם בְּחִלָּה בִּי und auch sie wurden meiner überdrüssig, d. h. zu groß, um mich zu fassen; (Jjob 10, 16):

(5) Und das Volk rebete wider Gott und wider Mosche: Warum habt ihr uns heraufgeführt aus Mizrajim, daß wir sterben in der Wüste? denn da ist kein Brod und kein Wasser, und wir haben Widerwillen an der elenden Speise. (6) Da sandte der Ewige wider das Volk die brennenden Schlangen, u. sie bißen das Volk, und es starb viel Volk von Sissrael. (7) Da kam das Volk zu Mosche und sie sprachen: Wir haben gesündigt, daß wir geredet haben wider den Ewigen und wider

רשי

כלל שר פירוש כל לשון קצור נפש בדבר לשון שאין יכול לסקלו היא שאין הדעת סובלת: (6) באלהים ובמשה. השם עבר לקונו (מ"ר): למה העליטנו. שניהם שונים: ונפשו קצה. אף זה לשון קצור נפש ומאוס: בלחם הקלוקל. לפי שהסן נבלע בצאבים קראוהו קלוקל. אמרו: עתה המן הזה שיחפח במעיני קלים יש יודר אשה שמקנים ואינו מוציא (ע"ו ה'): (6) את הנחשים השרפים. ששרפים את האדם בארם שניהם (כמ' רבה): וינשנו את העם. ולא נחש שצקה על היצאת הקח ופדע ממוציא קבה. יבא נחש שקל המין נסמךין לו טעם אחר ופדע מקביו טובה שדבר

כלל שר פירוש כל לשון קצור נפש בדבר לשון שאין יכול לסקלו היא שאין הדעת סובלת: (6) באלהים ובמשה. השם עבר לקונו (מ"ר): למה העליטנו. שניהם שונים: ונפשו קצה. אף זה לשון קצור נפש ומאוס: בלחם הקלוקל. לפי שהסן נבלע בצאבים קראוהו קלוקל. אמרו: עתה המן הזה שיחפח במעיני קלים יש יודר אשה שמקנים ואינו מוציא (ע"ו ה'): (6) את הנחשים השרפים. ששרפים את האדם בארם שניהם (כמ' רבה): וינשנו את העם. ולא נחש שצקה על היצאת הקח ופדע ממוציא קבה. יבא נחש שקל המין נסמךין לו טעם אחר ופדע מקביו טובה שדבר

אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר מֵעַלֵּינוּ אֶת־הַנֶּחֱשׁ
וַיִּתְפַּצֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם: (8) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָּךְ שָׂרָף וְשִׂים
אֹתוֹ עַל־גֹּם וְהָיָה כָל־הַנִּשְׁוֹד וְרָאָה
אֹתוֹ וְחָיָ: (9) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נָחֶשֶׁת נְחֹשֶׁת

biß! Bete zum Ewigen, daß er die Schlangen von uns abwende. Da betete Mosche für das Volk. (8) Und der Ewige sprach zu Mosche: Mache dir einen Saraph, und setze ihn auf eine Stange, und es geschehe, Jeder, der ge-

bissen worden, der sehe ihn an, so wird er leben bleiben. (9) Und Mosche machte eine kupferne Schlange,

רש"י

אָדָּר מִשְׁחָנָה לָהֶם לִכְמָה מִצְעָמִים: (7) וַיִּחַסְרֵם מֹשֶׁה. מִכָּאן לָמִי שֶׁמִּבְּקָשִׁים מִמֶּנּוּ שָׁלָא יְהֵא אֲכֹרֵי מִתְּחִילָא: (8) עַל גֹּם. עַל גְּלוּגִים שְׁקָרִין פִּירִי־קָא בִּלְעִי (מִיֵּינָא סִטְגִּינָא Pertica ital), וְכֵן. בְּזַם עַל הַנֶּחֱשׁ (יִשְׁעִי ל') "אֲרִים גֹּם" (ש"ס מ"ט) "שָׂאָה גֹם" (ש"ס י"ג), וְלָמִי שֶׁהוּא גָבוֹה לְאוֹת וּלְרִאָה קָרָא גֹם: כָּל הַנִּשְׁוֹד. אֲפִירוֹ קָלָב אִלְּהֵי נִשְׁכָּה הָיָה נֹזֵק וּמִתְנַנֵּה וְהוֹדֵף (בְּמִדְרַשׁ רַבָּה) אֵלָּא שֶׁנִּשְׁכַּחַת הַנֶּחֱשׁ מִתְּהַרְתָּה לְהַמִּית, לִפְנֵי נֹאמֶר בָּאן "רָאָה אֹתוֹ" רָאָה בְּעֵלְמָא, וּבְנִשְׁכַּחַת הַנֶּחֱשׁ נֹאמֶר "וְהָיָה אִם נִשְׁךְ הַנֶּחֱשׁ אֶת אִישׁ וְהָבִיט וְיָי" שָׁלָא הָיָה מִמַּהֲרָ נִשְׁךְ הַנֶּחֱשׁ לְהַתְרַפְּאוֹת. אֵלָּא אִם כֵּן מִבֵּיט בִּי בְּכֻנְיָה וְאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: וְכִי נִחַשׁ מִמִּית אִלְּ מַחֲדִּירָ? אֵלָּא בְּזִמְנִי שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל מִסְּפָלִין בְּלִפְנֵי מַעֲלָה וּמִשְׁעָדִין אֶת לִבָּם לְאַנְיָהִם שֶׁבְּשָׂמִים, הָיָה מִתְרַפְּאִים. וְאִם לֹא הָיָה נְמוּקִים: (9) נֶחֱשׁ נֶחֱשֶׁת.

Manna = Speise allerlei Geschmack wahrnehmen konnten! (7) וַיִּחַסְרֵם מֹשֶׁה. Daraus ergibt sich, wer dem Beleidigten Abbitte leistet, dieser gegen ihn nicht hartherzig und unbittlich sein soll. (8) וְיָי עַל אֶת אֶת עֲטָנָה, ähnl. (Jes. 30): אֲרִים גֹּם: das. 49: שָׂאִי גֹם: das. 13, 2: שָׂאִי גֹם: weil es hoch emporragt, als Deutzeichen, heißt es גֹּם. כָּל הַנִּשְׁוֹד. Jeder Gebissene, selbst der Biß eines Hundes oder Esels beschädigte, doch nicht tödtlich; daher heißt es hier (W. 8) וְרָאָה אֹתוֹ ein bloßes

Aufblicken half schon, beim Schlangenbiß aber (W. 9) וְהָבִיט, der von der Schlange Gebissene mußte hoffnungsvollen Blickes hinaufschauen, sonst wurde er nicht sobald geheilt. Unsere Lehrer bemerken hierzu (Talm. N. Sfaschana 19): Kann denn die kupferne Schlange tödten oder beleben? Nein, sondern wenn die Israeliten nach oben blickten, und ihren Sinn ihrem Vater im Himmel unterwarfen, wurden sie geheilt, wo nicht, schwanden sie hin. (9) נֶחֱשׁ נֶחֱשֶׁת Es

und setzte sie auf die Stange, und es geschah, wenn eine Schlange jemanden biß, so schante er auf zu der kuppfernen Schlange und blieb leben. (10) Und die Kinder Israels brachen auf und lagerten zu Oboth. (11) Und sie brachen auf von Oboth und lagerten zu Jitabarim, in der Wüste, die vor Moab gegen Sonnenaufgang ist. (12) Von dort brachen sie auf und lagerten im Thale Sered. (13) Von dort brachen sie auf und lagerten jenseits des Arnons, der in der Wüste, der herauskommt aus dem Gebiete des Emori;

וַיִּשְׁמְרוּ עַל הַנָּחָשׁ וְהָיָה אִם־נִשְׁךְ חָנָהּ אֶת־אִישׁ וְהִבִּיט אֶל־נֶחֱשׁ הַנְּחֹשֶׁת וַחֲיוֹ: שֵׁשׁ (10) וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּחָנוּ בְּאֹבֹת: (11) וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת וַיֵּחָנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּמִדְבַּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מוֹאָב מִמֹּזְרָח הַשָּׁמֶשׁ: (12) מִשָּׁם נָסְעוּ וַיֵּחָנוּ בְּנֶחֱל זָרָד: (13) מִשָּׁם נָסְעוּ וַיֵּחָנוּ מֵעֵבֶר אֶרְנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר הַיָּצָא מִגְּבֹל הָאֱמֹרִי בִּי אֶרְנוֹן גְּבוּל

(13) Von dort brachen sie auf und lagerten jenseits des Arnons, der in der Wüste, der herauskommt aus dem Gebiete des Emori; denn der Arnon war die Grenze Moabs,

רש"י

wurde ihm nicht befohlen, sie aus Kupfer zu machen, sondern Mose dachte: der Ewige heißt es נחש (Schlange); so will ich sie aus Kupfer machen, welches mit נחש ähnlich lautet. (11) בעי העברים Ich weiß nicht, warum man dieses עיי nennt? welches Wort eine zerstörte Sache, Etwas, das man wegsetzt bebedet. Das עי ist alleiniger Stammbuchstabe (v. עיה), wovon auch יעים (Zef. 28): Der Weg, der den Berg Rebo übersteigenden Reisenden, nach dem Lande Re-naa, es scheidet das Land Moab von dem Lande der Emoriten. Das Ende seines Landes; ebenso (M. 5, 2): Gebirge der Grenzbezirk Moabs. Sie umkreisten das ganze Land Moab, seine Mittag- und Morgenseite, bis sie aus jenseitige Ufer des Flusses

לא נאמר לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה הקב"ה קראו נחש, ואני אעשנו של נחשת, לשון טפל על לשון (שם): (11) בעי העברים. לא ידעתי למד נקרא שקם "עיים", ועי לשון חרקה היא דבר הפאוס במצאם, והע"ן בו יסוד לכה, והוא מלשון יעים, כמו, ויעה בדר" (ישעי כ"ה): העברים, דרך מעבר, העוברים שקם מאת הר נבו אל ארץ קנען, שהוא מפסיק בין ארץ מואב לארץ אמורי: על פני מואב ממוצח השמש. במזרחקת של ארץ מואב: (13) מגבול האמרי. תחום סוף מצר שפלה, וכן גבול מואב (דברים כ') לשון קנה וסוף: מעבר ארנון. המימד ארץ מואב כל דרומה ומזרחקת, עד

מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי: (4) עַל־
כֵּן יֵאמָר בַּסֵּפֶר מִלְחַמַת יְהוָה אֶת־
יְהוָה בְּסוּפָהּ וְאֶת־הַנְּחָלִים אֲרֹנוֹן:

zwischen Moab und dem Emori. (14) Darum heißt es im Buche der Kriege des Ewigen: Wäheb in Supha und die Wäche

רש"י

שָׁבְאוּ מֵעֵבֶר הַשָּׁנִי לְאֲרֹנוֹן בְּתוֹךְ אֶרֶץ הָאֱמֹרִי
בְּצִמְזוּגָה שֶׁל אֶרֶץ מוֹאָב: הוּצֵא מִכּוּל הָאֱמֹרִי.
רְצוּנָה יוֹצֵא מִכּוּל הָאֱמֹרִי וְהוּא שֶׁל אֱמֹרִים
וְנִקְסָת לְנִכּוּל מוֹאָב עַד אֲרֹנוֹן שֶׁהוּא נִכּוּל מוֹאָב
וְשֶׁל הַנָּחַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא כִּי לְנִכּוּל מוֹאָב (כִּי אֲרֹנוֹן
נִכּוּל מוֹאָב, וְהָסֵד לֹא נִתְּנוּ לָהֶם רְשׁוּת לְעִבּוֹר בְּאֲרָצָם
וְאֵת עַל פִּי שֶׁלֹּא פִּירְשָׁה מִשָּׁה פִּירְשָׁה וְפָתַח) כִּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר בִּפְתָּח, וְגַם אֵל מִלֶּךְ מוֹאָב שָׁלַח וְלֹא אָבָה
(שׁוֹפְטִים "א), וּמֹשֶׁה בְּמִזְנֵה, בְּאֲשֶׁר עָשָׂה לִי כִּי
עָשָׂה הַיִּשְׂרָאֵלִים בְּשַׁעֲרֵי הַמַּיִמֹּת הַיִּשְׂרָאֵלִים בְּעָרֵי,
מֵה אֵלֵי לֹא נִתְּנוּ לְעִבּוֹר בְּחוּץ אֲרָצָם אֲלָא הַקִּיפִים
סָבִיב, אֵף מוֹאָב כֵּן: (14) עַל כֵּן יֵאמָר, עַל תְּהִיָּה
זוֹ וְנִקְסָת שֶׁנֶּעֱשִׂים בָּהּ, יֵאמָר בַּסֵּפֶר מִלְחַמַת ה',
בְּשַׁעֲרֵי הַיָּם נִסִּים שֶׁנֶּעֱשִׂים לְאֲבוֹתֵינוּ, וְסִפְרוּ אֶת יְהוָה
וְנִרְ: אֵת יְהוָה, כִּמוֹ אֵת יְהוָה, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִן יַעֲדֹ
וְעַד, כֵּן יֵאמָר מִן יְהוָה וְעַד, וְהוּא יִסּוֹד הָאֵל, בְּלִמּוֹד
אֵת אֲשֶׁר יְהוָה לָהֶם, וְהִרְבֵּה נִסִּים בֵּינָם סוּף: וְאֵת
הַנְּחָלִים אֲרֹנוֹן, בְּשֵׁם שֶׁנֶּאֱמָרִים בְּנִפְי וְסִיף, בְּךָ
יֵשׁ לָסֵף בְּנִפְי גְּחָלֵי אֲרֹנוֹן, שְׂאֵף כִּיָּן גָּעִשׁוּ נִסִּים

Arnon kamen, mitten in das Land der Emoriter, mitternächtlich von Moab. Ein schmaler Strich tritt aus dem Lande Emoris heraus, in die Grenze Moab's, bis zum Arnon, welche die Grenze von Moab ist; dort lagerten die Israeliten und kamen nicht in das Land Moab, wie Sif-tach (Nicht. 11, 1) sagte: „Auch zum Könige von Moab sandte er Boten, er willigte aber nicht ein“. Auch Mose deutete dies an (M. 5, 2, 29): „Wie mir die Nachkommen Esav's gethan, die in Seir wohnten.“ So wie diese sie nicht durch ihr Land ziehen ließen, sondern sie zu umgehen

zwangen, ebenso war es auch mit Moab. (14) Von dieser Lagerung und von den Wundern, die dabei geschahen, יאמר בס"י wird Jeder, der die Wunder, die unseren Voreltern damals widerfahren sind, auch erzählen: את יהוה So viel wie יהוה geben, wie man von יעד ועד, so von יהוה. יהוה das ך gehört zum Stamme, d. h. man wird sich erzählen, was Gott ihnen gegeben יהוה, so auch die Wohlthaten am Schilfmeere. ואת הנחלים אֲרֹנוֹן So wie man von den Wunderthaten am Schilfmeere erzählt, so wird man auch erzählen von den Wundern bei dem Bache Arnon, denn auch hier

Arnon. (15) Und die Ergießung der Bäche, die sich wendet nach dem Wohnsitz Ar, und sich lehnt an die Grenze Moab. (16) Und von dort nach dem Brunn. Das

(16) וְאִשְׁרֵי הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָשָׂה לְשִׁבְתָּ עַר וְנִשְׁעָן לְבָבָהּ מִיָּאֵב : (16) וְנִשְׁעָן בְּאֵרָהּ הִיא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה

ist der Brunn, wo der Ewige sprach zu

רש"י

geschahen große Wunder. (15) ואש-הנהלם Der Ausfluß der Bäche. Dn. überseht אש mit שך, der Zusammenfluß der Bäche; dort ist das Blut der Emoriter geflossen, welche sich dort verborgen hatten, weil es hohe Berge gab, das Thal aber tief und enge war, die Berge standen sich so nahe, daß wenn Einer auf einem Berge stand, er mit einem auf dem andern Berge Stehenben sprechen konnte. Der Weg ging durch das Thal, die Emoriter sagten nun: Wenn die Israeliten den Weg nach Palästina durchs Thal nehmen werden, wollen wir aus den Höhlen der Berge herauskommen, und sie durch Pfeile und Schleudersteine umbringen. Diese Höhlen waren an der Seite der Berge und ragten hochstehende Felsenspitzen hervor. Als die Israeliten einzogen, erhebe der Berg von Palästina — als wollte er gleich einer gehorhamen Dienerin ihrer Gebieterin entgegenzueilen; denn die hervorstehenden Spitzen des einen Berges drangen in die Vertiefungen des andern, wodurch die Emoriter zerdrückt wurden. Darauf bezieht sich: אשר נטה daß der Berg von seinem Plaze sich abneigte, und sich der Seite Moabs näherte, d. h. er stützte sich an die Grenze Moabs. (16) ומישם בארה Von dort kam der Ausfluß in den Brunn. Wer —

ברזלים, ומה הם הנפסים? (16) ואשר הנחלים. פלגים של שפך: אשר. שפך הנחלים שנישפך שם דם אמורים, שהיו נחבאים שם, לסי שהיו הקרים גבוהים והנחל עמוק וקצר, והקרים סמוכים זה לזה, אדם עומד על הקר מזה ומדבר עם חברו בקר מזה, והדרך עובר בתוך הנחל, אחר אמורים, כשיקנו ישראל לארץ, לחוף הנחל לעבור. נצא מן המערות הקרים שלגאלה מהם, ונהרסם בתצו ואבני בריסטראות והיו איתן הנקעים בה של צר מואב, ובקר של צר אמורים היו בנדר איתן נקעים כמין קרנות ושדרים פולשין לחוף, כיון שבאו ישראל לעבור מרגעו הנה של ארץ ישראל לעבור כשפחה היצאת לקרב פני נכירתה, ונתקרב לצד הקר של מואב, ונקנסו איתן השדרים לתוך איתן נקעים והרנום, והיו אשר נטה לשבת ער שהיה נטה ממקומו ונתקרב לצד מואב ונדבק בו, והיו ונשען לבבל מואב: (ס"א אינו). ועברו ישראל אל הרים ולא ידעו הנסים האלו, אלא ירי הנא שזכנם בשם: (16) ומשם בארה. משם בא האשר אל הבאר, כצד אשר הקביה: מי מודיע לבני הנפסים

לְמֹשֶׁה אָמַר אֶת־הָעָם וְאֶתְנָה לָהֶם
מַיִם: ס (17) אֹי יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֶי בְּאֵר עֲנִי לָהּ:
(18) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שְׁלֹם כְּרוּהָ נְדִיבֵי
הָעָם בְּמַחֲקָהּ בְּמִשְׁעָנֶתָּהּ וּבְמַדְבָּר

Mosche: Versammle das Volk, und ich will ihnen Wasser geben. (17) Damals sang Israel diesen Gesang: Steig herauf, Brunnen! singet ihm entgegen! (18) Brunnen, den Fürsten gegraben, den die Eblen des Volkes ge-

höhlt mit dem Scepter, mit ihren Stäben. — Und aus der Wüste

רשי

הָלָל לִי? הַמֶּשֶׁל אָמַר נִתְּחַם פֶּת לְחִינוּק, הוֹדִיעַ לְאִמִּי
לְאַחֵר שֶׁעָבְרָה חֲדוּי הַהָרִים לְמִקְדָּם, וְהַבָּאֵר יִרְדֶּה
לְחוּף הַנֶּחֱלָה, וְהַעֲלָתָה מִשָּׁם כֵּם הַחֲרוּגִים וְחֲרוּעוֹת
וְאִי־רִים וּמִלִּי־כֶתֶן סָבִיב הַמַּחְתָּה וְיִשְׂרָאֵל רָאִי
וְאִמְרוּ שִׁירָה: (17) עָלֶי בְּאֵר, מִתֶּיֶךְ הַנֶּחֱלָה וְהַעֲלִי
מֶה שָׁתָה מִעֲלֶיהָ, וּבִגְוֶן שֶׁהַבָּאֵר הוֹדִיעָה לָהֶם? שֶׁנֶּאֱמַר
וּמִשָּׁם בְּאֶרְהָ, וְכִי כִשָּׁם הָיְתָה, וְהִלָּא מִתְחַלֶּת
אֲרָבָעִים שָׁנָה הָיְתָה עִמָּהֶם, אֲפָא שֶׁנֶּדְרָה לְפָקֶם אֶת
הַנֶּפֶס (בְּמִיר), וְכֵן "אֹי יִשְׂרָאֵל" הַשִּׁירָה הַזֹּאת נֶאֱמָרָה
בְּסוֹף אֲרָבַע ס. וְהַבָּאֵר נִתְּנָה לָהֶם מִתְחַלֶּת אֲרָבָעִים.
מָה רָאָה לִיכְתֹּב כָּאן? הִלָּא הָעֵינָן הָיָה נִדְרָשׁ לְמַעֲלָה
הַיָּמִי (שִׁבְתָּ לִּיה): (18) בְּאֵר חֲפָרוּהָ, זֹאת הִיא
הַבָּאֵר אֲשֶׁר תִּפְרוּהָ שְׁרִים מִשָּׁה וְאֶהָן: בְּמִשְׁעָנֶתָּה.

sprach der Hochgepriesene, wer wird meinen Kindern diese Wunder bekannt machen? Das Sprichwort sagt: Gibst du dem Kinde Brod, so mußt du es der Mutter mittheilen. Nach dem Durchzuge der Israeliten ließ Gott die Erde durch Erdbeben in ihrem früherem Standpunkt kommen, der Quell floß in das Thal, wodurch das Blut und die Gebeine der emoritischen

Zeichen zum Vorschein kamen, die um das Lager herumschwammen, als Israel dies sah, stimmte es nachslehendes Danklied an: (17) עָלֶי בְּאֵר auf, Brunnen aus dem Thale, bringe herauf, was du aufgenommen! Wovon ist erwiesen, daß der Quell es ihnen bekannt machte? weil es heißt: וּמִשָּׁם בְּאֶר: er wurde ja dort nicht zum erstenmale sichtbar? sondern zu Anfang der vierzig Jahre? es kam nur von dort der Ausfluß in den Quell, um diese Wunder bekannt zu machen; dasselbe bedeutet hier הָיָה אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת welches zu Ende der 40 Jahren gesungen wurde, der Quell wurde ihnen zu Anfang der 40 Jahre gegeben, warum wird erst davon hieher geschrieben? Aus der eben angeführten Ursache. (18) בְּאֵר חֲפָרוּהָ Dies ist der Brunnen, den die Fürsten Mosche und Aharon gegraben. Mit dem Stabe. In der Wüste wurde er ihnen

nach Mathana. (19) Und von Mathana nach Nachliel, und von Nachliel nach Bamothe. (20) Und von Bamothe nach dem Thal, das im Gefilde Moabs, auf der Spitze des Pisga, die hinblicket über die Fläche der Wüste.

רשי

geschenkt! — (19) ומתנה נחליאל. ומתנה (19) geschenkt! — (19) ומתנה נחליאל. ומתנה נחליאל. (20) ומבמות הנא אשר בשדה מואב. כי שם מח משה ושם בצלה הבאר. דא כרוה נריבי העם. כל נשיא ותשיא, בשקיהו חנים, נוסד מקדו ומשק אצל דגלו ומתנה. ומי הבאר נמשךין דרך אותו סמי, ובאין לפני חניית כל שגש ושגש: במחוקק. על פי משה שנקרא מחוקק, שגאמר כי שם חלקת מחוקק חסון (רברים דינ). ונקמה לא נוקד משה בשירה וזי לשו שלקח על ידי הבאר, ובין שגא נוקד של משה לא נוקד לשו של הקב"ה. משל דלדך שהיו מוקנין אותו למעודה, אמר: אם אורכי שם אני שם, ואם לאו אני הולך: ראש הפסנה. בתרגומו ריש רמקא: פסנה, דשון נובה וכן פסנו ארמנותיה (תהלים מ"ה) הנביתו ארמנותיה: ונשקפה. אותה הפסנה על פני מקום ששמו ישימון והוא לשון מדבר, שהוא שגש. דקר אחר ונשקפה הבאר, על פני הישימון. שגנונה גימיה של מבריא.

erwähnt? Weil er durch diesen Brunnen gestraft worden ist, und weil Mose hier unerwähnt bleibt, wurde auch Gottes Name hier nicht genannt; wie wenn man einen König zu einer Festlichkeit ladet, dieser aber erwidert: Ist mein Liebling dort, so komme ich, wo nicht so werde ich nicht erscheinen. Nach Dnf. ראש המנה ריש רמח. auf der Spitze der Anhöhe. כס: heißt Höhe, wie in (Ps. 48, 14) מנחתיה סנו erhöht ihre Paläste. ונשקפה Diese Anhöhe wird gesehen von dem Orte, welcher heißt Wüste heißt. Oder ונשקפה der Brunnen wird auf Jeschimom gesehen, er wurde in das Meer von

יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחֶשְׁבוֹן
וּבְכָל-בְּנֵי תֵיהֶ: (26) כִּי חֶשְׁבוֹן עִיר סִיחֹן
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הָיָה וְהָיָה נֶלְחָם בְּמֶלֶךְ
מוֹאָב הָרֹאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת-כָּל-אֲרָצוֹ
מִיָּדוֹ עַד-אֲרָגֹן: (27) עַל-כֵּן יֹאמְרוּ
הַמִּשְׁפָּלִים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן תִּבְנֶנָּה וְתִכְוֶנָּה
עִיר סִיחֹן: (28) כִּי-אִשׁ יֵצֵא מִחֶשְׁבוֹן
לְרֹבֶבָה מִקְרִית סִיחֹן אֲכָלָה עַד מוֹאָב

werde und errichtet die Stadt Sichon. (28) Denn Feuer ging aus von Cheshbon, Flamme aus Sichon's Stadt, verzehrt Ar in Moab,

רש"י

לָהֶם, אֶל תַּצְרִים" ו': (26) בְּנֵי תֵיהֶ. בְּסָרִיס תַּסְמִיכִים
לָהֶם: (26) וְהָיָה נֶלְחָם. לְמַה הָאֲרָצָה לִיבְחָב? לְמִי
שֶׁנֶּאֱמַר, אֶל תַּצֵּר אֶת מוֹאָב" (דברים כ'). וְחֶשְׁבוֹן
מֶלֶךְ מוֹאָב הָיָה, בְּחֶב לָנוּ, שֶׁסִּיחֹן לָקַח מִיָּדוֹ, וְעַל
יָדוֹ מִהֶרָה לְיִשְׂרָאֵל: מִיָּדוֹ, מִשְׁתָּו: (27) עַל
כֵּן, עַל אוֹתָהּ מִלְּהָמָה שֶׁנֶּלְחָם סִיחֹן בְּמוֹאָב: יֹאמְרוּ
הַמִּשְׁפָּלִים בְּלָעִם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, "וַיִּשָּׂא מִשְׁלֹ" (במדבר
כ"ג) הַמִּשְׁפָּלִים בְּלָעִם וּבְעוֹדָה, וְהֵם אָמְרוּ, "בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן"
יֵשֵׁא הָיָה סִיחֹן: וְכֹל לְרֹבֶבָה, וְהָיָה וְשָׂבַר אֶת בְּלָעִם
לְקַלְלֵהוּ, וְהָיָה שֶׁאֵמַר לוֹ בְּלָק, "כִּי יִבְעָתִי אֶת אֲשֶׁר
תִּבְרָךְ מִבְּרָכְךָ" ו': (שם כ"ב): חֲבֵנָה וְתִכְוֶנָּה, חֶשְׁבוֹן
בְּשֵׁם סִיחֹן, לְהִלָּח עִירוֹ: (28) כִּי אִשׁ יֵצֵא מִחֶשְׁבוֹן.
מִשְׁבָּבָה סִיחֹן: אֲכָלָה עַד מוֹאָב. שֵׁם אוֹתָהּ

„Behandle sie nicht feind-
selig und greife sie nicht
an. (25) בְּנֵי תֵיהֶ Die in
ihrer Nähe Liegenden Ort-
schaften. (26) וְהָיָה נֶלְחָם
Wozu wird dieses er-
wähnt? Weil es (M. 5,
2. 9) heißt: „Behandle
Moab nicht feindselig,“
Cheshbon gehörte zu Moab
so steht hier, daß Sichon
es von ihnen erobert hatte,
und ihm durfte Israel es
abnehmen. מִיָּדוֹ Aus seiner
Gewalt. (27) עַל כֵּן Von
diesem Kriege, welchen

Sichon mit Moab geführt hatte. המושלים. Bezieht sich auf Bi-
leam, von dem es heißt: וַיִּשָּׂא מִשְׁלֹ—וַיִּשָּׂא מִשְׁלֹ Bileam und sein Vater
Beor; diese sagten: Kommt nach Cheshbon denn Sichon konnte
es nicht erobern er ging daher und mietete den Bileam, um Chesh-
bon fluchen zu lassen. Darauf bezieht sich, was Balak sagte: „Ich
weiß, wen du segnest, der ist gesegnet, und den du fluchst, der ist
verflucht. Cheshbon wurde erbaut und wieder aufgerichtet,
um den Namen Sichon zu führen. (28) כִּי אִשׁ יֵצֵא מִחֶשְׁבוֹן Nachdem
sie Sichon erobert hatte. Or hieß diese Provinz, im

die Herren der Höhen des Arnon. (29) Wehe dir, Moab! verloren bist du, Volk des Remosch! Seine Edhne giebt er hin als Flüchtlinge und seine Töchter in die Gefangenschaft dem Emori-König Sichon. (30) Und wir haben sie niedergeworfen, verloren ist Cheschbon bis Dibon, und wir haben verwüftet bis Nophach, das bis Mebba reicht. (31) Israel wohute also im Lande des Emori. (32) Und Mose sandte hin, Safer auszukunden,

רש"י

המדינה קרוי ער בקשון עברי, ולחיות בקשון ארמי: Hebr. und aramäisch לחית. ער Zu Moab gehörend. ער Moab. ער של מואב: (29) אוי לך מואב. שקללו את מואב שימסרו בידו: כמוש. שם אלהי מואב: נתן. הנותן את בנו של מואב: פלטים. גם ופליטים מתרבו, ואת בנותיו בשבית ונ: (30) ונרים אבר השבון. מלכות שלהם אבר השבון: עד דיבון. מלכות ועוד שהיה למואב בהשבון אבר משם, וכן עד דיבון תרגום של סר "עד" כלומר סר ניר מדבון. ניר קשון מלכות ועול ומקשקשת איש כמו. למען היות ניר קרוד עקדי" (מלכים א' י"א): ונשים. שרין דנושה קשון שקמה. כך יאמרו המושלים, נשים אותם: עד נפח. השימונים עד נפח: (32) וישלח משה לרגל את יעור. המקראים לקרוד, אמרו: לא נעשה קראשונים, במהים אני ער דיבון; es wick

von Dibon die Herrschaft. Das Targum von סר ist ער, d. h. die Herrschaft entwich von Dibon; ניר, ניר, heißt Herrschaft, ähnl. (Rön. 1, 11, 36): היות ניר לרוד. — Das ש hat ein Dagesch, d. h. verwüsten; die Dichter sagen: wir haben sie oerwüftet! — Die Auskundschafter selbst haben es erobert, sie sagten: wir machen es nicht so wie die ersten Kundschafter; wir vertrauen dem kräftigen Gebete Mose's,

וַיִּלָּכְדוּ בְנֵי־תִיָּה וַיִּירֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי
 אֲשֶׁר־שָׁם: (33) וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ
 הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתָם
 הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֲדָרְעִי: מִמִּסְרֵי
 (34) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֶל־תִּירָא
 אֹתוֹ כִּי בִיָּדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־
 עַמּוֹ וְאֶת־אֶרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב
 בְּחֶשְׁבֹּן: (35) וַיָּבֹוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו
 וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַר־בְּלֹתָי הַשְׁאִיר־לוֹ
 שָׂרִיד וַיִּירֶשׁוּ אֶת־אֶרְצוֹ:

und sie eroberten ihre Tochterstädte, und man vertrieb den Emori, der daselbst war. (33) Und sie wandten sich und zogen hinauf den Weg nach Baschan; da zog aus Og, König von Baschan, ihnen entgegen, er und sein ganzes Volk zum Kriege nach Edrei. (34) Und der Ewige sprach zu Mose: Fürchte ihn nicht, denn in deine Hand gebe ich ihn und sein ganzes Volk und sein Land, und thue ihm, so wie du gethan dem Sichon, König von Emori, der in Cheschbon wohnte.

(35) Und sie schlugen ihn und seine Söhne und sein ganzes Volk, so daß man ihm nicht einen Entronnenen ließ, und nahmen sein Land in Besitz.

רשי

בְּכַח תִּפְּלֶי-וּ שֶׁל מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם: (34) אֵל תִּירָא אֹתוֹ.
 שְׂרִיד מֹשֶׁה יָבֹא לְהִלָּחֵם שָׂמָּה תַעֲמֹד לוֹ וְזוֹתוֹ שֶׁל
 אֲבָרְהָם, שְׁנָאֵם יוֹבֵא הַפְּלִיט" (כ־אִשָּׁת יִד) הוּא
 עֹג שֶׁפִּלֵּט מִן הַקָּנָאִים, שְׂהֵב דְּרַלְעֹמֶר חֲבִירוֹ
 בַּעֲשֻׁתְרוֹת קָנָעִים, שְׁנָאֵם יִד. עֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׂאָר
 מִקְּתֵר הַקָּנָאִים" (דְּבָרִים נ'). (נִדָּה ס"א): (35) וַיָּבֹוּ
 אֹתוֹ. מֹשֶׁה הִבְנֵה בְּקָנָתוֹ ד' ס"א בְּתִרְוָאָה
 עֶקֶר טִירָא ב' תִּלְתָּא פְּרָסִי וְנִי:

um den Kampf mit ihnen aufzunehmen. (34) אל תירא את' Mose fürchtete, gegen ihn zu streiten, vielleicht, dachte er, könnte das Verdienst Abrahams dem Og beistehen, von welchem es (M. 5, 14, 18) heißt: „Ein Flüchtling kam“, und das war Og, der sich geflüchtet

hatte von den Refaim die von Bedarleomer in Aschterot Karnajim geschlagen wurden; von ihm heißt es (M. 4, 3, 11): „Nur Og war von den Refaim übrig geblieben.“ (35) מֹשֶׁה וַיָּבֹוּ אֹתוֹ; worüber im (Talm. Berach. 54) berichtet wird: „Og riß einen Berg von drei Parša aus und schleuderte ihn gegen Mose; dieser nahm eine Art, verwundete ihn an den Knöcheln und tödtete ihn.“

22. (1) Und die Kinder Israhel brachen auf und lagerten in den Ebenen Moabs, diesseits des Jordens von Jeredho.

(2) Und Balak, der Sohn Bizzors, sah Alles, was Israhel gethan dem Emori. (3) Da fürchtete sich Moab sehr vor dem Volke, weil es so viel war, und es graute Moab vor den Kindern Israhel. — (4) Und Moab sprach zu den Ältesten Midjans: Nun wird dieser Haufe

כב (1) ויסעו בני ישראל ויחנו בערבות מואב מעבר לירדן ירחו: ס ס ס

ב ל כ

(2) וירא בלק בן-צפור את כל-אשר-עשה ישראל לאמרי: (3) ויגר מואב מפני העם מאד כי רב-הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל: (4) ויאמר מואב אל-זקני מדן עתה ילחמו

רש"י

22. (2) וירא בלק בן צפור Er sagte, wenn die zwei Könige (Sichon und Og) auf die wir uns stützten, ihnen nicht Widerstand leisten konnten, um so weniger, daß wir es im Stande sind, deshalb (3) ויירא מואב wie in (Job 19, 29): „fürchtet euch.“ „Nur לכם“ „Ihr Leben war ihnen zuwider. (4) וקני אל מדן Waren doch Midjan und Moab von jeher feind-

כב (2) וירא בלק את כל אשר עשה ישראל לאמרי. אמר: אלו שני מלכים שהיונו במותם עליהם לא עמדו בפניהם. אנו על אחת כמה וכמה. לפיכך „ויגר מואב“: (3) ויירא מואב. קצ' פתיהם. קמ' „קצתי בתו“ „והוא מקרא קצר: (4) אל זקני מדן. ובלא מעולם היו שונאים זה את זה. שנאמר „המפה את מדן בשדה מואב“ (בראשית 11) „שגאו מדן על מואב למחמה“ „אלא מיראתו של ישראל עשו שלום ביניהם. ומה ראה מואב ליטול עצה ממדן? בין שראו את ישראל נוצחים שלא ממנהג העולם. אמרו: מנהגם של אלו במדן

lich gegen einander, denn es heißt (M. 1, 36, 35): der König von Edom schlug Midjan im Gefilde Moabs, Midjan also bedrängte den Moab mit Krieg! Nur aus Furcht vor den Israeliten machten sie Frieden. Was bewog aber Moab Midjan um Rath zu befragen? Als sie nämlich sahen, daß die Israeliten auf nicht gewöhnliche Weise Siege feierten, da dachten sie, ihr Anführer (Mose) wurde

הַקָּהֵל אֶת-כָּל-סִבְיָתוֹ בְּלִחְה־הַשּׁוֹר
אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבִלְק בְּדִצְפוֹר מִלֶּךְ
לְמוֹאָב בַּעַת הַהוּא: (5) וַיִּשְׁלַח
מֶלְאָכִים אֶל-בָּלָעַם בְּדַבְעוֹר פְּתוּרָה
אִשּׁוֹר עַל-הַנְּהָר אֲרֵץ בְּנֵי-עַמּוֹ לִקְרֹא

abfressen Alles rings um uns her - wie der Ochse abfrißt das Grüne des Feldes. Und Balak, der Sohn Bippors, war König über Moab um dieselbe Zeit. (5) Und er schickte Boten zu Bileam, dem Sohne Beors, nach Bethor, das am Strome liegt, in das Land der Kinder seines Volkes, ihn

רשי

בְּתִבְיָן וַיִּשְׁאַל מֵהֶם מָה מִדְּתוֹ? אָמְרוּ לָהֶם: אֵין
כֹּהוּ אִמָּא בְּסוּי אַח אֲנִי וְנִבֵּא עֲלֵיהֶם בְּאֶדָם
שְׂבִחָה בְּסוּי: כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר. כָּל מָה שֶׁהַשּׁוֹר מִלְחָה
אֵין בּוֹ בְּרָכָה: בַּעַת הַהוּא. לֹא הָיָה רֹאשִׁי לְמַלְכוּת
מִנְּסִי מִלְּךְ הָיָה וְכֵן שָׂמַת מִחוּץ מִנְּהוּ עֲלֵיהֶם
לְצִרְקָה שְׂעָה (כַּמָּד ר'): (5) פְּתוּרָה. קִשְׁלִיחִי הָיָה
שֶׁהַכָּל מִרְצִין לוֹ מַעֲוָה בְּךָ כָּל הַמְּלָכִים מִרְצִין לוֹ
אֲנִיחֵיהֶם וְלֹא שִׁשִּׁי שֶׁל מִקְרָא כִּךְ שֶׁם הַמָּקוֹם
(שם): אֲרֵץ בְּנֵי עַמּוֹ. שֶׁל בָּלָק, מִשֵּׁשׁ הָיָה וְהָיָה הָיָה
מִתְנַבֵּא וְאָמַר לוֹ: עֲתִיד אֲתָה לְמִלּוּךְ. וְאִתּוֹ מִפְּנֵי
מָה הַשָּׂדֶה הַקָּדִים שְׂכִינָתוֹ עַל גִּי רֶשַׁע? כִּרִּי שֶׁלֹּא
יִהְיֶה פְתוּחִין מִה לְאִימֹת לֹאמַר: אִילִּי הָיָה לְנֵי גְבִיאִים
הִוְרֵנִי לְמִיֻּסָּב, הַעֲמִיד לָהֶם גְּבִיאִים, וְהֵם פָּרְצוּ נֶדֶר

in Midjan erzogen, wir fragen dort an, welche Eigenschaften er besitze; Jene erwiederten, daß seine Kraft im Beten besteshe. Nun sagten sie, auch wir wollen ihnen einen Mann entgegenstellen, dessen Kraft ebenfalls im Munde (in der Sprache) besteht. Alles nach der Ochse abfrißt, kann nicht mehr segensbringend sein. Baethor war zur Regentenwürde nicht geeignet, er war Einer von den Fürsten

Midjans; als Sichon gestorben war, setzten sie ihn einstweilen (baethor) zum Könige über sich. (5) Mithor Wie ein Wechsler, dem von allen Seiten Goldsorten einlaufen, so kamen dem Bileam von allen Königen schriftliche Anfragen zur Deutung zu. Nach dem Wortsinne ist Bethor der Name einer Stadt. Nach Bethor, (oder auch Mithor um Aufschluß zu geben). Bezieht sich auf Balak, er war von dort und Bileam hatte ihm profetisiert, daß er einfl regieren werde. Die Ursache, warum Gott seine Glorie auf einem Heiden und Ubelthätenden ruhen ließ, ist Folgende, damit die Völker nicht die Ausflucht haben, sagen zu können: Hätten wir Profeten gehabt, so wären wir gewiß besser geworden, darum stellte er ihnen Profeten, die aber noch zu ihrer tiefern Entartung beitrugen; denn

zu rufen, und sprach: Siehe, ein Volk ist ausgezogen von Mizrajim, siehe, es bedeckt den Anblick der Erde und es sitzt mir gegenüber. (6) Und nun komme doch, verfluche mir dieses Volk, denn es ist stärker als ich, vielleicht vermag ich, es zu schlagen, daß ich es vertreibe aus dem Lande; denn ich weiß, wen du segnest, der ist gesegnet, und wen du verfluchst, der ist verflucht. (7) Und so gingen die Ältesten Moabs und die Ältesten Midjans, um Wahrsagerlohn in

רשי

früher hielten sie auf Keuschheit, Bileam gab ihnen den schändlichen Rath, ihre Töchter der Unzucht preiszugeben. — Lkרא Die Einladung war zu seinem Nutzen, denn man hat ihm große Summen zugesichert. עם Frägst du, was dies schadet? Siehe, es bedeckt die Fläche der Erde, so weit man sehen kann, Sichon und Og, die uns Schutz gewährten sind von ihnen erschlagen worden. Hier fehlt das ו, um anzudeuten, sie sind nahe daran, uns ganz zu vernichten, wie (Ps. 118) כי אמילם (6) Ich und mein Volk könnten sie schlagen; oder nach dem Talmudischen „מנכה לו מן הרמים“ verringern, weniger machen. כי ידעתי Durch die Kriege von Sichon, dem du halfst, Moab zu schlagen. (7) Alle Arten von Zauberwerkzeuge, damit er nicht sagen könne, er habe keine Werkzeuge bei sich. Oder, die

וַיָּבֹאוּ אֵלֶי-בָלָעַם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבַר
 בָּלָק: (8) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵינוּ פֹה
 הַלַּיְלָה וְהַשְׁבַּתִּי אִתְּכֶם דָּבָר כְּאֲשֶׁר
 יִדְבֹּר יְהוָה אֵלַי וְיִשְׁכְּבוּ שְׁנֵי-מוֹאָב
 עִם-בָּלָעַם: (9) וַיָּבֹאוּ אֱלֹהִים אֶל-
 בָּלָעַם וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
 עִמָּךְ: (10) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל-הָאֱלֹהִים
 בָּלָק בֶּן-צֶפֶר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי:

sprach zu Gott: Balak, der Sohn Zippors, König von Moab, sandte

ihrer Hand, und kamen zu Bileam und redeten zu ihm die Worte Balaks. (8) Und er sprach zu ihnen: Übernachtet hier diese Nacht, so will ich euch Antwort geben, so wie der Ewige zu mir reden wird. Und die Fürsten Moabs blieben bei Bileam. (9) Und Gott kam zu Bileam und sprach: Wer sind diese Männer bei dir? (10) Und Bileam

רשי

קָלִי תִשְׁמִישִׁי עִמִּי. דִּיא קָסָם זֶה זָמְלוּ וְקָנוּ מִדָּן
 בָּרָקִים, אָמְרוּ: אִם יִבֹּא עִמָּנוּ בְּקָסָם הַזֶּה, יִשָּׁבוּ מִמֶּנּוּ
 וְאִם יִדְחֵנוּ אֵין בּוֹ תוֹעֵלָתָהּ, לְמִיכָה כְּשֶׁאָמַר לָהֶם לֵינוּ
 סֵם הַלַּיְלָה, אָמְרוּ: אֵין בּוֹ תִקְוָה, הִנֵּהוֹרֵי וְהִקְטִי לָהֶם
 שְׁנֵי מוֹאָב, וְיִשְׁכְּבוּ עִמִּי מוֹאָב עִם בָּלָעַם, אָבָד וְקָנוּ מִדָּן
 הִקְטִי לָהֶם (שׁ): (8) לֵינוּ סֵם הַלַּיְלָה, אֵין רוּחַ
 הַקֹּדֶשׁ שׁוּבָה עָלָיו אֵלָּא בְּלִילָה, וְכֵן לָבֹד נִבְיָא
 אוֹמְרוֹת הַעוֹלָם ע"א, וְכֵן לָבֹד בְּתַלְמוֹת הַלַּיְלָה, שְׁנֵי מוֹאָב
 וְיִבֹּא ה' אֵל לָבֹד הָאֲרָמִי בְּתַלְמוֹת הַלַּיְלָה (כְּרִאשִׁית
 ר"א), כְּאֵדָם הַרְוֵץ אֵצֶל פְּלִנְשׁוּ בְּהַחֲבֹא: כְּאֵדָם
 יִדְבֹּר ה' אֵלַי, אִם נִפְלִינִי לְעֶקֶת עִם בְּנֵי אֲדָם
 כְּמוֹתָם אֵלֶּךְ עִמָּכֶם, שָׁמָּה אֵין כְּבוֹדִי לְחַתִּי לְהַרְוֵץ
 אֵלָּא עִם שְׂרָפִים גְּדוֹלִים מִכֶּם: וְיִשְׁכְּבוּ, לְשׁוֹן עֲבָדָה:
 (9) מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ, לְתַסְמוּתוֹ כָּא, אָמַר

Ältesten Midjans nahmen folgende Drafel an: Geht er gleich mit uns, so fühlt er sich sicher, wenn er aber einen Aufschub verlangt, so ist Alles vergeblich. Als er ihnen nun sagte: Bleibet hier diese Nacht, dachten sie, daß nichts von ihm zu hoffen sei; sie ließen ihn und giengen fort, denn es heißt: die Fürsten Moabs blieben bei Bileam, die Ältesten Midjans aber reisten zurück. (8) לינו סם הלילה (8) Weil der göttliche Geist nur des Nachts auf ihn

ruhte, so war es auch bei anderen heidnischen Sehern der Fall, z. B. (W. 1, 31, 24): Gott kam zu Laban in einem nächtlichen Traume. Ob er mir anrathen wird mit Leuten eueresgleichen zu reisen, dann gehe ich, vielleicht will es Gott, daß ich nur mit vornehmen Fürsten dahin reisen soll. Sie verweilten. (9) מי האנשים עמך האלה Gott wollte ihn beirren, Bileam dachte daher, vielleicht

zu mir: (11) Siehe da das Volk, das aus Mizraim gezogen und den Anblick der Erde bedeckt; nun komm verwünsche es mir! vielleicht vermag ich gegen dasselbe zu streiten, daß ich es vertreibe. (12) Da sprach Gott zu Bileam: Du sollst nicht mit ihnen gehen! du sollst das Volk nicht verfluchen; denn es ist gesegnet. (13) Als Bileam des Morgens aufstand, sprach er zu den Fürsten Balaks: Gehet in euer Land; denn der Ewige verweigert es, mir zu gesellen, mit euch zu gehen. (14) Da machten sich die

רשי

gibt es Momente, wo Gott nicht alles beachtet, so werde ich auch einen Moment abwarten, in welchem ich die Israeliten fluchen kann daß Gott es nicht merken wird. (10) בלק בן צור Weungleich ich in deinen Augen nicht angesehen bin, so bin ich es doch in den Augen der Erdenkönige. (11) כבה לי Ist ausdrucksvoller ausgegeben als איה. — ונרשתי Und sie vertreiben aus der Welt; Balak sagte nur: ich will sie aus dem Lande vertreiben, er verlangte nur, daß sie von ihm sich entfernen mögen; Bileam aber haßte die Israeliten mehr noch, als Balak (בלעם nach dem Talmud wie בלע עם, Volksverschlinger). — (12) עזרם Bileam erwiderte: Nun, so will ich sie hier verfluchen. Gott sprach: du sollst das Volk nicht verfluchen! Da erwiderte Bileam: Nun, so will ich sie segnen! Gott sprach: Es braucht deinen Segen nicht, da es bereits schon gesegnet wurde; so wie man sprichwörtlich zur Biene sagt: Ich verlange weder deinen Honig, noch deinen Stachel, (13) להלך עמכם Blos mit größern

פעמים שאין הכל נלוי לפניו אין דעתו שעה עליה את אני אראה עת שאוכל לקבל ולא יבין: (11) קבה לי. זו קשה. מארה לי, שהוא נוקב ופסד (במדבר ובה): ונרשתי. מן העולם, ובלק לא אמר אלא. ונרשתי מן הארץ. איני מבקש אף להסיעם מגלי, ובלעם היה שונאם יותר מבלק (שם): (12) לא תלך עמם. אמר לו: אם בן אקללם במקומי, אמר לו: לא תאור את העם. אמר לו: אם בן אברכם, אמר לו: אינם צריכים לברכתך כי ברוך הוא. משל אמרים לצרעה (ס"א לרבורה): לא מדויק שיהיה ולא מעקצו (שם): (18) להלך עמכם. אלא עם

וַיָּבֹאוּ אֶל-בָּלָק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם
הֵלֵךְ עִמָּנוּ: (15) וַיִּסָּף עוֹד בָּלָק שְׁלַח
שָׂרִים רַבִּים וַיִּכְבְּדוּם מְאֹדָה: (16) וַיָּבֹאוּ
אֶל-בִּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלָק
בֶּן-צִפּוֹר אֶל-נָא תִמְנַע מִהֲלֹךְ אֵלַי:
(17) כִּי-כִבֵּד אֶכְבְּדֶךָ מְאֹד וְכָל אֲשֶׁר-
תֹּאמַר אֵלַי אַעֲשֶׂה וּלְכֵה-נָא קִבְּהָ-לִי
אֶת הָעָם הַזֶּה: (18) וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר
אֶל-עַבְדִּי בָלָק אִם-יִתֶּן-לִי בָלָק מֶלֶא
בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת-

Fürsten Moabs auf, und gingen zu Balak und sprachen: Bileam hat es verweigert, mit uns zu gehen. (15) Da sandte Balak noch ferner Fürsten, mehr und angesehenere, als jene. (16) Und sie kamen zu Bileam und sprachen zu ihm: So spricht Balak, der Sohn Zippors: Laß dich doch nicht abhalten, zu mir zu gehen. (17) Denn sehr hoch ehren will ich dich, und Alles, was du zu mir sprechen wirst, will ich

thun: so komm doch, verwünsche mir dieses Volk! (18) Da antwortete Bileam und sprach zu den Dienern Balaks: Wenn Balak mir gäbe sein Haus voll Silber und Gold, so vermöchte ich nicht

רשי

שָׂרִים רַבִּים מְכֹסִים לְמַדְנֵי שִׁירָתוֹ נְכוּחָהּ, וְלֹא רָצָה
לְגַלוֹחַ שֶׁהוּא בְּרִשְׁתּוֹ שֶׁל מָקוֹם אֲלָא בְּלִשׁוֹן נְפוֹת,
לְמִיכָה וַיִּסָּף עוֹד בָּלָק: (17) בָּלָק בֶּן צִפּוֹר וְנִי.
אֵף עַל פִּי יִצְחָק חִשּׁוֹב בְּעִנְיָהּ חִשּׁוֹב אֲנִי בְּעִנְיָהּ
הַקְּלִיבִים: (18) כִּי כִבֵּד אֶכְבְּדֶךָ. יוֹתֵר מֵמֶה שֶׁהָיִיתָ
נוֹטֵל לְשַׁעֲבֵר (ר"ל בְּמַלְחָמַת סִיחִין) אֲנִי נוֹתֵן לְךָ
(בְּמַדְבֵּר רֶבֶד): (19) מֶלֶא בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב. לְמַדְנֵי
שֶׁנִּשְׁאָר רִחְקָה וּמִתְקַדֵּם מִמּוֹן אֲחֵרִים, אָמַר, רָאוּי לוֹ
לִימֵן לִי קֵל כֶּסֶף וְזָהָב יִצְחָק שֶׁהָיִיתָ צָרִיךְ לְשַׁעֲבֹר
חִיּוֹנוֹת רַבּוֹת, כֶּסֶף נֹצֵחַ כֶּסֶף אֲנִי נֹצֵחַ, אֲנִי וְדָא
נֹצֵחַ: רֹא אוּכַל לַעֲבֹר, עַל קִרְחֵי גִלָּה שֶׁהוּא

Fürsten, als ihr seid, reise ich; hieraus erhellt, daß er hochfahrender Gemüthsart war; er wollte nicht zeigen, daß er der Leitung Gottes untergeordnet steht, und führte eine stolze Lebensart; deshalb schickte Balak vornehmere Fürsten zu ihm. (17) כי כִבֵּד אֶכְבְּדֶךָ מְאֹד. Noch mehr Ehre, als du sie zuvor empfangen, will ich dir erweisen. (18) בֵּיתוֹ מֶלֶא

Dies lehrt, daß er unersättlich geldgierig war, er sagte, Balak sollte mir all sein Silber und Gold geben, denn er mußte doch viele Legionen zum Kriege mieten wo der Sieg noch zweifelhaft wäre, ich aber des Sieges gewiß! לא אוּכַל לַעֲבֹר Wider Willen gestand er, daß er auch unter der Gewalt Anderer steht. Auch

zu übertreten den Befehl des Ewigen meines Gottes, Kleines oder Großes zu thun. (19) Nun also bleibet doch auch ihr hier diese Nacht, und ich werde erfahren, was der Ewige ferner mit mir reden wird. (20) Und Gott kam zu Bileam des Nachts und sprach zu ihm: Wenn dich zu rufen die Männer gekommen sind, so mache dich auf, gehe mit ihnen; jedoch nur das, was ich zu dir reden werde, das mußt du thun. (21) Da machte sich Bileam des Morgens auf, und sattelte seine

רש

prophetezte er hier, daß er die Ergänzungsverheißungen, welche die Erzväter von Gott empfangen haben, nicht werde vernichten können! (19) **נא אתם** Sein eigener Mund brachte ihn zum Falle; **נא אתם** deutet: auch Ihr (Abgesandten) werdet bekommenen Heilens, wie die ersten Leer fortziehen. **מה יוסף** Gott wird gewiß seinen Segen ihnen nicht vorenthalten o, daß er sie nur nicht mehr segnen soll! Hier prophetezte er, daß Gott sie durch ihn noch mehr segnen werde. (20) **אנכי לקרא לך** Wenn die Einladung deines Zweck dient (לך) und dir guten Lohn in Aussicht stellt, dann mache dich auf und geh mit ihnen, und Unmüßiglichkeit wirst du das thun müssen, was Gott dir befehlen werde. Ungeachtet dessen ging Bileam mit, er dachte, vielleicht werde ich ihn überreden, daß er (in den Fluch) einwillige. (21) **והיבוא את אחיני** Dieß beweist, daß der Haß auch Sitte und Anstand außer Acht läßt, denn er sattelte selbst sein Lastthier. Gott sagte: Bösewicht! ihr Urahn Abraham kam dir hierin

אֶת־אֶתְנֹו וַיֵּלֶךְ עִם־שְׂרֵי מוֹאָב׃
 (22) וַיַּחֲרֶ־אֵף אֱלֹהִים בִּי־הוֹלֵךְ הוּא
 וַיִּתְּנֵ־ב מִלֶּאֶךְ יְהוָה בְּדֶרֶךְ לְשֹׁמֵן לוֹ
 וְהוּא רִכַּב עַל־אֶתְנֹו וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃
 (23) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְּאֵךְ יְהוָה
 נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וַחֲרָבָו שְׁלוֹפָה בִּידוֹ וַתֵּם
 הָאֵתוֹן מִן־הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה וַיֵּךְ

Eselin, und ging mit den Fürsten Moabs. — (22) Da entbrannte der Zorn des Ewigen, daß er ging, und es stellte sich ein Engel des Ewigen in den Weg, ihm zum Hinderniß, und er ritt auf seine Eselin, und seine beiden Knaben waren mit ihm. (23) Da sah die Eselin den Engel des Ewigen im

Wege stehen, und sein Schwert gezückt in seiner Hand, und die Eselin wich ab vom Wege und ging in das Feld; und Bileam schlug

רשי

אֶתְנֹו, שְׂרָאָם, וַיֵּלֶךְ עִם־שְׂרֵי מוֹאָב, לְבָן כְּלָם שָׂה (במדבר רבה): (22) כִּי הוֹלֵךְ הוּא, רָאָה שְׂהָדָךְ רַע בְּעֵינֵי הַמָּקוֹם, וַתֵּאֱמָר לֵיכָה: לְשֹׁמֵן לוֹ. מִלְּאֵךְ שֶׁל בְּחֵמִים הָיָה וְהָיָה רֹצֵחַ לְמַנְעוֹ מִלְּחֻמָּה שְׁלֵא יִתְּצָא וַיֵּאבֵר (שם): וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ. מִבָּאָן לְאָדָם חָשׁוֹב, הִינֵחַ לְדֶרֶךְ יוֹלֵךְ עִם שְׁנֵי אֲנָשִׁים לְשִׁמּוֹשׁוֹ וְחֹזְרִים וּמְשַׁמְשִׁים זֶה אֶת זֶה: (23) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן, וְהוּא לֹא רָאָה שְׁנֵתֵן חֻקֵּיהֶּן רְשׁוֹת לְבִהְמָה לְרֹאוֹת יוֹתֵר מִן הָאָדָם, שְׂמֻחָה שֶׁשֶׁשׁ בּוֹ בַּעַת תְּסַבֵּף וְעָמָה קְשִׁירָתָהּ מוֹקִין: וַחֲרָבָו שְׁלוֹפָה בִּידוֹ. אָמַר רָשָׁע זֶה הֵינִי כְּלִי אוֹמְנוֹתָי, שְׂקָלִי וַיֵּקֶן שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּחֶרֶב, וְהוּא בָּא

zuvor, wie es heißt (M. 1, 22): Abraham stand des Morgens früh auf und sattelte seinen Esel. עִם שְׂרֵי Er so wie sie hatten einen Gehanten (zum Fluche). (22) כי הולך הוא Er sah, daß sein Vorhaben in den Augen Gottes mißfiel, und war dennoch reiseflüchtig. לוֹ לשון לוֹ Dies war ein Engel der Barmherzigkeit, der ihn von der Sünde abhalten wollte, damit er nicht in ihr verstrickt zu Grunde gehe. וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ Dies

zeigt an, daß wenn ein vornehmer Mann auf Reisen ist, er zwei Personen zur Begleitung und Bedienung mitführe, welche abwechselnd ihm zur Seite stehen sollen. (23) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן Er aber sah den Engel nicht; zuweilen bekundet das Thier mehr Scharfblick, als der Mensch; weil der Mensch wegen der Begabung seines Verstandes oft die Fassung verlieren könnte, wenn er die ihm drohende Gefahr sehen würde. Der Engel sprach: dieser Böswillige beseitigt seine gewöhnliche Waffe, das Schwert, und bedient sich der Waffe im Munde, welche die Schutz-Wehr der Israeliten ist; dafür soll er mit seiner

die Eselin, um sie in den Weg zu lenken. (24) Da stellte sich der Engel des Ewigen in den Hohlweg zwischen den Weinbergen, eine Mauer hier und eine Mauer dort. (25) Als die Eselin den Engel des Ewigen sah, drängte sie sich an die Wand und drängte den Fuß Bileams an die Wand, und er schlug sie abermals. (26) Und der Engel des Ewigen ging weiter voraus und stellte sich an einen engen Ort, wo kein Weg war auszuweichen rechts oder links. (27) Als die Eselin des Ewigen sah, legte sie sich nieder unter

בָּלָעַם אֶת־הָאֵתוֹן לְהַטִּיתָהּ הַדֶּרֶךְ :
(24) וַיַּעֲמֵר מִלֵּאךְ יְהוָה בְּמִשְׁעוֹל
הַכְּרָמִים גֵּרָר מִזֶּה וְגֵרָר מִזֶּה : (25)
וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלֵּאךְ יְהוָה וַתִּתְחַץ
אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחֹץ אֶת־רַגְלָהּ בְּלָעַם אֶל־
הַקִּיר וַיִּסֶּף לְהַכֹּתָהּ : (26) וַיִּסֶּף
מִלֵּאךְ־יְהוָה עָבוֹר וַיַּעֲבֹר בְּמָקוֹם צָר
אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמָאלוֹ :
(27) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלֵּאךְ יְהוָה
וַתִּרְבֵּץ תַּחַת בְּלָעַם וַיַּחֲרֹאֲף בְּלָעַם

רשי

eigenen Waffe (dem Schwerte) angegriffen und getödtet werden, so wie es (Mt. 4, 31, 8) heißt: „den Bileam, Sohn Beors erschlugen sie mit dem Schwerte.“ (24) במשעול. Dst. בשביל in den Pfad, ebenso (Röm. 1. 20, 10): „Wenn der Staub von Schomron hinreicht für die Fußtritte“ לשועלים, d. i. der Staub, der sich an ihre Fußsohlen ansetzt beim

עֲלֵהֶם בָּסִיף שְׂדֵיָא אומנות שלֵהֶם, אף אֵין אֶתְפֹּשׁ
אֶת שְׂעוֹ וַיִּבֶּא עָלָיו בְּאִמְתּוֹ, וְכֵן סוֹס׃ יָאֵת בְּלָעַם
בֶּן גְּעוֹר הָרֵגוּ דְּחִיב׃ (במדבר ל״א) : (24) במשעול.
קִתְרָנִסוֹ בְּשִׁבִּיר. וְכֵן ״אם יספוק עֶסֶר שׁוֹמְרוֹן
לְשׁוּעֵלִים״ (מלכים א׳ כ׳) עֶסֶר הַנֶּדֶקֶק בְּכַפּוֹת הָרְגָלִים
בְּהִיבֹקֵן, וְכֵן ״מִי מִדְּרַבְשָׁעֵלֹ מִיִּם״ (שׁע״ מ׳) בְּרִנְדָּיו
וּבְהִיבֹקֵן : נִדְר מִזֶּה וְנִדְר מִזֶּה, קָטַם גֵּרָר שֶׁל אֲבָנִים
הוּא : (26) וַתִּלְחֹץ. הִיא עֲצָמָה : וַתִּלְחֹץ. אֶת אֲחֵרִים,
אֶת רַגְלָהּ בְּלָעַם : (26) וַיִּסֶּף מִלֵּאךְ ה' עָבוֹר. לְעָבוֹר
עוֹד לְסָפִיף לְהִלּוֹף לְהִיחַת לְסָפִיף בְּמָקוֹם אֲחֵר, כִּמוֹ
יְהוּא עָבַר לְסָפִיף״ (בראשית ל״ב). וַיַּדְרֵשׁ אֲנֵדָה

Gehen. Desgl. (Jes. 44, 12): Wer maß mit dem Fuß-
tritte. נִדְר מִזֶּה, נִדְר bedeutet gewöhnlich eine Wand aus Steinen.
(25) וַתִּלְחֹץ Sie drängte sich selbst; וַתִּלְחֹץ sie drängte Andere, näm-
lich den Fuß Bileams. (26) וַיִּסֶּף מִלֵּאךְ ה' עָבוֹר Er ging an ihm
vorüber, um früher als er an einem andern Plage stehen zu können,
gleich (Mt. 1, 33, 3): וְהוּא עָבַר לְסָפִיף. Eine Agaba im Tanchuma

וַיִּךְ אֶת־הָאֲתוֹן בַּמֶּקֶל: (28) וַיִּפְתַּח
יְהוָה אֶת־פִּי הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבָלָעַם
מִה־עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִבִּיתִנִּי זֶה שְׁלָשׁ
רָגְלִים: (29) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם לְאֲתוֹן כִּי
הִתְעַלֵּיתָ בִּי לֹא יִשְׁחָרֵב בְּיָדִי כִּי עָתָה
הִרְגֵתִיךָ: (30) וַתֹּאמֶר הָאֲתוֹן אֶל־
בָּלָעַם הֲלוֹא אָנֹכִי אֲתָנָה אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ
עָלַי מִעוֹרָה עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הֲהִסְבֵּן
הַסִּבֵּנִתִי לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא:
(31) וַיַּגֵּד יְהוָה אֶת־עֵינֵי בָלָעַם וַיֵּרָא
אֶת־מַלְאָכָה יְהוָה נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וַחֲרָבוֹ

und er schlug die Eselin mit dem Stocke. (28) Da öffnete der Ewige den Mund der Eselin und sie sprach zu Bileam: Was habe ich dir gethan, daß du mich schon drei Mal geschlagen? (29) Und Bileam sprach zu der Eselin: Weil du mir übel mitgespielt hast! Wäre doch ein Schwert in meiner Hand, gewiß ich erschläge dich jetzt. (30) Da sprach die Eselin zu Bileam: Bin ich nicht deine Eselin, auf der du geritten von deinem Dasein an bis auf diesen Tag? War ich je

gewohnt dir also zu thun? Und er sprach: Nein! (31) Da enthüllte der Ewige die Augen Bileams, und er sah den Engel des Ewigen

רש"י

ש' בְּתוֹחוֹמָא: מַה רָאָה לַעֲמִיד בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת?
סִימְנֵי אֲבוֹת הָרָאוּ: (28) זֶה שְׁלָשׁ רָגְלִים. רָמַז לוֹ
אֲתָנָה מִבְּקֵשׁ לַעֲקוֹר אוֹמָה הַחוֹנֶנֶת שְׁלָשׁ רָגְלִים בְּשָׁנָה:
(29) הִתְעַלֵּיתָ. פִּתְרֵנוּ לָשׁוֹן נָגַא וּבְנָזִין: לֹא יִשׁ
חָרַב בְּיָדִי. נִגְוֹת גְּדוּלָּה הָיָה לוֹ דָּבָר זֶה בְּעֵינֵי הַשָּׂרִים.
זֶה הוֹלֵךְ לְהַרְגֹּם אוֹמָה שְׁלִימָה בְּסִיחַ וְלֹאֲתוֹן וְזִי צָרִיף
כָּלִי וַיֵּין: (30) הֲהִסְבֵּן חֲסִכְנִי. פִּתְרֵנוּ. כִּמּוֹ הַדְּלָאֵל
יִסְכֵּן נָבֵר (אִיּוֹב כ"ב). וּבְתוֹחֵי דָרְשׁוּ מִקְרָא זֶה
כִּנְקֵרָא. אֲמָרוּ לֵיהּ: מַה טַּעְמָא לֹא רָכַבְתָּ אֲסִיקָא?
אָמַר לְהוֹן בְּרִשְׁקָא שְׂרָאִי לִידֵּה בְּיָדִי כְּרִאִיקָא

lautet: An drei Plätzen blieb der Engel stehen, auf die den Ervätern gemachten Verheißungen hindeutend. (28) זה שלש רגלים: Es wurde ihm ausgedeutet: Du suchst eine Nation zu zerstören, welche dreimal des Jahres die Hauptfeste (שלש רגלים) feiert! — (29) Du tadeltest mein; nach Dnt. Hohn und Verachtung ausdrückend.

Diese Äußerung war für ihn eine große Schmach in den Augen der Fürsten, es hieß: Eine ganze Nation will er mit Worten vernichten, und für die Eselin muß er ein Schwert haben! (30) Nach Dnt. bin ich es denn gewohnt? desgl. (Ijob 22, 2): „darf gegen Gott ein Mensch sich wagen“? Unsere Lehrer erklären diese Stelle im (Talm. Ab. Sara 4): Sie frugen ihn, warum bedienstest du dich nicht eines Rosses auf deiner Reise?

im Wege stehen, und sein Schwert gezückt in seiner Hand; und er neigte sich und warf sich nieder auf sein Angesicht. (32) Und der Engel des ewigen sprach zu ihm: Warum schlägst du deine Geklin schon drei Mal? Siehe, ich bin ausgegangen zum Hinderniß, denn der Weg stürzt ins Verderben vor mir. (33) Und die Geklin sprach aus: wäre sie nicht dich jetzt sogar erschlagen,

שְׁלֹפָה בִּירוֹ וַיִּקַּד וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְאֵפִי־
(32) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶאכַד יְהוָה עֲלֵי-מָה
הַכִּיתָ אֶת-אֲתָנָה זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלָיִם הֵנָּה
אֲנִי יֵצְאִי לְשָׂאֵן בְּיָרֵט הַהִרָד
לְנִגְהִי־ (33) וַתֵּרָאֵנִי הָאֵתָן וַתֵּשׂ לִפְנֵי
זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלָיִם אוֹרֵי נִטְתָּה מִפְּנֵי כִי
עָתָה גַם-אֶתְכֶּה הִרְגֵנִי וְאֵתָה הַחַיִּיתִי־

mir. (33) Und die Eselin sah mich, und wich diese drei Mal vor mir aus: wäre sie nicht ausgewichen vor mir, gewiß, ich hätte dich jetzt sogar erschlagen, sie aber leben lassen.

רע

er antwortete, ich habe es auf einem Weidenstak hingelagert lassen. . . . (32) וי' Unsere Lehrer lesen dieses Wort in Abreviatur (Notarikon) וי' = וי' = וי' die Eselin hatte Furcht, וי' sie sah, וי' sie lenkte ab. Weil, sagte der Engel, diese Reise mich zu tranken und zu erzürnen unternommen ward. Der einfache Sinn ist, die Reise war für mich ein Schrecken, wie (Jerem. 49, 24) וי'. Ich sah, daß der Reiseube (Vileam) nur mich zu erzürnen und zu erbittern

(במסכת ע"א דף כ"ד): (32) כי יום הדרך לנגדי.
בביתנו חכמי המשנה דרשונו נשקיון: וראה,
האמה, נטתה (שבת ק"ד) - בשביל לשבורך לנגדי.
כלומר, לקראתי ולתקנישני, ולמי יאשקעו כי תרד
הדרך לנגדי לשון רש"י, כי ראיתי בעצ הדרך
שחור וסגר הדרך שהוא לעצמי ולהמרותי, ומקרא
קצר, כמו ותכל דוד (שמואל"ב"ג), לישא אחרקא
יט לשון צון, וכן על ידי רשעים ירגני' (איוב
ט"ז) מפרים ומגתם אותי על ידי רשעים שאינן
אלא מקנישים: (33) אזלי נטתה, כמו לילי פצמים
שאולי משמש בלשון וללא: גם אחכה הרגתי.
חבי זה מקרא מסורס והוא, כמו גם תרגמי אותה,
כלומר לא תעבנה בלבד קראתה על ידי כי גם

vor schnell sich auf den Weg machte. Die Stelle ist kurz gefaßt, wie (Sam. 2, 13) וַיִּחַל דָּוִד וַיִּשְׁמַחְתֵּהוּ, anstatt וַיִּחַל (נָסַח) דָּוִד; das יִחַל hat noch eine andere Bedeutung, nämlich versöhnen, ebenso (Jes 16, 11): עַל יְדֵי רִשְׁעִים יִרְמֶיָהּ Von Frevlern läßt er mich besänftigen und trösten, die mich jedoch nur kränken. (33) אֲלֵי נִצָּחָה So wie אֲלֵי נִצָּחָה nicht: oft ist אֲלֵי gleich לוֹלֵא. — גַּם אִתָּכָה הִרְחִי אֶת אֶמְצָתִי גם אִתָּכָה הִרְחִי אֶת אֶמְצָתִי auch geküßt hätte ich dich: nicht nur aufgehalten hätte ich dich, sondern auch dir

(34) Da sprach Bileam zum Engel des Ewigen: Ich habe gesündigt, denn ich wußte nicht, daß du mir entgegenstandest im Wege; und nun, wenn es mißfällig in deinen Augen, so will ich heimkehren. (35) Und der Engel des Ewigen sprach zu Bileam: Gehe mit den

דפני

הַרְרִינָה: וְאוֹתָהּ הַחַיִּיתִי. וְעַתָּה מִפְּנֵי שֶׁצִּבְרָה
וְהוֹכִיחָהּ וְלֹא יוֹכֵלֶת לַעֲמֹד בְּתוֹכָהּ כְּמֹשֶׁבֶתִּיב
”יֵאמָר לֹא” הִנֵּמְתִּיהָ, שֶׁאֵל יֵאָמְרוּ זֶה הִיא שֶׁפָּרְקָה
אֶת בִּלְעָם בְּתוֹכָהּ וְלֹא יוֹכֵל לְהִשָּׁב, שֶׁחֵם הַמָּקוֹם
עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, וְכֵן וְהִרְגָה אֶת הָאִשָּׁה וְאֵת הַנֶּהֱמָה
(וַיִּקְרָא כ’), וְכֵן אֵת הַנֶּהֱמָה תִּהְיוּ (ש’) (כמ”ר):
(34) כִּי לֹא יָדַעְתִּי, גַּם זֶה נִגְּתִי וְעַל כֵּן הָיָה הַדָּוָה,
שֶׁהוּא הָיָה מִשְׁתַּבַּח שְׁוֹדַע דַּעַת עֲלֵיוֹ, וְכֵן הַעִיר
לֹא יָדַעְתִּי: אִם רַע בְּעֵינֶיךָ אֲשִׁיבָה לִּי, לְחַתֵּרִים נִגְּה
הַמָּקוֹם הִיא תְּשׁוּבָהּ זֶה אָמַר לוֹ, הוּא בַּעֲצָמוֹ צִוָּה
לְעָקָה, וְאַתָּה מִלְּאָה מִכְשָׁל אֶת דְּבָרֶיךָ, לְמַד הוּא
בְּקֹה, שֶׁאֵיךְ דָּבָר וּמִלְּאָה מִתְּנִירוֹ, אֵיךְ לְאֻבְרָהֶם קָה
נָא אֶת בְּקֹה וְנִי (בְּרֹאשִׁית כ”ב), וְעַל יְדֵי מִלְּאָה בְּשֵׁל
אֶת דְּבָרֶיךָ, אֵיךְ אֵנִי אִם רַע בְּעֵינֶיךָ צִדִּיק אֵנִי לְשׁוֹב:
(35) לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים, בְּדָנֶךָ שֶׁאֲדָם רֹצֵה לְלֹהֶם בָּהֶם,
מֹלִידִין אוֹתוֹ (כמ”ר): לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים, פִּי הַלֵּקָה

rühmte, die Gesinnung des Höchsten zu wissen, eingestehen, daß er nichts wisse! **אם רע ביערך אשובה לי** Diese Antwort enthält eine Lästerung gegen den Ewigen; er sagte, Gott selbst befahl mir hinzugehen, und du sein Votē, willst seinen Auftrag zu Nichte machen? Es ist dies seine Gepflogenheit daß er befiehlt, und sein Votē macht es rückgängig; so befahl er dem Abraham, seinen Sohn zum Ganzopfer zu bringen, und durch einen Engel wurde es vereitelt; so will auch ich, wenn es ihm mißfällt, umkehren. (35) **לך עם הנשים** Den Weg, welchen der Mensch einschlagen will läßt man ihn ungehindert

was ich zu dir reden werde, das sollst du reden. Und so ging Bileam mit den Obersten Balaks. —

(36) Als Balak hörte, daß Bileam kam, ging er aus, ihm entgegen, nach einer Stadt Moabs, die an der Grenze des Arnon liegt, welcher am Ende des Gebietes ist. (37) Und Balak sprach zu Bileam: Habe ich nicht zu dir gesandt, dich zu rufen, warum gingst du nicht zu mir? Vermag ich in Wahrheit dich nicht zu ehren? (38) Da sprach Bileam zu Balak: Siehe, ich bin nun zu dir gekommen, vermag ich wohl etwas zu reden? Das Wort,

das Gott in meinen Mund legt, das muß ich reden. (39) Und Bileam ging mit Balak, und sie kamen nach Kirjath-Shuzoth.

אֶת־הַדִּבֶּר אֲשֶׁר־אָדַבֵּר אֵלַיךְ אֲתוֹ תִּדְבֹּר וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־שְׁנֵי בָלָק:

(36) וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי בא בִּלְעָם וַיֵּצֵא

לִקְרָאתוֹ אֶל־עִיר מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־

גְּבוּל אֶרֶנּוֹן אֲשֶׁר בְּקִצֵּה הַגְּבוּל:

(37) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם הֲלא

שְׁלַחַ שְׁלַחְתִּי אֵלַיךְ לִקְרֹאֲךָ לָמָּה

לֹא־הֵלַכְתָּ אֵלַי הָאֲמַנִּים לֹא אוֹכַל

בְּבָרְךָ: (38) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק

הֲנִה־בָאתִי אֵלַיךְ עֲתָה הֵיכֵל אוֹכַל

דִּבֶּר מֵאוֹמָה הַדִּבֶּר אֲשֶׁר יֵשִׁים

אֱלֹהִים בְּפִי אֲתוֹ אֲדַבֵּר: רַבִּיעִי (ששׁ)

(39) וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת־

רשׁי

עֲמָתָם, וּמוֹפֵד לִיאָבֵר מִן הָעוֹלָם: ואפס. על קִרְיַת־
את הַדִּבֶּר אֲשֶׁר אָדַבֵּר וְעַי: עם שרי בלק. שְׁמַח
דְּהַלָּם קְמוּתָם: (36) וַיִּשְׁמַע בָּלָק. שְׁלַח שְׁלֹחָם
לְבָשָׁיו: אל עיר מואב. אֶל מִטְרַפְדִּין שְׁלוֹ עִיר
הַהוּשָׁבָה שְׁלוֹ לומר, רָאָה מֵה אֵיזוֹ מִבְּקָשִׁים
לְעֵקוֹר (שם): (37) הָאֲמַנִּים לֹא אוֹכַל כְּכֹךְ.
וַתֵּבֵא שְׁמוֹת לָצֵאת מִצִּיּוֹן בְּקָלּוֹן: (39) קִרְיַת

Bileam וישמע בלק (36) so wie sie, die Israeliten zu verfluchen. Bileam schickte Boten ab, um ihm Bericht zu erstatten, nach seiner Haupt- und Residenzstadt; es will mittheilen, siehe, was die Israeliten zerstören wollen! (37) Er prophezeierte gleichsam, daß Bileam zuletzt mit Schanden abziehen werde (39) קִרְיַת

חֲצִוֹת: (40) וַיִּזְבַּח בִּלְק בָּקָר וְצֹאֵן
וַיִּשְׁלַח לְבָלָעַם וּלְשֵׁרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ:
(41) וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח בִּלְק אֶת־בָּלָעַם
וַיַּעֲלֶהוּ בַּמּוֹת בָּעֵר וַיֵּרָא מִשָּׁם קֶצֶה
הָעַם:

כִּנ (1) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל־בִּלְק בְּנֵה־
לִי בֹזֶה שְׂבָעָה מִזִּבְחֹת וְהִנֵּן
לִי בֹזֶה שְׂבָעָה פָרִים וְשְׂבָעָה אִילִּים:
(2) וַיַּעַשׂ בִּלְק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בָּלָעַם
וַיַּעַל בִּלְק וּבָלָעַם בָּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:
(3) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם לְבִלְק הֲתִיצֵב עֵלַי־
עֲרֹתַי וְאֵלֶכָּה אוֹלֵי יִקְרָה יְהוָה
לְקִרְאתִי וְדִבֶּר מִה־יִּרְאֵנִי וְהִנֵּחֲתִי לְךָ
וַיֵּלֶךְ שְׁפִי: (4) וַיִּקֶּן אֱלֹהִים אֶל־בָּלָעַם

(40) Und Balak schlachtete
Rind- und Kleinvieh und
sandte (davon) dem Bi-
leam und den Fürsten, die
mit ihm waren. (41) Und
es geschah am Morgen,
da nahm Balak den Bileam
und führte ihn hinauf auf
die Höhen Baals, und er
sah von dort aus einen
Theil des Volkes.

23. (1) Da sprach
Bileam zu Balak: Baue
mir hier sieben Altäre und
bereite mir hier sieben
Stiere und sieben Widder.
(2) Und Balak that, so
wie Bileam geredet, und
Balak und Bileam opferten
einen Stier und einen
Widder auf jedem Altar.
(3) Und Bileam sprach zu
Balak: Stelle dich neben

dein Ganzopfer, und ich will gehen, vielleicht begegnet mir der Ewige
und was er mir zeigen wird, will ich dir berichten. Und er ging
auf einen Hügel. (4) Und Gott begegnete dem Bileam, und er

רשי

חֲצִוֹת. עִיר מְלָאָה שְׂוָקִים אֲנָשִׁים וְטָף בְּחֲצִוֹתֶיהָ.
לומר: רָאָה וְרָחַם שְׁלֹא יַעֲקְרוּ אֹתוֹ: (40) בָּקָר וְצֹאֵן.
דָּבָר מְנַעֵם. בָּקָר אֶחָד וְצֹאֵן אֶחָד בְּלֶכֶד (שֵׁם):
(41) בַּמּוֹת בָּעֵר. כְּתִיבֵנוּ לְדַמּוּת דְּחִתִּיָּה שֵׁם עֵי־
כִּנ (1) אוֹלֵי יִקְרָה ה' לְקִרְאתִי. אֵינִי רָגִיל לְדַבֵּר
עִמִּי בָּיִם: וַיֵּלֶךְ שְׁפִי. כְּתִיבֵנוּ יִחִידִי
לְשׁוֹן שׁוֹמֵר וְשָׁקֵט שְׁאִין עֲמוּ אֵלָּא שְׁתִּיקָה: (4) וַיִּקֶּן.

חֲצִוִּית Eine Stadt, voll des
Lebens und Schaffens, die
Straßen von einer wogen-
den Menschenmenge belebt,
die ihm gleichsam zuruft:
Sieh, und habe Erbarmen,
daß diese nicht vernichtet
werde. (40) בָּקָר וְצֹאֵן
Unbedeutendes. (41) בַּמּוֹת
בעל Unkelos: Zur An-
höhe seines Gözen.

23. (3) וַיִּקְרָה ה' אוֹלֵי יִקְרָה ה' Er pflegt mit mir bei Tag nicht zu
sprechen. וַיֵּלֶךְ שְׁפִי Er ging einsam und schweigsam. (4) וַיִּקֶּן D. h.

sprach zu ihm: Die sieben Altäre habe ich geordnet, und einen Stier und einen Widder geopfert auf jedem Altar. (5) Und der Ewige legte ein Wort in den Mund Bileams u. sprach: Kehre zurück zu Balak und so sollst du reden. (6) Und er kehrte zu ihm zurück, und siehe, er stand neben seinem Ganzopfer, er u. alle

Fürsten Moabs. (7) Und er hob an seinen Spruch und sprach: Aus Aram ließ mich holen Balak, der König Moabs, aus den Gebirgen des Ostens: Komm, verfluche mir Jakob, und komm, verwünsche

רש"י

zufällig. Gott erschien ihm mit Geringschätzung und Strenge. Er erschien ihm diesmal zur Tageszeit, um seine besondere Liebe zu den Israeliten zu bekunden. את שבעת המזבחות שבעת שבעת המזבחות, sondern שבעת המזבחות die sieben Altäre; er sagt: Die Stammväter dieser (Israeliten) errichteten dir zusammen sieben Altäre, ich aber errichte allein so viele,

wie sie alle. Abraham baute vier Altäre (M. 1, 12, 7), dann (B. 8), dann (B. 12 und 18), hierauf einen auf dem Berge Morija. — Siczak baute einen (M. 1, 36, 25), und Jakob baute einen (M. 1, 33, 20), und einen in Beth-El (M. 1, 35, 7). Abraham hat nur einen Widder dargebracht

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת־שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחוֹת עָרַכְתִּי וָאֶעֱלֶה פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֹּחַ: (5) וַיֵּשֶׁב יְהוָה דְּבַר בְּפִי בַלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה תִדְבָּר: (6) וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה נֹצֵב עַל־עֹלָתוֹ הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב: (7) וַיֵּשֶׁב מִשְׁלֹ וַיֹּאמֶר מִן־אַרְצָם יִנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מִהַרְרֵי־קָדִם לָכֵן אֶרְחֹֽדֶי יַעֲקֹב וְלָכֵן זָעַמָּה

יִשְׂרָאֵל: (8) מִה אֶקְבֵּל לֹא קִבֵּה אֶל
וְמִה אֶוֹעֵץ לֹא זָעַם יְהוָה: (9) כִּי-
מֵרֹאשׁ צִירִים אֲרָאנוּ וּמִגְבְּעוֹת אֲשִׁירֵנוּ

Felsen sehe ich es, und von den Hügeln

רש"י

וועמה ישראֵל. בִּשְׁנֵי שְׁמוֹתֵיהֶם א"ל דִּקְדָּלָם.
שָׁמָּה אֶחָד מֵהֶם מִיִּבְרָק: (8) מִה אֶקְבֵּל דא קבֵּה
אל. בִּשְׁנֵי רָאוּיִם לְהִתְקַלֵּל לֹא נִתְקַלְלוּ. בִּשְׁנֵיהֶם
אֶקְבֵּיהֶם אֶת עֲוֹנָם "כִּי בָאֵם הָרֵנוּ אִישׁ" לֹא קָבַל
אֶתָּא אֶפֶס. שְׁנֵי מֵרֹאשׁ "צִירֵנוּ אֶפֶס" (כְּרֹאשִׁית מ"ט).
בִּשְׁנֵיהֶם אֶבְיָהֶם בְּמִטָּה אֶצֶל אֲבִיו הָיָה רָאוּי
לְהִתְקַלֵּל מִה נֶאֱמַר שָׁם. גַּם בִּירֵד יִהְיֶה (שם)
כ"ו). בְּמִקְרָבִים נֶאֱמַר "אֵלֶּה יַעֲמִדוּ לְבָרֵךְ אֶת הָעָם"
(רַבִּינִים י"א) בְּמִקְדָּשִׁים לֹא נֶאֱמַר: וְאֵלֶּה יַעֲמִדוּ לְקַלֵּל
אֶת הָעָם. אֶתָּא וְאֵלֶּה יַעֲמִדוּ עַל הַקְּדֵשׁ, לֹא רָצָה
לְהַזְבִּיר עֲלֵיהֶם שֵׁם קִדְשָׁהּ (בַּמ"ד): לֹא זָעַם ה'.
אֲנִי אֵין כָּחֵי אֶתָּא שְׁאֲנִי יֹדַע לְבוֹנוֹ הַשְׁעָה. שְׁתַּקְּפָהּ
בְּעֵם כָּהֵן. וְהָיָה לֹא כָעֵם כִּלְכֵּל הָיִים הַקָּדֹשׁ שְׁבִיבָתִי
אֶלֶּיָּהּ וְהָיָה שְׁנֵי מֵרֹאשׁ "עַמִּי זָכָר גָּא מִה זָעַן וְהָיָה
(מִיכָה ו') וְכָתָב עָנָה אוֹתוֹ בְּלָעַם וְהָיָה לְמַעַן בְּצִת
צִדְקוֹת ה' (כִּי־ו') : (9) כִּי מֵרֹאשׁ צִירִים אֲרָאנוּ.
אֲנִי מִסְתַּכֵּל בְּרֹאשֵׁיהֶם וּבִתְהַלֵּת שְׂרָשֵׁיהֶם, וְאֵין רוֹאֶה

Zisrael. (8) Wie soll ich
fluchen, dem Gott nicht
flucht? und wie ver-
wünschen, den der Ewige
nicht verwünscht? (9)
Denn von der Spitze der
schaue ich es; siehe, ein

ארה לי יעקב ולכה וועמה (7)
אל Weide Namen (Jakob
und Zisrael) befahl er zu
fluchen, vielleicht, dachte
er, ist Einer darunter
nicht echt und erprobt.
מה אקב לא קבה אל (8)
Selbst damals, als sie den
Fluch verdient haben,
wurden sie nicht geflucht,
als nämlich ihr Vorfahr
ihrer Sünden gedachte
(f. M. 1, 49, 6) da fluchte
er blos ihrem Boten, denn
es heißt: ארור אעס; als
ihr Vorfahr mit List zu
seinem Vater kam war er
doch gewiß fluchwürdig;
doch was wird dort ge-
sagt? (M. 1, 27, 33):
"er soll ge-

jegnet bleiben". — Bei den Segnungen (M. 5, 26 12) heißt es:
אלה יעמדו לברך את העם; bei den Verwünschungen steht aber nicht
אלה יעמדו לקלל את העם, sondern: על הקללה, weil Gott nicht den
Fluch über sie aussprechen lassen wollte. Meine Stärke
besteht blos darin, daß ich den Augenblick zu treffen weiß, wo Gott
zürnt; in der ganzen Zeit meines Hierseins hat er (Gott) nicht ge-
zürnt. Darauf beziehend sagt Micha 6, 5: „Mein Volk, bedenke doch,
was Balak, König von Moab gerathen und was Bileam erwiebert
hat, damit du erkenne die Gnade des Ewigen“! (9) כִּי מֵרֹאשׁ צִירִים אֲרָאנוּ
Ich betrachte ihren Ursprung, wie sie aufingen Wurzel zu

Volk abgesondert wohnt es, und unter die Völker rechnet es sich nicht. — (10) Wer zählt Saafofs Staub? und die Zahl des Viertheils von Jisrael? Sterbe meine Seele den Tod der Redlichen,

הָרָעָם לְבִדְדָּהּ יִשְׁכֵּן וּבְנוֹתָם לֹא יִתְחַשְׁבּוּ:
(10) מִי מִנֶּה עֹפֶר יַעֲקֹב וּמִסֶּפֶר אֶת־
רֹבֶעַ יִשְׂרָאֵל תִּמְתַּת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׁרָיִם

רש"י

schlagen, und sehe sie auf festem Grunde stehend, wie Felsen und Hügel im Verdienste ihrer Erzväter und Erzmütter. — Es ist in der That das Volk, welches durch das Verdienst seiner Väter — nach Duflos — eine selbstständige, bevorzugte Stellung einnehmen. Sie werden nicht mit anderen Völkern untergehen, denn es heißt (Jerem. 46. 48): „Sch übe Vernichtung an allen Völkern;“ sie aber sind nicht mitgerechnet. Oder; keine Nation nimmt an ihrer

אותם מייסדים ותוקים בצורים ונקעות הללה על ידי אבות ואמהות: הן עם לבדד ישכון. הוא אשר וכו' לו אבותיו. לשבון בדר' פתגמו: ובנוים לא יתחשב. פתגמו לא יהי געשו קלה עם שאר האומות. שנאמר כי אנשה קלה בקל הרים וכו' (ירמיה מ"ו) אין נמנן עם השני. דא בשתן שמהן אין אימה שמתה עמקם. שנאמר ה' בדר יתקם (דברים ל"ב) ובקשהאומות במובה. הם אוקליו עם כל אחד ואחד. ואין עולה להם מן ההשבוה וכו' ובנוים לא יתחשב: (10) מי מנה עפר יעקב וכו'. פתגמו בעדקא דבית יעקב וכו' מארבע משד"קא: ארבע דקלים. ר"א עפר יעקב אין השבוה במצות. שהם מקימין בגער. לא תתוש בשור ובחמור (דברים כ"ב). לא תתוע בלאים (ירקא "ט). אפר פדה ועפר סוקה וכו': בהם: ומספר את רובע ישראל. רבועותיהן וכו' הוצא מן השמיים שלהם: תמות

Freude Theil, denn es steht: „Der Ewige führt dieses Volk allein“ (Mt. 5, 32, 12) Von der Segensfülle aller anderer Nationen haben sie einen Antheil, ohne daß ihnen dies in Rechnung gebracht würde, darauf weist der Vers hin. (10) Wie Duf. übersezt wer zählt die Kinder Saafofs, denen verheißen worden ist, unzählbar zu werden, wie der Staub der Erde! — Wer kann die Zahl bestimmen, von einem vierten Theil, der vier Thainen (s. oben 22, 41): Er ließ ihn sehen einen Theil des Volkes. Oder: עפר heißt, unzählig sind die gottgefälligen Handlungen, die sich auf den Staub des Bodens beziehen, und die sie beobachteten, z. B. (Mt. 5, 22, 10): „Du sollst nicht pflügen mit Ochse und Esel zusammen.“ (Mt. 3, 19, 19): „Dein Feld sollst du nicht mit vermischtem Samen besäen“; die Asche der Parah Aduma (oben Kap. 19), und den Staub bei einem der ehelichen Untreue verdächtigten Weibe

וְהָיָה אֲחֵרִיתִי כְּמֹחוֹ: (11) וַיֹּאמֶר
 בִּלְקָם אֶל־בָּלְעָם מַה עָשִׂיתָ לִּי לָקַבְ
 אֹיְבֵי לִקְחָתִיךָ וְהִנֵּה פָרַכְתָּ כְּרֹדִי:
 (12) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל
 יִהְיֶה בְּפִי אֲתוֹ אֲשַׁמְרֶה לְדַבֵּר: חֲמִישׁ
 (13) וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּלְקָם לֵךְ־נָא אִתִּי
 אֶל־מְקוֹם אֲחֵר אֲשֶׁר תִּרְאֶנִּי מִשֵּׁם
 אֲנָשׁ קִצְרוֹ תִּרְאֶה וְכִדּוֹ לֹא תִּרְאֶה
 וְקִבְנוֹ־לִי מִשָּׁם: (14) וַיִּקְחֵהוּ שָׂרָה
 צִיִּים אֶל־רֹאשׁ הַפְּסָגָה וַיִּבֶן שְׁבָעָה
 מִזְבְּחֹת וַיַּעַל כֶּרֶם וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:

und sei mein Ende wie er.
 (11) Da sprach Balak zu
 Bileam: Was thust du
 mir? Meine Feinde zu
 verwünschen holte ich dich,
 und siehe, du segnest gar.
 (12) Und er antwortete
 und sprach: Muß ich nicht
 das, was der Ewige in mei-
 nen Mund legt, beachten,
 um es zu reden? (13) Und
 Balak sprach zu ihm:
 Komm doch mit mir an
 einem andern Ort, von
 wo aus du es sehen wirst.
 Sondern nur einen Theil
 von ihm wirst du sehen,
 das Ganze aber wirst du

nicht sehen; und verwünsche es mir von dort aus. (14) Und er nahm
 ihn mit in das Wächterfeld auf die Spitze des Pisga, und baute
 sieben Altäre, und opferte einen Stier und einen Widder auf jedem

רשי

נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל. שָׁמָּה: (13) וְקִבְנוֹ לִי. לְשׁוֹן
 צוּר: קָלְלוֹ לִי: (14) שָׂרָה צִיִּים. מְקוֹם גְּבוּל הָיָה.
 שָׁשׁ הַצִּיָּה עוֹמֵד לְשֹׁמֵר, אִם יָבֹא חֵיל עַל הָעִיר:
 רֹאשׁ הַפְּסָגָה. בָּלְעָם לֹא הָיָה קוֹסֵם כְּבִלְקָם. רֹאשׁ בִּלְקָם
 שְׁעָתִידָה מִרְצָה לְהַפְּרִיץ בְּיִשְׂרָאֵל מִשָּׁם. שָׁשׁ מֵה
 מִשָּׁה. כְּסִבּוֹר. שָׁשׁ חֲסוּדִים עָלֵיהֶם הִקְלִילָה. וְהוּא חָא
 הַפְּרָצָה שְׁאֵנִי רוֹאֶה: (15) אִקְרָה כֹה. מֵאֵת הַקִּפְּיָה:

תמות נפשי. (M. 1, 5, 11.) den Tod der
 Frommen unter ihnen.
 D. i. die
 Befehlform: Fluche es
 mir! (14) Ein
 hochgelegener Punkt, wo
 der Wächter stand, um
 Wache zu halten, daß
 kein feindlich Heer in die

Stadt eindringe. Bileam war kein solcher Zauberer, wie
 Balak; Balak sah, daß Israel werde auf diesem Plage von einem
 schweren Unglück betroffen werden. — denn dort starb Mosche —
 und glaubte, dort werde der Fluch sie treffen können; dieses schlimme
 Ereigniß sehe ich (שָׂרָה צִיִּים). — (15) Von Gott aus,

Altar. (15) Und er sprach zu Balak: Stelle dich hier neben dein Ganzopfer, und ich will dort entgegengehen. (16) Und der Ewige begegnete dem Bileam und legte ein Wort in seinen Mund, und sprach: Kehre zurück zu Balak und so sollst du reden. (17) Und er kam zu ihm, und siehe, er stand neben seinem Ganzopfer und die Fürsten

Moabs bei ihm: und Balak sprach zu ihm: Was hat der Ewige geredet? (18) Da hob er an seinen Spruch und sprach: Auf, Balak,

(15) וַיֹּאמֶר אֶל-בָּלָק הֲתֵצֵב כֹּה עַל-עֲלֹתֶיךָ וְאֶנְכִי אֶקְרָה כֹּה: (16) וַיִּבֶר יְהוָה אֶל-בִּלְעָם וַיֵּשֶׁם דְּבַר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל-בָּלָק וְכֹה תִדְבֹּר: (17) וַיָּבֹא אֵלָיו וְהִנֵּה נֹצֵב עַל-עֲלֹתוֹ וְשָׂרֵי מוֹאב: אֹתוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק מִדִּבְרֵי יְהוָה: (18) וַיֵּשֶׁב מִשְׁלֹו וַיֹּאמֶר קוּם בָּלָק וּשְׁמָע הָאֲוִינָה עִרִי

רשי

אקרה ist zurückführend: ich werde mich verfügen. Was legte er ihm in den Mund? der Satz wäre ja nicht mangelhaft, wenn es hieße: Was legte er ihm in den Mund? Weil Bileam, als er nämlich hörte, daß es ihm nicht gestattet ist, zu fluchen, gedacht hat: wozu soll ich zu Balak zurück kehren und ihn kränken! Da legte Gott seinem Munde

אקרה. לשון אהפצל: (16) וישם ה' דבר בפיו. ומה היא השקפה הזאת, ומה חסר המקרא באמרו "שוב אל בלק וכה תדבר"? אלא: כשהיה שומע שאינו נקשה לקבל, אשר: מה אני חוזר אל בלק לצער, ונתן לו תוקף"ת רצון והנה בפיו: כאדם הפוסק בהנהיגה בהנהיגה להוליכה אל אשר ירצה, אי"ל: על פרקה תשוב אל בלק: (17) ושרי מואב אתו. ולמעלה הוא אומר "ידע שרי מואב", כיון שראו שאין בו חקנה, הקבו להם מקצתם, ולא נשארו אלא מקצתם: מה דבר ה'. לשון צחוק הוא זה, כלומר: אינה פרשתך (במ"ר): (18) קום בלק. כיון שראו קצתם בו

(Sprache) Zaum und Zügel an, (ישם דב: בס"י), wie man ein Thier an einem Angelhaken דבר dahin führt, wohin man eben will; so mußte Bileam wider Willen zu Balak zurückgehen. (17) ושרי מואב. Oben B. 6 heißt es ושרי מואב. Weil diese aber sahen, daß für von Bileam nichts zu hoffen haben, gingen Mehrere von ihm weg, es blieben nur noch Einige bei ihm. ושרי מואב Balak sprach in ironischem Sinne: Du hast doch keine Macht, sage mir, was Gott geredet. (18) קום בלק Als er sah, daß Balak ihn höhnte,

בְּנֵי צַפֹּר: (19) לֹא אִישׁ אֶל וַיִּכְזֹּב
וּבֶן-אָדָם וַיִּתְּנֶהּ הָהוּא אָמַר וְלֹא
יַעֲשֶׂה וְדַבֵּר וְלֹא יִקְיֶמְנָה: (20) הִנֵּה
בִּרְךָ לְקַחְתִּי וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה:

reden, und es nicht halten? (20) Siehe, das Segnen habe ich empfangen; er hat gesegnet, und ich kann es nicht wenden.

רשי

נִחְזַק לַעֲשֹׂת. עָמַד עַל בְּנֵי צַפֹּר. אִינֶה רִשְׁאֵי לִישָׁב
וְאֵי שְׂרִית אֵלֶיךָ בְּשִׁלְחֹתוֹ שֶׁל קָקֹס: בְּנֵי צַפֹּר.
לְשׁוֹן מִקְרָא הוּא זֶה. כְּמוֹ "חִתּוֹ יֵצֵר" (תהלים ק"ד).
לְחִתּוֹ אָרִי" (שם ע"ט). לְמַעַנְנוּ מִים" (שם ק"ד):
(19) לֹא אִישׁ אֶל וְנִי. קָבַר נִשְׁבַּע לָהֶם. לְהִבְיֹאֵם
וּלְהוֹרִישָׁם אֶרֶץ שְׂבָעָה אוֹמֹת. וְאַתָּה סָבַר לְהַמְתִּים
בְּמִדְבָּר: הָהוּא אָמַר וְנִי. בְּלִשׁוֹן תִּיבָה וְתִנְיָנוֹ
וְתִיבָן וּמִתְמַלְכִּין. חֲזוֹרִים וּנְמַלְכִין לְחֲזוֹר בָּהֶם:
(20) הִנֵּה בִרְךָ לְקַחְתִּי. אַתָּה שׁוֹאֲלֵנִי מַה דָּבָר הִ"י.
קִבַּלְתִּי מִמֶּנּוּ לְבָרְךָ אוֹתָם. (ס"א בִּרְךָ. כְּמוֹ
לְבָרְךָ): וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה. הוּא בִּרְךָ אוֹתָם וְאֵי
לֹא אֲשִׁיב אֶת בְּרַכְתּוֹ: וּבִרְךָ. כְּמוֹ וּבִרְךָ. וְכֵן הִיא
גִּרְתָּ רִישׁ. כְּמוֹ "אֲנִי תִרָּה" (תהלים ע"ד) כְּמוֹ תִרָּה.
וְכֵן "וּבֹאֵעַ בִּרְךָ" (שם י'). הַמְחֹלֵל וּמִקְרָא אֶת הַחֹזֵל.
וְאוֹמְרִים אֶל תִּירָה כִּי לֹא תַעֲנֶנּוּ שְׂדֵים יִהְיֶה לָּהֶם.
מִקְרָא הוּא לְהַקְבִּיהָ. וְאֵין דֹּמָה. "בִּרְךָ" שֶׁם דָּבָר

ba zielt er darauf ab, auch ihm eine Ehrenfränkung zuzufügen: siehe auf, es ziemt sich dir nicht zu sitzen, da ich eine Botschaft von Gott an dich zu bestellen habe! **בְּנֵי צַפֹּר** Diese Genitivform kommt in der Schrift oft vor: **חִתּוֹ יֵצֵר** (Ps. 104, 20); **חִתּוֹ אָדָם** (M. 1, 1, 24); **לְמַעַנְנוּ מִים** (Ps. 114, 8). **עַר הָאֵל** Er hat ihnen bereits geschworen, sie in das Erbland der sieben Völker einzuführen, und du wägnst etwa, sie in der Wüste umbringen

zu können? **וְהוּא אָמַר** Verwundernd. **אֲנִלֹס:** Gottes Rathschlüsse sind nicht wie jene der Menschentinder, daß, nachdem sie beschlossen, sie abermals berathen und den Beschluß widerrufen. (20) **הִנֵּה בִרְךָ** Du fragst mich, was Gott gesprochen hat? ich erhielt von ihm den Auftrag, sie zu segnen. **וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה** Er hat sie bereits gesegnet, ich kann den Segen nicht rückgängig machen. **וּבִרְךָ** statt **וּבִרְךָ**, so ist der Gebrauch beim **ר**, wie in (Ps. 74, 19): **אֲנִי תִרָּה** anstatt **תִּירָה**; ebenso (Ps. 16, 3): **וּבֹאֵעַ בִּרְךָ** wenn der Räuber lobt und sagt: **יִשְׁכַּח** die Sünde nicht, du wirst nicht bestraft, vielmehr recht glücklich leben, der erzürnt den Ewigen. Man kann aber **בִּרְךָ**

(21) לֹא־הָיָה אִיּוֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא־דָאָה עַמּוֹל בְּיִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵיוֹ עִמּוֹ וְתִרְעַת מִלֵּד בּוֹ: (22) אֵל מִן־אֲמֹת מִמְּעַרְסִים

Posaunenschall des Königs unter ihm. (22) Gott, der sie führt aus

רשי

שָׁמָּה בִּן הָהָר נִקְדָּה בְּסִתְיָה קָמָן (ר"ל סטול תחת
הר"ש) וְשָׁעֲמוּ לְמַעְלָה, אָכֵל לֶפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן פֶּעַל,
הוּא נִקְדָּה קָמָן קָמָן וְשָׁעֲמוּ לְמַפָּה: (21) לֹא הִבִּיט
אֹן בִּיעֵקֵב וְנִי, בְּפָרְטֻמּוֹ, וּמִ"א אֲחֵרִי פִשְׁוֹמִי הוּא
נִרְשָׁה מִדְּבַשׁ נָצָה: לֹא הִבִּיט, הַקְבִּיָּה אֹן בְּנִעֵקֵב,
כְּשֶׁהָיוּ עוֹבְרִין עַל דְּבָרָיו אֵינוֹ מִדְּבַק אֲחֵרִיקָב
לְהִתְבַּנֵּן בְּאוֹנִיּוֹת שְׁלָהֶם, וּבִעֲמָלָן שֶׁהָיוּ עוֹבְרִין עַל
דָּתוֹ: עֲמַל, לְשׁוֹן עֲבִידָה, כְּמוֹ הָהָר עָמַל (שם ו')
בִּי אֲחָה עָמַל וְכַעַס תִּפְסִי" (שם י'), לֶפִי שֶׁהָעֲבִידָה
הִיא עָמַל לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ: הִי אֱלֹהֵיו עֲמוֹ, אֲפִלּוֹ
מִכַּעֲסִין וּמִקָּרִים לְפָנָיו, אֵינוֹ זֶה מִחוּץ: וְתוֹרַעַת מֶלֶךְ
בּוֹ, לְשׁוֹן חֲפָה וְרַעוּת, כְּמוֹ הַגֵּה דוֹד" (שְׁמוּאֵל ב'
ט"ו) אוֹהֵב דוֹד, וְהִתְנָה לְמַרְעָהוּ" (שׁוֹפְטִים ט"ו), וְגַם
אוֹנֵקְלוֹס תִּרְגָּם, וְשִׁכְחַת מִלְּקָהוֹן בְּיִנְהוּן: (22) אֵל
מִצִּיאִים מִמַּצְרַיִם, אֲתָה אוֹמֵר הִנֵּה עִם יָצֵא מִמִּצְרַיִם,

gert; (daf. 10, 10): עמל וכעס sogenannt, weil jede Übertretung den Ewigen erzürnt. ה' אלהיו עמו Selbst wenn sie ihn erzürnen und sich gegen ihn empören, so weicht er doch nicht aus ihrer Mitte. ותרועה מלך בי Dieser תרועה bedeutet Liebe und Freundschaft, wie (Sam. 2, 15): רעה דוד ein Freund Dawids; (Richt. 15, 6): ותנה למרעהו seinem Gefährten. Auch Onkelos übersetzt es: die Glorie ihres Königs ist unter ihnen. (22) אל מצרים מסצרים Du sagtest: Siehe, ein Volk, das aus Egypten gegangen (עם צר) es ging nicht von

בְּתוֹצֵאת רֹאשׁ לוֹ: (23) כִּי לֹא־נִחַשׁ
בִּיעֶקֶב: וְלֹא־קִזַּז בִּישְׂרָאֵל בַּעַת יֵאמֹר
בִּיעֶקֶב: וְלִישְׂרָאֵל מִדֶּֽפְעַל אֵל:

rael; zur Zeit wird verkündet Jaakob und

Mizrajim, wie die Stärke eines Reem ist ihm. —

(23) Denn es ist nicht Zauberei in Jaakob, und nicht Wahrsagerei in Israel; zur Zeit wird verkündet Jaakob und

רש"י

לא יצא מעצמו אלא האלהים הוציאם: כתועפות
ראש לו. בתוקף רום וגיבה שלו. וכן "קצף תועפות"
(איוב כ"ב) לשון קצף חזק, ואמר אני שיהא לשון
עוף ועופה, המעופף רום וגובה. ותוקף רב הוא זה:
כתועפות ראש. עשית גיבה ד"א "תועפות ראש"
תוקף ראשים, ואשרו כמותו: אלו פשדים (נמין
סיה): (23) כי לא נחש ביעקב. כי ראויים הם
לקדשה, שאין בהם מנחשים וקוסמים: כעת יאמר
ביעקב וי. עוד עתיד להיות עת בעת הזאת, אשר
תגלה חזקתו לעין כל, שהי' יושבן דגנין ולומדים
חכמה מפי' ומה צדן לפנים משולח השבתה וזה
ישאלו להם, מה פעל אל? והיו שואלים ליעקב
הוא זה מורד? ("שעיה ד'). ד"א יאמר ליעקב
אינו לשון עתיד, אלא לשון הנה אינן צריכין למנחש
וקוסם, כי בכל עת שצריך להאמר ליעקב ולישראל
מה פעל הקב"ה ומה גורלו ביום, און מנחשים
וקוסמים, אלא נאמר להם על פי נביאיהם, מה היא
גורל המקום או ארץ ויתמים מגידים להם. ואנקולוס

selbst, sondern der Allmächtige führte es heraus. —
Seine Macht, Hoheit und Erhabenheit angewiesen, wie in (Job 22, 25): וכס: תועפות Gott sei dir Walderz und Silberbarren! Ich (Raschi) denke, daß er aus der Wurzel יצא עוף fliegen, stammt, der Flug in die Höhe erfordert besondere Kraftentfaltung. תועפות heißt eine mächtige, hochstrebende Gewalt. Nach unsern Lehrern: Dämonen. (2) Sie sind würdig, gesegnet zu werden, weil keine Zauberer und Zeitendeuter unter ihnen sind! אמת ליעקב!

Es wird eine Zeit kommen, so wie in der gegenwärtigen die göttliche Liebe ihnen sich vor aller Welt offenbaren wird; seine Lehre wird unmittelbar von ihm selbst ihnen mitgetheilt werden, daß sie dadurch höher, als die dienenden Engel stehen, welche dann vernünftigt anrufen werden: Was hat doch Gott gewollt? darauf deutet das Wort (Jes. 20, 20): „deine Augen sehen deine Lehrer.“ Aber das bedeutet nicht das Zukünftige, sondern das Gegenwärtige, sie brauchen keine Zauberer oder Zeitendeuter, da sie jederzeit, wenn es nöthig wird, zu erfahren, was Gott über Israel beschloffen hat, sie nicht erst Zauberer und Zeitendeuter befragen, sondern es wird ihnen durch Propheten bekannt gegeben oder durch den Altim und Timim verkündet.

(24) Siehe, ein Volk, wie eine Löwin steht es auf, und wie ein Löwe erhebt es sich; nicht legt es sich, bis es verzehrt hat den Raub, und Blut der Erschlagenen getrunken. (25) Da sprach Balak zu Bileam: Weder verfluchen sollst du es, noch sollst du es segnen. (26) Und Bileam antwortete und sprach zu Balak: Habe ich nicht der Ewige reden wird, das muß ich thun?

(24) הִנֵּה עַם כְּלָבִיא יָקוּם וְכִאֲרִי לֹא יִשְׁבֹּל עוֹד-לֹא בָלַל מִרְחַת וְדָם-חֲרָדִים יִשְׁתָּה: (25) וַיֹּאמֶר בִּלְהָם אֶל-בָּלָק גַּם-קֶבֶד לֹא תִקְבְּנוּ גַם-בִּרְחָה לֹא תִבְרַכְנוּ: (26) וַיַּעַן בָּלָק וַיֹּאמֶר אֶל-בִּלְהָם הֲלֹא הִבְרַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר בְּלֹא אֲשֶׁר-יִדְבֹר יְהוָה אֵתוֹ אֶעֱשֶׂה: שֵׁשׁ שְׁנֵי

zu dir geredet und gesprochen: Alles, was der Ewige reden wird, das muß ich thun?

רש"י

(24) Sie ermannen sich und eilen frühmorgens muthig wie Löwe und Leoparde, die göttl. Gebote zu vollziehen, das Kallih-Kleid zu umhüllen, das 2te Gebot anständig zu lesen und die vorschriftsmäßig anzulegen. — לא יִשְׁבֹּל Des Nachts legen sie sich nicht zu Bette, bevor sie die Furcht vor jedem Unheil gebauet haben. Wodurch? Dadurch, daß sie in dem Nachtgebete קריאת עשר על קריאת ihren Geist, ihr Leben dem göttlichen

Schutze empfohlen haben, und sicher sind, daß er sie gegen feindlichen Überfall schützen für sie streiten und ihre Feinde niederstrecken wird. Ausführlich im Unkelos. Uth. 7. 12, 22) heißt: Den Zauberer Bileam, Sohn Beor's erschlugen die Kinder Israels mit dem Schwerte unter den anderen Erschlagenen. (25) Diese beiden ergänzen einander, sie bedeuten: weder — noch; ebenso (Rön. 1, 3, 26) היה

לא תרגם בן: (24) הן עם כלבאי יקום וכו'. קשה עומדים משנתם שחרית, הן מתקדצין כלבאי וכארי להמוך את המצות; ללבוש שלות, לקרא את שמע ופניהם חפצין: לא ישכב. בלילה על מצותו, עד שהוא אוכל ומחביל כל מונח בבא לשרפו. ביצה, קורא את שבע על משהו ומקדיר רוחו ביד המקום; בא מחנה וניס להרוקם, הקב"ה שומרים ונלחם מלחמתם ומפלים חרדים. דא"ה עם כלבאי יקום" וימר. בתרגומו: ודם חללים ישתה. נתנפא שאין משה מה, עד שישל מלכי מדון חללים, ויהרג הוא עמיהם (במ"ר) שגאמר "ואת בלעם בן בעור הקיום הרגו בני ישראל בחרב על חרדיהם" (יהושע י"ג):

(25) גם קב לא תקבנו, "גם" ראשוני מוסף על "גם" השני, "ונם" השני על "גם" ראשוני, וכן "גם" לי

(27) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בָּלָעַם לֵכֶה־נָּא
אִתְּךָ אֶל־מָקוֹם אֲחֵר אוֹלֵי יִישׁוּ בְעֵינֵי
הָאֱלֹהִים וְקִבְּצוּ לִי מִשָּׁם: (28) וַיִּפֹּה
בָּלָק אֶת־בָּלָעַם רֹאשׁ הַפִּעִיּוֹר הַנִּשְׁקָה
עַל־פְּנֵי הַיְשִׁיבוֹן: (29) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם
אֶל־בָּלָק בְּנֵה־לִּי בָּזָה שְׁבַעַה מִזִּבְחֹת
וְהִנֵּן לִי בָּזָה שְׁבַעַה פָּרִים וְשְׁבַעַה
אֱלִיִּם: (30) וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר
בָּלָעַם וַיַּעַל פֶּה וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ:

כד (1) וַיֵּרָא בָלָעַם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי
יְהוָה לַבָּרֶךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־

(27) Da sprach Balak zu Bileam: Komm hoch, ich will dich mitnehmen an einen andern Ort; vielleicht ist es recht in den Augen Gottes, daß du es mir verwünschest von dort aus. (28) Und Balak nahm Bileam mit auf die Spitze des Beor, die hinblicket über die Fläche der Wüste. (29) Da sprach Bileam zu Balak: Baue mir hier sieben Altäre, und bereite mir hier sieben Stiere und sieben Widder. (30) Und Balak that, so wie Bileam gesprochen, und

opferte einen Stier und einen Widder auf jedem Altar.

24. (1) Als Bileam sah, daß es gut war in den Augen des Ewigen, Israel zu segnen, so ging er nicht

רשי

גם לך לא יהיה (מלכים א' ג'), וכן גם בחר גם בתולה (דברים ל"ב): (27) וקבוצו לי אין זה לשון צווי כמו 'וקבצו', אלא לשון עתיד; אוֹלֵי יִישׁוּ בעיניו ותקבצו לי משם מלדיראש בלעז, Maudiras (Malediras דמו וקולטט מלדיראש): (28) ראש הפעור, קוסם היה בלך, והוא שהן עתידין ללקות על ידי פעור, ולא היה יודע במה אמר: שמה הקללה תהיה עליהם משם, וכן כל החזנים במוקדים רואים, ואינם יודעים מה רואים:

כד (1) וירא בלעם כי טוב וכו'. אמר, איני צריך לברך בהקבצו, כי לא יתפוס לקללם:

weder mir noch dir soll es gehören. (M. 5, 32, 25) גם בחר גם בתולה — (27) Dies ist nicht befehlend, wie das obige, sondern zukünftig, d. h. vielleicht gefällt es Gott, daß du es von dort verwünschest. (28) ראש הפעור Balak war ein Zauberer, er sah ein, daß sie dort gestraft werden, wußte aber nicht, wodurch, und sagte, vielleicht wird hier

der Fluch wirksam sein. So ist es bei allen Sternendeutern, sie sehen Etwas, sie sehen aber nicht was.

24. (1) ורא בלעם Er sprach, ich darf Gottes Rathschluß nicht länger prüfen, er will sie nicht fluchen lassen. —

wie ein und das andere Mal auf Baubergefichte aus, und richtete nach der Wüste sein Gesicht. (2) Und Bileam erhob seine Augen und sah Israel lagernd nach seinen Stämmen, da kam über ihn der Geist Gottes. (3) Und er hob an seinen Spruch und sprach: Spruch Bileams, des Sohnes Beors, Spruch des Mannes geöffneter Augen.

הָלַךְ כַּפֶּעַם-בַּפֶּעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים
וַיֵּשֶׁת אֶל-הַמִּדְבָּר פָּנָיו: (2) וַיֵּשֶׁא
בַלְעָם אֶת-עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת-יִשְׂרָאֵל
שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו וְהָיָה עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים:
(3) וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאם בַּעַם
בְּנֵי בְעוֹר וְנָאם הַגִּבּוֹר שְׁתֵּם הָעֵינַי:

des Sohnes Beors, Spruch des Mannes

רשי

כפעים כפעים so wie er zweimal gethan hat. לקראת נחשים Er ging nicht auf Baubergefichte aus, um zu wissen, ob Gott sie fluchen will oder nicht, vielleicht, dachte er, fügt es Gott nach seinem (Bileams) Willen: ich will nun ihre Sünden (beim עני in Erinnerung bringen, vielleicht wird der Fluch dadurch von Erfolg sein. וישת אל רישת אל Nach Dnt. er richtete gegen die Wüste seinen Blick wo Israel das Götzenkalb gemacht

ולא הלך כפעים בפעים. פאשר עשה ב' פקמים: לקראת נחשים. לנחש. אולי יקרה ה' לקראתו. פרצונו: אמר: רוצה ולא רוצה לקללם. אנפיר עונותיהם. והקללה על הזקרת עונותיהם תחול: וישת אל המדבר פניו. פפרנומו: (2) וישא בלעם את עיניו. בקש להכניס בהם עין רעה. והרי יש לה' מדותיו: עין רעה. וירח גבורה. ונפש רחבה אמורים למעלה (אבות פק ה'): שכן לשבטיו. ראה כל שבט ושקט שובן לעצמו ואין מעורבין. ראה שאין פחתיהם מכוננין זה כנגד זה. שלא יציץ לחוד אהל הבירו: ויהי עריו רוח אלהים. ענה בלבו שלא יקללם: (3) בנו בעור. כמו למעיני מים (תהלים ק"ד). ומיא שניהם היו גוהרים. מאכותיהם. בלק בנו צפור אביו

hatte. (2) וישא בלעם את עיניו Er wollte sie durch einen bösen Blick schädigen, dies ist eines seiner drei Laster, denen er ergeben war: Ein böses, mißgünstiges Auge, ein hochfahrendes Gemüth und ein ungenügsamer Sinn, was aus dieser Stelle, dann oben 22, 13 und 22, 18 zu ersehen ist. שוכן לשבטיו Er sah, daß ein jeder Stamm abgesondert wohnte, nicht ordnungslos, die Thüren der Zelte waren nicht einander gegenüber, wodurch Keiner in das Zelt des Andern neidisch sehen konnte. ויהי עליו רוח אלהים er beschloß daher, sie nicht zu fluchen. (3) בני בעור wie (Ps. 114) מים. Der Midr. deutet auf vor בני בעור und vor צפור also: Beide, Balak und Bileam waren größer, als ihre Väter, Balak als Regent, und Bileam als Prophet,

(4) נֶאֱמַר שָׁמַע אֱמִירֵי־אֵל אִשְׁרֵי מַחֲוֶה
 שְׂרֵי יַחֲוֶה נִפְלַ וְנִלְוֵי עֵינֵיהֶם: (5) מַה־
 טַבּוֹ אֱהִלֶּיהָ יַעֲקֹב מִשְׁנָתָהּ יִשְׂרָאֵל:
 (4) Spruch des Hörers
 der Worte Gottes, der
 Gesichte des Allmächtigen
 siehet, hinfallend und ent-
 hüllter Augen. (5) Wie
 schön sind deine Zelte,
 Jaakob, deine Wohnungen, Israel!

רש"י

בנו הוא במלכות. ובלעם גדול מאדו בנביאות קנה
 בן פרס הרה: שתום העין. עינו נקרה ומצאת
 לחזק וחדר שלה נראה פתוח ונשון משנה הוא כרי
 שישתום ונסתום ונגב (ע"ז ס"ט). ונפוחה נאמר
 לפי שאמר ומספ- את רובע ישראל. שתקדמה וישב
 ומונה הכיעותיהן של ישראל כמי תבא טעם שגדל
 הצדיק מפנה אחר בלבו מי שהוא קדוש ומשפחה
 קדושים יסתפר בדרך הדלוי ועל דבר זה נסתם
 עינו של בלעם (נדה ל"א). ויש מפרשים שתום
 העין פתוח העין כמו שתרגם אנקלוס. ועל שאמר
 שתום העין ולא אמר שתום העינים למדנו שפסוקא
 באחת מעיני הרה: (4) נוסף וגלוי עינים. פשוטו
 פתוחה שאין נראה עליו אלא כל לה כשהוא
 שוכב. ומדרשו כשהיה נגלה עליו לא הרה בו פח
 לעמוד על רגליו ונופל על פניו לפי שהיה ערל
 וקאום. להרחיק נגלה עליו בקומה וקופה לפניו:
 (6) מה טובו אהליה על שראה פתחיהם שאין

so daß Bitor wie der Sohn
 und Beor wie der Sohn
 Bileams gelten konnte.
 Der Hunderter (מרה) stam-
 me eben vom Fünfsiger
 Auges: Bileams Auge war
 ausgeflochen, u. die Augen-
 höhle offen. שתום ist tal-
 mudisch offen, Talm. Abod.
 Sara 69: כרי שיסתום רסתיים: ויניב
 (bis er im Tasse eine
 Öffnung macht, sie ver-
 schließt und abtrocknet).
 Unsere Lehrer erklären
 שתום wie סתום verschlossen,
 weil er sagte את יספס-
 ויב d. h. daß Gott
 die Geburten Israels be-
 obachtet, um einen From-
 men zu erblicken, und er

dies für den Allerheiligsten für ungeziemend fand, daher erblindete
 er. Einige übersetzen העין שתום wie Dnf. geöffneten Auges, scharf-
 blickend; und weil es nicht heißt שהים העינים, sondern העין, so er-
 fahren wir, daß er einäugig war. (4) נוסף וגלוי עינים Wie es Dnf. gibt:
 Gott erschien ihm bloß des Nachts, wenn er auf dem Lager hin-
 gefallen war. Nach dem Midr. heißt es, wenn Gott ihm erschien,
 hatte er keine Kraft sich aufrecht auf den Füßen zu erhalten, sondern
 er fiel aufs Angesicht, weil er als Unbeschnittener vor ihm aufrecht
 zu stehen nicht würdig war. (5) מה טובו אהליה Er sah ihre Thüren,

(6) Wie Thäler strecken sie sich hin, wie Gärten am Ströme, wie Aloëbäume, die der Ewige gepflanzt, wie Zedern am Wasser. (7) Es fließt Wasser aus seinen Eimern, und sein Same an reichen Gewässern;

דִּשְׁנִי

daß sie einander nicht gegenüber standen. משכנתך Deine Lagerplätze, so Dnf. Oder מה מבי heißt, wie herrlich ist dein Zelt in Schilo, und der Tempel, wofelbst man Opfer darbringt, um zu verfühnen. משכנתך Selbst wenn sie verwüstet liegen, sind sie noch Pfänder (משכן), und ihre Ruinen bewirken noch Sühne für die Menschen, wie es (Malagel. 4. 17) heisst: Gott hat seinen Zorn vernichtet; wodurch? רצת אש indem er Zion durch Feuer verheerte. (6) כנחלים Wie Bäche sich hin strecken. Unsere Lehrer bemerken (Sanh. 105): Aus den Segnungen dieses Wässers entnehmen wir, welchen Fluch er im Sinne

מכונן זה מל זה: משכנתך. תחתך פתענו. דבר אחר מה טובו אהלך, מה טובו אהלך שילה וביית עולמים בישבו ישמקריבין בהן קרבונו לבשר עליהם: משכנתך. אה בשהו תרביץ לה שכן משפון עליהם ותקדון פסדה על הנקשות שנאמר: פלה ח' את קמחו (אוכה ד), ובמה פלה? ויצת אש קצין: (6) כנחלים נשו. שנאמר ונקטנו לנשות למרחוק. אהרן רבותינו: מדרשנו של אותו רשע אני לומדים מה ה' בלבו לקדלם, בשאמר וישת אל המדבר פנה וישקדס המקום את פו בדם מעין אחס קבלות שבקש צומח, כולי בראיתא בחלק (סנהדרין קיה): כנחלים. פתענו לשון מדר ונחלות (תהלים מ"ח): נטע ה' בני עקי. לשון אחר נאדלים נטע ה' בשמים תחתיהן האהל. שנאמר ותחתם נאהל לשבת (ישעיה מ'). (ולשון זה אינו ראוי היה לו לנקד האהלים אליהם בחולם): נטע ה' לשון נטע נטע קצין נאדלים, שנאמר נטע אהל אפרת (דניאל י"א): (7) מדרה. מבארותי ופירש פתענו: וורעו במים רבים. לשון העצמה

und Gott seine Sprache umwandelte, da segnete er sie mit dem Inbegriffe des Fluches, den er eben auszusprechen gedachte. כנחלים Dnf. wie (Ps. 45, 9) מרה ומהלות אלpe und Myrrhe. ה' gepflanzt im Garten Eden. Oder כנחלים wie die Himmel, welche wie ein Zelt ausgebreitet sind. ה' Wir finden נטע auch bei Belten, wie (Dan. 11, 45) אפרת er pflanzte sein Prachtzelt. (7) מדרה Aus seinen Brunnen; nach Dnf. es werden Könige seinen Nachkommen entflammen, welche mächtige Nationen beherrschen sollen. וורעו במים רבים Glück und Wohlfahrt

וירם מאנג מלכו ותנשא מלכתו:
 (8) אר מוציאיו ממצרים
 כתועפת ראם לו יאכל גוים
 צריו ועצמותיהם יגרם וחציו ימחץ:
 ihre Gebeine zermalmt es, und seine Pfeile zerfchmettern.

רש"י

הוא קודם הורע על פני הקים: וירם מאנג מלכו.
 מלך ראשון שלהם יקבוש את אגג מלך עמלק:
 ותנשא מלכותו. של יעקב ותר ויתר שיבא אחריו
 דוד ושלמה: (8) אר מוציאיו ממצרים. מי נרם
 לו הגדולה הזאת? אל המצרים ממצרים בתוקף
 וירם שלא יאכל את הנשים שהם צריו: ועצמותיהם.
 של צרים. ירם. מנחם פתר ב' לשון שבירה וכן
 „לא נרמו לבקר“ (צפניה ג) וכן „את חרשה תנכרם“
 (יחזקאל כג) ואני אור לשון עצם הוא שמנער
 הקשר בשני מקבים ותמוש שופנים ומעמיד העצם
 על עקמיותו: וחציו ימחץ. אוקולוס תרגם חציו
 של צרים תיקה שלהם כמו בעלי חיים מרי
 פלוגתא (לשון חלוקה וחצייה). וכן ימחץ לשון
 ומחצה ותלפז רתו (שופטים ה) שחציו את ארצם
 ויש לפתור לשון חיים ממש חציו של הקנה ימחץ
 בקדם של צרים יטבול ויטבע בקדם כמו: למען

verheißend, wie Same in
 gut bewässertem Boden.
 וירם מאנג מלכו. Ihr erster
 König (Saul) wird den
 Agag, König von Amalek
 unterjochen. וירשא מלכותו.
 Jakobs Reich wird (durch
 Saul) erhabener sich ge-
 stalten, noch mehr aber
 durch David und Salomo,
 die ihm auf den Thron
 folgen. (8) אל מוציאיו
 Wer verließ ihnen
 diese Größe? Die Allmacht,
 die sie aus Egypten ge-
 führt, durch deren Macht
 und Erhabenheit werden
 sie die Völker, welche ihre
 Feinde sind, vernichten.
 ועצמותיהם Die Gebeine der

Feinde. ירם heißt nach Menachem zermalmen, ebenso (Jes. 3, 3)
 sie lassen keinen Knochen bis am Morgen, und (Ezech.
 24, 34) in Scherben zerbrechen. Ich (Maschi) behaupte,
 daß ירם entbeinen, abnagen bedeutet, daß er das Fleisch ringsum mit
 den Zähnen abnagt, das innere Mark ausfaugt, bis der Knochen nackt
 zurückbleibt. וחציו ימחץ. Dnf. liest וצר den Theil, welchen der Feind
 besitzt, so wie er (M. 1, 49) mit בעלי חיים die Theil-
 haber übersetzt. ימחץ ähnl. (Micht. 5, 26) ומחצה וחלפה רתו
 seine Schläfe; sie werden sich das Land theilen. חציו kann aber auch
 Pfeile bedeuten: Gottes Pfeile werden in das Blut der Feinde

(9) Es lauert, legt sich hin, wie Löwe, wie Löwin, wer reizt es auf? Die dich segnen, sind gesegnet, und die dich verfluchen, verflucht. (10) Da entbrannte der Zorn Balaks gegen Bileam und er schlug seine Hände zusammen und Balak sprach zu Bileam: Meine Feinde zu verwünschen habe ich dich gerufen, und siehe, gesegnet hast du schon drei Mal. (11) Und nun stiche nach deinem Ort. Ich sprach: Ehren will ich dich; aber siehe, der Ewige hat dich abgehalten von Ehre. (12) Da sprach Bileam zu Balak: Habe ich nicht auch zu deinen Boten, die

du zu mir gesandt, geredet und gesprochen; (13) Wenn Balak mir gäbe sein Haus voll Silber und Gold, so vermöchte ich nicht zu übertreten den Befehl des Ewigen, zu thun Gutes oder Böses aus meinem Herzen; was der Ewige reden wird, daß muß ich reden.

רש"י

getaucht und gefärbt werden, wie in (Ps. 68, 24) תמחץ רגלך בדם; es hat immer die Bedeutung von Verwunden, so (Mt. 5, 32, 39): מחצתי ואני איפא: ich verwunde u. heile wieder; der mit Blut Gefärbte erscheint, als wäre er verwundet, verlegt. (9) כרע שוכ כאי: Sie werden in ihrem Lande sich niederlassen, gewaltig, mächtig. (10) ויספק Er schlug die Hände zusammen. (13) לעבור את סי' ה' Hier steht nicht wie früher אלהי, weil er wohl wußte, daß er bei Gott

(9) כרע שכב כאי וכלביא מי יקימנו מברכך ברוד וארריך ארוד: (10) ויהי אחך בלך אל-בלעם ויספק את-כפיו ויאמר בלך אל-בלעם לרב איבי קראתו ויהנה ברכת ברך זה שליש פעמים: (11) ועתה פרוח-לך אל-מקומך אמרתי כפר אנכרד ויהנה מנעד יהוה מבור: (12) ויאמר בלעם אל-בלק הלא גם אל-מלאכך אשר-שלחת אלי דברתי לאמר: (13) אסית-לך בלך מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את-פי יהוה לעשות טובה או רעה מלבי אשר-ידבר יהוה אתו אפר: שבע

תמחץ רגלך בדם (תהלים ס"ח), ואין זו מלשון מכה כמו מחצתי שהעביר בדם נראה כאילו מחצתי ונניע: (9) כרע שכב כאי. פתדנימו יחישבו בארצם בלח ונבגדה: (10) ויספק. הקה זו על זו: (13) לעבור את סי' ה'. פאן לא נאמר אלהי כמו שנאמר בראשונה; לפי שידע שנבאש בתקנה

(14) וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי לֵכָה
אֵיעָצָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמִּי
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים: (15) וַיֵּשֶׁא מִשְׁלֹ
וַיֹּאמֶר נָאם בְּלָעַם בְּנֵי בְעֹר וְנָאם הַגָּבֵר
שְׁתֵּם הָעֵין: (16) נָאם שָׁמַע אֱמֶר־אֵל
וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן מַחֲזֶה שְׂדֵי יְחִזֶּה נֶפֶל
וַגְּלִי עֵינָיו: (17) אָרְאֵנוּ וְלֹא עֲתָה

(14) Und nun, siehe, ich
gehe zu meinem Volke;
komm, ich will dir voraus-
sagen, was dieses Volk
thun wird deinem Volke
in spätern Zeiten. (15)
Und er hob an seinen
Spruch und sprach: Spruch
Bileams, des Sohnes Be-
ors, Spruch des Mannes
geöffneter Augen. (16)
Spruch des Hörers der

Worte Gottes und des Kenners der Kenntniß des Höchsten, der
Gesichte des Allmächtigen siehet, hinfallend und enthüllter Augen.
(17) Ich sehe ihn, doch nicht jetzt,

רש"י

וְנִמְרָד: (14) הוֹלֵךְ לְעַמִּי. מִעֲמָה תְּרִינִי בִּשְׂאֵר עַמִּי
שֶׁנִּסְחָלַק הַקְּבִיָּה מֵעָלָיו: לֵכָה אֵיעָצָה. מִה קָדָּ
דַּעֲשִׂיתָ. וְמִה הִיא תַּעֲצָה? אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֱלֹהֵי שׁוֹנֵא
וְמִה הוּא כִּי בְּרִאִימָא בִּפְּיָה לֵהֲלֹךְ (סְנַהֲרִין קִיָּה) תִּרְעַ
שְׁבָלָעַם הַשִּׂיא עָצָה וְזוֹ לְהַבְשִׁילָם בְּזִמָּה שֶׁהָרִי נִאֲמַר
הֵן הָיָה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבָרָם בְּלָעַם: אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
הָעָם לְעַמְּךָ. מִקְרָא קָצֵר הִיא זֹה. אֵיעָצָה לְהַבְשִׁילָם
וְאִימָר לָהּ מִה שֶׁהִיא עֲתִידִין לִהְיוֹת לְדָרֵךְ לְמֹאָב בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים: (16) וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן. לִכְנוֹן הַשְׁעָה
שְׁבוּעָם בָּהּ: (17) אֲרֹאנוּ. רֹאנוּ אֲנִי שְׂבָחָהּ שֶׁל
יַעֲקֹב וַיְדַלְּקֵן אֵף לֹא עֲתָה הִיא אֵינִי לְאַחֵר וְזָן:

sich verächtlich gemacht,
und nun verfloßen sei.
(14) הוֹלֵךְ לְעַמִּי
sagte er, bin ich wieder,
wie jeder Andere, aus
meinem Volke, da Gott
ihn verließ. Ich
will dir rathen, was du
thun sollst; und worin
bestand der Rath? Der
Gott dieser Nation —
sagte er, verabscheut die
Unzucht. so (Talm. Sanh.

105 Bileam gab den Rath,

sie durch Unzucht zu verleiten, denn so heißt es weiter, 31, 16:
Sieh, sie sind es gewesen, die die Kinder Israels auf den Rath
Bileams zur Treulosigkeit gegen Gott verleiteten. וְזֶה הָעָם הַזֶּה
Dies ist ein oerklärter Satz, es sollte heißen, ich will dir
rathen, sie zum Falle zu bringen, ferner wisse, wie schlimm sie einst
mit Moab verfahren werden, sie werden nämlich zerstückern die
Häupter Moab. Auf erklärt die Text-Kürze des Hebräischen voll-
ständig. (16) וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן Er weiß den Augenblick zu treffen, wann
Gott zürnt. (17) אֲרֹאנוּ Ich sehe die Würde und Größe Jakobs, aber

ich schaue ihn, doch nicht nahe; es tritt hervor ein Stern aus Jaakob und steht auf ein Scepter aus Jisrael, und zerschmettert die Seiten Moabs und durchhört alle Söhne der Felsen. (18) Und Edom wird Eroberung, und Eroberung wird Seir seiner Feinde, und Jisrael übt Tapferkeit. (19) Und er herrscht von Jakob aus und vernichtet die Entnommenen

רש"י

noch nicht jetzt, sondern in späterer Zeit. דרך כוכב. Er wird hervortreten, gleich (Klagel. 3, 12) דרך קשת; Auf. eines Sterns. Es wird ein König entstehen; auch der Stern tritt pfeilschnell hervor, so wird sein Glückstern erscheinen. וקם. Es erhebt sich ein regierender herrschender König. ומחזן פאתי מוא. Dies bezieht sich auf David, von dem es heißt (Sam. 2, 8, 2): Er ließ die Moabiten auf die Erde legen und maß sie mit einer Messschnur und bestimmte je zwei Schnurlängen zum Tode, und eine zum Leben. וקרר. von Kereh graben, gleich (Kön. 2, 19, 24) ich durchgrabe; (Jes. 51, 1) auf die Brunnenhöhle, aus der ihr gegraben seid; (Spr. 40, 17) ausgehauen. כל בני שח. Alle Nationen, denn alle stammen von Schet, dem Sohne Adams, des Urmenschen ab. (19) Noch ein anderer Herrscher wird von Jakob hervortreten. וראבד שריר מעיר. Er vertilgt, was entnommen von der vornehmsten Stadt in Edom, beziehend

דרך כוכב. בפתחומו לשון דרך קשת (איכה ב') שחזקב עיר דהין ובלעז' דישש'נט Distinct il s'e tendit מר בני'טט יד מוט) פלומר וקום מזל: וקם שבת. מלך הדה ומשל: ומחזן פאתי מואב. התנוסס מפדש קוצר העבר ויקמול וכו': ומחזן פאתי מואב. זה דוד שנאמר בו השבב אותם ארצה וקמר שני תבלים להמת וגו' (שמואל ב' ה'): וקרר. לשון קרה. כמו אני קרתי (מלכים ב' י"ט). מקבת בור נקרתם (ישעיה נ"א). קרה עורב' נחל מור'ר בלעז' Four Fourer) גמגמא ויהוה: כל בני שח. כל האומות שגלם יצאו מן שח בנו של אדם הראשון: (18) והיה ירשה שער אויביו. וקרר: (19) וירד מיעקב. ועוד יהיה מושל אחר מיעקב: והאבד שריר מעיר. מעיר החשוקה. (של אדם והוא רומי) ועל מלך הקשית אומר קן

שָׂרִיד מֵעִיר: (20) וַיֵּרָא אֶת־עַמְלֹק
וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֹאשִׁית גִּוִּים עִמָּךְ
וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אֶבֶד: (21) וַיֵּרָא אֶת־
הַכֵּינִי וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אִיתָן מוֹשָׁבָה
וַיֵּשֶׂם בְּסֵעֵי קֶדֶךָ: (22) כִּי אֲסִיְיָהָ

aus den Städten. (20) Und er sah Aalek, da hob er seinen Spruch und sprach: Das erste der Völker ist Amalek, sein Ende aber untergehend. (21) Und er sah den Keni, da hob er an seinen Spruch und sprach: Fest ist dein Wohn-

siß, und gelegt auf Felsen dein Nest. (22) Gleichwohl, wenn getilgt

רשי

שָׂאָמֶר בּוֹ וַיִּרְדּוּ מִכָּאֵר עַד יָם (תהלים ע"ב) וְלֹא יִהְיֶה
שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו (עובדיה א'): (20) וַיֵּרָא אֶת עַמְלֹק.
נִסְתַּבֵּר בְּמִדְבָּרָא שֶׁל עַמְלֹק: רֹאשִׁית גִּוִּים עִמָּךְ.
הוּא קָדֵם אֶת כָּל־הַלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל, וְכָךְ תִּרְגֵּם
אֵינְקִלוֹס וְאַחֲרֵיתוֹ לִיְאֹבֶד בְּדָמָא שָׂאָמֶר "תִּשְׁחָדָה אֶת
זָכָר עַמְלֹק" (דברים כ"ה): (21) וַיֵּרָא אֶת הַכֵּינִי.
כִּמִּי שֶׁהָיָה קֵינִי תָקַע צֶלַע עַמְלֹק, בְּעֵינֵי שָׂאָמֶר
"וַיֹּאמֶר שְׂאוּר אֶל הַקֵּינִי" וְיֵי (שמואל א' ט"ז).
הַקֵּינִי אַחֵר עַמְלֹק, נִסְתַּבֵּר בְּהַדְרֹתָן שֶׁל כֵּינִי וְתָרָו.
שָׂאָמֶר בָּהֶם "תִּרְדָּעִתִּים שֶׁגָּעִתִּים שֶׁבָּתִּים" (ד"ה א'
ב'): אִיתָן מוֹשָׁבָה. תָּמָר אָנִי מַזְדִּיק וְכֵן לָךְ הָלֹא
אָתָּה עִמִּי הָיִךְ בְּעֵצָה "תָּבֵה נִתְחַבֵּמָה לוֹ" (שמות א')
וְעָתָה נִתְלַשְׁבֶּתָּ בְּאִיתָן וְכַעַז שֶׁל יִשְׂרָאֵל: (22) כִּי
אִם יִהְיֶה לְבַעַר קֵין וְיֵי. אֲשֶׁרְךָ שֶׁנִּתְקַעַת לְתוֹקָה

auf den König משיח, von dem es (Ps. 72, 8) heißt: er herrsche von Meer bis Meer; „es bleibt dann kein Nest vom Hause Israhel“ (Obad. 1). (20) Er über- schaute die künftigen Stra- fen Amaleks. ראשית גוים עמלך Amalek kam allen anderen Völkern zuvor, mit Israhel zu kämpfen, so überseht es Dnf.; zuletzt wird er durch sie zu Grunde gerichtet werden, denn es heißt (M. 5, 25): „Du sollst vertilgen das An- denken Amaleks“. (21) וירא את הכיני Weil Keni mit Amalek verbunden war, wie es (Sam. 1, 15, 6) heißt:

Saul ließ dem Keni sagen: Geht, trennt euch von Amalek, daher erwähnt ihn Bileam nach Amalek, er durchblickte die geistige Größe der Nachkommen Jithro's, von denen es (Chron. 1, 2, 55) heißt: Die Familien der Schriftgelehrten, die zu Tabek wohnten, nämlich: Tiratim, Schimatim, Schuchatim, worunter die Kenim zu verstehen sind. וירא את מושבך Mich wundert es, wie du in dieser Größe kömst; du warst ja doch mit mir in dem Rathe Pharao's: „Wir wollen den Israheliten durch List beikommen“, und nun bist du in Israhel fest und stark geworden. (22) וְיֵי לְבַעַר קֵין (Keni), daß du zu dieser Stärke

werden soll Kain, wie lange — Aschur führt dich gefangen weg. (23) Und er hob an seinen Spruch und sprach: Wehe! wer lebt, so es an ihm Gott thut! (24) Und Schiffe von Seiten der Rittim — und sie demüthigen Aschur, und demüthigen Eber; aber auch sie untergehend. (25) Und Bileam machte sich auf und ging und kehrte zurück an seinen Ort, und auch Balak ging seines Weges.

לְבַעַר קַיִן עַרְמָה אֲשֶׁר תִּשְׁבֵּךְ :
(23) וַיֵּשֶׂא מִשְׁלֹ וַיֹּאמֶר אִי מִי יֵחִיָּה
מִשְׁלֹ אֵד : (24) וַיֵּצֵא מִיָּד בְּתִים וְעֵנִי
אֲשֹׁר וְעֵנִי עֵבֶר וְגַם־הוּא עָרִי אֶבֶר :
(25) וַיֵּקֶם בְּלָעָם וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב לְמִקְלָמוֹ
וְגַם־בִּלְקָם הֵלֵךְ לְדִרְכוֹ :

רשי

gefangenst, und noch nicht aus der Welt geschwunden bist; wenn du auch einst mit den zehn Stämmen ins Exil wandern wirst, von deinem festen Wohnsitze — das hat nicht viel zu bedeuten, denn ער מה תשכך wie weit kann dich Aschur vertreiben? Allenfalls bis Chalach und Chabor, dies heißt noch nicht verschwinden, sondern bloß wie eine Ortsveränderung, dann aber wirst du mit den Übrigen zurückkehren. (23) וישא משלו Da er der Verharmung durch Aschur gedachte,

וְהָ שְׂאֵנָה נִפְדָּר עוֹד מִן הָעוֹלָם בִּי אִם אִתָּה עֲתִיד לָגֻלֹת עִם עֲשָׂרַת הַשְּׂבָטִים, וְתִהְיֶה לְבַעַר מִמָּקוֹם שְׂנֵאתִישְׁבָּה שָׁם מִה בִּכְדָּ: עַד מִה אֲשֹׁר תִּשְׁבֵּךְ. עַד הֵיכָן הוּא מְגֻלָּה אוֹתָהּ, שָׂמָּה לְחַלְחָ וְחָבּוֹר אִין וְהָ שְׂוִיד מִן הָעוֹלָם אֶלְמָה מִלְטוֹל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְתֵשֵׁב עִם שְׂאֵר הַגִּלּוּת: (23) וַיֵּשֶׂא מִשְׁלֹ וְעִי, בֵּין שְׂהַבִּיר אֵת שְׂבֵת אֲשֹׁר אֶבֶר: אִי מִי יֵחִיָּה מִשְׁוֹמֹ אֵל, מִי יִכָּל לְהַחֲיוֹת אֵת עַצְמוֹ מִשְׁוֹמֹ אֵת אֱלֹהִי שְׂלֵא יֵשֵׁב עָלָיו הַגִּלּוּת אֵת אֶלְמָה שְׂנֵאתִישְׁבָּה מִנְחָרִיב וּבִבְבֵּל אֵת כָּל הָאֲמוֹת וְעוֹד יִבְאוּ צִים מִדְּכַתִּים וַיַּעֲבְרוּ כַתִּים שָׁהָן רֹמִים בְּבִרְנֹת גְּדוֹלֹת עַל אֲשֹׁר: (24) וְעֵנִי עֵבֶר, וְעֵנִי אוֹתָם שְׂבָעֵבֶר הֵבֶר: וְגַם הוּא עָרִי אוֹבֶר, וְכֵן פִּירֵשׁ דִּנְאֵל עַר דְּקִשְׁלָה מִיִּחָא הַדּוֹבֵד נִשְׁמָה (דִּנְאֵל ו'): וַיֵּצֵא, מִסִּינֹת גְּדוֹלֹת דְּקַחְתִּיב וְצִי אֲדִיר (יִשְׁעִיה לִינ) מִרְנֻמוֹ וּבִדְרִי דְּכַתָּא:

sprach er: ויהי מי יחיה Wehe, wer kann sich am Leben erhalten, wenn Gott solches verhängt, daß ihn Gottes Verhängniß nicht treffe? Er läßt den Sancherib aufstehen, und alle Völker in Verwirrung bringen; es werden auch Schiffe aus Rittim kommen, diese Rittim welche die Römer sind, (s. Duf. מרומא), werden mit großen Flotten gegen Aschur kommen und ihn unterjochen. (24) ועני אשר Sie werden Aschur, so wie die, welche jenseits des Stromes wohnen, bedrängen. וְגַם הוּא עָרִי וְגַם הוּא עָרִי wie (Dan. 7, 11): Ich sah, daß das Thier umgebracht, sein Körper zerstört wurde. וַיֵּצֵא Große Schiffe, ähnl. (Sef. 33): וְצִי אֲדִיר ein mächtiges Schiff.

25. (1) Als Israel in Schittim wohnte, begann das Volk zu hulen mit den Töchtern Moabs. (2) Und sie luden das Volk zu den Opferrmahlen ihrer Götter, und das Volk aß und warf sich nieder vor ihren Göttern. (3) Und Israel hing dem Baal Peor an, und der Zorn des Ewigen entbrannte über Israel. (4) Und der Ewige sprach zu Mosche: Nimm alle Häupter des Volkes und laß sie hängen, dem Ewigen zur Ehre, gegen die Sonne, so wird sich abwenden der Brand des Zornes des Ewigen von Israel. (5) Und Mosche sprach

רש"י

25. (1) So hieß die Stadt. (2) Durch den Rath Bileams. (3) Wenn her Mann in Lust entbrannt sich ihr nähern wollte, da zog sie das Bild des Götzen Peors aus ihrem Schoße hervor und sagte: Erst beuge dich vor diesem! (4) Entblößung, zu dessen Ehre seine Anbeter ihren Leib entblößten. (5) Er schickte eine Pest über sie. Um die, welche ihm gedient haben, aufzuhängen. רפ'י heißt hängen, wie wir es bei den Söhnen Sauls (Sam. 2, 21, 8) finden: ורחקני לה' dort ist deutlich zu ersehen, daß sie gehängt wurden; da auf Götterdienst die Steinigung erfolgt, und alle Gesteinigten gehängt wurden. d. h. öffentlich; der Midrasch bemerkt, die Sonne macht die Sünder bekannt; eine dicke Wolke bildet den Hintergrund, daß

zu den Richtern Israels: Erschlaget ein Jeder seine Leute, die anhängen dem Baal Peor. (6) Und siehe, ein Mann von den Kindern Israel kam, und führte zu seinen Brüdern eine Midjanitin, vor den Augen Mosche's und vor den Augen der ganzen Gemeinde der Kinder Israel, und diese weinten am Eingange des Zeltes der Zusammenkunft. (7) Als Pinchas, der Sohn Elasars, des Sohnes Aharons, des Priesters, das sah, stand er auf

שפטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור: (6) והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד: מפסד (7) וירא פינתם בין אלעזר בין אהרן הכהן ויקם מתוך

רש"

er grell von den Sonnenstrahlen beleuchtet erscheint. (6) וזהו איש מבני ישראל בא Der Stamm Schimeon versammelte sich bei seinem Fürsten Simri und sagte: Wir werden mit dem Tode bestraft, und du sitzest sorglos? (f. Sanh. 82 ausführlich hierüber). — את המדינית d. i. Kofbi, Tochter Zur's. משה לעיני משה Sie fragten ihn, Mosche! Ist die (Frau) zur Ehe gesetzlich oder ungesetzlich? ist sie verboten. nun, wer hat dann dir die Töchter des Jithro zu nehmen erlaubt? Es wurde dem Mosche die Kunde und Gesetzbestimmung hierüber (von Gott) entzogen, darum brachen alle in Thränen aus. Beim gold. Kalbe stand Mosche sechsmal Hunderttausend Mann gegenüber, er zermalmte das Götzkalb, bis es zu dünnem Staub geworden, und ließ die Kinder Israels davon trinken, (M. 2, 32, 29); hier aber erschlaffte seine geistige Kraft; dies geschah deshalb, damit Pinechas komme und seinen wohlverdienten Lohn empfangen. (7) וירא פנתם Er sah die That, und wurde des Gesetzes eingedenk, er

הענין נקטל מנגדו תהמה ורחם עליו: (6) הרגו איש אנשיו כל אחד ואחד מדיני ישראל היה הורג שנים ודיני ישראל שמונת רבוא ושמונת אלפים נדאיתם בסנהדרין: (6) והנה איש מבני ישראל בא נתקדש שבטו של שמעון אצל ומרי שהיה נשיא ששקם אמר לו: את נדונין במיתה ואחרי יושב וכולי נדאיתם באלו הן הנשקפין (בסנהדרין דף פ"ו): את המדינית קובי בת צור: לעיני משה אמר לו: משה זו אסירה או מותרת? אם תאמר: אסירה בת יתרו מי היתירה לה וכולי נדאיתם הקם: והמה בכים. נתעצמה ממש הלכה כל הפועל ארמיה קנאים פוגעים בו. נעני כלם בבקיה. בצניח עמד משה כנגד ששים רבוא. שנאמר וישן עד אשר רק וי' וכן רפי ידיו אלא פדי שיבה פהם ויפול את הראוי לו (סנהדרין שם): (7) וירא פנתם. ראה מעשה ונזכר הלכה אמר לו

הַעֲרָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ: (8) וַיָּבֵא אַחֶר־
אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֶּבֶה וַיִּדְקֹר אֶת־
שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה
אֶל־קִבְתָּהּ וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל: (9) וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה
אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אֲלֶת: פ פ פ

פִּינָחָם

(10) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

(11) פִּינָחָם בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן

הָשִׁיב אֶת־הַמָּתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

trous, des Priesters, hat abgewendet meinen Grimm von den Kindern

aus der Mitte der Gemeinde, und nahm einen Spieß in seine Hand, (8) Und ging dem Manne Israels nach in das Gemach und durchstach beide, den Mann Israels und das Weib, durch ihren Leib. Da ward die Plage abgewehrt von den Kindern Israel. (9) Und es waren der Gestorbenen an der Plage vier und zwanzigtausend.

(10) Und der Ewige redete zu Mosche u sprach: (11) Pinchas, der Sohn Elasars, des Sohnes Aha-

רש"י

למשה סקובלגי סמך סבועל ארמית קנאין פינען
בו. אמר לו קבוצא דארתא איהו לינתי פרוקא.
מיד: ויקח רומח בידו ונר. (שם): (8) אל הקבה
אל האהל: אל קבתה. כמו הלחיים (ס"א אל הקיבה)
ותקיה. כיון בתוך זקרות של זמרי ונקבות שלה
וראי כלם שלא להזנ הרגם. והרבה נסים געשו לו
פולי כדאיתא התם (סנהדרין שם): חסלת פ' כלק:
(11) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. לפי שהיו
השכנים מבנים אותו האיתם בן פוסי זה שפיטם
אבי אמו. עגלים לעיא והרג נשיא שקט משואאל.
לפיכך בא הכתוב ויהס אחר אהרן (סנהדרין פ"ב)

sagte zu Mosche: Ich habe von dir die Thora überliefert erhalten: wer mit einer fremden Frauensperson Umgang pflegt, den dürfen Eiferer ergreifen, umbringen. Mosche erwiederte ihm hierauf: Der den Brief liest (der Vortragende) soll auch zugleich der vollziehende Wote sein. Daher nahm er einen Spieß u. s. w. (8) אל הקבה אל קבתה. הלחים; Alle waren über-

Durch ihren Leib, wie (M. 5, 18, 3) והקיבה
zeugt, daß er nicht ohne Grund getödtet hatte, wobei ihm viele Wunder wiederfuhren. (Sanh. 18).

(11) פינחס בן אלעזר. Weil die Stämme ihn geringschätzten: Seht diesen Sohn des שואאל, dessen Großvater (Sithro) Kälber mästete zum Götzendienste! (s. M. 2, 6. 25): מבנית שואאל = שפח עגלים לעזי, und nun hat er einen Fürsten aus dem Stamme Israels umgebracht;

Israel, indem er eiferte meinem Eifer in ihrer Mitte, daß ich nicht aufrieb die Kinder Israels in meinem Eifer. (12) Darum sprich: Siehe, ich gebe ihm meinen Friedensbund. (13) Und es sei ihm und seinem Samen nach ihm der Bund des ewigen Priesterthums; dafür, daß er geeifert hat für seinen Gott, und versöhnt hat die

בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאָתִי בְּתוֹכֶם וְלֹא-כִלִּיתִי
אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: (12) לָכֵן
אָמַר הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם:
(13) וְהָיְתָה לוֹ וּלְדוֹרָעוֹ אֶתְרֵי בְרִית
כְּהֵנֶת עוֹלָם פָּתַח אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְהֵיוֹ
וַיִּכְפֹּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (14) וְיֵשֶׁב
אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּכְנָה אֲשֶׁר הָבָה אֶת-

* קטיעה

Kinder Israel. (14) Und der Name des Israel, der erschlagen worden mit der

רש"י

dazu wird hier seine Abkunft von Aharon angegeben. Bnkawo At Knaati. Indem er für mich eiferte, u. über eine That zürnte, die mich hätte erzürnen müssen. — Knaa bedeutet überall das Bestreben, Etwas zu rächen.

(12) At Briti Shalom. Es wird ihm mein Bund zum beglückenden Frieden gegeben; wie wenn man sich Jemandem dankbar zeigt für eine gute That, so hat ihm Gott seine Zufriedenheit ausgesprochen. (13) Und dieser mein Bund. Dieser meine Bund. Bkwa Brait Chant Ewim.

Priesterwürde bereits den Nachkommen Aharons übergeben worden ist, so war dies nur der Fall bei Aharon und seinen Söhnen, welche mit ihm zugleich gesalbt wurden, so wie bei ihren Nachkommen, welche nach ihrer Salbung geboren wurden; Pinechas über, der früher geboren und nicht gesalbt wurde, war auch nicht dem Priesterthume bis jetzt einverleibt; so heißt es (Zalm. Seb. 101): Pinechas wurde nicht eher Priester, als bis er den (Sünder) Sinri umgebracht. Bnkawo At Knaati für mich; (Sach. 5, 2) Bnkawo At Knaati für Zion. (14) Und der Name des Israel, der erschlagen worden mit der

סוטה מ"ב): בקנאו את קנאתי. בנקמו את נקמתי. בקצף את הקצף שהיה לי לקצוף. כל דשון קנאה הוא. המתקרה לנקום נקמת דבר אנפ"ט מנש בלע"ו: (Emportement ד"ט צר"י-ע"כ) (12) את בריתי שלום. שפחה לו לברית שלום. כאדם המתחיל לטובה ונחמת למי שעושה עמו טובה, אף באן פירש לו הקב"ה שלומותיו (שם): (13) והיתה לו. בריתי זאת: ברית כהנת עולם. שאף על פי שקבר נתנה כהנה לדורו של אהרן, לא נתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו, ונתולדותיהן שיליוו אחר המשחחן, אבל פינחס שטלד קודם לכן ולא נמשח: לא בא לכלל כהנה עד באן. וכן שנינו בנזקים: לא נתנה פינחס עד שהרגו דומרי: זאלהיו. בשביל אלהיו. כמו. המקנא אתה ל"י (במדבר י"א). קנאתי דצינ"ן (וכירה ח') בשביל ציון: (14) ושם

הַמְדִּינִית זַמְרִי בֶן־סָלוּא נָשִׂיא בֵּית־אֵב
לְשִׁמְעוֹנִי: (15) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּתָּה
הַמְדִּינִית מִדְּבַר בֵּת־צִוִּי רֹאשׁ אֲמוֹת
בֵּית־אֵב בְּמִדְיָן הוּא: פ (16) וַיִּדְבֹּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (17) צִוּהָ אֶת־
הַמְדִּינִים וְהַכִּיתָם אוֹתָם: (18) כִּי

Beseindet die Midjaniten und schlaget sie. (18) Denn

רש

אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּמִקּוֹם שִׁיחָם אֶת הַמְדִּיק לִשְׁכַּח
מִיחָם אֶת הַדָּשָׁע לָנָא: נָשִׂיא בֵּית אֵב לְשִׁמְעוֹנִי.
לְאַחַר מַחֲשָׁא בְּמִי אֲמוֹת שָׁהוּ לִשְׁכַּח שִׁמְעוֹנִי, רֹאשׁ
לְהוֹדֵעַ שְׁכַחָהוּ שֶׁל מִיחָם, שָׁאָף עַל פִּי שָׁחָה הָיָה
נָשִׂיא לֹא נָעַם אֶת עֲצָמוֹ מִלִּפְנֵי הַלֵּל חֶשֶׁם לִפְנֵי
הוֹדֵעַ תְּהַיֵּב מִי הוּא הַמִּתָּה: (15) וְשֵׁם הָאִשָּׁה
הַמִּתָּה וְגו'. לְהוֹדֵעַ שְׁכַחָהוּ שֶׁל מִיחָם, שִׁמְעוֹנִי
בֵּת מִלֵּךְ לִנְוֹת, כִּדִּי לְחַשְׁשׁוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל: רֹאשׁ
אֲמוֹת. אַחֲרֵי מַחֲשָׁא מִלֵּךְ מִדְּבַר אֶת אִי וְאֵת רָקֶם
וְאֵת צִוִּי וְגו' (בְּמִדְבַר רֹאשׁ) וְהוּא הָיָה הַשֹּׁכֵב מִיִּלְכָם,
שְׁנֵאֵל־ רֹאשׁ אֲמוֹתָהּ, וְלִפִּי שְׁכַחָהוּ מִדְּבַר עֲצָמוֹ
לְהַפְקִיד בְּתוֹ, מִנְּאוֹ שְׁלִישִׁי: בֵּית אֵב, הַמִּשָּׁה בְּתִי
אֲבִית דִּי לְמִדְיָן: עִיפָה וְעַפְרִי וְהִיָּה אֲבִידָה וְאַלְדָּהָה
וְהָיָה הָיָה מִלֵּךְ לְאַחַר מִיחָם: (17) צִוּהָ, כִּדִּי וְגו'.
שְׁכַחָהוּ לְשִׁין הוֹדָה, עֲלִיכֶם לֵאמֹר אוֹתָם: (18) כִּי

Midjanitin, war Simri, Sohn Salu's, Fürst eines Stammhauses von Schimeon. (15) Und der Name des erschlagenen Weibes, der Midjanitin, war Koebi, Tochter Zurs; ein Volkshaupt eines Stammhauses in Midjan war er. (16) Und der Ewige redete zu Mose und sprach: (17)

stammung des Frommen zum Lobe, wie die des Ruchlosen zum Tadel her- vor. וְשִׂיא בֵּית אֵב לְשִׁמְעוֹנִי. Von einem der 5 Stammhäuser vom Stamme Schimeon; oder es will das Lob Pinechas erwähnen, obgleich Simri ben Solu ein Fürst war, so hielt sich Pinechas dennoch nicht zurück, gegen die Entweihung d s göttl. Namens zu eifern; daher gibt uns die Schrift den Namen des Erschlagenen bekannt. (15) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּתָּה. Es zeigt uns, wie weit die Feindseligkeit der

Midjaniten ging, sie gaben sogar eine Königstochter preis, um die Israeliten zur Sünde zu verleiten. רֹאשׁ אֲמוֹת. Einen von den fünf Königen der Midjaniten (Nr. 4, 31, 8): unter den Erschlagenen brachten sie auch die Könige אִי, רָקֶם, u. s. w. um, dieser war der Angesehenste unter allen, denn es heißt רֹאשׁ Haupt der Völkerschaften: weil er sich verächtlich machte, seine Tochter preis zu geben, wird er dort als der dritte gezählt. בֵּית אֵב Midjan hatte fünf Stammhäuser: וְעִיפָה וְעַפְרִי, dieser war das Oberhaupt eines solchen Stammhauses. (17) צִוּהָ. Die gegenw. Infinitiv-Form, so wie צִוֵּה, d. h. es liegt euch ob, sie feindselig zu behandeln. (18) כִּי צִוּרִים הֵם. In der

שָׂרִיד מֵעִיר: (20) וַיֵּרָא אֶת־עַמְלֶק
וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֹאשִׁית גּוֹיִם עִמָּלֶק
וְאַחֲרֵיתוֹ עָרֵי אֲבָד: (21) וַיֵּרָא אֶת־
הַקֶּנִּי וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֵיתָן מוֹשְׁבֵהוּ
וְשֵׁם בְּפֶלַע קֶנֶד: (22) כִּי אֲבִי־הֵיחָה

aus den Städten. (20) Und er sah Aalef, da hob er seinen Spruch und sprach: Das erste der Völker ist Amalek, sein Ende aber untergehend. (21) Und er sah den Keni, da hob er an seinen Spruch und sprach: Fest ist dein Wohn-

siß, und gelegt auf Felsen dein Nest. (22) Gleichwohl, wenn getilgt

רִשִׁי

שָׁנָאמֶר בּו וַיֵּרָא מִכָּא עַד קִים (תַּהֲלִים ע"ב) וְלֹא יִהְיֶה
שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו (עוֹבְדֵי א'): (20) וַיֵּרָא אֶת עַמְלֶק.
נִקְחָבֶל בְּמִדְבָּרָתוֹ וְשָׁל עֲמֶלֶק: רֹאשִׁית גּוֹיִם עִמָּלֶק.
הוּא קֶדֶם אֶת בָּלָם לְתַלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וְכָף תִּרְגֵּם
אֲנִיקְלוֹם וְאַחֲרֵיתוֹ לֵאמֹר בְּדָם. שָׁנָאמֶר תַּשְׁחָה אֶת
וְכָר עֲמֶלֶק" (רַבִּים כ"ה): (21) וַיֵּרָא אֶת הַקֶּנִּי.
כָּפִי שְׁהֵיחָ קִנִּי תִקְוֶה אֶצֶל עַמְלֶק. כְּעֵקֶן שָׁנָאמֶר
וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל אֶל הַקֶּנִּי: וְנִי (שְׂמוּאֵל א' ט"ו).
הַקֶּנִּי אַחֵר עֲמֶלֶק. נִקְחָבֶל בְּדוֹלְחָן שֶׁל בְּנֵי יִתְרוֹ
שָׁנָאמֶר בָּהֶם "תַּדְעָתִים שְׁנָעָתִים שְׂבָתִים" (ד"ה א')
כ': אֵיתָן מוֹשְׁבֵהוּ. תַּשְׁחָה אֶת מְדִינָתוֹ וְכִי לֶה תִּלָּא
אֶתָּה עַמִּי הָיָה בְּעֵצַת "תַּחֲבֵה נִתְחַבְּמָה לוֹ" (שְׁמוּאֵל א')
וְעַתָּה נִתְשַׁבְּחָה בְּאֵיתָן וְקִיעוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל: (22) כִּי
אִם יִהְיֶה לְבַעַר קִין וְנִי. אֲשֶׁרִיד שְׁנָחֶקֶעַת לְחֻקָּה

auf den König Micer, von dem es (Ps. 72, 8) heißt: er herrsche von Meer bis Meer; „es bleibt dann kein Nest vom Hause Gijabs“ (Obad. 1). (20) Er über- schaute die künftigen Stra- fen Amaleks. ראשית גוים. Amalek kam allen anderen Völkern zuvor, mit Israel zu kämpfen, so übersetzt es Duf.; zuletzt wird er durch sie zu Grunde gerichtet werden, denn es heißt (M. 5, 25): „Du sollst vertilgen das An- denken Amaleks“. (21) וירא את הקני Weil Keni mit Amalek verbunden war, wie es (Sam. 1, 15, 6) heißt:

Saul ließ dem Keni sagen: Geh, trennt euch von Amalek, daher erwähnt ihn Bileam nach Amalek, er durchblickte die geistige Größe der Nachkommen Jithro's, von denen es (Chron. 1, 2, 55) heißt: Die Familien der Schriftgelehrten, die zu Zabeg wohnten, nämlich: Tiratim, Schimatim, Schuchatim, worunter die Kenim zu verstehen sind. Mich wundert es, wie du in dieser Größe könnst; du warst ja doch mit mir in dem Rathe Pharao's: „Wir wollen den Israeliten durch List beikommen“, und nun bist du in Israel fest und stark geworden. (22) לבער קין Heil dir (Keni), daß du zu dieser Stärke

werden soll Assur, wie lange — Assur führt dich gefangen weg. (23) Und er hob an seinen Spruch und sprach: Wehe! wer lebt, so es an ihm Gott thut! (24) Und Schiffe von Seiten der Kittim — und sie demüthigen Assur, und demüthigen Eber; aber auch sie untergehend. (25) Und Bileam machte sich auf und ging und kehrte zurück an seinen Ort, und auch Balak ging seines Weges.

רש"

gefangest, und noch nicht aus der Welt geschwunden bist; wenn du auch einst mit den zehn Stämmen ins Exil wandern wirst, von deinem festen Wohnsitz — das hat nicht viel zu bedeuten, denn ער מה אשור wie weit kann dich Assur vertreiben? Allenfalls bis Chaloch und Chabor, dies heißt noch nicht verschwinden, sondern bloß wie eine Ortsveränderung, dann aber wirst du mit den Übrigen zurückkehren. (23) וישא משלו Da er der Verbannung durch Assur gedachte,

זה שאניך נסדר עוד מן העולם כי אתה אתה עתיד לגלות עם עשרת השבטים, ותהיה דבוע במקום שתישבת שם מה בכך: עד מה אשור תשכר. עד היכן הוא מגלה אותך, שמה לחרח וחרור אין זה טרוד מן העולם אלא טלמוד במקום דמקום ותשוב עם שאר הגלות: (23) וישא משלו ונ'. בן שהוביר את שבית אשור אחר: אי מי היה משומו אל. מי יכול להחיות את עצמו משומו את אלה שלא ישים עליו הנזר את אלה שיגמור מחרוב ויבדל את כל האמות ועוד ובה צים מיד כמים ונעברו כמים שהן רומים בכריות גדולות על אשור: (24) ועני עבר. ועני אותם שבעבר הנזר: ונס הוא ערי אובר. וכן פירש דנאל ער דקטילת מוקח והיבד נשמה (דנאל ו'): וצים. ספינות גדולות דקתיב וצי אדיר (ישעיה ל') מרטמו ופורני רבא:

sprach er: אי מי חיה, wer kann sich am Leben erhalten, wenn Gott solches verhängt, daß ihn Gottes Verhängniß nicht treffe? Er läßt den Sancherib aufstehen, und alle Völker in Verwirrung bringen; es werden auch Schiffe aus Kittim kommen, diese Kittim welche die Römer sind, (f. Dnl. מרומא), werden mit großen Flotten gegen Assur kommen und ihn unterjochen. (24) ועני אשור Sie werden Assur, so wie die, welche jenseits des Stromes wohnen, bedrängen. ערי ונס אובר wie (Dan. 7, 11): Ich sah, daß das Thier umgebracht, sein Körper zerstört wurde. וצים Große Schiffe, ähnl. (Jes. 33): וצי אדיר ein mächtiges Schiff.

כה (1) וישב ישראל בשטים ויהל
העם לזנות אל-בנות מואב:
(2) והקראו לעם לזבחי אלהיהן ואכל
העם ושתתו לאלהיהן: (3) ויצמד
ישראל לבער פעור ויחר-אף יהוה
בישראל: (4) ויאמר יהוה אל-משה
קח את-כל-ראשי העם והקע אותם
ליהוה נגד השמש וישב חרון אף-
יהוה מישראל: (5) ויאמר משה אל-

Wolfes und laß sie hängen, dem Ewigen zur Ehre, gegen die Sonne, so wird sich abwenden der Brand des Bornes des Ewigen von Israel. (5) Und Mosche sprach

רש"י

כה (1) בשטים. בן שטים: לזנות בנות מואב.
על ידי עצה בלעם. קראתם בחלק:
(2) ושתתו לאלהיהן. בשתתק יצרו עליו ואמר לה
השבעי לי והיא מיצאה לו דמות פעור מחיקה
ואמרת לו: השתתה לה: (3) פעור. על שם
שפוצרין לפניו פי הסכעת ומצאין רעי. זו היא
עבודתו: ויחר אף ה' בישראל. שפח בהם מנפה:
(4) קח את כל ראשי העם. לשפוט את העובדים
לפעור (גנהדרין ליה): והקע אותם. את העובדים:
והקע. היא תלקיה במו שמש בני שאול
והקענים לה (ישואל ב' כ"א). ושם תלקיה
מפושט בעיא בדם לה וכל הנקלקל נתלין: נגד
השמש. לעין כל. ומיא השמש מודיע את החוטאים
welche ihm gebient haben, aufzuhängen. הקע heißt hängen, wie wir
es bei den Söhnen Sauls (Sam. 2, 21, 8) finden: והקענים לה, dort ist deutlich zu ersehen, daß sie gehängt wurden; du auf Götzen-
dienst! die Steinigung erfolgt, und alle Gesteinigten gehängt wurden.
נגד השמש d. h. öffentlich; der Widrasch bemerkt, die Sonne macht
die Sünder bekannt; eine dicke Wolke bildet den Hintergrund, daß

25. (1) So hieß die Stadt אל לזנות. Durch den Rath Bileams. (2) Und sie luden das Volk zu den Opfermahlen ihrer Götter, und das Volk aß und wärf sich nieder vor ihren Göttern. (3) Und Israel hing dem Baal Peor an, und der Born des Ewigen entbrannte über Israel. (4) Und der Ewige sprach zu Mosche: Nimm alle Häupter des

Um die, welche ihm heist hängen, wie wir es bei den Söhnen Sauls (Sam. 2, 21, 8) finden: והקענים לה, dort ist deutlich zu ersehen, daß sie gehängt wurden; du auf Götzen-
dienst! die Steinigung erfolgt, und alle Gesteinigten gehängt wurden.
נגד השמש d. h. öffentlich; der Widrasch bemerkt, die Sonne macht
die Sünder bekannt; eine dicke Wolke bildet den Hintergrund, daß

zu den Richtern Israels: Erschlaget ein Jeder seine Leute, die anhängen dem Baal Peor. (6) Und siehe, ein Mann von den Kindern Israel kam, und führte zu seinen Brüdern eine Midjanitin, vor den Augen Mosche's und vor den Augen der ganzen Gemeinde der Kinder Israel, und diese weinten am Eingange des Zeltes der

שפטו ישראל הרגו איש אנשיו
הנצמדים לבעל פעור: (6) והנה
איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו
את המדינית לעיני משה ולעיני כל
עדת בני ישראל והמה בכים פתח
אהל מועד: ממד (7) וירא פינתם
בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך
הזמנית. (7) Als Pinchas, der Sohn

רש"י

er grell von den Sonnenstrahlen beleuchtet erscheint. (6) וזהו איש מבני ישראל בא Der Stamm Schimeon versammelte sich bei seinem Fürsten Simri und sagte: Wir werden mit dem Tode bestraft, und du siehest sorglos? (f. Sanh. 82 ausführlich hierüber). — את המדינית d. i. Kofbi, Tochter Zur's. לעיני משה Sie fragten ihn, Mosche! Ist die (Frau) zur Ehe gesetzlich oder ungesetzlich? ist sie verboten, nun, wer hat dann dir die Töchter des Jithro zu nehmen erlaubt? Es wurde dem Mosche die Kunde und Gesetzbestimmung hierüber (von Gott) entzogen, darum brachen alle in Thränen aus. Beim gold. Kalbe stand Mosche sechsmal Hunderttausend Mann gegenüber, er zermalmte das Götzkalb, bis es zu dünnem Staub geworden, und ließ die Kinder Israels davon trinken, (M. 2, 32, 29); hier aber erschlaffte seine geistige Kraft; dies geschah deshalb, damit Pinchas komme und seinen wohlverdienten Lohn empfangen. (7) וירא פינתם Er sah die That, und wurde des Gesetzes eingedenk, er

העין נקפץ מפניו ותחמת זכותו עליו: (6) הרגו איש אנשיו. כל אחד ואחד מדעיני ישראל היה הורג שנים ודעיני ישראל שמונת רבוא ושמונת אלפים נדאיתם בסנהדרין: (6) והנה איש מבני ישראל בא. נתקצצו שבטו של שמעון אצל זמרי שהיה נשיא ששקה. אמר לו: את נדונן במיתה ואחר וישב. וכילי נדאיתם כאלו הן הנשרפים (בסנהדרין דף פ"ו): את המדינית. קובי בת צור: לעיני משה. אמר לו: משה זה אסורה או מותרת? אם אסור: אסורה. בת יתרו מי היתה לה? וכילי נדאיתם הקם: והמה בוכים. נתעצפה משה הלכה כל הנוצר ארמית קנאים פוגעים בו. נעו כלם בבקיה. בענין עמד משה בנגד ששים רבוא. שנאמר וישחן עד אשר דם וי' וקאן רפי ידיו אלא כדי שיבא פניהם ויפול את הראוי לו (בסנהדרין שם): (7) וירא פניהם. ראה מעשה ונזכר הלכה אמר לו

הַעֲרָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ: (8) וַיָּבֵא אֶחָד
אִישׁ-יִשְׂרָאֵל אֶל-הַקֶּבֶה וַיִּדְקֹר אֶת-
שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת-הָאִשָּׁה
אֶל-קִבְתָּהּ וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: (9) וַיְהִי הַיָּמִים בַּמַּגֵּפָה
אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אֲלֶת: פ פ פ

פִּינָחָם

(10) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(11) פִּינָחָם בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן

הָשִׁיב אֶת-הַמָּתִי מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

rons, des Priesters, hat abgewendet meinen Grimm von den Kindern

רש"י

למשה מקובלני מן המועל אומית קנאן פינח
בו. אמר לו קבוצא דארתא איהו ליחמי פרוקא.
מיד: ויקח רומח בידו וגו'. (שם): (8) אל הקבה.
אל האהל: אל קבתה. כמו הלחיים (ס"א אל הקיבה)
ותקיה בין בתוך זקרות של זמרי וקבות שלה
וראי כלם שלא לחנם הרגם. ותרגם נסים געשו לו
פולי כדאיתא תהם (סנהדרין שם): חסלת פ' כלק:
(11) פינחם בן אלעזר בן אהרן הכהן. לפי שהיה
השכנים מבנים אותו הקאיתם בן פיש' זה שפיטם
אבי אמו. עגלים לעיא ותרגו גשיא שקט משקלא.
לסיקך בא הקתוב ויהי' אחר אהרן (סנהדרין פ"ב.

aus der Mitte der Ge-
meinde, und nahm einen
Spieß in seine Hand, (8)
Und ging dem Manne Is-
raels nach in das Gemach
und durchstach beide, den
Mann Israels und das
Weib, durch ihren Leib.
Da ward die Plage ab-
gewehrt von den Kindern
Israels. (9) Und es waren
der Gestorbenen an der
Plage vier und zwanzig-
tausend.

(10) Und der Ewige
redete zu Mosche u sprach:
(11) Pinchas, der Sohn
Elasars, des Sohnes Aha-

sagte zu Mosche: Ich habe
von dir die Thora über-
liefert erhalten: wer mit
einer fremden Frauens-
person Umgang pflegt, den
dürfen Eiferer ergreifen,
umbringen. Mosche er-
wiederte ihm hierauf: Der
den Brief liest (der Vor-
tragende) soll auch zugleich
der vollziehende Wote sein.
Daher nahm er einen Spieß
u. s. w. (8) אל הקבה. Zu
die Schlafkammer. אל

הקיבה (M. 5, 18, 3) Durch ihren Leib, wie
zeugt, daß er nicht ohne Grund getödtet hatte, wobei ihm viele
Wunder wiederfuhren. (Sanh. 18).

(11) פינחם בן אלעזר. Weil die Stämme ihn geringschätzten: Seht
diesen Sohn des Moyses, dessen Großvater (Zithro) Kälber mästete
zum Götzendienste! (s. M. 2, 6. 25): מבנית מוציא = שפח עגלים לעזי,
und nun hat er einen Fürsten aus dem Stamme Israels umgebracht;

31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550

בְּקִנְאוֹ אֶת־קִבְּרָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא־כִלְיִתִּי
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: (12) לָכֵן
אָמַר הֲנִנִי נָתַן לִּי אֶת־בְּרִיתִי שְׁלֹסֶם:
(13) וְהָיְתָה לִּי וְלִזְרַעִי אַחֲרָיו אַחֲרֵי
כִּהְנִת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְאָ לְאֵלֵהֶן
וַיִּכְפֹּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (14) וַיֵּשֶׁב
אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּכָּה אֲשֶׁר הָבָה אֶת־

* קטועה

ie Kinder Sissrael. (14) Und der Name des
Sissrael, der erschlagen worden mit der
רשי

daru wird hier seine Abkunft von Aharon angegeben. בקנאו את קנאתי. **Judem** er für mich eiferte, u. über eine That zürnte, die mich hätte erzürnen müssen. — קנאה bedeutet überall das Bestreben, Etwas zu rächen. (12) את בריתי שלום. **Es** wird ihm mein Bund zum beglückenden Frieden reichen; wie wenn man sich Jemandem dankbar zeigt für eine gute That, so hat ihm Gott seine Zufriedenheit ausgesprochen. (13) ויהיה דברתי לי. **Dieser** mein Bund. בריתי כרתה עולם. **Obzwar** die Priesterwürde bereits den so war dies nur der Fall ihm zugleich gesalbt wurden ihrer Salbung geboren wurden nicht gesalbt wurde, war verleiht; so heißt es (2) Priester, als bis er den (3) Gott, gleich (Mt. 4, 11, 29) für Zion. (14) שאל

טושה ט"ב): בכנאו את קנאתי. בנקמתי את נקמתי
בקצפתי את הקצף שהיה לי לקצפות. כל דשון קנאה
הוא, הנהגתה לנקום נקמת דבר אנפטימנט בלעז:
(Emportement דיט פרוטעסאנט): (12) את בריתי
שלום. שתהא לו לברית שלום, באדם המחוזק לטובה
והנחת למי שעושה עמו טובה, אף באן פירש צו
הקב"ה שלומותיו (שם): (13) והיתה לי, בריתי
זאת: ברית כהנת עולם, שאף על פי שצבר נתנה
כהנה לזרעו של אהרן, דא נתנה אצא לאהרן
ולבניו שנמשחו עמו, ונתולדותיהן שיליוו אחר
המשחה, אבל פינתם שטלד קודם לכן ודא נמשח:
דא בא לכדד קהנה ער באן. וכן שנינו בנבחים:
"לא נתבחה פינתם עד שהרגו דומרי": דא דהיו.
בשכיר אצותו, כמו, המקנא אתה לך" (במדבר י"א,
קנאתי לציון" (זכריה ח') בשביל ציון: (14) ושם

המדינית זמרי בן-סלוא נשיא בית-אב
לשמעוני: (15) ושם האשה המכה
המדינית כוזבי בת-צור ראש אמות
בית-אב במדין הוא: פ (16) וידבר
יהוה אל-משה לאמר: (17) צורה את-
המדינים והביתם אותם: (18) כי

Befeindet die Midjaniten und schlaget sie. (18) Denn

רש"

איש ישראל וגו'. במקום שיהם את הצדיק לשבח
יהם את הרשע לנחם: נשיא בית אב לשמעוני.
לאחר מהמשה במי אבות שזה לשבח שמעוני. ר"א
להודיע שבתו של פנחס, שאף על פי שנת היה
נשיא לא מנע את עצמו מללכת חלילה השם לכה
הודיעה פנחס כי הוא המכה: (16) ושם האשה
המכה וגו'. להודיע שנתן של מדינים שהפקדו
בת מלך לזנות כפי להחשיא את ישראל: ראש
אמות. אחד מהמשה מלך מדין את אי ואת רקם
ואת צור וגו' (במדבר ל"א) והוא היה חשבו מכולם.
שנאם- ראש אומות. ולפי שנתן מדין בעצמו
להפקד בתו מנאו שליש: בית אב. המשה בפי
אבות הדי למדין: עיפה ועפר ונחף צבדע ואלדעה
היה היה מלך לאחד מהם: (17) צורה. כמו נכור
שמרה לישון הורה. עליכם לאיב אותם: (18) כי

stammung des Frommen
zum Lobe, wie die des
Nuchlosen zum Tadel her-
vor. נשיא בית אב לשמעוני.
Von einem der 5 Stamm-
häuser vom Stamme Schi-
meon; oder es will das Lob
Pinechas erwähnen, ob-
gleich Simri ben Soai ein
Fürst war, so hielt sich Pi-
nechas dennoch nicht zurück,
gegen die Entweichung d s
göttl. Namens zu eifern;
daher gibt uns die Schrift
den Namen des Erschlage-
nen bekannt. (15) וישם ה' את
המכה Es zeigt uns, wie
weit die Feindseligkeit der

Midjaniten ging, sie gaben sogar eine Königs-tochter preis, um die Is-
raeliten zur Sünde zu verleiten. ראש אבות. Einen von den fünf Königen
der Midjaniter (Mt. 4, 31, 8): unter den Erschlagenen brachten sie auch
die Könige u. f. w. um, dieser war der Angesehenste unter
allen, denn es heißt ראש Haupt der Völkerschaften: weil er sich ver-
ächtlich machte, seine Tochter preis zu geben, wird er dort als der
dritte gezählt. בית אב Midjan hatte fünf Stammhäuser: וישם ה' את
המכה, dieser war das Oberhaupt eines solchen Stamm-
hauses. (17) צור Die gegenw. Infinitiv-Form, so wie וכן, שם, d. h.
es liegt euch ob, sie feindselig zu behandeln. (18) כי In der

befeindet haben sie euch in ihrer Arglist, die sie listig gegen euch geübt bei der Sache Peors und bei der Sache Mosch's, der Tochter des Fürsten von Midjan, ihrer Schwester, die erschlagen wurde am Tage der Plage bei der Sache Peors. (19) Und es geschah nach der Plage,

26. (1) da sprach der Ewige zu Mosche und zu Elasar, dem Sohne Aharons des Priesters, also: (2) Nehmet auf die

צָרִים הֵם לָכֶם בְּכַלֵּיהֶם אֲשֶׁר־נִכְלְוּ לָכֶם עַל־דָּבָר פְּעוֹר וְעַל־דָּבָר בִּזְבִּי בַת־נִשִּׁיא מֶדֶן אַחֲתָם חֲמִשָּׁה בָיִים הַמִּנְפֶּה עַל־דָּבָר פְּעוֹר: (19) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמִּנְפֶּה פ

כּו (1) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַל אֲלֹעוֹר בֶּן־אֲדֹנָן הַבְּהֵן לֵאמֹר: (2) שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ בְּלִי־עֶרְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִזֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה לְבֵית

Summe der ganzen Gemeinde der Kinder Israel, vom zwanzigsten Jahre und darüber, nach ihren Stamm-

רש"י

Angelegenheit bei Peor, wo sie ihre Töchter der Unzucht preis gaben, um euch zum Peor-Dienste zu verleiten. Wegen Moab wurde nicht befohlen, ihn zu vertilgen, weil Ruth von ihm abstammen sollte. וַיְהִי וְיִרְי אַחֲרֵי הַמִּנְפֶּה ש"א: 2. א: Ähnlich wie wenn Wölfe in eine Heerde einfallen, und eine furchtbare Verheerung anrichten; der Hirte zählt dann die Heerde um zu wissen, wie viel übrig geblieben sind. So war es auch hier, als die Israeliten beim Auszuge aus Egypten dem Mosche übergeben wurden, wurden sie gezählt; jetzt, da Mosche sich seinem Ende nahe fühlte und seine Heerde — die durch eine Pest sehr vermindert wurde — wieder zurückgeben sollte, gab er sie wieder g'ez ä h l t zurück.

26. (2) לִכְתֹּב אִתָּם Sie gaben sich nach Abstammung von väterlicher Seite an und nicht nach der mütterlichen. (3) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה Sie redeten mit ihnen davon, daß Gott sie zu zählen befohlen hatte. לֵאמֹר

צָרִים הֵם לָכֶם וְגו'. עַל דָּבָר פְּעוֹר שֶׁהִפְקִירוּ בְּטַחֲתֵיהֶם לִזְנוּת בְּדִי לְהַטְעוֹתְכֶם אַחֵר פְּעוֹר וְזֹאת מִזְבֵּחַ לֹא צִוָּה לְהַשְׁמִיד כִּפְעֵי רוּחַ שְׁהוּתָה עֲתִידָה לְצֵאתָ כֹהֲנֵם, בְּרֹאשֵׁיהֶן בְּבָנָא קָאָא (ב"ק ל"ו): (19) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמִּנְפֶּה וְגו'. מִשְׁלַל לְהַנְעִיף שְׂנֵאֲנֵיהֶם וְאֲדָמִים לְהוֹדֹ עֲדָה וְתִרְגוּ בָהֶן וְהָיָה מִזֶּה אִתָּן לִיכַע בָּנֵן הַמִּתְרִידִת. דָּבָר אַחֵר בְּשִׁנְיָאָה מִשְׁנֵיבִים וְנִמְסְרוּ לְמִשְׁכָּה נִמְסְרוּ לוֹ בְּמִנְיָן עֲלֵשֵׁי שְׂקָבָה לְמֹת וְלְהַחֲנוּ צֹאֵן בְּהוֹרֵן בְּמִנְיָן: כּו (2) לִכְתֹּב אִתָּם. עַל שֶׁכֵּת הָאֵב יִתְחַסֵּי וְלֹא אַחֵר הָאֵם: (3) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֵלֶעוֹר הִכְהִן אֲתָם. בְּדִי עֲמָתָם עַל וְזֹאת שְׁנֵיבֵי הַפְּקִים לְמִנְתָּם: לֵאמֹר.

אֲבֹתָם כִּי יֵצֵא צֶבֶא בִּישְׂרָאֵל;
(3) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אִתָּם
בְּעֵרְבַת מוֹאָב עַל-יְרֵדֵן יְרֵחוֹ לֵאמֹר:
(4) מִזֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה כְּאִשֵּׁר
צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
הֵי־צֵאִים מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: שֵׁי (5) רְאוּבֵן
בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ מִשְׁפַּחַת
הַחֲנֹכִי לְפִלְזָה מִשְׁפַּחַת הַפִּזְזָאִי:
(6) לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֲצֵרוֹנִי לְכַרְמִי
מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי: (7) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת

häufern, Zeden, der an-
zieht zum Heere in Iis-
rael (3) Und Mofche und
der Priester Elazar rebeden
mit ihnen in den Ebenen
Moabs am Jarden von
Jerecho und fprachen: (4)
Vom zwanzigften Jahre
an und darüber . . . So
wie der Ewige geboten
Mofche und den Kindern
Iisrael, die aus dem Lande
Mizrajim gezogen waren.
(5) Reuben, der Erstge-
borne Iisraels; die Söhne
Reubens: von Chanoch
das Gefchlecht Chanochi,

von Phallu das Gefchlecht Phallui. (6) Von Chezron das Gefchlecht
Chezroni, von Karmi das Gefchlecht Karmi. (7) Dies find die Ge-

רשׁי

אֲבֹתָם לָהֶם צִירִים אִתָּם לְמַטָּה: (4) מִזֶּן עֲשָׂרִים
שָׁנָה וּמַעֲלָה כְּאִשֵּׁר צִוָּה וְנִי. שֵׁיחָא מוֹנִים מִזֶּן
עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה, שְׁנָאֵמַר כֹּל הָעוֹבֵר עַל הַפְּקוּדִים
וְנִי: (6) מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי. לִפִּי שְׁהִי הָאִמּוֹת
מִבְּנֵי אוֹתָם: מָה אֵלּוּ מִתִּיחִל עַל שְׁבָטֵיהֶם, כִּבְדִּירִים
הֵם שְׁלֹא שְׁלֹטוֹ הַמִּצְרָיִים בְּאִמּוֹתֵיהֶם, אִם בְּנִיָּם
הָיוּ מוֹשְׁלִים, כֹּל וְחֹמֶר בְּנִשְׁמֹתֵיהֶם, לִפְיָם הַטִּיל
הַקִּבְיָה שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, הִיא חֲדָה וְהָיָה מִצֵּד וְהָ.
לֹאמַר: מִצֵּד אֲנִי עֲלֵיהֶם שְׁחָם בְּנֵי אִבּוֹתֵיהֶם, וְהָ הוּא
שְׁחָמוֹרָשׁ עַל יְדֵי הָדָד: שְׁבָטִי הָיָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל-
(תְּהִלִּים קִי"ב). הָשֵׁם הָיָה מִצֵּד, עֲלֵיהֶם לְשִׁבְטֵיהֶם

Sie sagten ihnen: Ihr
müßet gezählt werden.
(4) מִזֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה Von
zwanzig Jahren u. darüber
sollt ihr gezählt werden,
denn es heißt (M. 2, 30,
14): ein Jeder, der durch
die Musterung geht von
zwanzig Jahren aufwärts.
(5) מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי Weil die
Völker verächtlich spotte-
ten und sagten: Wie sich
diese so stolz nach ihren
Stämmen zählen! glauben
sie denn etwa, daß die

Egypter nicht auch ihre Mütter in ihrer Gewalt gehabt haben?
Herrschten jene doch über ihre Männer, um wie viel mehr über ihre
Frauen? Darum ließ Gott seinen Namen יי dem Namen eines jeden
Stammes befehen, ein ה zu Anfang und ein י zu Ende des Familien-
namens, andeutend: ich, Gott bezeuge es, daß sie die rechtmäßigen
Kinder ihrer isrl. Väter sind. Dies wird auch von Dawid (Ps. 122, 4)
hervorgehoben: Die Stämme יי (Gottes) Zeugnis:

schlechten des Rüben; und es waren ihre Gemusterten: drei und vierzig tausend und siebenhundert und dreißig. (8) Und die Söhne Phallu's waren: Eliab. (9) Und die Söhne Eliabs: Nemuel und Dathau und Abiram; das ist der Dathan und Abiram, Berufene der Gemeinde, welche Hader erregten wider den Ewigen; (10) Da die Erde ihren Mund öffnete und sie verschlang und den Korach, als die Rote umkam, indem das Feuer die zwei-

hundert und fünfzig Männer verzehrte, und sie zum Warnungszeichen wurden. (11) Aber die Söhne Korachs waren nicht umgekommen. (12) Die Söhne Schimeons nach ihren Geschlechtern: von Nemuel

הַרְאוּבֵנִי וַיְהִי פַקְדֵיהֶם שְׁשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁשִׁים: (8) וּבְנֵי פִלֹא אֶלְיָאב: (9) וּבְנֵי אֶלְיָאב נִמְרוֹאֵל וְדָתָן וְאַבִּירָם הוּא דָתָן וְאַבִּירָם כְּרֹאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הָצוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן בְּעֵדַת-קִרְחַת בְּהַצִּיתָם עַל-יְהוָה: (10) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת-פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת-קִרְחַת בְּמוֹת הָעֵדָה בְּאֶמֶל הָאִשׁ אֶת הַמְּשִׁים וּמֵאֵתִים אִישׁ וַיְהִי לָנֶם: (11) וּבְנֵי-קִרְחַת לֹא-מָתוּ: ס (12) בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחָתָם לְנִמְרוֹאֵל קִרְיָא כ'

רשי

für Israel. Dieser Name legt also Zeugniß ab für die Echtheit ihrer Stämme. Daher steht bei jedem י"ה ז. B. ה'ח'כ'י ד'סלוא' u. s. w. nur bei ימנה B. 44 war nicht nöthig משפחת דימני zu stellen, weil das י und ה zu Ende im Stamme einverleibt ist. (9) אשר הצי (9) Welche die Israeliten gegen Mose aufreizten.

הצי Sie reizten die Israeliten auf, um mit Mose Streit anzufangen, das Wort steht im Hifil. (10) ויהי לם Zum Warnungszeichen, um eingedenk zu bleiben, daß kein Unberufener sich nahe, die Priesterwürde streitig zu machen, (s. M. 4. 17, 5). (11) ובני קרח לא מתו Anfangs waren sie auch mitverwickelt, doch während des Streites zeigten sie sich bußfertig; deshalb sie einen erhöhten Platz im

לפיך בקולם כתב התנ"כי הסלוא' אכל בקמנה לא היצרך לומר משפחת דימני לפי שהשם קבוע בו י"ד בראש ויה' בסוף: (9) אשר הצי. את יש-אל על משה: בהצותם. את העם על ה': הצי. השיאו את ישראל לריב על משה, לשון הפעילו: (10) ויהי לם. לאות ולתקוף. למען אשר לא יקרבו איש ור (כמדבר י"ג) לתקוף על הקהנה: (11) ובני קרח לא מתו. הם היו בעצה תהלה ובשעת המחלוקת הקהירו תשובה בלבם. לפיכך נתבאר להם מקום גבוה

משפחת הנמואלי לוימן משפחת
 הימיני לוימן משפחת הימיני: (13)
 לזרח משפחת הזרחי לשאול משפחת
 השאולי: (14) אלה משפחת השמעוני
 שנים ועשרים אלה ומאתים: ס (15)
 בני גד למשפחתם לצפון משפחת

hundert. (15) Die Söhne Gad's nach ihren

das Geschlecht Kemueli, von Jamini das Geschlecht Jamini, von Jachin das Geschlecht Jachini. (13) Von Serach das Geschlecht Sarchi, von Schäul das Geschlecht Schäuli. (14) Dies sind die Geschlechter des Schimeon: zwei und zwanzig tausend und zweihundert. (15) Die Söhne Gad's nach ihren

רש

בניהם וישבו שם (כמ"ר סנהדרין ק"ו): (11) לזרח.
 הוא צוהר, לשון צוהר, אבל משפחת אהרן בסקלה
 וכן חמש משפחות בנימין, שהרי בעשרה בנים ובר
 למצרים ובאן לא מנה אלא חמשה, וכן אצבון בן
 הרי שבע משפחות, ויצאנו בנמרק וירושלמית
 שקשמת אהרן וספלקי ענני הקבוד ובאן הגנענים
 לחלקם בישראל ונתנו לב לזוהר למצרים וחזרו
 לאחוריהם שמנה מסעות מהר ההר למסדה, שנאמר
 "בני ישראל נסעי מבארות בני יעקן מוסרה שם מת
 אהרן (דברים י"ב), וחלוא בהר ההר מת, וממסרה
 עד הר ההר שמנה מסעות יש למסרה אלא שהרי
 לאחוריהם ורדפי בני לוי אחריהם להחזיקם וקדמי
 מהם שבע משפחות ומבני לוי נסעו ארבע משפחות
 משפחת שמעי ועיואל ומבני יצחק לא נמנו כאן
 אלא משפחת הקרח והקביעית לא נדעתי מה היא

Gehinom angewiesen erhalten, wofelbst sie verbleiben mußten. (13) לזרח. Das war צהר (f. M. 1, 46, 10) צהר und צהר = heißt G Lantz. Die Familie von Dhab aber ging zu Grunde; denn er kam mit zehn Kindern nach Egypten, hier werden bloß die fünf aufgezählt. Ein gleiches Schicksal traf den Gzhon, von Gad; es fehlt sonach situs Familien. 3 i jerusalemischen Talmud wird Folgendes berichtet; Als Aharon starb, verschwanden die wegweisenden Wolken, da kamen

die Kenaaniter, um die Israeliten zu bekriegen, diese beschloßen, nach Egypten zurück zu kehren, und gingen auch wirklich acht Stationen zurück, von Hor-Hohar nach Mosera, wie es (M. 5, 10, 6) heißt: Die Kinder Israels brachen auf von den Brunnen zu Faton nach Mosera, dort starb Aharon. Aharon starb doch in Hor-Hohar, und von Mosera bis Hor-Hohar sind acht ReiseStationen nach rückwärts. Die Nachkommen Levi's verfolgten sie, wobei sieben Familien umkamen, und von Levi kamen vier Familien um. Von Sighar wird hier nur die Familie des Korach aufgezählt, was mit der vierten geschehen ist, weiß ich nicht. R. Tandhuma erklärt, die sieben

das Geschlecht Zephoni, von Thaggi das Geschlecht Thaggi, von Schuni das Geschlecht Schuni. (16) Von Däni das Geschlecht Däni, von Eri das Geschlecht Eri. (17) Von Arod das Geschlecht Arobi, von Areli das Geschlecht Areli. (18) Dies sind die Geschlechter der Söhne Gad nach ihren Geminsterten: vierzig tausend und fünfhundert. (19) Die Söhne Jehuda's: Er und Onan; aber es starben Er und Onan im Lande Kenaan. (20) Und es waren die Söhne Jehuda's nach ihren Geschlechtern: von Schela das Geschlecht Schelani, von Perez das Geschlecht Parzi, von Searach das Geschlecht Sarchi. (21) Und es waren die Söhne des Perez: von Chezron das Geschlecht Chezroni, von Chamul das Geschlecht Chamuli. (22) Dies sind die Geschlechter Jehuda's nach ihren Geminsterten: sechs und siebenzig tausend und fünfhundert. (23) Die Söhne Isachars nach ihren Geschlechtern: von Thola das

הַצִּפּוֹנִי לְחֵנִי מִשְׁפַּחַת הַחֲנִי לְשׁוֹנִי
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוֹנִי: (16) לְאֹנִי מִשְׁפַּחַת
הָאֹנִי לְעֵרִי מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי: (17) לְאֶרֹד
מִשְׁפַּחַת הָאֶרֹדִי לְאַרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת
הָאַרְאֵלִי: (18) אֱלֹהִים מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גֹד
לְפָקְדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֱלֹהִים וְחָמֵשׁ
מֵאוֹת: ס (19) בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאֹנָן
וַיָּמָת עֵר וְאֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (20) וַיְהִי
בְּנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחֹתָם לְשֵׁדָה
מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלָנִי לְפָרֵץ מִשְׁפַּחַת הַפָּרִצִי
לְיֹרָה מִשְׁפַּחַת הַיֹּרְדִי: (21) וַיְהִי בְּנֵי
פָרֵץ לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֲצִלִי לְחַמּוּל
מִשְׁפַּחַת הַחַמּוּלִי: (22) אֱלֹהִים מִשְׁפַּחַת
יְהוּדָה לְפָקְדֵיהֶם שֵׁשׁ וְשִׁבְעִים אֱלֹהִים
וְחָמֵשׁ מֵאוֹת: ס (23) בְּנֵי יִשָּׁכָר
לְמִשְׁפַּחֹתָם תּוֹלַע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי

רש"י

Familien sind in der Pest gestorben, bei der Gelegenheit von Bileam. Nach der Differenz vom Stamme Schimeon zwischen dieser Zählung und jener bei W. 4, 2, 13) scheint es, daß alle 24,000 an die Seuche Gefallenen vom Stamme Schimeon waren. (16) Ich vermute, daß dies die Familie Ezbön sei, ich weiß nur nicht, warum die Familie nicht nach seinem Namen genannt wird.

רַבִּי תַחֲמָא דְרֵשׁ שֶׁמָּתוּ בְּמִנְפָּה בְּדָבָר בְּלָעָם, אֲבָל
לֹא הִתְחַבְּרוּ שָׁמָּה מִשְׁבָּט שֶׁעָלָו בְּמִנְיָן זֶה מִמֶּנּוּ
הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּמִנְיָן סִנִּי נִקְרָא יִשָּׁכָר כִּי־אֵלֶּה נִסְתַּבְּ
מִשְׁבָּטוֹ שֶׁשֶּׁ שְׁמֵעוֹן: (16) לְאֹנִי, אֲמַר אֲנִי יֵשׁ
מִשְׁפַּחַת אֲבִי, וְאֲנִי יֹדֵעַ לָמָּה לֹא נִקְרָאת מִשְׁפַּחַתִּי

לְפָנָה מִשְׁפַּחַת הַבּוֹנִי: (24) לְיֵשׁוּב
מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁבִּי לְשִׁמְרֹן מִשְׁפַּחַת
הַשְּׁמֵרִי: (25) אֱלֹה מִשְׁפַּחַת יִשְׁשַׁכַּר
לְפָקְרִיהֶם אֲרַבְעָה וְשָׁשִׁים אֲלֶרְוִשְׁלָשׁ
מֵאוֹת: ס (26) בְּנֵי זְבוּלֹן לְמִשְׁפַּחָתָם
לְסֹרֵד מִשְׁפַּחַת הַסִּרְדִּי לְאֶלֶן מִשְׁפַּחַת
הָאֶלֶן: לִיתְלָאֵל מִשְׁפַּחַת הַיִּתְלָאֵלִי:
(27) אֶדָה מִשְׁפַּחַת הַזְּבוּלִנִי פָקְרִיהֶם
שֵׁשִׁים אֲלֶרְוַח־מֵשׁ מֵאוֹת: ס (28) בְּנֵי

İkel das Geschlecht Zacheeli. (27) Dies
luns nach ihren Gemusterten: sechzig tausende

Geschlecht Tholai, von
Puwa das Geschlecht Puni.
(24) Von Jachub das
Geschlecht Jachubi, von
Schimron das Geschlecht
Schimroni. (25) Dies sind
die Geschlechter Sifachars
nach ihren Gemüßarten:
vier und sechzig tausend
und dreihundert. (26) Die
Söhne Sebuluns nach
ihren Geschlechtern: von
Sered das Geschlecht
Sardi, von Elon das Ge-
schlecht Eloni, von Jach-
ub die Geschlechter Sebu-
ud u. fünfhundert. (28) Die

רע"ז

על שמו: (24) לישוב, הוא יוב האמור בפרקי
מצרים, כי כל המשפחות נקראו על שם יורדי
מצרים והולדו ממשם והלכה לא נקראו המשפחות
על שמם היין ממשפחות אפרים ומנשה שגורו
כולם במצרים וארץ נעמן בני בלע בן בנימין
ומצאנו ביסודו של רבי משה נהדשן שהיה אמן
למצרים בשותה מעופרת מהם, לפי נחלקי למשפחות
כהציון ותמו של בני בנימין והיה נחלקי למשפחות
שהיו בני בנימין של אשר, ואם אנהה היא הרי טוב
ואם לאו אומר אני שהיו לכל בני בנימין הרבה
ומשנים הלכה ארץ נעמן, נראה מכל אחד משפחה
בה, ונקראו תולדות שאר הבנים על שם בלע,
ותולדות השנים הללו נקרא על שמם, וכן אני

(24) לֵוִי d. i. Job, welcher bei den nach Egypten Ziehenden (s. M. 1, 46, 13) erwähnt ist; denn alle Familien werden nach den Personen benannt, die nach Egypten zogen, bei den später dort Geborenen aber wurden die Familien nicht nach ihnen benannt, außer bei Efrajim und Menasche, welche beide in Egypten geboren worden, sowie bei ררר und נעמן, den Söhnen des בלע, Sohn Binjamins. Zu den Erläuterungen des

R. Mo'che Sabarichon fand ich; Als ihre Mutter (die Frau des בלע) nach Egypten kam, war sie mit ihnen schwanger, darum wurden sie in Familien getheilt, wie חצרן und חזר, die Enkel von Jehuda, und wie חב- und חב-א-א-א von אשר. Wenn dieses eine Agaba (Legende) ist, mag es gut sein, wo aber nicht, dann glaube ich, בלע hatte viele Enkel, von jedem der zwei Söhne ארר und נעמן ging eine zahlreiche Familie hervor, und wurden die Nachkommen der andern Kinder nach בלע benannt; die Nachkommen dieser zwei hingegen wurden nach ihren

Söhne Josephs nach ihren Geschlechtern: Menasche und Ephraim (29) Die Söhne Menasche's: von Machir das Geschlecht Machiri; und Machir zeugte Gilead; von Gilead das Geschlecht Gileadi. (30) Dies sind die Söhne Gileads: von Jeser das Geschlecht Jesri, von Chelef das Geschlecht Chelfi. (31) Von Asriel das Geschlecht Asrieli, von Schemem das Geschlecht Schichmi. (32) Von Schemida das Geschlecht Schemidaï, von Chepher das Geschlecht Chephri. (33) Und Zelaphchad, der Sohn Chephers, hatte keine Söhne, nur Töchter, und die Namen der Töchter Zelaphchads waren: Machla und Noa, Chogla, Milka und Thirza.

(34) Dies sind die Geschlechter Menasche's; und ihre Gemusterten waren: zwei und fünfzig tausend und siebenhundert. (35) Dies sind die Söhne Ephraims nach ihren Geschlechtern:

יוסף לְמִשְׁפַּחְתּוֹ מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם: (29) בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמַכִּיר מִשְׁפַּחַת הַמַּכִּירִי וּמַכִּיר הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי: (30) גִּלְעָד אִיעֹר מִשְׁפַּחַת הָאִיעֹרִי לְחֶלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי: (31) מִשְׁפַּחַת הָאֲשִׁירֵאלִי וְשִׁמְרֵי מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרִי: (32) וְיֶסֶר מִשְׁפַּחַת הַיֶּסְרִי וְכֶלֶף מִשְׁפַּחַת הַכֶּלְפִּי: (33) וְזֶלָפְחָד בֶּן־חֶפֶר לֹא־בָנִים כִּי־אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת זֶלָפְחָד מַחֲלָה וְנֹעָה חֲגֹלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה: (34) מִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְחֲמִשִּׁים אָלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: (35) אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפַּחְתּוֹ

רשי

Vätern genannt. Dasselbe glaube ich von den Söhnen des מכיר, welche sich in zwei Familien theilten; die eine nannte sich nach seinem Namen und die andere nach seinem Sohne Gilead. Fünf Familien fehlten von Benjamin, hier bestätigte sich zum Theile die Profezeiung seiner Mutter Rachel, sie nannte ihn בן אוי Sohn der Trauer (Unglückskind); und beim Verbrechen an dem Rebsweibe in Gibeä (Richt. 20) ging die Profezeiung ganz in Erfüllung.

אמר בני מכיר שנהלקו לשתי משפחות אחת נקראה על שמו ואחת נקראה על שם גלעד בן. המשפחה נקראה מכיר מכיר של בנימין, באן נתקיימה מקצת נבואת אמו שקראתו בן אוי בן אנינותי ובהילגש בבגעה נתקיימה פילה. זו מצאתי ביסוד

לְשׁוֹתֶלַח מִשְׁפַּחַת הַשְּׁתָּלַחִי לְבָכָר
 מִשְׁפַּחַת הַבְּכָרִי לְתָחֵן מִשְׁפַּחַת
 הַתְּחָנִי: (36) וְאַלֶּה בְנֵי שׁוֹתֶלַח לְעֶרְן
 מִשְׁפַּחַת הָעֶרְנִי: (37) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי-אֶפְרַיִם לְפַקְדֵיהֶם שְׁנֵים וּשְׁלֹשִׁים
 אֲלָף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אִישׁ בְּנֵי-יוֹסֵף
 לְמִשְׁפַּחָתָם: ס (38) בְּנֵי בְנִימָן
 לְמִשְׁפַּחָתָם לְבָלָע מִשְׁפַּחַת הַבְּלָעִי
 לְאִשָּׁה מִשְׁפַּחַת הָאִשְׁבֻּלִי לְאַחִירָם
 מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי: (39) לְשִׁפְחָם

von Schuthelach das Geschlecht Schuthalchi, von Becher das Geschlecht Bachri, von Thachani das Geschlecht Thachni. (36) Und dies sind die Söhne Schuthelachs: von Erani das Geschlecht Erani. (37) Dies sind die Geschlechter der Söhne Ephraims nach ihren Gemusterten: zwei u. dreißig tausend und fünfhundert; dies sind die Söhne Josephs nach ihren Geschlechtern. (38) Die Söhne Binjamins nach ihren Geschlechtern:

von Bela das Geschlecht Bali, von Aschbel das Geschlecht Aschbeli, von Achiram das Geschlecht Achira i. (39) Von

רשי

שֵׁל רַבִּי מִשָּׁה תַּבְּרָשִׁי: (36) וְאַלֶּה בְנֵי שׁוֹתֶלַח וְנִי.
 שֵׁל בְּנֵי שׁוֹתֶלַח נִקְרְאוּ תַּלְדוּתֵיהֶם עַל שֵׁם שׁוֹתֶלַח
 וּמִעֶרְן יָצְאוּ מִשְׁפַּחַת רַבָּה, וּנְקִרְאוּת עַל שְׁמוֹ וְנִחְשְׁבוּ
 בְּנֵי שׁוֹתֶלַח לְשֵׁנֵי מִשְׁפַּחָתוֹ. צֵא וְחָשִׁיב: תִּמְצָא
 בִּפְסָלָה וְהַמִּשִּׁים וְשִׁבְעַת מִשְׁפַּחוֹת וּמִבְנֵי לִנִּי שְׁמוֹנֶה
 עָרֵי שְׁנֵים וַחֲמִשָּׁה: תְּהִי שְׁנָאֵמֶר "בִּי אֵתָם הַמִּעֻט" וְנִי
 (רַבִּים ו') הֵיא הַמִּעֻט הַמִּשָּׁה אֵתָם הַקְּרִים
 מִמִּשְׁפַּחוֹת כָּל הָעַמִּים שֶׁהֵן שְׁנַעִים, אֵת הַבְּנֵי
 מִסְדּוֹ שֶׁל רַבִּי מִשָּׁה הַדְּרָשׁ, אֵת הַתְּרַכּוּת לְפַחוֹת
 וְהַלּוּסִיף בְּדִקְדּוֹ: (38) לְאַחִירָם. הוּא אֲחִי שְׁכָר
 לְמִצְרַיִם, וְלִפְנֵי שְׁנִקְרָא עַל שֵׁם יוֹסֵף שֶׁהָיָה אֲחִי וְרַם
 מִבְּנֵי נִקְרָא אֲחִירָם: (39) לְשִׁפְחָם. הוּא מִפְּחָם עַל

וְאַלֶּה בְנֵי שׁוֹתֶלַח Die Nachkommen von שׁוֹתֶלַח hießen nach ihm, von עֶרְן entstammten viele Familien, die nach ihm genannt wurden, so wurden die Kinder von שׁוֹתֶלַח als zwei Familien betrachtet. Zähle einmal nach, du findest in dieser Parafcha 57 Familien, dazu acht Familien der Lewiten, sind zusammen: 65. Darauf deutet das Wort (M. 5, 7, 7): um fünf we-

niger, als alle andere Völker, welche zusammen 70 ausmachen. Auch dies von R. M. Gabarschan mit einiger Abänderung. (38) לְאַחִירָם d. i. אַחִי, welcher nach Egypten gezogen, weil Benjamin diesen nach Josef benannte, der sein hochgestellter Bruder (רַם — אַחִי) war. (39) לְשִׁפְחָם d. i. מִפְּחָם, weil Josef unter den Völkern gefangen

Schephupham das Geschlecht Schephuphami, von Chupham das Geschlecht Chuphami. (40) Und es waren die Söhne Bela's: Urd und Naaman; das Geschlecht Urdi, von Naaman das Geschlecht Naami. (41) Dies sind die Söhne Binjamins nach ihren Geschlechtern; und ihre Gemusterten waren: fünf und vierzig tausend und sechshundert. (42) Dies sind die Söhne Dans nach ihren Geschlechtern: von Schucham das Geschlecht Schuchami; dies die Geschlechter Dans nach ihren Geschlechtern. (43) Alle Geschlechter des Schuchami nach ihren Gemusterten waren: vier und sechzig tausend und vierhundert. (44) Die Söhne Aschers nach ihren Geschlechtern: von Jimna das Geschlecht Jimna, von Jischwi das Geschlecht Jischwi, von Beria das Geschlecht Berii. (45) Von den Söhnen Beria's: von Cheber das Geschlecht Chebri, von Malkiel das Geschlecht Malkieli. (46) Und der Name der Tochter Aschers war: Serach. (47) Dies sind die Geschlechter der Söhne Aschers nach ihren Gemusterten: drei und fünfzig tausend und vierhundert. (48) Die Söhne Naphtali's nach ihren Geschlechtern: von Nachzeel das Geschlecht

משפחת השופמי לחופם משפחת החופמי: (40) ויהיו בני־בלע ארד ונעמן משפחת הארדי לנעמן משפחת הנעמי: (41) אלה בני־בנימן למשפחתם ופקדיהם חמשה וארבעים אלה ושש מאות: ם (42) אלה בני־דן למשפחתם לשוחם משפחת השוחמי אלה משפחת דן למשפחתם: (43) כל־משפחת השחמי לפקדיהם ארבעה וששים אלה וארבע מאות: ם (44) בני אשר למשפחתם לימנה משפחת הימנה לישוי משפחת הישוי לבריעה משפחת הבריעי: (45) לבני בריעה לחבר משפחת החברי למלכיאל משפחת המלכיאלי: (46) ושם בת־אשר שרת: אלה משפחת בני־אשר לפקדיהם שלשה וחמשים אלה וארבע מאות: ם (48) בני נפתלי למשפחתם ליהצאל

רשי

genommen wurde — (42) לשוחם. (46) ושם הוא חישים: (46) ושם בת אשר סח. לפי שהיה חישים וסח שפוק בין האימות: (42) לשוחם. חושים וסח לשחם

מִשְׁפַּחַת הַיִּזְעָאֵלִי לְגוֹנֵי מִשְׁפַּחַת
הַגּוֹנִי: (49) לִיצֵר מִשְׁפַּחַת הַיִּזְעָרִי
לְשֵׁם מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלֵּמִי: (50) אֵלֶּה
מִשְׁפַּחַת נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחְתָּם וּפְקָדֵיהֶם
חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת:
(51) אֵלֶּה פְּקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ־
מֵאוֹת אָלֶף וָאַלֶּף שֶׁבַע מֵאוֹת
וְשָׁלֹשׁ: פ' שְׁלִישִׁי

(52) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(53) לְאַלֶּה תְּחַלֵּק הָאָרֶץ בְּנִחְלָה
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת: (54) לְרֹב תְּרֹבָה
נַחֲלָתוֹ וְלְמַעַט תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ

(54) Den Vielen gieb viel Besizung, und

Jachzeeli, von Guni das Geschlecht Guni. (49) Von Izzer das Geschlecht Izgri, von Schillem das Geschlecht Schillemi. (50) Dies sind die Geschlechter Naphtali's nach ihren Geschlechtern; und ihre Gemuslerten waren: fünf und vierzig tausend und vierhundert. (51) Dies sind die Gemuslerten der Söhne Israel: sechs- mal hundert tausend und eiz tausend siebenhundert und dreißig. (52) Und der Ewige redete zu Mose und sprach: (53) Diesen soll das Land vertheilt werden zum Besizthum nach Anzahl der Namen. den Wenigen gieb wenig

רש"י

קִיָּמָה פְּתִיחַ מִנְּאָה כָּאן: (53) לֵאלֹה תְּחַלֵּק הָאָרֶץ.
וְלֹא לַפְּתוּחִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים אֶע"פ שֶׁכָּאן לְכָל
עֲשָׂרִים בְּטָרְם חֲזוֹן הָאָרֶץ, שֶׁהָיָה שְׁבַע שָׁנִים כְּבִישׁוֹ
וְשֶׁבַע הָלָכָה לֹא נִשְׁלַח חֵלֶק בָּאָרֶץ אֶלָּא אַחֵר שֵׁשׁ
מֵאוֹת אָלֶף וָאַלֶּף וְאִם הָיָה לְאַחַר מִקֵּם שִׁשָּׁה בָּנִים
לֹא נִשְׁלַח אֶלֶּם חֵלֶק אֲבִיהֶם לְבָד: (54) לְרֹב תְּרֹבָה
נַחֲלָתוֹ, לְשֶׁבַע שְׁתֵּיהֶם מִדּוּבָה בְּאַלְדּוּסוֹן נָתַן חֵלֶק
רֹב, וְאִם עַל פִּי שִׁשָּׁה הָיוּ הַחֲלָקִים שָׁנִים שֶׁהָיָה הַפֶּלַ
לְפִי רֹבֵי הַשְּׁבַט חֲלָקֵי הַחֲלָקִים לֹא עָשׂוּ אֶלָּא עַל
רִדֵי מִדְּבָר, וְהַמִּדְּבָר הָיָה עַל פִּי רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ כְּמֹ

noch lebte, wurde sie hier mitgezählt. (53) לֵאלֹה תְּחַלֵּק הָאָרֶץ. Aber nicht unter jene, welche jünger als 20 Jahre waren; obgleich sie in das zwanzigste Jahr kamen, bevor die Theilung stattfand, denn sieben Jahre dauerte die Eroberung und sieben Jahre die Theilung, so nahmen doch nur jene sechs- mal Hunderttausend ihren Theil am Lande. Selbst

wenn Einer sechs Söhne hatte, bekamen sie doch nur das väterliche Erbtheil. (54) לְרֹב תְּרֹבָה נַחֲלָתוֹ. Einem zahlreichen Stamme gab man einen größeren Theil. Obgleich die Theile nicht gleich waren, indem man nach Personenzahl vertheilte, so geschah dies dennoch nur durch das Loß, das durch göttliche Fügung bestimmt wurde, (s. Talm. B. Bathra 117 u. 122) Elasar war bekleidet mit den Urim und Thumim,

Besitzung, Jedem nach Verhältniß seiner Gemüthstheile werde seine Besizung gegeben. (55) Jedoch durch

דפי פקדיו יתן נחלתו: (55) אך

רשי

und sprach durch göttliche Eingebung aus: wenn dieser oder jener Stamm herauskommt, soll dieses oder jenes Erbtheil ihm zufallen. Die Stämme waren auf 12 Zettel verzeichnet, ebenso die Bezirke. Man legte die Zettel in eine Urne und mischte sie durcheinander, der Fürst zog zwei Zettel heraus, da kam der Zettel des Stammes so wie der des Bezirkes, ganz so wie es früher durch die Urim bestimmt wurde, heraus, als würde das Los selbst ausgerufen haben: Ich gehöre dem und dem Stamme, so wie es heißt: על סי הנרל — Das Land wurde nicht

nach Ausmaß vertheilt, weil es doch bessern und minderguten Boden enthält, sondern durch Abschätzung; einen כר schlechten Boden, gegen einen מאה guten Boden, Alles nach dem Geldwerthe geschätzt. (55) לשמות משה אבותם Das sind die väterlichen Stämme, welche aus Egypten gezogen; die Schrift nimmt dieses Erbschaftsrecht ganz anders, als alle andere, die darin verhandelt sind; gewöhnlich beerben nur die Lebenden die Verstorbenen, hier aber beerben die Verstorbenen die noch Lebenden. Wenn z. B. zwei Brüder aus Egypten ausgezogen waren, und Kinder hatten, beim Einzug in das Land, der Eine hatte einen Sohn, der Andere aber drei Söhne: so bekam der eine Sohn einen Theil, und die drei Söhne bekamen drei Theile, denn es heißt: Unter diesen soll das Land vertheilt werden. Dann aber ging dieses Erbgut wieder an ihren Großvater zurück, von diesen an seine zwei Söhne; folglich erbten die drei Söhne des Einen, und

ששפורש (כבא כתר ר' קיח) אלקנר הנה הנה מרובש בארזים ותימים ואמר ברוח הקודש אם שבת פלוני עולה תחום פלוני עולה עמו והשבתים היו כתובים בשנים, אשר פתקין ויב גבולין ביב פתקין וגבולות בקלפי והנשיא מבינים קדו לחותו ונפול שני פתקין עולה בידו פתק של שם ששמו ופסק של גבול המפורש לו והתפר עצמו היה צוה ואמר אני הטרר עליי לגבול פלוני לשבת פלוני שנאמר על פי הטרר, ולא נתלקה הארץ במדה לסי שיש גבול משופה מחבירו אלא בשופא בית ביר רע קנור בית סאה טוב הכל דפי הדמים: (55) לשמות ממות אבותם. אלו יוצאי מצרים, שנה הקרוב נחלה זו מקל נחלות שפחורה, שנה הקרוב נחלה את המתיים, וכן מתיים יורשים את החיים, כיצד שני אחים מוצאי מצרים שהיו להם בנים בבאי הארץ להם אחד ולזה שלשה האחד נפל חלק אחד והשלושה נפלו שלשה, שנאמר: לאלה פתק הארץ חורה נחלתן אצל אחי אביהן וחלקו הכל בשנה ויהי שנאמר, לשמות ממות אבותם יחזירי, שאת

בְּנוֹלָל יִחְלַק אֶת-הָאָרֶץ לְשֵׁמוֹת מִשּׁוֹתֵי
אֲבֹתָם יִנְחֲלוּ: (56) עַל-פִּי הַנּוֹלָל
תִּחְלַק נִחְלָתוֹ בֵּין רֹב לְמַעַט: ס
(57) וְאֵלֶּה פְּקֻדֵי הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתָּם
לְגֵרֶשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַגֵּרָשִׁי לְקַהַת
מִשְׁפַּחַת הַקַּהֲתִי לְמִרְרִי מִשְׁפַּחַת
הַמִּרְרִי: (58) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת לֵוִי
מִשְׁפַּחַת הַלֵּבִי מִשְׁפַּחַת הַחֲבֹנִי
מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלִי מִשְׁפַּחַת הַמּוֹשִׁי

Geschlechter Lewi's: das Geschlecht Libni,
das Geschlecht Machli, das Geschlecht Muschi,

רִשִׁי

שְׁנֵי בָנִים חֲלָקָה לִפִּי הָאֲבוֹת שְׁנֵי מִצְדִּים
וְאֵלֶּה מִתְחִלָּה חֲלָקֶיהָ לְמִנִּין יִצְחָק מִצְדִּים לֹא הָיוּ
וְנִשְׁלַח אֵלֶּי ה' אֵלָּה שְׁנֵי חֲלָקִים עֲשִׂינִי וְסֹלֹ אֲרִבַּע
הַחֲלָקִים: אֵךְ בְּנוֹלָל יִצְחָק הוֹשִׁיעַ וְלֵבִי וְכֵן הָיָה
אֲמַר יִתְחַן לְלֵב אֶת חֲבִירוֹן כְּאִשֶּׁר דָּבָר מִשְׁחָה
(שִׁמְשִׁים א'), (אֲמַר "עַל פִּי ה' יִתְחַן לֹא אֶת הָעִיר
אֲשֶׁר יִשְׁאֵל" (יְהוֹשֻׁעַ י"ט): מִצֹּחַ אֲבוֹתָם. יִצְחָק גִּרִּים
וְעֲבָדִים: (56) עַל פִּי הַנּוֹלָל. הַנּוֹלָל הָיָה חֲבִירִי כִּזְכוּ
יִשְׁפִּיר שֶׁמֶה מִגִּד יִשְׁנִיתְחִלָּקָה בְּרִים הַקּוֹדֵשׁ. לְכָךְ נִאֲמַר
עַל פִּי ה': (58) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת לֵוִי. הָסֵד בָּאן
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי וְהַקֵּזִיאוֹלִי וְקִצְתָּ מִן הַחֲקָדִי:

das Loos werde das Land
vertheilt, nach den Namen
der Stämme ihrer Väter
sollen sie es in Besitz neh-
men. (56) Durch das Loos
werde sein Besitz vertheilt,
es sei Vielen oder Wenigen.
(57) Und dies sind die
Gemusterten Lewi's nach
ihren Geschlechtern: von
Gerschon das Geschlecht
Gerschuni, von Kehath das
Geschlecht Kehathi, von
Merari das Geschlecht Me-
rari. (58) Dies sind die
das Geschlecht Chebreun,

der eine Sohn des Andern
ganz gleiche Theile; dies
sagt die Schrift: Nach den
Namen ihrer väterlichen
Stämme sollen sie erben.
Nachdem die Kinder es in
Besitz genommen hatten,
theilt man es nach den
Vätern, welche aus Egypten
gezogen waren; denn
wenn man es anfangs
nach Zahl der aus Egypten
Herausgezogenen vertheilt
hätte, so hätten diese vier
nur 2 Theile bekommen, nun aber bekommen sie 4 Theile. (56) עַל פִּי ה' Das Loos selbst bestimmte es, durch göttliche Eingebung, daher (Jos. 19, 50): עַל פִּי ה' — אֵךְ בְּנוֹלָל Diesem אֵךְ zeigt an, daß Jehoschua und Kaleb von der Verlosung ausgeschlossen waren, denn (Richt. 1, 20) heißt es: Man gab dem Kaleb die Stadt Chebron, wie Mosche es gesprochen; desgl. (Jehoschua 19): Nach dem göttl. Ausspruche gab man dem Jehoschua die Stadt, welche er verlangt hatte. מִצֹּחַ אֲבוֹתָם אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת לֵוִי Hier fehlen die Familien von שמעי וקזיאוֹלִי und ein Theil von יִצְחָק (s. oben

das Geschlecht Korchi. Und Rehath zeugte Amram. (59) Und der Name des Weibes von Amram war: Jochebed, eine Tochter Levi's, welche . . . dem Levi geboren, in Mizrajim. Und sie gebär dem Amram Aharon und Mose u. Mirjam, ihre Schwester. (60) Und dem Aharon wurde geboren Nadab und Abihu, Elasar und Jthamar. (61) Und Nadab und Abihu starben, als sie fremdes Feuer brachten vor den Ewigen. (62) Und es waren ihrer (Gemusterten drei und zwanzig tausend, alles Männliche von einem Monat und darüber; denn sie wurden nicht mitgemustert unter den Kindern Jisrael, weil ihn Kindern Jisrael. (63) Di Elasar, den Priester, wel

מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִי וְקַהַל הוֹלִיד אֶת־
עַמָּהּ: (59) וְשָׂא אִשָּׁת עַמָּהּ יוֹכְבֵד
בַּת־לֵוִי אִשֵּׁר יָלְדָה אֹתָהּ לֵלֵוִי בַּמִּצְרִים
וַתֵּלֶד ? עַמָּה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה
וְאֶת מִרְיָם אַחֲתָם: (60) וַיִּגְדַּל לְאַהֲרֹן
אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־אֱלֶעָזָר וְאֶת־
אִיתָמָר: (61) וַיָּמָת נָדָב וְאֲבִיהוּא
בַּהֲקָרִיבִם אִשְׁוֹרָה לִפְנֵי יְהוָה: (62)
וַיְהִי פָקְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַעֲשָׂרִים אֲלֶפֶת
כִּלְיוֹנִי מִבְּנוֹ־הָרֶשׁ וּמַעֲלָה כִּי ׀ לֹא
הִתְפַּקְדוּ בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־
נָתַן לָהֶם נַחֲלָה בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
(63) אִמָּה פָקְדֵי מֹשֶׁה וְאֱלֶעָזָר הֵבִיאוּ
אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֹתָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲרֵבֹת

28. 13). (59) אִשָּׁה יָלְדָה (59) אִשָּׁה יָלְדָה אֹתָהּ לִלְוִי. אִשָּׁה יָלְדָה בְּמִצְרַיִם וְלֹא הִרְתָּה בְּמִצְרַיִם כִּשְׂפָנֶיךָ לְתוֹךְ הַחַיִּים יִלְדָתָהּ וְהָיָה הַיְשָׁלִימָה מִן שְׂבָעִים, שָׁהָרִי בִּסְרָסָן אִי אִתָּהּ מִצָּא אִתָּה שֵׁשׁ מִתְשַׁע (סוּסָה י"ב) : (62) כִּי לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּחֵד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְהוֹיֵת מִן בְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁהָ מִחַ טַעַם? כִּי לֹא נָתַן לָהֶם נִחְלָה וְהַמִּנִּין מִקֵּד עֶשְׂרִים מִשָּׁהָ הָיוּ בְּנֵי נִחְלָה שְׁנָאֵסֶר : אִישׁ לִפְיִי סִקְרִיו

Personen vollständig, denn außer ihr sind es nur 69. — (62) כִּלְמֵי דַמְּקָרָא Denn sie wurden nicht unter den Genushterten der zwanzig-jährigen Kinder Israels mitgezählt; und weshalb? weil sie kein Erbtheil erhielten, denn es heißt B. 54: Jedem wird nach der Zahl

מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יִרְחוּ: (64) וּבִאֵלָה לֹא
הָיָה אִישׁ מִפְקֹדֵי מִשָּׁה וְאֶחָד הַכְהֵן
אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר
סִינִי: (65) פִּי־אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת
יָמָתוּ בְּמִדְבָּר וְלֹא־נֹתַר מֵהֶם אִישׁ
בִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן־
נֹון: ס

בו (1) וַתִּקְרַכְנָה בָנוֹת צִלְפָּחָד בֶּן־
חֶפֶר בֶּן־נִזְנֶדַע בֶּן־מְכִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בְּנֵי־יוֹסֵף

den Ebenen Moabs am
Jarden von Jericho. (64)
Und unter diesen war kein
Mann von den Gemusterten
durch Mose und
Aharon, den Priester,
welche die Kinder Israel
gemustert hatten in der
Wüste Sinai. (65). Denn
der Ewige hatte von ihnen
gesprochen: Sterben sollen
sie in der Wüste: und so
blieb von ihnen kein Mann
übrig, außer Kaleb, Sohn
Jephunne's, und Jeho-
schua, Sohn Nunz.

27. (1) Und es traten herzu die Töchter Zelaphchads, des
Sohnes Chephers, des Sohnes Gileads, des Sohnes Machirs, des

רש"י

יִמָּן נִחְלָתוּ: (64) וּבִאֵלָה לֹא הָיָה אִישׁ וְנִי. אָבָל
עַל הַנָּשִׁים לֹא נִמְנָה נִיחָת הַמְּקִינִים לְפִי שֶׁהֵן הָיוּ
מְחַבְּבוֹת אֶת הָאָרֶץ, הָאֲנָשִׁים אֲמָרִים. נִמְנָה רֹאשׁ
וְנִשְׁכָּה מִצִּדָּתָהּ (במדבר יד). וְהַנָּשִׁים אֲמָרוּ. תָּנוּ
לָנוּ אֶחָדָה? לָכֵן נִמְנָה פִּדְיוֹן בְּטַח צִלְפָּחָד לְכָאן:

בן (1) לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף. לָמָּה נֶאֱמַר וְהָלֹא
בְּכָר נֶאֱמַר בֶּן מְנַשֶּׁה? אֵלָּא לְדַמּוּר לָךְ יוֹסֵף
הֵב אֶת הָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר וְהַעֲדִיתֶם אֶת עֲצָמוֹתַי וְנִי
(בראשית מ') וּבְטַחְיוּ הֵכְנוּ אֶת הָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר תָּנוּ
לָנוּ אֶחָדָה? וְלִדְמֻדָּה שֶׁהָיוּ כֻּלָּם עֲדִיקִים שָׁבָל מִי

seiner Gemusterten ein
Erbgut gegeben. (64)
לא היה אִישׁ. Die Frauen
traf die Strafe der Un-
freundschafter nicht, denn
diese liebten das Land;
die Männer nur sagten
(oben 14, 4): Lasset uns
ein Oberhaupt setzen und
nach Egypten zurückkehren;
die Frauen aber sagten:
Gib uns ein Eigenthum
unter den Brüdern un-

seres Vaters, daher folgt hier die Erbrechtsfrage der Töchter
Zelaphchads.

27. (1) Wozu wird בן יוסף erwähnt? da
es doch schon heißt מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף? Es will aber sagen, Josef liebte das
Land, wie es (Mt. 1, 50) heißt: Ihr sollt meine Gebeine hinauf-
bringen, ebenso liebten auch seine spätesten Enkelinnen das Land, denn
sie sagten: Gib uns Besitz unter den Brüdern u. s. w. Auch lehrt dies
daß sie fromm waren; denn bei wem die verdienstlichen Handlungen

Sohnes Menasche's, von den Geschlechtern Menasche's, des Sohnes Joseph's; und dies waren die Namen seiner Töchter: Nachla, Noa und Chogla und Milka und Thirza. (2) Und standen vor Moses und vor Eleasar, dem Priester, u. vor den Fürsten

und der ganzen Gemeinde, am Eingange des Zeltes der Zusammenkunft und sprachen: (3) Unser Vater ist gestorben in der Wüste, er war aber nicht unter der Rotte, die sich zusammengedröht wider

רש"י

erwähnt bleiben, und die Schrift nur einen derselben lobend erwähnt, so ist dieser ein Frommer, zugleich Sohn würdiger Eltern; ist aber von einem Berückichtigten die Rede, wie in (Röm. 2, 25, 25): Jischmael, Sohn des Methusja, Sohn Elischama's, so weiß man, daß alle mit ihm Erwähnten Uebelgesinnte waren. מחלה נוערה Weiter 36, 11 heißt es מה'ה ותדעה? Weil diese tugendhaften Schwestern alle gleichwerthig waren, wird die Reihenfolge ihrer Namen verändert. (2) לפני משה ואלעזר Will sagen, daß sie erst im vierzigsten Jahre nach dem Tode Aharons vor ihnen standen. לפני משה Und dann auch vor Eleasar? wenn es Mosche nicht wußte, woher sollte es Eleasar wissen? Allein es muß versetzt lauten: משה לפני משה ואלעזר ולאני משה im (Talm. B. Bat. 119); Aba Chanan aber meint, es steht ganz in Ordnung, Mosche und Eleasar waren damals im Lehrsaale und dort standen sie vor Weiden. (3) והוא לא היה Weil sie vorbringen wollten, daß er wegen seiner eigenen Sünde gestorben war, so mußten sie auch dazu setzen, nicht aber wegen der Sünde der Murrenden,

ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותדעה: (2) ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאם וכל העדה פתח אהל מועד לאמר: (3) אבינו מת במדבר והוא לא היה פתוח העדה הנעדרים על-

שמעשו ומעשה אבותיו סתמים ופירט לה הזכיר באחד מהם לחסו לשבח הרי זה צדיק בן צדיק. ואם יחס לנאי בן בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע (מלכים ב' כ"ד) בדרך ששם הנזקרים עמו רשעים היו: מחלה נוערה וגו'. וקלן הוא אומר "ותחניה מחלה ותדעה" (במדבר ל"ו) מניר שכולן שקדורות זו כזה לפיכך שנה את סדרן: לפני משה. ואחר כך לפני אלעזר אפשר אם משה לא ידע אלעזר ידע? אלא כרס המקרא ודושהו דברי רבי יאשה. אבא חנן משיח רבי אלעזר אומר. בבית המדרש היו יושבים ונעמדו לפני כולם (כ"ב ק"ב ספרי: (3) והוא לא היה וגו'. לפי שהיו באות לומר בחטא מת נזקקי לומר לא בחטא לפני משה ואלעזר

יְהוָה בַּעֲרַת-קָרַח כִּי-בָחַטְאוּ מֵת וּבָנִים
 לֹא-הָיוּ לוֹ: (4) לָמָּה יִנְרַע שֵׁם-אֲבִינוּ
 מִתֵּיִד מִשְׁפָּחָתוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶּן תִּנְהַר
 לָנוּ אַחֲוָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִינוּ: (5) וַיִּקְרַב
 מֹשֶׁה אֶת-מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה: פ רביעי
 (6) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
 (7) כֹּן בְּנוֹת צִלְפָּזָר דְּבִרַת נָתַן תִּפְן
 *נִין רבתי

sprach zu Mosche also: (7) Nicht reden

den Ewigen, in der Rottē Korachs, sonderu in seiner Sünde starb er, und Söhne hatte er nicht. (4) Warum soll ausgehen der Name unseres Vaters aus seinem Geschlechte, weil er keinen Sohn hat? Sieh uns ein Eigenthum unter den Brüdern unseres Vaters. (5) Und Mosche brachte ihre Rechtsache vor dem Ewigen. (6) Und der Ewige die Töchter Zelaphchads:

רש"י

מתלוננים ולא בערת קרח שחטאו על הקב"ה אלא
 בחטאו לבדו מת ולא החציא את אחרים עמו (שם
 ספ"י) רבי עקיבא אומר מקיש עציץ היתה ורבי
 שמעון אומר מן המעפילם היתה (שבת צ"ט):
 (4) למה ינרע שם אבינו. אנו במקום בן עוקדות.
 ואם אין הנקבות השוכות ורעו תתבוס אמי ליקם
 (כ"ב ק"ט): כי אין לו בן. הא אם היה לו בן לא
 היו תובעים בלוא. מנין שהכחמות היו: (6) ויקרב
 משה את משפטן. נתעלמה הלכה ממנו. ובאן נפרע
 על שגשג עשה דומה. והדבר אשר יקשה מקם
 תקריבין אלי (דברים א'). דא. ראיה היתה פרשה
 זו להקדים על ידי משה אלא שנתן בנות צלפחד
 ונקתבה על ידן (סנהדרין ח'): (7) כן בנות צלפחד
 דוברות. ותרומתו. יאות" כד בתורה פרשה זו לסי

auch nicht wegen der Mit-
 schuld der Rottē Korachs,
 die das Volk zur Empö-
 rung gegen Gott auf-
 reizten, sondern er ist wegen
 seiner eigenen Sünde ge-
 storben, er verleitete nicht
 Andere zur Sünde. — R.
 Akiba bemerkt, er war jener,
 der am Sabbath Holz ge-
 sammelt hat; nach R.
 Schimeon war er von
 Denen, die vermessen vor-
 drangen, (s. oben 14, 44).
 Wir nehmen die Stelle eines
 Sohnes ein; wenn wir

Töchter aber nicht als gesegliche Nachkommen anerkannt werden, nun,
 so möge denn unsere Mutter die Schwagerehe eingehen. וי אין לו. Wenn
 er einer Sohn gehabt hätte, so hätten sie gar keine Forderung gestellt;
 dies beweist, daß sie im Gesetz wohl unterrichtet waren. (5) ויקרב משה
 Er wußte keinen Bescheid, als Strafe dafür, weil er (Mt. 5,
 1, 17) sich selbsthulbigend sagte: „was euch schwierig ist, soll man mir
 vorbringen.“ Oder, dieser Abschnitt hätte durch Mosche aufgezeichnet
 werden sollen, doch die Töchter Zelaphchads hatten es sich verdient ge-
 macht, daß er durch sie aufgezeichnet wurde, (7) כן בנות צלפחד דוברות
 Dnf. sie haben recht gesprochen; dieser Abschnitt ist ganz auch so

wohl sollst du ihnen einen Eigenthumsbesitz geben unter den Brüdern ihres Vaters, und sollst übergehen lassen die Besizung ihres Vaters an sie. (8) Und zu den Kindern Jisraël rede und sprich: Wenn Jemand stirbt und es ist kein Sohn von ihm da, so sollt ihr übergehen lassen seine Besizung an seine Tochter. (9) Und wenn keine Tochter von ihm da

ist, so sollt ihr seine Besizung geben seinen Brüdern. (10) Und wenn keine Brüder von seinem Vater da sind,

לָהֶם אֲחֻזָּה נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֶחָיו אֲבִיהֶם
וְהָעֵבֶרֶת אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן: (8)
וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר אִישׁ
כִּי־יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהָעֵבֶרֶת אֶת־
נַחֲלָתוֹ לְבָתּוֹ: (9) וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת
וְנָתַתָּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו: (10) וְאִם־
אֵין לוֹ אֲחִים וְנָתַתָּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָי
אָבִיו: (11) וְאִם־אֵין אֲחִים לְאָבִיו

רש"י

von mir vorgegeschrieben, es lehrt, daß die Töchter Zelaschads in dieser Rechtssache klarer sahen, als Mosche. . . Sie haben richtig gefordert. wohl dem Menschen, dessen Worte von Gott gebilligt werden! Gib ihnen zwei Theile, den Theil ihres Vaters, der von Denen war, die aus Egypten gezogen sind, und den

Antheil mit seinen Brüdern an den Besizungen ihres Großvaters Chofers. Heißt übertragen, bei Jemanden, der keinen Sohn hinterläßt, der ihn beerben kann. Oder, weil die Tochter das Erbtheil von einem Stamme zum andern überträgt, indem ihr Mann und ihr Sohn sie beerben, und kein Erbbesitz an einen andern Stamm übertragen werden darf, daher hatte dies Gebot nur für dieses Zeitalter Anwendung; so heißt es auch W. 8: Ihr sollt sein Erbgut an seine Tochter übertragen, übergehen lassen (וְהָעֵבֶרֶת); gewöhnlich ist das Bethelligen mit וְהָעֵבֶרֶת ausgedrückt, bei einer Tochter mit וְהָעֵבֶרֶת.

בְּמִרְסוֹ. מִיָּד שְׂרָאָתָה עֵינִים, מֵה שֶׁלֹּא רָאָתָה עֵינֵי
שֶׁל מֹשֶׁה: כֵּן בְּנוֹת צִלְמַחֲדָר דּוֹכְרוֹת. יָפָה תִּכְנֶנּוּ אֲשֶׁר־י
אָדָם שֶׁהִקְבִּיחַ מִזְדֶּה לְדִקְרָיו: נָתַן חֶתָּן. שְׂנֵי הַדָּקִים.
חֶלֶק אֲבִיהֶן שֶׁהָיָה מִיִּצְחָק מִצְרוֹם, וְחֶלֶקוֹ עִם אֶחָיו
בְּנֵיכֵי חֶתָּר (כִּי־ב ק"ט): וְהָעֵבֶרֶת. לְשׁוֹן הָעֵבֶרֶת
(סִיָּא עֵבֶרֶת) הִיא בְּמִי שֶׁאֵינוּ מֵנִים בֶּן לְיִירֵשׁוּ. דִּיא
עַל שֶׁ שֶׁהָיָה מִעֵבֶרֶת נַחֲלָה מִשְׁבָּע לְשֶׁבָּע, שֶׁבָּעָה
וּבִעֲרָה וְרָצוֹן אוֹתָהּ שֶׁלֹּא הָסִיב נַחֲלָה לֹא נִצְטָרָה אֶת־
לְאוֹתוֹ הַדּוֹר בְּלִבָּר, וְכֵן וְהָעֵבֶרֶת אֶת נַחֲלָתוֹ לְבָתּוֹ.
כְּכֹלֵן הִיא אֹמֶר וְנָתַתָּם, וְכֵתֵב הִיא אֹמֶר וְהָעֵבֶרֶת:

וְנָתַתָּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשִׂארוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרֵשׁ אֹתָהּ וְהִיְתָה לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְחֶקֶת מִשְׁפָּט כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה: פ (12) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה עֲלֶה אֶל־הָר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
(13) וּרְאִיתָהּ אָתָּה וְנֹאסַפְתָּ אֶל־עַמִּיד

so sollt ihr seine Besizung geben seinem Blutsfreunde, der ihm am nächsten ist von seinem Geschlechte, daß er sie erbe. Und dies sei den Kindern Zisrael zur Satzung des Rechts, so wie der Ewige dem Mosche geboten. (12) Und der Ewige sprach zu Mosche: Steige auf diesen Berg Abarim, und siehe

das Land, das ich den Kindern Zisrael gebe. (13) Und hast du es gesehen, so sollst du eingethan werden zu deinem Volke, so wie dein

רש"י

(11) לְשִׂארוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ. וְאִין מִשְׁפָּחָה קְרִיבָה אֵלָּא מִצֵּד הָאֵב (ספרי ב"ב ק"ט): (12) עֲלֶה אֶל הָר הָעֲבָרִים. לְמַעַן נִמְכָּרָה לְכַאֵן פִּינוֹן שְׂאֵמֶר הַקִּבְיָה "נָתַתִּי חֶסֶן לָהֶם", אָמַר אֵלֶּי צִוָּה הַמָּקוֹם לְהַנְחִיל, שְׂמָא הִוְתֵּרָה תְּנִינָה וְאָבְנִים בְּאָרְץ. אָמַר לוֹ הַקִּבְיָה נִבְרָתָה בְּמִקְוֵה עֹמֶדֶת (במדרבנן רבנן). ר' אֵין פִּינוֹן שְׂעִנְכֶם מֹשֶׁה לְנַחֲלָת בְּנֵי נָדָר וּבְנֵי רְאוּבֵן שָׂבַח וְאָמַר: בְּמִדְוָמָה יִשְׁהוּפֵר לִי נִדְרִי. מִשְׁלַל לְמַלְךְ שְׂעִנָּה עַל בְּנוֹ, שֶׁלֹּא יָבִינָה לְפָתַח פִּלְטִין שֶׁלֹּא יָבִינָה לְשַׁעַר וְהוּא אֲחֵרִי לְחֵצֵר וְהוּא אֲחֵרִי לְמִקְדָּשׁ וְהוּא אֲחֵרִי בִּין שְׂבָח לְיָבִינָה לְקִישׁ, אָמַר לוֹ: בְּנִי מֵאֵן וְאִילָךְ אֹתָהּ

הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ (11) Nur von väterlicher Seite wird die Familie gerechnet. (12) אֶל הָר הָעֲבָרִים הַזֶּה In welchem Zusammenhange steht diese Stelle mit der vorhergehenden? — Weil Gott (i. B. 7) sprach: נָתַן חֶסֶן לָהֶם ... so dachte Mosche, mir befahl Gott über diese Besizvertheilung, vielleicht ist der Urtheilspruch gegen mich aufgehoben, daß ich in das

gelobte Land einziehen darf? Gott aber erwiederte: Mein Ausspruch bleibt unabänderlich. Oder, als Mosche zum Erbgute der Nachkommen des Gad und Ruben kam, da freuete er sich und dachte, es scheint mir, als hätte mich Gott von meiner Verurtheilung freigesprochen: ganz so wie wenn ein König seinem Prinzen verbietet, das Innere seines Palastes zu betreten; der König geht nun in das Thor, in den Hof, und in die Vorhalle, all wohin ihm der Prinz unbehindert folgt, als aber der Prinz auch in das Innere des Palastes treten will, da sagt der König: Mein Sohn, von hier und weiter ist dir

Bruder Aharon eingethan worden. (14) So wie ihr widerspenstig waret meinem Befehl in der Wüste Zin, beim Hader der Gemeinde, mich zu heiligen bei dem Wasser vor ihren Augen. Dies sind die Haderwasser von Kadesch in der Wüste

רש"י

der Zutritt verboten! — אָמַר לְבָנָיו (ס"ו): (13) כַּאֲשֶׁר נִאֲסָה אֶהְרֹן אֶחָד. מִכָּאֵן שֶׁנִּחְזָק מִשֶּׁהָ לְמִיתָתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן. ד"א אֵין אַתָּה טוֹב מִמֶּנִּי (דברים רבה): עַל אִישׁ לֹא קִדְשָׁתָם. הָא אִם קִדְשָׁתָם אִתִּי, עֲדִין לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּם לְהַפְסֵתָּהּ בְּכָל קָדוֹם שֶׁקָּתַב מִיָּדָם בְּתַב סִדְרָתָם, לְפִי שְׁנוּדָה גְּזִירָה עַל דּוֹר הַמִּדְבָּר לְמוֹת בְּמִדְבָּר בְּעוֹן שֶׁלֹּא הִאֱמִינוּ לְכַף בְּקִשׁ מֹשֶׁה שִׁכְתָּב סִדְרָתוֹ, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ: אֵף הִיא מִן הַמִּצְוִים הָהָּ, מִשֶּׁלֹּשִׁי לְשִׁמִּי גִשִּׁים שְׁלֹקִית בְּבֵית דִּין, אַחַת קִלְקֵלָהּ, וְאַחַת אָכְלָה פָּנֵי יִשְׂרָאֵלִית וְכוּ' אֵף בָּאן בְּכָל מְקוֹם שֶׁזְּנוּדִיר מִיתָתוֹ הַזֶּבֶד סִדְרָתָן דְּהוֹדֵעַ שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם אִפְּסָא וְזוּ בְּלָבָד (יומא פ"ח): (14) הֵם מִי מְרִיבֵת קִדְשׁ. הֵם לְבָנָם אֵין בָּהֶם עֵוֹן אַחֵר. ד"א, הֵם שֶׁהִקְדְּמוּ בְּמִדְבָּר, הֵם הָיוּ שֶׁהִקְדְּמוּ בִּים

der Zutritt verboten! — אָמַר לְבָנָיו (ס"ו): (13) כַּאֲשֶׁר נִאֲסָה אֶהְרֹן אֶחָד. מִכָּאֵן שֶׁנִּחְזָק מִשֶּׁהָ לְמִיתָתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן. ד"א אֵין אַתָּה טוֹב מִמֶּנִּי (דברים רבה): עַל אִישׁ לֹא קִדְשָׁתָם. הָא אִם קִדְשָׁתָם אִתִּי, עֲדִין לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּם לְהַפְסֵתָּהּ בְּכָל קָדוֹם שֶׁקָּתַב מִיָּדָם בְּתַב סִדְרָתָם, לְפִי שְׁנוּדָה גְּזִירָה עַל דּוֹר הַמִּדְבָּר לְמוֹת בְּמִדְבָּר בְּעוֹן שֶׁלֹּא הִאֱמִינוּ לְכַף בְּקִשׁ מֹשֶׁה שִׁכְתָּב סִדְרָתוֹ, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ: אֵף הִיא מִן הַמִּצְוִים הָהָּ, מִשֶּׁלֹּשִׁי לְשִׁמִּי גִשִּׁים שְׁלֹקִית בְּבֵית דִּין, אַחַת קִלְקֵלָהּ, וְאַחַת אָכְלָה פָּנֵי יִשְׂרָאֵלִית וְכוּ' אֵף בָּאן בְּכָל מְקוֹם שֶׁזְּנוּדִיר מִיתָתוֹ הַזֶּבֶד סִדְרָתָן דְּהוֹדֵעַ שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם אִפְּסָא וְזוּ בְּלָבָד (יומא פ"ח): (14) הֵם מִי מְרִיבֵת קִדְשׁ. הֵם לְבָנָם אֵין בָּהֶם עֵוֹן אַחֵר. ד"א, הֵם שֶׁהִקְדְּמוּ בְּמִדְבָּר, הֵם הָיוּ שֶׁהִקְדְּמוּ בִּים

ungläubige Geschlecht in der Wüste aussterben zu lassen; daher hat Mose, daß sein Vergehen verzeichnet bleibe, damit man nicht sagen soll, daß auch er zu den Widerspenstigen zählte. Es ist dies zu vergleichen mit zwei Frauen, die beim Gerichtshof abgestraft wurden, die eine, weil sie ein unsittliches Leben führte, die andere, weil sie Feigen vom siebenten Erlaßjahre aufgesessen und gegessen hatte. Diese bat dann den König, man möge ihr Vergehen öffentlich bekannt machen, damit man sie nicht, wie die andere, welche die eheliche Treue verlegte, gleichmäßig beschuldige. — Ebenso wurde auch das Vergehen von Mose und Aharon überall mit der Bekanntgebung erwähnt, daß sie außer diesem Vergehen nichts verschuldet haben (Talm. Yoma 88). (14) הֵם מִי מְרִיבֵת קִדְשׁ. Bei diesem Haderwasser allein vergingen sie sich, sonst haftete keine Schuld an ihnen. Oder הֵם es sind dieselben Israeliten, die bei Mara widerspenstig waren; dieselben

צו: ם (15) וידבר משה אל־יהוה
לאמר: (16) יפקד יהוה א הן הר־תת
לכל־בשר איש על־העדה: (17) אשר
יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר

vor ihnen und der einziehe vor ihnen, und der sie ausführe und der

רשי

Zin. (15) Da redete
Mosche zu dem Ewigen
und sprach: (16) Es be-
stelle der Ewige, der Gott
der Geister alles Fleisches,
einen Mann über die Ge-
meinde, (17) Der ausziehe

סוף הם עצמם שהגרו במקדש ציו: (15) וידבר
משה וני. להודיע שבתו של צדקים, בשנפאדן מן
העולם מניחין צדן ועוסקין בצדכי צבור: לאמר.
אמר לו: השיבני אם אתה ממנה דתם פדנם אם
לא: (16) יפקד ה. בין שישאע משה שאמר לו
המקום, הן נחלת צדקתה לבטחיה אמר הנני שעה
שאתבוע צרכי שיירשו בני את גורלתי, אמר לו
הקב"ה: לא כך עלתה באחישבה לפני. גראי הוא
יהושע לישראל שבר שמינו, שאל משה מתוך האהל
(במ' ד') וזה שאמר שלמה, נוצר פאנים יאכל פרהי
(משלי כ"ו): אלהי הרוחות, קמה נאמר? אמר לפניו
רבינו של עולם, גלוי לפניך דעתו של כל אהר ואהר
ואני דומין זה לזה מנה עליהם מנהגי, שיהא סובל
כל אהר ואהר לפי דעתו: (17) איש צא לפניהם.
לא כדרך מלכי האומות שישבים בבתיהם ומשדחין

waren es auch am Schilf-
meere und in der Wüste
Zin. (15) Es will das Lob der From-
men anzeigen, wenn diese
uämlich ihr Lebensende
herannahen fühlen, so
lassen sie ihre Geschäfte
bei Seite und befaßen sich
mit den Angelegenheiten
des Gemeinwohles. לא-
Mosche bat um den Be-
scheid, ob Gott ihnen einen
Führer geben werde, oder
nicht. (16) Als
Mosche hörte, daß Gott
ihm befahl, den Töchtern
Zelafchads das Erbgut

ihres Vaters zu geben, da dachte er, jetzt dürfte die Stunde günstig
sein, auch mein Anliegen vorbringen zu dürfen, daß ich meine Würde
auf meine Kinder vererbe. Gott sagte aber: Nicht so ist es von mir
beschlossen worden, sondern diese Würde soll dem Jehoshua zu Theil
werden, er verdient es durch seine treuen Dienste, da er nie von
deinem Zelte gewichen ist. So sagt auch Salomo (Spr. 28, 18):
Wer des Feigenlaumes wartet, genieße seine Frucht. אלהי הרוח. Gott
der Geister, besagt: Mosche betete: Dir, o Gott, sind die Gedanken
aller Sterblichen offenbar, welche doch sehr verschieden sind, setze daher
über sie einen Führer, der diese verschiedenen Denkweisen zu ertragen
und zu leiten im Stande sei. (17) איש צא לפניהם. Nicht wie die
Könige anderer Völker, die zu Hause bleiben und ihre Heere in den

sie einführe, daß die Gemeinde des Ewigen nicht sei wie Schafe, die keinen Hirten haben. (18) Da sprach der Ewige zu Moses: Nimm dir den Jehoshua, Sohn Nuns, einen Mann, in dem Geist ist, und stütze deine Hand auf ihn, (19) Und stelle ihn vor Elasar, den Priester, und vor die ganze Gemeinde, und ertheile ihm Befehl vor ihren Augen.

וַיֹּצִיאֵם וְאִשֶּׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה כְּצֹאֵן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה: (18) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לָךְ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסִמַּכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו: (19) וְהִעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלִפְנֵי כָל־הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ

רשי

Krieg schicken, sondern wie ich gethan; mit Sichon und Og habe ich selbst Krieg geführt, wie es heißt (oben 21, 34): Gott sprach zu Moses: Fürchte ihn nicht! Ein Gleiches that Jehoshua (Jos. 5, 13): Er zog vor ihnen aus und ein. **וַיֹּצִיאֵם וְאִשֶּׁר יָבִיאֵם** Der sie ausführt, durch seine Verdienste. **וְאִשֶּׁר יָבִיאֵם** Der sie ins Land führt, durch seine Verdienste. Ober, daß es ihm nicht wie mir ergehe, sie in das verheißene Land nicht einführen zu dürfen. (18) **קַח** Suche ihn durch Worte zu gewinnen: Heil dir, daß du gewürdigt bist, die gottgeweihten Kinder leiten zu können! **וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה כְּצֹאֵן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה** Wie du es verlangtest, daß er in die Denkweise jedes Einzelnen eingehen verfehle. **וְסִמַּכְתָּ אֹתוֹ** Mache ihn zum Dolmetsch deiner Worte, daß er sie bei deinem Leben noch vortragen soll, damit man nicht sagen könne, beim Leben Moses wagte er nicht das Haupt zu erheben. (19) **וְצִוִּיתָה אֹתוֹ** Zu Betreff der Israeliten; damit er es

את תילוחיהם למלחמה, אלא כמו שעשיתי אני, שנקלחתי בסיועו ועזו, שנאמר "אל תירא אותו" (במדבר כא). וכדרך שעשה יהושע, שנאמר "וילך יהושע אליו ויאמר לו, הֲלָנוּ אִתָּךְ" וגו' (יהושע ה'). וכן בדרך הוא אומר "כי הוא יוצא ויבא לפניכם" (שמואל א' י"ח) יוצא בראש ויבאם בראש: ואשר יוציאם, בנבואתו: ואשר יבאם, בנבואתו. ויאמר יהושע, שלא תעשה לו כדרך שאתה עושה לי שאני מנהיגם לארץ: (18) **קַח** קח לך. קחני בדרגים אשריה, שנקים להנהיג בני ישראל מקום: לך. את שדורך לך, את זה אתה מעיר: אשר רוח בו, כאשר שאלתי, שייכבד הדבור בגדר רוחו של כל אחד ואחד: וסמכת את ידך עליו, הן לו מתירונן שידרוש בחייה, שלא יאמרו עליו, לא היה לו להרים ראש בימי משה: (19) וצויתו אותו, על ישראל, רע

לְעֵינֵיהֶם: (20) וּנְתַתָּה מִהוֹדָה עָלָיו
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
(21) וּלְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׁאֵל
לֹא בַּמִּשְׁפַּח הָאֲדֹמִים לְפָנַי יִהְיֶה עַל־
פִּי יֵצְאוּ וְעַל־פִּי יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ וְכָל־הָעֵדָה: (22) וַיַּעַשׂ
מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיָּקָה אֶת־
יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

(20) Und lege von deiner Würde auf ihn, damit (ihm) gehorche die ganze Gemeinde der Kinder Israel. (21) Und vor Eleasar, den Priester, soll er sich stellen, daß er frage für ihn nach der Entscheidung der Urim vor dem Ewigen; nach dessen Befehl sollen sie ausziehen und nach dessen Befehl sollen sie einziehen, er und alle Kinder der Israel mit ihm und

die ganze Gemeinde. (22) Und Mose that, so wie der Ewige ihm geboten, und nahm den Jehoschua und stellte ihn vor Eleasar, den

רשי

יִשְׁמְעוּ הֵם, סִבְבָּם הֵם, עַל מִנַּת שֶׁתִּקְבַּל עֲלֵיהֶם:
(20) וּנְתַתָּה מִהוֹדָה עָלָיו. נָה קִירֹן עוֹר פָּאָס: מִהוֹדָה.
וְלֹא כָל הַדָּה, וּמַצִּינוּ לְדוֹמְרִין פִּנֵּי מִשְׁתַּח כַּחֲמָה, לְפָנַי
יְהוֹשֻׁעַ כְּלִבְנֵה: לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
שִׁנְיָה נִוְהֵנִין כּוּ כְּבוֹד וַיִּרְאָה קִדְרָה שְׁנֵהֵנִין בָּךְ:
(21) וּלְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד. חֲרִי שְׁאֵלָתָךְ
שִׁשְׁאֵלָתָ, שְׁאֵין הַכְּבוֹד הָיָה זֶה (ס"א מוֹטֵל) מִבֵּית
אֲבִיךָ, שְׁאֵף יְהוֹשֻׁעַ צָרִיךְ לְאֶלְעָזָר: וְשָׁאֵל לוֹ.
כְּשִׁינְצִירָךְ לְצֵאת לְמִלְחָמָה: עַל פִּי. שֶׁר אֶלְעָזָר:
וְכָל הָעֵדָה: סִבְבָּרֵין (יִמָּא ע"ג): (22) וַיָּקָה אֶת
יְהוֹשֻׁעַ. לְקַח בְּרָבִים וְהוֹדִיעוּ מִתָּן שֹׁכֵר פִּרְקָם

wisse, daß sie eigenfönnig und widerspenstig sind, und er dies geduldig hinnehmen muß. (20) וּנְתַתָּה מִהוֹדָה עָלָיו. Von deinem Strahlenglanze. Einen Theil von deiner Hoheit, nicht aber deine ganze Hoheit, wir entnehmen hieraus (Talm. B. Bath. 75): Das Antlitz Moses glich der Sonne, Jehoschua's Antlitz glich dem Monde (der sein Licht von der Sonne empfängt).

Auf daß sie ihm eben so wie dir Hochachtung und Ehrfurcht bezeigen. (21) וּלְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד. Hiemit ist dein Verlangen erfüllt, diese Würde wird deinem väterlichen Hause nicht entzogen; denn auch Jehoschua wird des Eleasars bedürfen. וְשָׁאֵל לוֹ. Wenn er nöthig haben wird, in den Krieg zu ziehen. — אַלְעָזָר אֶלְעָזָר. Und alle das Synhedrium. (22) וַיָּקָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ. Er nahm ihn durch Worte ein und machte ihm den Lohn bekannt,

Priester und vor die ganze Gemeinde. (23) Und flüchte seine Hände auf ihn und ertheilte ihm Befehl, so wie der Ewige geredet durch Mosche.

28. (1) Und der Ewige redete zu Mosche und sprach: (2) Gebiete den Kindern Israel und sprich zu ihnen: Mein Opfer, meine Speise zu meinen Feueropfern, zum lieblichen Geruch

וּלְפָנַי בְּלִי-הָעֶדָה: (23) וַיִּסְמֹךְ אֶת יָדָיו עָלָיו וַיְצַוֵּהוּ פֶּאֶשֶׁר דָּבָר יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה: פ רביעי

כח (1) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (2) צוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת-קֹרְבָנִי לַחֲמִי לְאִשִּׁי רִיחַ

רש"י

welchen die Führer Israels im kommenden Leben zu erwarten haben! (23) Mit besonderem Wohlwollen, er that mehr noch, als ihm Gott befohlen hat; Gott sagte: Lege deine Hand (יד) auf ihn, Mosche legte beide Hände (ידי) auf ihn, er machte ihn in großmüthiger Weise zu einem bis an den Rand mit seiner Weisheit gefüllten Gefäße. Auch von seiner Hoheit gab er ihm bereitwilligst.

יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם הָבָא (ספרי): (23) וַיִּסְמֹךְ אֶת יָדָיו בָּעֵין יָסָה, יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִמָּה שֶׁנִּצְטָוָה, שֶׁתִּקְדֶּה אָמַר לוֹ יִסְמְכֶנָּה אֶת יָדָיו וְהוּא עָשָׂה בְשֵׁמִי דָוִד וְעָשָׂא בְּכָלִי מְלָא וְגִדּוּשׁ וּמְלֵאָה חֲכָמָתוֹ בָּעֵין יָסָה: כַּאֲשֶׁר דָּבָר ה'. אף לַעֲנֵן הַהוּא גִּתָּן מְהוּזָּ עָלָיו:

כח (2) צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָה אָמַר לְמַעַלָּה יִפְקֹד ה', אֵל הַקְּבִיָּה עַר שְׂאֵתָה מִצִּיּוֹן עַל בְּנֵי צִוָּה אֶת בְּנֵי עָלִי מִשָּׁל דָּבָר מֶלֶךְ שֶׁהִתְהַ נִּפְסָרָת מִן הַעֲלָם, וְהִתְהַ חֲפָקָתָה לְבַעֲלָה עַל בְּנֵיהּ וְכוּ כְּדֵאֵלָה בְּסַפְרֵי: קֹרְבָנִי. זֶה הָדָם (ספרי): לַחֲמִי. אֵלֹהֵי אֲמִירָתוֹ, וְכֵן הוּא אֹמֵר, יְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַדָּם אֲשֶׁר (וּקְרָא נ'): לְאִשִּׁי. הַנִּתְּנִין לְאִשִּׁי מִזְבֵּחַ:

28. (2) Oben sagte Mosche: Der Ewige setze einen Führer über die Gemeinde, Gott aber spricht, wenn du mir deinen letzten Wunsch für die Kinder Israels mittheilest, so ertheile auch ihnen Befehle, daß sie auch meinen Wunsch pünktlich befolgen sollen. Der Esiri vergleicht dies mit einer Königsstochter, die, als sie ihr Lebensende herannahen fühlte, ihre Kinder der Fürsorge und Gnade des Königs empfahl; der König zeigt sich willfährig, jedoch mit der Bedingung, daß sie auch ihren Zurückgelassenen ans Herz lege, ihm, dem königlichen Vater in Allem zu gehorchen und ihm ergeben zu bleiben. Das Blut nämlich. Das sind die Opferstücke, wie es (M. 3, 3, 16) heißt: der Priester soll sie opfern am Altare als Speiseopfer (לחם). — welche als Feueropfer auf den

נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעָדוֹ:
 (3) וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאֵשֶׁה אֲשֶׁר
 תִּקְרְבוּ לַיהוָה בְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
 תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֶלְיָה תָמִיד:
 (4) אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר
 וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים:
 (5) וְעֲשִׂיתָ הָאִפֹּה סֵלֶת לְמִנְחָה
 בְּלוֹלָה בַשֶּׁמֶן בְּתֵית רְבִיעֵת הַקֵּץ:

Weißmehl zum Speiseopfer, eingerührt mit gesloßenem Oele, einem

רשי

תִּשְׁמְרוּ. שִׁיתִּי כַהֲנִים וְלִוִּים וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִין עַל
 נְבִי (ספרי) מִבְּאֵן לָמְדוּ וְתִקְנוּ מַעֲמָדוֹת (תענית כ"ו):
 בְּמוֹעָדוֹ. בְּכָל יוֹם הוּא מוֹעֵד הַתְּמִידִים: (3) וְאָמַרְתָּ
 לָהֶם. אֲוָהָה לְבִיד: שְׁנַיִם לַיּוֹם. כְּפִשְׁוֹנוֹ. וְעִיקְרוֹ
 כִּי לְלִמְדָה שִׁיתִּי נִשְׁתַּחֲוִין כָּנֹד הַיּוֹם. תָּמִיד שֶׁל
 שָׁמֶר בְּמַעֲרָב. וְשֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים בְּמוֹרְחוֹ שֶׁל סִפְעוֹת
 (יומא ס"ב): (4) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד. אֶף עַל פִּי שֶׁכֶּבֶר
 נֶאֱמַר בְּפִשְׁטָה "אֶתָּה תַעֲבֹד" וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה"
 וְגו' הִיא הָיְתָה אֲוָהָה לַיָּמִי מִפְּעוּאִים. וְכַאֵן צִוָּה
 לְדוֹרוֹת: (5) סֵלֶת לְמִנְחָה. מִנְחָה מִנְחָה נִקְבִּים:

für mich sollt ihr beobachten mir darzubringen zur bestimmten Zeit. (3) Und sprich zu ihnen: Dies ist das Feueropfer, das ihr darbringen sollt dem Ewigen: zwei jährige, fehlerlose Lämmer des Tages als Ganzopfer, beständig. (4) Das eine Lamm bringe dar des Morgens, und das zweite Lamm bringe dar zwischen den Abenden. (5) Und ein Behntel Ephra

Altar kommen. — תִּשְׁמְרוּ Priester, Leviten und Israeliten sollen dabei stehen. Davon die Verordnung, daß von den Priestern und Leviten Wach-Abtheilungen, u. von den Israeliten immerwährend Männer bei dem Opfergottesdienste anwesend waren. בְּמוֹעָדוֹ Jeder Tag ist zur Darbringung der gewöhnlichen Opfer bestimmt. (3) ואמרת b. i. eine Ermahnung an den Gerichtshof. Zwei an jedem Tage; eigentlich will es lehren, daß die Opfereschlachtungen der Sonne zugewendet geschehe. Das beständige Morgenopfer an der Westseite, und das tägliche Abendopfer an der Ostseite der Altarringe. (4) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד Obwohl es bereits (M. 2, 29, 39) heißt: Folgendermaßen sollst du die Opfer bereiten; so war es dort nur Vorschrift für die Einweihungstage, hier aber gilt es als Befehl nur die Folgezeit. (5) סֵלֶת לְמִנְחָה Das Mehlopfers, welches mit dem

Biertel Hin. (6) Ein beständiges Ganzopfer, das dargebracht wurde am Berge Sinai, zum lieblichen Geruch, als Feueropfer dem Ewigen. (7) Und als Trankopfer dazu: Ein Viertel Hin für das eine Lamm; im Heiligtum gieße aus das Trankopfer des Weines dem Ewigen. (8) Und das zweite Lamm bringe dar zwischen den Abenden, wie das Speiseopfer des Morgens und wie dessen Trankopfer sollst du es dar-

bringen, ein Feueropfer zum lieblichen Geruch dem Ewigen. (9) Und am Tage der Ruhe zwei fehlerlose jährige Lämmer, und zwei Behtel Weizenmehl zum Speiseopfer, eingerührt mit Del, und das Trankopfer dazu (10) (Dies) das Ganzopfer an jedem Ruhetag, außer

רש"י

Trankopfer dargebracht wurde. (6) העשיה בחר סיני Wie jene, welche am Berge Sinai in den Einweihungstagen bereitet wurden. Oder, es wird damit das Opfer gemeint, welches man vor der Befehlgebung dargebracht, wobei es (Mi. 2, 24, 6) heißt: Er that das Blut in Becken, welches auch hier mit einem

dazu bestimmten Gefäße geschieht. (7) Wein als Trankopfer. Nach dem Auf dem Altar soll es ausgegossen werden. Wein, welcher herausgehende Wirkung hat, neuer Wein (Mose) war nicht geeignet. (8) ריח ניחח Es hat mich besonders befriedigt, daß meine Anordnung befolgt wurde. (19) Aber nicht das Ganzopfer des Sabbath an einem andern Sabbath; wenn einmal am Sabbath zu opfern unterlassen wurde, könnte man glauben, daß

(6) עלת תמיד העשיה בחר סיני לריח ניחח אשה יהוה: (7) ונסכו רביעת ההין לבבש האחד בקדש הסך נסך שחר ליהוה: (8) ואת הבבש השלי תעשה בין הערבים כמנחת הבקר ובסכו תעשה אשה ריח ניחח ליהוה: פ (9) וביום השבת שני כבשים בגי' שנה תמימים ושני עשרונים סלת מנחה בלילה בשמן ונסכו: (10) עלת שבת בשבתו על-

(6) העשיה בחר סיני. קאחין שנעשו בימי המצואים. ד"א "העשיה בחר סיני" הקיש עולת תמיד לעלת הר סיני שנתקרב לפניו מתן תורה. שנתקרב בזה "הקש" באמנות (שמו"כ ד) ומלמד ששנייה כלי: (7) ונסכו גין: בקדש הסך. על המזבח וינסכו (ספרי): נסך שחר. גין הקששר. פרט גין מנתו (כבא בחרא צ"ו): (8) ריח ניחח. נחת רוח לפניו. ואמרת ונעשה רצוני: (10) עולת שבת בשבתו. ולא עולת שבת בשבת אחרת. הרי שלא הקריבו בשבת זו שומע

עֲלֵת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: פ (11) וּבְרֹאשֵׁי
חֲדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים
בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי-
שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: (12) וְשְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרִים סֵלֹת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
לִפְרֵי הָאֶחָד וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת מִנְחָה
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לִפְרֵי הָאֶחָד: (13)
וְעָשׂוּ עֶשְׂרִים סֵלֹת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לִפְרֵי הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחָה
אִשָּׁה לַיהוָה: (14) וְנִסְכֶּיהֶם חֲצֵי הַהֵין
יִהְיֶה לִפְרֵי וְשְׁלִישֵׁת הַהֵין לֵאמֹל וְרִבִּיעֶת
הַהֵין לִפְרֵי יַיִן וְזֹאת עֲלֵת הָרֹשׁ בַּחֲדָשׁוֹ

dem beständigen Ganzopfer und dessen Trankopfer. (11) Und am Anfang eurer Monate sollt ihr als Ganzopfer darbringen dem Ewigen: zwei junge Stiere und einen Widder, sieben fehlerlose jährige Lämmer; (12) Und drei Behntel Weißmehl zum Speisopfer, eingerührt mit Del, zu jedem Widder; (13) Und je ein Behntel Weißmehl zum Speisopfer, eingerührt mit Del, zu jedem Lamm; ein Ganzopfer zum lieblichen Geruch, ein Feueropfer dem Ewigen. (14) Und

Trankopfer dazu: ein halbes Hin sei zu jedem Stiere, und ein Drittel Hin zu dem Widder, und ein viertel Hin Wein zu jedem Lamm; dies das Ganzopfer

רש"י

אֵין יִקְרִיב שְׁתֵּים לִשְׁבֶּת הַבָּקָה ת"ל "בְּשִׁבְתוֹ" מִיָּד
שָׁאם אָבֵד יוֹמוֹ בְּמִסַּד קֶרְבָּנוֹ: עַל עוֹלַת הַתָּמִיד. אֵין
מוֹסְפִין לְבַד אוֹתָן שְׁנֵי כִבְשִׁים שֶׁל עוֹלַת הַתָּמִיד.
וּמִיָּד שָׁאִין קֶרְבֵּין אֵין בֵּין שְׁנֵי הַתָּמִידִין (ספרי).
וְכֵן בָּקָל הַמוֹסְפִין נֶאֱמָר, עַל עוֹלַת הַתָּמִיד, לְמַלְמוֹד
זֶה: (12) וְשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים נִסְכִּים. כִּמְשַׁשֵּׁט נִסְכֵּי פָר. שְׁבוּ
הֵן קֶרְבֵּין בְּפִרְשֵׁת נִסְכִּים: (14) וְזֹאת עוֹלַת חֲדָשׁ
בַּחֲדָשׁוֹ. שָׁאם עָבַר יוֹמוֹ בְּטָל קֶרְבָּנוֹ, וְשׁוּב אֵין לוֹ

man am folgenden Sabbath zwei Stücke opfern müsse, deshalb heißt es an dem bestimmten Sabbath, wenn der Tag einmal vorüber ist, so hört die Opferpflicht für diesen Tag auf. על עולת התמיד. Das sind die Mußas-Opfer, außer den zwei

gewöhnlichen täglichen Opfern; es lehrt, daß man sie nur in der Zeit zwischen den zwei täglichen Opfern darbringen durfte. Das-
selbe gilt von allen Mußas-Opfern, wobei es immer heißt על עלה על
Wie und שלש: עשרים. (12) ושלש: עשרים. (12) Wie die Bestimmung der Trankopfer beim Stiere (oben 14, 9). (14) נאח
Nach dem Tag vorüber ist, so wird dieses Opfer

für jeden Neumond von den Monaten des Jahres. (15) Und ein Ziegenbock zum Sündopfer dem Ewigen; außer dem beständigen Ganzopfer und dessen Trankopfer werde das dargebracht. (16) Und im ersten Monat, am vierzehnten Tage des Monats, ist Pesa'ch für den Ewigen. (17) Und am fünfzehnten Tage dieses Monats ist

Fest; sieben Tage soll ungesäuertes Brod gegessen werden. (18) Am ersten Tage ist Ausrufung der Heiligkeit; keinerlei Dienstarbeit sollt

לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה: (15) וְשַׁעִיר עֲזִים אֶחָד
לְחַטָּאת לַיהוָה עַל-עֲשֵׂת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה
וְנִסְכּוֹ: ס שֶׁשׁ (16) וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה:
(17) וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג
שִׁבְעַת יָמִים מִצֵּית יֵאָכֵל: (18) בְּיוֹם
הָרִאשׁוֹן מִקְרֵא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה

רש"י

nicht mehr dargebracht, und kann nicht ersetzt werden. (15) וְשַׁעִיר עֲזִים Alle Zugabe-Opfer-Bocke sind bestimmt zu föhnen für die Verunreinigung des Heiligthums und seiner Opfer. Bei dem Ziegenbock als Neumondopfer steht, abweichend von anderen ähnlichen לה, es lehrt, daß es für Diejenigen Sühne bewirkt, die unwissentlich gefehlt; weder vor, noch nach der Sünde sich derselben bewußt

waren, und außer Gott es niemand wußte; und von diesem Opfer wird auf die anderen gefolgert. על עולת התמיד Soll auch noch dieses Opfer dargebracht werden. ונכסו Dies bezieht sich nicht auf das ושעיר sondern auf התמיד; denn zu einem Sündopfer ist kein Trankopfer dargebracht worden. (18) כל Selbst eine Arbeit, die ihr verrichten müßtet, weil deren Unterlassung euch un-

תְּשַׁלּוּמִין: (15) וְשַׁעִיר עֲזִים אֶחָד
בְּאֵין לְכַסֵּר עַל טוֹמְאת מִקְדָּשׁ וּקְדִישֵׁי הַכֹּהֵן כִּמְשֹׁקֶשׁ
(בַּמִּסְכַּח שְׂבוּעֵית דָּף ט.) וְנִשְׁתַּחֲוֶה שַׁעִיר
ר"ח שְׁנָאֵמָר בּו' ל"ה תְּלַמְדוּ לַלְמֻדָּה שֶׁמִּכָּפֹר עַל
שֶׁאֵין בּו' דִּיעָה לֹא בַתְּחִילָה וְלֹא בְסוֹף שֶׁאֵין מִקְדָּר
בַּחֲטָא אֲדָא הִקְבִּי' בְּלִבָּהּ וְשֶׁאֵין הַשְׁעִירִים לִמְדִין
מִמֶּנּוּ וּמִקְדָּשׁוֹ בְּאַנְדָּה: אִמָּר הַקֹּדֶשׁ הַבִּינֵה כִּפֹּרָה
עָלַי עַל שֶׁמִּעֲשֵׂיתִי אֶת הַדָּחַ (חֻלּוּן ס') עַל עוֹלַת
הַתְּמִיד. יַעֲשֶׂה כָל הַקֹּרְבָן הַזֶּה: וְנִסְכּוֹ אֵין וְנִסְכּוֹ
מוֹסֵב עַל הַשְּׁעִיר, שֶׁאֵין נִסְכִּים לְחַטָּאת: (18) כֹּל
מְלָאכָה עֲבֹדָה. אֲפִילוּ מְלָאכָה הַקִּיָּקָה לָכֵן בְּטוֹן

עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (19) וְהִקְרַבְתֶּם
אִשָּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם
וְאֵיל אֶחָד וְשִׁבְעָה כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה
תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: (20) וּמִנְחָתָם מִלֶּחֶם
בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן שֶׁרֶשֶׁה עֲשָׂרִים לֶפֶס
וּשְׁנֵי עֲשָׂרִים לֵאלֹהֵי תַעֲשׂוּ: (21) עֲשֹׂהוּ
עֲשֹׂהוּ תַעֲשֶׂה לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת
הַכִּבְשִׁים: (22) וְשִׁעִיר הַמִּזְבֵּחַ אֶחָד
לִכְבֹּשׁ עֲלֵיכֶם: (23) מִלֶּבֶד עֹלֶת הַבָּקָר
אֲשֶׁר לְעֹלֶת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה:
(24) כֹּאֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים
לֶחֶם אִשָּׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עֹלֹת
הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: (25) וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרֵא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כֹּל־

ihr thun. (19) Und ihr sollt darbringen als Feuer-Ganzopfer dem Ewigen: zwei junge Stiere und einen Widder und sieben jährige Lämmer, fehlerlos sollen sie euch sein. (20) Und als Speisopfer dazu: Weizmehl mit Del eingegrührt, drei Behutel zu jedem Stiere und zwei Behutel zu dem Widder sollt ihr bereiten; (21) Se ein Behutel sollst du bereiten zu jedem Lamm von den sieben Lämmern. (22) Und einen Vock zum Sündopfer, um euch zu versöhnen. (23) Außer dem Ganzopfer des Morgens, welches zum beständigen Ganzopfer dient, sollt ihr diese darbringen. (24) So

sollt ihr bereiten jeden Tag, sieben Tage lang, eine Speise als Feueropfer zum lieblichen Geruch dem Ewigen; außer dem beständigen Ganzopfer und dessen Trankopfer werde es bereitet. (25) Und am siebenten Tage soll Ausrufung der Heiligkeit bei euch sein;

רש"י

דָּבָר הָאֶחָד, הַמִּיָּתֵר בְּחֻלּוֹ שֶׁל מִנְחָה, אֲסִידָה בִּי"ט:
(19) פָּרִים. כְּנֶגֶד אֲבָרָהָם, שְׁנֵאמַר "וְאֵל הַבָּקָר רִץ
אֲבָרָהָם" (בראשית י"ט): אֵילִים. כְּנֶגֶד אֵילֵי שָׂר
יִצְחָק: כִּבְשִׁים. כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שְׁנֵאמַר "וְהַבְּשָׂמִים הַפְּדִיר
יַעֲקֹב (בראשית י"ט). בִּיסֻדּוֹ שֶׁל ר' מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן רָאִיתִי
זֹאת: (24) כֹּאֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַיּוֹם. שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִתְּחִלָּה

wiederbringlichen Verlust herbeiführt, welche doch an Chol-Hamoeb erlaubt ist, ist am ע"י verboten. (19) Hinweisend auf Abraham, von dem es heißt: Zu dem Jungbrind lief Abraham. א"ל Auf den Widder hindeutend,

der statt Sizaq geopfert wurde. כִּבְשִׁים. Auf Jakob hinweisend, von dem es heißt: Jakob sonderte die Schafe ab. (Nach R. M. Sabarshan). (24) כֹּאֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַיּוֹם. Sie sollen nicht immer weniger sein,

keinerlei Dienstarbeit sollt ihr thun. (26) Und am Tage der Erstlinge, wenn ihr dem Ewigen neues Speiseopfer darbringet, an eurem Wochenfeste, soll Ausrufung der Heiligkeit bei euch sein; keinerlei Dienstarbeit sollt ihr thun. (27) Und ihr sollt darbringen als Ganzopfer zum lieblichen Geruch dem Ewigen: zwei junge Stiere, einen Widder, sieben jährige Lämmer. (28) Und Speiseopfer dazu: Weiszmehl mit Del eingerührt, drei Behntel zu jedem Stiere, zwei Behntel zu dem Widder; (29) Se ein Behntel zu jedem Lämme von den sieben Lämmern. (30) Einen Ziegenbock, um euch zu versöhnen. (31) Außer dem vollständigen Ganzopfer und dessen Speiseopfer sollt ihr das bereiten; fehlerlos sollen sie euch sein; und Tranxopfer dazu.

מִלְאֶכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: ם
(26) וּבְיוֹם הַבְּכוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה
חֲדָשָׁה לַיהוָה בְּשִׁבְעֵיתֵיכֶם מִקְרֹא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם דָּלִי מִלְאֶכֶת עֲבָדָה לֹא
תַעֲשׂוּ: (27) וְהִקְדַּשְׁתֶּם עוֹלָה לַיהוָה
נִיחֹל לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם אִילָן
אֶחָד שְׁבַע־כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה: (28)
וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרִינִים לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים
לְאִיל הָאֶחָד: (29) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן
לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים:
(30) שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְכֶבֶשׂ עֲלֵיכֶם:
(31) מִלֵּבַד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַעֲשׂוּ
תְּמִימִם יְהִירְלָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם: ם

רש"י

wie es bei den Opfer-
fieren des Sukkos-Festes
der Fall ist. (26) וביום
הבכורים Das Wochenfest
heißt: Erstlinge
der Weizenerte, wegen
der zwei Brode, welche
die ersten sind, von Weizen-

והולכין קמרי הקנ: (26) וביום הבכורים. חג השבועות
קרוי בפירי קציר חטים, על שם שתי הקנים, שהם
ראשונים למנחת חטים הבאים מן הקדש:
(31) תמימים יהיו לכם ונסכיהם. אף הנקבים יהיו
תמימים, למדי רבותינו מבוא שבינין שהעלה קמחין
פסול לנסכים (מנחות ט"ו):

mehlopfern, die von der neuen Frucht gebracht wurden. (31) Auch die Tranxopfer müssen fehlerlos sein. Hieraus
verordneten unsere Gelehrten, daß wenn der Wein schimmelig wurde,
man ihn zu den Tranxopfern nicht verwenden durfte.

כמ (1) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
מִקְדָּא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־
מִלְאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה
יִהְיֶה לָכֶם: (2) וַעֲשִׂיתֶם עֲלֶיהָ לְרִיחַ
נִיחָח לַיהוָה פֶּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַה תְּמִימִם:
(3) וּמִנְחָתָם סֵלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרִינִים לָפָר שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים לְאֵיל:
(4) וַעֲשִׂיוּן אֶחָד לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת
הַכִּבְשִׂים: (5) וְשֶׁעִיר־עִזִּים אֶחָד הַטָּמֵא
לִכְפֹּר עֲלֵיכֶם: (6) מִסֵּבֶר עֲלֵת הַחֹדֶשׁ
וּמִנְחָתָהּ וְעֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
וְגִסְגִּיָּהּ כְּמִשְׁפָּט לְרִיחַ נִיחָח אֲשֶׁר
יִהְיֶה: ס (7) וּבַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
הַזֶּה מִקְדָּא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וַעֲנִיתֶם
אֶת־נַפְשֵׁיכֶם כָּל־מִלְאכָה לֹא תַעֲשׂוּ:
(8) וְהִקְדַּבְתֶּם עֲלֶיהָ יִהְיֶה רִיחַ נִיחָח פֶּר
בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׂים בְּנֵי־
שָׁנָה שְׁבַעַה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: (9)
וּמִנְחָתָם סֵלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה

29. (1) Und im siebenten Monat, am Ersten des Monats, soll Ausrufung der Heiligkeit bei euch sein; keinerlei Dienstarbeit sollt ihr thun; ein Tag des Posamentenfalls soll er euch sein. (2) Und ihr sollt bereiten als Ganzopfer zum lieblichen Geruch dem Ewigen: einen jungen Stier, einen Widder, sieben jährige fehlerlose Lämmer. (3) Und als Speiseopfer dazu: Weissemehl mit Del eingerührt, drei Zehntel zu dem Stiere, zwei Zehntel zu dem Widder. (4) Und ein Zehntel zu jedem Lamm von den sieben Lämmern. (5) Und einen Ziegenbock zum Sündopfer, um euch zu versöhnen. (6) Außer dem Ganzopfer des Monats und dessen Speiseopfer und dem vollständigen Ganzopfer und dessen Speiseopfer und den Trankopfern dazu nach Vorschrift, zum lieblichen Geruch ein Feueropfer dem Ewigen. (7) Und am

Zehnten dieses siebenten Monats soll Ausrufung der Heiligkeit bei euch sein, und ihr sollt euch fasten; keinerlei Arbeit sollt ihr thun. (8) Und ihr sollt darbringen als Ganzopfer dem Ewigen zum lieblichen Geruch: einen jungen Stier, einen Widder, sieben jährige Lämmer; fehlerlos sollen sie euch sein. (9) Und als Speiseopfer dazu: Weissemehl mit Del eingerührt, drei Zehntel zu dem Stiere.

רשׁ

29. כמ (6) מלבר עלת החדש. מוקמי ראש
אֶחָד מִלְּבַד עֲלֵת הַחֹדֶשׁ. מִקְדָּא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
אֶחָד מִלְּבַד עֲלֵת הַחֹדֶשׁ. מִקְדָּא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם

zwei Zehntel zu dem Widder; (10) Je ein Zehntel zu jedem Lamm von den sieben Lämmern. (11) Einen Ziegenbock zum Sündopfer, außer dem Sündopfer der Verjüngung und dem beständigen Ganzopfer u. dessen Speiseopfer und den Trankopfern dazu. (12) Und am fünfzehnten Tage des siebenten Monats soll Ausrufung der Heiligkeit bei euch sein; keinerlei Dienstarbeit sollt ihr thun; und ihr sollt dem Ewigen ein Fest feiern sieben Tage. (13) Und ihr sollt darbringen als Ganzopfer ein Feueropfer zum lieblichen Geruch dem Ewigen: dreizehn junge Stiere, zwei Widder vierzehn jährige Lämmer; fehlerlos sollen sie sein. (14) Und als Speiseopfer dazu: Weismehl mit Del eingerührt, drei Zehntel zu jedem Stiere von den dreizehn Stieren, zwei Zehntel zu jedem Widder von den zwei Widbern; (15) Und je ein Zehntel zu jedem Lamm von den vierzehn Lämmern. (16) Und einen Ziegenbock als Sündopfer, außer dem beständigen Ganzopfer, dessen Speiseopfer und dem

עשרונים לפר שני עשרונים לאיל האהה: (10) עשרון ישרון לבבש האהה לשבעת הבבשים: (11) שער ענים אחד השאת מלבד השאת הבפרים ועלת התמיד ומנחתה וגם ביהם: שבעי (12) ובחמש עשר יום להחדש השבעי מקרא ק"ש יהיה לכם בליל מלאכת עבודה לא תעשו והגתם חג ליהוה שבעת ימים: (13) והקרבתם עלה אשה רחל נוחה ליהוה פדים בנר בת שלשה עשר אילים שנים בבשים בנר שנה ארבעה עשר תמים יהיו: (14) וגם חתם סתכלו הבשן שלשה עשרונים לפר האחד לששה עשר פחים שני עשרונים לאיל האהה לשני האילים: (15) ועשרון עשרון לבבש האחד לארבעה עשר בבשים: (16) ושער ענים אחד השאת מלבד עלת התמיד ומנחתה וגם ביהם: (17) וביום

רשי

חדש שהוא ביום ר"ח: (11) מלבד השאת הכפורים. שער הנעשה בפחים האמר באתי מות. שגם הוא השאת: ועלת התמיד. ומלבד עולה. Der Ziegenbock, dessen Blut im Allerbilligsten gesprengt wird, der auch ein Sündenopfer ist. Nebst dem täglichen Ganzopfer, sollt ihr noch die oben-

הַשְּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֵילָם
שְׁנַיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עֶשֶׂר
תְּמִימִם: (18) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּאִיִם
לְאֵילָם וּלְכִבְשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:
(19) וְשִׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲמֵסָת מִלֶּבֶר
עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם: ס
(20) וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עֶשְׂתֵּי־עֶשֶׂר
אֵילָם שְׁנַיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה
עֶשֶׂר תְּמִימִם: (21) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
לַפָּאִיִם לְאֵילָם וּלְכִבְשִׂים בְּמִסְפָּרָם
כַּמִּשְׁפָּט: (22) וְשִׁעִיר חֲמֵסָת אֶחָד

Trankopfer dazu. (17) Und am zweiten Tage: zwölf junge Stiere, zwei Widder, vierzehn jährige fehlerlose Lämmer. (18) Und Speisepfer und Trankopfer dazu, zu den Stieren, zu den Widbern und zu den Lämmern, nach ihrer Zahl, nach Vorschrift. (19) Und einen Ziegenbock als Sündopfer, außer dem beständigeu Ganzopfer und dessen Speisepfer u. den Trankopfern dazu. (20) Und am dritten Tage: eifß Stiere, zwei Widder, vierzehn jährige fehlerlose Lämmer.

(21) Und Speisepfer und Trankopfer dazu, zu den Stieren, zu den Widbern und zu den Lämmern, nach ihrer Zahl, nach Vorschrift. (22) Und einen Bock als Sündopfer, außer dem beständigen Ganz-

רשי

הַתָּמִיד תַּעֲשֶׂה עוֹלוֹת הַלָּלוּ: וְנִסְכֵּיהֶם. מִכָּן עַל
הַמִּסְפָּן הַכְּתוּבִים עַל "תַּעֲשֶׂה" וְהוּא לְשׁוֹן צִוִּי.
מִלֶּבֶר עוֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ תַּעֲשֶׂה: אֵת אֵלֶּה וְנִסְכֵּיהֶם
וְכֵן כָּל נִסְכֵּיהֶם הַאֲמֻרִים בְּכָל חֲמוּצוֹתָהּ, חוּץ מִשָּׁל
קִרְבֻּט הַחֵטִּי שֶׁבָּר וְנִסְכָּהּ, וְנִסְכָּהּ שֶׁבָּרָה.
מִיִּסְבִּים עַל הַתָּמִיד, וְאֵין לְשׁוֹן צִוִּי, שֶׁתִּרִי
נִסְכֵּיהֶם עַל מִסְפָּן כְּתוּבִים לַעֲצֹן בְּכָל יוֹם יוֹם:
(18) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּאִיִם. פָּרִי הַחֵטִּי שֶׁבָּעִים הֵם

erwähnten Ganzopfer darbringen. וְנִסְכָּהּ Bezieht sich auf die Zugabeopfer, die hier verzeichnet stehen, und auf den Befehl וַתַּעֲשֶׂה, d. h. außer den täglichen Opfern und Mehlopferten sollt ihr noch diese Opfer sammt ihren Trankopfern darbringen; dasselbe gilt

auch überall, wo bei den Festtagen נִסְכֵּיהֶם vorkommt, außer bei den Opfer des Laubhüttenfestes, denn dort bezieht sich überall das וְנִסְכָּהּ auf das tägliche Ganzopfer, und enthält keine neue Verordnung, weil die Trankopfer der Mischa-Opfergaben bei jedem Tage des Festes besonders verzeichnet steht. (18) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם Die geopfertten Stücke am Sukkot-Feste waren siebenzig,

opfer und dessen Speiseopfer und dem Trankopfer dazu. (23) Und am vierten Tage: zehn Stiere, zwei Widder, vierzehn fehlerlose Lämmer. (24) Speiseopfer u. Trankopfer dazu, zu den Stieren, zu den Widbern und zu den Lämmern, nach ihrer Zahl, nach Vorschrift. (25) Und einen Biegenbock als Sündopfer, außer dem beständigen Ganzopfer dessen Speiseopfer und sein Trankopfer dazu. (26) Und am fünften Tage: neun Stiere, zwei Widder, vierzehn jährige fehlerlose Lämmer. (27) Und Speiseopfer u. Trankopfer dazu, zu den Stieren, zu den Widbern und zu den Lämmern, nach ihrer Zahl, nach Vorschrift. (28) Und einen Boß als Sündopfer, außer dem beständigen Ganzopfer und dessen Speiseopfer und dem Trankopfer dazu. (29) Und am sechsten Tage: acht Stiere, zwei Widder, vierzehn jährige fehlerlose Lämmer. (30) Und Speiseopfer und Trankopfer dazu, zu den Stieren, zu den Widbern und zu den Lämmern, nach ihrer Zahl, nach Vorschrift. (31) Und einen Boß als Sündopfer, außer dem beständigen Ganzopfer, dessen

מִלְכָּבָר עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (23) וּבַיּוֹם הָרִבְעִי פָּרִים עֶשְׂרֵה אֵילָם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (24) מִנְחָתָם וְנִסְבִּיהֶם לִפְרִים לָאֵילִם וּלְכִבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (25) וְשַׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלְכָּבָר עֲלֵת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (26) וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (27) וּמִנְחָתָם וְנִסְבִּיהֶם לִפְרִים לָאֵילִם וּלְכִבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (28) וְשַׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלְכָּבָר עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (29) וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (30) וּמִנְחָתָם וְנִסְבִּיהֶם לִפְרִים לָאֵילִם וּלְכִבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (31) וְשַׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלְכָּבָר עֲלֵת

רש"

hindeutend auf die damals existirenden 70 Nationen; solange diese Opfer im heil. Tempel dargebracht wurden, waren die Israeliten vor Leiden geschützt. Mit Bezug auf Israel, welches (Jerem. 7) eine zerstreute Lämmerherde

הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכֶּיהָ: ס (32) וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי פָרִים שְׁבַעַר אֵילָם שְׁנָיִם
בָּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עֶשֶׂר
תָּמִימִם: (33) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
לְפָרִים לְאֵילָם וּלְבָבָשִׁים בְּמִסְפָּרָם
כְּמִשְׁפָּטָם: (34) וְשִׁעִיר חַטָּאת אֶחָד
מִלֵּבָד עֲלֵת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס
מַסֵּד (35) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲרִיחַ

Speiseopfer und den Trankopfern dazu.

Speiseopfer u. den Trankopfern dazu. (32) Und am siebenten Tage: sieben Stiere, zwei Widder, vierzehn jährige fehlerlose Lämmer. (33) Und Speiseopfer und Trankopfer dazu, zu den Stieren, zu den Widbern und zu den Lämmern, nach ihrer Zahl, nach ihrer Vorschrift. (34) Und einen Boock als Sündopfer, außer dem beständigen Gauzopfer. dessen (35) Am achten Tage sei

רש"י

שֶׁהַ קוּוּרָה (ירמיה ג') וְהֵם קְבוּצִים וּמְנִינִים
תְּשַׁעִים וּשְׁמוֹנֶה לְבָלוֹת בָּהֶם תְּשַׁעִים וּשְׁמוֹנֶה קְצֵלוֹת
שְׁבַע־שָׁנָה תִּהְיֶה. בַּשָּׁנָה נֶאֱמַר 'וְנִסְכֵּיהֶם' עַל שְׁנֵי
תָּמִידֵי הַיּוֹם, וְלֹא שְׁנֵה הַשָּׁשִׁי, אֲזַי לִדְבַר, כִּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ד'ל' בַּשָּׁנָה 'וְנִסְכֵּיהֶם' בִּשְׁשִׁי 'וְנִסְכֵּיהָ'
בַּשְּׁבִיעִי. כְּמִשְׁפָּטָם מ'ם יוֹד מ"ם, הָרִי כָּאֵן מִם,
רָמַז לְנִסְכֵּי הַמִּים מִן הַתֹּרֶה בְּחָג: (35) עֲצַרְתָּ תַּהֲרִיחַ
לָכֵם. עֲצִירִים בְּעִשְׂיִית מְלָאכָה. ד"א עֲצַרְתָּ, עֲצִרוּ
קִלְעָאֲרָה, מִלְּמַד שֶׁמֶעֵתָ לֵינָה (בְּסִפְרֵי). וּמִדְרָשׁ
בְּאַנְדָּה, לֹס שְׁכָל יְמוֹת הַגָּל הַקְּרִיבִי כִּנְגֵד שְׁבָעִים
אוֹמוֹת וּבְאֵין לָלֶכֶת, אָמַר לָהֶם הַמָּקוֹם: בְּבִקְשָׁה
מִכֶּם, עָשׂוּ לִי סַעֲדָה כְּטָנָה, כִּדִּי שְׁאֵלָנָה מִכֶּם:

heißt. Die Zahl dieser Opfer ist auf 98 festgesetzt, um von ihnen die in der Strafrede **ס' כי תבא** enthaltenen 98 Flüche abzuwenden. — Beim zweiten Tage heißt es **וְנִסְכֵּיהָ** wegen der gewöhnlichen Tagesopfer: es steht darum verändert, (**וְנִסְכֵּיהָ** **אנל**, **וְנִסְכָּה**) um daraus die Lehre (**Talm. Taanith 2**) zu beherzigen. Beim zweiten **ס' כי תבא** Tage heißt es **וְנִסְכֵּיהָ** beim sechsten Tag:

am siebenten Tag: **כְּמִשְׁפָּטָם**, diese besitzanzeigenden Buchstaben bilden das Wort: **מִים**, anzudeuten, daß die an diesem Feste stattfindende Wasserweihe (**נסוך המים בתח**) in der Thora begründet ist. (35) **עֲצַרְתָּ תַּהֲרִיחַ** Man enthalte sich jeder Arbeit. Oder **עֲצַרְתָּ** bedeutet: enthaltet euch an diesem Tage von da wegzugehen, man mußte in Jerusalem übernachten. Eine Erklärung hiezu gibt der Midrasch, Gott spricht: An diesen Festtagen brachtet ihr Opfer nach Zahl der 70 heidnischen Nationen, nun wollt ihr heimkehren; bereitet auch jetzt mir zu Ehren ein kleines Gastmahl, welches ich mit

Enthaltung bei euch; Fehlerlei Dienstarbeit sollt ihr thun. (36) Und ihr sollt darbringen als Ganzopfer ein Feueropfer zum lieblichen Geruch dem Ewigen: einen Stier, einen Widder, sieben jährige, fehlerlose Lämmer. (37) Speiseopfer u. Trankopfer dazu, zu dem Stiere, zu dem Widder und zu den Lämmern nach ihrer Zahl, nach Vorschrift. (38) Und einen Boß als Sündopfer, außer dem beständigen Ganzopfer und dessen Speiseopfer und dem Trankopfer dazu. (39) Diese sollt ihr bereiten dem Ewigen an euren Festen, außer euren Gelübden

רשי

Befriedigung annehmen werde. (36) **פר אחד איל אחד** Der Widder, auf Israel hindeutend. Gott sagte: Verweilet doch ein Wenig mir zu Ehren! Dieses Fest der Versinnbildlicht die besondere Liebe Gottes zu Israel, wie wenn Kinder von ihrem Vater scheiden wollen und er ihnen zuruft: Wie schwer und schmerzlich fällt mir doch eure Trennung! verbleibt doch nur einen Tag! Im Midr. Tanchuma heißt es: die Thora gibt uns hiemit eine Lebensregel, so wie man einen lieben Freund mit allen Zeichen der Gastfreundschaft aufnimmt und ihm die leckersten Speisen vorsetzt, ein Gleiches auch am zweiten, dritten Tage, nach und nach zur einfachen Kost übergeht, ebenso ist es mit den Sukkos-Festtagen der Fall, an welchen die Opfer in abnehmender Zahl dem Ewigen zu Ehren dargebracht werden, wo zuletzt der Ewige nur auch ein kleines Mahl wünscht am **שמני עצרת**. Diese sind als Pflicht bestimmt. (39) **במועדיכם** Wenn ihr an Festtagen freiwillige Gaben gelobet, ist es

לכם **פר אחד איל אחד** (36) **והקרבתם עליה אשה ריה ניהח** **לילה פר אחד איל אחד** **בבשים** **בגירשנה שבדעה תמימים:** (37) **מנחתם** **ונסמיתם** **לפר לאיל ולבכשים** **במספרם במשפט:** (38) **ושעיר** **חטאת אחד מלכל עלת התמיד** **ומנחתה ונסמה:** (39) **אלה תעשו** **לילה במועדיכם לבר מנדריכם**

וּנְדַבְתִּיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם
וּלְנִסְכֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם :

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה :

פ פ פ

מטות

(2) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת

und freiwilligen Gaben an Ganzopfern und Speiseopfern und Trankopfern.

30. (1) Und Mose sprach zu den Kindern Israel, ganz so wie der Ewige dem Mose geboten.

(2) Und Mose rebete zu den Häuptern der

רשי

בָּאתֶם לִידֹר קִרְבָּנֹת בְּרָנָל מִמָּה הָיָה בְּדִיכֶם, או
נָדְרִים או נְדָבוֹת שֶׁנִּדְרַתֶּם כָּל הַשָּׁנָה, הַקְרִיבוֹם בְּרָנָל,
שָׂמָא יִקָּשֶׁה לוֹ לַחֲזֹר וּלְעֲלוֹת לִירוּשָׁלַם וּלְהַקְרִיב
נִדְרָיו וְנִמְצָא עוֹבֵר "בְּכָל תַּחֲמָר" :

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְהַפְסִיק הַעֲנֹן,
דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, לִפִּי שְׁעַר כָּאֵן הִקְבִּיו שֶׁל
מָקוֹם, וּפְדֻשֶׁת נָדְרִים מִתְחַלֵּת בְּדִבְרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,
הַיּוֹצֵר לְהַפְסִיק תְּחִלָּה, וְלִימָר שֶׁתּוֹר מֹשֶׁה וְאַמְרָה
פְּרִשָּׁה הִיא לִישָׁאֵל, שָׂאֵם דָּא בֵּן יֵשׁ בְּמִשְׁנֵה שְׂפָא
אָמַר לָהֶם הִיא אֵלָּא בְּפִדְשֵׁת נִדְרִים תְּחִלָּה דְּבָרֵי :
חֲסִלָּה מִיֶּשֶׁת פִּנְחָס :

(2) רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת, הָלַק בְּכוֹר לְגִיעֵאִים, לְלִמְדָם
תְּחִלָּה וְאַחֵר בֶּד לְקַדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל, וְהָעֵן שָׂאֵם
שָׂאֵר הַדְּבָרֹת בֶּן ? תְּלִמְדָה דְּיֹמֵר : "נִשְׁכּוּ אֵלָיו אֶהְיֶה

euere Pflicht, sie zu erfüllen; oder die Gelübde und Spenden die ihr das ganze Jahr hindurch gelobt, bringt sie an den Festtagen, denn es könnte Mancher abgehalten werden, wieder nach Jerusalem zu kommen, um seine Gelübde zu entrichten, wodurch er das Gebot: Versäume nicht die gottgeweihten Gelübde zu entrichten (בל תאחר) übertreten möchte.

30. (1) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה Nach R. Jischmael schließt dieser Vers die bis hieher von

Gott selbst gesprochenen Worte ab, während die folgende Parasha, welche von den Gelübden handelt, von Mose vorgetragen wurde, darum ist dieser Vers nothwendig, um anzuzeigen, daß Mose die von Gott vernommene Vorschrift betreffs der Festopfer sowohl, als auch die nachfolgende Parasha von den Gelübden den Israeliten vorgetragen hat.

(2) מֹשֶׁה רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת מֹשֶׁה erwies den Fürsten die Ehre, das Folgende ihnen zuerst, und dann den Israeliten vorzutragen. Woher wissen wir, daß dies auch bei den anderen Geboten so war? weil es

Stämme der Kinder Israel und sprach: Das ist's, was der Ewige geboten: (3) Wenn Jemand

לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְהוָה הִקְדֵּב אֶשֶׁר
צִוָּה יְהוָה: (3) אֵישׁ פִּי-יְהוָה נָדָר

רעני

schon (M. 2, 34, 31) heißt: Sie kehrten zurück, Aharon und alle Fürsten; Mosche redete mit ihnen und hernach traten alle Israeliten hinzu. Warum aber wird dies hier besonders hervorgehoben? Es will lehren, daß zur Aufhebung eines Gelübdes ein einzelner, anerkannt Geseßkundiger hinreichend ist, und in Ermangelung eines solchen es auch durch drei Laien geschehen kann. Damit man nicht denke, Mosche habe diesen Abschnitt nur den Fürsten mitgetheilt, so heißt es וְהָרִבִּי, und bei den außerhalb des Tempels gesch. וְהָרִבִּי, so wie es dort Israeliten mitgetheilt worden Eöhnen und zu ga Allen vorgetragen worden הָאֲמִי, ebenso heißt hier aber übertraf erstere וְהָרִבִּי: dies ist das Wort Einschränkung des hin, daß Gelübdes) das Wort מוֹתָר vernichtet, sprechen muß. man aber diese Ausdrücke und der Chemann (מוֹתָר), nicht vernichtet. (3) וְהָרִבִּי jenes nicht zu essen, oder

וְכָל הַנְּשִׂאִים בַּעֲדָהּ תִּדְבֹר מִשָּׁה אֱלֵיהֶם, וְאַחֲרֵי כֵן
נִגְשׂוּ קֵל בְּגִי יִשְׂרָאֵל (שמות ל"ד). וְכֵן רָאָה
לְאוֹמְרָה פֶּאֶז? לָמַד שֶׁאַחֲרֵת נִדְרִים בְּחִיד מִיִּמְיָהּ,
וְאִם אֵין יָחִיד מִיִּמְיָהּ, מִכֹּחַ בְּשִׁלּוֹשׁ הַיּוֹמֹת, אוֹ
יִכּוֹל, שֶׁשָּׂא אֲמַר מִשָּׁה תִּרְשָׁה וְהָ אֱלָא לְנְשִׂאִים
תִּלְבֵּד, נֶאֱמַר בֶּן יוֹה הַדָּבָר, וְנֶאֱמַר בְּשִׁחֲשֵׁי חוּץ
יְהִי תִדְבָּר (יִקְרָא י"ז), מִה לְתִלְכוּ נֶאֱמָרָה לְאַחֲרֵי
וּלְבָנָיו וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר, יִדְבֹר אֶל אֱהֲרֹן
וְנֹאמַר אֵת וְהָ נֶאֱמָרָה לְכִלְכֹן (כ"ב כ"ב): וְהָ הַדְּבָר,
מִשָּׁה נִתְנַבֵּא בְּכֹה אֲמַר ה' פְּחֻצַּת הַפְּתִיחַ (שמות י"א)
וְהַנְּשִׂאִים נִתְנַבְּאוּ, בְּכֹה אֲמַר ה' מִסָּפַר עֲלֵיהֶם מִשָּׁה
שֶׁנִּתְנַבֵּא בְּשִׁשּׁוֹן, וְהָ הַדָּבָר (ספרי). דִּיא וְהָ הַדָּבָר,
מִנְּעוּם הוּא לֹאשֶׁר, שֶׁהִתְחַבֵּן בְּלִשׁוֹן הַתּוֹרָה, בַּעַד בְּשִׁשּׁוֹן
הַפְּתִיחַ בְּלִשׁוֹן הַתְּנִיב בָּאֵן, וְאִם תִּלְבֵּד, אֵין מִיִּתֵּר
וְאֵין מִסָּפַר (ספרי נדרים ע"ו): (8) נִדְרָה, הָאֲמַר הַרִי
עָלֶי קִנְיָם, שֶׁשָּׂא אוֹכֵל אוֹ שֶׁשָּׂא אֲנִישָׁה דָּבָר פְּלוּגִי.

לִיהוּה אֶזְכָּר שְׁבַע שָׁנָה לְאַסֵּר אֶפְלֵי
עַל־נַפְשִׁי לֹא יִחַר דְּבָרוֹ כְּבַל־הֵינָא
מִפִּי יַעֲשֶׂה: (4) וְאִשָּׁה כִּי־תִדָּר נָדָר
לִיהוּה וְאַסְרָה אֶסֶר בְּבֵית אָבִיהָ
בְּנוּעֲרִיהָ: (5) וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נְדָרָהּ
וְאַסְרָה אִשֶּׁר אֲסָרָה עַל־נַפְשָׁהּ וְהַחֲרִישׁ
לָהּ אָבִיהָ וְלָמָּה כְּבַל־נְדָרֶיהָ וְכַל־אֶסֶר

ein Gelübde thut dem Ewigen, oder schwört einen Schwur, mit Entsagung seine Seele zu binden, so soll er sein Wort nicht entweichen; ganz so, wie es aus seinem Munde gegangen, soll er thun. (4) Wenn aber ein Weib ein Gelübde thut dem: Ewigen, oder sich bindet mit Entsagung im

Hause ihres Vaters, in ihren Mädchenjahren. (5) Und ihr Vater hört ihr Gelübde oder ihre Entsagung, womit sie ihre Seele gebunden, und ihr Vater schweigt dazu, so bestehen alle ihre Gelübde

רש"י

יכול אפילו גשע שיהא כל גבורות אני קורא עלי
כְּבַל הֵינָא מִפִּי יַעֲשֶׂה: ת"ל לְאַסֵּר אֶסֶר, לְאַסֵּר
אֶת הַמִּצְוָה וְלֹא לְהַפְרִיחַ אֶת הָאֶסֶר: לֹא יִחַר דְּבָרוֹ.
כָּאֵל, לֹא יִחַל דְּבָרוֹ. לֹא יַעֲשֶׂה דְּבָרוֹ הַלֵּל:
(4) בְּבֵית אָבִיהָ. כִּי־שָׁמַע אָבִיהָ וְאִשָּׁה אֶת־נְדָרָהּ
(ספרי): בְּנוּעֲרִיהָ. וְלֹא קָשָׁה, וְלֹא בִּזְיוֹן, שֶׁהִקְשָׁה
אֵין נְדָרָה נְדָה וְהַפְרָתָה אֵינָה בְּרִשְׁתּוֹ שֶׁל אָבִיהָ
לְהַפְרֵי נְדָרֶיהָ, וְאִי זֶה הֵיא קָשָׁה? אָמְרוּ רַבִּינֵינוּ: בַּת
י"א שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד, נְדָרֶיהָ גִּבְרָתָהּ, אִם יִדְעָה לְשֵׁם
מִי נְדָרָה, לְשֵׁם מִי הִקְדִּישָׁה, נְדָרָה נְדָה, בַּת י"ב

man glauben, wenn er geloben würde, verbotenes Fleisch von gefallenen Thieren (נבלות) zu essen, daß er dieses auch halten müsse, „so wie er es ausgesprochen“? daher heißt es **לֹא־אֵסֵר**, er macht sich etwas verboten, das Erlaubte nämlich sich unerlaubt zu machen, (da muß er das Gelübde halten), er darf aber etwas

Verbotenes sich nicht für erlaubt erklären. **לֹא יִחַל דְּבָרוֹ**, wie **לֹא יִחַל דְּבָרוֹ**, er darf sein Wort nicht herabwürdigen. (4) **בְּבֵית אָבִיהָ** Unter der Botmäßigkeit ihres Vaters, selbst wenn sie nicht in seinem Hause wohnt. **בְּנוּעֲרִיהָ** Nicht aber wenn sie noch ein Kind, oder Jüngerin (s. M. 2, 21, 11) ist; denn von einem Kinde sind die Gelübde gar nicht gültig, und eine Jüngerin steht nicht mehr unter der väterlichen Aufsicht, daß er ihre Gelübde lösen könnte. Bis wann heißt sie ein Kind? Unsere Lehrer bestimmen, von elf Jahren und einem Tage aufwärts werden ihre Gelübde untersucht, weiß sie nun, in wessen Namen sie gelobt und wem zu Ehren sie Etwas geheiligt hat, dann ist ihr Gelübde gültig; wenn sie aber zwölf Jahre und einen Tag alt ist,

und jede Entsagung, womit sie ihre Seele gebunden, soll bestehen. (6) Wenn aber ihr Vater es verwehrt hat am Tage, da er es gehört; so sollen alle ihre Gelübde und Entsagungen, womit sie ihre Seele gebunden, nicht bestehen, und der Ewige wird ihr vergeben denn ihr Vater hat es ihr verwehrt. (7) Und wenn sie einem Manne wird, und hat

רשי

dann braucht ihr Gelübde nicht mehr untersucht zu werden. (6) ואם חניא אביה אותה. Wenn er ihr es wehrt, d. h. er hat das Gelübde aufgehoben. Wir wußten eigentlich nicht, was חניא bedeutet? da es aber heißt: יניא אותה: והפך, dies besagt, daß das Aufheben des Gelübdes mit dem Worte לך מופ- (keineswegs aber durch) geschehen muß. (M. 4, 32,

7) ולמה תניאן (Pj. 141) des Salbols Duft — nicht weigert sich mein Haupt, אל יניא ראשי — אל יניא ראשי (M. 4, 14) weil ihr von mir gewichen seid. Die Rede ist von einer Frauensperson, welche ein Gelübde der Enthalttsamkeit gethan, der Mann es erfuhr und das Gelübde vernichtete, sie aber wußte nichts davon und hat das Gelübde übertreten, sie trank nämlich Wein, oder verunreinigte sich an Leichen, diese bedarf der göttlichen Vergebung, obgleich der Mann das Gelübde vernichtet hat. Denn, wenn solches Gelübde Verzeihung bedarf, (weil die gelobende Person von der Auflösung desselben nichts wußte), um so mehr doch die Übertretung jener Gelübde, die noch nicht aufgelöst sind! (7) ואם חניא תהיה לאיש. Ist hier eine Verlobte oder Verheiratete

שָׁהָה יוֹם אֶחָד, אִתָּהּ צִדְקָה לְיָבֹדֶק: (6) ואם חניא אביה אותה, אם מנע אותה מן הניא, כלומר, שהפך לה הנאה זו אינו יוצא מח הניא, קשה הוא אומר, ואם ביום שמוע אישה יניא אותה והפך, הניא אומר הנאה זו הפכה, ופשיטו לשון מניעה והפכה, וכן "למה תניאן" (במדבר ל"ב), וכן "שמן ראש אל יניא ראשי" (תהלים קמ"א), וכן "ורצתם את תניאית" (במדבר י"ד) את אשר סרתם מעלי: וה' יסלח לה. במה הקתוב מדבר: באישה שגדרה בקוור, ושמע בקרה והפך לה והיא לא ידעה ועוברת על נדרה, ושוחה בין ויטמאה למתים, זו היא שגדריה סליחה ואע"פ שהוא מוסר, ואם המוסרין צדיקים כל קה, ק"ו לשאנן מוסרים (ספרי): (7) ואם חני תהיה לאיש, זו ארוסה, או אינו אלא

וְנָדְרָהּ עָלֶיהָ אִם מִבְּמָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר
אָסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ: (8) וְשָׁמַע אִשָּׁה
בַּיּוֹם שָׁמָעוּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נָדְרָהּ
וְאָסְרָה אֲשֶׁר-אָסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ יִקָּמוּ:
(9) וְאִם בַּיּוֹם שָׁמַע אִשָּׁה יֵנִיא אוֹתָהּ
וְהִפָּר אֶת-נְדָרָהּ אֲשֶׁר עָלָהּ וְאִתּ
מִבְּמָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ

Gelübde auf sich oder
ihren Lippen Entfahrendes,
womit sie ihre Seele ge-
bunden; (8) Und ihr
Mann hört es eines Ta-
ges, da er es hört, und
schweigt dazu; so bestehen
ihre Gelübde, und ihre
Entsagungen, womit sie
ihre Seele gebunden,
sollen bestehen. (9) Wenn
aber am Tage, da es ihr

Mann hört, er es ihr verwehret; so hat er aufgelöst ihr Gelübde, das
sie auf sich hatte, und das ihren Lippen Entfahrene, womit sie ihre

רש"י

נְשִׂאָהּ כִּשְׂוֵיָא אֲמִיר „וְאִם בֵּית אִשָּׁה נָדְרָה“
הָרִי נְשִׂאָה אֲמִיר וְכֵן בְּאַרְיִסָּהּ. וְכֵן לְתַלְמִיד בֵּית
שְׂאִיבָהּ וּבְעֵצָהּ מִסְּרִי נְדָרֶיהָ הִפָּר הָאֵב, לֹא הִפָּר
הַבַּעַל, אִם הִפָּר הַבַּעַל וְלֹא הִפָּר הָאֵב, הָרִי הָאֵב אֵינוֹ
מוֹפָּר, וְאִין צָרָה לִמְדָּה אִם כֵּן אֶתְרָהּ מִקֵּם (נְדָרִים
ס"ו): וְנָדְרָהּ עָלֶיהָ. יִשְׁעָרָהּ כִּבִּית אֶבְדָּהּ וְלֹא שָׁמַע
בְּקוֹל אֶבְדָּהּ וְלֹא הוֹפְרוּ וְלֹא הוֹקָמוּ: (8) וְשָׁמַע אִשָּׁה
וְהִי לָהּ שָׁאֵם קִנְיָם הַבַּעַל שְׂוֵיָא קִנְיָם:
(9) וְהִפָּר אֶת נְדָרָהּ. כִּטּוֹל אֶפְסָרֵי לֹא הִפָּר הָאֵב תִּל
בְּנִיעִירָהּ בֵּית אֶבְדָּהּ כָּל שְׁנֵעִירָהּ בְּרִשּׁוֹת אֶבְדָּהּ

gemeint? da es aber (B.
11) heißt: Wenn sie in
dem Hause ihres Mannes
ein Gelübde thut, so ist
dort von einer Verhei-
ratheten schon die Rede,
hier jedoch von einer Ver-
lobten. Die Stelle macht
hierin einen Unterschied,
daß bei einer Verlobten
sonst der Vater, als auch
der Bräutigam ihr Gelübde

aufheben müssen, so daß wenn nur einer von beiden das Gelübde
auflöst es als nicht aufgelöst zu betrachten ist; selbstverständlich
umfoweniger wenn nur Einer derselben es bestätigt hat. וְנָדְרָהּ עָלֶיהָ
Wenn sie das Gelübde im väterlichen Hause gethan, und der Vater
es nicht erfuhr, es also weder vernichtet, noch bestätigt wurde.
(8) Und hieraus folgt, daß wenn der Eatte es bestätigte, es
Giltigkeit hat. (9) וְהִפָּר אֶת נְדָרָהּ Man könnte glauben, auch wenn der
Vater das Gelübde nicht vernichtet hat, soll es durch das Verwehren
des Bräutigams vernichtet sein, so heißt es בְּנִיעִירָהּ בֵּית אֶבְדָּהּ d. h.
solange sie in ihren Mädchenjahren, verlobt oder nicht verlobt ist,

Seele gebunden, und der Ewige wird ihr vergeben. (10) Und das Gelübde einer Verstorbenen, Alles, womit sie ihre Seele gebunden, soll für sie bestehen. (11) Und wenn sie im Hause ihres Mannes gelobt oder mit Entsagung ihre Seele gebunden hat durch einen Schwur, (12) Und ihr Mann hörte es und schwieg dazu, verwehrte ihr nicht; so bestehen alle ihre Gelübde, und jede Entsagung, womit sie ihre Seele gebunden, soll bestehen. (13) Wenn aber ihr Mann dieselben aufgelöst hat am Tage, da er es gehört: so soll aller Ausspruch ihrer Lippen in Gelübden oder zur Entsagung für ihrer Seele nicht bestehen; der Mann hat sie aufgelöst, und der Ewige wird ihr vergeben. (14) Jedes Gelübde und jeder Schwur einer Entsagung, sich zu kasleien, ihr Mann

רש"י

sie immer unter der Botmäßigkeit ihres Vaters steht. (8) **אִשָּׁה אֲחִיהָ עַל** Weil sie weder unter der Aufsicht ihres Vaters noch unterterm Schutze ihres Mannes steht; hier ist von einer verheiratheten Witwe die

Rede: wenn sie aber nach der Verlobung Witwe wurde, kehrt sie wieder unter des Vaters Botmäßigkeit zurück. (11) **וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה** Hier ist die Rede von einer Verheiratheten. (14) **כָּל נָדָר וְכָל שְ�בִיעַת אִישָׁה** Weil es heißt, der Mann könne die Gelübde vernichten, so könnte man denken, alle Gelübde, darum steht dabei **נָפֵשׁ**, d. h. nur solche Gelübde, wodurch der Leib kasleiet wird. Näheres im Talm.

יִקְמְנוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ: (15) וְאִם־הִהְרִישׁ
יְהִרִישׁ לָהּ אִישָׁה מִיָּמִים אֲלֵי־יוֹם וְהַיָּמִים
אֶת־כָּל־נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אֲסוּרֶיהָ
אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקָּמִים אַתָּם פִּי־הַחֲרִישׁ לָהּ
בֵּינוֹם שְׁמָעוּ: (16) וְאִם־הִפֵּךְ יִפְרֶה אַתָּם
אֲחֵרֵי שְׁמָעוּ וְנִשְׁתָּ אֶת־עוֹנָהּ:
(17) אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב לְבִתּוֹ
בְּנִעֲרֻתָּהּ בֵּית אֲבִיהָ: פ שׁ

לא (1) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
(2) נָקֵם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת

Manne und seinem Weibe, zwischen einem
Vater und seiner Tochter

31. (1) Und der Ewige redete zu Mosche und sprach: (2) Nimm

יִשְׂרָאֵל

בְּלִבְךָ. וְהֵם מְפֹרָשִׁים בְּמִסָּ' (נדרים ע"ט): (15)
מִיָּמִים אֶל יוֹם. שֶׁכֵּן הָאָמֵר מֵעַתָּה לָקֵץ לְקֵץ נֶאֱמַר
"מִיָּמִים אֶל יוֹם" לְלִמְדָהּ שֶׁאֵין מִסָּה אֶלָּא עַד
שֶׁתִּהְיֶה: (16) אֲחֵרֵי שְׁמָעוּ. אֲחֵרֵי שֶׁשָּׁמַע וְקָמִים.
שֶׁאֵמֵר אֶקְשִׁי בּוֹ וְחֹר וְהִפֵּךְ לָהּ אֶסְדּוֹ בּוֹ בָּיִם:
וְנִשָּׂא אֶת עוֹנָהּ. הִיא מִקְנֵם תְּהִיָּהּ, לְמַדְנִי מִכָּאן
שֶׁהַגִּזְרִים תִּקְלָה לְחַזְרוֹ הִיא נִקְמָה תִּתֵּן לָקֵל
הַעֲלֵשׁ:

לא (2) מֵאֵת הַמִּדְרָגִים. וְלֹא מֵאֵת הַמִּצְוֹת:
שֶׁהַמִּצְוֹת נִקְמָה לְקִדְשׁ מִחֲמַת יְרֵאָה

bin dazu einverstanden, dann aber anderer Meinung ist, und das
Gelübde auflöst, wenn auch noch an demselben Tage. וְנִשָּׂא אֶת עוֹנָהּ
so hat er es auf dem Gewissen; daraus erhellt, wer Jemand zur
Sünde Anlaß gibt, so wird er dafür zur Verantwortung gezogen.

31. (1) An den Moabitern sollen die Israeliten
keine Rache nehmen, denn die Moabitern leisteten Widerstand bloß

kann es bestätigen und ihr
Mann kann es auflösen.
(15) Wenn aber ihr Mann
dazu schweigt von Tage
zu Tage, so hat er be-
stätigt alle ihre Gelübde,
oder alle ihre Entfugungen,
die sie auf sich hat; be-
stätigt hat er sie, weil er
dazu geschwiegen am Tage,
da er es gehört. (16) Und
wenn er sie aufgelöset nach
dem (Tage, da) er es ge-
hört, so hat er ihre Schuld
zu tragen. (17) Dies sind
die Gesetze, welche der
Ewige dem Mosche ge-
boten, zwischen einem

Midarim. (15) מִיָּמִים אֶל יוֹם
Damit man nicht glaube,
es seien 24 Stunden Zeit
dazu, so heißt es מִיָּמִים אֶל יוֹם
welches lehrt, man kann
die des Morgens gethanen
Gelübde nur bis zum
Abenddunkel auflösen; die
Nacht aber zählt schon
zum folgenden Tage. (16)
אֲחֵרֵי שְׁמָעוּ Wenn er es,
nachdem er es gehört, be-
stätigt, d. h. er sagt, ich

Rache für die Kinder Israel an den Midjanim; hernach sollst du eingethan werden zu deinem Volke. (3) Und Mosche redete zu dem Volke und sprach: Rüstet von euch Männer zum Heere, und sie sollen ziehen wider Midjan um auszuüben die Rache des Ewigen an Midjan. (4) Je tausend vom Stamme,

von allen Stämmen Israels sollt ihr senden zum Heere. (5) Da wurden geliefert von den Geschlechtern Israels tausend vom Stamme,

רע"ו

aus Furcht, um von ihnen geplündert zu werden, denn von ihnen heißt es nur (M. 5. 2, 9): Greife sie nicht kriegerisch an, die Midjaniten aber thaten es aus purer Streit- und Rachsucht. Oder es soll deshalb gegen die Moabitin keine Rache geübt werden, weil von ihnen zwei taubenähnliche, vor- treffliche Frauen abstammen: Ruth, die Moabitin und Nama, die Amoniterin. (3) ודבר משה

Obgleich er es erfahren hatte, daß dieser Auftrag mit seinem Tode in engem Zusammenhange steht, that er es dennoch freudig, ungesäumt. החלצו Rüstet Männer zum Kriege aus. אנשים Fromme Männer, wie אנשים חכמים ורועים ודעים, d. h. Weis- und Fromme Männer, denn wer sich gegen Israel (als Gottbekenner) auflehnt, ist so anzusehen, als hätte er sich gegen Gott aufgelehnt. (4) לכל Der Stamm Levi mitinbegriffen. (5) Dies zeigt an, wie sehr die Israeliten ihre Führer liebten! bevor sie vom Tode

הַמִּדְיָנִים אַחֵר תֹּאסֵף אֶל־עַמִּיךָ : (3) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר הַחֲלִצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים לְצָבָא וַיְהִי עַל־מִדְיָן לָתֵת נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדְיָן : (4) לְמִטָּה אֶלֶף לְמִטָּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלְחוּ לְצָבָא : (5) וּמִכָּסְדוֹ מֵאֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לְמִטָּה שְׁנַיִם־עֶשֶׂר אֶלֶף

שָׂדֵהוּ וְכֹאִים מִקֶּם, שָׂדֵהוּ שׁוֹלָלִים אִתָּם, שֶׁלֹּא נֶאֱמַר „אֶלֶף אֶל תַּחֲבֹר בָּם מִלְחָמָה“ (רַבִּיִּים ב') אֲכָל מִדְיָנִים נִתְעַבְּרוּ עַל רִיב לֹא לָהֶם. ד"ה מִפְּנֵי ב' פְּרִדּוֹת טִיבוֹת שֶׁעָשָׂה לִי לְהוֹצִיא מִקֶּם, רֹחַ הַמְּלֻאכָה וְנִעְמָה הַעֲמִינִית (כ"ק ל"ה) : (3) וַיְדַבֵּר מֹשֶ�ה וְטָמַר. אָף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַע שֶׁמִּתְרוּ תְּלִיָּה בְּדָבָר, עֲשָׂה בְּשִׁמְחָה וְלֹא אִתָּר (סַפְּרִי) : הַחֲלִיצוּ כְּתַרְנִמָּה, לְשׁוֹן חֲלָצִי צָבָא, מוֹדִיעִים : אַנְשִׁים. צַדִּיקִים, וְכֵן „בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים“ (שְׁמִית טו), וְכֵן „אַנְשִׁים חֲכָמִים וְדוֹעִים“ (רַבִּיִּים א') : נִקְמַת ה' : שֶׁהָעוֹמֵד בְּפָנָיו יִשְׂרָאֵל בְּאִילוֹ עוֹמֵד וְגַד הַקְּבִיָּה : (4) לְכָל מִטָּה יִשְׂרָאֵל. לְרִבּוֹת שֶׁבֶט לֵוִי (סַפְּרִי) : (5) וּמִכָּסְדוֹ, לְהוֹדִיעַ שֶׁקָּדַח שֶׁל רֹגְצֵי יִשְׂרָאֵל בָּמָה

חֲלוּצֵי צֶבֶא: (6) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה
אֶלָּה לַמִּטָּה לַצֶּבֶא אֹתָם וְאֶת פִּינְחָס
בֶּן-אֶלְעָזָר הַבֵּהוּן לַצֶּבֶא וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ
וְהַחֲצֵרוֹת הַתְּרוּעָה בִּידָו: (7) וַיִּצְבְּאוּ
עַל-מִדְיָן כְּאִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה

blasen, in dessen Hand. (7) Und sie zogen

zwölf tausend, gerüstet
zum Heere. (6) Und Mo-
sche sandte sie, tausend vom
Stamme, zum Heere, sie
und Pinchas, den Sohn
Elasars, des Priesters,
zum Heere, und die hei-
ligen Geräthe und die
Trompeten zum Lärm-
im Heere wider Midjan,

רשי

הם חֲלוּצֵי צֶבֶא: עד יִשְׁלַח, עד שִׁנְאוּ בְּמִיתָתוֹ.
מה הוא אומר, "עוד מעט ונקליתי" (שמות ט"ו).
ומשִׁנְאוּ שְׂמִיתָ מֹשֶׁה חֲלוּצֵי צֶבֶא בְּנִקְמַת מִדְיָן, לֹא
רָצוּ לָלֶכֶת עַד שֶׁנִּמְצְאוּ עַל קֶרְחוֹ: (6) אוֹתָם וְאֶת
פִּינְחָס. מִגִּיד שֶׁהָיָה פִּינְחָס שָׂקִיל בְּנֵיךְ בִּיָּלָם. וּמִפְּנֵי
מֵה הִלָּךְ פִּינְחָס וְלֹא הִלָּךְ אֶלְעָזָר? אָמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: מִי שֶׁהִתְחִיל בְּמַעֲשֵׂה שְׂהִירָה בְּנֵי בֵּת צִוָּה,
יָמְמוּ, ד"א, שֶׁיָּלֶכֶה לְנֻקָם נִקְמַת יִסָּה אָבִי אִמִּי,
שֶׁנֶּאֱמַר "וְהַמִּקְנִים מִדְּרוֹ אוֹתוֹ" (בראשית ל"ד). וּמִכֵּן
שֶׁהִתְחַל אִמִּי שֶׁל פִּינְחָס מִשָּׁל יִסָּה? שֶׁנֶּאֱמַר "מִבְּנֵי
פִּינְחָס" (שמות ו'). מִכֵּן יִתְּרוֹ שֶׁפִּינְחָס עֲנָלָם
לֵעֵזֶר, וּמִכֵּן יִסָּה שֶׁשָּׂשֻׁבֶּט בְּיָדוֹ (פסוק מ'). דָּבָר
אַחֵר, שֶׁהָיָה מִשִּׁנְאוּ מִתְּחֵלָה: וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ. נָה הָאָרֶץ
וְהַחֲצֵרוֹת, שֶׁהָיָה בְּיָדָם עֲמָלָם, וּמִפְּנֵי מִלְּחָמָה

Mosches hörten, klagte
Mosche (M. 3, 17, 4):
Nur wenig noch, und sie
steinigen mich! als sie aber
hörten, daß nach dem
Kriege mit Midjan der
Tod Mosches erfolgen
werde, da wollten sie nicht
in diesen Krieg ziehen, und
mußten gewaltsam aus-
gehoben werden. (6) אוֹתָם
אֶת פִּינְחָס וְאֶת אֶלְעָזָר, daß
Pinchas so gewichtig war,
wie sie alle zusammen.
Warum mußte aber Pine-
chas ausziehen und nicht
Elasar? Gott sprach: Er,
der mit der Selbstthat
begonnen — der die Mid-

janiterin Koisi tödtet — soll sie auch zu Ende führen. Oder, er zog
gegen die Midjaniter, um den Josef (seinen Stammvater, mütter-
licherseits) zu rächen, weil es heißt (M. 1, 37, 16): die Midjaniter
verkauften ihn. Woher ist bewiesen, daß die Mutter des Pinechas von
Josef abstammt? weil es (M. 2, 6 25) heißt: Eleasar heiratete eine
von den Töchtern des מִדְיָן, die den Pinechas gebor, von der Nach-
kommenschaft Sithros, der Kälber mäslerte zum Götzendienste, (עֲרֵב)
von der Nachkommenschaft Josefs, der anderseittige Stammvater des
Pinechas, der seiner Leidenschaft widersand (עֲרֵב בִּצְרִי). Oder, er
zog in den Krieg, weil er der geweihte Feldprieester war. וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ
Das waren die Bundeslade und das Ertmblech; denn Bileam war

so wie der Ewige dem Mosche geboten, und erschlugen alles Männliche. (8) Und die Könige Midjans erschlugen sie unter ihren Erschlagenen, den Ewi und Refem und Zur und Chur und Reba, die fünf Könige Midjans; und auch den Bileam, Sohn Beors, erschlugen sie mit dem Schwerte. (9) Und die Kinder Israel führten gefangen weg die Weiber

רשי

mit ihnen, er ließ durch Zauberei die Könige von Midjan in der Luft schweben, er selbst flog auch mit; da wurde ihnen das Stirnblech gezeigt, worin der Gottesname eingegraben war, sie fielen hernunter, darauf deutet על הלליות sie fielen aus der Luft auf die (andere) Leichen; dasselbe steht von Bileam (Josua 13, 22) (אל הלליות) — In seiner Gewalt, ähnlich (M. 4, 21, 26): er nahm sein ganzes Land aus seiner Gewalt (בירו).

Man sieht ja, daß hier fünf aufgezählt werden, wozu steht חמשת? es lehrt aber, daß sie alle gleichen Sinnes waren, dafür wurden sie in gleichem Maße bestraft, Bileam war hingegangen, um dort seinen Lohn zu holen; dafür, daß durch seinen Rath zur Verführung, 24,000 Israeliten ums Leben gekommen waren; er zog dann aus Midjan den Israeliten entgegen, gab ihnen den Rath, indem er sagte: Wie ihr sechsmal Hunderttausend zähltet, kommtet ihr dem Feinde nicht beikommen; wie wollt ihr ihn jetzt mit 12,000 besiegen? die Israeliten gaben ihm

בכשמים והוא עצמו פירש עמהם, הראה להם את האצין שהשם הקיץ בו, והם נוסלים, לבד נאמר על הלליותם במלכי מדין, שנוסלים על הלליותם מן הארץ וכן בכללם פתח, על הלליותם (בס' יהושע סימן י"ג): בידו. פרשנותו, וכן יתקח את כל ארצו מקדו' (במדבר כא): (8) חמשת מלכי מדין, וכן אינו רואה שהמשנה קנה הפתח, למע ההקק לומר "המשנה"? אלא ללמד, ששני כולם בעצתו והשני כולם בפועל ענתו, ובדעם הלך שם לישראל שבר עשרים וארבעה אלף שפיל מישראל בעצתו, ונצא מדרך הקראת ישראל ומשיאן עצה רעה, אמר להם: אם קשהייתם ששים רבוא, לא יכולתם להם, ועכשיו כ"ב אלף אתם באים להלחם? נהנו לו שפרו

נָשִׁי מִדֵּיִן וְאֶת־טַפָּם וְאֶת־כָּל־בְּהֵמָתָם
וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם וְאֶת־כָּל־חֵילָם בָּזוּ:
(10) וְאֶת־כָּל־עֲרֵיהֶם בְּמוֹשְׁבָתָם וְאֶת־
כָּל־מִירָתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ: (11) וַיִּקְחוּ
אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל וְאֶת־כָּל־הַמַּלְקוֹחַ

Midjans und ihre Kinder
und all ihr Vieh und alle
ihre Heerden; und all ihr
Vermögen erbeuteten sie.
(10) Und all ihre Städte
in ihren Wohnsitzen und
all ihre Zeltböden ver-
braunten sie im Feuer.
(11) Und sie nahmen alle
Beute und allen Raub

רשי

מִשָּׁעָם וְלֹא קָפְחוּהוּ (סמרי): בחרב. הוא בא על
יִשְׂרָאֵל וְהִחְלִיף אוֹמְנוֹתוֹ בְּאוֹמְנוֹתָם, שָׂאִין נוֹשְׁעִים
אָדָּם בְּמִיתָהוּ, וְעַל דֵּי תַפְלָה וּבִקְשָׁה, וְכֹא הוּא
וְתַפְשׁ אוֹמְנוֹתָם לְקַדְּשׁם בְּמִיתָה אִף הֵם בָּאוּ עָלָיו
וְהִחְלִיפוּ אוֹמְנוֹתָם בְּאוֹמְנוֹת הָאוֹמֵנוֹת, שָׂאִין בְּחֶרֶב
שָׂנְאֵמֶר, וְעַל חֶרֶב חֲתִי (כראשית כ"ו): (10)
מִירוֹתָם. מָקוֹם פִּדְיוֹן שְׁלָהֶם, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מוֹשֵׁב
בְּמִירוֹת, יוֹדְעֵי חֻקֵּיהֶם. דָּבָר אַחֵר, לְשׁוֹן מוֹשֵׁב עֲרֵיהֶם,
כְּמוֹ שֶׁמִּתּוֹרֵם, סִרְנֵי פִלְשְׁתִּים, סִרְנֵי כִדְשָׁתָא:
(11) וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל וְנִי, מִנִּי, שֶׁהוּא בְּשִׁירִים
וְנִדְּקִים, וְלֹא נִחְשָׁד עַל הַגּוֹל, לְשִׁדּוֹת ד' בְּבִיחָה
שֶׁהָא בְּרִשׁוֹת, שָׂנְאֵמֶר, אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל וְנִ, וְעַלֵּיהֶם
מְסוֹרֵשׁ בְּקִבְלָה, שֶׁנֶּחֱדָה בְּעֵדֵי הַיְּהוּדִים, וְנִ (שיר ו').
אִף נָשִׁי הַמַּלְחָמָה שֶׁבִּידָה בָּסֶם צְדִיקִים: שָׁלָל, הֵן

hiefür seinen vollen Lohn,
unverfürzt. — Er zog durch
Schwert. — Er zog aus
gegen die Israeliten und
wechselte sein Handwerk
mit dem ihrigen; denn
die Israeliten feierten
ihre Siege bloß durch die
Macht des Gebetes; auch
er kam, ergriff gleichsam
ihr Werkzeug, die Sprache,
den Fluch im Munde, um
sie zu besiegen, da kamen
sie ebenfalls gegen ihn und
wechselten ihr Handwerk
mit dem Schwerte, wie
es (M. 1, 27, 40) heißt:
Du sollst von deinem

Schwerte leben. (10) Ihre Paläste, woselbst ihre gesetzgebenden
Priester die Verordnungen hielten. Ober מִירוֹתָם bedeutet, den Sitz der
Fürsten, so wie מִירוֹתָם מִירוֹתָם מִירוֹתָם מִירוֹתָם מִירוֹתָם מִירוֹתָם מִירוֹתָם מִירוֹתָם
(11) Es zeigt an, daß sie alle rechtschaffen, gerecht,
und vom Verdachte, Etwas von der Beute sich heimlich zugeeignet
zu haben, frei waren, denn sie brachten alle Beute vor Mosche.
Darauf deutet die Stelle (Hohel. 6, 6): Deine Bähne sind wie
eine Lämmerherde; auch deine Krieger sind rein und fromm wie
die zarten Lämmer. שָׁלָל heißen bewegliche Gegenstände, wie Kleider

an Menschen und Vieh. (12) Und brachten zu Mosche und zu Elasar, dem Priester, und zu der ganzen Gemeinde der Kinder Israel die Gefangenen und den Raub und die Beute ins Lager, in den Ebenen Moabs, die am Jordan von Jerecho. (13) Da gingen Mosche und Elasar, der Priester, und alle Fürsten der Gemeinde ihnen entgegen hinaus vor das Lager. (14) Und Mosche zürnte über die Befehlshaber des Heeres, die Obersten über die Tausende und die Obersten über die Hunderte, die vom Kriegszuge kamen. (15) Und Mosche sprach zu ihnen: Ihr habt alles Weibliche

וְהָאָדָם וּבְהֵמָה: (12) וַיָּבִיאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשְּׁבִי וְאֶת-הַמִּלְקָח וְאֶת-הַשִּׁבְלֵי אֶל-הַמַּחֲנֶה אֶל-עֵרְבַת מוֹאָב אֲשֶׁר עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: ס (שליש שני) (13) וַיָּבִיאוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְכָל-נְשֵׂאֵי הָעֵדָה יִקְרָאתֶם אֶל-מֹחֲזִין לַמַּחֲנֶה: (14) וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל-פְּקִידֵי הַחֵיָל שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת הַבָּאִים מִצֵּבָא הַמִּלְחָמָה: (15) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה הַחַיִּיתֶם כָּל-זָקָבָה: (16) הֵן הָיָה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר

רשי

und Geschmeide, so sind erbeutete, bewegliche Gegenstände, die keine Kleinodien sind. מלקח Erbeutete Menschen und Haus-thiere; wo aber שבי neben מלקח steht, dort versteht man unter שבי Beute an Menschen, und unter מלקח Beute an Vieh. (13) ויצאו משה ואלעזר

Sie gingen darum hinaus, weil sie sahen, daß die isrl. Jünglinge hinausgegangen waren, um nach Beute zu haschen. — (14) ויִקְצֹף מֹשֶׁה עַל מֹקְדֵי הַחֵיָל Mosche zürnte dem Befehlshaber, dies lehrt, daß die Fehler einer ganzen Generation seinen Obern trifft, weil diese die Macht besitzen, sie davon abzuhalten. (16) הֵן הָיָה Dies bezeugt, daß diese Frauenspersonen erkannt wurden; diese eben waren es.

בְּלָעַם לְמַסְר־מַעַל בִּיהוָה עַל־יְדִבֵּר
פָּעוֹר וְתֹתִי הַמִּגֵּפָה בַּעֲדַת יְהוָה:
(17) וְעַתָּה הִנֵּנוּ כָּל־זָכָר בְּמִתָּה וְכָל־
אִשָּׁה יָדַעַת אִישׁ לְמַשְׁכַּב זָכָר הִרְגוּ:
(18) וְכָל־הַנָּפֶשׁ בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־
יָדְעוּ מַשְׁכַּב זָכָר הִחְיוּ לָכֶם: (19) וְאַתֶּם

erkannt durch Weischlaf, erschlaget. (18) Aber alle Kinder unter dem weiblichen Geschlecht, die nicht erkannt den Weischlaf eines Mannes lassen leben für euch. (19) Und ihr

רשי

אוֹתָהּ זֶה הָיָה שְׁנֵה־שָׁל פְּלוֹנֵי בָהּ: דַּבָּר בְּלָעַם. אָמַר
לָרֶם, אֲפִילוֹ אַתֶּם מְכַנְּסִים כָּל הַמּוֹנוֹת (כ"א אִימּוֹת)
יִזְעַקְדֶּבֶה, אֵין אַתֶּם יְכוּלִים לָהֶם, שָׁמָּה מְרֻבִּים
אַתֶּם מִן הַמִּצְרִים, שְׁהָיָה שֵׁשׁ מֵאוֹת רָכָב בַּחֲרִי, בּוֹאִי
וְאִשְׁיֹאכֶם עֲצָה, אֲלֹהֵיכֶם שֶׁל אֱלֹהֵי שִׁנְיָה זֶה הָיָה
זָכָר כִּדְאִיתָא בְּחֶלֶק וּבִסְפָרִי: (17) וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת
אִישׁ, רֹאיוֹתָ לִיבָעַל, אַף עַד פִּי שֶׁלֹא נִבְעַלָהּ, וְלִפְנֵי
הַצִּיץ הַעֲבֻרָה, וְהִרְאִיָּה לִיבָעַל פְּתִיחַ מוֹרִיקִית
(יְבֻמוֹת כ"ב): הִרְגוּ. לָמָּה חָזַר וְאָמַר? לְהַפְסִיק הַעֲנָן
וּבְרִי נְבִי יִשְׁמַעֵאל (ספֵר), שָׁאֵם אָנִי קוֹרָא הִרְגוּ
כָּל זָכָר בְּמִתָּה, וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ, וְכָל הַנָּפֶשׁ
בְּנָשִׁים, אֵינִי יֹדַע אֵם לְהַדִּיחַ (וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת) עִם
הַזָּכָרִים אוֹ לְהַחְיֹת עִם הַנָּפֶשׁ, לָכֵן נֶאֱמַר "הִרְגוּ":

durch welche dieser ober jener zu Falle gekommen. Bilcam sagte zu den Midjaniten: Wenn ihr alle Heere der Welt aufstellen würdet, so könntet ihr den Israeliten nicht beikommen! Seid ihr etwa zahlreicher, als die Egyptianer, welche über sechs hundert anserlesene Kriegswagen verfügten? Wohlau kommt her, ich will euch mit Rath beistehen! der Gott (der Israeliten) hasst die Unzucht u. s. w. —

(17) Wenn sie mannbar war, selbst wenn sie noch mit keinem Manne Umgang hatte, diese führte man an dem Stirnbleche vorüber, dessen Anblick ihr Gesicht erbläuen machte und sie zum Tode verdamnte. הִרְגוּ Es heißt ja bereits הִרְגוּ וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ, was wiederholt? bloß um diesen Vers von dem folgenden zu trennen; so lehrt R. Jischmael; denn wenn dieses הִרְגוּ nicht stünde, könnte man lesen: וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ, וְכָל הַנָּפֶשׁ בְּנָשִׁים, daher steht dieses הִרְגוּ, um anzudeuten, daß man nur die weiblichen Kinder am Leben lasse, nicht aber die männlichen, und jene Frauenspersonen, die

lagert außerhalb des Lagers, sieben Tage; Jeder, der eine Person erschlagen und Jeder, der einen Erschlagenen berührt hat, ihr müsset euch entsündigen am dritten Tage und am siebenten Tage, ihr und eure Gefangenen. (20) Und jedes Kleid und jedes Geräthe von Leder

רש"י

mit einem Manne Umgang gepflogen. (19) חט מחיץ. Das sie die Vorhalle nicht betreten. — R. Meir sagte, die Rede ist hier von Einem, der Jemanden getödtet mit einem Geräthe, das verunreinigungsfähig ist, (z. B. mit einem Schwerte, oder einem metallenen Instrumente n. dgl.) Die Schrift befehrt uns, daß das Geräth, welches den Menschen mit der Umgebung der Leiche in Verbindung bringt, ebenso verunreinigt, wie die Berührung des Leichnams selbst. Man könnte nun meinen, wer einen Pfeil auf Jemanden abschießt und ihn tödtet, soll er auch unrein sein, und sich entsündigen lassen, so heißt es hier וכל ניגע בחלל, der Tödtende wird hier mit dem Berührenden gleichgestellt so wie der Berührende mit der Leiche in Verbindung war, so muß es der Tödtende auch gewesen sein, um dadurch unrein zu werden. Ihr sollt euch entsündigen durch das Sprengwasser, wie bei allen, welche sich an Leichen verunreinigen; denn selbst nach Ansicht desjenigen, welcher behauptet, daß die Gräber der Heiden nicht verunreinigen, auch wenn sie wie ein Zelt gemacht sind, (s. Talm. Jebam. 61) wird doch zugegeben, daß wenn man eine heidnische Leiche trägt, oder sie berührt, man sich doch verunreinigt. אתם ושבכם. Die gefangenen Heiden aber werden nicht unrein, und müssen nicht besprengt werden.

(19) מחיץ למחנה. שלא יקנו לעזרה: כל הורג נפש. ר' מאיר אומר: בהורג בדקר המקבל טומאה הקטוב מדבר (ספרי) ולמדך הקטוב, שהקלי טומאה אדם בהיפגרי המת, כאילו ניגע במת עצמו. או יכול, אפילו זרק בו חץ והרגו. סלמך דומר. וכל הניגע בחלל. הניש הורג לניגע, מה ניגע על ידי הפגור, את הורג על ידי הפגור: תחתא. במי נדה. קרין שאר טמאי מתים. שאם לדברי האומרים קברי נדרים אינם טמאין באהל. שנאמר ואתן צאתי צאן מרעיתי אדם אתם (יחזקאל ל"ד) אתם קרונים. אדם. מורה הוא, שהנקרים טמאים בניגע ובמשא. שלא נאמר. אדם. אלא אצל טומאת אהלות, שנאמר. אדם כי ימות באהל (במדבר י"ח): אתם ושבכם. לא שהנקרים מקדשו טומאה וצרידין האהל, אלא מה אתם בני ברית, את שביכם

וְכָל־מַעֲשֵׂה עֹדֹם וְכָל־כֶּלֶךְ־עֵץ
תַּתְּחַטְּאוּ: ס (21) וַיֹּאמֶר אֱלֹעָזָר
הַכֹּהֵן אֶל־אֲנָשֵׁי הַצִּבְיָה הַבָּאִים
לַמִּלְחָמָה וְאֵת חֶקֶת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (22) אֵת אֶת־הַזָּהָב
וְאֶת־הַכֶּסֶף אֶת־הַנְּחָשֶׁת אֶת־הַבְּרוֹז

doch das Gold und das Silber, das

רש"י

כְּשִׁיבוֹאוֹ לְבֵרִית וַיִּשְׁמָאוּ צְרִיכוֹ הָיָה: (20) וְכָל
מַעֲשֵׂה עֹדֹם. לְהִבָּא כָּל הַקָּרָנִים וְהַטְּלָפִים וְהַצִּמּוֹת
(ת"כ): (21) וַיֹּאמֶר אֱלֹעָזָר הַכֹּהֵן וְנִי. לְפִי שָׂבָא
מִשָּׁה לְקַלֵּל בָּעֵם, בָּא לְקַלֵּל מְעוֹתָ, שְׁנַחֲעֲלָמָה
מִמֶּנּוּ הִלְכֹת נִיעוּלֵי נָכְרִים. וְכֵן אָתָּה מוֹצֵא בְשִׁמְעִי
לְמִלִּיּוֹאִים, שְׁנַחֲמֵר "קִצְעוֹף עַל אֱלֹעָזָר וְעַל אִיחָמָר"
(וִיקְרָא י') בָּא לְקַלֵּל בָּעֵם, בָּא לְקַלֵּל מְעוֹתָ, וְכֵן
"בְּשִׁמְעוֹ נָא הַמּוֹרִים" (במדבר כ') מִן־אֵת הַסִּלְעִי
עַל יְדֵי הַבָּעֵם מְעָה: אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְנִי. תִּלְךָ הַהוֹדָאָה
בְּכָבוֹ (ספרי): אֵךְ אֵת הַזָּהָב וְנִי. אֵךְ עַל פִּי שָׂבָא
הַחֵדִיר לָהֶם מִשָּׁה, אֵלָּא עַל הִלְכֹת מוֹמָאָה. עוֹר
יֵשׁ לַהֲחֵדֵר לָכֵס עַל הִלְכֹת נִיעוּלֵי. "נֶאֱדָר" לְשׁוֹן
מְעוֹת, בְּדוֹמָר, מִמְּנַעֲשֵׁן אָתָּם מִלְּהַשְׁתָּמֵשׁ בְּכָלֵּים.

gung von gefangenen Heiden. Dasselbe finden wir beim achten Einweihungstage, denn es heißt: Mosche zürnte über Eleasar und Ithamar, wodurch er in Irrthum gerieth; desgl. als er (M. 4, 20, 10) sagte: שָׁעֵר נָא הַמּוֹרִים und den Felsen schlug, weil er zürnte, wurde er irre geleitet. אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה Eleasar ehrte seinen Meister und sagte, der Ewige befahl es dem Mosche. (22) אֵךְ אֵת הַזָּהָב Obwohl auch Mosche nur die Gesetze bei Verunreinigungen eingeschärft hat, so müßet ihr auch bei den schon Gereinigten alle Unreinheitsstoffe derselben auszuscheiden, (ניעול) sorgfältigst beobachten. נָךְ bezeichnet eine Einschränkung, ihr müßt euch enthalten, diese Geräthe selbst

u. jede Arbeit von Ziegenhaaren und jedes Geräthe von Holz müßet ihr für euch entzündigen. (21) Und Eleasar, der Priester, sprach zu den Männern des Heeres, die in den Krieg gezogen waren: Dies ist die Satzung der Weisung, welche der Ewige dem Mosche geboten: (22) Zerkupfer, das Eisen, das

euer e Gefangenen müssen so wie ihr, wenn sie in eueren Bund aufgenommen sind, und sich durch Berührung eines Leichnams verunreinigen, besprengt werden. (21) וְכָל מַעֲשֵׂה עֹדֹם Auch die Geräthe aus Horn, Alauen oder Knochen müssen besprengt werden. (21) וַיֹּאמֶר אֱלֹעָזָר הַכֹּהֵן Weil Mosche hier in Horn gerieth, gerieth er auch in Irrthum, er vermaß nämlich die Vorschriften über die Reini-

Binn und das Blei. (23) Alles, was ins Feuer kommt, sollt ihr durchs Feuer gehen lassen, und es ist rein, jedoch muß es mit Sprengwasser ent-

את-הקדרה ואת-העפרת: (23) כל-דבר אשר-יבא באש תעבירו באש וטהרו אך במי נדה יתחטא וכל

רש"י

nach der Reinigung von Zeichnamen zu gebrauchen, bis sie von jeder eingefogenen Unreinigkeit des Asches gereinigt werden. Unsere Lehrer bestimmen hierüber Folgendes: אך את Man muß den Rost wegschaffen, bevor man es reinigt, dieses אך bestimmt, es darf nicht daß Mindeste daran haften, das Metall muß in seiner ursprünglichen Beschaffenheit ganz rein hergestellt werden. (23) כל דבר אשר Um etwas darin zu kochen; באש תעבירו באש

אסלו לאתר מדרקון ממוקמת המה עד שישתהרו מקלעית איסור גבילות, ורבותינו אמרו, אך את ההב" לומר שצריכה להעביר חלודה שיש קודם שיגיע אלנה וזהו לשון "אך" ש"א יהא שם חלודה, אך המכתת יהיה כמות שהוא: (23) כל דבר אשר יבא באש, לבשר בו כלים: תעבירו באש. פרק תשמישו הנעלה, מי שתשמישו ע"י המין, יגיעני בחמין, ומי שתשמישו על ידי צלי, כגון השפור והאפילה ילכו באור: אך במי נדה יתחטא. לפי פשוטו, חמין זה לשתהרו ממוקמת מה, א"ל: צריכין הכלים גיעול, לטהרם מן האיסור, וחמין לשתהר מן המומאה, ורבותינו דרשו מכאן, שאף להכשירן מן האיסור, המעין טבילה לכלי מכות, ומי נדה החובטין באן דרשו מים הראויים לטבול בהם

Geräth muß in derselben Weise gereinigt werden, wie es gebraucht wird, wird es zu heißen Dingen gebraucht, so muß es durch siedendes Wasser gereinigt werden, und wird es im Feuer gebraucht, wie z. B. ein Bratspieß, oder ein Rost, so muß es im Feuer geglüht werden. Eigentlich meint man die Reinigung von der Unreinheit einer Leiche, daher wurde verordnet, diese Geräthe müssen von jeder daran haftenden und eingefogenen Unreinigkeit gereinigt, und wegen Leichenunreinheit besprengt werden. Unsere Lehrer entnahmen hievon (Talm. Aboda Sara 75), daß metallene Geräthe um sie von eingefogenen verbotenen Speisen (איסור) frei zu machen, des Tauchbades und, um sie von Leichenunreinheit zu befreien, der Besprengung bedürfen. Das hier stehende מי נדה will Lehren, es muß so viel Wasser darin sein, daß eine Frau nach ihrer monatlichen

אִשֶּׁר לֹא־יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּמִים :
 (24) וּכְבַסְתֶּם בְּגָדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
 וּמְהֵרָתֶם וְאַחֵר תָּבֹאוּ אֶל־הַמִּחֻנָּה : ׀
 רִבְעִי (25) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר :
 (26) שֵׂא אֶת־רֹאשׁ מַלְכוּת הַשָּׂבִי בְּאָדָם
 וּבְבִהֵמָה אֹתָהּ וְאֶלְעֹזֶר הַכֹּהֵן וְרֹאשֵׁי
 אֲבוֹת הָעֵדָה : (27) וְחָצַתְּ אֶת־הַמַּלְקוֹת
 בֵּין תַּפְשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַיָּצְאִים לַעֲבָדָא
 וּבֵין כָּל־הָעֵדָה : (28) וְהִרְמַת מִכֶּם
 לַיהוָה מֵאֵת אֲנָשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַיָּצְאִים
 לַעֲבָדָא אֶחָד נֶפֶשׁ מִחֻמֶּשׁ הַמָּאוֹת מִן־
 הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וּמִן־הַחֲמֹמִים וּמִן־
 הַיָּצְאָן : (29) מִמִּחְצָתָם תִּקְחוּ וְנָתַתָּה
 לְאֶלְעֹזֶר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה : (30)
 וּמִמִּחְצָת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד | אֶחָד

Ein Stück von fünfhundert, von den Menschen und von dem Rindvieh und von den Eseln und von dem Kleinvieh. (29) Von ihrer Hälfte sollt ihr es nehmen; und gib es Elasar, dem Priester, als Hebe des Ewigen. (30) Und von der Hälfte der Kinder Israel sollst

sündigt werden, aber Alles, was nicht ins Feuer kommt, sollt ihr durchs Wasser gehen lassen. (24) Und waschet eure Kleider am siebenten Tage, und ihr seid rein, und hernach dürft ihr ins Lager kommen. (25) Und der Ewige sprach zu Mosche u. sagte : (26) Nimm auf die Summe des Raubes, der Gefangenen an Menschen und Vieh, du und Elasar, der Priester, und die Häupter der Stämme der Gemeinde. (27) Und theile den Raub zwischen den Kriegsführenden, die ausgezogen waren zum Heere, und der ganzen Gemeinde. (28) Und erhebe eine Abgabe dem Ewigen von den Kriegsmännern, die ausgezogen waren zum Heere,

רשי

נָדָה וְכָפָה הֵם מ' סָאָה : וְכָל אִשֶּׁר לֹא יָבֹא בָאֵשׁ.
 בְּלִי דְבַר שְׂאֵין תִּשְׁמִישׁוּ עַל דְּרֵי הָאֹדֶר, כְּטוֹן : מִסּוֹת
 תַּעֲבִירוּ בָּמִים. מִשְׁבִּילֵי דְרֵי, וְדִקְא בְּלִי מִתְכַּתֵּר :
 (24) אֵל הַמִּחֻנָּה, לְמִתְנָה שְׂכִינָה, שְׂאֵין טָמֵא מֵת

Reinigung sich darin untertauchen kann, welches 40 Seah-Maß beträgt. וְכָל אִשֶּׁר לֹא יָבֹא בָאֵשׁ, was nicht am Feuer gebraucht wird, z. B. Becher oder Flaschen, die nur zu

kalten Speisen gebraucht werden, und keine unerlaubte Speisen in sich einsaugen können. במים תעבירו Bei diesen genügt bloßes Untertauchen, es müssen aber metallene Geräte sein. (24) אל המחנה In das heilige

du nehmen Eins, heraus-
gegriffen von fünfzig, von
den Menschen, von dem
Kindvieh, von den Eseln
und von dem Kleinvieh,
von allem Vieh, und gib
es den Levijim, welche
beobachten das zu Beo-
bachtende bei der Woh-
nung des Ewigen. (31)
Und es thaten Mosche und
Elasar, der Priester, so
wie der Ewige dem Mosche
geboden. (32) Und es war
der Raub, das übrige von
der Beute, welche das
Volk des Heeres erbeutet
hatte: Kleinvieh sechsmal
hundert u. fünf u. siebenzig
tausend. (33) Und Kind-
vieh zwei und siebenzig
tausend; (34) Und Esel
ein und sechzig tausend;
(35) Und Menschen-Seelen,
von den Weibern, die nicht
erkannt den Beischlaf eines
Mannes, alle Seelen, zw
Hälfte, der Antheil derer,
des Kleinviehes dreimal f
fünfhundert. (37) Und es

מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם מִן־הַבֶּקֶר מִן־
הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן מִכָּל־הַחַיָּה הַמֵּהֵמָּה
וְנָתַתָּה אֹתָם לָלִוִּים שְׁמֹרֵי מַשְׁמֶרֶת
מִשְׁכַּן יְהוָה: (31) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר
הַכֹּהֵן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (32)
וַיְהִי הַמִּלְקוֹת יָתֵר הַכֹּזֵר אֲשֶׁר בָּזְזוּ עִם
הַצֹּבָא צֹאן שְׁש־מֵאוֹת אֵלֶּף וּשְׁבַעִים
אֵלֶּף וַחֲמִשָּׁת אֲלָפִים: (33) וּבִקֶּר שְׁנַיִם
וּשְׁבַעִים אֵלֶּף: (34) וַחֲמֹרִים אֶחָד
וּשְׁשִׁים אֵלֶּף: (35) וְנֶפֶשׁ אָדָם מִן־
הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁעָב זָכָר כָּל־
נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף: (36) וַתְּהִי
הַמִּחְצָה חֶלֶק הַיָּצְאִים בַּצֹּבָא מִסֵּפֶר
הַצֹּאן שְׁלֹש־מֵאוֹת אֵלֶּף וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף
וּשְׁבַעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: (37) וַיְהִי
הַפֶּכֶס לַיהוָה מִן־הַצֹּאן שֵׁשׁ מֵאוֹת

Lager, d. i. die Stiftshütte, denn ein durch Leiden Verunreinigter brauchte das lewitische und israelitische Lager nicht zu verlassen. (26) שֹׂא אֶת רֹאשׁ מִמֶּךָּ auf die Zahl. (27) וְהָיָה אֶת הַמִּלִּין 12,000 Kriegern, und du (32) יֵרָאֵם Weil nicht Gegenständen zu erheben,

רש"י
טעין שילוח ממצדה לוי'ה וממחנה ישראל:
(26) שא את ראש. קח את החשבון: (27) וחצית
את המלקוח בין תופשי המלחמה וכו'. חציו לא:
וחציו לאלו: (32) והיו המלקוח יתר הבו, לפי שיש
גדולי' בלוי'ים מן המלכא'ל'ין אלא מן המלקוח.

nehmen auf die Jagd. (27) חצות Du sollst die Beute abtheilen, die eine Hälfte gib den 12,000 Kriegern, und die andere Hälfte an die übrige Gemeinde. (32) יהוה Weil nicht befohlen wurde, Tribut von beweglichen Gegenständen zu erheben, bloß von סלמך, darum steht יהוה, d. i.

חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים: (38) וְהַבֶּקֶר שְׁשָׁה
וְשָׁלֹשִׁים אֲלֶף וּמֵכֶסֶם לִיהוָה שְׁנַיִם
וְשִׁבְעִים: (39) וְחֲמֵרִים שְׁלֹשִׁים אֲלֶף
וְחֲמִשָּׁה מֵאוֹת וּמֵכֶסֶם לִיהוָה אֶחָד
וְשִׁשִּׁים: (40) וְנִפְשׁ אָדָם שְׁשָׁה עֶשֶׂר
אֲלֶף וּמֵכֶסֶם לִיהוָה שְׁנַיִם וְשָׁלֹשִׁים
נִפְשׁ: (41) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶס תְּרוּמַת
יְהוָה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה: חֲמִשִּׁי (42) וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה מִן־הָאֲנָשִׁים
הַצֹּבֵאִים: (43) וַתְּהִי מַחֲצֵת הָעֵדָה מִן־
הַצָּאן שְׁלֹש־מֵאוֹת אֲלֶף וְשָׁלֹשִׁים אֲלֶף
שִׁבְעַת אֲלָפִים וְחֲמִשָּׁה מֵאוֹת: (44)
וּבֶבֶקֶר שְׁשָׁה וְשָׁלֹשִׁים אֲלֶף: (45)
וְחֲמֵרִים שְׁלֹשִׁים אֲלֶף וְחֲמִשָּׁה מֵאוֹת:

Kleinvieh: sechshundert
fünf und siebenzig. (38)
Und das Rindvieh: sechs
und dreißig tausend; und
die Abgabe davon für den
Ewigen: zwei und siebenzig.
(39) Und Esel: dreißig
tausend und fünfhundert;
und die Abgabe davon für
den Ewigen: ein und sech-
zig. (40) Und Menschen-
Seelen: sechzehn tausend;
und die Abgabe davon
für den Ewigen: zwei und
dreißig Seelen. (41) Und
Mosche gab die Abgabe,
als Hebe des Ewigen,
Elasar dem Priester, so
wie der Ewige dem Mosche
geboten. (42) Und von
der Hälfte der Kinder
Israel, die Mosche ab-
getheilt von den Männern,
die zum Heere gezogen. —
(43) Es war aber die

Hälfte für die Gemeinde: von dem Kleinvieh: dreimal hundert und
sieben und dreißig tausend und fünfhundert; (44) Und Rindvieh:
sechs und dreißig tausend; (45) Und Esel: dreißig tausend und fünf-

רש"י

כתב את הלשון הזה: היה המלקוט שקרא לקדש
הדבקה ולקדש מכס שהיו עורף על בני המטלטלין
אשר בנוו עם הדבקה איש לו. ולא בא לקדש הדבקה
מקפר הצאן וכו': (42) וממחצית בני ישראל אשר
חצה משה. לעדה. והוציאה להם מן האנשים
הצובאים: (43) ותהי מחצת העדה. כך וכך:

von der Beute an Menschen
und Vieh mußten sie Tribut
geben, (s. Raschi oben B.
11) nicht aber vom Be-
weglichen. Die Beute,
welche zur Theilung kam,
und wovon man Tribut
geben mußte, betrug außer

den beweglichen Gegenständen, die nicht zur Theilung kamen, 675,000.
(42) Welche Mosche für die Gemeinde von den
Kriegsleuten abgetheilt hatte. (43) מחצת העדה So und so viel, s. Text.

וְצִמִּיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז לְכֶסֶף עֹלָם
נִפְשֵׁתֵינוּ לְפָנֵי יְהוָה: (51) וַיִּקַּח מֹשֶׁה
וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאַתָּם כָּל כְּלִי
מַעֲשֵׂה: (52) וַיְהִי וּפְלִי־זָהָב הַתְרוּמָה
אֲשֶׁר הָרִימוּ לַיהוָה שֵׁשֶׁה עָשָׂר אֲלֶה
שִׁבְע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שָׂרֵי
הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שָׂרֵי הַמִּיּוֹת: (53) אֲנִישֵׁי
הַצֵּבָא בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ: (54) וַיִּקַּח מֹשֶׁה
וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שָׂרֵי
הָאֲלָפִים וְהַמִּיּוֹת וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל
מוֹעֵד וּבְרָזוּ לְבִנֵי־יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי
יְהוָה: פ שׁי (שליש)

כב (1) וּמִקְנֶה רֹב הָיָה לְבִנֵי רְאוּבֵן
וּלְבִנֵי־גָד עֲצוּם מְאֹד וַיֵּרְאוּ
אֶת־אֶרֶץ יַעֲקֹב וְאֶת־אֶרֶץ גִּלְעָד וְהִנֵּה
הַמִּקְוִים מְקוֹם מְקַנֶּה: (2) וַיָּבִיאוּ בְנֵי־
גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאַל־
אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל הָעֵדָה לֵאמֹר:

bänder und Haubdbänder, Ohrgehänge und Ringelgehänge, zu versöhnen unsere Seelen vor dem Ewigen. (51) Da nahmen Mosche und Elasar, der Priester, das Gold von ihnen, allerlei verfertigtes Geschmeide. (52) Und es war alles Gold der Hebe, die sie erhoben dem Ewigen; sechzehn tausend siebenhundert und fünfzig Schefel, von den Obersten über die Tausende und von den Obersten über die Hunderte. (53) Die Männer des Heeres hatten Jeder für sich Beute gemacht. (54) Und Mosche und Elasar, der Priester, nahmen das Gold von den Obersten über die Tausende und über die Hunderte, und brachten es in das Zelt der Zusammenkunft, zum Andenken für die Kinder Israel vor dem Ewigen.

32. (1) Und viele Heerden hatten die Söhne Reubens und die Söhne Gads, sehr starke, und sie sahen das Land Jaser und das Land Gilead, und siehe, der Ort war ein Ort für Heerden. (2) Da kamen die Söhne Gads und die Söhne Reubens und sprachen zu Mosche und Elasar, dem Priester, und zu den Fürsten der Gemeinde

רשׁי

צִמִּידים שֶׁל רֶגֶל: צמִיד. שֶׁל יָד: עֲנִיל. כּוּמָז אֵין:
וְכוּמָז. דְּפוּם שֶׁל בֵּית הַרְחֵב. לְכֶסֶף הַתְּהוֹר הַלֵּב שֶׁל
בְּנוֹת מִרְיָן:

zu sitzen pflegst; desgl. (bas. 25) וּמִקְדָּם מְקוֹם דָּוִד Dawids Platz blieb leer. (50) עֲנִיל Ohrgehänge.

und sagten: (3) Ataroth und Dibon und Jaser und Nimra und Geshchban und Glale und Sehom und Nebo und Beon. (4) Das Land, das der Ewige geschlagen vor der Gemeinde Israels, ist ein Land für Heerden, und deine Knechte haben Heerden. (5) Und sprachen: Wenn wir Günst gefunden in deinen Augen, so werde dieses Land deinen Knechten gegeben zum Eigenthume; laß uns nicht über den Jordan ziehen. (6) Da sprach Mose zu den Söhnen Gads und zu den Söhnen Rubens: Sollen eure Brüder in den Krieg gehen, und ihr wollt hier bleiben? (7) warum wollt ihr abwendig machen das Herz der Kinder Israel vom Hinüberziehen in das Land, das

ihnen der Ewige gegeben. (8) So thaten eure Väter, als ich sie sandte von Kadesch-Barnea, das Land zu beziehen. (9) Und sie zogen hinauf bis in das Thal Eschol und sahen das Land und machten abwendig das Herz der Kinder Israel, daß sie nicht in das Land

רש"

לב (3) עטרות ודיבון וגו'. מארץ סיחון ועון היו: (3) עטרות ודיבון (3) Diese waren ein Theil vom Lande Sichon und Og. (4) האחים. (4) האחים. (4) Diese waren ein Theil vom Lande Sichon und Og. (6) האחים. (6) האחים. (6) Diese waren ein Theil vom Lande Sichon und Og. (7) ולמה. (7) ולמה. (7) Diese waren ein Theil vom Lande Sichon und Og. (8) ומהם. (8) ומהם. (8) Diese waren ein Theil vom Lande Sichon und Og.

ihre Herzen abwendig machen? (7) warum wollt ihr abwendig machen das Herz der Kinder Israel vom Hinüberziehen in das Land, das ihnen der Ewige gegeben. (8) So thaten eure Väter, als ich sie sandte von Kadesch-Barnea, das Land zu beziehen. (9) Und sie zogen hinauf bis in das Thal Eschol und sahen das Land und machten abwendig das Herz der Kinder Israel, daß sie nicht in das Land

אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה:
 (10) וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשְׁבַּע
 לֵאמֹר: (11) אֲסִירָאִי הָאֲנָשִׁים הָעֹלִים
 מִמִּצְרַיִם מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעָה אֶת
 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם
 לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב כִּי לֹא־מָלְאוּ אַחֲרָי:
 (12) בָּלַתִּי בְּלֵב בֶּן־יִמְנָה הַקָּנִי וַיַּחֲרֹאֲף
 בֶּן־נֹחַן כִּי מָלְאוּ אַחֲרֵי יְהוָה: (13) וַיַּחֲרֹאֲף
 אֶף יְהוָה בִּישְׂרָאֵל וַיִּנָּעַם בַּמִּדְבָּר
 אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־תָּלַם כָּל־הָדֹר הָעֹשֶׂה
 הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (14) וְהִנֵּה קָמְתָם
 תַּחַת אֲבֹתֶיכֶם תַּרְבוֹת אֲנָשִׁים הַטָּאִים
 לְסַפּוֹת עוֹד עַל־יִחְרֹון אַף־יְהוָה אֶל־
 יִשְׂרָאֵל: (15) כִּי תִשׁוּבִין מֵאַחֲרָיו וַיִּסַּף
 עוֹד לְהַנִּיחַו בַּמִּדְבָּר וַשְׁחַתֵּם לְכָל־

gehen wollten, das ihnen der Ewige gegeben. (10) Und der Zorn des Ewigen entbrannte an jenem Tage und er schwur und sprach: (11) Nicht sehen sollen die Männer, die aus Mizrajim heraufgezogen sind, vom zwanzigsten Jahre und darüber, das Land, das ich Abraham, Sischaf und Saakob zugeschworen; weil sie mir nicht vollkommen gefolgt; (12) Außer Kaleb, Sohn Sephunne's, des Kenissi, und Jehoschua, Sohn Nuns; weil sie vollkommen dem Ewigen gefolgt. (13) Und der Zorn des Ewigen entbrannte über Sisrael. und er trieb sie umher in der Wüste vierzig Jahre, bis zu Ende war das ganze Geschlecht, welches das

Wöfe gethan in den Augen des Ewigen. (14) Und siehe, ihr steht auf an der Seite eurer Väter, eine Frucht sündiger Männer um noch zu mehrn das Entbrennen des Zornes des Ewigen über Sisrael. (15) Wenn ihr euch abwendet von ihm, so wird er es noch ferner in der Wüste lassen, und so bringet ihr Verderben diesem ganzen

רשי

(12) הקניזי. הרט של קני הנה ונדרה אמו של בלב את עתניאל (סוטה יא): (13) וינעם. נמלשם. סו נע נר (ס'א ונמלשם בנע ור): (14) לספות. כמו ספו שנה על שנה (ישעיה כ"ט) עולות כם

קיש, und die andere קיש קיש. (12) Kaleb war der Stiefsohn von Kenas, nachdem Jeseueh, der Vater des Kaleb gestorben war, heiratete

Kalebs Mutter den Kenas und gebar ihm den Othniel. (13) וינעם. Er ließ sie umherwandern, wie (M. 1, 4): נע ור: (14) לספות. Wörtchen anhäufen, wie (Jes. 29): ספו שנה על שנה

Wölfe. (16) Da traten
 sie hin zu ihm und spra-
 chen: Schafhürden wollen
 wir hier bauen für unsere
 Heerden und Städte für
 unsere Kinder. (17) Wir
 aber wollen uns eilend
 rüsten vor den Kindern
 Israel, bis daß wir sie
 gebracht haben an ihren
 Ort, und unsere Kinder
 bleiben in den festen
 Städten vor den Bewohnern
 des Landes. (18) Wir wollen nicht
 zurückkehren zu unsern Häusern, bis die Kinder
 Israel für sich in

רשמי

ספו וגר (ירמיה ו') דָּשׁוֹן תִּסְפָּקַת : (16) נבנה
 לִטְקֵנָה פה. חָסִים הָיוּ עַל מְאֻנָּם וְיָתֵר מִקְנֵיהֶם
 וּבְנֵיהֶם שֶׁהִקְדִּימוּ מִקְנֵיהֶם לְמָסָם, אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה
 לֹא בִן עֲשֹׂה הַעֲבֹר עֲבֹר הַדְּבָרָא כִּפְּרִי, בְּנֵי לָכֶם
 תַּחֲסֹה עֲרִים לְמָסָם וְאַחֲרֵי כֵן גִּדְּרוּת לְצִנְאָנָם:
 (17) וְאַחֲנֵנו נִלְחַם הַיּוֹשִׁים, קִבְּצִין מִהַיּוֹשִׁים, כְּמוֹ מִהַר
 שֶׁלֹּל חֵשׁ בּוֹ (יִשְׁעִיה ח'), «תַּהַר תַּיִשְׁיָה» (שם ח'):
 דַּמְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּרָאשֵׁי גִּיסֵיָה מִתּוֹךְ שִׁנְצִוּיִם הָיוּ
 שֶׁבֶן נֶאֱמָר בְּדֵר, יִסְתַּר וְיִזְע אֶת חֲרָקֵר (דברים ל"ו),
 וְאַף מֹשֶׁה חֲזַר וּפִרֵּשׁ לָהֶם בְּאֵלֶּה הַדְּבָרִים, וְאַחֲרֵי
 אֲתָכֶם בָּצַח תִּהְיָ וְגו' (שם ו'), הַלְצִינָם מִעֲבָרֵי דְלִנְיָ
 אֲחֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי חֵיל (שם), וּבִירֵיחוֹ כְּתִיב
 «וְהַחֲלִיץ עֹבֵר לְפָנֵיהֶם» (יהושע ו') זֶה רִאשִׁיבֵנו וְגו'
 שְׁקִימוּ תַנְאָם : וְיֵשֶׁב מַסִּינוּ, כְּעֹדְנוּ אֶצֶל אֲחֵינוּ :

An der Spitze des Heeres, weil sie Helben waren, denn so heißt es von Gad (N. 5, 33, 20): Er verzehrt Arm und Scheitel; auch Mosche wiederholte es ihnen im Buche (Debarim 2, 18): Ich befehl euch zu dieser Zeit, ihr sollt bewaffnet eueren Brüdern vorangehen, alle tapfern Söhne. Bei Jericho heißt es (Jos. 6, 13): Der Vortrupp ging voran, das sind die Kinder von Reuben und Gad, die die hier besprochenen Bedingungen eingehalten haben. **רשב מיט** Unsere Kinder mögen hier bleiben.

נחלתו: (19) כי לא נחל אתם מעבר
 לירדן והלאה כי באה נחלתנו אלינו
 מעבר הירדן מזרחה: פ שביעי (רביעי)
 (20) ויאמר אליהם משה אס-תעשו
 את-הדבר הזה אס-תחלצו לפני יהוה
 למלחמה: (21) ועבר לכם כל-חלונ
 את-הירדן לפני יהוה עד הורשו את-
 איביו מפניו: (22) ונכבשה הארץ
 לפני יהוה ואחר תשבו והייתם נקים
 מיהוה ומישראל והיתה הארץ הזאת
 לכם לאחזה לפני יהוה: (23) ואם-לא
 תעשו כן הנה חטאתם ליהוה ודעו
 חטאתכם אשר תמצא אתכם: (24)
 בנר-לכם ערים למספכם וגדרת לצנאכם

Eigenthum vor dem Ewigen. (23) Wenn
 siehe, so sündigt ihr gegen den Ewigen,
 eure Sündenstrafe, die euch treffen wird.
 (24) Bauet euch Städte
 für eure Kinder und Hüden für eure Schafe, und was aus eurem

Besitz genommen Jeder
 seine Besizung. (19) Denn
 nicht wollen wir in Besitz
 nehmen mit ihnen jenseits
 des Jardens und weiter-
 hin, wenn uns unsere
 Besizung zugekommen ist
 diesseits des Jardens gegen
 Aufgang. (20) Da sprach
 Mosche zu ihnen: Wenn
 ihr dies thut, wenn ihr
 euch rüflet vor dem Ewigen
 zum Kriege, (24) Und es
 ziehet von euch jeder Ge-
 rüstete über den Jorden
 vor dem Ewigen bis er
 ausgetrieben hat seine
 Feinde vor sich her, (22)
 Und das Land bezwungen
 ist vor dem Ewigen, und
 hernach kehret ihr zurück,
 und also schulblos bleibet
 vor dem Ewigen und vor
 Sissrael: so soll dieses
 Land euch werden zum

רשי

בערי המבצר: שנקנה עקשיו: (19) מעבר לירדן
 והלאה. בערי המצודות: כי באה נחלתנו. פבר
 הבלויה בערי המצודות: (24) לצנאכם. חובה זו
 מנחה. צונה ואלימים כלם (ההלים ח) שצין בו
 אליהם במקום בו גרין לצדיק, ואליהם שבה פא:
 אחר הנרין במקום היא של צונה הוא. מסודו של

solange wir noch bei un-
 sern Brüdern sind בערי
 המבצר Welche wir jetzt
 bauen werden. (19) מעבר
 לירדן Am westlichen Ufer.
 (19) כי באה נחלתנו Wir
 haben es bereits auf der
 Morgenseite bekommen.

(24) Dieses Wort hat denselben Stamm wie (Ps. 8) צנה
 צנה zwischen ו ו kein א steht; das א, welches hier nach
 dem ו kommt, ist an der Stelle des ו von צנה (nach R. M. Gabar-

Munbe gegangen, das thuet. (25) Da sprachen die Söhne Gabs und die Söhne Neubens zu Mofche also: Deine Knechte werden thun, so wie mein Herr gebietet. (26) Unsere Kinder, unsere Weiber, unsere Heerden und all unser Vieh soll dort bleiben in den Städten von Gilead. (27) Deine Knechte aber werden hinüberziehen, alle zum Heere Gerüstet, vor dem Ewigen zum Krieg, so wie mein Herr redet. (28) Da gebot Mofche ihren Weg Geneser dem Priester und Jehoschua, dem Sohne Nuns, und den Häuptern der Stammhäuser der Kinder Israel. (29) Und Mofche sprach zu ihnen: Wenn die Söhne Gabs u. die Söhne Neubens mit euch ziehen über den Jordan, alle Gerüstet zum Kriege vor dem Ewigen, und das Land bezwungen ist vor euch, so sollt ihr ihnen das Land Gilead zum Eigenthum geben. (30) Wenn

רשי

י' משה הדיקו למרת בני: והיוצא מפיכם חשוי. והיוצא מפיכם חשוי. (25) ויאמר בני נר ויבני ראובן אל משה ואמר: עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה: (26) מפני נשינו מקנה וכל בהמתנו יהיו שם בערי הנלעד: (27) ועבדיך יעברו כל חלוצי צבא לפני יהוה למלחמה כאשר אדני דבר: (28) ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן נון ואת גדאשי אכור המטות לבני ישראל: (29) ויאמר משה אליהם אסיעבדו בני נר ויבני ראובן את הנדב כל חלוצי למלחמה לפני יהוה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם את ארץ הנלעד לאחיהם: (30) ואם לא יעברו חלוצים

י' משה הדיקו למרת בני: והיוצא מפיכם חשוי. והיוצא מפיכם חשוי. (25) ויאמר בני נר ויבני ראובן אל משה ואמר: עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה: (26) מפני נשינו מקנה וכל בהמתנו יהיו שם בערי הנלעד: (27) ועבדיך יעברו כל חלוצי צבא לפני יהוה למלחמה כאשר אדני דבר: (28) ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן נון ואת גדאשי אכור המטות לבני ישראל: (29) ויאמר משה אליהם אסיעבדו בני נר ויבני ראובן את הנדב כל חלוצי למלחמה לפני יהוה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם את ארץ הנלעד לאחיהם: (30) ואם לא יעברו חלוצים

אתכם ונאחזו בתככם בארץ כנען:
 (31) ויענו בני־גֵר וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר
 אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־עֲבָדָיו בְּזֶה
 נַעֲשֶׂה: (32) נַחֲנוּ נַעֲבֹד חֲלוּצִים
 לִפְנֵי יְהוָה אֲרֶץ כְּנָעַן וְאַתָּנוּ אֲחֻזָּה
 נַחֲלָתָנוּ מֵעַבֵּד לִירֵדָיו: (33) וַיִּתֶּן לָהֶם
 מֹשֶׁה לִבְנֵי־גֵר וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְחֻצֵי
 שִׁבְטֹי מְנַשֶּׁה בְּן־יוֹסֵף אֶת־מַמְלַכֶּת
 סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי וְאֶת־מַמְלַכֶּת עֹג
 מֶלֶךְ הַבְּשָׁן הָאֲרֶץ לַעֲרִיָּה בְּגִבְעֹת
 עֵרֵי הָאֲרֶץ סָבִיב: (34) וַיִּבְנוּ בְנֵי־גֵר
 אֶת־דִּיבֹן וְאֶת־עַמְרֹת וְאֶת־עֲרֵעַר: (35)
 וְאֶת־עַמְרֹת שׁוֹפָן וְאֶת־יַעֲזֹר וַיִּגְבְּהָהּ:
 (36) וְאֶת־בֵּית נִמְרֹה וְאֶת־בֵּית הָהָן עֵרֵי
 מִבְּצָר וַגְּדֵרֹת צֶאֱן: (37) וּבְנֵי רְאוּבֵן
 בָּנוּ אֶת־יִשְׁבּוֹן וְאֶת־אֶעֱלָא וְאֶת־

sie aber nicht gerüstet mit euch hinüberziehen; so sollen sie Eigenthum erlangen unter euch im Lande Kenaan. (31) Da antworteten die Söhne Gads und die Söhne Reubens und sprachen: Was der Ewige geredet zu deinen Knechten, so wollen wir thun. (32) Wir wollen gerüstet hinüberziehen vor dem Ewigen in das Land Kenaan, und uns bleibt das Eigenthum unserer Besizung diesseits des Jordens. (33) Und so gab ihnen Mosche, den Söhnen Gads und den Söhnen Reubens und der Hälfte des Stammes Menasche's, des Sohnes Josephs, das Königreich Sichons, des Königs von Emori, und das Königreich Ogs, des Königs von Baschan; das Land mit seinen Städten in den

Gebieten, die Städte des Landes ringsum. (34) Und die Söhne Gads baueten Dibon und Ataroth und Aroer, (35) Und Atroth-Schofan und Jafer und Jogbeha. (36) Und Beth-Nimra und Beth-Haran; feste Städte und Schafshürden. (37) Und die Söhne Reubens baueten Cheschbon und Eleale und

רשי

ועל תקים מנה אלעזר ויהושע, כא. ה. ילחם לכם
 (שמות יד): (32) ואחנו אחוז אחוז נחלתנו כלומר
 בקרני ובקשותינו תהי אהוז נחלתנו מעבר הנה:
 (36) ערי מבצר וגדרות צאן. זה סוף פסוק מוסב
 על תחלת המלה ויבנו בני גר את הערים הנלוו

„Der Herr wird für euch streiten“; Eleasar und Jehoshua wurden eingesetzt, über die Erfüllung ihrer Bedingnisse zu wachen. (32) Und wir sollen unser Besiz erlangen unter euch. (36) Der Schluß dieses Satzes bezieht sich auf den Anfang dieses Verses 34: die

diesseits des Stromes sein. (36) Der Schluß dieses Satzes bezieht sich auf den Anfang dieses Verses 34: die

Kirjathajim. (38) Und Nebo und Baal-Meon, deren Namen geändert wurden, und Sibma; und sie nannten mit Namen die Städte, die sie baueten. (39) Und es gingen die Söhne Machir's, des Sohnes Menasche's, nach Gilead und nahmen es ein, und vertrieben den Emori, der darin war. (40) Und Mosche gab Gilead Machir, dem Sohne Menasche's, und er wohnte darin. (41) Und Jair, Sohn Menasche's, ging und nahm ihre Dörfer ein, und nannte sie: Dörfer Jairs. (42) Und Robach ging und nahm ein Kenath und ihre Töchterstädte, und nannte sie Robach nach seinem Namen.

רשי

Nachkommen Gads baueten diese Städte, damit sie als Festungsplätze und Schafhürden dienen. (38) Und Nebo und Baal-Meon sind Namen von Götzen; die Emoriten nannten ihre Städte nach ihren Götzen. Die Nachkommen Menasche's änderten die Namen dieser Städte in andere um, daher der Ausdruck מוסבות שם ואת שבמה; Sibma

bauete sie, es ist das oben Vers 3 erwähnte שבו. (39) Und er vertrieb, וירש, denn das וירש hat zwei Bedeutungen: erben und vertreiben, und im Chaldäischen wird vertreiben mit שרד und auch mit תירך gegeben. (41) Jairs Dörfer. Weil er keine Kinder hatte, so nannte er diese Dörfer zum Andenken nach seinem Namen. (42) Und Robach hat kein Mapil-

קרייתים: (38) ואת־נבו ואת־בעל מעון מוסבות שם ואת־שבמה ויקראו בשמת את־שמות הערים אשר בנו: (39) וילכו בני מכיר בן־מנשה גלעד וילבדו וירשו את־האמרי אשר־בה: מסד (40) ויתן משה את־הגלעד למכיר בן־מנשה וישב בה: (41) ויאר בן מנשה הלך וילבד את־חיתיהם ויקרא אתהן חות יאיר: (42) ונבח הלך וילבד את־קנת ואת־בנותיה ויקרא לה נבח בשמו: פ פ פ

מ ע י

דג (1) אלה מסעי בני-ישראל אשר
יצאו מארץ מצרים לצבאתם
ביד-משה ואהרן: (2) וכתב משה
את-מוצאיהם למסעותם על-פי יהוה

רש"י

אינו מסיק ה"א. וראיתי ביסודו של ר' משה הדקדקן
דפי שלא נתקנים דה שם זה, דסיקף הוא רפה
שמשקעות מדרשו כמו לא, ותמהני מה ידרשו בשתי
סיבות הדומות לה, "ויאמר דה בעד" (רות ב'), "לכנות
לה בית" (זכריה ה'): חסלת פרשת ממות.

דג (1) אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו,
להודיע הדניו של מקום שאף על פי שגזרו
עליהם למלחמה ולתניעם במדבר לא חאמר שהיו
נעים ומתקללים ממסע למסע כל ארבעים שנה
ולא היחה להם מנוחה, שהרי אין כאן אף ארבעים
ישנים מסעות, אא מהם י"ד שנים היו בשנה
ראשונה קדם גזרה, משנשקעו מעמקם עד שפאו
לרחמה, שמשם נשתלחו מרגלים, שנאמר ואמר נקעו
העם מחצרות ונר (במדבר י"א), שכל דף אנשים
ונר (שם י"ג), וכאן היא אומר נקעו מחצרות ונחני

33. (1) Dies sind die
Züge der Kinder Israel,
welche ausgezogen sind
aus dem Lande Mizrajim
nach ihren Heeren unter
Mose und Aharon. (2)
Und Mose schrieb auf
ihre Auszüge nach ihren
Zügen auf Befehl des

Zu der Auslegung des
R. M. Gadarshan heisst
es, daß der Stadt dieser
Name nicht geblieben ist,
wird daher wie לא nicht
gelesen, Diese Auslegung
ist mir auffallend, denn,
wie kann man die beiden
ראמר לה (Ruth 2, 14)
und in (Sacharia 5,
11) erklären, wo
ebenfalls das Mapil
im ה fehlt.

33. (1) אלה מסעי. Wa-
rum sind alle diese Reisen
aufgezeichnet? Um dadurch
die Wohlthaten Gottes
bekannt zu machen. Ob-

gleich er beschloffen hatte, daß sie in der Wüste umherwandern sollten,
so brauchten sie dessen ungeachtet dennoch nicht immer unflät und
flüchtig zu sein; denn hier sind nur 42 Stationen erwähnt, wovon
man die 11 Stationen von Raamses bis Rithma abrechnen muß,
welche sämmtliche auf das erste Jahr fallen, bevor die Strafe über
sie verhängt worden war. Von Rithma aus wurden die Rundschafter
ausgesendet; (M. 4, 12, 16): Hernach brach das Volk von Chazeroth
auf; und gleich darauf heisst es שלא לך אשים, und hier steht: sie
zogen von Chazeroth und ruheten aus in Rithma, woraus sich ergibt,

Ewigen; und dies sind ihre Büge nach ihren Auszügen. (3) Und sie brachen auf von Rameses im ersten Monat, am fünfzehnten Tage des ersten Monats; am andern Tage nach dem Besachopfer zogen die Kinder Sissraels aus mit erhobener Hand vor den Augen von ganz Mizrajim. (4) Und die Mizrajim begruben (indess) alle Erstgeborenen, die der Ewige unter ihnen geschlagen; und an ihren Göttern übte der Ewige Strafgerichte. (5) Also brachen die Kinder Sissraels auf von Rameses, und lagerten in Sukkoth. (6) Und brachen auf von Sukkoth und lagerten in Etham, das am Ende der Wüste. (7) Und brachen auf von Etham und kehrten um nach Si-Hachiroth,

רשי

daß Rithma in der Wüste Paran lag. Ferner muß man acht Büge abrechnen, welche sie nach dem Tode Aharons zurückgelegt haben; von Har-Hahor bis Ashot Moab im vierzigsten Jahre, folglich legten sie in 38 Jahren nur 20 Reifestationen zurück, (nach R. M. Gadarschan). R. Tanchuma er-

klärt dies durch folgendes Gleichniß: Ein König hatte einen kranken Sohn, dem zu seiner Heilung eine entlegene Reise angeordnet wurde. Bei seiner glücklichen Rückkehr erwähnte ihm der königliche Vater alle Reisevorfälle: hier z. B. hielten wir Rast, da erkälteten wir uns, in jenem Orte litten wir an Kopfschmerz u. s. w. (4) ומצרים מקברים.

klärt dies durch folgendes Gleichniß: Ein König hatte einen kranken Sohn, dem zu seiner Heilung eine entlegene Reise angeordnet wurde. Bei seiner glücklichen Rückkehr erwähnte ihm der königliche Vater alle Reisevorfälle: hier z. B. hielten wir Rast, da erkälteten wir uns, in jenem Orte litten wir an Kopfschmerz u. s. w. (4) ומצרים מקברים.

בַּעַל צִמּוֹן וַיַּחֲנוּ לָפָנַי מִגְדָּל: (8)
 וַיֵּסְעוּ מִפָּנֵי הַחִירָת וַיַּעֲבְרוּ בְּתוֹךְ-הַיָּם
 הַמִּדְבָּרָה וַיָּלְכוּ דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
 בְּמִדְבַּר אִיתָם וַיַּחֲנוּ בְּמִרָה: (9) וַיֵּסְעוּ
 מִמִּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וּבְאֵילָם שְׁתֵּים
 עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים
 וַיַּחֲנוּ-שָׁם: (10) וַיֵּסְעוּ מֵאֵילָם וַיַּחֲנוּ עַל-
 יַם-סוּף: שֵׁנִי (11) וַיֵּסְעוּ מִיַּם-סוּף
 וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר-סִין: (12) וַיֵּסְעוּ מִמִּדְבַּר
 סִין וַיַּחֲנוּ בְּדִפְקָה: (13) וַיֵּסְעוּ מִדִּפְקָה
 וַיַּחֲנוּ בְּאֶלּוּשׁ: (14) וַיֵּסְעוּ מֵאֶלּוּשׁ
 וַיַּחֲנוּ בְּרַפִּידִם וְלֹא-הָיָה שָׁם מַיִם לָעֵם
 לְשִׁתּוֹת: (15) וַיֵּסְעוּ מִרַפִּידִם וַיַּחֲנוּ
 בְּמִדְבַר סִינִי: (16) וַיֵּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי
 וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֹת הַתְּאוֹרָה: (17) וַיֵּסְעוּ
 מִקִּבְרֹת הַתְּאוֹרָה וַיַּחֲנוּ בְּחִצְרוֹת:
 (18) וַיֵּסְעוּ מִחִצְרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה:

das vor Baal-Bepphon liegt, und lagerten vor Migdol. (8) Und brachen auf von Pne-Hachiroth und zogen mitten durchs Meer in die Wüste; und gingen drei Tagereisen in der Wüste Etham, und lagerten in Mara. (9) Und brachen auf von Mara und kamen nach Elim; und in Elim waren zwölf Wasserquellen und siebenzig Palmbäume, und sie lagerten daselbst. (10) Und brachen auf von Elim und lagerten am Schilfmeere. (11) Und brachen auf vom Schilfmeere und lagerten in der Wüste Sin. (12) Und brachen auf von der Wüste Sin und lagerten in Dophka. (13) Und brachen auf von Dophka und lagerten in Alufsch. (14) Und brachen auf von Alufsch und lagerten in Rephidim, und daselbst

war kein Wasser für das Volk zu trinken. (15) Und brachen auf von Rephidim und lagerten in der Wüste Sinai. (16) Und brachen auf von der Wüste Sinai und lagerten bei den Gräbern des Gelüftes. (17) Und brachen auf von den Gräbern des Gelüftes und lagerten in Chazeroth. (18) Und brachen auf von Chazeroth und

רשי

מְרִידִים בְּאֵלָם: (18) וַיְהִי בְּרִתְמָה. ע"ש לִשְׁוֹן הָרַע שֶׁל מְרִידִים, שְׁנֵאֲמַר "מָה יִסֵּן לָךְ וְמָה יִסֵּף לָךְ לִשְׁוֹן רִמְיָה חֲצִי נְבוֹר שְׁנֵנִים עִם נְחָלִי" (18) וַיְהִי בְּרִתְמָה. So ge-

genannt wegen der üblen Reden der Rundschafter. demähnlich es (Ps. 120, 3, 4) heißt: Was nützt sie, was frommt sie dir, die heuchlerische Zunge? der Helden Pfeile, geschärft an der Kohlenluth

- lagerten in Rithma. (19) Und brachen auf von Rithma und lagerten in Rimmon Perez. (20) Und brachen auf von Rimmon Perez und lagerten in Libna. (21) Und brachen auf von Libna und lagerten in Rissa. (22) Und brachen auf von Rissa und lagerten in Rehelatha. (23) Und brachen auf von Rehelatha und lagerten am Berge Schepher. (24) Und brachen auf vom Berge-Schepher u. lagerten in Charaba. (25) Und brachen auf von Charaba und lagerten in Matheloth. (26) Und brachen auf von Matheloth und lagerten in Thachath. (27) Und brachen auf von Thachath und lagerten in Therach. (28) Und brachen auf von Therach und lagerten in Mithka. (29) Und brachen auf von Mithka und lagerten in Chaschmona. (30) Und brachen auf von Chaschmona und lagerten in Moseroth. (31) Und brachen auf von Moseroth und lagerten in Bue Zaakan. (32) Und brachen auf von Bue Zaakan und lagerten in Chor Hagidgab. (33) Und brachen auf von Chor Hagidgab und lagerten in Jotbatha. (34) Und brachen auf von Jotbatha und lagerten in Abrona. (35) Und brachen auf von Abrona und lagerten in Ezion-Geber. (36) Und brachen auf von Ezion-Geber und lagerten in der Wüste Zin das ist Kadesch. (37) Und brachen auf von Kadesch und lagerten am Berge Hor, am Ende des Landes Edom.
- (19) וַיֵּסְעוּ מִרִּיתְמָה וַיַּחֲנוּ בְרִמּוֹן פֶּרֶץ:
 (20) וַיֵּסְעוּ מִרִּמּוֹן פֶּרֶץ וַיַּחֲנוּ בְרִמְמוֹן:
 (21) וַיֵּסְעוּ מִרְמֹמֹן וַיַּחֲנוּ בְרִסְנָה:
 (22) וַיֵּסְעוּ מִרְסָה וַיַּחֲנוּ בְרִיסָה:
 (23) וַיֵּסְעוּ מִקְּהֶלֶת וַיַּחֲנוּ בְּהַר־שֹׁפֵר:
 (24) וַיֵּסְעוּ מִהַר־שֹׁפֵר וַיַּחֲנוּ בַּחֲרָדָה:
 (25) וַיֵּסְעוּ מִחֲרָדָה וַיַּחֲנוּ בְּמִקְּהֶלֶת:
 (26) וַיֵּסְעוּ מִמִּקְּהֶלֶת וַיַּחֲנוּ בְּתַחַת:
 (27) וַיֵּסְעוּ מִתַּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתָרַח:
 (28) וַיֵּסְעוּ מִתָּרַח וַיַּחֲנוּ בְּמַתְקָה:
 (29) וַיֵּסְעוּ מִמַּתְקָה וַיַּחֲנוּ בְּחִשְׁמוֹנָה:
 (30) וַיֵּסְעוּ מִחִשְׁמוֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמִסְרוֹת:
 (31) וַיֵּסְעוּ מִמִּסְרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּבִנְיַיִקָן:
 (32) וַיֵּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקֹב וַיַּחֲנוּ בְּחָר:
 הַנֶּדְגָד: (33) וַיֵּסְעוּ מִחָר הַנֶּדְגָד וַיַּחֲנוּ
 בְּיִטְבַּתָּה: (34) וַיֵּסְעוּ מִיִּטְבַּתָּה וַיַּחֲנוּ
 בְּעֵבְרֹנָה: (35) וַיֵּסְעוּ מֵעֵבְרֹנָה וַיַּחֲנוּ
 בְּעֵצִין נֹבֶר: (36) וַיֵּסְעוּ מֵעֵצִין נֹבֶר
 וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־צִן הוּא קָדֵשׁ: (37)
 וַיֵּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָהָר בְּקֶדֶה

אֶרֶץ אֲדוֹם: (38) וַיַּעַל אַהֲרֹן חֲבֹהֵן
 אֶל־הַר הָהָר עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם
 בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאַחַד
 לַחֹדֶשׁ: (39) וְאַהֲרֹן בֶּן־שָׁלֹשׁ וָעֶשְׂרִים
 וַמָּאת שָׁנָה בָּמָתוֹ בְּהַר הָהָר: ׀
 (40) וַיִּשְׁמַע הַבְּנֵי עַד עֶרֶד וְהוּא־
 יָשָׁב בְּנֶגֶב אֶרֶץ כְּנָעַן בָּבֶא בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: (41) וַיֵּסְעוּ מִהַר הָהָר וַיַּחֲנוּ
 בְּצִלְמָה: (42) וַיֵּסְעוּ מִצִּלְמָה וַיַּחֲנוּ
 בְּפִינֹן: (43) וַיֵּסְעוּ מִפִּינֹן וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ:
 (44) וַיֵּסְעוּ מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים
 בְּגִבּוֹר מוֹאָב: (45) וַיֵּסְעוּ מֵעֵי וַיַּחֲנוּ
 בְּדִיבֹן גָּד: (46) וַיֵּסְעוּ מִדִּיבֹן גָּד וַיַּחֲנוּ
 לַגֶּרֶת בְּחֻנוֹן. (43) וַיֵּסְעוּ מִבְּחֻנוֹן וַיַּחֲנוּ
 בְּדִבּוֹן גָּב. (46) וַיֵּסְעוּ מִדִּבּוֹן גָּב וַיַּחֲנוּ

רש"י

רְחִמִים (ההלים ק"ב): (38) על פי ה'. קלמר שמת
 בְּשִׁקְרָה: (40) וישמע הבנוני. ללמך שמיח
 אהרן היא השמועה שנפלה עניי הכבוד וקסבור
 שנתה רשות להם בישאל, לסיבה חור וקסבור:
 (44) בעי העברים. לשון חכמה ונלום. כמו "לעי
 השנה" (זכא) "שמו את יושלים לעי" (ההלים
 des Ginsten - Strauchens
 ע' ס' ה' (38). (נחלי רחמים).
 Es lehrt, daß Aharon der
 sauflesten Todesart starb,
 als hätte ihn Gott die
 Seele weggeführt. —
 (40) Hier er-
 fahren wir, daß die Nach-
 richt vom Tode Aharons die Kenaaniten zum Kriege bewog, da
 damals die schützende Wolkensäule geschwunden ist, so dacht er, jetzt
 sei der Krieg gegen Israel erlaubt; darum wurde das in v. 21,
 1 Bemeldete hier wiederholt. (44) Das עי bedeutet
 Trümmer und Schutthaufen, wie (Micha 1): לעי השדה, (Ps. 79): שמו

lagerten in Almon-Diblahajema. (47) Und sie brachen auf von Almon-Diblahajema und lagerten am Gebirg Abarim vor Nebo. (48) Und brachen auf vom Gebirge Abarim und lagerten in den Ebenen Moabs am Jarden von Terecho. (49) Da lagerten sie am Jarden von Beth Jeschimoth bis Abel Schittim in den Ebenen Moabs. (50) Und der Ewige rebete zu Mosche in den Ebenen Moabs, am Jarden von Terecho, und sprach: (51) Rede zu den Kindern Israël und sprich zu ihnen: Wenn ihr über den Jarden ziehet in das Land Kenaan. (52) So vertreibet alle Bewohner des Landes vor euch, und vernichtet alle ihre Bildfleine,

בְּעֶלְמָן וּבְלַחְיָמָה: (47) וַיֵּסְעוּ מֵעֶלְמָן וּבְלַחְיָמָה וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָעֵבְרִים לִפְנֵי נֶבֹ: (48) וַיֵּסְעוּ מִהַר הָעֵבְרִים וַיַּחֲנוּ בְּעֵרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יֵרֵחוֹ: (49) וַיַּחֲנוּ עַל-הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְשֻׁמֹּת עַד אֲבֵל הַשְּׁטִיִּים בְּעֵרְבַת מוֹאָב: ס שְׁלִישִׁי (חֲמִישִׁי) (50) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּעֵרְבַת מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יֵרֵחוֹ לֵאמֹר: (51) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן: (52) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת-כָּל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאִבַּדְתֶּם

רשי

(49) את ירושלים לעינים. Hieraus erhellt, daß das isrl. Lager zwölf Mil groß war, so wie Rabba, Sohn des Bar Chana sagte, er habe diesen Platz gesehen, daß er zwölf Mil groß war. Die Ebene von Schittim hieß אבל השטים. — (52) כי את עיביהם הורשתם. Dieses wurde

ע"כ: (49) מבית הישמות עד אבל השטים. באו לפקד ש עור מחנה ישראל יב מיל, דאמר רבא בר בר חנה: לרדיו קני לי הווא אתרא כולי: אבל השטים. משור של שטים אבל שמו: (51) כי אחם עוברים את הירדן וכו'. והורשתם וכו'. והלא כמה פעמים הוקרו על כך, אלא כך אמר להם משה קשיתם עוברים בירדן בג'שה על מנת בן פעקרו. ואם לאו מים באין וישקצין אתכם, וכן מצינו שאמר להם יהושע בעודם בירדן: (52) והורשתם. ונרשקם:

ihnen doch schon öfter vorgetragen, allein Mosche sagte nun, wenn ihr den Jarden trocken durchgehen werdet, so wird euch dort nur die Befolgung und Erfüllung dieser Bedingungen beistehen, wo nicht, so werdet ihr von den Finthen fortgerissen werden. Ein Ähnliches sagte ihnen Jeshosua (Jos. 4), während sie im Jarden standen.

את כל־משכיתם ואת כל־צלמי
מסכתם תאבדו ואת כל־במותם
תשמידו: (53) והורשתם את־הארץ
לרשת אתה: (54) והתנחלתם את־
הארץ בגורל למשפחתכם לרב תרבו
את־נחלתו ולמעט תמעט את־
נחלתו אל אשר־יצא לו שמה הגורל
לו יהיה למשות אבותיכם תתנחלו:
(55) ואם־לא תורישו את־ישבי הארץ

und alle ihre gegoffenen
Bilder sollt ihr vernichten,
und alle ihre Höhen sollt
ihr vertilgen. (53) Und
so vertreibt die Bewohner
des Landes und wohnt
darin; denn euch gebe ich
das Land, es einzunehmen.
(54) Und nehmet für euch
das Land in Besiz durch
das Loos nach euren Ge-
schlechtern; den Vielen
gebet Viel zur Besizung,
und den Wenigen gib Wenig
zur Besizung; wohin das

Loos einem fällt, das soll ihm werden; nach den Stämmen eurer
Väter sollt ihr es für euch in Besiz nehmen. (55) Wenn ihr aber
nicht vertreibt die Bewohner des Landes

רשי

משכיתם. כתרגומו בית סנהדרין על שם שהיו
מפקדין את הקרקע בקצפת אבנים של שיש
להשתחוות עליהם בששום ידים ורגלים. כדחבי
יבאן משקית לא חתנו בארצכם להשתחוות עליה
(ויקרא כ'): מסכיתם. כתרגומו מתכדוהן: (53)
והורשתם את הארץ. והנשאתם אותה מישקיה ואז
ישיבתם בה תוכלו להחזיקים בה. ואם לא לא תוכלו
להחזיקים בה: (54) אל אשר יצא לו שמה. מקרא
קצר הוא זה. אל מקום אשר יצא לו שמה כדור זה
יהיה: למשות אבותיכם. לפי חשבון יוצאי מצרים.

Ihr sollt ver-
treiben. מסכיתם. Auf. über-
setzt es: die Tempel, wo-
selbst sie sich zur Anbetung
niederwarfen, weil sie deren
Boden mit Marmorsteinen
pflasterten, um mit aus-
gestreckten Händen zur An-
betung (der Steinbilder)
sich hinzuwerten, so wie
es (Mt. 3, 26) heißt:
... buldet in
euerem Lande keine Silber-

steine zur Verehrung. מסכיתם. Auf.: Ihre gegoffenen Bilder. —
(53) Ihr sollt das Land von den Einwohnern Leer
machen, dann werdet ihr darin Bestand haben, sonst aber werdet
ihr darin nicht verbleiben können. (54) אל אשר יצא לו שמה Dies ist eine abgekürzte Stelle es fehlt das Wort מקום und heißt,
an die Stelle, wohin das Loos entfällt, wird es ihm zugewiesen.
Nach Anzahl der aus Egypten Ausgezogenen. Oder,

vor euch, so werden die, welche ihr übrig laßt von ihnen, zu Dornen in euren Augen und zu Stacheln in euren Seiten, und sie werden euch befeinden in dem Lande, in welchem ihr wohnet. (56) Und es wird geschehen, wie ich gedachte, ihnen zu thun, werde ich euch thun.

34. (1) Und der Ewige rebete zu Mosche und sprach: (2) Gebiete den Kindern Israel und sprich zu ihnen: Wenn ihr kommet in das Land Kanaan, so sei dies das Land, das euch zufällt zur Besizung,

רש"

nach 12 Bezirken (i. oben 36, 55) und nach Anzahl der Stämme. (55) אשר תחידו מהם Die ihr be- laßt, werden euch zum Unglück sein. בעיניכם לשנים בועיניכם, die euch die Augen ausblehen. Dnf. gibt תחידות יחידות wie שיכיד — ובעיניכם עיניכם erklären es für eine Dornhecke, die euch um- zäunen und einschließen wird, daß ihr weder aus- noch eingehen könnt. — וצירו אחכם

ד"א ב"ב גבולין במנען השכנים: (55) והיה אשר תחידו מהם. יהיו לכם דרעה: לשנים בעיניכם. לתחידות המנקרות עיניכם. מנען של יחידות שיכיד: ולענינים. פותחין בו הפתחים לשון מסובת קוצים הסובבת אתכם לסגור ולקדו אתכם מאין יוצא וקא: תצירו אחכם. פתחנומו:

לך (2) זאת הארץ אשר תפול לכם וגו'. לפי שהקבה מצות נהנות בארץ ואין נהנות בהוצה לארץ הוציא להכתוב מצדכי גבולי ויחזיקה קבלי, דמר לך מן הנכבדים הולכי ולפנים המצות נהנות: תפול לכם. על שם שנתחלקה בגורל בקראת

34. (3) Weil es viele Gebote gibt, welche blos in Palästina Anwendung haben, und außerhalb Palästinas nicht stattfinden, daher mußten die Grenzen nach allen Seiten hin angeführt werden, um mitzutheilen: Von dieser Grenze einwärts muß man diese Gebote vollziehen. Weil das Land durch das Los vertheilt wurde, wird die Theilung mit: Zufallen bezeichnet.

אֶרֶץ פִּנְעוּ לַבְּלִיתָהּ: (8) וְהָיָה לָכֶם
פָּאָת־נֶגֶב מִמֶּדְבָּר־צֶן עַל־יְדֵי אֲדוֹם

das Donb Sennan nach
seinen Grenzen. 8) Und
es sei auch die Mittags-
seite von der Wüste Sin

רשי

חִיָּקָה לְיֵשׁוּ נִפְלִי. וּמֵאָה אָמַר עַל יְדֵי שְׁהַפִּיל הַכְּבִיד
שִׁיָּהֶם יֵשׁוּ שְׁנָעִים אֲמוֹת מִן הַשָּׁמַיִם וְכִסְפָּן לִפְנֵי
מִצְרָיִם אֲמַר לוֹ רָאָה אֵין בָּהֶם עוֹד בָּח: (8) וְהָיָה לָכֶם
פָּאָת נֶגֶב. הֵיחַ דְּרוֹמִית אֲשֶׁר מִן הַמִּזְרָח לְמַצְרֵי:
מִדְּבַר צֶן. אֲשֶׁר אֲדוֹם מִתְחַבֵּל מִמַּצְעַ
דְּרוֹמִית מִן־הַיָּם שֶׁל אֶרֶץ תְּשׁוּבָה מִמַּצְעַ בְּעֵד שְׁלֹשׁ
אֲדָמִית יִשְׁכְּנוּ בְּדִרְבָּה שֶׁל אֵין וְ אֲדָמִית וְהָיָה
אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶרֶץ אֲדוֹם כִּלְהָ וְאֶרֶץ מִזְרָח מִזְרָח
אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמַצְעַ דְּרוֹמִית מִצְרַיִם שְׁנָעֵם
בְּסִדְרָה וְהָיָה מִצְרַיִם נִתְּלָה מִצְרַיִם וְהָיָה חֲזָאֲתִי
הַיָּם וְהָיָה מִצְרַיִם הָיָה מִתְּלָה עַל פְּנֵי כָל אֶרֶץ
מִצְרַיִם שְׁנָעֵם מִן הַשְּׁחֹר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מִצְרַיִם
(יְהוֹשֻׁעַ 13) וְכִסְפָּן בֵּין אֶרֶץ מִצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְאֶרֶץ אֲדוֹם אֲדָמָה לְעֵד הַמִּזְרָח וְאֶרֶץ מִזְרָח מִזְרָח
אֶרֶץ אֲדוֹם בְּסִדְרָה לְמִזְרָח וְכִסְפָּן יִשְׂרָאֵל
וְכִסְפָּן אֵם רָצָה בְּמִסְכִּים לְכַבֵּד אֵת בְּנֵיהֶם לְאֶרֶץ
הָיָה מִצְרַיִם אֵת הַנְּלוֹם לְעֵד צֶמַח וְכִסְפָּן לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשָׂה בֵּין וְהָיָה שְׁנָעֵם וְלֹא נָתַם אֲדוֹמִים

Nach einer Agaba be-
deutet es, daß Gott die
Oberhäupter vieler Völker
stürzte, diese dem Mosche
zu Füßen legte: Siehe,
wie ohnmächtig sie vor dir
liegen! (3) וְהָיָה לָכֶם
נֶגֶב Die mittägliche Linie,
welche sich von der Morgen-
bis zur Abendseite erstreckt.
3) Welche bei Ebom
liegt, fängt der südöstliche
Winkel der neun Stämme
an. Denn drei Länder
stießen an der südlichen
Seite von Palästina, ein
Theil von Egypten, ganz
Ebom und ganz Moab;
Egypten liegt im süd-
östlichen Winkel, denn es
heißt in die'er Parasha:
Von Azmon nach dem
Bache Mizrajim, und

reicht bis an das Meer. Der Nilus durchfließt ganz Egypten,
denn es heißt (Jes. 13, 3): Von Schichor (d. i. der Nil), welcher
durch Egypten fließt; er trennt Egypten von Palästina. Ebom liegt
daneben, nach Osten zu und Moab liegt neben Ebom, zu Ende
der südlichen Seite, gegen die östliche Seite hin. Wenn der Ewige
den Einzug nach Palästina, als sie Egypten verlassen hatten,
hätte beschleunigen wollen, so hätte er sie über den Nil, der nörd-
lichen Seite zu ziehen lassen, und sie wären bald in das Land
gekommen; er that aber nicht so, nach (M. 2, 13, 17): Gott führte
sie nicht den Weg durch das Land der Pelischthim, welche am Meere

an neben Edom, und es
sei euch die Mittagsgrenze

וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נֹגֵב מִקְצֵה יַם-הַמֶּלַח

רש"י

wohnten, auf der West-
seite Kenaans, wie es
dießfalls (Zefarja 2, 5)
heißt: Wehe denen, die
am Meeresgestade wohnen,
euch Kenaaniten! dir,
Land der Belischim!
Gott führte sie südlich
durch die Wüste, die (Ezech.
20) Wüste der Völker
nennt, weil viele Völker
an ihrem Rande wohnten.
— Sie zogen an deren
Südseite, von Westen nach
Osten, bis sie die Südseite
Edoms erreichten. Vom
Könige von Edom erbaten
sie sich den freien Durch-
gang, um durch die Breite
seines Landes in Palästina
einzuziehen, was er jedoch
nicht bewilligte, deshalb
mußten sie die ganze Süd-
seite Edoms umgehen, bis
sie zur Südseite Moabs

דָּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים (שמות י"ג) שָׁהָם יוֹשְׁבִים עַל
הַיָּם בְּמַעְרֵבָהּ שֶׁל אֶרֶץ כְּנָעַן שְׁנֵאמַר בְּפִלְשְׁתִּים
יוֹשְׁבֵי הַבֶּרֶךְ הַיָּם הַזֶּה נִזְכָּר (צפניה ב') וְלֹא נָחַם
אוֹתוֹ הַתִּדְרֹךְ אֲלֵא הַסִּבֵּן וְהוֹצִיאָם דֶּרֶךְ הָרֹמָה אֶל
הַמִּדְבָּר וְהָיָה שְׁקָרָא וְהוֹבָאֵל (פ' כ') מִדְבַּר הָעַמִּים,
כִּי שָׁהָיו כְּמָה אוֹמֶת יוֹשְׁבִים בְּצִדוֹ וְהוֹלִכִין אַחַר
הָרֹמָה מִן הַמַּעְרֵב בְּלִפְי מִזְרָח תָּמִיד עַד שֶׁבָּאוּ
לְהָרֹמָה שֶׁל אֶרֶץ אֲדוֹם וּבְקִשׁוֹ מִמֶּנָּה יָצִיחוּ שְׂעִייתָם
לְעַבְדוֹ דֶּרֶךְ אֲרָצוֹ וְלִהְיוֹנָם לְאֶרֶץ דֶּרֶךְ רַחֲמָה וְלֹא
רָצָה וְהַתְּחַדְּתוּ לְמַבּוֹב אֶת כָּל הָרֹמָה שֶׁל אֲדוֹם עַד
בּוֹאֵם לְהָרֹמָה שֶׁל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁנֵאמַר וְגַם אֶל מִלָּה
מִצְרַיִם שָׁלַח וְלֹא אָזָה (ישעיה י"א) וְהָלַכְנוּ כִּי
הָרֹמָה שֶׁל מִצְרַיִם עַד סִפּוֹ וּמִשָּׁם הָכִינוּ מִיתָם לְעֵצִין
עַד שֶׁשָּׁכְנוּ כִּי מִצֵּר מִזְרָחֵהּ שָׁהָה לְהַחֲמָה וּבִקְשָׁהּ
אֶת מִזְרָחָהּ מִצְרָא אֶת הָאֶרֶץ סִיחוֹן וְעִיג שָׁהָיו יוֹשְׁבֵי
בְּמִזְרָחָהּ שֶׁל אֶרֶץ כְּנָעַן וְהִתְּדוּ מִסָּבִיב בִּינֵיהֶם וְהָיָה
שְׁנֵאמַר בְּיַסְמִיחַ וְלֶךְ בְּמִדְבָּר וְסָב אֶת אֶרֶץ אֲדוֹם
וְאֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָיָה מִמּוֹחָה שְׂקִישׁ לְאֶרֶץ מִצְרַיִם
(ט"ז) וּבְקִישׁוֹ אֶת אֶרֶץ סִיחוֹן וְעִיג שָׁהָיו בְּצִפּוֹנָהּ שֶׁל
אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְקִרְבָּנוּ עַד הַתִּדְרֹן וְהָיָה בְּיַד מִצְרַיִם

kamen, denn es heißt (Richt. 11, 17): Moische schickte auch zum
Könige von Moab, welcher aber ihm kein Gehör gab; so zogen sie
längs der ganzen Südseite Moabs. Von dort wandten sie sich gegen
Norden, bis sie dessen ganze Ostgrenze der Breite nach umgingen.
Hierauf trafen sie auf die Länder von Sichon und Og, welche auf
der Ostseite Palästina's lagen, die nur der Jordan trennte; so lautete
es bei Zistach (Richt. 11, 18): Israel zog wieder in die Wüste;
umging das Land Edom und Moab und eroberte das Land von
Sichon und Og, welche südlich von Moab lag; sie nahen sich dem
Jordan, welcher im nordwestlichen Winkel von Moab lag; sie nahen

קדמה: (4) ונסב לכם הנכול מנגב
למעלה עקרבם ועבר צנה והיה
הוצאתיו מנגב לקדש ברנע ויצא
הצר-אדר ועבר עצמנה: (5) ונסב
והיו ק'

vom Ende des Salz-
meeres gegen Morgen.
(4) Und es wende sich
euch die Grenze mittäglich
von der Höhe Akrabbim,
und ziehe sich hinüber
nach Zin, and es seien
ihre Ausläufe mittäglich

von Kadesch Barnea, und laufe aus nach Chazzar Abbar, und ziehe
sich hinüber nach Azmon. (5) Und es wende sich die Grenze von

רש

צפונה מערבה של ארץ מואב. נמצא שארץ פגנן
שפער הכדו למערב היה מקצוע דרומית מזרחית
של ארץ אדום: (4) ונסב לכם הנכול מנגב למעלה
עקרבם. כל מקום שנאמר ונסב או ויצא מלמד
שזה היה המצר שנה ארץ הילה ויצא להין יצא
המצר ועולם לצד צפון של עולם בארצו. למערב
ועובר המצר ברוחמה של מעלה עקרבם נמצא
מעלה עקרבם לפניו מן המצר: ועבר צנה.
אל ציון כמו מצרומה: והיו הוצאותיו. קצתיו
בדרומה של קדש ברנע: ויצא הצר אדר. מהפסגם
המצר ומרחיב לצד צפון של עולם ונמשך עוד
בארצו למערב וכן ר' רחצ' אדר ומשם לעצמו
ומשם דגח' מצרים. ידוע ונסב האמור כאן דמי
שקרב ויצא הצר אדר שהתחיל להרחיב משער
את קדש ברנע, ורוחב אותה רצעה שכלשה לצד

sich dem Jarden, welcher
im nordwestlichen Winkel
von Moab floß, sonach
war das Land Kanaan
auf der westlichen Ufer-
seite des Jarden neben
Edom. — (4) ונסב לכם
Überall, wo es heißt ונסב
oder ויצא zeigt es an, daß
die Grenze nicht in ge-
rader Richtung fortließ,
sondern sich bald ein-, bald
auswärts bog, so auch hier,
sie zog sich auf der nörd-
lichen Westseite in schräger
Richtung der Westseite
zu; sie dehnte sich an
der südlichen Seite von
מעלה עקרבם, daher lag

צין, wie
innerhalb der Grenzlinie. מעלה עקרבם
nach Mizrajim. והיו תצאותיו Die Ausgänge waren südlich
von Kadesch Barnea. ויצא הצר אדר Die Grenze erweiterte sich hier
her Breite nach der nördlichen Westseite zu und zog sich schräg
nach der Westseite bis Chazar Abbar, von dort nach Azmon, und
von da nach dem Flusse von Egypten. ונסב steht hier deshalb, weil
es heißt, es ging ויצא nach Chazar Abbar; von Kadesch Barnea fing
die Grenze sich zu erweitern an, die Breite dieses Streifens nach

Azmon nach dem Bache Mizrajims, und es seien ihre Ausläufe an das Meer. (6) Und die Grenze gegen Abend — da ist euch das große Meer und es sei die Grenze; dies sei euch die Grnze gegen Abend. (7) Und dies sei euch die Grenze gegen Mitternacht: vom großen Meere sollt ihr euch

רשי

ber Nordseite war von Kadesch Barnea bis Azmon, von dort an weiter wurde die Grenze enger, wandte sich der südlichen Seite zu, kam zum Flusse Egyptens, und von da nach Westen an das große Mittelmeer, welches die westliche Grenze von Palästina ist: mithin war der Nil in der südwestlichen Ecke. (5) Und reichten bis zur westlichen Grenze, denn weiter reichte nicht die südliche Grenze an die Westseite. — (6) Nabal ist die westliche

Grenze? Zur Grenze diene das Weltmeer, und die Inseln darin. (7) Nabal ist die nördliche Grenze. Vom großen Meere zieht ihr eine Grenzlinie nach dem Berge Hor, welcher im nordwestlichen Winkel liegt. Die Abhänge dieses Berges neigten sich bis ins Meer hinab, welches sich zu beiden Seiten erweitert, und Buchten bildet. Sollt ihr euch schräg, von Westen nach Norden hinneigen gegen den Meer — der Meer heißt von Westen nach Norden hinneigen gegen den Meer: (Röm. 1. 14, 28): herumziehen, gleich

צפון היתה מקדש ברנע עד צפון ויפגעו ויהיה נהפך המצר ונסב לצד הדרום וקא לו קנה מצרים ומשם לצד המערב אל הים הנזיל שהוא מצד מערב שר כל ארץ ישראל נמצא שנהל מצרים במקצוע מערבית דרומית: (6) והיו תוצאותיו הימה. אל מצר המערב, שאין עוד נבל נגב מאריך לצד המערב משם והלאה: (6) ונבול ים. ומצר מערב מהו: יהיה לכם הים הנבול. למער ונבול הנסין שכתוב הים אף הם מן הנבול, והם אינם שקורין אילים (Isles, Iles): (7) נבול צפון. מצר צפון: מן הים הנבול תתאו לכם הר ההר. שהוא בקצוע צפונית מערבית וראשו משפיע ונקנס לתוך הים. ויש מרחב הים לפני הים והנה הים: חתאו. חששו לכם לנמות ממערב דפסון אל הר ההר: חתאו. לשון סיבה. כמו אל

abmarken nach dem Berge
Hor. (8) Vom Berge Hor
sollt ihr abmarken bis gen
Chamath, und seien die
Ausläufe der Grenze nach
Zedad. (9) Und die Grenze
laufe nach Siphron und
seien ihre Ausläufe an
Chazar-Enon; dies sei euch

die Grenze gegen Mitternacht. (10) Und market end ab zur Grenze gegen Morgen von Chazar-Guon nach Schephram.

רע"י

der Läufer; (Ezech. 40, 10): וְהָיָה הַיָּסָד הַזֶּה הַיָּסָד הַזֶּה die Auf-
fahrts-Gallerie zum Thore,
welche von beiden Seiten
schief hinan führt. (8) הָיָה
Sollt ihr euch
wenden nach der nörd-
lichen Grenze gegen die
östliche Seite, wo ihr auf
die Straße Chamat floßen
werdet, später Antiochia
genannt. תְּצַוֶּה הַגְּבֹלִים Die
Enden der Grenzlinien.
Überall bedeutet תְּצַוֶּה
oder מִצַּח die äußerste
Grenze die dort aufhört
und sich nicht weiter aus-
breitet, oder von wo aus
sie sich erweitert und aus-

breitet, indem sie sich in schräger Richtung nach Rückwärts zieht; mit Bezug auf das frühere Maß wird **מזרח** gebraucht, weil dort das Maß der frühern Breite zu Ende ist. (9) **הרי תוצאתי הצי צר** Das war das Ende der nördlichen Grenze, folglich lag Chazar-Enan im nördlichen Winkel, von dort sollt ihr die Linie nach der östlichen Grenze ziehen. (10) **והתאיתם** Heißt in schiefer Richtung ziehen, wie **תתא**. — **שם** An der östlichen Grenze, und von dort geht es

(11) Und die Grenze gehe herab von Schephham nach Ribla, östlich von Ujin, und die Grenze gehe weiter herab und floße an die Seite des Sees Kinnereth gegen Morgen. — (12) Und die Grenze gehe herab an den Jordan und seien ihre Ausläufe am Salzmeer. Dies sei euch das Land nach seinen Grenzen ringsum. (13) Und Mosche gebot den Kindern Israhel u. sprach: Dies ist das Land, das ihr für euch in Besitz nehmen sollt durch das Loos, das der Ewige geboten zu geben den neun Stämmen und dem halben Stamme. (14) Denn empfangen haben der Stamm der Söhne Reubeus nach ihren Stammhäusern, und der Stamm der Söhne Gads nach ihren Stammhäusern, und der halbe Stamm Menasche's, sie haben ihre

(11) וַיֵּרֶד הַגְּבֹל מִשֶּׁפְּחָם הַרְבֵּלָה מִקְדָּם לַעֲיִן וַיֵּרֶד הַגְּבֹל וּמִחָה עַל-כֶּתֶף יַם כְּנָת קִרְמָה: (12) וַיֵּרֶד הַגְּבֹל הַיַּרְדֵּנָה וְהָיוּ תוֹצְאוֹתָיו יַם הַמֶּלַח וְזֹאת תִּהְיֶה לְכֶם הָאָרֶץ לְגְבֻלְתֶּיהָ סָבִיב: (13) וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְּנֶנָּה לָאָדָם בְּגֹזֶל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתִשְׁעַת הַמִּטּוֹת וְחֻצֵי הַמִּטּוֹה: (14) כִּי לָקְחוּ מִמֶּנּוּ בְנֵי הָרְאוּבֵנִי לְבֵית אֲבֹתָם וּמִמֶּנּוּ בְנֵי-הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם וְחֻצֵי מִמֶּנּוּ מְנַשֶּׁה לָקְחוּ

רש

nach Ribla. (11) מקדם לעין, nach Ribla. (11) מקדם לעין, עין ist ein Ortsname, die Grenzlinie ging an der Ostseite, sonach war עין innerhalb der Grenze, und gehörte zu Palästina. וירד הגבול. Wo die Grenze von Norden nach Süden geht, zog sie nach tieferer Lage hinab. וזה על כתף ים וזה קרמה. Der See Kinnereth war innerhalb der Grenze westwärts, denn die Grenze war auf der Ostseite vom See Kinnereth. Von dort zog sich die Grenze zum Jordan, dieser aber floß von Norden nach Süden, sich schräg nach Osten neigend, und dem Lande Kanaan nähernd, gegen den See Kinnereth, er ergoß sich dann an der Ostseite von Palästina gegen Kinnereth,

במצר המזרחי. ומשם הרבלה: (כ) מקדם לעין, שם מקום, ומצר הולך במזרחו ומצא העין לפניו מן המצר, ומאריך ישראל הוא: וירד הגבול, כל שהגבול הולך במצוץ לדרום, הוא עיר והולך: ומחה על כתף ים כנרת קרמה. שיהא ים כנרת חוץ לגבול במערב, והגבול במקומו ים כנרת. ומשם ירד הירדן, והירדן מושף וקא מן המצוץ לדרום באלכסון, נוטה לצד מזרח, והמערב לצד ארץ כנען כנרת ים כנרת, ומושף לצד מזרח של ארץ ישראל כנרת ים כנרת, עד שמוסף בים המלח, ומשם קלה הגבול. בתוצאותיו אל ים המלח, שממנו התחלת

נָחֳלָתָם: (15) שְׁנֵי הַמִּשּׁוֹת וְהַצִּי הַמִּמָּה
לְקַחְוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן יִרְחֹוּ כְרָמָה
מִזְרָחָה: פ רַבִּיעִי (שִׁשִּׁי) (16) וַיִּרְבֶּר
יְהוָה אֶל־מִשְׁרָה לֵאמֹר: (17) אֵלֶּה
שִׁמּוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־
הָאָרֶץ אֲלֶעֱזֹר הַכֹּהֵן וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון:
(18) וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמִּשְׁרָה
תִּקְחוּ לְנַחֲלָה אֶת־הָאָרֶץ: (19) וְאֵלֶּה

Besitzung empfangen. (15) Die zwei Stämme und der halbe Stamm haben ihre Besitzung empfangen diesseits des Jardens von Jerecho, nach Morgen, gegen Sonnenaufgang. (16) Und der Ewige redete zu Mosche und sprach: (17) Dies sind die Namen der Männer, die euch das Land zum Besitz geben sollen: Elasar, der Priester, und Jehoschua, der Sohn Nuns.

(18) Und je einen Fürsten vom Stamme sollt ihr nehmen, das Land zum Besitz zu geben. (19) Und dies sind die

רש"י

מִצַּר מִקְצֵעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית הָרִי סוֹכֶכֶת אוֹתָהּ לְאַרְבַּע רִחוּתֶיהָ: (15) כְּרָמָה מִזְרָחָה, אֶל פְּנֵי הָעוֹלָם, שָׁמָּה בְּמִזְרָחָה, שֶׁהוּא מִזְרָחִית קְרִינָה פָּנִים, וּמִעֲבָרֵית קְרִינָה אֶחָד, לְפִיכָךְ דָּרוֹם לִימִין וְצָפוֹן דְּשָׁמַאל: (17) אֲשֶׁר יִנְחֲלוּ לָכֶם, בְּשָׁבִידָכָם, בָּר נָשִׂיא וְנָשִׂיא אֶפְסִירוּסוֹם לְשִׁבְטוֹ, וְנִחֲלָק נַחֲלַת הַשִּׁבְטִים לְמִשְׁפָּחוֹת וּלְיִבְדִּים, וְכוּרָר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק הֵנוּךְ, וְזֶה שֶׁהֵם עוֹשִׂים יְהִי עָשׂוּי, בְּאִירֵי עֲשָׂאוֹם שְׁלוּחִים, וְלֹא יִסְבֵּן לְפָרֶשׁ "לָכֶם" זֶה בְּכָל לָכֶם שֶׁבְּמִקְצָה, שֶׁאִם כֵּן הָיָה לוֹ לְקַחְוּ יִנְחֲלוּ לָכֶם, יִנְחֲלוּ מִשְׁמַע שֶׁהֵם נִחֲלִים לָכֶם בְּשָׁבִילָכֶם וּבְמִקְוֵמָכֶם, כִּסּוּ "ה" יִלְחֶם לָכֶם" (שְׁמוֹת י"ד): (18) לְנַחֲלָה אֶת הָאָרֶץ, שֶׁהָאֵל נִחֲלָה וְחֹלֵק

bis er in das Salzmeer fiel, wo die Ostgrenze zu Ende war und der süd-östliche Grenzwinkel begann. So war die Grenzlinie gezogen um das Land Reanaan nach seinen vier Seiten. (15) An der Vorderseite der Welt, d. i. an der Margenseite, diese heißt פָּנִים Gefichtsseite, und die Westseite heißt אַחֲרֵי die Rück-

seite, daher bleibt die südliche Seite rechts und die Nordseite links. (17) Als für euch. Jeder Fürst ist der Vorsteher seines Stammes, und vertheilt das Erbtheil nach Familien und Köpfe; er wählt für jeden das gebührende Theil, und was diese Fürsten thun, hat bindende Kraft von Repräsentanten. (18) Das heißt nicht: euch, denn da müßte es יִנְחֲלוּ (im Plural) heißen, aber יִנְחֲלוּ heißt: sie sollen es in Besitz nehmen, in euerem Namen, an eurer Stelle, wie (M. 2, 14): (18) Daß er das Land

Namen der Männer: vom Stamme Jehuda: Kaleb, Sohn Jephunne's. (20) Und vom Stamme der Söhne Schimeons: Schemuel, Sohn Amihuds. (21) Vom Stamme Benjamin: Elidab, Sohn Kisluns. (22) Und vom Stamme der Söhne Dan: der Fürst Bufti, Sohn Fogli's. (23) Von den Söhnen Josephs, vom Stamme der Söhne Menasche's: der Fürst Chanuel, Sohn Ephods. (24) Und vom Stamme der Söhne Ephraims: der Fürst Kemuel, Sohn Schiphthans. (25) Und vom Stamme der Söhne Sebuluns: der Fürst Elizaphan, Sohn Barnachs. (26) Und vom Stamme der Söhne Zisachars: der Fürst Baltiel, Sohn Asfans. (27) Und vom

Stamme der Söhne Aschers: der Fürst Achihud, Sohn Schelomi's. (28) Und vom Stamme der Söhne Naphthali's: der Fürst Bedahel, Sohn Amihuds. (29) Diese sind es, denen der Ewige geboten, den Kindern Israel ihren Besitz zu geben im Lande Kanaan.

35. (1) Und der Ewige rebete zu Mose in den Ebenen Moabs am Jordan von Jerecho und sprach:

רשי

אותה במקומכם: (29) לנחל את בני ישראל. שהם
נחילו אותה לכם למחלקותיה:
an eurer Statt vertheile.

לנחל את בני ישראל (29)

Sie werden es nach ihrer getroffenen Bestimmung vertheilen.

(2) צו את־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַנּוּ לְלִוִּים מִנְחֵלֶת אֲחֻזָּתָם עָרִים לְשִׁבְתָּ וּמִגֵּרָשׁ לְעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לְלִוִּים: (3) וְהָיוּ הָעָרִים לָהֶם לְשִׁבְתָּ וּמִגֵּרָשֵׁיהֶם יִהְיוּ לְבִהְמָתָם וּלְרֹכֶשׁם וְלִכְלֹל חֵיתָם: (4) וּמִגֵּרָשֵׁי הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלִוִּים מִקִּיר הָעִיר וְחֻצָּהּ אֶלֶף אַמָּה סְבִיב: (5) וּמִדָּתָם מִחוּץ לְעִיר אֶת־פֶּאת־קֶרְמָה אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְאֶת־פֶּאת־נֹגֵב אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְאֶת־פֶּאת־יָם אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְאֶת־פֶּאת־צָפוֹן אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְהָעִיר בִּתְּוֹךְ זֶה יִיְהִי לָהֶם מִגֵּרָשׁ הָעָרִים: (6) וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלִוִּים אֵת שְׁש־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָנֶם שָׁמָּה הָרֹצֵחַ וְעַד־יהֶם תִּתְּנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר: (7) כָּל־הָעָרִים

(2) Gebiete den Kindern Israel, daß sie geben den Levijim von der Besizung ihres Eigenthums Städte zum Wohnen, und einen Bezirk zu den Städten ringsum sollt ihr den Levijim geben. (3) Und die Städte seien zum Wohnen, und ihre Bezirke seien für ihr Vieh und für ihre Habe und für all ihren Lebensbedarf. (4) Und die Bezirke der Städte, die ihr den Levijim geben sollt, seien von der Stadtmauer hinaus tausend Ellen ringsum. (5) Und messet außerhalb der Stadt auf der Morgenseite zweitausend Ellen, und auf der Mittagseite zweitausend Ellen, und auf der Abendseite zweitausend Ellen und auf der Mitternachtseite zweitausend Ellen, so daß die Stadt in der Mitte sei;

dies seien ihnen die Bezirke der Städte. (6) Und die Städte, die ihr den Levijim geben sollt, sind die sechs Aufnahmestädte, die ihr hergebet, daß dahin fliehe der Todtschläger, und über diese gebet noch zwei und vierzig Städte. (7) Alle Städte,

רשׁ

לה (2) ומגרש. בית מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות דנו לעיר, ואין בשאין לבנות שם בית, ולא קנטוע קרם, ורא קורנע ורעה: וכל חיתם. (ככל חיתם). לכך צרכיהם: (4) אלף אמה. סביב. ואחריו הוא אמר "אלפים אמה" הא פיר?

bepflanzen. (3) Für ihre Lebens-Bedürfnisse. (4) אלף אמה. Nachher heißt es zweitausend Ellen, wie ist dies erklärlich?

35. (2) Ein freier, unbebauter Platz rings um die Stadt, zur Stadtverschönerung dienen. Man durfte weder ein Haus bauen, noch einen Weingarten anlegen oder ihn

die ihr den Levijim geben sollt, acht und vierzig Städte; sie und ihre Bezirke. (8) Und die Städte, die ihr geben sollt von dem Eigenthume der Kinder Jisrael, — vom Vielen sollt ihr viel, und vom Wenigen wenig nehmen; Jeder nach Verhältniß seiner Besizung, die er besitzt, soll er geben von seinen Städten an die Levijim. (9) Und der Ewige rebete zu Mosche und sprach: (10) Rede zu den Kindern Jisrael und sprich zu ihnen: Wenn ihr über den Jordan zieht ins Land Kanaan. (11) So wählet euch gelegene Städte aus, Aufnahmestädte seien sie euch, daß dahin fliehe der Todtschläger, der eine Person erschlagen aus Versehen. (12) Und es seien euch die Städte zur Aufnahme vor dem Löser, daß der Todtschläger nicht sterbe, bis er gestanden vor

אשר תתנו ללויים ארבעים ושמונה
עיר אתהן ואת־מגרישהן: (8) והערים
אשר תתנו מאחת בני־ישראל מאת
הרב תרבו ומאת המעט תמעטו איש
כפי נחלתו אשר ינחלו יתן מעריו
ללויים: פ שש (שבע) (9) וידבר יהוה
אל־משה לאמר: (10) דבר אל־בני
ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים
את־הירדן ארצה פנען: (11) והקרייתם
לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם
ונס שמה רצח מכה־נפש בשגגה:
(12) והיו לכם הערים למקלט מגאל
ולא ימות הרצח עד־עמרו לפני העדה

רש"

Folgenderweise: Die innern אלפים הוא נחן לכם סבים, ומתם אלה הפגמים
למגורש, והחצונים לשדות וקריים (ערוכין נ"א):
(11) והקרייתם. אין הקרייה אלא לשון הומנה, וכן
הוא אמר "כי הקרה ה' אלהיך לפני" (בראשית
כ"ג): (12) מגאל. מפני נאול הכם, שהוא קרוב
לפגם אלפים sind für Felder
und Weingärten. (11) והקריים קרייה heißt etwas bereiten, bestimmen,
so wie (Mt. 1, 27, 20): "כי הקרה ה' Gott hat es so zutreffen lassen.
(12) מגאל Vor dem Bluträcher, der mit dem Ermordeten verwandt

לְמִשְׁפָּחָם: (13) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שְׁשֶׁ עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם: (14) אֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ בְּנֵי עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה: (15) לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגֵּר וְלַתּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שְׁשֶׁ-הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָנוֹם שָׁמָּה כָּל-מִבְּדַח נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה: (16) וְאִם-בְּכַרִּי בְרוֹר וְהִכּוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת

der Gemeinde zum Gericht. (13) Und die Städte, die ihr (dazu) geben sollt, — sechs Ausnahmestädte seien sie für euch. — (14) Drei dieser Städte sollt ihr geben diesseits des Jardens, und drei dieser Städte sollt ihr geben im Lande Kenaan, Ausnahmestädte seien sie. (15) Den Kindern Israel und dem Fremdling und dem Weisassen in ihrer Mitte seien diese sechs Städte zur Aufnahme, daß dahin fliehe Jeder, der eine Person erschlagen aus Versehen. (16) Und wenn mit einem eisernen Geräthe er ihn geschlagen, daß er starb, so ist er ein Mörder, getödtet

רש"י

לְנִרְצָה: (13) שש ערי מקלט. מגיד שצא"פ שהקדיד משה בחייו שלש ערים בעבר הנדון, לא היו קולטות עד שנקברו שלש, שגנן יהושע בארץ בנען (סמרי מכות ה'): (14) את שלש הערים וגו'. אף על פי שבארץ בנען תשעה שבטים, וכן אין אלא שנים וחצי, הישנה מנין ערי מקלט שש? משהם, משום ובנגלעד נמישי רוצחים, דכתיב "נגלעד קרית פועלי און עקובה מדם" (הושע ו') (מכות ט'): (16) ואם בכרי ברור הכהו. אין זה מדבר בהורג בשוגג הקמוק לו, אלא בהורג במזיד, וכן דלמד, שההורג בקל דבר צריך שיהיה בו שיעור גבי דהמית, שנאמר בבבלם "אשר ימות בו" דמתרגמין "דהיא כמיסת דימות

ist. (13) שש ערי מקלט. Erklärt, obwohl Mosche bei seinem Leben drei Städte jenseits des Jarden abge sondert hat, sind doch keine Todtschläger darin aufgenommen worden, bis Jheschua im Lande Kenaan drei Städte auswählte. (14) שלש הערים. Obwohl in Kenaan neun Stämme und hier blos dritthalb Stämme wohnten, so war die Zahl der Zufluchtsstädte doch gleich, wie es in (Hosea 6, 8) heißt: „Gilead, die Stadt der Übelthäter, sie trieft von Blut.“ (16) ואם בכרי ברור הכהו. Hier ist nicht die Rede von einem, der unvorsätzlich, sondern der mit Vorbedacht getödtet hat, es lehrt, wer mit irgend einem Gegenstande den Todschlag ausführt, so muß diese Sache von der Beschaffenheit sein, daß damit ein Todschlag vollführt werden kann, denn es heißt bei allen: אשר ימות בו, — was Dnt. er

werde der Mörder. (17) Und wenn mit einem Steine in der Hand, durch den man sterben kann, er ihn geschlagen, daß er starb, so ist er ein Mörder, getödtet

werde der Mörder. (18) Oder er hat mit einem hölzernen Geräthe in der Hand, durch das man sterben kann, ihn geschlagen, daß er

יָמַת הָרָצָח: (17) וְאִם בְּאֶבֶן יָד אֲשֶׁר-
יָמוּת בָּהּ הִכְהוּ וְיָמַת רָצַח הוּא מוֹת
יָמַת הָרָצָח: (18) אוֹ בְכֵלִי עֵץ-יָד
אֲשֶׁר-יָמוּת בּוֹ הִכְהוּ וְיָמַת רָצַח הוּא

רש"י

klärt, das fähig ist, davon getödtet zu werden, ein eisernes Werkzeug macht hievon eine Ausnahme, weil man auch mit dem kleinsten Werkzeuge, wie z. B. mit einer Nadel Jemanden tödten kann, daher gab man hiefür kein bestimmtes Ausmaß. Damit man aber nicht denke, es sei hier von einem unborsächlichen Morde die Rede, so heißt es B. 23: „oder er

בית ח"ן מן הכותל, שגזרו וירגע לפני הקב"ה, שהתקול ממית בקל שהוא אפילו מחט, לפיכך לא נתנה בו חזרה שיעור, לכתוב בו, „אשר ימות בו“, וא"ת בהורג בשונן הכותב מדבר, הרי הוא אומר למקשה, „או בקל אכן אשר ימות בה בלא ראות“ וטמא, לזר על האמורים למעלה, שגזרו במיד הכותב מדבר: (17) נאבן יד, שיש בה מלא יד (ספרי): אשר ימות בה, שיש בה שיעור דקמית פתרנו, לפי שנאמר, ויהיה איש את רעהו באבן (שמות כ"א) וכל נתן בה שיעור, יכול כל שהיא לכן נאמר „אשר ימות בה“: (18) או בכלי עץ יד, לפי שנאמר, וכי יכה איש את עבדו או את אמתו בשבט“ (שמות כ"א) יכול כל שהוא לכה נאמר בעץ

hat ohne ihn zu sehen, einen Stein, mit welchem man zu Tode geworfen werden kann, auf ihn fallen lassen“ — daraus erhellet, daß das Obenbemeldete von einem beabsichtigten Morde handelt. (17) באבן יד Ein Stein, der die Hand ausfüllt, בה אשר ימות der so beschaffen ist, daß man damit umbringen kann, wie Dnf. erklärt; weil es heißt (M. 2, 21, 18): Wenn Einer Jemanden mit einem Stein tödtet, wobei aber nichts Näheres bestimmt wird, so könnte man glauben, wenn der Stein unbedeutend ist, daher heißt es אשר ימות בה, wodurch man getödtet werden kann. (18) Weil es heißt (M. 2, 21, 20): Wenn Jemand seinen Sklaven oder seine Sklavin mit einem Stabe schlägt, könnte man glauben, wenn das Geräth

מוֹת יוֹמָת הִרְצָה: (19) גֹּאֵל הַדָּם
הוּא יוֹמֵת אֶת־הַרֹצֵחַ בְּפָנֵי־בֹה
יִמְתֵּנוּ: (20) וְאִם בֶּשׂ־אֵה יִהְיֶה אִדֹּ
הַשִּׁיָּד עָלָיו בְּצַדִּיקָה וְיָמָת: (21) אִן
בְּאִיָּה הִנָּחוּ בִידּוֹ וְיָמָת מוֹת־יוֹמָת
הַמִּנָּה רָצַח הוּא גֹּאֵל הַדָּם יוֹמֵת אֶת־
הַרֹצֵחַ בְּפָנֵי־בֹה: (22) וְאִם־בְּפִתְעַ
בְּלֹא־אִיָּה הִדְפֹּ אוֹ־הַשִּׁיָּד עָלָיו
כִּלְ־בָלִי בְּלֹא צִדִּיקָה: (23) אִן בְּכָל־
אָבִן אִשְׁר־יָמָת לֹה בְּלֹא רֹאֵת וְיִפֹּל
עָלָיו וְיָמָת וְהוּא לֹא־אִיָּה לוֹ וְלֹא
מִבְּיַשׁ רַעְתּוֹ: (24) וְשֶׁשֶּׁשׁ הַעֲדָה בֵּין
הַמִּנָּה וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם עַל־הַמִּשְׁפָּטִים
הָאֵלֶּם: (25) וְהִצִּילוּ הָעֲדָה אֶת־הַרֹצֵחַ

starb: so ist er ein Mör-
der. (19) Der Blutlöser,
der tödtete den Mörder;
wenn er ihn trifft, kann
er ihn tödten. (20) Und
wenn er aus Haß ihn
stößt, oder warf auf ihn
mit Nachstellung, daß er
starb, (21) Oder aus
Feindschaft ihn schlug mit
seiner Hand, daß er starb,
so werde der Schläger
getödtet, ein Mörder ist
er; der Blutlöser kann
den Mörder tödten, wenn
er ihn trifft. (22) Wenn
er aber unversehens ohne
Feindschaft ihn gestoßen,
oder auf ihn geworfen
irgend ein Geräthe, ohne
Nachstellung (23) Oder
mit irgend einem Stein,
durch den man sterben

kann, ohne es zu sehen und ließ ihn auf ihn fallen, und er starb,
er war ihm aber nicht feind und suchte seinen Schaden nicht:
(24) So soll die Gemeinde richten zwischen dem Schläger und dem
Blutlöser nach diesen Rechten. (25) Und die Gemeinde rette den

רשי

אִשְׁר־יָמָת קָה שִׁיָּה קָה קָרִי קָמִית: (19) בְּפָנֵי
בֹה אִשְׁלִי בְּזֹף עֵי־קָמִית: (20) בְּצַדִּיקָה בְּפָנֵי־בֹה
בְּכַמָּה בְּמִאָּדָּב: (22) בְּפָנֵי בְּפָנֵי בְּפָנֵי וְחִרְטָמָה
בְּתִיָּף שְׂקִיהָ סָמָךְ לוֹ וְלֹא תָה לוֹ שְׂהוֹת קְהוֹתִיר
עָלָיו: (23) בְּכָל אָבִן אִשְׁר־יָמָת בְּתִיָּף הַבִּי: בְּלֹא
רֹאֵת. שְׁלֹא רֹאֵתוֹ: וְיִפֹּל עָלָיו. מִבְּזָן אָקָרִי הַחֲזָנִי
דָּךְ וְדִידָה טָכָה דָּךְ עָלָיָה אִיָּה טָכָה (מִכּוֹת יִיא):

noch so unbedeutend war,
so heißt es hier, mit
einem Holzstück, wodurch
er getödtet werden kann.
(19) Wenn er
ihn trifft, selbst in den
Zufluchtsstädten — (20)
בְּצַדִּיקָה Im Hinterhalte.
(22) בְּפָנֵי Unfreiwillig,

אִן בְּכָל (21) plötzlich, es war keine Zeit, ihn zu warnen. (21) Hat er ihn geschlagen, ohne ihn gesehen zu haben. וְיִפֹּל עָלָיו
Dievon der Ausspruch (Talm. Mat. 7): Wer Jemanden im Herab-

Todschläger von der Hand des Blutlösers, und die Gemeinde lasse ihn zurückbringen in die Stadt seiner Aufnahme, wohin er geflohen war, und darin bleibe er bis zum Tode des Hohenpriesters, den man gesalbt mit dem heiligen Oele. (26) Wenn aber der Todschläger hinaus geht über die

Grenze der Stadt seiner Aufnahme, wohin er geflohen war. (27) Und es findet ihn der Blutlöser außerhalb der Grenze seiner Aufnahme-stadt, und es tödtet der Blutlöser den Todschläger, so hat er keine

רשי

steigen oder Herablassen eines Gegenstandes den Tod heibringt, der muß in die Zufluchtsstädte wandern; wenn dies aber beim Hinaufgehen geschah, nicht. (25) עד מות הכהן הגדול (25) Der berufen ist, die göttl. Glorie unter den Israeliten heimisch zu machen, und ihr Leben zu verlängern; der Mörder aber verdrängt die Gottes-Glorie aus ihrer Mitte und kürzt ihr Leben, er

ist daher nicht würdig, in der Gegenwart des Hohenpriesters zu leben. Oder es bedeutet, der Hohenpriester hätte beten sollen, daß ja lange er lebt, Israel von solchem Unglück nicht betroffen werden möge. Dem Wortlaute nach ist diese Stelle kurz ausgedrückt, weil nicht fleht, wer ihn gesalbt hat, es könnte heißen משה אשר משה אתה, der zu salben berufen ist. Unsere Lehrer (Mak. 11) bemerken, wir entnehmen aus dieser Stelle, daß wenn der Hohenpriester gestorben ist, bevor das Urtheil des Mörders gefällt war, ein Anderer an seiner Stelle gewählt wird, und erst nachher das Urtheil gefällt wurde, so durfte der Todschläger erst zurückkommen nach Ableben dieses zweiten Hohenpriesters, denn es heißt משה אתה; hat er

מִיָּד גֵּאל הָדָם וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה
אֶל-עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר-נָתַן שָׁמָּה וְיָשֹׁב
בָּהּ עַד-מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר-מָשַׁח
אֹתוֹ בַּשֶּׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: (26) וְאִם-יֵצֵא
יֵצֵא הָרֵצֶת אֶת-גִּבּוֹל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר
יָנוּס שָׁמָּה: (27) וּמָצָא אֹתוֹ גֵּאל הָדָם
מִחוּץ לַגִּבּוֹל עִיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח גֵּאל

(26) עד מות הכהן הגדול. שניא בא להשרות שבניה בישראל ולהגדיר ומהם. והוציא בא לסלק את השבניה מישראל ולקצר את ימי החיים אינו כראי שיהא לפי כהן גדול. דבר אחר לפי שהיה לו לפתח גדול להחפץ שלא תאמר תקלה זו לוישראל בחייו: אשר משה אותו בשמן הקדוש. לפי פשוטו מן המקראות קצרים הוא שלא מירש מי משחו. אלא כמו אשר משחו המושג אותו בשמן הקדוש. ורבותינו דרשו: במסכת מכות (שם י"ב) דרצח דבר, ללמד שאם עד שלא נגמר דינו מת הכהן גדול ומינו אחר תחתיו ולאחר מיכן נגמר דינו חזר במיתתו של שני שנאמר אשר משחו אותו, וכי הוא

הדם את-הרצח אין לו דם: (28) כי
בעיר מקלטו ישב עד-מות הנהן
הגדל ואחרי מות הנהן הגדל ישוב
הרצח אל-ארץ אחוזתו: (29) והיו
אלה לכם לחקת משפט לדורתיכם
בכל מושבתיכם: (30) כל-מכה נפש
לפי עדים ירצח את-הרצח ועד אחד
לא-יענה בנפש למות: (31) ולא-
תקחו כפר לנפש רצח אשר-הוא
רשע למות ביימות יומת: (32) ולא-

Blutschuld. (28) Denn in
der Stadt seiner Auf-
nahme soll er bleiben bis
zum Tode des Hohen-
priesters, und nach dem
Tode des Hohenpriesters
mag der Todschläger zu-
rückkehren in das Land
seines Eigenthums, (29)
Und dies sei euch zur
Rechtsfassung auf eure
künftigen Geschlechter in
all euren Wohnsitzen. —
(30) Wer eine Person er-
schlägt, nach Aussage von
Zeugen tödtete man den
Mörder; aber Ein Zeuge

kann nicht aussagen gegen eine Person, daß sie sterbe. (31) Und ihr
sollt kein Lösegeld nehmen für die Person eines Mörders, der schuldig
ist des Todes, denn getödtet muß er werden. (32) Auch sollt ihr kein

רשי

מושבו לבחן או תכנון קשה אותו? אלא להביא
את הנמשח בקימו שמחניו במיתתו: (27) אין לו
דם. הרי הוא כדורג את המת שאין לו דם (מכות
ד'): (29) בכל מושבותיכם. למד שמהא סנהדרין
קמה נהנות בחוצה לארץ בכל זמן שנהגות
בארץ ישראל: (30) כל מכה נפש וכו'. תבא להרגו
עד שהקה את הנפש: לפי עדים ירצח. שיעידו
שבמניד ובחזקתה הרגו: ולא תקחו כפר. לא
יסגר במקומו (כתובות ל'): (32) ולא תקחו כפר

ihn denn zum Priester
gesalbt? allein es lehrt,
daß er nur nach Ableben
des in seiner Zeit ge-
salbten Hohenpriesters in
seine Heimat zurückkehren
darf. (27) Es אין לו דם
ist so viel, wie wenn er
einen Todten schlagen
würde, der kein Blut mehr
hat. (29) בכל מושבותיכם
Es lehrt, daß die Insti-

tution des Kleinen Synhedrions (aus 23 Gelehrten bestehend) auch
außerhalb Palästinas stattfindet, solange sie in Palästina besteht,
(30) Wer Jemand umbringen will, weil er einen Andern
umgebracht hat. So soll man nach Aussage der Zeugen den
Mörder wieder umbringen. sobald diese bezeugen, daß er ihn ge-
flüchtlich und trotz der Warnung umgebracht hat, (31) ולא תקחו כפר

Lösegeld nehmen für das Fliehen in die Stadt seiner Aufnahme, daß er zurückkehre, zu wohnen im Lande vor dem Tode des Priesters. (33) Und ihr sollt nicht entweihen das Land, worin ihr seid, denn das Blut, das entweihet das Land, und das Land wird nicht versöhnt wegen des Blutes, das darin vergossen worden, als nur durch das Blut beßen, der es vergossen hat. (34) Und du sollst nicht verunreinigen das Land, worin ihr

תִּקְחוּ כֹפֶר לָנוֹם אֶל-עִיר מִקְלָטוֹ
לָשׁוּב לְשִׁבְתָּ בְּאֶרֶץ עֲדֹמֹת הַבָּהֶן;
(33) וְלֹא תַחְנוּפוּ אֶת-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יַחְנוּף אֶת-הָאֶרֶץ
וְלֹא-יִכְפֹּר לָדָם אֲשֶׁר שָׁפַךְ-בָּהּ
כִּי-אֵם בָּדָם שָׁפָכוֹ: (34) וְלֹא תִטְמָא
אֶת-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ

רשי

Er soll nicht durch Geld befreit werden. (32) ולא Wer in eine Freistadt flüchtet, weil er Jemanden unvorzüglich erschlagen, wird durch Lösegeld nicht vom Exil frei, er darf vor dem Ableben des Hohepriesters in seinen Wohnort nicht zurückkehren. לָנוֹם wie לָנוֹם für den Entflohenen, ähnl. (Micha 2, 8) שׁוֹבֵי מִלְחָמָה שׁוֹבֵי מִן הַמִּלְחָמָה שׁוֹבֵי מִן הַמִּלְחָמָה. (צפניה נ.) כִּי מוֹלִים הִיוּ (יהוה ח') בְּאֲשֶׁר תֹּאמַר שׁוֹב עַל מִי שָׁשׁ: בָּבֶל וּמוֹל עַל שָׁמַר בָּבֶל. כֵּן תֹּאמַר לָנוֹם עַל מִי שָׁשׁ בָּבֶל וְקִרְיָתוֹ נֹם בְּלוֹאֹר מִבְּרָתָהּ וְאִתָּ לָנוֹם לְבִרוֹחַ וְתִפְרָשׁוּהוּ לֹא תִקְחוּ כֹפֶר לָמִי שֵׁשׁ: לְבִרוֹחַ לְקַשְׁרוֹ מִן הַגְּלוּת. לֹא תִדְעָתִי הֵימָּךְ יֹאמַר לָשׁוּב לְשִׁבְתָּ בְּאֶרֶץ חֲרִי עֲבִידֶיךָ לֹא נָם וּמַהֲיָן יֹשִׁיב: (33) וְלֹא תַחְנוּפוּ אֶת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ

לָנוֹם אל עיר מקלטו. לָמִי שָׁשׁם אֶל עִיר מִקְלָט שְׁהָרָה בְּשָׁנָה אִתּוֹ נִכְסֵי מְגֻלּוֹת בְּמִצְוֹן דִּיתָן כּוֹפֶר לְשִׁבְתָּ בְּאֶרֶץ מָרֹם יְמוֹת חֶמְדָּה: לָנוֹם. כִּמוֹ לָנוֹם (בשׂר׳א ובקמ׳י) כִּמוֹ. שׁוֹבֵי מִלְחָמָה (מיכה ב') שָׁשׁוּ מִן הַמִּלְחָמָה. וְכֵן. נְגִי מִמִּצְרַיִם (צפניה נ.) כִּי מוֹלִים הִיוּ (יהוה ח') בְּאֲשֶׁר תֹּאמַר שׁוֹב עַל מִי שָׁשׁ: בָּבֶל וּמוֹל עַל שָׁמַר בָּבֶל. כֵּן תֹּאמַר לָנוֹם עַל מִי שָׁשׁ בָּבֶל וְקִרְיָתוֹ נֹם בְּלוֹאֹר מִבְּרָתָהּ וְאִתָּ לָנוֹם לְבִרוֹחַ וְתִפְרָשׁוּהוּ לֹא תִקְחוּ כֹפֶר לָמִי שֵׁשׁ: לְבִרוֹחַ לְקַשְׁרוֹ מִן הַגְּלוּת. לֹא תִדְעָתִי הֵימָּךְ יֹאמַר לָשׁוּב לְשִׁבְתָּ בְּאֶרֶץ חֲרִי עֲבִידֶיךָ לֹא נָם וּמַהֲיָן יֹשִׁיב: (33) וְלֹא תַחְנוּפוּ אֶת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ

die um die Festversammlung Trauernden; (Jof. 5): לָנוֹם, כי מלים היו, so wie du nun שׁוֹב sagst von demjenigen, der schon zurückgekehrt ist, und מוֹל von dem, der schon beschneitten, so auch לָנוֹם von dem, der schon entflohen ist. Es heißt nun נֹם so viel wie מוֹכֵר der Geflüchtete. Wolltest du aber לָנוֹם als Infinitiv nehmen, um zu fliehen, und unsern Satz so lesen: Du sollst kein Lösegeld annehmen von dem, der flüchtig werden soll, ihn vom Exil zu befreien; so verstände ich nicht das Zurückkehren, um im Lande zu wohnen, er ist ja noch nicht geflohen, woher soll er denn zurückkehren? (33) וְלֹא תַחְנוּפוּ אֶת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ

אשר אני שכן בתוכה כי אני יהיה
שכן בתוך בני ישראל: פ שבע

wohnet, in dessen Mitte ich wohne; denn ich der Ewige wohne in der Mitte der Kinder Israel.

לו (1) ויקרבו ראשי האבות למשפחת
בני-גלעד בין-מכר בין-מנשה
משפחת בני יוסף וידברו לפני
מש' ולפני הנשאים ראשי אבות לבני
ישראל: (2) ויאמרו את-אלני צוה
יהיה לתת את-הארץ בנחלה לבני-לך
לבני ישראל ואלני צוה ביהיה לתת
את-נחלת צלפחד אחינו לבנותיו:
(3) והיו לאזר מבני שבטי בני-ישראל
לנשים ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו
ונוסף על נחלת המשה אשר תהינה
להם ומגדל נחלתנו יגרע: (4) ואם-

36. (1) Und es naheten sich die Stammhäupter vom Geschlechte der Söhne Gileads, des Sohnes Machir's, des Sohnes Menasche's, von den Geschlechtern der Söhne Josephs, und redeten vor Mosche und vor den Fürsten, den Stammhäuptern der Kinder Israel, (2) Und sprachen: Meinem Herrn hat der Ewige geboten, das Land durchs Loos zur Besizung zu geben an die Kinder Israel, auch wurde meinem Herrn durch den Ewigen geboten, zu geben die Besizung Zelaphchad's,

unseres Bruders, an seine Töchter. (3) Werden sie nun einem von den Söhnen der (andern) Stämme der Kinder Israel zu Weibern, so geht ihre Besizung ab von der Besizung unserer Väter und wird hinzugefügt zu der Besizung des Stammes, dem sie werden; und vom Loose unserer Besizung geht es ab. (4) Auch wenn das

רש"

לא תחייבון: (34) אשר אני שוכן בתוכה. שלא
תשגני אותי במצאקה: כי אני ה' שוכן בתוך
בני ישראל. אם בזמן שהם מצאים, שכינה ביניהם:
לן (3) ונוסף על נחלת המשה. שגרי קנה יורשה
ותכן מתחתם על שקט, ביו: (4) ואם יהיה

(34) Ihr sollt nicht wünschen, daß meine Göttlichkeit dort weile, solange das Land (durch Blutschuld) verunreinigt ist. Sוכן בתוך בני ישראל. Auch wenn sie

sittlich unrein sind, weist die Schechina dennoch unter ihnen.

36. (3) Denn der Sohn beerbt sie und dieser wird zu seinem väterlichen Stamme gezählt. (4) Und wenn die

Zobel sein wird für die Kinder Jisrael, bleibt ihre Besizung hinzugefügt der Besizung des Stammes, dem sie werden, und von der Besizung des Stammes unserer Väter geht ihre Besizung ab. (5) Da gebot Mose den Kindern Jisrael nach dem Befehle des Ewigen und sprach: Recht redet der Stamm der Söhne Josephs. (6) Dies ist, was der Ewige geboten für die Töchter Zelaphchads, indem er sprach: Dem, der wohlgefällt in ihren Augen, mögen sie zu Weibern werden, jedoch dem Geschlechte ihres väterlichen Stammes müssen sie zu Weibern werden, (7) Daß

nicht übergehe eine Besizung der Kinder Jisrael von Stamm zu Stamm, denn Jeder soll der Besizung des Stammes seiner Väter anhangen unter den Kindern Jisrael. (8) Und jede Tochter, die eine Besizung erbt unter den Stämmen der Kinder Jisrael, werde einem von dem Geschlechte des Stammes ihres Vaters

רשי

M. Jehuda sagte, dies bezeugt, daß das Zobeljahr einst aufhören werde. — Das ist nicht wie ein Verkauf, welcher am Zobel zurückgeht, eine Erbschaft fällt selbst am Zobel nicht an

seinen Stamm zurück, folglich wird dieses Erbgut dem Stamme, in welchem sie hineinheiraten, auch noch zugetheilt. (8) Und jede Tochter, die eine Besizung erbt unter den Stämmen der Kinder Jisrael, werde einem von dem Geschlechte des Stammes ihres Vaters

יְהִיָּה הַיֵּבֶל לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָהּ
נִחְלָתָן עַל נִחְלַת הַמִּטָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה
לָהֶם וּמִנְחַלַּת מִטָּה אֲבֹתֵינוּ יִגְרַע
נִחְלָתָן: (5) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר בֵּן מִמִּטָּה בְּנֵי־
יִוֹסֵף דְּבָרִים: (6) וְהָ הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה
יְהוָה לְבָנוֹת צִלְפַּחַד לֵאמֹר לְטוֹב
בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים אֵד לְמִשְׁפַּחַת
מִמִּטָּה אֲבֹתָהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים:
(7) וְלֹא־תֵסֵב נִחְלָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמִּטָּה אֶל־מִטָּה בִּן אִישׁ בְּנִיחָלַת
מִמִּטָּה אֲבֹתָיו יִדְבֹק: בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
(8) וְכֹל־בֵּת יִרְשֶׁת נִחְלָה מִמִּטּוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא־חֵד מִמִּשְׁפַּחַת מִטָּה אֲבִיהָ

הַיֵּבֶל. מִבָּאן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר אֶתִּיד הַיֵּבֶל
שִׁינִסְקוּ: וְאִם יְהִיָּה הַיֵּבֶל. לְדֹמֶר אֵין וְ מִקְדִּיָּה
שִׁחֲזִית בִּזְבֵּל שְׁמִירָשָׁה אֵינָה חֲזִיתָה. נִאֲסִירוּ אִם
יְהִיָּה הַיֵּבֶל. לֹא חֲזִיתָה נִחְלָתָה לְשִׁבְטָהּ. וְנִמְצָא
שְׁנוֹסְפָהּ עַל נִחְלַת הַמִּטָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם:
(8) וְכֹל בֵּת יִרְשֶׁת נִחְלָה. שְׁמָא הָיָה בֵּן לְאִבִּיהָ:

תְּהִיָּה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירָשׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 אִישׁ נַחֲלֹת אֲבוֹתָיו: (9) וְלֹא־תִסָּב
 נַחֲלָה מִמִּטָּה לְמִטָּה אַחֵר בֶּן־אִישׁ
 בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מִטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 מִסִּיר (10) כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 בֶּן עָשׂוּ בָנוֹת צִלְפַּחֵד: (11) וְתַהֲיֶינָה
 מַחֲלָה תִרְצָה וְחִגְלָה וּמִלְכָּה וְנָעָה
 בָּנוֹת צִלְפַּחֵד לְבָנֵי דִדֵּיהֶן לְנָשִׁים:
 (12) מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי־מִנַּשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף
 הָיוּ לְנָשִׁים וְתַהֲיִי נַחֲלָתָן עַל־מִטָּה
 מִשְׁפַּחַת אֲבוֹתָן: (12) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת
 וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
 מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב
 עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ:

חוק

Stamme des Geschlechtes ihres Vaters. (13) Dies sind die Gebote und die Rechte, die der Ewige geboten durch Mose den Kindern Israel in den Ebenen Moabs am Jarden von Jericho.

רשי

(11) מחלה תרצה ונ'. כאן מנאן לסי גרולתן וז
 מו בשנים ונשאו בסדר תולדותן וקבל המקרא מנאן
 לסי חכמתן ומגיד ששקילות וז כיו (כ"ב ק"ס):
 חסלה פרשת מסעי:

חוק:

zeigt, daß sie alle an Weisheit gleichwerthig waren.

zum Weibe, damit die Kinder Israel erben. Jeder die Befizung seiner Väter, (9) Daß nicht übergehe eine Befizung von einem Stamme zum andern Stamme; denn ein Jeder soll seiner Befizung anhangen unter den Stämmen der Kinder Israel. (10) So wie der Ewige dem Mose ge-
 boten, so thaten die Töchter Zelaphchabs. (11) Und es wurden Nachla, Thirza und Chogla und Milka und Moa, die Töchter Zelaphchabs, den Söhnen ihrer Oheime zu Weibern. (12) (Männern) von den Geschlechtern der Söhne Menasche's, des Sohnes Josephs, wurden sie zu Weibern; und so blieb ihre Befizung bei dem

(11) מחלה תרצה ונ'. Hier werden sie nach ihrem Alter gezählt, und nach dieser Ordnung heirateten sie; sonst werden sie nach ihrem Bildungsgrade angeführt, welches uns an-

סדר ההפטרות
לספר במדבר.

וְרָקָא מְנוּחָ רְבִיעַ פֶּזֶר תְּלִישָׁא גְדוּלָּה קְרָמָא וְאִזְלָא תְלִישָׁא
הַמְנוּחָ מִהַפְּדָ פֶּשְׁמָא זָקָף קָמֵן זָקָף גְּדוּלָּה דְרָנָא תְבִיר מִרְכָּא מִפְּחָא
אֶתְנַתָּא אִזְלָא גְרֵשׁ גְּרֵשִׁים יְתִיב פְּסִיק וְשִׁלְשִׁית יְרַח בֶּן יִצְחָק קְרָנִי
פֶּרָה מִרְכָּא בְּפִלְזָה מִפְּחָא מְתַג מִקְפִּי סוּף פְּסוּק:

שמות הטעמים לפי סדר הספרדים

וְרָקָא מִקְפִּי שׁוּפֵר הַזָּקָף מְנוּחָתָא פֶּזֶר גְּדוּלָּה יְרַח בֶּן יִצְחָק קְרָנִי פֶּרָה
נְעִיָא תְלִישָׁא אִזְלָא גְרֵשׁ פְּסִיק רְבִיעַ שׁוּפֵר מְנוּחָה קְרָמָא תְרִי קְרָמֵן
זָקָף קָמֵן זָקָף גְּדוּלָּה שִׁלְשִׁית שְׁנֵי גְרִישֵׁן תְרִי מְעַמֵּן דְרָנָא תְבִיר
מִאֲרִיךְ מִדְתָּא אֶתְנַח רָפָא דְגֵשׁ יְתִיב תְרָפָא שְׁבוּלָת שְׁבוּלָת מְפִיק
בְּהֵא שָׂבָא נְעִיָא נְעִיָא שָׂבָא סוּף פְּסוּק:

ואלה לפי סדר האיטליאני

וְרָקָא שְׁנֵי פֶזֶר גְּדוּלָּה קְרָנִי פֶּרָה תְלִישָׁא תְרָמָא לְגַמְמִיה וְרְבִיעַ פְּסִיק
שִׁלְשִׁית קְרָמָא אִזְלָא זָקָף גְּדוּלָּה זָקָף קָמֵן שְׁנֵי גְרִישֵׁן תְרִי חִמְטִין
דְרָנָא תְבִיר מִרְכָּא מִאֲרִיךְ שׁוּפֵר עֲלִי שׁוּפֵר תְפִידָ שׁוּפֵר יְתִיב שְׁנֵי
פְּשִׁינֵן סְמִידָ אֶתְנַח יְרַח בֶּן יִצְחָק גְרֵשׁ סוּף פְּסוּק:

ברכות קודם קריאת התורה

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְד הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר
בַּנְּבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְּדַבְּרֵיהֶם הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת: בְּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמִשְׁנָה עֲבָדוֹ וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ
וּבַנְּבִיאִי הָאֵמֶת וְצִדִּיק:

ברכות לאחר קריאת התורה

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְד הָעוֹלָם. צוּר כֶּל
הָעוֹלָמִים. צִדִּיק כָּל הַדּוֹרוֹת. הָאֵל הַנָּאֻמֵּן. הָאוֹמֵר

ברכות לאחר ההפטר

ועושה. המדבר ומקום. שכל דבריו אמת וצדק:

נאמן אתה הוא יי אלהינו. ונאמנים דבריו. ודבר
אחד מדבריו אחר לא ישוב ריקם. כי אל מלך נאמן
ורחמן אתה. ברוך אתה יי האל הנאמן בכל דבריו:

רחם על ציון כי היא בית חיינו. ולעלות נפש
תושבי במהרה בימינו: ברוך אתה יי משמח ציון בבניה:

שמחנו יי אלהינו באליהו הנביא עבדך. ובמלכות
בית דוד משיחך. במהרה יבוא ויגל לבנו. על פסא
לא ישוב זר. ולא ינחלו עוד אחרים את פבורו. כי בשם
קדשך נשבעת לו. שלא יכבה נרו לעולם ועד: ברוך
אתה יי מגן דוד:

שבת

על התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום
השבת. הוה שנתת לנו יי אלהינו לקדשה ולמנוחה
לכבוד ולתפארת: על הכל יי אלהינו אנחנו מודים לך
ומברכים אותך יתברך שמו בכל חי תמיד לעולם
ועד: ברוך אתה יי מקדש השבת:

סדר ההפטרות לספר במדבר

הפטרות מהר חדש (שמואל א' כ' י"ח עד מ"ב)

כשחל ראש חדש ציוס ח' לוונרים נשנת שלפניו זלזת ההפטרות.

(יח) ויאמרו לו יהונתן מהר חודש ונפקדת כי יפקד מושבה: (יט) ושלשת תרר מאד ובאת אלהי המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה ישבת אצל האבן האול: (כ) ואני שלשת החצים צדה אורה לשלחלי למטרה (כא) והנה אשלח את הנער לה מצא את החצים אם אמר אמר לנער הנה החצים ממך והנה קחני וקאה כי ישלום לה ואין דבר חריה: (כב) ואם כה אמר לעלם הנה החצים ממך והלאה לה כי שלחה וזה: (כג) והדבר אשר דברני אני ואמה וזה כיני ובינה עד עולם: (כד) ויסתר דוד בשדה ויהי החדש וישב המלך אל העלם לאכל: (כה) וישב המלך עד מושבו בפעם בפעם אל מושב הקיר ויבם יהונתן וישב אבנר מצד שאול ויפקד מקום דוד: (כו) ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי מהור הוא כי לא מהור: (כז) ויהי ממחרת החדש השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאול אל יהונתן בנו מהו לא בא בן ישי נסתמול נסיהום אל העלם: (כח) ויען יהונתן את שאול נשאל דוד מעמי עד בית לחם: (כט) ויאמר שלחני נא כי זבח משפחה לנו בעיר והוא ציהלי אחי ועתה אם מצאתי חן בעיניך אמדטה נא ואראה את אחי על כן לא בא אל שלחן המלך: (ל) ויחר את שאול ביהונתן ויאמר לו בן גשית המרדית הלא ידעתי כי בחר אתה לבן ישי לבשתה ולבשת צרות אמה: (לא) כי בלתימים אשר בן ישי חי על האדמה לא תפון אתה ומלכותה ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן מית הוא: (לב) ויען יהונתן את שאול אביו ויאמר אליו למה יומרת מה עשה: (לג) וישל שאול את החנית עליו להפתו וידע יהונתן כי כלה היא מעם אביו להמית את דוד: (לד) ויבם יהונתן מעם השלחן בחריה ולא אכל ביום החדש השני לחם כי נעצב אלהיו כי הקלמו אביו: (לה) ויהי בפקד ויצא יהונתן השדה למועד דוד ונער קטן עמו: (לו) ויאמר לנער רץ מצא נא את החצים אשר אני מרה הנער רץ והאירה החצי להעברו: (לז) ויבא הנער עד מקום החצי אשר ירה יהונתן ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר הלא החצי ממך והלאה: (לח) ויקרא יהונתן אחרי הנער מהרה חושא אל תצטע וילקט נער ויהי ויהי את החצים ויבא אל אדניו: (לט) והנער לא

ידע מאימה אך יהונתן ודוד ידעו את־הדבר: (ט) וימן יהונתן את־כליו
אל־הנער אשר־לו ויאמר לו לך הבוא העיר: (טא) הנער בא ודוד כם
מאצל הנגב ויפל לאפי ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש את־
רעהו ויכפו איש את־רעהו עד־הדוד הקדיל: (טב) ויאמר יהונתן לדוד לך
לשלום אשר נשבענו שגינו אנחנו בשם יהוה לאמר יהוה יהנה פני
ויגד ויבן ורעי ויבן ורעה עד־עולם:

קריאת מפטיר לשבת וראש חדש

שנים וראש חודש ומוילין שני ספרים נכאטון קורין שנים נכרי נפ' הסנוע וחוררים
קריט לעילא. ונפטר שני קורין לעפמיר נפרכת פנחם:

וביום השבת יגידו־בשמים בני־שנה תמימים ושני עשרנים סלת
מנחה בלילה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד
ונסכה: פ

ובראשי חדשיכם מקריבו עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל
אחד בשנים בני־שנה שבעה תמימים: ושלשה עשרנים סלת מנחה
בלילה בשמן לפר האחד ושני עשרנים סלת מנחה בלילה בשמן
לאיל האחד: ועשרון עשרון סלת מנחה בלילה בשמן לבקש האחד
עלה בית נחת אשר ליהוה: ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלשית
ההין לאיל ורביעת ההין לבקש יין זאת עלת חדש בחדשו לחדשי
השנה: ושעיר עזים אחת לחטאת ליהוה על־עלת התמיד וישעה ונסכו:

הפטרת שבת וראש חדש

ישעיה סימן ו' א' עד סוף הספר

(א) כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הדם בגלגל איוה בית
אשר תבנו־לי ואיוה מקום מנוחתי: (ב) ואת־כל אלה ידי עשתה
תבנו כל־אלה נאס־יהוה ואל־תה אביט אל־עני ונכה־רוח וחרד על
דברי: (ג) שוחט השור מפה איש־וזהב השדה טורף פלב מעלה
מנחה דם־חור מזביר לבנה מברך און גם־המה בחרו בנרביהם
ובשקוניהם נפשם חפצה: (ד) גם אני אבחר בתעלוליהם ומנוחתם
אביא להם יען קראתי ואין טונה דברתי ולא שמעו ויעשו דרע ביעני
ובאשר לא־הפצתי בחרו: (ה) שמעו דברי־יהוה החבדים אל־דברו
אמרו אחיכם שגאיכם מגדיכם למען שמי יכפר יהוה ונראה
בשמתכם והם יבשו: (ו) קול שאון מעיר קול מהיכל קול יהוה
משלם גמול לאיביו: (ז) במרם תחיל ילדה במרם יבוא תבל לה
במלטה וזר: (ח) מי־שמע קולת מי ראה פאלה הניחל ארץ ביום
חדד אם־אלד גוי פעם אחת פ־חלה גם־ילדה ציון את־בניה: (ט)

הָאֵשׁ אֲשֶׁר יִקְרָא אֹרֶךְ יָמָיו יִמְכַּר יְהוָה אִם-אֵין רָחוּם יְהוָה אֵמַר
 אֶלְהֵינוּ : (י) שָׁמַח אֶת-יְרוּשָׁלַיִם וְגִילָהּ בְּהָאֵשׁ כִּלְ-אֶחָד שְׁשָׁן אֶתָּה
 מְשֻׁשׁ כִּלְ-הַמִּתְאֲפִלִּים עָלֶיהָ : (יא) לְמַעַן תִּיָּגֵד וְשִׁבְעָהּ מִשֵּׁר תִּנְחַמְתִּיהָ
 לְמַעַן תִּמְצֹא וְתִתְעַנְּתָם מִיּוֹ בְּבוּדָהּ : (יב) כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
 נֹמְדָה-אֵלֶיהָ בְּגֵדֵי שָׁלוֹם וּבְגָדֵל שְׂוֹמֵף כְּבוֹד גִּזְיוֹם וְיִנְחַתָּם עַל-צֶדֶק
 תִּנְשָׂאוּ וְעַל-בְּרִיָּים תִּשְׁעֲשְׁעוּ : (יג) כֹּאֵשׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תִּנְחַמְנוּ בֶן אֶחָד
 אֲנַחְמָכֶם וּבִירוּשָׁלַיִם תִּנְחַמוּ : (יד) וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לַפֶּכֶם וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם
 בְּדָשָׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְדִי-הוּא אֶת עֲבָדָיו וְנָסַם אֶת-אֶבְיוֹ : (טו) כִּי-
 הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וּבְסוּפָה מְרֻכָּבְתִּי לְהִשָּׁבֵב בְּחֶמֶה אִפְסוּ וְנִעְרַחְתִּי
 בְּלִהְיֵי-אֵשׁ : (טז) כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב אֶת-כָּל-בָּשָׂר וְרִבּוֹ
 הִלְכִי יְהוָה : (יז) הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְּפָדִים אֶל-הַנְּגוּת אֶתֶר אֶחָת בְּתוֹךְ
 אֶחָד בָּשָׂר הַחַיִּי וְהַשְׁקֵן וְהַעֲבֹד וְחַדְוֹ יִסְפוּ נְאֻם-יְהוָה : (יח) וְאֶחָד
 מִעֲשֵׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאֵה לְקַבֵּץ אֶת-כָּל-הַגִּזְיוֹם וְהַלְשֹׁנֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
 אֶת-כְּבוֹדִי : (יט) וְשָׁמַח בָּהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מִתְּחִלָּה פְּלִיטִים אֶל-הַגִּזְיוֹם
 תִּרְשֵׁשׁ פֹּה וְלֹדֶה מִשְׁכֵּנִי קִשָּׁת תִּבְלֶה וְהִנֵּן הָאִיִּים הִרְחִקוּ אֲשֶׁר קָא-
 שְׁמַעוּ אֶת-שְׁמִיעִי וְלֹא-רָאוּ אֶת-כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת-כְּבוֹדִי בְּגִזְיוֹם : (כ)
 וְהִבְיֹאוּ אֶת-כָּל-אֲחֵיהֶם אֶל-כָּל-הַגִּזְיוֹם מִנְּחָה לַיהוָה בְּסוּסִים וּבְרֻכָּב
 וּבְצִבְיִים וּבְפָרָדִים וּבְבָרְכֹת עַל הַר קֹדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם אָמַר יְהוָה בָּאֵשׁ
 יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמִּנְחָה בְּכָל-טָהוֹר בֵּית יְהוָה : (כא) וְגַם-מִתְּחִלָּה
 אֶקַּח לְכֹהֲנִים זָלָלִים אָמַר יְהוָה : (כב) כִּי בָאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים
 וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי נְאֻם-יְהוָה בֶּן יַעֲקֹב
 וְזַעֲבָם וְשָׂמָם : (כג) וְהִנֵּה מִדֵּי-חֲדָשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא
 כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה : (כד) וְיִצְאוּ וְרָאוּ בְּסִגְרֵי-הָאֲנָשִׁים
 הַפְּשָׁעִים בִּי כִּי תִלְעַתְּתֶם לֹא תָמוּת וְאֲשֶׁם לֹא תִכְבֹּד וְהִנֵּי הִרְאִינוּ
 לְכָל-בָּשָׂר :

וְהִנֵּה מִדֵּי-חֲדָשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא כָל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
 לִפְנֵי אָמַר יְהוָה :

וְנִסְגַּר סְפָרִים אֵם מִלְּכָה חֲדָשׁ נְיוֹם ט"ק וְנְיוֹם ט"ו לְחוּסִיף פְּסוּק לְחֹשֶׁן וְלִמְחֹן ט"ז
 סְפָרִית מִמֶּלֶךְ חֲדָשׁ :

הפטרת במדבר.

בתרי עשר ביושע סימן כ'

ב (א) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא יספר
 יהיה במקום אשר יאמר להם לא יעמך אתם יאמר להם בני אל-חי:
 (ב) ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד ועלו מן
 הארץ כי גדול יום יורעאל: (ג) אמרו לאחיכם עמי ולאחוריתכם
 רחמיה: (ד) ריבו באמכם ריבו כי-היא לא אשתי ואנכי לא אישה ותסר
 זנניה מפניה ונאפיה מבין שדיה: (ה) פן-אפשיטה ערמה והצנתי-
 פיוס הללה ושמתיה במדבר ושתיה בארץ ציה והמתיה בצמא: (ו)
 ואת-בניה לא ארחם כי-בני זנונים המה: (ז) כי זנתה אמם הובישה
 הירתם כי אמרה אלכה אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי צמרי ופשתי
 שמי ושקמי: (ח) לכן הגני שך את-דרכך בסורים ונתת את-גדלה
 ונתבותיה לא תמצא: (ט) ורדפה את-מאהביה ולא-תשיג אתם ובקשתם
 ולא תמצא ואמרה אלכה ואשובה אל-איש הראשון כי טוב לי אז
 מעתה: (י) והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה הדין והתירוש והיזהר
 וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל: (יא) לכן אשוב ולקחתי דגני בעתי
 ותירושי במועדו והצלתי צמרי ופשתי לבשות את-ערותה: (יב) ועתה
 אגלה את-גבלתה לעיני מאהביה ואיש לא יצילה מיד: (יג) והשפתי
 כלי-משושה חנה חדשה ושבתה וכל מועדה: (יד) והשפתי נפנה
 ותאנחה אשר אמרה אתנה המה לי אשר נתנו-לי מאהבי ושמתים
 ליער ואכלתם חית השדה: (טו) ופקדתי עליה את-ימי הבעלים אשר
 תקמיר להם ותעד נזמה וחליתיה ותגד אחרי מאהביה וארתי שכתה
 נאסידה: (טז) לכן ינה אנכי מפתיה וחלכתיה בסוד ודברתי על-
 לביה: (יז) ונתתי לה את-כרמיה משם ואת-עמק עבור לפתח תקוה
 ועתה שמה כימי נעוריה ויביום עלותה מארץ-מצרים: (יח) והיה ביום
 ההוא גאס יהודה תקרא איש ולא-תקרא לי עוד בעלי: (יט) והסרתי
 את-שמות הבעלים מפיה וקא-יזכרו עוד בשמם: (כ) וברתי להם
 ברית ביום ההוא עם חית השדה ועם-עוף השמים ורמש האדמה
 וקשת וחרב ומלחמה אשבור מן-הארץ והשפתיים לבטח: (כא) וארשתיה
 לי לעזקם וארשתיה לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים: (כב) וארשתיה
 לי באמנה ונדעת את-יהודה:

הפמרת נשא

בשופטים י"ג

(כ) וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מֵאֶרֶצַּהּ מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי וּשְׁמוֹ מְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלְדָה: ג וַיָּבֵא מִלֶּאדֹנִי-יְהוָה אֶל-הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲדָרָה נָא אֶת-עֲקָרָה וְלֹא יָלְדָתְךָ וְהָרִית וְיִלְדָתְךָ בֶּן: ד וַעֲתָה הִשְׁמְרִי נָא וְאַל-תִּשְׁתִּי יַיִן וּשְׁכָר וְאַל-תֹּאכְלִי כָל-טָמֵא: ה כִּי הִנֵּה הָרָה וְיִלְדָתְךָ בֶּן וּמִרְחָה לֹא-יִעֲלֶה עַל-רֹאשׁוֹ כִּי-נָזִיר אֲלֹהִים יְהוָה הִנֵּה הַנֶּעַר מִן-הַבֶּטֶן וְהוּא יִחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: ו וַתֵּבֵא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִשָּׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמִרְאֵהוּ כַּמֶּרְאֶה מִלֶּאדֹנִי הָאֱלֹהִים נִזְרָא מְאֹד וְלֹא שָׁעֲדָתִּיהוּ אִי-מָה הוּא וְאֶת-שְׁמוֹ כִּי-חָנָנִיד לִי: ז וַיֹּאמֶר לִי הִנֵּה הָרָה וְיִלְדָתְךָ בֶּן וַעֲתָה אֶת-תִּשְׁתִּי יַיִן וּשְׁכָר וְאַל-תֹּאכְלִי כָל טָמֵאָה כִּי-נָזִיר אֲלֹהִים יְהוָה הִנֵּה הַנֶּעַר מִן-הַבֶּטֶן עַד-יוֹם מוֹרֹתוֹ: ח וַעֲמַר מְנוּחַ אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ יְבוֹאֵנָא עוֹד אֲלֵינוּ וְיִזְכְּנוּ מִחֲנֻשָּׁה לְנֶעַר הַיֶּלֶד: ט וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מְנוּחַ וַיָּבֵא מִלֶּאדֹנִי הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל-הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּשְׂדֶּה וּמְנוּחַ אִשָּׁה אֵין עִמָּה: י וַתִּמְהַר הָאִשָּׁה וַתִּרְצֶן וַתֵּגֵד לְאִשָּׁהּ וַתֹּאמֶר אֲלֵינוּ הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר-בָּא בְיוֹם אֲלֵי נִי יֵא-וְיָקָם וַיִּלְךָ מְנוּחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֵא אֶל-הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵל-הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנִי: יב וַיֹּאמֶר מְנוּחַ עֲתָה יָבֵא דְבָרְךָ מִדֵּי-יְהוָה מִשְׁפָּט הַנֶּעַר יַעֲשֶׂהוּ: יג וַיֹּאמֶר מִלֶּאדֹנִי יְהוָה אֶל-מְנוּחַ מִכָּל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶל-הָאִשָּׁה תִּשְׁמַר: יד מִכָּל אֲשֶׁר-יֵצֵא מִפִּי מְנוּחַ לֹא תֹאכַל יַיִן וּשְׁכָר אֶת-תִּשְׁתִּי וְכָל-טָמֵאָה אֵל תֹּאכַל כָּל אֲשֶׁר-צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמֹר: (טו) וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל-מִלֶּאדֹנִי יְהוָה נַעֲרָה-נָא אוֹתָךְ וַנַּעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ נְדִי עֲדִים: טז וַיֹּאמֶר מִלֶּאדֹנִי יְהוָה אֵל מְנוּחַ אִם-יַעֲזֹבֵנִי לֹא אוֹכַל בְּחֻמָּה וְאִם-תַּעֲשֶׂה עִלָּה לִי-יְהוָה תַּעֲלֶנָּה כִּי לֹא יָדַע מְנוּחַ כִּי מִלֶּאדֹנִי יְהוָה הוּא: (יז) וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֵל מִלֶּאדֹנִי יְהוָה מִי שְׁמוֹךְ כִּי יָבֵא דְבָרְךָ וְכַבֵּדְנוּךָ: יח וַיֹּאמֶר לוֹ מִלֶּאדֹנִי יְהוָה לָמָּה זֶה תִּשְׁאֵל לְשָׁמִי וְהוּא פָּלְאִי: יט וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת נְדִי הָעֲדִים וְאֵת הַמִּנְחָח וַיַּעַל עַל הַצֹּר לִיְהוָה וּמִפְּלִיא לַעֲשׂוֹת וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רוֹאִים: כ וְהִדִּי בַעֲצוֹת הַלֵּב מַעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשְּׂמִימָה וַיַּעַל מִלֶּאדֹנִי יְהוָה בְּלִבְּהַם הַמִּזְבֵּחַ וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ עַד-פְּנֵיהֶם אֶרֶצְהָ: כא וְלֹא יָסַף עוֹד מִלֶּאדֹנִי יְהוָה דְּהִרְאוֹת אֵל מְנוּחַ וְאֵל אִשְׁתּוֹ אִם יָדַע מְנוּחַ כִּי-מִלֶּאדֹנִי יְהוָה הוּא: כב וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֵל אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֲלֹהִים רָאִינוּ: כג וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ לוֹ חֲפֹץ יְהוָה לְהַמִּיתֵנוּ לֹא-לָקַח מִיָּדֵנוּ עִלָּה וּמִנְחָה וְלֹא הִרְאָנוּ אֵת כָּל אֱלֹהִים וְכַעַת לֹא הִשְׁמִיעֵנוּ בְּוֹאֵת: כד וַתִּלְד הָאִשָּׁה בֶּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שָׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנֶּעַר וַיִּכְרַבְהוּ יְהוָה: כה וַתִּחַל רוּחַ יְהוָה לְפָעֻמוֹ בְּמַחְגֵּה דָן בֵּין אֶרֶצָהּ וּבֵין אֲשָׁמָאֵל:

הפטרת בהעלותך

(כתרי עשר בזריה סימן ב' פ' י"ד עד ס' ד' פ' ה')

(ד) רָצִי וְשָׂמַח בְּתַצִּיזוֹ כִּי הִגִּידָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נָאִם יְהוָה
 (ט) וְנָלוּ גִזְיִם רַבִּים אֶל־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי דָעִם וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם
 וְנִדְעָתָה כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ : (טו) וְנָחַל יְהוָה אֶת־יְהוּדָה חֲלוֹכוֹ
 עַל אֲדָמַת הַקָּדֶשׁ וּבַחֵר עוֹד בִּירוּשָׁלַם : (יז) הֵם כָּל־בִּשָּׁר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי
 גָעוּר מִמַּעַן קָדְשׁוֹ : ג (א) וַיֵּרְאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי
 מַלְאָךְ יְהוָה וְהַשָּׁמַן עֹמֵד עַל־יָמִינוֹ דֹּשְׁמָנוּ : (ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׁמַן
 יַעֲרֹךְ יְהוָה בָּךְ הַשָּׁמַן וַיַּעֲרֹךְ יְהוָה בָּךְ הַבַּחֵר בִּירוּשָׁלַם הֲלֹא זֶה אִוֵּר
 מִגֵּל מֵאֵשׁ : (ג) וַיְהוֹשֻׁעַ הָיָה לְבוּשׁ בְּגָדִים צֹאֵים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ
 (ד) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הָעַמְדִים לִפְנֵי לֵאמֹר הִסִּירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאֵים מִעֲלֵי
 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאֵה הַעֲבַרְתִּי מַעְלֶיךָ עֹנֶה וְהִלְבַּשׁ אֹתָם מַחֲלָצוֹת : (ה)
 וַאֲמַר יִשְׁמִי צִנִּית מְדוּר עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשְׁמִי הַצִּנִּית הַמְדוּר עַל־רֹאשׁוֹ
 וַיִּלְבְּשֵׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאָךְ יְהוָה עֹמֵד : (ו) וַיַּעַד מַלְאָךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ
 לֵאמֹר : (ז) כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־בְּדַרְכֵי מַלְךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי
 תִּשְׁמֹר וְגַם־אֹתָהּ תִּדְרִין אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֻצְרִי וְנָתַתִּי לָךְ מִהַלְלִים
 בֵּין הָעַמְדִים הָאֵלֶּה : (ח) שָׁמַע גַּם יְהוֹשֻׁעַ א הִכָּהֵן הַגָּדוֹל אֹתָהּ וַרְצִית
 הַיִּשְׁכִּים לִפְנֵי כִי־אֲנִשִּׁי מוֹפֵת הִמָּה כִּי־הִנֵּנִי מִבֹּא אֶת־עֲבֹדִי צִמְחָה
 (ט) כִּי אֶהְיֶה הָאִבּוֹ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־אֲבֹן אֶחָת שְׁבַעָה עֶינָיִם
 הִנֵּנִי מִפֶּתַח פֶּתַחָה נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת וּמִשְׁתִּי אֶת עֵץ הָאֲרָזִי־הַהוּא בַּיּוֹם
 אֶחָד : (י) בַּיּוֹם הַהוּא נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ אֶל־מִסְתֵּה
 גִּסָּן וְאֶל־תַּחַת הָאֵנָה : ד (א) וְיָשֶׁב הַמַּלְאָךְ הַדָּבָר כִּי וַיַּעֲרִינִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר־
 עוֹר מִשְׁנָתוֹ : (ב) וַיֹּאמֶר אֵלַי מֶה אֹתָהּ לֵאמֹר וַיֹּאמֶר רֵאִיתִי וְהִנֵּה מְנוּחָה
 זָהָב קָלָה וְזָלָה עַל רֹאשָׁהּ וּשְׁבַעָה גִרְתֶּיהָ עָלֶיהָ שְׁבַעָה וּשְׁבַעָה מִנְצָחוֹת
 לַגִּזְרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ : (ג) וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִיָּמֵן הִגְלָה וְאֶחָד
 עַל־שְׂמֹאלָהּ : (ד) וַאֲנִי וַאֲמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדָּבָר כִּי לֵאמֹר מֶה אֵלֶיךָ
 אֲדִנִּי : (ה) וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדָּבָר כִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מֶה־הִמָּה אֵלֶיךָ
 וַאֲמַר לֹא אֲדִנִּי : (ו) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דִּבְרֵי־יְהוָה אֶל־יְרֵבְבָאֵל
 לֵאמֹר לֹא כִחִיל וְלֹא בֶכֶת כִּי אִם־בְּרוּחִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת : (ז) מִי־אֹתָהּ
 הִרְבֵּה־גָדוֹל לִפְנֵי יְרֵבְבָאֵל לְמִישׁוֹר וְהוֹצִיא אֶת־הָאֲבֹן הָרֹאשָׁה תִּשְׁאוֹת תֵּן
 מִן לָהּ :

הפטרת שלח

ביהושע סימן ב' :

ב (א) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי־נֹון מִן־הַשָּׁשִׁים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מְרַגְלִים
 תִּכַּשׁ לֵאמֹר לָכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֵת יְרֵיחָ וְלָכוּ וְנִבְאוּ בֵּית־אִשָּׁה

וזה ישמע רחב וישכבו שמה: (ב) ואמר למלך וירחו לאמר הנה
 אנשים באו הנה ודליה מבני ישראל לחפר את הארץ: (ג) וישלח
 מלך וירחו אל רחב לאמר הוציא האנשים הבאים אלך אשר-באו
 לביתך כי לחפר את כל הארץ באו: (ד) ותקח האשה את-שני
 האנשים ותצפנו ותאמר בן באו אלי האנשים ולא ידעתי מאין הנה:
 (ה) ויהי השער לסגור בחשך והאנשים יצאו לא ידעתי אנה הלכו
 האנשים רדפו מחר אחריהם כי תשיגום: (ו) והיא העלתם הגנה ותטמנם
 במשתי העץ הערכות לה על-הנג: (ז) והאנשים רדפו אחריהם בדרך
 הירדן על המעברות והשער סגרו אחרי באשר יצאו הרדפים אחריהם:
 (ח) והמה טרם ישכבו והיא עלתה עליהם על-הנג: (ט) ותאמר אל-
 האנשים ידעתי כי-נתן יהוה לכם את הארץ וכי-נפלה אימתכם עלינו
 וכי נמנו כל-ישובי הארץ מפניכם: (י) כי שמענו את אשר-הוביש יהוה
 את-מן ים-סוף מפניכם בצאתכם ממצרים ואשר עשיתם לשני בלכי
 האמרי אשר בעבר הירדן לסיוח ולעוג אשר החרמתם אותם: (יא)
 נשמע וימס לבבנו ולא-קמה עוד רוח באיש מפניכם כי יהוה
 אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ושל הארץ מתחת: (יב) ועתה
 השבענו לי כי-תודה כיר-עשית עמכם חסד ועשיתם גם-אתם עס-בית
 אבי חסד ונתתם לי אות אמת: (יג) והחיתם את-אבי ואת-אמי ואת-
 אחי ואת-אחותי ואת-כל אשר להם והעלתם את-נפשתינו מפות: (יד)
 ויאמרו לה האנשים נפשנו תחיתכם למות אם לא תגידו את-דברנו זה
 והנה באת יהוה לנו את-הארץ ועשית עמך חסד ואמת: (טו) ותורדם בהבל
 בער החלון כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא ושבת: (טז) ותאמר
 להם הדרה לכו פן-יפגעו בכם הרדפים ונחבתם שמה שלשת ימים
 עד שוב הרדפים ואחר תלכו לדרךכם: (יז) ויאמרו אליה האנשים נקים
 אנתנו משבעתך הנה אשר השבעתנו: (יח) הנה אנחנו באים בארץ את-
 תקנת חוט השני הנה תקשרי בחלון אשר הורדתנו בו ואת-אבך
 ואת-אמך ואת-אחך ואת כל-בית אבך תאספי אבך הביתה: (יט)
 והנה כל אשר-יצא מלתי ביתך תהוצה דמו בראשו ואנחנו נקים
 וכל אשר יהיה איתך בבית דמו בראשו אס-יד תהיה-בו: (כ) ואם-תגידו
 את-דברנו זה והיינו נקים משבעתך אשר השבעתנו: (כא) ותאמר
 בדבריהם כי-הוא ותשלחם וילכו ותקשר את-תקנת השני בחלון: (כב)
 וילכו ויבאו הדרה וישבו שם שלשת ימים עד-ישובו הרדפים ויבקשו
 הרדפים בכל-הדרך ולא מצאו: (כג) וישבו שני האנשים ויהיו מהדר
 בעבר ויבאו אל-יהושע בן-נון ויספרו-לו את כל-המצאות אותם: (כד)
 ויאמרו אל-יהושע כי-נתן יהוה בידנו את-כל-הארץ וגם-נמנו כל-ישובי
 הארץ מפנינו:

הפטרת כרח

בשמואל א' י"א עד י"ב כ"ב:

(יד) ויאמר שמואל אל-העם לכו ונלכד הנגל ונחדש שם המליכה: (טו) וילכו כל-העם הנגל וימליכו שם את-שאול לפני יהוה בנגל ויזבחו-שם זבחים שלמים לפני יהוה וישמה שם שאול וכל-אנשי ישראל עד-מאד: יב (א) ויאמר שמואל אל-כל-ישראל הנה שמעתי בקולכם לכל אשר-אמרתם לי ואמלך עליכם מלך: (ב) ועתה הנה המלך מתהפך לפניכם ואני זקנתי ושבתני ובני הנם אתכם ואני התהלכתי לפניכם מנערי עד-היום הזה: (ג) הנני עני כי נגד יהוה ונגד משיחו את-שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת-מי עשקתי את-מי רציתי ומי-מי לקחתי כפר ואעלים עיני בן ואשיב דכם: (ד) ויאמרו לא עשקתנו ולא רצתנו ולא לקחת מיד-איש מא-מה: (ה) ויאמר אליהם עד יהוה בכם ועד משיחו היום הזה כי לא מצאתם ביד מאומה ויאמר עד: (ו) ויאמר שמואל אל-העם יהוה אשר עשה את-משה ואת-אהרן ואשר-העלה את-אבותיכם מארץ מצרים: (ז) ועתה התיצבו ואשפוט אתכם לפני יהוה את כל-ערכות יהוה אשר-עשה אתכם ואת-אבותיכם: (ח) באשר-בא יעלב מצרים ויועקו אבותיכם אל-יהוה וישלח יהוה את-משה ואת-אהרן ויציא את-אבותיכם ממצרים וישכבו במקום הזה: (ט) וישפחו את-יהוה אל-היהם ומכר אתם ביד מיסרא שר צבא חצור ובין פלשתים ובין מלך מואב וילחמו בם: (י) ויועקו אל-יהוה ויאמר חסאני כי עזבנו את-יהוה ונעבד את-הבעלים ואת-העשתרות ועתה הצילנו מיד-אבינו ונעבדה: (יא) וישלח יהוה את-ירבעל ואת-בדן ואת-יפתח ואת-שמואל ויצל אתכם מיד איביכם מסביב ותשבו בטח: (יב) ותראו כי נחש מלך בני-עמון בא עליכם ותאמרו לי לא כיר מלך ימלך עלינו ויהוה אליהם מלככם: (יג) ועתה הנה המלך אשר בחרתם אשר שאלתם והנה נתן יהוה עליכם מלך: (יד) אסתיראו את-יהוה ונעבדתם אתו ושמעתם בקולו ולא תמרו את-פי יהוה והיותם גס-אתם וגם-המלך אשר-מלך עליכם אתר יהוה אליהם: (טו) ואם לא תשמעו בקול יהוה ומירתם את-פי יהוה והיותה יד-יהוה בכם ובאבותיכם: (טז) גם-עתה התיצבו וראו את-הדבר הגדול הזה אשר יהוה עשה לעיניכם: (יז) הלא מציר-חסים היום אכרא אל-יהוה ויתן קלות ומטר ודעו וראו בירעתכם רבה אשר עשיתם בעיני יהוה לשאול דכם מלך: (יח) ויקרא שמואל אל-יהוה ויתן יהוה קלת ומטר ביום ההוא וירא כל-העם מאד את-יהוה ואת-שמואל: (יט) ויאמרו כל-העם אל-שמואל תפסל בעד-עבדך אל-יהוה אלהיה ואל-נמות ביי-פני על-כל-חטאתינו רעה לשאול לנו מלך: (כ) ויאמר שמואל אל-העם ויאמרו קרי

על-מיראנו אתם עשיתם את כל-הרעה הזאת אף אל-תסורו מאחרי ידו ועבדתם את יהוה בכל-לבבכם: (א) ולא תסורו כי אחרי התורה אשר לא יעילו ולא יצילו בירתו המה: (ב) כי לא-ישש יהוה את-עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל יהוה לעשות אתכם לו דעים:

הפטרת חקת

בשופטים סימן י"א:

א (א) ויפתח הגלעדי דוד גבור חיל והוא בן-אשה זונה וילד גלעד את-יפתח: (ב) ותלד אשת-גלעד לו בנים ויגדלו בני האשה ויגרשו את-יפתח ויאמרו לו לא-תנהל בבית-אבינו כי בן-אשה אחרת אמה: (ג) ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב ויתלכטו אל-יפתח אנשים ריקים ויצאו עמו: (ד) ויהי מימים ויגלחמו בני עמון עס-ישראל: (ה) ויהי כאשר-גלחמו בני-עמון עס-ישראל וילכו זקני גלעד לקחת את-יפתח מארץ טוב: (ו) ויאמרו ליפתח לכה והיית לנו לקצין ונגלחמה בבני עמון: (ז) ויאמר יפתח לזקני גלעד הלא אתם שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם: (ח) ויאמרו זקני גלעד אל-יפתח לבן עתה שבענו אליה והלבבת עמנו ונגלחמת בבני עמון והיית לנו לראש לכל ישובי גלעד: (ט) ויאמר יפתח אל-זקני גלעד אם-משיבים אתם אותי להלחם בבני עמון ונתנו יהוה אותם לפני אנכי אהיה לכם לראש: (י) ויאמרו זקני-גלעד אל-יפתח יהוה יהיה שמע פיננתינו אם-לא כדברה בן געשה: (יא) ויגלה יפתח עס-זקני גלעד וישימו דעים אותו עליהם לראש ולקצין ויברר יפתח את-כל-דבריו לפני יהוה במצפה: (יב) וישלח יפתח מלאכים אל-מלך בני-עמון לאמר מה-לי ולך בייבאת אלי להלחם בארצי: (יג) ויאמר מלך בני-עמון אל-מלאכי יפתח כי בקח ישראל את-ארצי בעלותו ממצרים מארצו ועד-היבוק ועד-הנהר ועתה השביה אתהן בשקום: (יד) ויוסף עוד יפתח וישלח מלאכים אל-מלך בני עמון: (טו) ויאמר לו כה אמר יפתח לא-דקח ישראל את-ארץ מואב ואת-ארץ בני-עמון: (טז) כי בעלותם ממצרים ויגלה ישראל במדבר ערס-סוף ויבא קדשה: (יז) וישלח ישראל מלאכים אל-מלך אדום לאמר אעברה-נא בארצה ולא שמע מלך אדום וגם אל-מלך מואב שלח ולא אבה וישב ישראל בקדש: (יח) ויגלה במדבר ויסב את-ארץ אדום ואת-ארץ מואב ויבא ממזרח-שמש לארץ מואב ויחנין בעבר ארנון ולא-באו בנבול מואב כי ארנון גבול מואב: (יט) וישלח ישראל מלאכים אל-סיחון מלך-האמרי מלך השבון ויאמר לו ישראל געברה-נא בארצה עד-מקומי: (כ) ולא-האמין סיחון את-ישראל עבר בגבול

וַנִּסְכֹּף מִיָּדוֹן אֶת קַל עֲמֹ וְנָחֵנוּ בְּהֶאֱחָה וְנִלְחַם עִם־יִשְׂרָאֵל: כֹּא נִתָּן
 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סִיחֹן וְאֶת קַל עֲמֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּבְּסוּ וַיִּירֶשׁ
 יִשְׂרָאֵל אֶת קַל אֶרֶץ הָאֱמֹרִי וַיֵּשֶׁב הָאָרֶץ הַהִיא: (כב) וַיִּירֶשׁוּ אֶת קַל־
 וְכָל הָאֱמֹרִי מֵאֶרְצוֹ וַעֲדֵי־הַיַּבֶּק וּמִן הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן: (כג) וַעֲתָה
 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִפָּנָי עֲמֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה
 תִּירָשֵׁנוּ: (כד) הֲלֹא אֶת אֲשֶׁר יוֹרִישֶׁךָ כְּמוֹשׁ אֶלְחִיק אוֹתוֹ תִּירֶשׁ וְאַתָּה
 בְּלֹא־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירֶשׁ: (כה) וַעֲתָה הַטּוֹב
 טוֹב אֲתָה מִבְּלָק בֶּן צְפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב הַרֹב רַב עִם יִשְׂרָאֵל אִם נִלְחָם
 נִלְחָם בָּם: (כו) בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבֹּן וּבְבִנְתָּיָה וּבְעַרְעוֹר וּבְבִנְתָּיָה
 וּבְכָל הָעָרִים אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אֶרְצוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִדֹּעַ לֹא־הִצְלָתָם
 בָּעֵת הַהִיא: (כז) וְאֲנִי לֹא חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עָשִׂה אִתִּי דָעָה לְהַלָּחֵם
 בִּי יִשְׁפּוּט יְהוָה הַשֹּׁפֵט חַיִּים בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן: (כח) וְלֹא
 שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל דְּבָרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו: (כט) וְתָהִי עַל־
 יִפְתָּח רוּם יְהוָה וַעֲבַד אֶת הַנֶּלְעָד וְאַתָּה מַנְשֵׂה וַיַּעֲבֹד אֶת מִצְפֹּר וַנֶּלְעַד
 וּמִמִּצְפֹּר נֶלְעַד עֶבֶר בְּנֵי עַמּוֹן: (ל) וַיְדַר יִפְתָּח נֶדֶד לִיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־
 נָתַן תַּתֶּן אֶת בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי: (לא) וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדֹּלְתִי בֵיתִי
 לְמִרְאֵתִי בְּשׁוֹבִי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לִיהוָה וְהַעֲלִיתִהוּ עוֹלָה: (לב)
 וַעֲבַר יִפְתָּח אֶל בְּנֵי עַמּוֹן לְהִלָּחֵם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ: (לג) וַיִּבְּסוּ
 מֵעַרְעֹר וְעַד בּוֹאֵף מִנֵּת עֲשָׂרִים עִיר וְעַד אֲבֵל כְּרָמִים מִבְּהַּ נְדוּלָה מֵאֹד
 וַיִּכְנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפָּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

הפטרת בלק (מיכה י"ו עד י"ה)

(י) וְהָיָה אֶשְׁמֹרֶת יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְהוָה
 בְּרִיבִיּוֹת עָלָי עֹשֶׂב אֲשֶׁר לֹא יִמּוּה לֹאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבָנֵי אָדָם: (י)
 וְהָיָה אֶשְׁמֹרֶת יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּאֶרֶץ בְּבִהְמוֹת יַעַר
 כְּכַפִּיר בְּעֵדְרֵי־צֹאן אֲשֶׁר אִם־עֶבֶר וְרָמָם וְשִׁבְחָה וְאֵין מִצִּיל: (ח) תִּרְוֹם
 יָדָה עַל־אֶרֶץ וְכָרֵא־אִיֶּקָה וּכְרָתוּ: ט וְהָיָה בְּיוֹם־הַהוּא נֹאם־יְהוָה
 וְהִקְבַּלְתִּי סוֹסֶיךָ מִקֶּרְבֶּךָ וְהִאֲבֹדְתִי מִרְכַּבְתֶּיךָ: (י) וְהִקְבַּלְתִּי עָרֵי אֲרָצְךָ
 וְהִרְבַּתִּי קַל מִבְּצָרֶיךָ: (יא) וְהִקְבַּרְתִּי בְשִׁפִּים מִיָּדָה וּמִשְׁעָנִים לֹא יִהְיֶה
 לָךְ: (יב) וְהִקְבַּרְתִּי כְּסִילֶיךָ וּמִצְבּוֹתֶיךָ מִקֶּרְבֶּךָ וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לַמַּעֲשֶׂה
 יָדֶיךָ: (יג) וְנִתְּשַׁתִּי אֲשִׁירֶיךָ מִקֶּרְבֶּךָ וְהַשְׁמַדְתִּי עָרֶיךָ: (יד) וְעִשִׂיתִי בָאֵף
 וּבְחֶמָה נֶקֶם אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ: ו (ט) שָׁמְעוּ־יָא אֶת אֲשֶׁר
 יְהוָה אָמַר קוֹם רִיב אֶת הַהָרִים וְהַשְׁמַעְתִּי הַנִּבְעוֹת קוֹלָה: (ב) שָׁמְעוּ
 הָרִים אֶת רִיב יְהוָה וְהָאֲתָנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ בִּי רִיב לִיהוָה עִם־עַמּוֹ וְעִם־
 יִשְׂרָאֵל יִתְעַבֵּחַ: (ג) עַמִּי מָה עִשִׂיתִי לָךְ וּמָה מִלִּצְאֲתֶיךָ עֲשִׂה־בִּי: (ד) בִּי

העלמה מארץ מצרים ומבית עבדים שדיתה ואשלח למלך את-משה
 אהרן ומרים: (ח) עמי זכרנא מה-יעץ בלך מלך מצר ומת-ענה אתו
 בלעם בודיעור מדרשמים עד-דגלגל למען דעת עזקות יהודה: (ו) במה
 אהרם יהודה אבא לאהרן מרום האהרמני בעולות פענלים בני שנה:
 (ז) הירצה יהודה באלפי אלים ברכבות קחלי-שמן האתו בכורי פשעי
 פרי במני חטאת נפשי: (ח) הגיד לה אדם מה-טוב ומה-יהודה דורש
 ממה כי אם-עשות משפט ואהבת חסד והצנע לבת עס-אלהיה:

הפסרת פנחס

(אס ונחם וננעני ונחזכים קורין לפנחס דכרי יעניו לקנון):

מלכס א' י"ח מ"ז עד ס"מ ב':

(מ) ויד יהודה היתה אל-אלהיו וישגם מתניו וירין לפני אחאב
 עד-באכה וירעאלה: יט (א) ויגד אחאב לאיזבל את כל-אשר עשה
 אלהיו ואת כל-אשר הרג את-כל-הנביאים בחרב: (ב) ותשלח איזבל
 מלאה אל-אלהיו לאמר בדיעשונו אלהים וכן יוספו פירכיות מחור
 אשים את-נפשה כנפיש אחד מהם: (ג) וירא ויקם וילך אל-נפשו ויבא
 באר שבע אשר ליהודה וינח את-נערו שם: (ד) והוא-הלך במדבר
 דרך יום ויבא וישב תחת רחם אחת וישאל את-נפשו למות ויאמר
 רב עתה יהודה קח נפשי כי לא-טוב אנכי מאבתי: (ה) ויששב וישן תחת
 רחם אחד והנה-היה מלאך ננע בו ויאמר לו קום אכול: (ו) ויטם והנה
 מראשיתו ענת רצפים וצפחת מים ויאכל וישת וישב וישב: (ז) וישב
 מלאך יהודה ושנית וינע-בו ויאמר קום אכל כי רב ממה דהך: (ח)
 ויקם ויאכל וישת וילך בכח האהילה הווא ארבעים יום וארבעים
 לילה עד הר האלהים תרב: (ט) ויבא-שם ארבע-ע"ה י"ז שם והנה
 דבר-יהודה אליו ויאמר לו מה-לה פה אלהיו: (י) ויאמר קנא קנאתי
 ליהודה אלהי צבאות פירעזבו בריתה בני ישראל את-מזבחתי הרסו
 ואת-נביאי הרגו בחרב ואיתר אני לבדי ויבקשו ארבע-ע"ה לכתות:
 (יא) ויאמר צא ועמדת בהר לפני יהודה והנה יהיה עבר ורנה גדולה
 וחזק מפרק הרים ומשבך סלעים לפני יהודה לא ברוח יהודה ואחר
 הרוח רעש לא ברעש יהודה: (יב) ואחר הרעש איש לא באש יהודה ואחר
 האש קול דממה דקה: (יג) ויהי בשמע אלהיו וילט פניו באהרתו
 ויצא ויעמד פתח המערה והנה אליו קול ויאמר מה-לה פה אלהיו:
 (יד) ויאמר קנא קנאתי ליהודה אלהי צבאות פירעזבו בריתה בני ישראל
 את-מזבחתי הרסו ואת-נביאי הרגו בחרב ואיתר אני לבדי ויבקשו
 את-נפשי לקחתה: (טו) ויאמר יהודה אליו לך שוב לדרךך מן-בנה
 דמל ובאת ומשחת את-הנזל למלך על-אדם: (טז) ואת יהוא בן

ידע מאומה אף יהונתן ודוד ידעו את-הדבר: (ט) וימן יהונתן את-כליו אל-הנער אשר-לו ויאמר לו לך הביא העיר: (סא) הנער בא ודוד קם מאצל הנגב וישל לאחיו ארצה וישתחו שלש פסמים וישקו | איש את-רעהו ויבכו איש את-רעהו עד-הוד הקדיל: (סב) ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום אשר נשבענו שנינו אנהנו בשם יהוה לאמר יהוה יהנה | בננו ויבנה ויבן ורעי ויבן ורעה עד-עולם:

קריאת מפתיר לשבת וראש חרש

נשנים וכלש חרש מויליין שני ספרים נכלסון קורין שנעם נכרי נס' הסנוע וולומים קריש לעילא. ונספר שני קורין למפתיר נכרשם נכחם:

וביום השבת לפני-קרבשים בני-שנה תמימים ושני עשרונים סלת מנחה בלוקה בשמן ונסכו: עלת שפרת בשפתו על-עלת התמיד ונסכה:

ובראשי חדשים מקריבו עלה ליהוה פרים בני-בקר שנים ואיל אחד בפשים בני-שנה שבעה תמימים: ושלשה עשרונים סלת מנחה בלוקה בשמן לסר האחד ושני עשרונים סלת מנחה בלוקה בשמן לאיל האחד: ועשרון עשרון סלת מנחה בלוקה בשמן לפקש האחד עלה בית נחת אשר ליהוה: ונספיהם חצי היתן יהוה לסר ושלישית היתן לאיל ורביעת היתן לפקש וזאת עלת חרש בחדשו לחדשי השנה: ושעיר עזים אחת לחטאת ליהוה על-עלת התמיד וישנה ונסכו:

הפטרת שבת וראש חרש

ישעיה סימן ו' א' עד סוף הספר

(א) כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הלים בגלג איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי: (ב) ואת-כל אלה יתי עשתה חריו כל-אלה נאם-יהוה ואל-זה אביט אל-עני ונכה-רוח וחרד על דברי: (ג) שוחם השור מבה איש-זובח השנה טורף קרב מעלה מנחה דם-חזיר מזקיר לבנה מברך און גם-המה בחרו בדרביהם ויבשקיעיהם נפשם חפצה: (ד) גם אני אבחר בתעלוליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין טונה דברתי ולא שמעו ויששו הרע בשעני ובאשר לא-הספתי בחרו: (ה) שמעו דבר-יהוה התרדים אל-דברו אמרו אחיכם שגאבים מגדיכם למען שמי וכפר יהוה ונראה בשמחתכם והם יבשו: (ו) קול שאון מעור קול מהיכל קול יהוה משלם גמול לאיביו: (ז) במרם תחיל ילדה במרם יבוא תכל לה ויחלטה וקר: (ח) מר-שמע בואת מן ראה באלה הניחל ארבי ביום אחד אם-יגד גוי פעם אחת קי-חלה נס-ללה און את-בניה: (ט)

הָאֵל אֲשֶׁבִיר וְלֹא אֹדִיד יֹאמֶר יְהוָה אִם-אֶנִּי רִמָּה יֹאמֶר
 אֱלֹהֶיהָ : (י) שָׁמְרוּ אֶת-יְרוּשָׁלַּיִם וְגִילּוֹ בָּהּ כָּל-אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שִׁישׁוּ אִמָּה
 מְשֻׁשׁ כָּל-הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ : (יא) לְמַעַן תִּיגָדוּ וְשִׁבְעֵתֶם מִשָּׁר מִנְחָמֶיהָ
 לְמַעַן תִּמְצֹו וְהִתְעַנַּנְתֶּם מִיּוֹ בְּבוּדָהּ : (יב) בְּיָדָהּ אֹמֶר יְהוָה הִנֵּנִי
 נֹשֵׂאָה אֵלַיהָ בְּגֵדֶר שְׁלוֹם וּבְגָחַל שׁוֹמֵף בְּבוּד גִּוִּים וְנִקְתָּם עַל-צֶדֶד
 הַנְּשֹׂאָה וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׁעוּ : (יג) כָּאִישׁ אֲשֶׁר אָמֵן תִּנְחַמְנוּ בֶן אֶלְכִי
 אֲנַחְמְכֶם וּבְיְרוּשָׁלַּיִם תִּנְחַמּוּ : (יד) וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לַפֶּכֶם וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם
 בְּדִשָּׁא תִפְרַחְנָה וְגִדְעָה יְדֵי-יְהוָה אֶת עֲבָדָיו וְנָסַם אֶת-אֵיָהֶוּ : (טו) כִּי-
 הִנֵּה יְהוָה בָּאשׁ יָבֹוא וּבְסַפְפָּה מְרַבְּתֵנוּ לְהַשִּׁיב בְּחִמָּה אִפְסוּ וְנִעְרַתּוּ
 בְּלִהְבֵי-אֵשׁ : (טז) כִּי בָאשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת-כָּל-בָּשָׂר וְיִבֹּן
 הַלְלִי יְהוָה : (יז) הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְּשִׁתָּהִים אֶל-הַנְּנוּת אַחֵר אַחֵת בְּמִלּוֹ
 אֶלְכִי בָשָׂר הַחַיִּי וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲבָבֶר יִתְּנוּ יָסָפוּ נֹאם-יְהוָה : (יח) וְאֶלְכִי
 מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאֵה לְקַבֵּץ אֶת-כָּל-הַגִּוִּים וְהַשְׁנוּת וְכֹאֵו וְכֹאֵו
 אֶת-כְּבוֹדִי : (יט) וְשִׁמְתִי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מִקֶּדֶם פְּלוֹטִים אֶל-הַגִּוִּים
 תְּרַשִּׁישׁ פּוּל וְלֹד וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת תּוֹכֵל וְגִזָּן הָאֵיִם הַרְחִיקִים אֲשֶׁר קָא-
 שָׁמְעוּ אֶת-שִׁמְעִי וְלֹא-דָאוּ אֶת-כְּבוֹדִי וְהִגִּדּוּ אֶת-כְּבוֹדִי בְּגִוִּים : (כ)
 וְהִבִּיאוּ אֶת-כָּל-אֲהֵיכֶם אֶל-מְלֵכֵי-הַגִּוִּים אֶל מִנְחָה לַיהוָה בְּסוּסִים וּבְרָכָב
 וּבַעֲבֻיִם וּבַסָּרְדִים וּבַבְּרָקִיּוֹת עַל הַר קֹדֶשׁ יְרוּשָׁלַּיִם אֹמֶר יְהוָה בָּאֵשׁ
 יִבִּיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמִּנְחָה בְּכָלִי מְהֹרֵר בֵּית יְהוָה : (כא) וְגַם-מֵהֶם
 אֶקַּח לְכֹהֲנִים לְלוֹוִים אֹמֶר יְהוָה : (כב) כִּי בָאֵשׁ הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים
 וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי נֹאם-יְהוָה בֶּן יַעֲקֹב
 זֶרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם : (כג) וְהָיָה מְדִי-הַדָּשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹוא
 כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה : (כד) וַיֵּצֵאוּ וַיֵּרְאוּ בְּסִנְיֵי-הָאֲנָשִׁים
 הַפְּשָׁטִים בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵד וְהָיוּ הִרְאֹוּ
 לְכָל-בָּשָׂר :

וְהָיָה מְדִי-חֲדָשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹוא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
 לִפְנֵי אֹמֶר יְהוָה :

וְנִסְגַּן סַפְרֵיכֶם חֹס מִל כֹּחַ חֲדָשׁ נִיוֹס טָיִק וְנִיוֹס ט' לְחֹסִיף פְּסוּק כֹּחַשׁוֹן וְחֹסִיף ט
 סַפְרֵיכֶם וְחֹס ט' :

ידע מאומה אף יהונתן ודוד ידעו את-הדבר: (ט) וימן יהונתן את-כליו אל-הנער אשר-לו ויאמר לו לך הביא דגיר: (סא) הנער בא ודוד קם מאצל הנגב וישל לאחיו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש את-רצוהו ויבכו איש את-רצוהו עד-דוד הגדיל: (סב) ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום אשר נשבענו שגינו אנחנו בשם יהוה לאמר יהוה יהנה פני ויבנה ובין ירעי ובין ירעה עד-עולם:

קריאת מפטיר לשבת וראש חודש

שנים ולאש חרש מוליחן שני ספרים נכלסון קורין שנעם נברי צפ' הסנוע וחומרים קריש לעילא. ובספר שני קורין למפטיר נכרשח פנחס:

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימים ושני עשורים סלת מנחה בלילה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד ונסכה:

ובראשי חדשים מקריבו עלה ליהוה פרים בני-בקר שנים ואיל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימים: ושלושה עשורים סלת מנחה בלילה בשמן לפר האחד ושני עשורים סלת מנחה בלילה בשמן לאיל האחד: ועשרון עשורן סלת מנחה בלילה בשמן לפקש האחד עלה בית נחת אשה ליהוה: ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישית ההין לאיל ורביעת ההין לפקש וכן זאת עלת חרש בחדשו לחדשי השנה: ושעיר עזים אחת לחטאת ליהוה על-עלת התמיד וששה ונסכו:

הפטרת שבת וראש חודש

ישעיה סימן ו' א' עד סוף הספר

(א) בה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הלים בגלגל איהו בית אשר תבנו-לי ואיהו מקום מנוחתי: (ב) ואת-כל אלה ידי עשתה פרו כלא-אלה נאס-יהוה ואל-הה אביט אל-עני ונכה-רוחם וחרד על דברי: (ג) שוחט השור מבה איש-זובח השדה טורף פקב מעלה מנחה דם-חזיר מזביר לבנה מברך און גם-המה פתרו בנדיהם ובשקוניהם נפשם חפצה: (ד) גם אני אבחר בתעלוליהם ומגורתם אביא להם וצו קראתי ואין טונה דברתי ולא שמעו ונששו הרע בעיני ובאשר לא-הסאתי פתרו: (ה) שמעו דברי-יהוה התרדים אל-דברו אמרו אחיכם שגאיכם מגדיכם למען שמי וכפר יהוה ונראה בשמחתכם והם יבשו: (ו) קול שאון מעור קול מהיכל קול יהוה משלם גמול לאביו: (ז) במרם תחיל ילדה במרם יבוא תכל לה ונחלימה וקר: (ח) מי-שמע בואת מי ראה באלה הניחל ארץ ביום אחד אם-אלד גוי פעם אחת פירחה נס-ללה און את-בניה: (ט)

הָיָא אַשְׁכּוּר וְלֹא אוֹדִיד וְאִמֵּר יְדִיעָה אִם-אֲנִי רִמָּה
אֶלְהִיָּהּ : (א) שִׁמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַיִם וְגִילּוּ בָּהּ כֹּל-אֶחָד שְׂשִׁינּוּ אִתָּהּ
מִשׁוֹשׁ כָּל-הַמֵּתְאֲבָלִים עִלֶּיהָ : (ב) לִמְעַן תִּגְנוּ וְיִשְׁבַּעְתֶּם מִשֹּׁר תִּנְחַמְתִּיהָ
לִמְעַן תִּמְצֹו וְתִתְעַנְנֶתֶם מִזֵּי בְבוּדָהּ : (ג) כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה יִגְנוּ
נִסְחָה-אֵלֶיהָ כְּגִדֵּר שְׁלוֹם וְכִנְחָל שׁוֹמֵר כְּבוֹד גִּלּוֹם וְיִנְקֹתָם עַל-צֶדֶק
תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁשַׁעְשְׁעוּ : (ד) כָּאִשׁ אֲשֶׁר אָמַן תִּנְחַמְנוּ בֶּן-אִמִּי
אֲנַחְמֶכֶם וּבִירוּשָׁלַיִם תִּנְחַמּוּ : (ה) וְרֵאִיתֶם וְשִׁשׁ לִפְנֵיכֶם וְעַצְמוֹתֵיכֶם
כִּדְשָׁא תִפְרַחְנָה וְגִדְעָה יִדְרִיחָה אֶת-עֲבָדָיו וְעַם אֶת-אֲבָדָיו : (ו) כִּי-
הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכִסּוּפָהּ מִרְכַּבְתָּיו לְהַשִּׁיב בְּחֶמֶה אִפְסוּ וְנִעְרַחַו
כְּלֶהְבִּי-אֵשׁ : (ז) כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב אֶת-כָּל-בֶּשֶׁר וְרִבּוּ
הַלָּלִי יְהוָה : (ח) הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּסְתַּרִּים אֶל-הַנְּנוּת אַתָּה אַחַת בְּתוֹךְ
אֲכָלִי בֶשֶׁר הַחַיִּיר וְהַשִּׁקָץ וְהַעֲבֹר וְחַדָּה יִסְפוּ נָא-יְהוָה : (ט) וְאִמִּי
מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאֵה לִקְבֹּץ אֶת-כָּל-הַגִּילּוֹם וְהַלְשִׁנוֹת וְכֹאֵן וְרֵאוּ
אֶת-כְּבוֹדִי : (י) וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מִהֶם פְּלִיטִים אֶל-הַגִּילּוֹם
תִּרְשִׁישׁ פֹּה וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת תִּנְכַּל וְגִלּוֹם הַחַיִּים תִּרְחֹקֵם אֲשֶׁר לֹא-
שָׁמְעוּ אֶת-שִׁמְעִי וְלֹא-רָאוּ אֶת-כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת-כְּבוֹדִי בְּגִילּוֹם : (כ) וְהִכְאוּ אֶת-כָּל-אֲדֻמֵּיכֶם | מִכָּל-הַגִּילּוֹם | מִנְּחָה לַיהוָה בְּפוֹסִים וּבְרִכָּב
וּבַצִּיּוֹם וּבַפָּרְדִּים וּבַכְּרִירוֹת עַל כָּר קָדֵשׁ יְרוּשָׁלַיִם אָמַר יְהוָה בָּאֵשׁ
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמִּנְחָה בְּכָל-מִדּוֹר בֵּית יְהוָה : (כג) וְגַם-מֵהֶם
אֶקַּח לְכֹהֲנִים כְּלוּם אָמַר יְהוָה : (כד) כִּי בָאֵשׁ הַשְּׂמִים תִּחַדְּשִׁים
וְהָאָרֶץ תִּחַדְּשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי : אִם-יְהוָה בֶּן-עֶלְד
וְעֵבֶם וְשִׁמְכֶם : (כה) וְהִיהַ מִדִּי-יָדֹשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמִדֵּי שִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ | בְּיָד
כָּל-בֶּשֶׁר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה : (כו) וְיֵצְאוּ וְרֵאוּ בְּמִגְדֵּי-הָאֲנָשִׁים
הַפְּשָׁעִים כִּי בִּי תוֹלַעְתֶּם לֹא תָמוּת וְאִשִּׁם לֹא תִקְבֹּד וְהִיוּ וְרֵאוּ
לְכָל-בֶּשֶׁר :

יְהִי מִדִּי-חֵדֶשׁ בְּקִדְשׁוֹ וּמִקְדָּשׁוֹ בְּשִׁמְתוֹ יָבֹא בְל-בִּשְׂרָה לְהַשְׁמִיחַוֹת
לְפָנָי אָמֵן יְהִי:

וּמִגֵּשׁ סִפְרָדִים חֵם מֵל רֹאשׁ חֹדֶשׁ יוֹם ט"ק וְצִיּוֹם א' לְחֹסֶיף פְּסוּק רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵל
סִפְרָת מֵאָר חֹדֶשׁ:

הפטרת במדבר.

בתרי עשר ביושע סיבן ב'

ב (א) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא יספר
 יהיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם ואמר להם בני אל-חי:
 (ב) ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד ועלו מן
 הארץ כי גדול זרעם ירעאל: (ג) אמרו לאחיהם עמי ולאחיהם
 רחמם: (ד) ריבו באמכם ריבו כי-היא לא אשתי ואנכי לא אישה ותסר
 זנונית מפניך וגאפיה מבין שדיה: (ה) פן-אפשיטנה ערמה והעניתה
 כיום הולדה ושמתיה במדבר ושתיה בארץ ציה והמתיה בצמא: (ו)
 ואת-בניה נא ארחם כי-בני זנונים הם: (ז) כי ונתה אמם דובישה
 הורתם כי אמרה אלכה אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי צמרי ופשתי
 שמי ושקני: (ח) לבן הנני שך את-דרכך בסורים ונדרתי את-גדלה
 ונתובותיה לא תמצא: (ט) ורדפה את-מאהבי ולא-תשיג אתם ובקשתם
 ולא תמצא ואמרה אלכה ואשובה אל-איש הראשון כי טוב לי אז
 מצתה: (י) והיא לא ידעה כי אנכי נביתי לה הדגן ותירוש ודבש
 וכסף הרביתי לה וזהב עשוי לבצעל: (יא) לבן אשוב ולקחתי דגני בעת
 ותירוש במיעדו והצלתי צמרי ופשתי לכסות את-ערותה: (יב) ועתה
 אללה את-נבלתה לעיני מאהבי ואיש לא יצילנה מידי: (יג) והשפתי
 כל-משושה חנה חרשה ושבתה וכל מועדה: (יד) והשפתי נפנה
 ותאנתה אשר אמרה אתנה הקה לי אשר נתנו-לי מאהבי ושמתים
 ליצר ואכלתם תית השדה: (טו) ונקדתי עליה את-ימי הפעלים אשר
 תקמיר להם ומעד גומה וחליתיה ומלך אחרי מאהבי ואיתי שבתה
 נאס-יהיה: (טז) לבן יהנה אנכי מפתיה וחלכתיה המדבר ודברתי על-
 לבנה: (יז) ונתתי לה את-כרמיה משם ואת-עמק עבד לפתח תקוה
 ועתה שמה קימי נעוריה ויביום עלותה מארץ-מצרים: (יח) והיה ביום
 ההוא גאס-יהיה תקראי אישי ולא-תקראי לי עוד בעלי: (יט) והקדתי
 את-שמות הפעלים משה ולא-יזכרו עוד בשמם: (כ) וקרתי להם
 ברית ביום ההוא עם תית השדה ועם-עוף השמים ורמש הארמה
 וקשת וחרב ומלחמה אשבור מן-הארץ והשבתים לבטח: (כא) וארשתיה
 לי לעודם וארשתיה לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים: (כב) וארשתיה
 לי באמונה ונתת את-יהוה:

הפמרת נשא

בשופטים י"ג.

(כ) וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מֵעָרֵה מְשֻׁפְּחֹת הַכְּנִי וּשְׁמוֹ מְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלְדָה: ג וַיֵּרָא מֶלֶאכֶד-יְהוָה אֶל-הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה-נָא אֶת-עֲקָרָה וְלֹא יָלְדָתָ וְהָרִית וְיִלְדָתְךָ בֶּן: ד וְעַתָּה הֲשֹׁמְרִי נָא וְאַל-תִּשְׁתִּי יוֹן וְשֹׁכֵר וְאַל-תֹּאכְלִי כָל-טָמֵא: ה כִּי הֵנָּה הָרָה וְיִוְלְדָתָּ בֶּן וּמוֹרָה לֹא-יַעֲלֶה עַל-רֹאשׁוֹ כִּי-נָזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּגֶר מִן-הַבֶּטֶן וְהוּא יִחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: ו וְתִבֵּא הָאִשָּׁה וְתֹאמַר לְאִשָּׁה לֹא-מֵד אִישׁ הָאֱלֹהִים כִּי אֵלֵי וּמִרְאֵהוּ כִּמְרֹאֶה מֶלֶאכֶד הָאֱלֹהִים נִזְרָא מֵאֵד וְכֹא שָׁאֲדָתִיהוּ אֶי-מָה הוּא וְאֶת-שְׁמוֹ כֹּא-הַנִּזֵּר לִי: ז וַיֹּאמֶר לִי הֵנָּה הָרָה וְיִוְלְדָתָּ בֶּן וְעַתָּה אֶת-תִּשְׁתִּי יוֹן וְשֹׁכֵר וְאַל-תֹּאכְלִי כָל טָמֵא כִּי-נָזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּגֶר מִן-הַבֶּטֶן עַד-יוֹם מוֹתוֹ: ח וַיַּעֲמֵר מְנוּחַ אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ יְבוֹא-נָא עוֹד אֵלַינוּ וְיִזְכְּנוּ מִחֲנֻנְשָׁה לְנֶגֶר הַיּוֹלֵד: ט וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מְנוּחַ וַיִּבֹא מֶלֶאכֶד הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל-הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה וּמְנוּחַ אִשָּׁה אֵין עִמָּה: י וְתִמְהַר הָאִשָּׁה וּתְרַץ וּתְנַגֵּד לְאִשָּׁה וְתֹאמַר אֲדֹנָי הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר-כָּא בְּיוֹם אֲלֵי נ יֵא וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מְנוּחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיִּבֹא אֶל-הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הֵאֱתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵל-הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי: יב וַיֹּאמֶר מְנוּחַ עַתָּה יִבֹּא דְבָרְךָ מִדֵּי-יְהוָה מִשְׁפַּט הַנֶּגֶר יִמְעַשְׂהוּ: יג וַיֹּאמֶר מֶלֶאכֶד יְהוָה אֶל-מְנוּחַ מִכָּל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶל-הָאִשָּׁה תִּשְׁמָר: יד מִכָּל אֲשֶׁר-יֵצֵא מִנֶּפֶן הַיּוֹן לֹא תֹאכַל וַיֵּן וְשֹׁכֵר אֶת-תִּשְׁתּוֹ וְכָל-טָמֵא אֵל תֹּאכַל כָּל אֲשֶׁר-צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמָר: (טז) וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל-מֶלֶאכֶד יְהוָה נַעֲבֹדֶנָּה נָא אִתְּךָ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדֵי עֲדִים: טז וַיֹּאמֶר מֶלֶאכֶד יְהוָה אֵל מְנוּחַ אִם-תַּעֲבֹדֵנִי לֹא אוֹכַל בְּזַחְמְךָ וְאִם-תַּעֲשֶׂה עִלָּה זֵיהוּה תַּעֲלֶנָּה כִּי לֹא יָדַע מְנוּחַ כִּי מֶלֶאכֶד יְהוָה הוּא: (יז) וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֵל מֶלֶאכֶד יְהוָה מִי שְׁמֹךְ כִּי יִבֹּא דְבָרְךָ וּבְכַדְנֶךָ: יח וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶאכֶד יְהוָה לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי וְהוּא פָּלְאִי: יט וַיָּקָח מְנוּחַ אֶת גְּדֵי הָעֲדִים וְאֵת הַמִּנְחָח וַיַּעַל עַל הַצּוּר זֵיהוּה וּמִפְּלִיא לַעֲשׂוֹת וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים: כ וַיְהִי בַעֲזוֹת הַלֵּב מֵעַד הַמּוֹבֵחַ הַשְׂמִימָה וַיַּעַל מֶלֶאכֶד יְהוָה בַּלֵּב הַמּוֹבֵחַ וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּסוּ עַד-פְּנֵיהֶם אָרְצָה: כא וְלֹא יָסַף עוֹד מֶלֶאכֶד יְהוָה דְּהִרְאוֹת אֵל מְנוּחַ וְאֵל אִשְׁתּוֹ אֲזַי יָדַע מְנוּחַ כִּי-מֶלֶאכֶד יְהוָה הוּא: כב וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֵל אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ: כג וְתֹאמַר לוֹ אִשְׁתּוֹ לוֹ חֲפֵץ יְהוָה לְהַמִּיתֵנוּ לֹא-לָקַח מִיָּדֵנוּ עֲלָה וּמִנְחָה וְלֹא הִרְאֵנוּ אֶת כָּל אֱלֹהִים וְכַעַת לֹא הִשְׁמִיעֵנוּ בְּזוֹת: כד וְתִלְדֵּךְ הָאִשָּׁה בֶּן וְתִקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁמִשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנֶּגֶר וַיִּכְרְבֵהוּ יְהוָה: כה וְתִחַל רוּחַ יְהוָה לְפָעֻמוֹ בְּמִתְּנֵהוּ בֵּין צָרָה וּבֵין אֲשָׁמָל:

הפטרת בהעלותך

(כתרי עשר בזכריה סימן ב' י"ד עד ס' ד' ס' ח')

(ד) רג' ושמחי בת-ציון כי הגניבא ושכנתי בתוכך נאם-יהוה.
 (ט) ונלוו גוים רבים אל-יהוה ביום ההוא והיו לי דעים ושכנתי בתוכם
 וידעתי בירידיה צבאות שליחני אליה: (טו) ונחל יהוה את-יהודה חלכו
 על אדמת הקדש ובחר עוד בירושלם: (יז) הם כל-בשר מפני יהוה כי
 געור ממעון קדשו: ג (א) ויראני את-יהושע הכהן הגדול עמד לפני
 מלאך יהוה והשמן עמד על-ימינו לשמן: (ב) ויאמר יהוה אל-השמן
 יעזר יהוה בך השמן ויעזר יהוה בך הפחד בירושלם הלא זה עוד
 מאל מאש: (ג) ויהושע היה לבוש בגדים צאים ועמד לפני המלאך
 (ד) ויצן ויאמר אל-העמדים לפניו לאמר הסירו הבגדים הצאים מעלי
 ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונה ותלבש אתה מחלצות: (ה)
 ויאמר גשמי צניף מדור על-ראשו ושימו הנציף המדור על-ראשו
 ותלבשו בגדים ומלאך יהוה עמד: (ו) ועד מלאך יהוה בידושע
 לאמר: (ז) בזה-אמר יהוה צבאות אם-בדרכי תלך ואם את-משפחת
 תשמר וגם-אתה תרין את-ביתי וגם תשמר את-הצרי ונתתי לך מהלכים
 בין העמדים האלה: (ח) שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורצין
 הישבים לפניך ביראשי מופת המה ביהנני מביא את-עבדי צמח
 (ט) כי אהה האבו אשר נתתי לפני יהושע על-ראשו אתה שבעה צניפים
 דגני מפתח פתחה נאם יהוה צבאות ומשתי את עון הארץ-הזאת ביום
 אחד: (י) ביום ההוא נאם יהוה צבאות תקראו איש אדריעהו אל-פתח
 גפן ואל-פתח תאנה: ד (א) וישב המלאך הדבר כי ויעירני באיש אשר
 יעור משנתו: (ב) ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר ראיתי והנה מנוחת
 זהב גדלה ונדה על ראשה ושבעה גרתייה עליה שבעה ושבעה מנצחות
 לגרות אשר על-ראשה: (ג) ושנים זיתים עליה אחד מימן הגלה ואחד
 על-שמאלה: (ד) ואצן ואמר אל-המלאך הדבר כי לאמר מה-אנה
 אדני: (ה) ויצן המלאך הדבר כי ויאמר אלי הלא ידעת מה-המה אלה
 ואמר לא אדני: (ו) ויצן ויאמר אלי לאמר זה דברי-יהוה אל-זרובבל
 לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם-ברוחי אמר יהוה צבאות: (ז) מי-אתה
 הרגדול לפני זרובבל למישור והוציא את-האנן הראשה תשאות מן
 הן לזה:

הפטרת שלח

ביהושע סימן ב':

ב (א) וישלח יהושע בן-נון מן-השטים שנים אנשים מרגלים
 תכש לאמר לכו ראו את-הארץ ואת יריחו ונלכו ונבאו בית-אשה

וְהָיָה וַיִּשְׁמָע ה' כִּלְבַּי וַיִּשְׁקְבוּ אֶת־הָאָרֶץ: (ג) וַיֹּאמֶר לְמֹשֶׁה יְרִיחוּ לְאֹמֶר הָהָא
 אֲנִישִׁים בָּאֵי הָהָא וְיַלְכֶּה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַפֵּר אֶת־הָאָרֶץ: (ג) וַיִּשְׁלַח
 מֹשֶׁה יְרִיחוּ אֶל־רִתֵּב לֵאמֹר הוֹצֵא הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלֶיךָ אֲשֶׁר־בָּא
 לְבִיתְךָ כִּי לְחַפֵּר אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאֵי: (ד) וַתֵּבֶה הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי
 הָאֲנָשִׁים וַתַּעֲפֶנּוּ וַתֹּאמֶר כֵּן בָּאֵי אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאֵין הֵמָּה:
 (ה) וַהֲיִי הַשְּׂעִיר לְסֹגֹד בְּחֶשֶׁד וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אֲנִי הָלָכְנִי
 הָאֲנָשִׁים רָדְפוּ מִיָּד אַחֲרֵיהֶם כִּי תַשְׁוִּינֵם: (ו) וְהָיָה הַעֲלֹתָם הַגִּגָּה וַתִּמְסַמְנֵם
 בְּפִשְׁתִּי הָעֵץ הַעֲרִכּוֹת לֹה עַל־הַגִּגָּה: (ז) וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם הַהָרָה
 הַרְדִּין עַל הַמַּעֲבָרוֹת וְהַשְּׂעִיר מָרְנוּ אַחֲרָי בְּאֶשֶׁר יָצְאוּ הָרָדְסִים אַחֲרֵיהֶם:
 (ח) וְהָמָּה מָרָם וַיִּשְׁקְבוּ וְהָיָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגִּגָּה: (ט) וַתֹּאמֶר אֶל־
 הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־גִבְוָן יִהְיֶה לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נִפְלָה אִמְתְּכֶם עֲלֵינוּ
 וְכִי נָמְנוּ כְּלִי־שֶׁבֶן הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: (י) כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת־אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה
 אֶת־מִן יְסוֹף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לִשְׁנֵי בָלְבִי
 הָאֵמֶרִי אֲשֶׁר בָּעֵבֶר הִרְדִּין לְמִיָּחִין וְלַעֲוֹן אֲשֶׁר הִחַרְמַתֶּם אוֹתָם: (יא)
 וַנִּשְׁמַע וַיִּמָּס לְבַבִּי וְלֹא־קָמָה עוֹד רִוַּח בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי יִהְיֶה
 אֶל־דִּבְכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשֵׁמִים מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת: (יב) וַעֲתָה
 הַשְּׁבִעֵנִי נָא לִי בִּיהוָה כִּי־עֲשִׂיתִי עִמָּכֶם חֶסֶד וְעֲשִׂיתֶם גַּם־אִתָּם עִם־בֵּית
 אָבִי חֶסֶד וְיִתְתֶּם לִי אוֹת אִמַּת: (יג) וְהִתְחַתֵּם אֶת־אָבִי וְאֶת־אִמִּי וְאֶת־
 אֲחִי וְאֶת־אֲחֹתִי וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהַעֲלֹתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵינוּ מָוֶת: (יד)
 וַיֹּאמְרוּ לֹה הָאֲנָשִׁים נִפְשֵׁנוּ תַחְתִּיכֶם לְמֹת אִם לֹא תִגִּידוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה
 וְהָיָה בֵּית יְהוָה לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְעֲשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וְאִמַּת: (טו) וַתִּוְרָדֶם בְּהַבֵּל
 בָּעֵץ הַחַלּוֹן כִּי בֵיתָה בְּקִיר הַחוּמָה וּבְחוּמָה הִיא וְשַׁבַּת: (טז) וַתֹּאמֶר
 לָהֶם הִדְרָה לָכֵן שִׁן־יִפְגְּעוּ בָכֶם הָרָדְסִים וְנִחַפְתֶּם שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים
 עַד שׁוּב הָרָדְסִים וְאַחֵר תָּלַכּוּ לְדֹרְכָכֶם: (יז) וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נָקִים
 אֲנַחְנוּ מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה אֲשֶׁר הַשְּׁבַעְתָּנוּ: (יח) הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים בָּאָרֶץ אֶת־
 תַּקְנֵת חֹטֵשׁ הַשָּׁנִי הַזֶּה תַּקְשְׁרִי בַחֲלוֹן אֲשֶׁר הִנְדַּתָּנוּ בּוֹ וְאֶת־אָבִיךָ
 וְאֶת־אִמְךָ וְאֶת־אֲחִיךָ וְאֶת־כָּל־בֵּית אָבִיךָ תִּאֲסֹף אֵלֶיךָ הַבֹּתָה: (יט)
 וְהָיָה כָּל־אֲשֶׁר־יָצָא מִדִּלְתִּי בֵיתְךָ הַחוּצָה דָּמוּ בְּרָאשׁוֹ וְאֲנַחְנוּ נָקִים
 וְכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתְּךָ בְּבֵית דָּמוּ בְּרָאשׁוֹ אִם־יִדְּתֶיהֶם בּוֹ: (כ) וְאִם־תִּגִּידִי
 אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיִינוּ נָקִים מִשְׁבַּעְתְּךָ אֲשֶׁר הַשְּׁבַעְתָּנוּ: (כא) וַתֹּאמֶר
 דְּבָרֵיכֶם כִּי־הוּא וַתִּשְׁלַחֵם וַיָּלְכּוּ וַתַּקְשֶׁר אֶת־תַּקְנֵת הַשָּׁנִי בַחֲלוֹן: (כב)
 וַיָּלְכּוּ וַיָּבֹאוּ הַהָרָה וַיִּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד־שֶׁבֶן הָרָדְסִים וַיִּבְקְשׁוּ
 הָרָדְסִים כָּל־הַהָרָה וְלֹא מָצְאוּ: (כג) וַיִּשְׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיִּהְיוּ מִהָרָה
 וַתַּעֲבִדוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ כִּי־גִבְוָן וַיִּסְפְּרוּ־לוֹ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשָׂאוֹת אוֹתָם: (כד)
 וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ כִּי־גִבְוָן יִהְיֶה בְּיָדֵנוּ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְגַם־נָמְנוּ כְּלִי־שֶׁבֶן
 הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם:

הפטרת כרח

בשמואל א' י"א עד י"ב כ"ב:

(י) ויאמר שמואל אל־העם לכו ונלכה הַגִּלְגָל ונחַדֵּשׁ שָׁם
הַמִּלֻּכָּה: (ט) וילכו כָּל־הָעָם הַגִּלְגָל וימִלִּיכוּ שָׁם אֶת־שָׁאוּל לִפְנֵי יְהוָה
בַּגִּלְגָל ויִּזְבְּחוּ־שָׁם זִבְחִים שְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה וישָׁמַח שָׁם שָׁאוּל וְכָל־
אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד־מָאד: יב (א) ויאמר שְׂמִיאל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה
שָׁמַעְתִּי בְקוֹלְכֶם כָּל־אֲשֶׁר־אָמַרְתֶּם לִי וְאִמְלִיךָ עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ: (ב) ועתה
הִנֵּה־הַמֶּלֶךְ מִתְחַלֵּף לִפְנֵיכֶם וְאֲנִי זִמְנָתִי וְשִׁבְתִּי וּבְנֵי הָעָם אֲתֹכֶם
וְאֲנִי הִתְחַלֵּכְתִּי לִפְנֵיכֶם מִנְעָרֵי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: (ג) הֲנִנִי עֲנֵי כִי נִגַּד יְהוָה
וְנִגַּד מִשִּׁיחוֹ אֶת־שָׁאוּל מִי לְכַתְּמִי וְחִמְרִי מִי לְכַתְּמִי וְאֶת־מִי עֲשִׂקְתִּי אֶת־
מִי רִצִּיתִי וּמִי־מִי לְכַתְּמִי כִסֹּר וְאֵעִילִים עֵינַי בּוֹ וְאֲשִׁיב לָכֶם: (ד) ויאמרו
לֹא עֲשִׂקְתָּנוּ וְלֹא רִצִּיתָנוּ וְלֹא־לְקַחְתָּ מִי־דָאִישׁ מֵאֲמָה: (ה) ויאמר
אֲלֵיהֶם עַד יְהוָה בָּכֶם וְעַד מִשִּׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מִצִּאתְכֶם בֵּיד מִי־אִמָּה
וְיֹאמַר עַד: (ו) ויאמר שְׂמֹאֵל אֶל־הָעָם יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־מִשְׁחָה וְאֶת־
אֶהְרֹן וְאֲשֶׁר־הֶעֱלָה אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: (ז) ועתה הִתִּיצְבוּ
וְאִשְׁפֹּטְהָ אֲתֹכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֵת כָּל־עֲדָרוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲתֹכֶם וְאֶת־
אֲבֹתֵיכֶם: (ח) כָּאֲשֶׁר־בָּא יַעֲקֹב מִצְרָיִם וַיִּזְעֻקוּ אֲבֹתֵיכֶם אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁלַח
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַיִּצְיֵא אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מִמִּצְרָיִם וַיְשִׁיבוּם
בְּמִקְוֶה הַזֶּה: (ט) וַיִּשְׁבְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד מִסְרָא שָׂרֵר
צָבָא חֲצוֹר וּבֵיד פִּלְשֹׁתִים וּבֵיד מֶלֶךְ מִזָּאב וַיִּלְחֲמוּ בָּם: (י) וַיִּזְעֻקוּ אֶל־
יְהוָה וַיֹּאמֶר חֲסָאנִי כִּי עֲזַבְנִי אֶת־יְהוָה וְנִעַבְדָּה אֶת־הַבָּעִלִּים וְאֶת־הָעִשְׂתָּרוֹת
וְעַתָּה הִצִּילָנוּ מִיַּד־אֲבֹנֵינוּ וְנִעַבְדָּה: (יא) וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יִרְבֵּעֵל וְאֶת־
בְּדָן וְאֶת־יִפְתָּח וְאֶת־שְׂמוּאֵל וַיִּצֹל אֶתְכֶם מִיַּד אֲיִכֵּיכֶם מִסָּבִיב וּתְשֻׁבוּ
בְּטָח: (יב) וּתְרֹאוּ כִּי נָחַשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן בָּא עֲלֵיכֶם וְתֹאמְרוּ לוֹ לֹא כִּי־
מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עֲלֵינוּ וַיְהִי אֱלֹהֵיכֶם מִלְּכָכֶם: (יג) וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
בְּחַרְתֶּם אֲשֶׁר שָׁאַלְתֶּם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ: (יד) אִם־תִּירָאוּ
אֶת־יְהוָה וְעַבַדְתֶּם אֹתוֹ וְשָׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תִטְּרוּ אֶת־פִּי יְהוָה וְהִיתֶם
גִּם־אַתֶּם וְגַם־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־מֶלֶךְ עֲלֵיכֶם אַחֵר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (טו) וְאִם־
לֹא תִשְׁמָעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמִרִיתֶם אֶת־פִּי יְהוָה וְהִיתָה יַד־יְהוָה בָּכֶם
וּבְאֲבֹתֵיכֶם: (טז) גַּם־עַתָּה הִתִּיצְבוּ וּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר
יְהוָה עָשָׂה לְעֵינֵיכֶם: (יז) הֲלֹא מִצְרַיִם־חָטְאוּ הַיּוֹם אֲכָרָא אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן
קִלּוֹת וּמִטָּה וְדָעוּ וַיֹּאיוּ כִּי־רַעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה לִשְׁאוּל
לָכֶם מֶלֶךְ: (יח) וַיִּקְרָא שְׂמוּאֵל אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קִלְתָּ וּמִטָּה בַּיּוֹם
הַהוּא וַיִּירָא כָל־הָעָם מֶאֶד אֶת־יְהוָה וְאֶת־שְׂמוּאֵל: (יט) וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם
אֶל־שְׂמוּאֵל הִתְפַּלֵּל בְּעַד־עַבְדְּךָ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאַל־נָמוּת כִּי־יִסְפְּנוּ
עַל־כָּל־חַטֹּאתֵינוּ רָעָה לִשְׁאוּל לָנוּ מֶלֶךְ: (כ) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־הָעָם
וַיֹּאמְרוּ קִרְ

אֶל־תִּירָאוּ אֹתָם עַל־יֶלְמָם אֵת כָּל־הַרְעָה הַזֹּאת אֲנִי אֶל־תִּסּוּרוּ מֵאֶחָיו
יְהוָה וְעַבְדָּתֶם אֶת־יְהוָה בְּכָל־לִבְבְּכֶם: (כא) וְלֹא תִסּוּרוּ כִּי אֶחָדֵי הַתַּהֲוִי
אֲשֶׁר לֹא־יִוָּעִילוּ וְלֹא יִצְלוּ בִּיְתֵדוֹ הַזֶּה: (כב) כִּי לֹא־יִשָּׁשׁ יְהוָה אֶת־עַמּוֹ
בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בִּי הוֹאִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם לֹדָעִם:

הפטרת חקת

בשופטים סימן י"א:

א (א) ויפתח הגלעדי דוד גבור חיל והוא בן־אשה זונה ויולד
גלעד את־יפתח: (ב) ויחלד אשת־גלעד לוֹ בָּנִים ויגדלוֹ בְּנֵי הָאִשָּׁה
וַיַּרְשׁוּ אֶת־יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִתְחַל בְּבֵית־אֲבִינוּ כִּי בֶן־אִשָּׁה אַחֲרֵת
אָמָה: (ג) ויברח יפתח מפני אֲחָיו וַיָּשֶׁב בְּאֶרֶץ מֹאָב וַיִּתְלַמְּטוּ אֶל־יִפְתָּח
אֲנָשִׁים רַקִּים וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ: (ד) ויהי מִיָּמַיִם וַיִּלְחֲמוּ בְּנֵי עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל:
(ה) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְּנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכּוּ וַיִּקְּנוּ גִלְעָד לְקַחַת
אֶת־יִפְתָּח מֵאֶרֶץ מֹאָב: (ו) וַיֹּאמְרוּ לִיִּפְתָּח לָבֵה וְהָיִיתָ לָּנוּ לְקַצֵּין וְנִגְלַחְמָה
בְּבָנֵי עַמּוֹן: (ז) וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לִזְקֻנִי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם שְׂנֵאתֶם אוֹתִי
וַתַּגְרִשׁוּנִי מִבֵּית אָבִי וּמִדָּעַ בְּאַתֶּם אֵלַי עַתָּה כַּאֲשֶׁר צָר לָכֶם: (ח)
וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח לָבֵן עַתָּה שָׁבֵנוּ אֵלֶיךָ וְהִלַּכְתָּ עִמָּנוּ
וְנִלְחַמְתָּ בְּבָנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָּנוּ לְרֹאשׁ לְכָל יוֹשְׁבֵי גִלְעָד: (ט) וַיֹּאמֶר
יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד אִם־מְשִׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בְּבָנֵי עַמּוֹן וְנִכְזֹן
יְהוָה אוֹתָם לִפְנֵי אֲנִי אֲהִיָּה לָכֶם לְרֹאשׁ: (י) וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־גִלְעָד אֶל־
יִפְתָּח יְהוָה יְהִי שְׁמֵעַ בְּקוֹלֵנוּ אִם־לֹא כְדַבְּרָה בֶּן גַּעֲשָׂה: (יא) וַיְהִי
יִפְתָּח עִם־זִקְנֵי גִלְעָד וַיִּשְׁמְעוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וַיִּקְצֹן וַיִּדְבֹּר
יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה בְּמִצְפֶּה: (יב) וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים
אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי וְלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאֶרֶץ:
(יג) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־מַלְאָכֵי יִפְתָּח כִּי בָקָה יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ
בְּעֻלוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם מֵאֶרֶץ וְעַד־חִיבּוֹק וְעַד־הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הִשִּׁיבָה אֶתְּהֵן
בְּשָׁדוֹם: (יד) וַיֹּסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן:
(טו) וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־דָבַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מֹאָב וְאֶת־
אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן: (טז) כִּי בְּעֻלוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיִּלָּךְ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר עַד־יָם־
סוּף וַיָּבֹא קָדְשָׁה: (יז) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ אֲדוֹם לֵאמֹר
אֶעֱבְדֶּה־נָּא בְּאֵימֶךָ וְלֹא שְׁמַע מֶלֶךְ אֲדוֹם וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מֹאָב שָׁלַח וְלֹא
אָבֵה וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּקָדְשׁ: (יח) וַיִּלָּךְ בְּמִדְבַר וַיִּסָּב אֶת־אֶרֶץ אֲדוֹם
וְאֶת־אֶרֶץ מֹאָב וַיָּבֹא מִסּוּדֵה־שָׁמֶשׁ לְאֶרֶץ מֹאָב וַיַּחֲזִין בַּעֲבֹר אֶרְצוֹ
וְלֹא־בָאוּ בְּגִבּוֹל מֹאָב כִּי אֶרְצוֹ גָּבּוֹל מֹאָב: (יט) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים
אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ־הַשִּׁבּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל גַּעֲבָה־נָּא
בְּאֶרְצָה עַד־מְקוֹמִי: (כ) וְלֹא־הִנָּאֵמִן סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עַבְרָ בְּגִבּוֹל

וַיִּצְמֹחַ בַּיּוֹם אֵת קַל עֲמוֹ וַיִּהְיוּ מִיָּהָה וּלְחָם עִמֵּי־יִשְׂרָאֵל: כֹּא הָיוּ
 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵת סִדְחֹן וְאֵת קַל עֲמוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּכּוּם וַיִּירָשׁ
 יִשְׂרָאֵל אֵת קַל אֶרֶץ הָאֱמֹרִי וַיֵּשֶׁב הָאָרֶץ הַהִיא: (כב) וַיִּירָשׁוּ אֵת כָּל־
 הַכּוֹל הָאֱמֹרִי מֵאֶרְצוֹ וַעֲדֵי־הַנֶּבֶל וּמִן הַמִּדְבָּר וַעֲדֵי־הַיַּרְדֵּן: (כג) וַעֲתֵדָה
 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִתָּה
 תִּירָשֶׁנּוּ: (כד) הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יִירָשֶׁה כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִּירָשׁ וְאֵת
 כָּל־אֲשֶׁר יִירָשׁ הַדְרִישׁ אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירָשׁ: (כה) וַעֲתֵדָה הַטּוֹב
 טוֹב אִתָּה מִבְּלֶק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ מֹאָב הַרּוֹב רַב עִם יִשְׂרָאֵל אִם לָחֶם
 גִּלְחָם בָּם: (כו) כְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֻשְׁבוֹן וּבְבִגְתֵּיהָ וּבְעֶרְעוֹר וּבְבִגְתֵּיהָ
 וּבְכָל הַעָרִים אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אֶרְצוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִדֹּעַ לֹא־הִצְלַתָם
 כָּעַת הַהִיא: (כז) וְאֶנְכִּי לֹא חָטָאתִי לָךְ וְאִתָּה עָשִׂה אִתִּי רָעָה כִּהְיִיתָם
 בִּי יִשְׁפּוּט יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן: (כח) וְלֹא
 שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל דִּבְרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו: (כט) וַתְּהִי עַל־
 יִפְתָּח רוּחַ יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֵת הַנֶּאֱעָד וְאֵת מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר אֵת מִצְפָּה גִלְעָד
 וּמִמִּצְפָּה גִלְעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן: (ל) וַיְבַר יִפְתָּח נֶדֶד לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־
 נָחַן תִּתֶּן אֵת בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי: (לא) וַיְהִי הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יָצָא מִדֹּלְתִי בֵיתִי
 לַמָּקְרָאִתִּי בְּשׁוֹבִי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וַיְהִי לַיהוָה וַהֲעֲלִיתִהּ עֹלָה: (לב)
 וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל בְּנֵי עַמּוֹן דִּלְחָם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ: (לג) וַיִּכּוּם
 מֵעֶרְעוֹר וְעַד בּוֹאֵף מִנֵּת עֶשְׂרִים עִיר וְעַד אֶבֶל כְּרָמִים מִכָּה גִדּוּלָה מְאֹד
 וַיִּכְנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

הפטרות בלק (מיכה ה' ו' עד ו' ה')

(א) וַיְהִי | שְׂאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּשֶׁל מֵאֵת יְהוָה
 בְּרִיבִיּוֹם עָלֵי עֹשֶׁב אֲשֶׁר לֹא יִקְחָה לְאִישׁ וְלֹא יִחַד לְבָנֵי אָדָם: (ב)
 וַיְהִי שְׂאֵרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּאִרְיָה בְּבִהְמוֹת יַעַר
 כְּכַפִּיר בְּעֹר־צִיָּאן אֲשֶׁר אִם־עָבַר וְרָמַם וְסָרַף וְאִין מִצִּיל: (ג) תִּרְוֹם
 יָדָה עַל־צִרְיָה וּבְדֹאֲכִיָּה וּבְרָתוֹ: ד וַיְהִי בְיוֹם־הַהוּא נֹאס־יְהוָה
 וַהֲבִרְתִּי מוֹסִיד מִקְרָבָה וְהִאֲבֹדְתִי מִרְכַּבְתִּיהָ: (ה) וַהֲבִרְתִּי עָרֵי אֶרֶצָה
 וַהֲבִרְתִּי קַל מִבְּצָרֶיהָ: (ו) וַהֲבִרְתִּי בְעֵפִים מִיָּדָה וּמִשְׁעָנִים לֹא יִהְיֶה־
 לָךְ: (ז) וַהֲבִרְתִּי פֶסֶלֶיךָ וּמַצֻּבֹתֶיךָ מִקְרָבָה וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה
 יָדֶיךָ: (ח) וְנִתְשַׁתִּי אֲשִׁירֶיךָ מִקְרָבָה וְהִשְׁמִדְתִּי עִרְךָ: (ט) וְעִשִּׂיתִי כְּאֵף
 וּבְחֵמָה גָּבַם אֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ: י וְשָׁמְעוּ־נָא אֵת אֲשֶׁר
 יְהוָה אָמַר קוֹם רִיב אֵת הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנִי הַנִּבְקָעוֹת קוֹלָה: (יא) שָׁמְעוּ
 הָרִים אֵת רִיב יְהוָה וְהִאֲתָנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ בִּי רִיב לַיהוָה עִם־עַמּוֹ וְעִם־
 יִשְׂרָאֵל יַעֲבֹחַ: (יב) עַמִּי מָה עִשִּׂיתִי לָךְ וְמָה שָׁלַחְתִּיךָ עֲנֵה־בִּי: (יג) בִּי

העלתה מארץ מצרים ומבית עבדים פדיתה ואשלח לפניה את משה
אחריו ומרים: (ח) עמי וזרניא מה יעץ בלך מלך מצרים ומה ענה אתו
בלעם בדיבור מן השפים עד דגלגל למען דעת צדקות יהוה: (ט) במה
אמרו יהוה אפק לאדני מרום האמך מני בעולות בענלים בני שנה:
(י) הוצה יהוה באלפי אלים ברבבות מזלישמן האתו בכורי פשעי
שרי במני חטאת נפשי: (יא) הגיד לה אדם מה טוב ומה יהוה דורש
ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לבת עם אלהיה:

הפסרת פנחס

(אס מנחם וננעני ונחונדים קורין לפנחס דברי ירמיהו לקמן):

מלכום א' י"ח מ"ז עד סימן ב':

(מ) ויד יהוה היתה אליהו וישגם מתניו וירין לפני אחאב
עד באכה וירעאלה: יט (א) ויגד אחאב לאיזבל את כל אשר עשה
אלהו ואת כל אשר הרג את כל הנביאים בחרב: (ב) ותשלח איזבל
מלאה אל אלהיה לאמר כה יעשו אלהים ובה יוספו כירכית מחור
אשום את נפשה פנחש אחד מהם: (ג) וירא וקם וילך אל נפשו ויבא
באר שבע אשר ליהודה וינח את נערו שם: (ד) והוא הלך במדבר
דרך יום ויבא וישב תחת רתם אחת וישאל את נפשו למות ויאמר
רב עתה יהוה קח נפשי כי לא טוב אני מאבתי: (ה) ויששב וישן תחת
רתם אחד והנה יהוה מלא נגע בו ויאמר לו קום אכול: (ו) ויבט והנה
מראשתי ענת רצפים וצפחת מים ויאכל וישת וישב וישכב: (ז) וישב
מלאה יהוה וישת וינעבו ויאמר קום אכל כי רב משק הדדך: (ח)
ויקם ויאכל וישת וילך בכח האליהו והוא ארבעים יום וארבעים
לילה עד הר האלהים חרב: (ט) ויבא שם איהמעה וילך שם והנה
דברי יהוה אליו ויאמר לו מה לך פה אלהי: (י) ויאמר קנא קנאתי
ליהוה אלהי צבאות כירעובי בריתה בני ישראל את מזבחתיה הרם
ואת נביאייה הרגו בחרב ואחר אני לבדי ויבקשו ארבעים שנה למחלתה:
(יא) ויאמר צא ועמדת בדר לפני יהוה והנה יהוה עבד ורוע גדולה
וחזק מפרה הרים ומשפך סלעים לפני יהוה לא ברוע יהוה ואחר
הרוע רעש לא ברעש יהוה: (יב) ואחר הרעש אש לא באש יהוה ואחר
האש קול דממה דמה: (יג) ויהי בשמע אליהו וילט פניו באדמתו
ויצא ויעמד פתח המערה והנה אליו קול ויאמר מה לך פה אלהי:
(יד) ויאמר קנא קנאתי ליהוה אלהי צבאות כירעובי בריתה בני ישראל
את מזבחתיה הרם ואת נביאייה הרגו בחרב ואחר אני לבדי ויבקשו
את נפשי למחלתה: (טו) ויאמר יהוה אליו לה שוב לרדפה מדבריה
דמלי ובאת ומשחת את חזאל למלך על ארם: (טז) ואת יהוה קנא

גמשי תמשח למלך על־ישראל ואת־אלישע בן־שפט מאבל מחול־ה
תמשח לנביא תחתיו: (יז) והיה הנמלט מחרב חואל מית יהוא והנמלט
מחרב יהוא ימית אלישע: (יח) והשארת בישראל שכעת אלפים כל־
הברבים אשר לא־כרעו בפעל וכל־הפה אשר לא־נשק לו: (יט) ויהי
משם וימצא את־אלישע בן־שפט והוא חרש שנים־עשר צמדים לפניו
והוא בשנים העשר ויעבר אליהו אליו וישלח אדרתו אליו: (כ) וישב
את־הפקר וירץ אחרי אליהו ויאמר אשקה נא לאבני ולאמי ואלכבה
אחריה ויאמר לו לך שוב כי מה־עשיתי לך: (כא) וישב מאחוריו ויפח
את־צמד הפקר ויזבחהו ויבכלי הפקר בשלם הפקר ויתן לעם ויאכלו
ויקם וילך אחרי אליהו וישרתהו:

הפסרת מטות

בירמיה א' א' עד בו ד'

וכסמן וחוזרין פסות נסות עם פסות נסות לו קורין זאת הפסרת צי' פנחס וקורין
סנעו דבר יי צנעות ונסע:

א דברי ירמיהו בן־חלקיהו מן־הכהנים אשר בענתות בארץ
בנימין: (ב) אשר היה דברי־יהוה אליו בימי יאשיהו בן־אמון מלך
יהודה בשלש־עשרה שנה למלכו: (ג) והיו בימי יהויקים בן־יאשיהו
מלך יהודה עדרתם עשתי־עשרה שנה לצדקיהו בן־יאשיהו מלך
יהודה עד־גלות ירושלם בחדש החמישי: (ד) והיו דברי־יהוה אלי
לאמר: (ה) בטרם אצורך בכטן ודעתיה וטרם תצא מרחם הקדשתיה
נביא לגוים נתתיה: (ו) ואמר ו אחה אדני יהוה הנה לא־יודעתי דבר
כי־נער אנכי: (ז) ויאמר יהוה אלי אל־תאמר נער אנכי כי על־כל־
אשר אשלחך תלך ואת כל־אשר אצוה תדבר: (ח) אל־תירא מפניהם
כי־אתה אני להצלה נאם־יהוה: (ט) וישלח יהוה את־ידו ויגע על־פי
ויאמר יהוה אלי הנה נרתי דברי בפיה: (י) ראה הפסרתיה היום הנה
על־הגוים ועל־הממלכות לנתוש וליתום ולקדח ולקדחם לגנות
ולנטוע: (יא) והיו דברי־יהוה אלי לאמר מה־אתה ראה ירמיהו ואמר
מקל שקד אני ראה: (יב) ויאמר יהוה אלי היטבת לראות כי שקד אני
על־דברי לעשות: (יג) והיו דברי־יהוה אלי שנית לאמר מה אתה ראה
ואמר סיר נפתח אני ראה ופניו מפני צפונה: (יד) ויאמר יהוה אלי
מצפון תפתח הדעה על כל־ישובי הארץ: (טו) כי ו הנני לרא לכל־
משפחות ממלכות צפונה נאם־יהוה ובאו ונתנו איש כסאו פתח ו שערי
ירושלם ועל כל־הומתיה סביב ועל כל־ערי יהודה: (טז) ודברתי
משפטי אותם על כל־דעתם אשר עזבוני וקשרו לאלהים אחרים
וישתחו למעשי ידהם: (יז) ואתה תאזר מתניה וקמת ודברת אליהם

את כל אשר אנכי מצוה אל תחת מפניהם פן אחתה לפניהם: (יח)
 ואני הנה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולחמת נחשת על-
 כל הארץ למלכיה ויהיה לשירה לכהניה ולעם הארץ: (יט) וגלחמו
 אליה ולא יוכלו לה פראתה אני נאסידה להעילה: ב (א) ויהי דבר-
 יהוה אלי לאמר: (ב) הלוך וקראת באוני ירושלם לאמר כה אמר יהוה
 וברתי לה חסד נעוריה אהבת כליו תיה לכתם אחרי במדבר בארץ לא
 זרעה: (ג) קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתה כד אכליו ואשמודעה
 תבא אליהם נאסידה:

הפטרות מסעי

בירמיה ב' ד' עד כ"ט

(ד) שמעו דברי יהוה בית יעקב וכל משפחות בית ישראל: (ה)
 כה אמר יהוה מה מצאו אבותיכם בי ענין כי החקי מצלי וגלכו אחרי
 ההכל ונדבולו: (ו) ולא אמרו איה יהוה המעלה אתנו מארץ מצרים
 המוליד אתנו במדבר בארץ ערבה ושיחה בארץ ציה וצלמות בארץ
 לא-עבר בה איש ולא ישב אדם שם: (ז) ואביא אתכם אל-ארץ הנרמל
 לאכל פרה וטובה ותבאו ותטמאו את-ארצי ונתלתי שמתם לתועבה:
 הפגנים לא אמרו איה יהוה ותפשי התורה לא ידעוני והרעים פשעו
 בי והנביאים נבאו בפעל ואחרי לא-יועילו דבכו: (ט) לכן עד אריב
 אתכם נאסידה ואת-בני בניכם אריב: (י) כי עברו אני כתיים וראו
 וקרה שלחן והתבוננו מאד וראו הן היתה כזאת: (יא) ההימיר גוי
 אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר בכבודו בלוא יועיד: (יב) שמו שמים
 עז-זאת ושערו חרבו מאד נאסידה: (יג) כי-שמים רעות עשה עמי
 אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת נשפרים אשר
 לא-יכלו המים: (יד) העבר ישראל אם יליד בית הוא מדוע היה לבז
 עליו ישאנו כפרים נתנו קורם וישתו ארצו לשמה עריו נצתה סבקי
 ישב: (טו) גם-בני-גל ותחפנס ידעה קדקד: (יז) הלא-זאת תעשה-
 לה עובד את-יהוה אלונה בעת מוליכה בדרך: (יח) ועתה מה-לה
 לדרך מצרים לשמות מי שחור ומה-לה לדרך אשור לשמות מי נהר:
 (יט) תפסד רעתה ומשבותיה תוכחה ודעי וראי כי-רע ומר עובד את-
 יהוה אלונה ולא פחדתי אליה נאסידה יהוה עבדות: (כ) כי מעולם
 שברתי עליה גמקתי מוסרותיה ותאמרי לא אעבוד פן על-כך-נבעה
 נבעה ונתת כל-עץ העני את עצה וגה: (כא) ואנכי נטעתיך שורק
 קלה ורע אמת ואף נחפסת לי סורי הנפס נכריה: (כב) כי אם-תבבס
 בנתי ותר-לה ברית נבתם עונה לפני נאם אדני יהוה: (כג) איה תאמרי
 לא נממאתי אחרי הפעלים לא הלכתי ראי דרפד בגיא דעי מה עשית

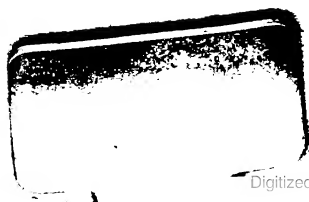
בַּפֶּה קָלָה מְשַׁרְבֵּת יְרֻשָּׁה: (עו) בָּרַח | אֶחָד מִדֹּפֵר בָּאוֹת נִמְשָׁו שְׂאֵפָה
 דוֹחַ תֵּאֱנֹתָה מִי וְשִׁיבָנָה בָּל מְבַקְשֶׁיהָ לֹא יִעֲפוּ בְּחֻדְשָׁהּ יִמְצְאוּנָה: (כ)
 מִנְעִי רִגְלֶךָ מִנֶּחֱף וּמִדֹּנָה מִצְמָאָה וּתֹאמְרִי נֹאֵשׁ לֹא כִי אֶחָבְתִּי
 וְרִים וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֶיךָ: (כא) בְּבוֹשֶׁת נָגַב כִּי יִמָּצֵא בֶן הַדְּבִישׁוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל
 הֵמָּה מְלָכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם וְכֹהֲנֵיהֶם וְנְבִיאֵיהֶם: (כב) אוֹמְרִים לְעֵץ אָבִי אֲתָה
 וְלֶאֱכֹן אֶת יְלֻדְתִּי כִי פָנוּ אֵלַי עֲרָף וְלֹא פָנִים וּבָעֵת רָעָתָם יֹאמְרוּ קוֹמָה
 וְהוֹשִׁיעֵנו: (כג) וְאִיהָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לָךְ יְקוֹמָו אִם יוֹשִׁיעוּךָ בְּעֵת
 רָעָתְךָ כִּי מִסֵּפֶר עֲרִידָה הִיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה:

נאן מסימין ההפטרות בקצת קהלות אבל הספרדים מדלגין ואומרים אלו הפסוקים.

ד (א) אִם-תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל | נֹאֵם-יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם-תִּסָּר
 שְׁקוּצִיךָ מִפְּנֵי וְלֹא תִגֹּד: (ב) וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי-יְהוָה בְּאֶמְתָּה
 בְּמִשְׁפַּט וּבְצִדְקָה וְהִתְפָּרְכוּ בּוֹ גּוֹיִם וְבוֹ יִתְהַלֵּל לֹו:

והאשכנזים מדלגים ואומרים זה הפסוק:

ג (א) הֲלֹוא מִעֲתָה בָּרָאתִי לִי אָבִי אֵלֹהִי גִעְרִי אֲתָה:

ישמח השמח הרות